Jordbruksstatistisk årsbok 2014

med data om livsmedel

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Jordbruks verket

Jordbruksstatistisk årsbok 2014

med data om livsmedel

Sveriges officiella statistik
Jordbruksverket
Statistiska centralbyrån
2014

Yearbook of agricultural statistics 2014
including food statistics

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2014

Tidigare publicering	Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk och binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963
Previous publication	Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963

Producent *Producer*	SCB, enheten för lantbruksstatistik Statistics Sweden, Agriculture Statistics Unit SE-701 89 Örebro, Sweden +46 19 17 60 00
Förfrågningar *Inquiries*	Charlotta Olsson, + 46 19 17 69 84 charlotta.olsson@scb.se Lea Wedén, +46 19 17 60 13 lea.weden@scb.se Ann-Marie Karlsson, + 46 36 15 50 00 ann-marie.karlsson@jordbruksverket.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt: Källa: SCB*, Jordbruksstatistisk årsbok 2014.*

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS): It may be used freely and quoted. When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden*, Yearbook of agriculture statistics 2014.*

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetningar av statistiken.
Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslag/*Cover*: Ateljén, SCB
Foto/*Photo*: Jan Andersson, Örebro

ISSN 1654-4382 (Online)
ISSN 0082-0199 (Print)
ISBN 978-91-618-1607-1 (Print)
URN:NBN:SE:SCB-2014-JO01BR1401_pdf

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2014.06 MILJÖMÄRKT Trycksak 341271

Förord

Jordbruksstatistisk årsbok 2014 är den femtionde sedan starten 1965. Avsikten med årsboken är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Från och med 1999 är Jordbruksverket ansvarig för den officiella statistiken inom jordbruksområdet. Denna statistik produceras huvudsakligen av Jordbruksverket (SJV) och Statistiska centralbyrån (SCB). Annan statistik inom jordbruksområdet produceras även av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk. Livsmedelsstatistiken som återges i boken kommer huvudsakligen från SCB, Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Uppgifterna till de internationella avsnitten hämtas från EU:s statistikbyrå Eurostat och FN:s Food and Agriculture Organization (FAO).

Ytterligare information om statistik över jordbruksområdet och länkar till annan statistik finns på SCB:s webbplats (www.scb.se) och på Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se).

Boken har tagits fram inom SCB:s enhet för lantbruksstatistik, på uppdrag av Jordbruksverket. Huvudredaktör är Charlotta Olsson, som tillsammans med Jan Andersson och Lea Wedén svarat för den tekniska framställningen av boken. Ett flertal personer inom främst SCB och Jordbruksverket har medverkat med underlag. Till alla dessa riktas härmed ett varmt tack.

Statistiska centralbyrån och
Jordbruksverket i maj 2014

Marie Haldorson Gabriella Cahlin

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 2014 is the fiftieth volume since the beginning in 1965. Since 1999 the Swedish Board of Agriculture (SJV) is responsible for the official statistics within the agricultural area. This statistics is mainly produced by the Swedish Board of Agriculture and Statistics Sweden (SCB).

The Table of Contents is translated into English as well as the headings of all tables.

On page 35 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. The last pages have a Swedish-English vocabulary with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Innehåll

Sida

3 Förord
4 Innehåll
5 Teckenförklaring och förkortningar
6 Tabellförteckning
25 Jordbruksåret 2013
35 Summary
43 1 Tema: Livsmedelskonsumtion
51 2 Företag och företagare
65 3 Åkerarealens användning
85 4 Skördar
101 5 Trädgårdsodling
109 6 Husdjur
139 7 Arbetskraft inom jordbruket
147 8 Produktionsmedel inom jordbruket
157 9 Stödåtgärder
175 10 Jordbrukets ekonomi
199 11 Ekologisk produktion
211 12 Jordbrukets miljöpåverkan
235 13 Jordbruket i EU
253 14 Internationella uppgifter om jordbruk
265 15 Industriproduktion m.m.
281 16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
299 17 Konsumtion av livsmedel
313 18 Livsmedelssäkerhet
325 19 Priser på livsmedel
333 20 Internationella uppgifter om livsmedel

Bilagor

349 1 Lantbruksregistret
351 2 Områdesindelningar i lantbruks-statistiken
355 3 Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation
356 4 Avgränsning av livsmedelssektorn
361 5 Varuklassificering enligt SITC/KN
374 Swedish-English Vocabulary
392 Sakregister

Contents

Page

3 Preface
4 Contents
5 Symbols and abbrevations
6 List of tables
25 The year of agriculture 2013
35 Summary
43 1 Theme: Consumption of food
51 2 Holdings and holders
65 3 Utilization of arable land
85 4 Yields and crop production
101 5 Horticulture
109 6 Livestock
139 7 Labour force in agriculture
147 8 Production means in agriculture
157 9 Support
175 10 Economics
199 11 Organic farming
211 12 Impacts from agriculture on environment
235 13 Agriculture in the European Union
253 14 International data on agriculture
265 15 Manufacturing
281 16 Imports and exports of agricultural products and foodstuffs
299 17 Consumption of foodstuffs
313 18 Food safety
325 19 Prices on food
333 20 International data on food

Appendices

349 1 The Farm Register
351 2 Regional break down of the agriculture statistics
355 3 Quality and organization of the agricultural statistics
356 4 Definition of the food sector
361 5 Classification on commodities according to SITC/CN
374 Swedish-English Vocabulary
392 Subject index

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma
*	Preliminär uppgift
Ha	Hektar
tkr	Tusen kronor
Mkr	Miljoner kronor
milj. kr	- ” -
En linje som avskär en tidsserie, markerar att uppgifterna på ömse sidor om linjen inte är fullt jämförbara	

Symbols

–	Zero
0	Less than 0.5
0,0	Less than 0.05
..	Data not available
.	Not applicable
*	Provisional figure
ha	Hectares
tkr	Thousands of Swedish kronor (SEK)
mkr	Millions of Swedish kronor (SEK)
milj. kr	- ” -
Substantial breaks in the homogenity of a series are indicated by a line across the column/row	

Lista över vissa förkortningar

A-index	Avräkningsprisindex
BNP	Bruttonationalprodukt
CN	Combined Nomenclature
EAA	Economic Accounts for Agriculture
ENS	Europeiska Nationalräkenskaps-systemet
EFTA	European Free Trade Association
EU	Europeiska Unionen
FDB	Företagsdatabasen
FoB	Folk- och bostadsräkningen
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System
ICP	International Comparison Project
KN	Kombinerade nomenklaturen
KPI	Konsumentprisindex
KSLA	Kungliga Skogs- och lantbruks-akademien
LBR	Lantbruksregistret
LRF	Lantbrukarnas Riksförbund
NR	Nationalräkenskaperna
PM-index	Produktionsmedelsprisindex
PPI	Producentprisindex
PPP	Purchasing Power Parities
PR-index	Prisregleringsprisindex
RAMS	Registerbaserad sysselsättnings-statistik
SEK	Svenska kronor
SITC	Standard International Trade Classification
SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
SLV	Statens livsmedelsverk
SM	SCB:s publikationsserie Statistiska meddelanden
SNA	System of National Accounts
SNI	Standard för svensk näringsgrens-indelning
SNV	Statens naturvårdsverk
SOS	Sveriges officiella statistik
SOU	Statens offentliga utredningar
SVA	Statens Veterinärmedicinska Anstalt

Tabellförteckning

List of tables

Sida/ *Page*

1. Tema: Livsmedelskonsumtion
Theme: Consumtion of food

44	**Figur 1A**	Prisutveckling för kött och mjölk 1967–2012 *Price trends for meat and milk*
44	**Figur 1B**	Direktkonsumtion av bröd 1960–2012 *Consumption of bread*
45	**Figur 1C**	Direktkonsumtion av pasta och ris 1960–2012 *Consumption of pasta and rice*
45	**Figur 1D**	Direktkonsumtion av potatis, rotfrukter och köksväxter 1960–2012 *Consumption of potatoes, root vegetables and other vegetables*
46	**Figur 1E**	Totalkonsumtion av kött 1960–2012 *Total consumption of meat*
46	**Figur 1F**	Direktkonsumtion av kött och charkvaror 1960–2012 *Consumption of meat and cured meats and provisions*
47	**Figur 1G**	Direkt- och totalkonsumtion av ägg 1960–2012 *Consumption and total consumption of eggs*
47	**Figur 1H**	Direktkonsumtion av mjölk 1960–2012 *Consumption of milk*
48	**Figur 1I**	Direktkonsumtion av grädde 1960–2012 *Consumption of cream*
48	**Figur 1J**	Direktkonsumtion av smör 1960–2012 *Consumption of butter*
49	**Figur 1K**	Direktkonsumtion av choklad och konfektyrvaror samt övriga bakverk m.m. 1960–2012 *Consumption of chocolate, confectionary and other pastry*
49	**Figur 1L**	Direktkonsumtion av läskedrycker och mineralvatten 1960–2012 *Consumption of soft drinks and mineral water*
50	**Figur 1M**	Direktkonsumtion av kaffe 1866–2012, kg rostat kaffe per person och år samt importen av kaffe 1866–2012, ton *Consumption of coffee, kilograms of roasted coffee per person and year, and import of coffee*

2. Företag och företagare
Holdings and holders

55 **Figur 2A** Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2013
Average area of arable land per holding by county

56 **Figur 2B** Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2013
Characteristic type of farming by county

57 **Tabell 2.1** Antal företag med odling av olika grödor 2013
Number of holdings with different kinds of crops

58 **Tabell 2.2** Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2013
Number of holdings by size group

60 **Tabell 2.3** Antal företag och areal åker efter brukningsform 2013
Number of holdings and area of arable land by type of holding

61 **Tabell 2.4** Antal företag med husdjur av olika slag 2013
Number of holdings with different kinds of livestock

62 **Tabell 2.5** Antal företag efter driftsinriktning 2013
Number of holdings by type of farming

63 **Tabell 2.6** Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2013, procent
Percentage of holdings by type of farming and county

64 **Tabell 2.7** Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2013
Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture

3. Åkerarealens användning
Utilization of arable land

68 **Figur 3A** Total åkerareal länsvis 2013
Total area of arable land by county

69 **Figur 3B** Åkerarealens användning 2013
Use of arable land

69 **Figur 3C** Antal företag med odling av vissa grödor 2013
Number of holdings with cultivation of certain crops

70 **Figur 3D** Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2013
Cultivation of certain crops, areas per holding

70 **Figur 3E** Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2013
Cultivation of cereals, areas per holding

71 **Tabell 3.1** Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2013, hektar
Area of agricultural and forest land on holdings

72 **Tabell 3.2** Åkerareal efter storleksgrupp 2013
Area of arable land by size group

74 **Tabell 3.3** Åkerarealens användning 1990–2013, hektar
Use of arable land

75 **Tabell 3.4** Spannmål 2013. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

77 **Tabell 3.5** Baljväxter 2013. Arealer och antal företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation

78 **Tabell 3.6** Oljeväxter 2013. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

79 **Tabell 3.7** Vall och grönfoder 2013. Arealer och antal företag med odling
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

81 **Tabell 3.8** Slåttervall och betesvall. Arealfördelning 2013, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage

82 **Tabell 3.9** Potatis och sockerbetor 2013. Arealer och antal företag med odling
Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation

83 **Tabell 3.10** Träda, outnyttjad mark m.m. 2013. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

4. Skördar
Yields and crop production

91 **Figur 4A** Totalskördar av spannmål 1990–2013, 1 000-tal ton
Total production of cereals

91 **Figur 4B** Totalskördar av oljeväxter 1990–2013, 1 000-tal ton
Total production of oilseed crops

92 **Tabell 4.1** Spannmål 2013. Hektarskörd, kg/ha
Cereals. Yield per hectare

93 **Tabell 4.2** Spannmål 2013. Totalskördar, ton
Cereals. Total production

94 **Tabell 4.3** Majs, ärter och åkerbönor 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production

95 **Tabell 4.4** Oljeväxter 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

96 **Tabell 4.5** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2013. Areal, hektarskörd och totalskörd
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production

97 **Tabell 4.6** Potatis och sockerbetor 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production

98 **Tabell 4.7** Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1990–2013, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beet

99 **Tabell 4.8** Normskördar 2013, kg/ha
Standard yields per hectare

5. Trädgårdsodling
Horticulture

103 **Tabell 5.1** Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2011
Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

104 **Tabell 5.2** Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1987–2011
Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings

105 **Tabell 5.3** Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants

106 **Tabell 5.4** Frilandsodlingens omfattning 1987–2011
Outdoor cultivation

106 **Tabell 5.5** Äppel- och päronsorter. Planterad areal och antal träd 2012
Apple- and pear varieties. Planted area and number of trees

107 **Tabell 5.6** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

108 **Tabell 5.7** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1990–2011
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

6. Husdjur
Livestock

114 **Figur 6A** Antal nötkreatur 1970–2013
Number of cattle

114 **Figur 6B** Antal svin 1970–2013
Number of pigs

115 **Figur 6C** Nötkreaturens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of cattle

115 **Figur 6D** Svinens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of pigs

116 **Figur 6E** Antal höns och kycklingar 1972–2013
Number of fowls and chickens

116 **Figur 6F** Antal får 1970–2013
Number of sheep

117 **Figur 6G** Hönsens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of fowls

117 **Figur 6H** Fårens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of sheep

118 **Tabell 6.1** Antal djur av olika slag 1980–2013
Number of livestock

119 **Tabell 6.2** Antal företag med nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2013
Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others

119 **Tabell 6.3** Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2013
Average size of herd

120 **Tabell 6.4** Antal nötkreatur 2013
Number of cattle

121 **Tabell 6.5** Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2013
Number of dairy cows by size of herd

122 **Tabell 6.6** Antal företag med nötkreatur 2013
Number of holdings with cattle

123 **Tabell 6.7** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with dairy cows by size of herd

124 **Tabell 6.8** Antal får 2013
Number of sheep

125 **Tabell 6.9** Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2013
Number of ewes and rams by size of herd

126 **Tabell 6.10** Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with ewes and rams by size of herd

127 **Tabell 6.11** Antal svin 2013
Number of pigs

128 **Tabell 6.12** Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2013
Number of sows and boars by size of herd

129 **Tabell 6.13** Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2013
Number of fattening pigs by size of herd

130 **Tabell 6.14** Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with sows and boars by size of herd

131 **Tabell 6.15** Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with fattening pigs by size of herd

132 **Tabell 6.16** Antal höns, kycklingar och kalkoner 2013
Number of fowls, chickens and turkeys

133 **Tabell 6.17** Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2013
Number of fowls (chickens not included) by size of herd

134 **Tabell 6.18** Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

135 **Tabell 6.19** Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal platser med häst
Number of horses, number of horses per 1 000 inhabitants and number of locations with horses

136 **Tabell 6.20** Antal uppfödare av mink och räv samt antal avelshonor 1990/91–2012/13
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals

136 **Tabell 6.21** Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1990–2013
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

137 **Tabell 6.22** Antal renar och antal renskötselgrupper vid samebyar 2013
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

7. Arbetskraft inom jordbruket
Labour force in agriculture

142 **Tabell 7.1** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske (SNI 2007) 2012 efter arbetsplatsens belägenhet
Population gainfully employed in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

143 **Tabell 7.2** Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2013
Age distribution of holders

144 **Tabell 7.3** Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2010 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

145 **Tabell 7.4** Antal sysselsatta i jordbruket 2010 av olika kategorier personer och arbetskrafts-enheter
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

146 **Tabell 7.5** Antal sysselsatta i jordbruket 2010 efter årlig arbetstid för samtliga företags-kategorier
Number of persons employed in agriculture by working hours for all categories of holdings

8. Produktionsmedel inom jordbruket
Production means in agriculture

151 **Tabell 8.1** Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2013, milj.kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

152 **Tabell 8.2** Antal levererade traktorer 1990–2013
Number of delivered tractors

152 **Tabell 8.3** Antalet förprövade djurstallar under 2013
Number of pre-tested buildings for livestock

153 **Tabell 8.4** Total kvantitet certifierat utsäde 2011/12 och 2012/13, ton
Total quantity of state certified seed

153 **Tabell 8.5** Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket. Kvantitet verksam substans 1990–2012, ton
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance

154 **Tabell 8.6** Försäljning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2012/13, milj. kg
Sales of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

154 **Tabell 8.7** Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2012 och 2013, ton
Feed materials in compound feeds for all animals

155 **Tabell 8.8** Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2013, ton
Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

156 **Tabell 8.9** Areal dränerad och systemtäckdikad åkermark, åkermark med behov av ny- och omtäckdikning samt planerad ny- och omtäckdikning i hektar 2013
Area of drained and tile drained arable land, arable land with need for new or refurbished tile drainage and planned drainage actions in hectares

9. Stödåtgärder
Support

165 **Tabell 9.1** Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2013, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

166 **Tabell 9.2** Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Single farm payment and various product support

167 **Tabell 9.3** Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2013 utbetalt t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

168 **Tabell 9.4** Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2013, hektar
Areas for environmental support

169 **Tabell 9.5** Miljöersättning för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Environmental support

171 **Tabell 9.6** Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2007–2013
Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers

172 **Tabell 9.7** Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2013, 1 000-tal kr
Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

172 **Tabell 9.8** Djurvälfärd för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kronor
Animal welfare

173 **Tabell 9.9** Utbetalade projekstöd 2007–2013, 1 000-tal kr
Disbursed structural fund aid

174 **Tabell 9.10** Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2013, 1 000-tal kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

10. Jordbrukets ekonomi
Economics

183 **Figur 10A** Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2012 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices

183 **Figur 10B** Jordbrukets kostnader till baspriser år 2012 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices

184 **Figur 10C** Jordbrukets prisindex 2005–2013 (2005=100)
Agricultural price indices

184 **Figur 10D** Försålda lantbruksenheter år 2013, köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr
Sold agricultural units, average market price

185 **Tabell 10.1** Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2013 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

186 **Tabell 10.2** Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2012 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2012 at current prices

188 **Tabell 10.3** Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2011 och 2012. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

192 **Tabell 10.4** Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2012. Kronor per hushåll
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household, SEK

193 **Tabell 10.5** Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2012. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

194 **Tabell 10.6** Jordbrukets prisindex 2005–2013 (2005=100)
Agricultural price indices

195 **Tabell 10.7** Priser på traktorer, drivmedel, vegetabilier och animalier 1990–2013, kr
Prices of tractors, fuel, vegetables and animal products

196 **Tabell 10.8** Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2005–2013 (2005=100)
Producer price index. Indices for subtotals

196 **Tabell 10.9** Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2012, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land

197 **Tabell 10.10** Utvecklingen av genomsnittligt arrendepris för jordbruksmark inklusive gratisarrenden 1994–2012 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices

197 **Tabell 10.11** Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2012, 1 000-tal kr per hektar
Average prices on agricultural land

198 **Tabell 10.12** Försålda lantbruksenheter 2013
Sold agricultural units

11. Ekologisk produktion
Organic farming

203 **Tabell 11.1** Omställd ekologiskt odlad areal och areal under omställning
Fully converted area, area under conversion and total organic area

203 **Tabell 11.2** Omställd ekologiskt odlad jordbruksmark fördelad på olika grödgrupper, hektar
Fully converted organic areas for different groups of crops

204 **Tabell 11.3** Antal djur omställda till ekologiskt produktion
Number of organic livestock

205 **Tabell 11.4** Spannmål 2013. Arealer med ekologisk odling, hektar
Cereals. Areas with cultivation in organic farming

205 **Tabell 11.5** Ärter och åkerbönor 2013. Arealer med ekologisk odling, hektar
Peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming

206 **Tabell 11.6** Oljeväxter 2013. Arealer med ekologisk odling, hektar
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming

206 **Tabell 11.7** Potatis och sockerbetor 2013. Arealer med ekologisk odling, hektar
Potatoes and sugar beet. Areas with cultivation in organic farming

207 **Tabell 11.8** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2013. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production in organic farming

208 **Tabell 11.9** Spannmål 2013. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha
Cereals. Yield per hectare in organic farming

208 **Tabell 11.10** Spannmål 2013. Totalskördar vid ekologisk odling, ton
Cereals. Total production in organic farming

209 **Tabell 11.11** Ärter, åkerbönor och matpotatis 2013. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton
Peas, field beans and table potatoes. Yield per hectare and total production in organic farming

210 **Tabell 11.12** Areal med ekologiskt odlade trädgårdsprodukter som odlas i växthus och på friland 2011
Areas for organically cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation

12. Jordbrukets miljöpåverkan
Impacts from agriculture on environment

218 **Figur 12A** Areal betesmark 1990–2012
Permanent grassland

218 **Figur 12B** Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2013, 1 000-tal ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

219 **Figur 12C** Slam som sprids på åkermark
Sludge spread at agricultural land

219 **Figur 12D** Kväveläckage från åkermarkens rotzon, riket, 1 000-tal ton
Nitrogen leaching from arable land

219 **Figur 12E** Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on water by phosphorus from human activities

219 **Figur 12F** Nettobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

220 **Figur 12G** Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

220 **Figur 12H** Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

220 **Figur 12I** Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

221 **Figur 12J** Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 2000–2012
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare

221 **Figur 12K** Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 2000–2012
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare in relation to the area of arable land

222 **Figur 12L** Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

222 **Figur 12M** Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

222 **Figur 12N** Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket
Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture

223 **Tabell 12.1** Areal betesmark 2013, hektar
Areas under pasture and meadow

224 **Tabell 12.2** Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet, Förbättra miljön och landskapet
Connection to and target fulfilment for Rural Development Programme

226 **Tabell 12.3** Användning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2010/11
Use of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

228 **Tabell 12.4** Användning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2010/11
Use of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

229 **Tabell 12.5** Kvävegödslade arealer 2010/11
Arable land treated with nitrogen in fertilizers and manure

229 **Tabell 12.6** Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark (”soil surface” bruttobalanser)
Nitrogen- and phosphorus balances for agricultural land –soil surface gross balance

230 **Tabell 12.7** Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2009
Emissions to air of ammonia in agriculture

231 **Tabell 12.8** Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2012
Plant protection products sold for use in Swedish agriculture, number of doses and average dose in kg/ha

232 **Tabell 12.9** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruksgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent, samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of herbicides, fungicides and insecticides in all arable crops, treated crop area and active substance

234 **Tabell 12.10** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i olika grödor i jordbruks- och vissa trädgårdsgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of herbicides, fungicides and insecticides in different arable crops, treated crop area and active substance

13. Jordbruket i EU
Agriculture in the European Union

238 **Tabell 13.1** Sysselsättning fördelad på sektorer 2012, 1 000-tal personer och procent
Civilian employment by sector of activity

239 **Tabell 13.2** Total areal och jordbruksareal 2012, 1 000-tal hektar
Total and agricultural area

240 **Tabell 13.3** Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2010
Holdings by size classes of holdings

241 **Tabell 13.4** Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2010, 1 000-tal hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings

242 **Tabell 13.5** Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2012, 1 000-tal hektar
Harvested area of some of the most important crops

244 **Tabell 13.6** Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2012, 1 000-tal ton
Total production of some of the most important crops

246 **Tabell 13.7** Skörd av vissa grönsaker 2012, 1 000-tal ton
Harvested production of selected fresh vegetables

247 **Tabell 13.8** Antal nötkreatur i maj / juni 2012, 1 000-tal
Number of bovines

248 **Tabell 13.9** Antal svin, får och getter i december 2012, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

249 **Tabell 13.10** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with dairy cows by size of herd

250 **Tabell 13.11** Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2010, 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd

251 **Tabell 13.12** Animalieproduktion 2012, 1 000-tal ton
Production of animal products

14. Internationella uppgifter om jordbruk
International data on agriculture

254 **Tabell 14.1** Åkerarealens användning i olika länder 2012, 1 000-tal hektar
Use of arable land in different countries

256 **Tabell 14.2** Totalskördens storlek i olika länder 2012, 1 000-tal ton
Crop production in different countries

258 **Tabell 14.3** Antal husdjur i olika länder 2011, 1 000-tal (höns i miljontal)
Number of livestock in different countries

260 **Tabell 14.4** Animalieproduktion i olika länder 2011
Livestock production in different countries

262 **Tabell 14.5** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2011
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries

15. Industriproduktion m.m.
Manufacturing

270 **Figur 15A** Förvärvsarbetande befolkning inom livsmedelsindustrin 2012
Population gainfully employed in food manufacturing

271 **Figur 15B** Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2012, 1 000-tal ton
Industrial production of certain food products and groups of food products

272 **Tabell 15.1** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2013
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle

272 **Tabell 15.2** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2013
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs

273 **Tabell 15.3** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2013
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

273 **Tabell 15.4** Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2013, 1 000-tal ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

273 **Tabell 15.5** Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2013, 1 000-tal ton
Eggs delivered to wholesalers and total production

274 **Tabell 15.6** Produktion av kött från ren och vilt 1990–2013, ton
Production of meat from reindeer and wild animals

274 **Tabell 15.7** Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2013
Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk and average content of fat and protein

275 **Tabell 15.8** Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2013, 1 000-tal ton och procent
Disposition of milk delivered to dairies

275 **Tabell 15.9** Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2013, 1 000-tal ton
Dairy production and production of milk powder

276 **Tabell 15.10** Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2007
Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2007

278 **Tabell 15.11** Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2012, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs

279 **Tabell 15.12** Förvärvsarbetande befolkning inom olika livsmedelsbranscher 2011 och 2012 enligt SNI 2007
Population gainfully employed in different branches of the food sector according to SNI 2007

16. Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs

285 **Figur 16A** Import och export av livsmedel och drycker 1999–2013, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages

287 **Tabell 16.1** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, milj. kr. Varugruppering enligt SITC
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

288 **Tabell 16.2** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

290 **Tabell 16.3** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, 1 000-tal ton, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

292 **Tabell 16.4** Import och export av husdjur 2008–2013, ton och 1 000-tal kr, insamlade värden
Imports and exports of livestock, collected data

293 **Tabell 16.5** Import och export av förädlade livsmedel 2008–2013, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of processed foodstuffs, collected data

295 **Tabell 16.6** Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2013, milj. kr, insamlade värden. Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

297 **Tabell 16.7** Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2013, milj. kr, insamlade värden. Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC

17. Konsumtion av livsmedel
Consumption of foodstuffs

303 **Figur 17A** Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 2000–2013
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures

303 **Figur 17B** Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2013 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts

304 **Tabell 17.1** Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2012, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilogrammes or litres per person

307 **Tabell 17.2** Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population

307 **Tabell 17.3** Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2012 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs

308 **Tabell 17.4** Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2012 med fördelning på olika livsmedel. Milligram
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day by different foodstuffs

309 **Tabell 17.5** Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2012 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. VAT) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel (by more detailed COICOP)

311 **Tabell 17.6** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 2000–2013 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

312 **Tabell 17.7** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 2000–2013 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

18. Livsmedelssäkerhet
Food safety

317 **Figur 18A** Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2009, procent
Percentage of various remarks in drinking-water

317 **Figur 18B** Andel anmärkningar efter provtagning 2009 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

318 **Figur 18C** Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2011 och 2012, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

319 **Figur 18D** Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1996–2012. Inhemska samt importerade produkter från EU och tredje land, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively

319 **Figur 18E** Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2012, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food)

320 **Figur 18F** Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklingar vid slakt 2007–2012, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chicken at slaughter

320 **Figur 18G** Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektion i Sverige 2002–2012
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

321 **Figur 18H** Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2007–2012
Number of herds of different kind of animals infected by Salmonella

321 **Figur 18I** Antal rapporterade fall av human *Salmonella*-infektion i Sverige 2002–2012
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden

322 **Tabell 18.1** Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2009
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark

322 **Tabell 18.2** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung 2011 och 2012
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food

323 **Tabell 18.3** Sammanfattning av prover med resthalter av pesticider i frukt och grönsaker som tagits under 2012 efter ursprung
Summary of samples with residues of pesticides in fruits and vegetables, taken by origin

323 **Tabell 18.4** Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2012
Results from sampling and analysis of Campylobacter

324 **Tabell 18.5** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2012
Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

19. Priser på livsmedel
Prices on food

328 **Figur 19A** Konsumentprisindex 1980–2013 (1980=100)
Consumer Price Index

329 **Tabell 19.1** Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods

330 **Tabell 19.2** Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindextal (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers

332 **Tabell 19.3** Prisindex inom livsmedelsområdet (2005=100)
Price index numbers in the food sector

20. Internationella uppgifter om livsmedel
International data on food

336 **Figur 20A** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2012 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

338 **Figur 20B** Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2013 för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100)
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries

340 **Tabell 20.1** Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2012, procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

341 **Tabell 20.2** Indextal, baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter, per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2012 (EU-27=100)
Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households, for EU-countries and some other countries

342 **Tabell 20.3** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2012 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

344 **Tabell 20.4** Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2012
Comparative price levels for total private consumption

345 **Tabell 20.5** Harmoniserat index för konsumentpriser 2012 och 2013 (HIKP) för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs

346 **Tabell 20.6** Mervärdesskattesatser inom EU den 13 januari 2014, procent
VAT rates in EU-countries at 13th January 2014, per cent

Jordbruksåret 2013

Avsnittet är skrivet av Harald Svensson, chefsekonom vid Jordbruksverket.

Spannmålspriserna och oljefröpriserna föll under 2013 från de höga nivåer som gällde under 2011 och 2012. Även priserna på nöt- och griskött föll, medan mjölkpriset steg under året. Priserna på insatsvaror föll något under året, beroende på lägre priser på foder och gödningsmedel.

Spannmålsskörden 2013 blev 5,0 miljoner ton och var därmed i nivå med året innan. Höstvetearealen minskade med mer än en fjärdedel, eftersom regnväder under hösten 2012 försvårade höstsådden. De höstsådda spannmålsgrödorna drabbades också av utvintringsskador. Oljeväxtskörden ökade något jämfört med 2012 blev högre än både genomsnittet för de senaste fem åren och 2011. På animalieområdet noterades under 2013 någon återhämtning av såväl mjölkproduktionen som slakten av nöt- och griskött. Den trendmässiga ökningen av slakten av kyckling fortsatte även under 2013.

Under året fattades principiella beslut inom EU om förändringar i jordbrukspolitiken. Förberedelser gjordes i Sverige för den nationella implementeringen av gårdsstödet och av ett nytt landsbygdsprogram. Nya regler för gårdsstödet och för nya miljöersättningar planeras börja gälla från 2015.

Arealanvändningen

Hösten 2012 kom stora regnmängder som försvårade och försenade höstsådden. Den efterföljande vintern var tidvis snöfattig och kall vilket också missgynnade de höstsådda grödorna. Sommarmånaderna präglades av torrt och varmt väder och på sina håll ledde vattenbristen till torkskador på grödorna. Tröskningen kom igång tidigt och kunde oftast genomföras vid bra väderförhållanden.

Den totala spannmålsskörden beräknas uppgå till 5,0 miljoner ton under 2013. Den är därmed i nivå med förra årets spannmålsskörd och 2 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren. Arealen med höstsådda grödor var liten. Det kompenserades delvis av att de vårsådda spannmålsgrödorna gav hög avkastning på många håll i landet.

På riksnivå beräknas hektarskörden av höstvete till 6 310 kg per hektar medan skörden av höstråg beräknas till 5 720 kg per hektar och rågvete till 5 030 kg per hektar. Motsvarande uppgifter är för vårkorn 4 970 och för havre 4 390 kg per hektar. Hektarskördarna för dessa grödor blev höga och skörden av vårkorn är den högsta som uppmätts.

Åren efter frikopplingen av arealstödet från 2005 har gett minskade spannmålsarealer med ca 10 %. De senaste åren tycks odlingen ha stabiliserat sig vid 1,0 miljoner hektar. Denna areal nåddes också under 2013, varav 270 000 hektar höstsådda och 710 000 hektar vårsådda grödor. Odlingen av oljeväxter har pendlat mellan 95 000 och 110 000 hektar de senaste åren, och blev 125 000 hektar under 2013.

Spannmålsodlingen har minskat i hela landet jämfört med perioden före frikopplingen av arealstödet (2005). Tendensen till minskning blir särskilt tydlig i skogslänen.

Odlingen av sockerbetor fortsatte att minska under 2013 till 36 000 hektar. Även odlingen av matpotatis minskade och uppgick 2013 till 18 000 hektar. Arealen stärkelsepotatis var däremot oförändrad jämfört med 2012 vid 6 000 hektar.

Vallarealen har varit i stort sett oförändrad de senaste åren och uppgick under 2013 till drygt 1,1 miljoner hektar. Sett på längre sikt har dock arealen vall ökat trots att antalet nötkreatur har minskat. Den totala åkerarealen har varit i stort sett oförändrad vid drygt 2,6 miljoner hektar under de senaste åren. Arealen betesmark och slåtteräng har visat en avtagande tendens och uppgick under 2013 till 440 000 hektar.

Sett i ett längre perspektiv är åkermarkens omfattning mycket stabil och har minskat med knappt 10 000 hektar per år sedan år 2000. Jordbrukspolitikens utformning med gårdsstödet uppmuntrar att behålla arealen som jordbruksmark. Sett till olika grödgrupper noteras däremot större förändringar. Arealen oljeväxter har ökat med 150 % från ca 50 000 hektar till ca 125 000 hektar. Arealen spannmål har minskat från nästan 1,25 miljoner hektar år 2000 till runt 1,0 miljoner hektar efter införandet av gårdsstödet 2005. Vallarealen har ökat med ca 200 000 hektar från drygt 900 000 hektar år 2000 till drygt 1,1 miljoner hektar 2013. Sammanfattningsvis kan denna redovisning ge den slutsatsen att användningen av marken är mindre intensiv nu än den var för till exempel tio år sedan. Ett viktigt skäl till denna slutsats är att antalet grovfoderkonsumerande djur har minskat samtidigt som arealen vall har ökat.

En ytterligare intressant jämförelse som kan göras är att arealen höstsådda spannmåls- och oljeväxtgrödor på lång sikt har ökat jämfört med de vårsådda grödorna. Särskilt har höstrapsodlingens andel ökat. Samtidigt med denna tendens är minskningen av arealen vårsådda spannmålsgrödor tydlig.

Figur 1
Spannmålsarealen 2013 jämfört med 2004 och 2010 fördelat per län, 1 000-tal hektar
Area of cereals by county

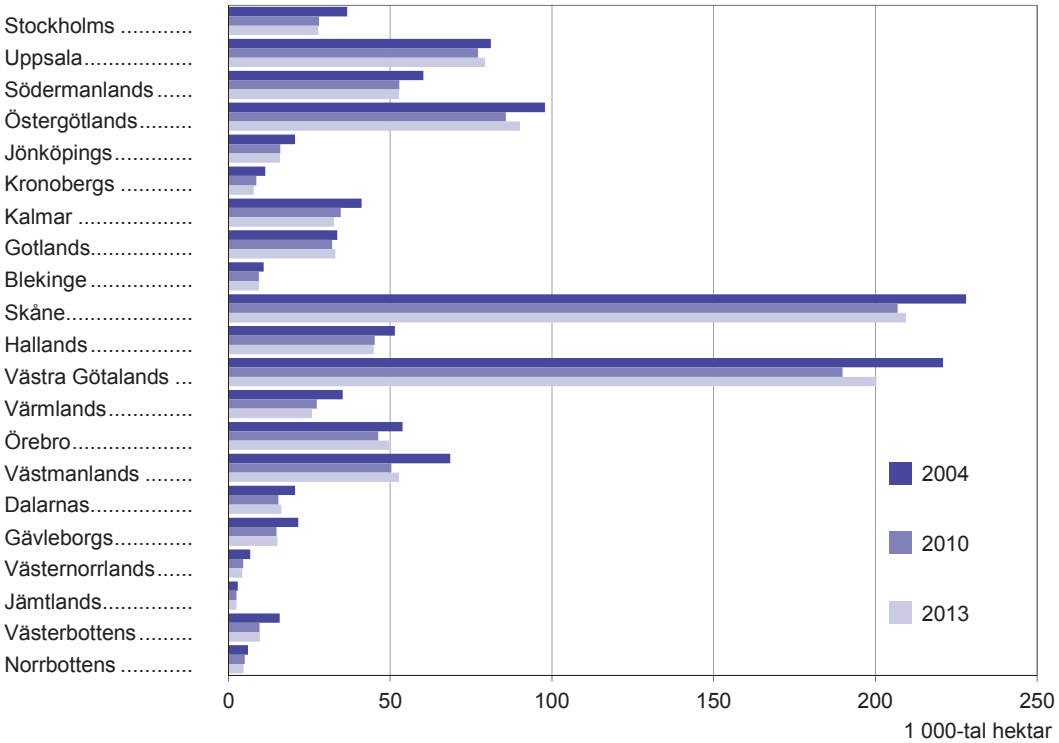

Källa: Jordbruksverket.

Figur 2
Åkerarealens användning 2000–2013, 1 000-tal hektar
Arable land by group of crops

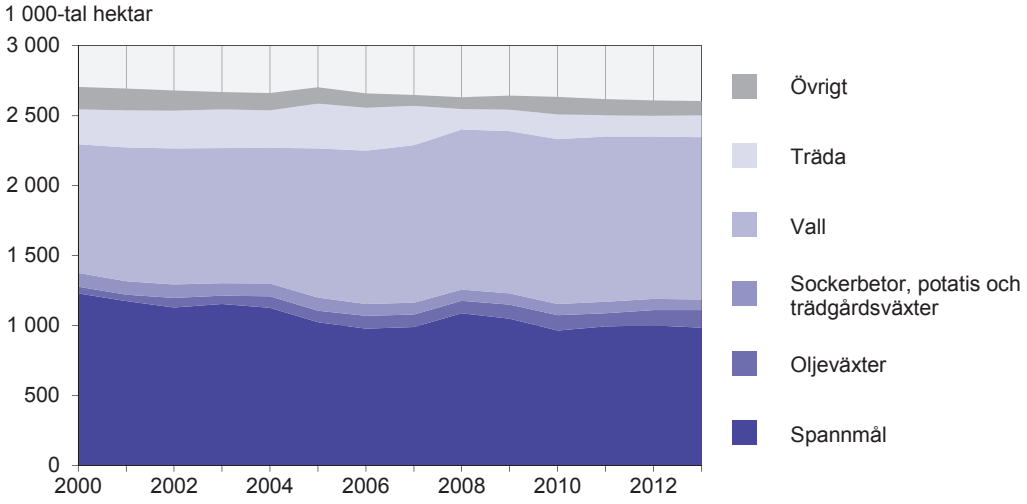

Källa: Jordbruksverket.

Figur 3
Användning av åkerareal för spannmål och oljeväxter 2000–2013, 1 000-tal hektar
Arable land by group of crops, cereals and oilseed crops

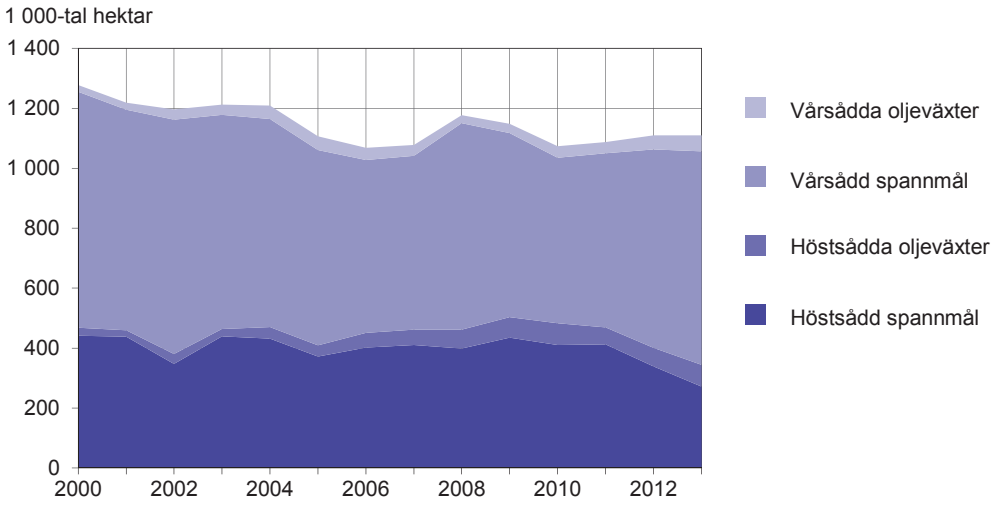

Källa: Jordbruksverket.

Skörden av spannmål m.m. och sådden hösten 2013

Den totala spannmålsskörden beräknas uppgå till 5,0 miljoner ton under 2013. Den är därmed i nivå med förra årets spannmålsskörd och 2 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren. Ett utmärkande drag för 2013 är att höstveteareal en minskade med mer än en fjärdedel, eftersom regnväder under hösten 2012 omöjliggjorde den planerade höstsådden på många håll i landet. De höstsådda spannmålsgrödorna drabbades också av utvintringsskador som sänkte skördenivåerna. Det kompenserades delvis av att de vårsådda spannmålsgrödorna gav hög avkastning på många håll i landet.

På riksnivå beräknas hektarskörden av höstvete till 6 310 kg per hektar, vilket är i nivå med genomsnittet för de föregående fem åren, men 7 % lägre än rekordavkastningen från 2012. Förhållandena är likartade för höstråg, höstkorn och rågvete med hektarskördar som ligger nära de aktuella femårsgenomsnitten men är 11 %, 13 % respektive 17 % lägre än rekordnivåerna från 2012.

De vårsådda spannmålsgrödorna har överlag gett höga hektarskördar. Vårveteavkastningen är på riksnivå 12 % högre än förra årets hektarskörd och 15 % högre än femårsgenomsnittet. Hektarskörden av havre är för landet som helhet 15 % högre än förra årets nivå och 16 % högre än femårsgenomsnittet. För vårkorn är hektarskörden på riksnivå 4 970 kg per hektar, vilket är den högsta som redovisats någonsin. Jämfört med förra årets hektarskörd är det för riket totalt en ökning med 9 % och jämfört med femårsgenomsnittet en ökning med 15 %. I samtliga län är 2013 års avkastningsnivå för vårkorn högre än genomsnittet för de fem föregående åren.

Totalskörden av raps och rybs beräknas till 330 300 ton, vilket är 3 % mer än förra årets resultat och 17 % mer än femårsgenomsnittet. Den höga raps- och rybsskörden är främst en följd av ökade odlingsarealer av höstraps och vårraps. Kålmal och utvintringsskador sänkte raps- och rybsskördarna. Hektaravkastningen av höstraps blev på riksnivå 4 % lägre än genomsnittet för de föregående fem åren och 13 % lägre än förra årets rekordavkastning.

Skörden av matpotatis beräknas till 550 000 ton. Det är i nivå med 2012 års slutliga totalskörd. Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2013 till 30 980 kilo per hektar, vilket är 5 % högre jämfört med föregående års slutliga hektarskörd. Hektarskörden för potatis för stärkelse beräknas till 41 930 kilo per hektar och den totala skörden till 254 900 ton, vilket är i nivå med föregående års resultat.

Uppehållsväder under augusti och september 2013 innebar att det fanns tid för många lantbrukare att så höstsådda grödor. Höstsådden av spannmål blev nästan 460 000 hektar, varav cirka 380 000 ha utgjordes av höstvete. Höstveteareal en blev 72 % större än 2012 års areal och 23 % större än genomsnittet för de senaste fem åren. Höstsådden av oljeväxter blev drygt 80 000 hektar, varav nästan allt utgörs av höstraps.

Animalieproduktionen

Frikopplingen av de djurrelaterade direktstöden från 2005 påverkade produktionen av mjölk, nötkött samt får- och lammkött eftersom tidigare produktionskopplade stöd från årsskiftet 2011/12 har frikopplats helt från produktionskrav. Mjölkproduktionen har minskat successivt sedan år 2000 när produktionen var precis under kvottaket. Men under 2013 ökade produktionen något och blev knappt 2,9 miljoner ton. Produktionen av nötkött har sedan 2005 pendlat mellan 130 000 och 140 000 ton men under både 2012 och 2013 blev produktionen drygt 125 000 ton. Produktionen av griskött har minskat de senaste åren. Under 2005 uppgick slakten till 277 000 ton, men blev enbart cirka 235 000 ton under 2012 och 2013. Minskningen de två senaste åren får i hög grad tillskrivas den låga lönsamheten de senaste åren. Produktionen av kyckling har

däremot haft en ökande tendens. Under 2013 blev produktionen 120 000 ton.

Produktionen i mejerierna av konsumtionsmjölk, inklusive syrade produkter, fortsatte att falla under 2013 och uppgick till knappt 1,1 miljoner ton. Produktionen av ost uppgick under 2013 till 90 000 ton från att ha varit cirka 100 000 ton de närmast föregående åren. Produktionen av smör har varit nästan oförändrad de senaste tre åren. Produktionen av mjölkpulver har däremot haft en ökande tendens de senaste åren och blev 74 000 ton under 2013.

Tabell 1
Produktionen av vissa animalieprodukter 2000–2013, 1 000-tal ton
Animal products

	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012	2013*
Mjölk	3 297	3 163	2 986	2 933	2 862	2 850	2 861	2 870
Nötkött	150	136	134	140	138	138	125	126
Griskött	277	275	265	261	263	256	233	234
Fjäderfäkött	90	99	107	107	114	114	112	120

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 2
Produktion av vissa mejeriprodukter 2000–2013, 1 000-tal ton
Dairy products

	2000	2010	2011	2012	2013
K-mjölk o. syrade produkter	1 285	1 178	1 138	1 121	1 113
Grädde	96	110	110	113	104
Ost	127	103	103	101	90
Smör	30	19	17	18	17
Mjölkpulver	47	49	51	62	74

Källa: Jordbruksverket.

Prisutvecklingen

De senaste åren har prisrörelserna varit kraftiga för flera produkter. Detta gäller särskilt för spannmål och oljefröer. Pristoppar inträffade för dessa produktgrupper under 2007 och 2008 respektive från slutet av 2010 fram till början av 2013. Även priserna på enskilda insatsvaror har pendlat starkt. Detta gäller särskilt för gödningsmedel och foder. Foderprisernas svängningar hänger i hög grad samman med svängningar hos spannmålspriserna. Priserna för insatsvaror i sin helhet (PM-index) har sedan 2005 stigit med 30 %. Detta kan jämföras med att de samlande producentpriserna steg med 35 % under samma period.

Livsmedelsprisernas utveckling (avser konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter) har de senaste åren visat ungefär samma mönster som den samlade prisutvecklingen enligt KPI. Under det senaste året har dock livsmedelspriserna stigit något mer än den allmänna prisutvecklingen. Ökningen sedan 2005 av livsmedelspriserna uppgår till 22 % mot den allmänna prisutvecklingen enligt KPI som blev 14 %. Priserna i industriledet (PPI-J) har stigit något mer än livsmedelspriserna i konsumentledet, men mindre än priserna till jordbrukarna.

När utvecklingen enligt indexserier av de slag som används här jämförs med varandra får man hålla i minnet att man hanterar sektorsavgränsningar på olika sätt. Till exempel avser index för industriledet den produktion som sker i Sverige medan konsumentprisindex avser den sammansättning av produkter som konsumeras. Eftersom utrikeshandeln är betydande är det således inte ”samma” varor respektive varusammansättning enligt dessa båda index.

Figur 4
Utvecklingen av producentpriserna för vissa produktgrupper 2005–2013. Index 2005=100
Output Price Index

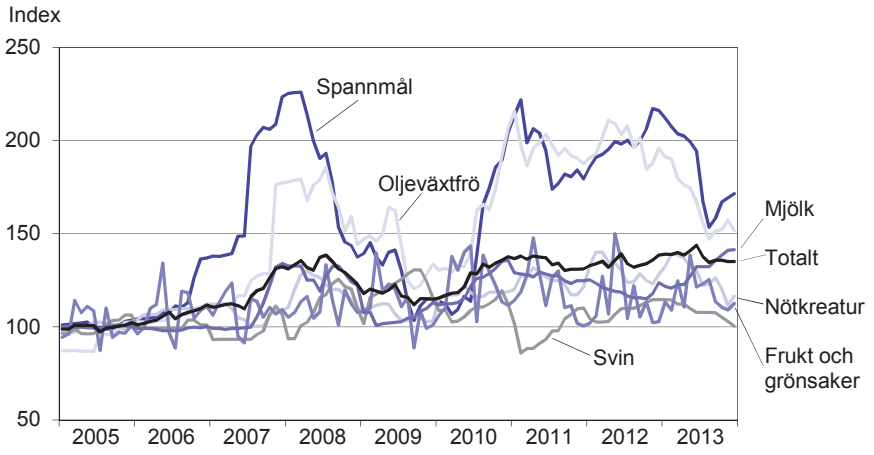

Källa: Jordbruksverket.

Figur 5
Utvecklingen av priserna för vissa grupper av insatsvaror 2005–2013. Index 2005=100
Agricultural Input Price Index

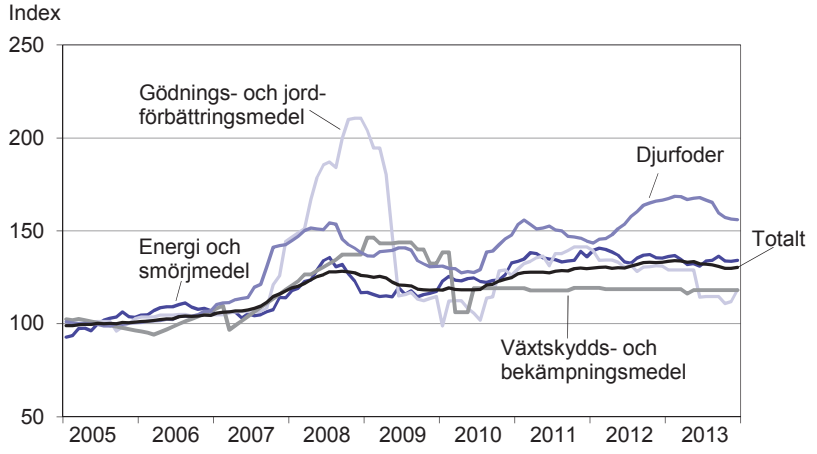

Källa: Jordbruksverket.

Figur 6
Utvecklingen av index på jordbruksområdet och konsumentprisindex 2005–2013. Index 2005=100
Price indices in the food sector and Consumer Price Index

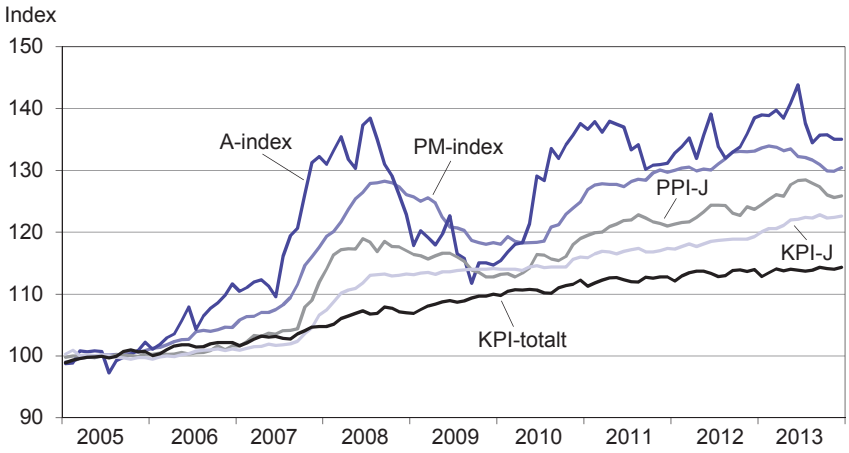

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Den ekonomiska utvecklingen enligt Jordbruksekonomiska undersökningen för 2012

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) redovisar utvecklingen av jordbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Den senaste redovisningen avser 2012 och som jämförs med resultat för 2011.

De totala intäkterna ökade för växtodlingsföretag jämfört med 2011. Intäkterna föll något för gruppen med mindre företag (800–1 599 arbetstimmar) och steg med 15 % för gruppen med större företag (1 600–3 199 arbetstimmar).

Driftskostnaderna steg både för gruppen med mindre företag (7 %) och för gruppen med större företag (12 %) för gruppen med större företag. Nettoresultatet för gruppen med mindre företag föll med drygt 35 %, medan nettoresultatet steg med nästan 35 % för gruppen med större företag.

Mjölkföretagen uppvisade försämringar av både genomsnittligt brutto- och nettoresultat jämfört med 2011. Resultatförsämringen förklaras både med minskade intäkter och ökade driftkostnader.

Intäkterna för köttdjursföretagen föll med nästan 15 % mellan 2011 och 2012. Bruttoresultat föll något medan nettoresultatet blev ungefär oförändrat vid cirka 65 000 kr per företag (gruppen utgörs av företag med 800–3 199 arbetstimmar).

En tydlig förbättring för svinföretagen för både brutto- och nettoresultat kan noteras under år 2012. Intäkterna gick upp med nästan 35 % och driftkostnaderna med drygt 25 % (gruppen utgörs av företag med 1 600–5 599 arbetstimmar). Detta medförde att bruttoresultatet ökade med 60 % och nettoresultatet med 125 % till i genomsnitt 320 000 kr.

Den ekonomiska utvecklingen enligt sektorskalkyl för 2013

Jordbrukets totala produktionsvärde har ökat från 41 miljarder kr 2005 till 55 miljarder kr för 2013. Samtidigt har kostnaderna ökat från 36 till 49 miljarder kr. Detta innebär i sin tur att nettoförädlingsvärdet enbart har ökat marginellt mellan 2005 och 2013. I posten övriga produktionssubventioner ingår främst gårdsstödet och miljöersättningar. Förädlingsvärdet korrigerat för produktionssubventioner och löner, arrenden m.m. ger

företagsinkomsten som för 2013 beräknas till knappt 7 miljarder kr. Eftersom underlagen för beräkningarna ännu inte är fullständiga kan man räkna med att siffrorna för de senaste åren behöver justeras.

Tabell 3
Ekonomisk kalkyl för hela jordbrukssektorn 2005–2013, miljarder kronor
Economic accounts for agriculture

	2005	2010	2011	2012	2013
Vegetabilieproduktionens värde	15,1	22,0	23,4	26,2	23,6
Animalieproduktionens värde	20,4	23,3	24,3	24,0	25,5
Övriga intäkter	5,5	6,3	6,4	5,7	5,8
=Totalt produktionsvärde	41,0	51,6	54,2	56,0	54,8
-Kostnader inkl. kapitalförslitning	36,0	45,5	47,9	49,6	49,1
=Förädlingsvärde netto till baspris	5,0	6,1	6,3	6,4	5,7
+ Övriga produktionssubventioner	8,4	9,2	9,3	9,2	9,3
- Löner, arrenden m.m.	6,3	6,7	7,8	8,2	8,3
=Företagsinkomst	7,0	8,6	7,8	7,4	6,7

Källa: Jordbruksverket.

Figur 7
Årlig förändring av antalet företag för några olika driftsinriktningar mellan 2003 och 2013 (inom parentes antal företag under 2013)
Changes per year in number of holdings by type of farming

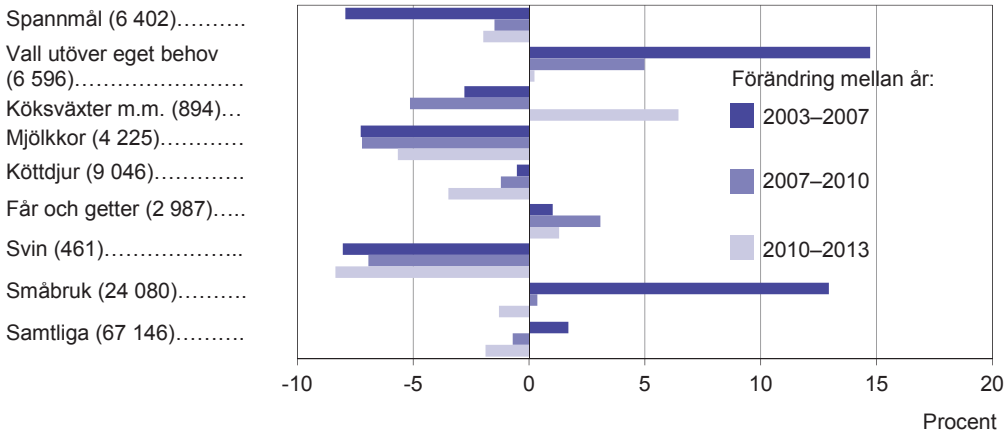

Källa: Jordbruksverket.

Strukturutvecklingen

Uppgifter om företagsstrukturen finns tillgängliga fram till 2013. Ett problem vid tolkningen av dessa uppgifter är att den jordbruksreform som trädde i kraft från 2005 har medfört att antalet företag ökade. Ett sätt att visa strukturutvecklingen är att analysera hur antalet företag med olika driftsinriktningar har förändrats jämfört med förändringen av det totala antalet företag. I diagrammet **ovan** redovisas utvecklingen för några olika driftsinriktningar.

Det totala antalet företag minskade med 2 % per år mellan 2010 och 2013. Företag som minskat relativt kraftigt under perioden är företag med mjölkkor som minskat med 6 % per år och företag med svin som minskat med 8 % per år. Däremot har företag med köksväxter m.m. ökat med 6 % per år och även företag med får och getter har ökat, men i något mindre omfattning.

Antalet småbruk och företag med vall utöver eget behov ökade starkt i samband med jordbruksreformen 2005, men antalet har de senaste åren varit i stort sett oförändrat.

Jordbrukspolitiken

För att hindra pristryckande import används tullar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. I takt med att världsmarknadspriserna har höjts, har verkningarna av tullarna blivit mindre. Inom marknadsregleringen tillämpas även system med exportbidrag och offentlig lagring i situationer med låga priser på världsmarknaden. Även dessa delar av regleringen har de senaste åren haft små verkningar på prisbildningen. De prisrörelser på till exempel spannmål, oljefröer och mjölk som redovisats ovan är exempel på att den globala marknadens prisrörelser slår igenom inom EU-området och därmed även i Sverige.

Från EU-inträdet betalas omfattande belopp ut direkt till jordbrukare och som är helt eller delvis finansierade av EU. En stödform är generella jordbrukarstöd som sedan 2005 i huvudsak är frikopplade från produktionskrav, det så kallade gårdsstödet. Stödet betalas ut för jordbruksmark (åker- och betesmark). Kravet för att marken ska vara stödberättigande är att vissa så kallade tvärvillkor, bland annat att marken ska vara i gott jordbruksmässigt skick, ska vara uppfyllda. För stödåret 2013 betalades 5,9 miljarder kr ut inom ramen för gårdsstödet. Stödet är helt finansierat av EU.

Varje medlemsland har ett landsbygdsprogram. För 2013 gällde de landsbygdsprogram som avsåg 2007–2013. Inom ramen för landsbygdsprogrammet tillämpas bland annat olika slag av miljöersättningar. Sett till utbetalningarnas storlek är ersättningar för att uppnå kollektiva nyttigheter, främst biologisk mångfald, viktigast. Dessutom förekommer regionala stöd riktade mot områden med låg avkastning i växtodlingen och stödformer med miljöskyddsinriktning. Andra stödformer är investeringsstöd och startstöd. De olika stödformerna inom landsbygdsprogrammet är delvis finansierade av EU. Utbetalningarna uppgick under 2013 till 3,3 miljarder kr i form av miljöersättningar och kompensationsbidrag till mindre gynnade områden samt 1,5 miljarder kr i form av företagsstöd och projektstöd till jordbruks- och landsbygdsföretag.

I oktober 2011 presenterade EU-kommissonen förslag om reform av den gemensamma jordbrukspolitiken från 2014. Dessa förslag innebar förändrade regler för både gårdsstödet och landsbygdspolitiken. Den plan som fanns från början var att hela reformpaketet skulle börja tillämpas under 2014. Till följd av förseningar kommer endast delar av landsbygdsprogrammet att börja tillämpas under 2014. Nya regler för gårdsstödet skjuts i sin helhet till 2015. I april 2014 är planen att regeringen beslutar om inriktningen för ett nytt gårdsstöd och eventuella djurbidrag före sommaruppehållet. Det nya landsbygdsprogrammet ska godkännas av EU-kommissionen. Ett beslut av EU-kommissionen kommer förmodligen att dröja till efter årsskiftet 2014/15.

Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture and food.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping and fur farming and also statistics on food.

For detailed information on forestry related to agriculture, please consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the Swedish Forest Agency.

Until year 1999, information on food stuffs, such as food manufacturing, trade and consumption, were presented in ”När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt” issued by Statistics Sweden (SCB). From year 2001, the food statistics is included in the Yearbook of Agricultural Statistics.

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

In the beginning of the book, there is a Table of Contents and a List of Tables and Diagrams with translations into English. The translations of subject headings are, however, somewhat shortened. Information regarding units, years etc. should be obvious by the headings in Swedish, i.e.

Kg = kilogram
Milj. kg = million kilograms
Kr = Swedish kronor, SEK
Mkr = million of Swedish kronor (SEK)
Hektar = hectares
Ton = metric tons
Procent = per cent, percentages
1 000-tal = thousands

At the end of the book there is a Swedish-English list of terms translating most words and expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 2014 refers to the year of 2013. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the three previous years and often for year 1990, 1995, 1999 or 2000, 2005 and 2010.

In the following, you will find a summary of some scopes regarding Swedish agriculture and after that a brief description, chapter by chapter, of the different surveys and other statistical material utilized in the presentation.

Scope

Structure, labour etc.
Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. A change in this pattern was seen 2005 caused by changed rules for the support system. More holdings applied for supports, often a lot of small-sized holdings. This led to an increase in the total number of agricultural holdings of arable land 2005. Year 2013 there were 67 000 agricultural holdings with an average area of 39 hectares of arable land.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, by size

	1990[1]	1999[1]	2013
All holdings	96 560	80 119	67 146
– 2,0 ha	..	..	3 935
2,1 – 5,0 ha	14 957	11 344	10 142
5,1 – 10,0 ha	19 020	15 229	13 857
10,1 – 20,0 ha	20 832	16 656	12 439
20,1 – 30,0 ha	12 177	9 295	6 022
30,1 – 50,0 ha	14 223	11 445	6 778
50,1 – 100,0 ha	11 348	10 969	7 368
100,1 – 200,0 ha	..	4 073	4 446
200,1 – 300,0 ha	..	708	1 234
300,1 – 400,0 ha	..	203	453
400,1 – 500,0 ha	..	83	218
500,1 – ha	..	114	254

1) For these years only holdings with more than 2.0 hectares arable land are included.

In densely forested Sweden, farming and forestry often are combined. In the north of Sweden the farms mostly have small areas of arable land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. About 2 % of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is high, 72 % are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of full time enterprises 2013 where more than 1 600 hours of labour are required is about 16 300. Around 60 % of the holdings requires less than 800 hours of labour.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the central part of Sweden and in the southern county the cropping farms dominates. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. About 60 % of the arable land is found on the fertile plains of southern Sweden.

The crop production is strongly dominated by cereals and by leys, the former mainly being barley. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oil seed production is mainly located on the plains in Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beet are grown mainly in the counties of Skåne, Halland, Blekinge and Kalmar.

In 2013, the arable land amounted to 2.6 million hectares. The arable land by crop is found in the table to the upper right.

Arable land by crop, 1 000 hectares

	1990	1999	2013
Total arable land	2 845	2 747	2 605
Wheat	350	275	326
Rye	73	25	25
Barley	..	482	393
Oats	388	306	201
Mixed grain	33[1]	33	17
Triticale	..	33	23
Potatoes	36	33	24
Sugar beet	50	60	36
Leys, other fodder	918	1 006	1 178
Oilseed	..	110	130
Other crops	..	81	93
Fallow, untilled arable land	193	304	158

1) Incl. triticale.

The total crop production in 2013 is estimated to 5.0 million tonnes of cereals, 102 000 tonnes of peas and field beans, 332 000 tonnes of oilseed crops, 552 000 tonnes of table potatoes and 254 000 tonnes of potatoes for processing.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for spring barley the average yield in Skåne, the most southern county, is 6 240 kg/ha and in Västernorrland, a county in the north part of Sweden, 2 770 kg/ha.

Total production and average yields are shown below with a 14 % moisture content.

Crop production 2013

	Total production, 1 000 tons	Yield, kg/ha
Winter wheat	1 319	6 310
Spring wheat	550	4 800
Winter rye	142	5 680
Winter barley	78	5 750
Spring barley	1 862	4 980
Oats	852	4 370
Triticale	112	4 880
Mixed grain	71	3 740
Grain maize	7	5 990
Peas	41	3 340
Field beans	61	3 510
Potatoes	806	33 760
Sugar beet	2 326	64 200
Rape and turnip rape	..	..

Livestock

The dairy sector is playing a central role in Swedish agriculture. The number of dairy cows has, however, been decreasing over a long period of time. The number of livestock is shown in the table below.

The number of farms with livestock has decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 2013, there were dairy cows in 4 700 farms. There is an average of 74 dairy cows/herd.

In 2013 there are roughly 1 300 pig farms in Sweden. Around 92 % of the fattening pigs are found in herds with at least 500 animals.

Livestock, mid-year estimates, 1 000s

	1990	1999	2013
Cattle	*1 718*	*1 713*	*1 497*
Dairy cows	576	449	344
Suckler cows	75	165	189
Heifers, bulls, steers, calves	1 067	1 100	964
Sheep and lambs	405	437	577
Goats	..	..	..
Pigs	*2 264*	*2 115*	*1 399*
Boars, sows	230	224	150
Other pigs	2 034	1 891	1 249
Poultry of laying breed	8 568	7 850	8 582
Turkeys	..	..	80

Egg production is dominated by few but large flocks. Over 97 % of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is found in the table to the upper right.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	1990	1999	2013
Cattle	*47 292*	*33 978*	*18 962*
Dairy cows	25 921	13 963	4 668
Suckler cows	10 883	14 254	11 092
Sheep (lambs excl.)	9 688	8 209	8 817
Goats	..	..	..
Pigs	14 301	6 014	1 281
Horses	..	14 309	..
Fowls (chickens excl.)	12 900	6 441	4 148
Turkeys	..	..	126
With none of the above animals	36 695	36 800	39 574

Brief description by chapter

Chapter 1

Theme: Consumption of food

This is a chapter with varying themes from year to year.

Chapter 2

Holdings and holders

Since 1968 an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry has been carried out. Data have been recorded in the Farm Register. Detailed information on the Farm Register is given in appendix 1.

Some data on the number of holdings with different kinds of crops are given in table 2.1.

Some data on the number of holdings by size groups are given in table 2.2.

In table 2.3, number of holdings and area of arable land by type of holding are shown.

In table 2.4, number of holdings with different kinds of livestock are shown.

Number of holdings by type of farming and percentage of holdings by type of farming and county are shown in tables 2.5 and 2.6.

In table 2.7, information can be found on the number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture.

Chapter 3

Utilization of arable land

In tables 3.1–3.10 information is given on the use of arable land and on the number of holdings with different crops.

Chapter 4
Yields and crop production
The crop yield surveys comprise investigations of cereals, grain maize, peas, field beans, oilseed crops, temporary grasses and potatoes. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares of arable land. The statistics are presented in tables 4.1–4.6.

SCB makes annual estimates of the total production of cereals, peas, oilseed crops and potatoes on the basis of the crop yield surveys and crop areas from the Farm Register. From 2002 SCB also makes estimations of the total production and yield for temporary grasses. Data on the total production of sugar beet are supplied by Nordic Sugar.

Content of starch and sugar in potatoes and sugar beet respectively are supplied by the Swedish Starch Producers and Nordic Sugar respectively (table 4.7).

Standard yields are calculated every year for cereals, potatoes, oilseed crops and sugar beet. The standard yield is an estimate of the yield that can be expected if the weather and other conditions that influence the crops are normal (table 4.8).

Chapter 5
Horticulture
All enterprises with horticultural production were until 1999 included in the Farm Register. The statistics in tables 5.1–5.4 and 5.6–5.7 are entirely based on the horticultural censuses. The data in table 5.5 are taken from the fruit tree survey.

Data on the main structure in the horticultural sector are given in tables 5.1–5.2. Data on outdoor cultivation of different plants are given in tables 5.3–5.4. Data on apple- and pear varieties are given in table 5.5 and data on cultivation in greenhouses and frames in tables 5.6–5.7.

Chapter 6
Livestock
Data from the Farm Register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in tables 6.1–6.7 (cattle), 6.1–6.3 and 6.8–6.10 (sheep), 6.1–6.2 and 6.19 (goats and horses), 6.1–6.3 and 6.11–6.15 (pigs), 6.1–6.3 and 6.16–6.18 (fowls) and 6.1 and 6.16 (turkeys). Data on other animals such as minks, foxes, bees and reindeers are presented in tables 6.20–6.22.

Statistics on ecological production and the number of organically bred animals, are presented in chapter 11.

Chapter 7
Labour Force in agriculture
The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agriculture. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas.

Some data on the size of the gainfully employed population in agriculture and related fields are given in table 7.1.

The Farm Register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture (table 7.2).

Data on the number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups are given in tables 7.3–7.4. In these tables also data on employment in terms of AWU (Annual Work Unit) are given.

In table 7.5 the number of persons employed are distributed by working hours in agriculture on the holding.

Chapter 8
Production means in agriculture
The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of tractors and machinery purchased by the agricultural sector. The statistics are shown in tables 8.1–8.2.

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of pretested buildings for livestock (table 8.3).

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish Board of Agriculture, which annually reports statistics on state certified seed (table 8.4).

Figures of pesticides in agriculture and horticulture in table 8.5, is collected from the Swedish Chemicals Agency.

Information on the sales of fertilizers in agriculture and horticulture, based on figures

supplied by manufacturers and importers, is reported by the Swedish Board of Agriculture (table 8.6).

Information of the Feed materials in compound feeds for animals are annually compiled by the Swedish Board of Agriculture (tables 8.7–8.8).

Area of drained and tile drained arable land is presented in a survey performed by the Swedish Board of Agriculture (table 8.9).

Chapter 9
Support

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) is reported by the Swedish Board of Agriculture. In tables 9.1–9.3, 9.5 and 9.8–9.10 the statistics refer to the years for which support have been disbursed and in tables 9.6–9.7 the years when support have been granted. Table 9.4 shows areas registered for environmental support.

Chapter 10
Economics

SCB produces national accounts statistics. Some data regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in table 10.1.

The Economic Accounts for Agriculture (EAA) are shown in table 10.2.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB performs an annual farm economics survey. The 2011 and 2012 studies are based on the accounts of approx. 1 000 farms. Results from those surveys are presented in table 10.3.

Some results from an investigation on farmers' assessed net receipts and income are presented in tables 10.4–10.5.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected by the Swedish Board of Agriculture in the monthly calculations of different indices, i.a. Input and Output Price Indices and – for price regulated agriculture products – Price Index for the Food Industry and Consumer Price Index (tables 10.6 and 10.8).

The Swedish Board of Agriculture compiles average prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products (table 10.7).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on rent prices for agricultural and arable land and on the development of rent prices (tables 10.9–10.10).

Statistics on prices of agricultural land is compiled by the Swedish Board of Agriculture (table 10.11).

Statistics on the number of sold agricultural units are produced by SCB (table 10.12).

Chapter 11
Organic farming

Statistics on fully converted organic area, area under conversion and total organic area are shown in tables 11.1–11.2. Numbers of different organic livestock categories are shown in table 11.3.

Areas, yield per hectare and production for areas with environmental subsidies for organic production are shown in tables 11.4–11.11.

Areas for organic cultivated horticultural products in greenhouses and other outdoor cultivations are shown in table 11.12.

Chapter 12
Impacts from agriculture on environment

The basic data for the information given in this chapter have been collected by SCB, the Swedish Board of Agriculture, the Swedish Environmental Protection Agency, the Environmental Objectives Portal, SMED (Swedish Environmental Emission Data) and the Swedish Chemicals Agency.

Chapter 13
Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is mostly obtained from Eurostat's database, theme "Agriculture and fisheries".

Civilian employment by sector of activity is shown in table 13.1.

Total agricultural area, forest area and total area (water incl.) are shown in table 13.2. Utilized agricultural area and number of holdings are shown in tables 13.3–13.4.

Harvested area and production of some of the most important crops are shown in tables 13.5–13.6.

Harvested production of selected fresh vegetables are shown in tables 13.7.

Data on livestock, and the structure of dairy cow holdings are shown in tables 13.8–13.11.

Production of animal products is shown in table 13.12.

Chapter 14
International data on agriculture

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). The statistics include information on utilized areas (table 14.1), harvested production of different crops (table 14.2), number of livestock (table 14.3), livestock production (table 14.4) and on active population in agriculture and subsidiary industries (table 14.5).

Chapter 15
Manufacturing

The statistics in the tables 15.1–15.6 and 15.9 on slaughtered animals and on production of eggs and milk products are based on data supplied by the Swedish Board of Agriculture. Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by Dairy Sweden (tables 15.7–15.8).

The statistics in tables 15.10–15.11 on establishments, employees etc. in foodstuffs and beverage manufacturing and on production of different agricultural products and foodstuffs are produced by SCB.

The statistics in table 15.12 on employment in different branches of the food sector are produced by SCB.

Chapter 16
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs

Statistics regarding foreign trade are produced by SCB. The system for collecting the basic data for the statistics was totally changed when Sweden entered EU in 1995. From 1995 data on internal EU trade are collected by inquires to importers and exporters (the Intrastat System), which means that the statistics suffer from non-response and errors caused by the omission of ”small” actors in the statistics.

The basis for identification of agricultural products and foodstuffs has been the codes 0, 11, 12, 22 and 4 according to SITC rev.4. Further specification on products within these major SITC groups follows CN (Combined Nomenclature). This system for divisions on items is also practiced by the Swedish Board of Agriculture in their presentation of statistics on foreign trade

In table 16.1 imports and exports are given on SITC groups. Compensation has been made for lack of information depending on mostly non response error in the data delivered to the Intrastat System. Tables 16.2–16.7 reflect collected data, which means that compensation for non-response has not been made. Such compensation is only possible for data on at most SITC two-digit level. Compensation is further not possible for different countries.

Table 16.5 shows imports and exports of processed foodstuffs.

Chapter 17
Consumption of foodstuffs

The Swedish Board of Agriculture has since the middle of the 1940:ies calculated the consumption of different foodstuffs and produced data both in values and quantities. In table 17.1 figures on consumption of food are presented for 1990–2012.

The Swedish Board of Agriculture has also made calculations on nutritive values in the intake of foodstuffs (table 17.2), mean supply per head and day of energy, protein, fat and carbohydrates (table 17.3) and of vitamins, iron, calcium and fibres (table 17.4). All these

calculations are based on consumption calculations and on nutritive data from the National Food Administration in Sweden.

Table 17.5 shows the turnover (incl. VAT) of food and drinks for retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2012.

In the Swedish National Accounts data are available on private final consumption expenditures by purpose. Statistics for different foodstuffs and beverages are presented in tables 17.6–17.7.

Chapter 18
Food safety

In this chapter statistics on food safety are shown. Data is received from the National Food Administration (SLV) and the National Veterinary Institute (SVA). The National Food Administration is the central administrative authority for matters concerning food. It is also directly in charge of the food control at 600 food establishments. The National Veterinary Institute is a Swedish national authority that strives for good animal and human health, a good environment and sustainable food production.

Table 18.1 shows the number of drinking-water structures with remarks distributed by type of remark.

Table 18.2 shows results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food.

In table 18.3 a summary of samples with residues of pesticides in food, taken by origin is shown.

Table 18.4 shows the results from sampling and analysis of *Campylobacter*.

Table 18.5 shows the results for *Salmonella* in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production.

Chapter 19
Prices on food

SCB calculates every month Consumer Price Index for different foodstuffs according to COICOP. Yearly indices are shown in table 19.2 for the period 1985–2013. In table 19.1 average retail prices are listed for some common food products used as input in the calculation of Consumer Price Index.

In table 19.3 price index numbers in the food sector are shown. These indices are partly calculated by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 20
International data on food

Table 20.1 shows to what extent the individual private consumption goes to food and table 20.2 shows the differences between countries concerning consumed volumes per head of different groups of foodstuff. Table 20.3 shows differences between countries in price levels for different foodstuffs and table 20.5 shows the price development. Table 20.4 shows the general development of prices in different countries.

In table 20.6 VAT rates for food and beverages are shown for different EU countries.

Appendix 1
The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains data on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

During 1995–2009 the Farm Register included the following types of enterprises:

a) enterprises with more than 2.0 hectares of arable land
b) enterprises with less than 2.0 hectares of arable land but with large animal stocks.
c) enterprises with horticultural production of a certain size.

In the year 2010 the lower cut-off limits were changes to accommodate new EU-regulation. Compared to the old definition the definition of 2010 added about 3 000 enterprises to the Farm register.

As from 2010 the Farm Register included the following types of enterprises:

a) enterprises with more than 2.0 hectares of arable land and/or
b) enterprises with at least 5.0 hectares of agricultural land and/or
c) enterprises with large animal stocks and/or

d) enterprises with horticultural production of a certain size.

During 1968–1995 there was an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise, areas of arable and forest land, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data is collected at intervals. The 1999 data collection was performed similar to the 1968–1995 method, i.e. data were collected for all farms.

In 1996–1998, information on name, address, telephone number, the number of holders on the holding, real estates included in the holding and their area of arable and forest land respectively, was collected for all enterprises. Other data were collected in a sample survey.

From year 2000 the data collection is mainly based on data from the Swedish administrative system for agricultural subsidies, containing data on farmers who have applied for such subsidies. The statistics are also based on information collected by a simplified mail inquiry to all farmers including those who have not applied for subsidies.

Appendix 2
Regional break down of the agriculture statistics

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data usually are given for counties and larger areas, although, for some years the Farm Register provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties has, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. been divided into ”natural farming areas”. These areas can be combined into ”production areas” and ”major regions”. See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the crop yield surveys, the country is divided into 106 ”yield survey districts”, which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome.

Appendix 3
Quality and organization of the agricultural statistics

Most of the data presented for the agricultural sector in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Swedish Board of Agriculture (SJV) and Statistics Sweden (SCB).

For further information, contact Charlotta Olsson or Lea Wedén at the Regions and Environment Department at Statistics Sweden. Telephone +4619176000, postal address: SCB, S-701 89 Örebro.

Appendix 4
Definition of the food sector

The food sector has no official definition in Swedish statistics. Appendix 4 informs on how the sector in terms of SNI has been delimited in the book.

Swedish Standard Industrial Classification is based on EU:s recommended standard NACE Rev.2. It is primary an activity classification. Production units as companies and local units are classified after the activity which is carried out. One company or a local unit can have several activities (SNI-codes).

Appendix 5
Classification on commodities according to SITC/CN

In the statistics on different food and agricultural products, SITC and CN have been used to identify different commodities. Appendix 5 informs on the codes in terms of these nomenclatures, on which the accounts on food manufacturing and foreign trade are based (chapter 15 and 16).

1 Tema: Livsmedelskonsumtion

Det finns ett stort allmänintresse av statistik om den svenska livsmedelskonsumtionen. Här presenteras hur konsumtionen av livsmedel i Sverige för olika varugrupper och även specifika varor har förändrats över tiden.

Konsumtionssiffrorna bygger på Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. Prisutvecklingen studeras genom konsumentprisindex samt konsumentprisindex för livsmedel. Indexen beräknas av SCB och redovisas liksom konsumtionsberäkningarna årligen på Jordbruksverkets webbplats. Begreppet inflation används synonymt med konsumentprisindex. Observera att skalorna i diagrammen skiljer sig åt.

I text och diagram används begreppen Direktkonsumtion och Totalkonsumtion.

– Direktkonsumtion avser leveranser av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning. Konsumtionen redovisas i den form som produkterna når konsumenterna, dvs. som jordbruks- och trädgårdsprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

– Totalkonsumtion redovisar totalförbrukningen av olika råvaror. Således har konsumtionen av mer förädlade produkter räknats om till råvaror. Konsumtionen av bröd redovisas t.ex. som mjöl, matfett, socker etc.

Inledning

Konsumtionsmönstren i Sverige har förändrats under den senaste 50-årsperioden. Livsmedel har blivit billigare jämfört med andra varor och den del av hushållens disponibla inkomst som används för att köpa mat har minskat.

Från råvaror till hel- och halvfabrikat

Vi konsumerar en mindre mängd varor av råvarukaraktär, t.ex. mjöl, potatis och strösocker, dvs. produkter som tidigare köptes för vidare förädling i hemmet. Istället ökar konsumtionen av produkter av högre förädlingsgrad såsom matbröd, pommes frites, läsk, sylt, och färdiglagad mat. Vi förädlar alltså allt mindre livsmedel i hemmet. Det handlar om en förändring i vår livsstil som i sin tur har ett samband med samhällets utveckling i övrigt.

Ökad energitillförsel

Vi väljer inom några varugrupper i större utsträckning produkter med lägre fetthalt, t.ex. har konsumtionen av standardmjölk, smör och margarin minskat. Samtidigt har konsumtionen av varor som generellt sett har hög fetthalt såsom ost, grädde, choklad- och konfektyrvaror samt vissa bröd- och spannmålsprodukter ökat. Konsumtionen av kött har också ökat, speciellt kycklingkött. Det innebär sammantaget att vi under perioden 1960 till 2012 har ökat vår energitillförsel mätt i kilo Joule (kJ) per person och dag från 12 006 kJ år 1960 till 13 660 kJ år 2012. Det är en ökning med 13,8 %.

Livsmedel har blivit billigare jämfört med andra varor

Konsumentpriserna för livsmedel följde i stort den allmänna prisutvecklingen mellan åren 1960 och 1990. Därefter sjönk priserna på livsmedel fram till år 1997 för att därefter

åter stiga till en nivå som år 2000 var något lägre än år 1990. Priserna för livsmedel har ökat mer än den allmänna prisutvecklingen mellan åren 2000 och 2012. Sett från år 1960, har ändå den allmänna prisutvecklingen varit högre än konsumentpriserna för livsmedel. Gruppen livsmedel har alltså blivit billigare jämfört med andra varor och inom gruppen har kött- och charkprodukter blivit billigare i förhållande till mejeriprodukter.

Figur 1A
Prisutveckling för kött och mjölk 1967–2012
Price trends for meat and milk

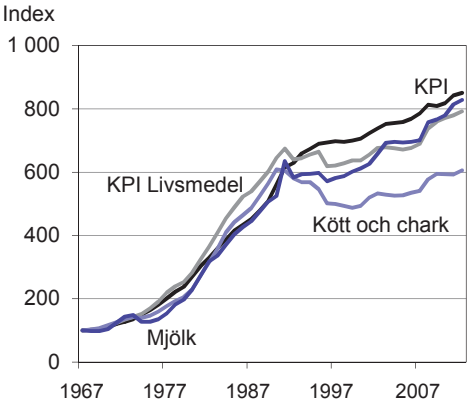

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Bröd och spannmålsprodukter

Totalkonsumtionen av mjöl och gryn minskade från 1960 ända fram till början av 1970-talet. Därefter har totalkonsumtionen ökat något.

Direktkonsumtionens varugrupp för bröd- och spannmålsprodukter innehåller både varor av råvarukaraktär (mjöl av vete, råg, mjölblandningar samt ris och havregryn) och mer förädlade produkter som olika mixer, pasta, majsflingor, såväl hårt som mjukt matbröd samt kaffebröd (mjukt vetebröd, rån, torra kakor, sockerkakor samt bakelser och tårtor).

Direktkonsumtionen av mjöl har minskat samtidigt som konsumtionen av matbröd ökat relativt mycket sedan början av 1990-talet (se figur 1B). Den minskade mjölkonsumtionen kan bl.a. förklaras av att vi inte bakar lika mycket hemma nu som under 1960-talet. Detta återspeglar sig också i den ökade matbrödskonsumtionen, dvs. vi köper mer färdiga produkter i butik. Konsumtionen av kaffebröd och övriga bakverk dvs. bakelser, tårtor etc. men också av crêpes, pizzor och piroger var knappt 20 kg per person 1960. Konsumtionen sjönk till runt 10 kg per person i början av 1980-talet för att därefter öka till runt 20 kg per person 2012. De senaste 30 årens ökning i konsumtionen består framförallt av en ökning av övriga bakverk, medan konsumtionen av kaffebröd varit konstant.

Figur 1B
Direktkonsumtion av bröd 1960–2012
Consumption of bread

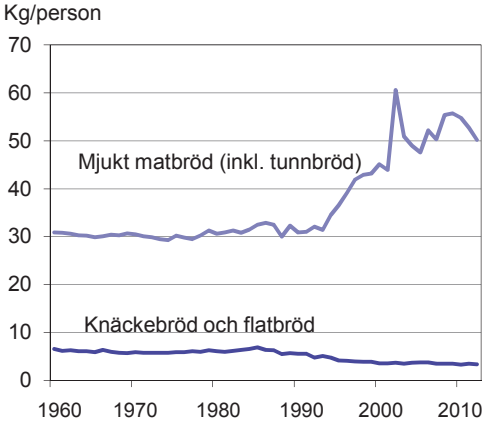

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Konsumtionen av ris sjönk kraftigt när priserna steg vid EU-inträdet

Direktkonsumtionen av pasta var runt 1 kg per person och år 1960. Därefter har konsumtionen ökat kraftigt. Pastakonsumtionen har stigit till hela 9 kg per person 2012. Direktkonsumtionen av ris ökade stadigt från 1960-talet fram till EU-inträdet då den sjönk med knappt 1 kg per person och år. Därefter har den ökat igen och var 2012 runt 5 kg per person och år (se figur 1C).

Konsumtionen av majsflingor, rostat ris, ostbågar och popcorn var sju gånger större år 2000 än år 1960, men har därefter varit relativt konstant.

Figur 1C
Direktkonsumtion av pasta och ris 1960–2012
Consumption of pasta and rice

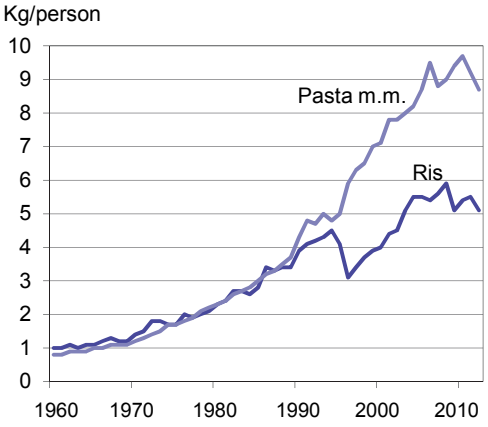

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Potatis, rotfrukter, grönsaker och frukt

Totalkonsumtionen av potatis har sjunkit från knappt 90 kg per person och år 1960 till knappt 84 kg per person och år 2012. Direktkonsumtionen av färsk potatis har halverats från 87 kg till 46 kg per person och år sedan 1960 (se figur 1D). Samtidigt som konsumtionen av färsk potatis har minskat kraftigt har konsumtionen av vissa beredda produkter ökat. Detta gäller till exempel konsumtionen av pommes frites och chips. Den minskade konsumtionen av färsk potatis ska också sättas i relation till den ökade konsumtionen av pasta och ris.

År 1960 direktkonsumerades sammanlagt 89 kg färsk potatis, beredda potatisprodukter, ris och pasta per person och år. Då stod konsumtionen av färsk potatis för 98 % av nämnda sammanlagda konsumtion. Motsvarande siffror för år 2012 var 71 kg per person med konsumtionsfördelningen färsk potatis 65 %, ris 7 %, pasta 12 % och beredda potatisprodukter 16 %.

Direktkonsumtionen av färska köksväxter har tredubblats från 14 kg per person 1960 till 48 kg per person 2012 (se figur 1D). Konsumtionen av rotfrukter har varit relativt stabil under en lång period men ökat på senare tid från 7 kg per person 1960 till 13 kg per person 2012.

Figur 1D
Direktkonsumtion av potatis, rotfrukter och köksväxter 1960–2012
Consumption of potatoes, root vegetables and other vegetables

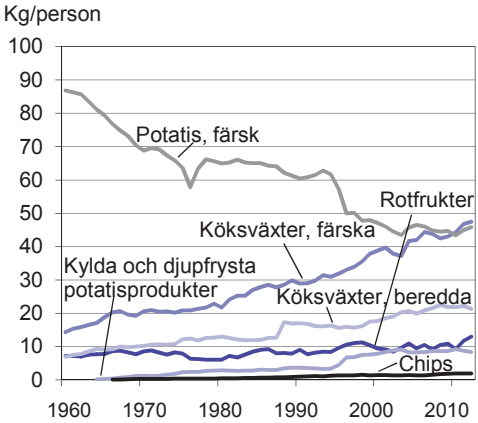

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Konsumtionen av köksväxter som är frysta, beredda eller konserverade på annat sätt har tredubblats sedan 1960. Då var konsumtionen 7 kg per person; nu är den 21 kg per person.

Sammantaget har direktkonsumtionen av frukt ökat med 25 % sedan år 1960. Konsumtionen av äpplen och päron var relativt konstant från 1960 fram till början av 1980-talet. Därefter sjönk den från 20 kg per person och år till 14 kg per person och år. Den minskande konsumtionen kan förklaras av att konsumtionen av egenproducerade frukter och bär inte redovisas från och med år 1988. Ungefär samtidigt som konsumtionen av äpplen och päron minskade steg konsumtionen kraftigt för fruktgruppen bananer, meloner etc.

Direktkonsumtionen av apelsiner och andra citrusfrukter ökade också under samma period. År 2012 konsumerades 18 kg citrusfrukter, 24 kg bananer, meloner etc. samt 14 kg äpplen och päron. Konsumtionen av övrig frukt har varit relativt stabil runt 13 kg per person och år under hela perioden.

Kött

Den totala köttkonsumtionen har ökat med 35 kg per person och år mellan åren 1960 och 2012. Från att i början av 1960-talet legat på drygt 50 kg kött per person och år har konsumtionen 2012 ökat till 86 kg kött per person och år. Detta innebär att köttkonsumtionen har ökat med närmare 70 %.

Sammantaget konsumerades nästan dubbelt så mycket förädlade köttprodukter (charkuteri plus färdigmat) år 2012 i Sverige jämfört med år 1960. Konsumtionen har ökat kraftigt vid två tillfällen, dels i början av 1980-talet och dels i början av 2000-talet. Det är främst konsumtionen av färdigmat som har ökat. Charkuterikonsumtionen har hållit sig på ungefär samma nivå under hela perioden.

Konsumtionen av fjäderfäkött har ökat från 1,6 till 19 kg per person

Totalkonsumtionen av kött visas i figur 1E. I början av 1960-talet och fram till mitten av 1990-talet var nötköttskonsumtionen mellan 15 och 20 kg per person och år. Därefter har konsumtionen av nötkött ökat kraftigt. År 2012 var den 26 kg per person.

Totalkonsumtionen av griskött var 25 kg per person och år 1960. Den steg i början av 1970-talet och låg ett tiotal år strax över 30 kg per person och år för att sedan återigen sjunka till ungefär samma nivå som före ökningen. I slutet av 1980-talet ökade konsumtionen av griskött för att år 2012 ligga runt 36 kg per person och år.

Totalkonsumtionen av nötkött inklusive kalvkött har ökat från 19 kg per person och år 1960 till 26 kg per person år 2012.

Konsumtionen av fjäderfäkött (främst kycklingkött) har ökat kraftigt under perioden (se figur 1E). Den kraftigaste ökningen har skett från 1990-talets början och framåt. Från år 1960 till år 1990 ökade totalkonsumtionen av fjäderfäkött från 1,6 till 6 kg per person och år, för att under de kommande 22 åren öka till 19 kg person och år. Det innebär att totalkonsumtionen av fjäderfäkött var mer än tio gånger större 2012 jämfört med 1960.

Figur 1E
Totalkonsumtion av kött 1960–2012
Total consumption of meat

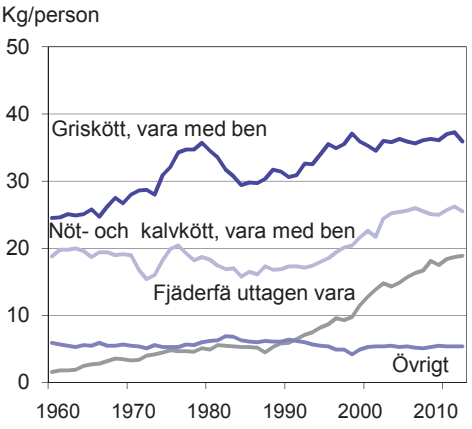

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Figur 1F
Direktkonsumtion av kött och charkvaror 1960–2012
Consumption of meat and cured meats and provisions

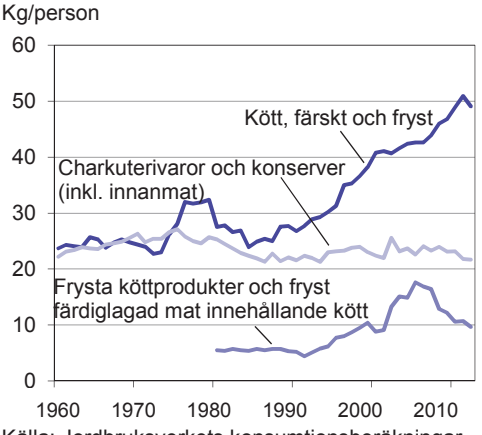

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Övrigt kött som konsumeras består av fårkött, hästkött, renkött, viltkött samt inälvor, t.ex. lever. Sammantaget har totalkonsumtionen av övrigt kött sjunkit från 6 kg per person 1960 till drygt 5 kg per person 2012. Totalkonsumtionen av fårkött och viltkött har ökat medan totalkonsumtionen av övriga varor har varit konstant eller sjunkit.

Ägg

Förändringen i konsumtionen av ägg ter sig inte lika dramatisk som för vissa andra matvaror. Den totala konsumtionen har pendlat mellan knappt 12 kg ägg per person och år och cirka 14 kg per person och år ända sedan 1960. För den direkta konsumtionen av ägg är motsvarande siffror drygt 9 kg per person och år och 12 kg per person och år (se figur 1G).

Totalkonsumtionen av ägg har under perioden mellan år 1960 och 2012 varit ungefär 2 kg per person högre än direktkonsumtionen.

Under mitten av 1980-talet fram till början av 1990-talet var äggkonsumtionen som högst och under mitten av 1960-talet samt i början av 2000-talet var den som lägst. Under senare år har dock äggkonsumtionen börjat stiga igen. År 2012 var direktkonsumtionen av ägg närmare 12 kg per person och år.

Figur 1G
Direkt- och totalkonsumtion av ägg 1960–2012
Consumption and total consumption of eggs

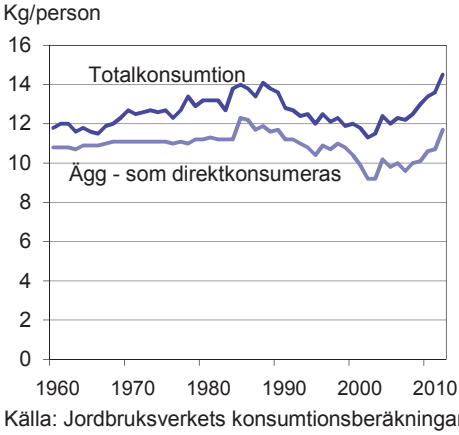

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Mjölk, grädde och matfett

Direktkonsumtionen av mjölk var 159 liter per person och år 1960. Konsumtionen sjönk fram till slutet av 1960-talet för att därefter stiga något under den första hälften av 1970-talet, samt under 1980-talet. Därefter har konsumtionen sjunkit kontinuerligt för att år 2012 ligga strax under 90 liter per person och år. Direkt försåld mjölk och hemmaförbrukningen motsvarade knappt en fjärdedel av all konsumerad mjölk 1960. Andelen sjönk snabbt under 1960- och 1970-talen och är nu försumbar (se figur 1H).

Direktkonsumtionen av grädde har varit stabil med mellan 6 till 11 liter per person och år ända sedan 1960 (se figur 1I). Syrade produkter (yoghurt, fil etc.) började konsumeras i början av 1970-talet och trenden visar en årlig försiktig ökning av konsumtionen som 2012 uppgick till 32 liter per person och år.

Figur 1H
Direktkonsumtion av mjölk 1960–2012
Consumption of milk

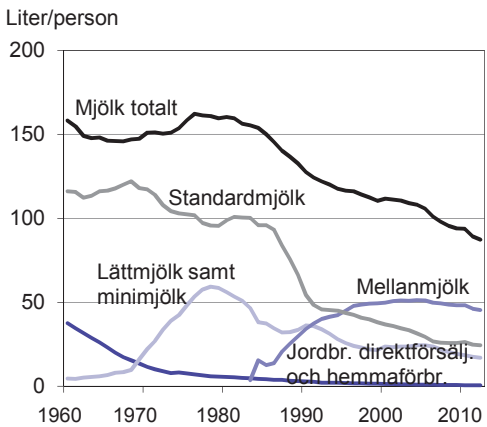

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Konsumtionen av mellanmjölk ökar medan standardmjölk minskar

Direktkonsumtionen av standardmjölk har minskat kraftigt och konstant sedan början av 1970-talet. I början av 1960-talet låg konsumtionen av standardmjölk på 116 liter per person och år, i mitten av 1970-talet var motsvarande siffra ca 100 liter per person och år.

Från 1960-talet fram till början av 1990-talet halverades denna mjölkkonsumtion. Vid 2000-talets början drack vi ca 35 liter standardmjölk per person och år.

Figur 1I
Direktkonsumtion av grädde 1960–2012
Consumption of cream

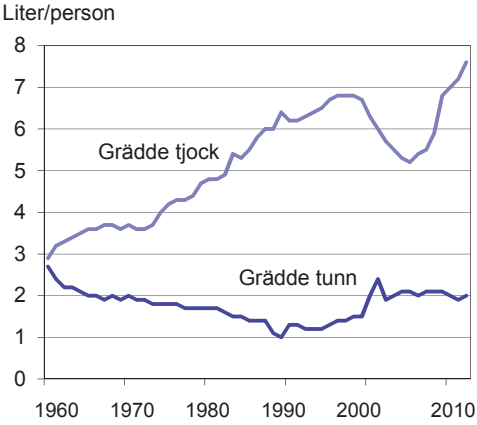

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Lättmjölken hade sin storhetstid i slutet av 1970-talet då vi drack nästan 60 liter per person och år. Konsumtionen av lättmjölk har sedan konstant minskat till att 2012 ligga på 17 liter per person och år.

Mellanmjölken var en produkt som introducerades i mitten av 1980-talet och konsumtionen av denna ökade snabbt till drygt 20 liter per person år 1987. Fram till år 2012 har mellanmjölkskonsumtionen ökat till drygt 45 liter per person och år.

Konsumtionen av matfett har minskat jämfört med år 1960

Totalkonsumtionen av matfett var ungefär 25 kg per person och år under 1960-, 1970- och 1980-talen. Därefter sjönk konsumtionen kraftigt och kontinuerligt ända fram till slutet av 2000-talet. Nu har totalkonsumtionen ökat igen och ligger på drygt 20 kg per person och år. Det är framför allt smörkonsumtionen som har minskat från nästan 10 kg per person och år 1960 till knappt 3 kg per person 2012.

Figur 1J
Direktkonsumtion av smör 1960–2012
Consumption of butter

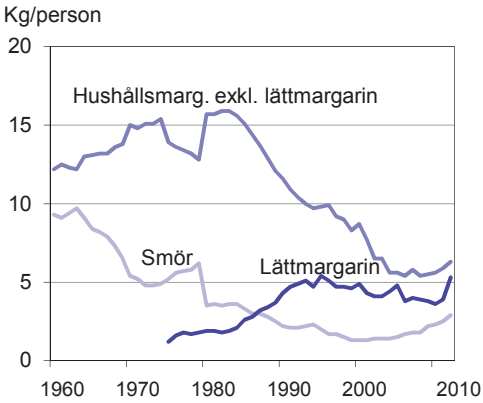

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Konsumtionen av margarin, matoljor och andra fetter och oljor har varierat mellan åren men sett ur ett långt tidsperspektiv legat ganska konstant.

Direktkonsumtionen av smör har minskat från drygt 9 kg per person och år 1960 till knappt 3 kg 2012 (se figur 1J).

Energirika livsmedel med få näringsämnen

Socker är ett livsmedel som innehåller mycket energi men ger få övriga näringsämnen. Godis, bakverk samt snacks, glass och läsk är förädlade livsmedel som innehåller mycket socker och/eller fett men inte så många näringsämnen.

Sockerkonsumtionen

Den totala sockerkonsumtionen har pendlat mellan ungefär 35–45 kg per person och år mellan 1960 och 2012. Direktkonsumtionen av socker har däremot sjunkit, från strax under 30 kg per person 1960 till 7 kg per person år 2012.

Den direkta konsumtionen av socker har minskat kraftigt under perioden samtidigt som den totala konsumtionen varit relativt konstant. Förklaringen ligger dels i att vi gått

från att baka, sylta och safta i hemmet till att i större utsträckning köpa dessa produkter färdiga i dagligvaruhandeln, dels att konsumtionen av produkter med hög andel socker ökat kraftigt, t.ex. godis och läsk. Utvecklingen av den direktkonsumerade kvantiteten socker följer alltså samma mönster som flera andra produkter av råvarukaraktär, såsom t.ex. mjöl och potatis.

Figur 1K
Direktkonsumtion av choklad och konfektyrvaror samt övriga bakverk m.m. 1960–2012
Consumption of chocolate, confectionary and other pastry

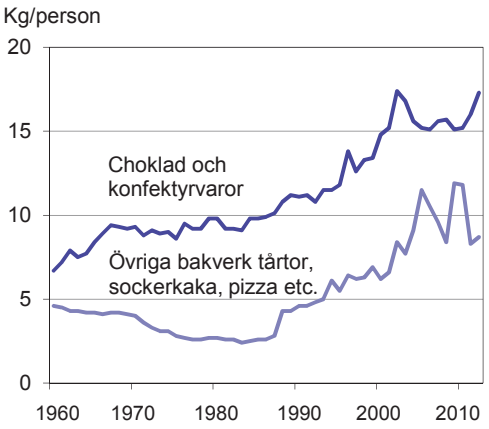

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Konsumtionen av choklad och konfektyrvaror har ökat med 10 kg från 7 kg per person och år till 17 kg per person och år under drygt 50 år (se figur 1K).

När det gäller bakverk har konsumtionen av mjukt kaffebröd minskat medan övriga bakverk såsom tårtor, bakelser och pizza ökat. Sammantaget ser konsumtionen av bakverk ut på ungefär samma sätt år 1960 som år 2012. I början av 1970-talet gick den sammanlagda direktkonsumtionen av bakverk ned från strax under 20 kg per person och år till sin lägsta nivå på drygt 10 kg per person och år under början av 1980-talet. Därefter vände den nedåtgående trenden och år 2012 låg bakverkskonsumtionen återigen på cirka 20 kg per person och år.

Drycker

Läskedrycker och cider

Sammantaget låg direktkonsumtionen av läsk och mineralvatten år 1960 på knappt 30 liter per person och år och fram till 1980-talet var konsumtionen relativt konstant. Under 1980-talets slut ökade konsumtionen kraftigt och år 1990 var den sammanlagda konsumtionen drygt 60 liter per person och år. Konsumtionen har sedan ökat och var 2012 totalt 95 liter per person och år (se figur 1L).

Det är främst konsumtionen av läskedrycker, cider m.m.[1] som har ökat. Det konsumeras nästan fyra gånger så mycket år 2012 som år 1960. Konsumtionen av mineralvatten (utan smaktillsatser) började öka under 1980-talet och var ganska konstant under 1990-talet för att återigen öka under 2000-talet. Sett till hela perioden konsumeras det dubbelt så mycket mineralvatten (utan smaktillsatser) år 2012 jämfört med år 1960.

Figur 1L
Direktkonsumtion av läskedrycker och mineralvatten1960–2012
Consumption of soft drinks and mineral water

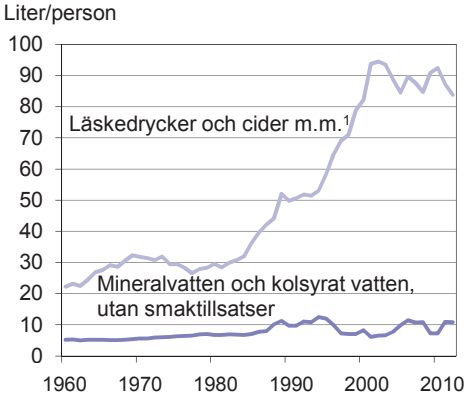

1) Inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten med tillsats av socker eller aromämne.

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

Kaffe

Importen av orostat kaffe varierade runt 7 000 ton under den senare delen av 1860-talet. Importen ökade stadigt med undantag av något enstaka år fram till slutet av första världskriget då den i det närmaste ströps. Under mellankrigstiden steg den igen och var runt 50 000 ton när det andra världskriget bröt ut. Under kriget minskade kaffeimporten återigen för att efter kriget stiga till den rekordhöga nivån av en import på 120 000 ton år 1976. Kaffeimporten stabiliserade sig därefter runt 100 000 ton, men har återigen ökat under det första decenniet av 2000-talet. Kaffekonsumtionen följer i stort importen. Den var runt 1,6 kg rostat kaffe per person och år 1866 för att stiga till runt 5 kg per person och år strax före första världskriget (se figur 1M). Kaffekonsumtionen steg snabbt efter första världskriget och var hög under mellankrigstiden då den låg runt 6 kg per person och år. Under både första och andra världskriget ransonerades kaffe. Under det första världskriget fanns ett ransoneringssystem mellan åren 1916–1919 och under det andra världskriget från och med mars 1940. Ransoneringen upphörde i oktober 1945, för att återigen införas i mars 1947. Ransoneringen upphörde under augusti 1951. Kaffe var alltså inte ransonerat under år 1946.

Återhämtningen efter andra världskriget var långsammare och det tog ända till mitten av 1950-talet innan nivån motsvarade den före kriget.

Kaffekonsumtionen ökade därefter och kulminerade runt 11 kg per person och år 1976. Följande år sjönk konsumtionen åter till 8 kg per person och år. Den dramatiska nedgången 1977 kan förklaras av kraftigt minskade skördar med betydande prishöjningar på kaffe som följd. Därefter har kaffekonsumtionen i stort sett varit konstant med några svängningar uppåt och nedåt.

Figur 1M
Direktkonsumtion av kaffe 1866–2012, kg rostat kaffe per person och år samt importen av kaffe 1866–2012, ton
Consumption of coffee, kilograms of roasted coffee per person and year and import of coffee

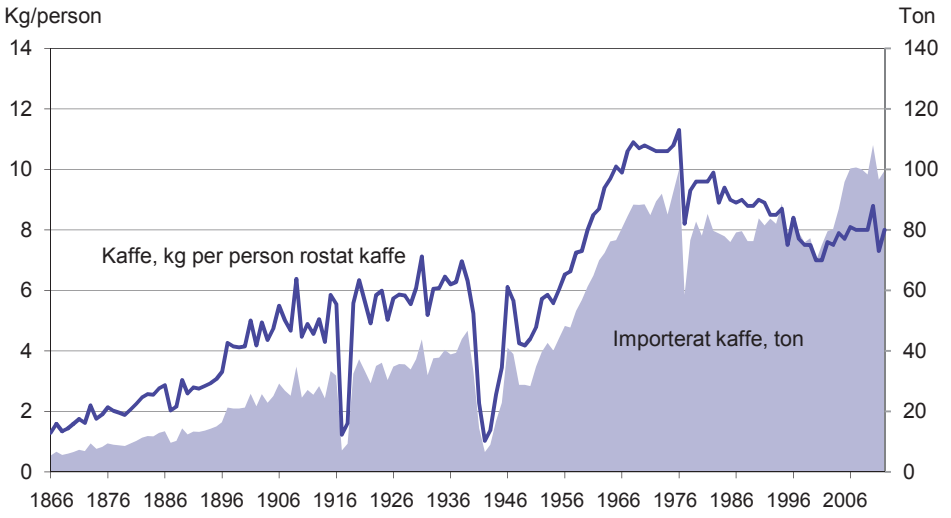

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar.

2 Företag och företagare

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens fördelning efter grödgrupper, storleksgrupper (hektar åker) och efter brukningsform (ägda respektive arrenderade företag). Vidare redovisas, antal företag med olika slags djur samt företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2013. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att ingå i registret ändrats. En ny gräns som införts fr.o.m. 2010 är minst 5,0 ha jordbruksmark (åker + bete). Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Den uppgång av antal företag med växtodling mellan 2004 och 2005 speglar inte förändringar av jordbruket utan beror till betydande del på ändrade stödregler.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Företag och bruknings-förhållanden

Det totala antalet företag år 2013 var drygt 67 100, vilket motsvarar en minskning med 30 % sedan 1990. Företag med lite areal och företag med mycket areal ökar i antal medan antalet företag i övriga storleksgrupper minskade jämfört med 2010.

Västra Götalands län har det största antalet företag. Cirka 20 % av rikets jordbruksföretag finns i länet **(tabell 2.2)**.

Antalet helt ägda företag utgör drygt hälften av det totala antalet företag. Regionalt hade Västra Götalands län 2013 den högsta andelen helt ägda företag med 59 % av det totala antalet företag i länet **(tabell 2.3)**.

Andelen delvis arrenderade företag 2013 utgjorde 36 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark var vanligast på Gotland med 46 % av det totala antalet företag.

Andelen helt ägda företag 2013 var högst i gruppen 2,1–10,0 hektar med 78 % av totalantalet företag i gruppen. Andelen sjunker med ökad åkerareal och var 16 % i gruppen över 100,0 hektar.

Grödor och arealer hos företag

Slåtter- och betesvall är den grödtyp som finns hos flest antal företag följt av spannmål. År 2013 hade totalt 56 200 företag odling av slåtter- och betesvall samt 26 200 företag odling av spannmål. För ytterligare redovisning av företag efter grödgrupp se kapitel 3 **(tabell 2.1)**.

Den totala åkerarealen år 2013 var 2,6 miljoner hektar. År 2013 svarade de helt ägda företagen för 28 % och de delvis arrenderade för 60 % av åkerarealen.

De företag som brukar mer än 100 hektar utgör mindre än 10 % av samtliga företag år 2013. Däremot utgör arealen för dessa företag mer än hälften av den totala åkerarealen.

Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är högst i Västernorrlands och Jämtlands län där 56 respektive 55 % av företagen fanns i detta storleksintervall år 2013.

Det produktionsområde som hade högst andel företag med mer än 100,0 hektar åkermark var Götalands södra slättbygder (Gss).

De största genomsnittliga arealerna per företag noterades år 2013 för Västmanlands län med 60,9 hektar, Östergötlands län med 58,8 hektar samt Södermanlands län med 57,6 hektar per företag. Lägst låg Kronobergs län med 20,2 hektar, Blekinge län med 21,9 hektar samt Västernorrlands län med 23,1 hektar per företag. Genomsnittet för hela riket var 38,8 hektar. Sedan 1990 ser vi en tendens att åkerarealen per företag ökar från år till år, med något undantag **(tabellerna 2.2– 2.3)**.

Antal företag med husdjur

Antal företag med mjölkkor fortsätter att minska. År 2013 fanns det knappt 4 700 företag med mjölkkor, vilket var en minskning med 6 % sedan 2012. Antal företag med svin har minskat med 3 % sedan föregående år. Sedan 1990 har antalet företag med svin minskat med 91 % och år 2013 fanns det knappt 1 300 företag med svin. Antal företag med får har minskat med 4 % sedan föregående år. Hönsföretagen har visat en ökning de senaste åren efter att under flera föregående år minskat. Jämfört med 2005 har antalet hönsföretag minskat med 16 %, från 4 900 till 4 100 företag **(tabell 2.4)**.

Driftsinriktning och arbetsbehov

Det svenska jordbruket är relativt specialiserat. Knappt 18 700 företag var växtodlingsföretag år 2013 (där företag med jordbruksväxter dominerade), 19 700 var husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerade) och endast 4 300 var blandföretag (med övervikt för husdjurssköt sel) **(tabell 2.5)**.

Omkring 24 500 jordbruksföretag 2013 klassificerades som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Antalet har minskat med drygt 500 företag jämfört med 2010. Dessa företag – 36 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning **(tabell 2.7)**.

Skillnaden i driftsinriktning var stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen var 2013 omkring hälften av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar i dessa län dominerade husdjurssköt sel i Jämtlands, Västernorrlands och Västerbottens län medan växtodlingen var större i Norrbottens län. En hög andel småbruk fanns också i Värmland (51 %) **(tabell 2.6)**.

I Svealand och norra Götaland finns en grupp län Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län med hög andel växtodlingsföretag och få blandjordbruk. Västra Götalands län representerar nästan genomsnittet för riket, med en tredjedel vardera av växtodlingsrespektive husdjursföretag, få blandjordbruk och uppemot 40 % småbruk.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Skåne län, som med sin tonvikt på växtodling på många sätt liknar ”Mälarlandskapen” **(tabell 2.6)**.

Närmare 60 % av de svenska jordbruksföretagen, ungefär 38 800, har ett arbetsbehov under 800 standardtimmar år 2013. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidsjordbruk **(tabell 2.7)**.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidsjordbruk knappt 16 300. Endast ca 4 900 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnader i arbetsbehov mellan företag med olika driftsinriktning var stora. Närmare hälften av husdjursföretagen har arbetsbehov över 1 600 timmar. För växtodlingsföretagen ligger arbetsbehovet för tre fjärdedelar av företagen under 1 600 timmar. Dessa företag har dock större säsongsvariation över året **(tabell 2.7)**.

Om statistiken

Företag, arealer, bruknings-förhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Vissa år består denna redovisning i att statistiskt belysa antalet företag efter belägenhet, brukningsform, företagskategori och storleksgrupp samt antalet företagare.

Uppgifter i LBR avsåg tidigare företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stor djurbesättning eller med trädgårdsodling. Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller lagts in värden för Riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som i juni, aktuellt år, uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 ha åkermark
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
- innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år (senast 5 juni 2013) omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Företagens driftsinriktning och arbetsbehov

Vissa år beräknas utifrån data från strukturundersökningen jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se nedan – för att belysa graden av specialisering inom jordbruket. Uppgifterna ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Typologidata

Typologidata för det svenska jordbruket har publicerats löpande fr.o.m. 1984. En översyn i slutet av 1980-talet ledde till vissa revideringar av systemet fr.o.m. 1990 års statistik. Bl.a. skedde en anpassning till den reviderade standarden för svensk näringsgrensindelning (dåvarande SNI 92), vilken baserades på den europeiska näringsgrensstandarden NACE Rev 1. Effekterna av omläggningen beskrivs i publikationen J 30 SM 9103.

En översyn av metoderna för beräkning av typologin gjordes år 2000, vilket beskrivs i JO 35 SM 0101.

För att ta hänsyn till att arbetsbehovet i jordbruket förändras över tid, t.ex. genom att mer effektiva maskiner börjar användas, revideras arbetsbehovet med jämna mellanrum. År 2013 gjordes en sådan förändring. På grund av detta redovisas alla uppgifter både med den tidigare och den nya beräkningsmetoden. Detta för att jämförelser ska kunna göras.

Den uppdaterade typologin har generellt gjort att antalet företag som klassificeras som husdjursföretag ökat medan antalet som blir klassificerade som växtodlingsföretag minskat.

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende
- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata tas fram genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal samt areal skogsmark. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild dels av företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. JO 35 SM 0101: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1999. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 10 juni 1999. Typologidata.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Jordbruksföretag
Med jordbruksföretag menas en inom jordbruk, husdjursskötsel eller frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare
Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten på ett jordbruksföretag.

Annan publicering

Uppgifter om jordbruksmarkens användning samt husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 1401 och JO 20 SM 1401.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om jordbruksföretag och företagare samt jordbruksföretagens driftsinriktning (typologidata) publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1401 samt JO 35 SM 1401.

Figur 2A
Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2013
Average area of arable land per holding by county

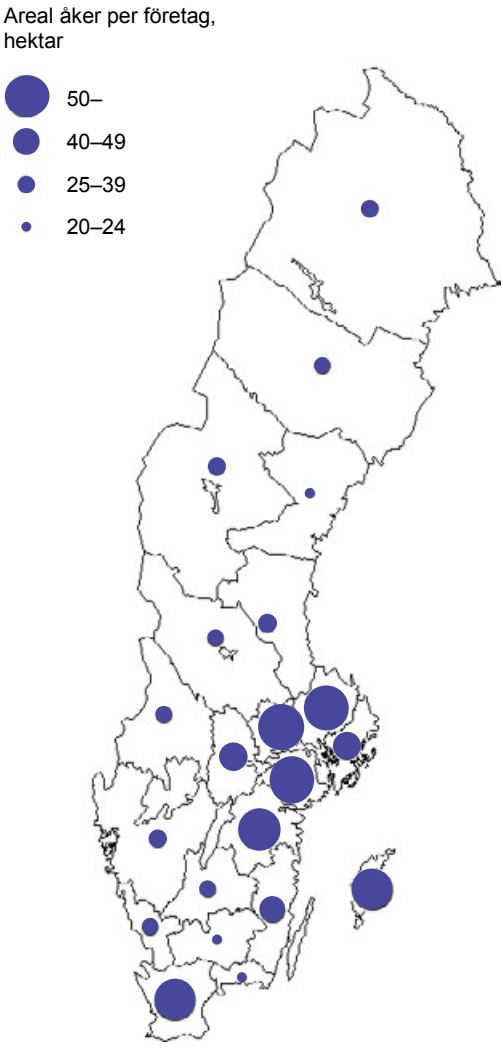

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2B
Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2013
Characteristic type of farming by county

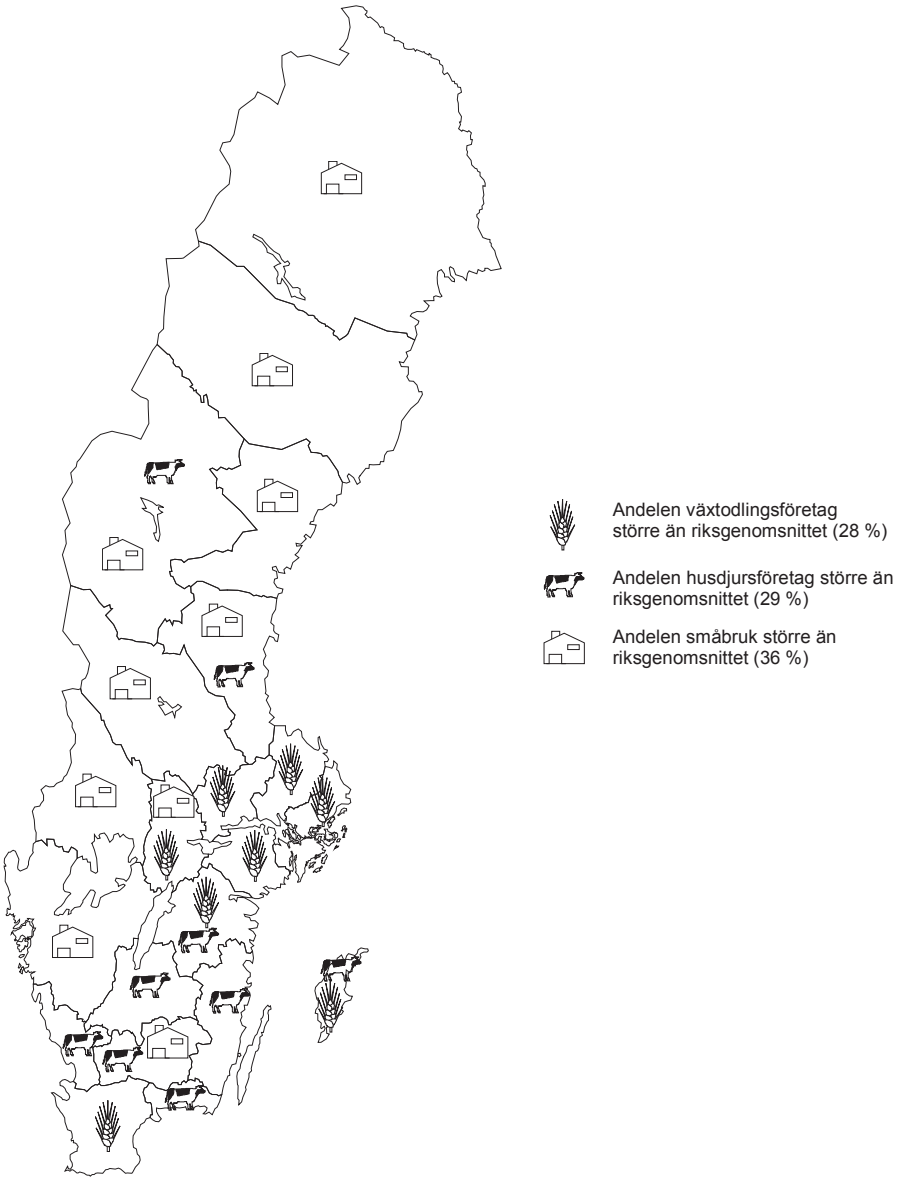

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.1
Antal företag[1] med odling av olika grödor 2013
Number of holdings with different kinds of crops

Område	Antal företag med					
	Spann-mål[2]	Ärter, åker-bönor m.m.	Olje-växter (exkl. oljelin)	Slåtter- och betes-vall	Mat-potatis	Socker-betor
Län						
Stockholms	632	56	172	1 660	57	..
Uppsala	1 529	185	450	2 355	96	..
Södermanlands	986	106	259	1 833	43	..
Östergötlands	1 769	367	594	2 990	137	..
Jönköpings	1 230	11	23	3 371	140	–
Kronobergs	649	5	21	2 229	88	–
Kalmar	1 283	79	252	2 879	99	10
Gotlands	939	155	417	1 329	88	..
Blekinge	508	12	114	1 244	59	79
Skåne	4 252	127	2 043	7 194	514	1 780
Hallands	1 534	88	253	2 953	221	126
Västra Götalands	5 634	549	679	10 578	515	3
Värmlands	787	41	85	2 838	90	–
Örebro	976	81	175	1 937	110	–
Västmanlands	846	113	221	1 358	20	–
Dalarnas	667	25	52	1 751	139	–
Gävleborgs	821	19	29	2 082	162	–
Västernorrlands	353	..	5	1 863	141	–
Jämtlands	195	..	..	1 417	134	–
Västerbottens	550	..	18	2 064	117	..
Norrbottens	220	..	14	1 077	79	–
Produktionsområden						
Gss	3 262	133	1 582	3 988	444	1 502
Gmb	3 557	271	1 331	5 780	414	495
Gns	4 642	777	1 108	5 977	301	3
Ss	5 009	548	1 316	9 056	304	3
Gsk	6 361	187	432	18 523	696	45
Ssk	1 859	105	151	5 817	235	..
Nn	1 313	13	21	5 159	455	–
Nö	790	3	32	3 509	226	..
Hela riket[3]						
2013	26 155	2 017	5 856	56 187	3 045	2 005
2012	27 414	2 093	5 372	55 800	3 172	2 113
2010	29 320	2 556	5 596	58 559	3 685	2 248
2010 tidigare LBR-def.	29 298	2 555	5 596	57 859	3 679	2 247
2007	32 478	1 747	5 278	61 007	4 511	2 657
2005	38 168	2 832	5 517	62 502	5 168	3 523
1999[4]	51 472	3 718	6 198	60 943	8 517	4 578
1990[4]	..	..	..	..	19 348	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår en del arealer av stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljväxt-blandningar.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
4) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2
Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2013
Number of holdings by size group

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0
Län							
Stockholms	174	216	368	413	206	212	203
Uppsala	121	229	392	527	322	371	469
Södermanlands	106	212	355	392	187	247	293
Östergötlands	295	363	471	469	279	404	572
Jönköpings	214	682	777	673	298	356	353
Kronobergs	172	579	538	438	203	186	157
Kalmar	320	452	561	537	254	344	407
Gotlands	96	149	153	180	133	224	291
Blekinge	178	257	282	259	120	142	114
Skåne	748	1 219	1 485	1 500	770	911	1 029
Hallands	231	484	709	681	322	328	327
Västra Götalands	535	1 953	2 973	2 763	1 300	1 300	1 290
Värmlands	84	634	988	605	236	299	276
Örebro	117	298	491	418	225	237	285
Västmanlands	61	123	232	302	178	211	280
Dalarnas	102	345	446	417	218	223	203
Gävleborgs	79	368	546	519	222	244	207
Västernorrlands	50	457	672	371	153	151	160
Jämtlands	71	388	410	248	116	111	127
Västerbottens	56	467	680	491	175	182	215
Norrbottens	125	267	328	236	105	95	110
Produktionsområden							
Gss	393	503	631	712	426	578	734
Gmb	560	766	950	1 050	567	771	923
Gns	350	753	1 206	1 303	750	919	1 114
Ss	533	1 020	1 796	1 989	1 109	1 317	1 553
Gsk	1 418	3 892	4 816	4 145	1 823	1 805	1 661
Ssk	261	1 153	1 785	1 374	596	611	551
Nn	202	1 187	1 564	1 088	441	473	482
Nö	218	868	1 109	778	310	304	350
Hela riket[1]							
2013	3 935	10 142	13 857	12 439	6 022	6 778	7 368
2010	3 785	11 601	13 943	13 008	6 603	7 490	8 205
Enl. tidigare LBR-def.							
2010	844	11 601	13 943	13 008	6 603	7 490	8 205
2007	874	14 038	13 701	13 493	7 122	8 259	8 957
2005	945	14 486	14 117	14 147	7 583	8 862	9 569
1999[2]	..	11 344	15 229	16 656	9 295	11 445	10 969
1990[2]	..	14 957	19 020	20 832	12 177	14 223	11 348

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2 (forts.)

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa	Åker per företag, hektar
	100,1–200,0	200,1–300,0	300,1–400,0	400,1–500,0	Över 500,0		
Län							
Stockholms	126	44	20	7	12	2 001	41,6
Uppsala	325	84	33	19	18	2 910	57,2
Södermanlands	234	75	30	15	18	2 164	57,6
Östergötlands	391	127	51	25	21	3 468	58,8
Jönköpings	123	18	4	..	..	3 503	25,3
Kronobergs	72	12	–	–	–	2 357	20,2
Kalmar	219	61	16	9	8	3 188	38,3
Gotlands	214	46	11	..	..	1 504	57,0
Blekinge	37	5	..	–	..	1 397	21,9
Skåne	688	224	95	60	87	8 816	50,4
Hallands	177	46	14	12	4	3 335	32,8
Västra Götalands	756	215	78	30	35	13 228	35,2
Värmlands	170	50	13	6	14	3 375	31,4
Örebro	188	49	26	7	11	2 352	44,4
Västmanlands	167	66	32	12	11	1 675	60,9
Dalarnas	87	29	6	..	..	2 078	29,1
Gävleborgs	122	16	6	..	..	2 333	28,7
Västernorrlands	71	18	..	..	..	2 108	23,1
Jämtlands	77	16	5	..	..	1 570	25,6
Västerbottens	148	23	..	..	..	2 446	28,5
Norrbottens	54	10	5	..	..	1 338	25,3
Produktionsområden							
Gss	563	185	83	51	64	4 923	66,8
Gmb	597	157	49	20	37	6 447	48,1
Gns	821	281	104	46	51	7 698	57,4
Ss	1 090	343	143	61	80	11 034	54,6
Gsk	621	114	26	20	9	20 350	23,2
Ssk	290	66	26	10	7	6 730	27,8
Nn	251	55	11	..	..	5 763	26,0
Nö	213	33	11	..	..	4 201	26,3
Hela riket[1]							
2013	4 446	1 234	453	218	254	67 146	38,8
2010	4 540	1 150	394	155	217	71 091	37,0
Enl. tidigare LBR-def.							
2010	4 540	1 150	394	155	217	68 150	38,6
2007	4 481	1 020	334	139	191	72 609	36,5
2005	4 518	969	304	140	168	75 808	35,7
1999[2]	4 073	708	203	83	114	80 119	34,3
1990[2]	..	..	..	..	..	96 560	29,5

Tabell 2.3
Antal företag och areal åker efter brukningsform 2013
Number of holdings and area of arable land by type of holding

Område; storleksgrupp	Antal företag med			Summa[1]	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägd åkermark	Helt arrenderad åkermark	Delvis arrenderad åkermark		Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis arrenderad	
Län								
Stockholms	1 148	211	500	2 001	28 577	15 707	38 919	83 203
Uppsala	1 565	221	1 032	2 910	48 888	19 714	97 753	166 356
Södermanlands	1 256	215	610	2 164	42 797	22 363	59 577	124 737
Östergötlands	1 742	376	1 129	3 468	62 444	32 595	109 014	204 053
Jönköpings	1 655	243	1 468	3 503	18 973	10 163	59 548	88 684
Kronobergs	1 179	118	955	2 357	11 576	3 604	32 426	47 606
Kalmar	1 517	229	1 216	3 188	29 876	14 291	78 038	122 205
Gotlands	644	91	696	1 504	19 074	8 083	58 592	85 749
Blekinge	773	78	448	1 397	11 234	2 304	17 047	30 585
Skåne	4 679	735	2 820	8 816	126 502	63 785	254 126	444 413
Hallands	1 903	162	1 107	3 335	34 322	6 192	68 833	109 347
Västra Götalands	7 756	700	4 398	13 228	142 075	43 339	279 831	465 246
Värmlands	1 970	164	1 183	3 375	32 042	9 409	64 647	106 098
Örebro	1 297	137	836	2 352	29 586	7 216	67 694	104 496
Västmanlands	959	137	536	1 675	28 870	18 692	54 469	102 030
Dalarnas	992	112	900	2 078	15 561	4 570	40 246	60 378
Gävleborgs	1 154	108	1 018	2 333	13 165	3 706	49 978	66 849
Västernorrlands	1 169	74	826	2 108	11 540	2 643	34 595	48 778
Jämtlands	810	68	651	1 570	7 685	2 934	29 542	40 161
Västerbottens	1 271	116	1 024	2 446	14 605	5 104	49 943	69 652
Norrbottens	693	74	467	1 338	8 321	2 650	22 936	33 907
Produktionsområden								
Gss	2 403	460	1 751	4 923	88 711	48 189	192 161	329 060
Gmb	3 311	435	2 285	6 447	83 916	33 309	192 812	310 037
Gns	4 258	545	2 626	7 698	128 416	55 637	258 108	442 161
Ss	6 248	890	3 489	11 034	186 284	85 669	330 557	602 509
Gsk	11 057	1 197	7 164	20 350	140 796	41 757	290 479	473 031
Ss	3 797	371	2 369	6 730	55 314	16 344	115 712	187 370
Nn	2 907	259	2 460	5 763	30 095	9 928	109 698	149 722
Nö	2 151	212	1 676	4 201	24 182	8 231	78 228	110 641
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	943	102	65	3 935	1 119	126	85	1 329
2,1 – 10,0	18 802	1 113	4 084	23 999	106 290	6 455	25 282	138 027
10,1 – 20,0	7 758	715	3 966	12 439	109 440	10 397	57 927	177 764
20,1 – 50,0	5 709	873	6 218	12 800	177 279	28 660	206 749	412 688
50,1 – 100,0	1 859	682	4 827	7 368	126 673	48 913	344 616	520 201
100,1 –	1 061	884	4 660	6 605	216 913	204 514	933 095	1 354 522
Hela riket[2]								
2013	36 132	4 369	23 820	67 146	737 714	299 064	1 567 754	2 604 533
2010	36 778	7 345	24 173	71 091	805 474	433 476	1 394 507	2 633 457
Enligt tidigare LBR-def.								
2010	36 146	7 249	24 105	68 150	804 677	433 351	1 394 423	2 632 450
2007	40 762	3 775	27 441	72 609	817 957	218 003	1 612 009	2 647 969
2005	39 154	6 418	29 529	75 808	767 530	342 918	1 592 885	2 703 333
1999[3]	37 402	10 425	32 292	80 119	673 016	553 648	1 520 266	2 746 929
1990[3]	46 363	14 669	35 528	96 560	822 003	587 723	1 434 866	2 844 592

1) I summan ingår även 2 825 (2013), 2 795 (2010, enl. ny LBR-def.), 650 (2010, enl. tidigare LBR-def.), 631 (2007) samt 707 (2005) företag utan åkermark.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.4
Antal företag med husdjur av olika slag 2013
Number of holdings with different kinds of livestock

Område	Antal företag med				
	Nöt-kreatur	Varav mjölkkor	Får	Svin	Höns
Län					
Stockholms	377	60	363	26	182
Uppsala	643	165	384	39	177
Södermanlands	519	133	358	34	160
Östergötlands	1 091	294	573	61	225
Jönköpings	1 765	454	533	31	313
Kronobergs	1 027	190	349	29	186
Kalmar	1 311	438	517	68	224
Gotlands	519	219	400	44	85
Blekinge	532	71	255	26	77
Skåne	2 357	419	872	331	571
Hallands	959	265	428	157	167
Västra Götalands	3 436	828	1 523	211	758
Värmlands	712	114	391	29	173
Örebro	488	87	310	37	144
Västmanlands	266	48	158	31	63
Dalarnas	568	97	317	26	141
Gävleborgs	660	158	322	30	141
Västernorrlands	525	124	225	16	131
Jämtlands	470	150	214	14	96
Västerbottens	520	250	234	31	93
Norrbottens	217	104	143	10	41
Produktionsområden					
Gss	874	245	396	260	256
Gmb	2 144	705	1 040	233	405
Gns	1 739	520	760	198	363
Ss	2 223	498	1 475	171	688
Gsk	7 891	1 635	3 057	255	1 499
Ssk	1 541	269	905	49	412
Nn	1 680	414	774	71	370
Nö	870	382	462	44	155
Hela riket[1]					
2013	18 962	4 668	8 869	1 281	4 148
2012	19 561	4 968	9 263	1 318	3 876
2010	21 586	5 619	8 657	1 695	3 703
2010 tidigare LBR-def.	21 047	5 593	7 993	1 674	3 514
2007	23 878	7 096	8 014	2 277	4 245
2005	26 179	8 548	7 653	2 794	4 916
1999[2]	33 978	13 963	8 247	6 014	6 441
1990[2]	47 292	25 921	..	14 301	12 900

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.5
Antal företag efter driftsinriktning[1] 2013
Number of holdings by type of farming

Driftsriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	16 753
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	885
Frukt och bär	403
Blandad växtodling	627
Summa växtodling	18 668
Nötkreatur	13 770
Får och getter	3 597
Svin	501
Fjäderfä	180
Blandad husdjurssköts el	1 631
Summa husdjurssköts el	19 679
Blandat jordbruk, mest växtodling	1 569
Blandat jordbruk, mest husdjurssköts el	2 732
Summa blandat jordbruk	4 301
Småbruk[2]	24 498
Samtliga[3]	
2013	67 146
2013 tidigare typologi	67 146
2010	71 091
2010 tidigare LBR-def.	68 150
2007	72 609
2005	75 808
1999[4]	80 435
1990[4]	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden. En revidering av arbetsbehovet gjordes år 2013. P.g.a. detta redovisas uppgifter både enligt den tidigare och den nya beräkningsmetoden.
2) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
4) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.6
Andel företag efter driftsinriktning[1] länsvis 2013, procent
Percentage of holdings by type of farming and county

Område	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt-odling	Hus-djurs-skötsel	Blan-dat jord-bruk	Små-bruk	%	Antal företag
Län						
Stockholms	37	18	10	36	100	2 001
Uppsala	43	19	10	28	100	2 910
Södermanlands	37	23	11	30	100	2 164
Östergötlands	34	32	9	25	100	3 468
Jönköpings	9	55	3	33	100	3 503
Kronobergs	10	49	3	39	100	2 357
Kalmar	18	44	6	32	100	3 188
Gotlands	29	39	13	19	100	1 504
Blekinge	21	40	7	32	100	1 397
Skåne	39	25	7	28	100	8 816
Hallands	26	31	7	35	100	3 335
Västra Götalands	27	27	6	40	100	13 228
Värmlands	22	21	6	51	100	3 375
Örebro	34	20	8	38	100	2 352
Västmanlands	48	13	8	30	100	1 675
Dalarnas	27	28	6	39	100	2 078
Gävleborgs	24	31	5	40	100	2 333
Västernorrlands	17	27	3	52	100	2 108
Jämtlands	14	34	3	49	100	1 570
Västerbottens	21	23	4	52	100	2 446
Norrbottens	26	20	3	51	100	1 338
Hela riket[2]						
2013	28	29	6	36	100	67 146
2013 tidigare typologi	30	28	7	36	100	67 146
2010	29	29	7	35	100	71 091
2010 tidigare LBR-def.	30	29	7	33	100	68 150
2007	27	31	7	34	100	72 609
2005	27	32	8	33	100	75 808
1999[3]	18	38	6	38	100	80 435
1990[3]	16	42	8	34	100	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden. En revidering av arbetsbehovet gjordes år 2013. P.g.a. detta redovisas uppgifter både enligt den tidigare och den nya beräkningsmetoden.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.7
Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov[1] i jordbruket 2013
Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				Samtliga
	Växt-odling	Hus-djurs-skötsel	Blan-dat jord-bruk	Små-bruk	
– 799	9 206	3 980	1 069	24 498	38 753
800 –1 599	4 845	6 078	1 174	.	12 097
1 600 –2 399	1 939	3 187	752	.	5 878
2 400 –3 199	1 005	1 767	496	.	3 268
3 200 –3 999	567	1 388	272	.	2 227
4 000 –5 599	482	1 708	281	.	2 471
5 600 –	624	1 571	257	.	2 452
Samtliga[2]					
2013	18 668	19 679	4 301	24 498	67 146
2013 tidigare typologi	19 817	18 735	4 514	24 080	67 146
2010	20 310	20 687	5 048	25 046	71 091
2010 tidigare LBR-def.	20 309	20 096	5 047	22 698	68 150
2007	19 849	22 601	5 378	24 781	72 609
2005	20 843	24 322	5 715	24 928	75 808
1999[3]	14 261	30 502	5 193	30 479	80 435
1990[3]	12 865	40 549	7 820	33 017	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden. En revidering av arbetsbehovet gjordes år 2013. P.g.a. detta redovisas uppgifter både enligt den tidigare och den nya beräkningsmetoden.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

3 Åkerarealens användning

I kapitel 3 redovisas statistik över åkerarealens användning. Bland annat lämnas uppgifter om arealen av olika ägoslag, olika grödor och antal företag med odling av olika växtslag.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2013. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att tillhöra registret ändrats. En ny gräns som införts fr.o.m. 2010 är större än 5,0 ha jordbruksmark. Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Åkerarealens användning

Åkerarealens fördelning på olika grödgrupper och antal företag med odling år 2013 framgår översiktligt av **figurerna 3B och 3C** och **tabell 3.3**. I övriga tabeller lämnas redovisning bl.a. för län.

Arealer (figur 3A, tabell 3.1–3.2)
Den totala jordbruksmarken på jordbruksföretag var 3,0 milj. hektar år 2013. Jordbruksmarken utgörs av 2,6 milj. hektar åkermark och 0,4 milj. hektar betesmark. Skogsmarken vid jordbruksföretagen 2013 var 3,5 milj. hektar.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under de senaste åren följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 2013, som var 2,6 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,9 miljoner hektar eller 72 %. Åkerareal i storleksgrupperna över 200 hektar har ökat mellan 21 och 58 % mellan 2007 och 2013.

Spannmål (tabell 3.4)
Spannmålsarealen, knappt 40 % av den totala åkerarealen, uppgick år 2013 till 984 000 hektar. Spannmålsarealen och antal företag med spannmålsodling har ökat med 2 respektive minskat med 11 % sedan 2010. Odlingen av *vårvete* har ökat med 70 % sedan 2010. *Vårkorn*, *havre* och *råg* har också ökat med 26, 22 respektive 4 %. Övriga spannmål har minskat sin areal. Minskningen var störst för *höstvete* (-37 %) och *rågvete* (-36 %).

Vårkorn och höstvete utgör de största andelarna av spannmålsarealen, 38 respektive 21 % vardera och med arealerna 378 900 respektive 209 900 hektar. Av övriga spannmålsgrödor svarade *havre* för 20 % (200 500 hektar) av arealen, *vårvete* för 12 % (116 400 hektar), *råg* för 3 % (25 100 hektar), *rågvete* och *blandsäd* för 2 % (23 100 samt 16 900 hektar) och *höstkorn* för 1 % (13 700 hektar).

Baljväxter (tabell 3.5)
Den totala *baljväxtarealen* år 2013 var 40 000 hektar, en minskning med 13 % sedan 2010. Merparten av baljväxtarealen består av *ärter och åkerbönor* som upptar 30 100 hektar, dvs. 75 % av den totala baljväxtarealen.

Oljeväxter (tabell 3.6)
Arealen *raps och rybs* ökade med 14 % jämfört med 2010 och omfattade 2013 cirka 125 700 hektar. *Höstraps* dominerade oljeväxtarealen och upptog 71 600 hektar år 2013. Det är lika mycket som det var 2010. Arealen *vårraps* var 50 900 hektar, *vårrybs* 2 800 hektar och *höstrybs* 300 hektar.

Odlingen av *oljelin* har gått upp och ner de senaste åren. Sedan 2010 har den odlade arealen minskat med 75 %. Arealen oljelin uppgår 2013 till 4 800 hektar.

Vall och grönfoderväxter (tabell 3.7) och Slåttervall och betesvall (tabell 3.8)
Slåtter- och betesvall var den arealmässigt största grödan 2013 och täckte 1 124 500 hektar, vilket var en liten minskning jämfört med 2010. Slåtter- och betesvall odlas också av flest antal företag. I de fyra nordligaste länen samt i Gävleborgs, Dalarnas, Värmlands, Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Blekinge län utgör vall och grönfoderväxter mer än halva totala åkerarealen. I **tabell 3.8** redovisas slåtter- och betesvallsarealen separat, uppdelat på län och produktionsområden. Betesvallen uppgick år 2013 till 154 700 hektar vilket är en minskning med 2 % sedan år 2012. Slåttervallsarealen år 2013 upptog 913 700 hektar, vilket är en ökning med 2 % jämfört med året innan. Uppgifterna om vallarealerna är hämtade ifrån skördestatistiken, se kapitel 4, sid **88**.

Potatis och sockerbetor (tabell 3.9)
Den totala *potatisarealen* uppgick år 2013 till 23 900 hektar, vilket är en minskning med 12 % sedan 2010. *Sockerbetsarealen* uppgick till 36 200 hektar, vilket är en minskning med 5 % sedan 2010. Odlingen av *matpotatis* är främst förlagd till Skåne och Västra Götalands län, *stärkelsepotatis* till Skåne och Blekinge län och *sockerbetor* till Skåne län.

I storleksgruppen över 100,0 hektar åkermark återfinns de flesta företag med odling av mat- och stärkelsepotatis. Här hittar man också 64 (matpotatis) respektive 68 % (potatis för stärkelse) av arealen.

I storleksgruppen över 100,0 hektar finns 45 % (900 st.) av företagen som odlar sockerbetor.

Träda, outnyttjad åker m.m. (tabell 3.10)
Trädesarealen minskade med 11 % sedan 2010 och uppgick år 2013 till 158 100 hektar. Sedan 2005 har areal träda minskat 51 %.

Energiskogsarealen minskade med 4 % och uppgick år 2013 till 12 600 hektar. Störst energiskogsareal finns i Skåne, Uppsala, Södermanlands och Örebro län.

Om statistiken

Ägoslag samt åkerareal efter storleksgrupp

Vid tidigare s.k. lantbruksräkningar har uppgifter erhållits om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter, dvs. även för företag med enbart skog. Omläggningar i metoden för datafångst fr.o.m. år 2000 medförde att en fullständig statistik över ägoslag på jordbruksföretagen bara tas fram intermittent. Statistiken avsåg tidigare jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m^2 frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m^2 växthusyta för trädgårdsproduktion.

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna fr.o.m. år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller för år 2010 lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet

som i juni, aktuellt år, uppfyllde något av följande kriterier:
– brukade mer än 2,0 ha åkermark
– brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
– innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år (senast 5 juni 2013) omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom Lantbruksregistret. Undersökningens omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag av undersökningen medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år.

Fram t.o.m. 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in via pappersenkäter från SCB. Fr.o.m. år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

Som tidigare nämnts i detta kapitel har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats fr.o.m. 2010.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Åkermark
Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.

Betesmark
Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja.

Skogsmark
Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark
Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats sedan 1981. De fastställdes som svensk standard i januari samma år och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

Annan publicering

Uppgifter från lantbruksregistret om åkerarealens användning publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 1401 och för arealfördelning av slåtter- och betesvall i JO 16 SM 1401.

Uppgifter om ägoslag och åkerareal efter storleksgrupp publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1401.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Figur 3A
Total åkerareal länsvis 2013
Total area of arable land by county

Areal åker, 1 000-tal hektar

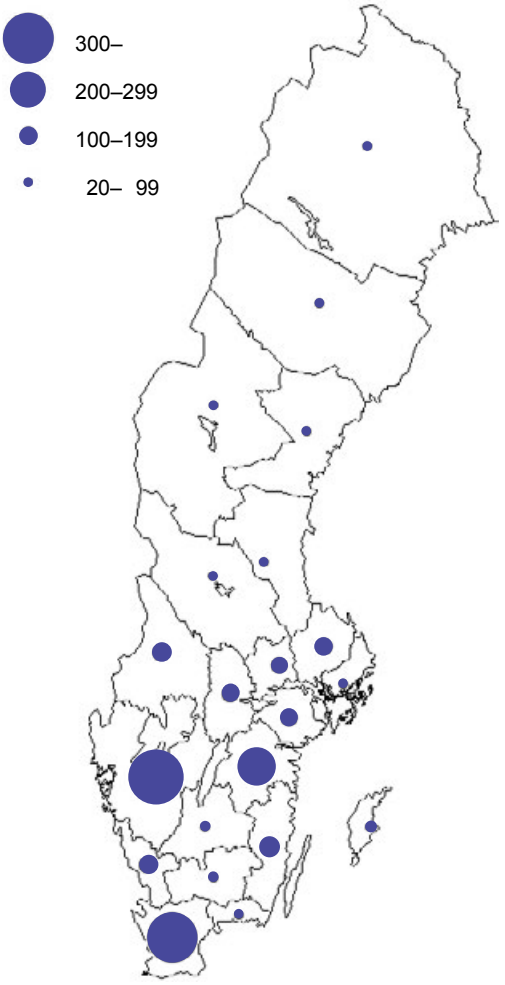

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3B
Åkerarealens användning 2013
Use of arable land

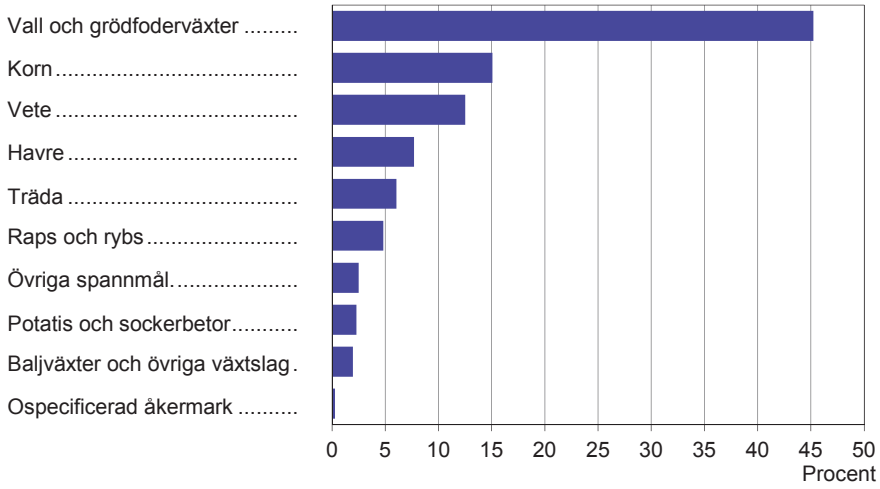

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3C
Antal företag med odling av vissa grödor 2013
Number of holdings with cultivation of certain crops

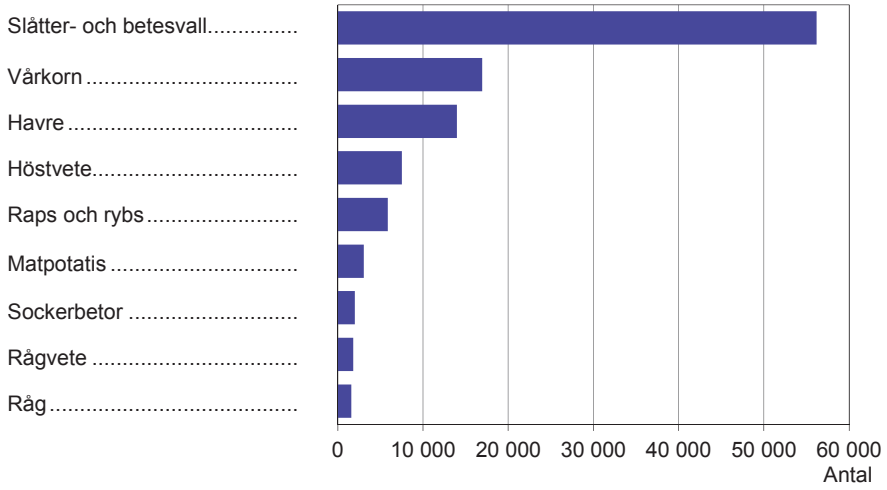

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3D
Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2013
Cultivation of certain crops, areas per holding

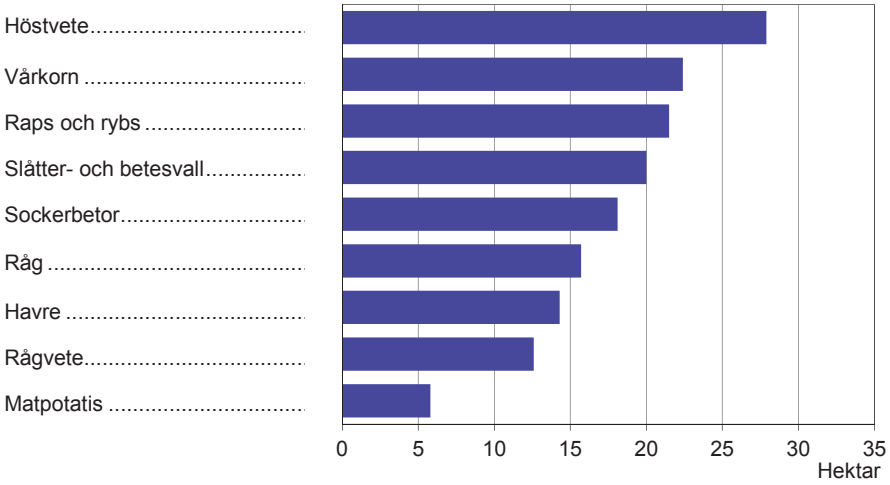

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3E
Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2013
Cultivation of cereals, areas per holding

Län:

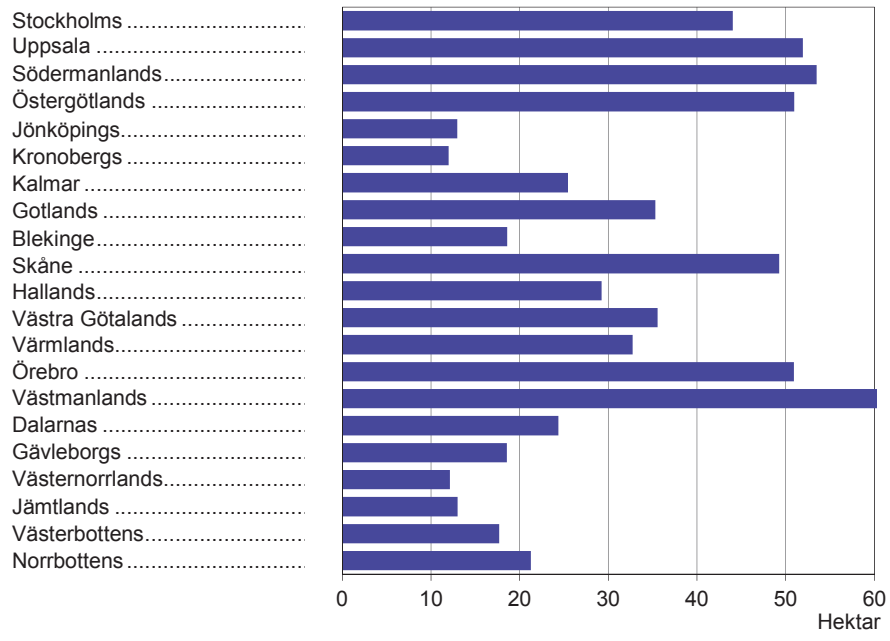

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.1
Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2013, hektar
Area of agricultural and forest land on holdings

Område; storleksgrupp	Åkermark		Betesmark		Summa jordbruks-mark,	Skogs-mark,
	Totalt, hektar	Varav arren-derad, hektar	Totalt, hektar	Varav arren-derad, hektar	hektar	hektar
Län						
Stockholms	83 203	33 704	10 485	4 099	93 689	108 165
Uppsala	166 356	63 099	16 496	6 089	182 852	146 764
Södermanlands	124 737	49 097	16 778	6 223	141 516	147 488
Östergötlands	204 053	80 828	40 733	16 914	244 786	217 448
Jönköpings	88 684	42 457	39 341	18 608	128 025	197 268
Kronobergs	47 606	20 480	20 671	9 304	68 277	135 505
Kalmar	122 205	48 351	72 566	26 386	194 771	208 607
Gotlands	85 749	27 502	25 220	8 830	110 969	56 400
Blekinge	30 585	9 171	11 063	3 917	41 648	64 670
Skåne	444 413	165 256	55 984	25 223	500 397	140 435
Hallands	109 347	37 259	15 423	6 553	124 769	95 881
Västra Götalands	465 246	159 979	60 610	23 877	525 855	479 099
Värmlands	106 098	40 795	6 665	2 178	112 762	198 146
Örebro	104 496	35 508	8 617	2 640	113 113	104 875
Västmanlands	102 030	41 159	6 799	2 745	108 829	95 617
Dalarnas	60 378	24 083	11 165	5 259	71 543	129 502
Gävleborgs	66 849	31 053	5 607	2 602	72 455	188 555
Västernorrlands	48 778	23 218	2 249	846	51 027	180 379
Jämtlands	40 161	21 795	11 710	5 117	51 871	197 792
Västerbottens	69 652	33 765	2 378	909	72 029	225 727
Norrbottens	33 907	14 568	2 338	714	36 245	166 582
Produktionsområden						
Gss	329 060	129 410	18 996	8 606	348 057	63 769
Gmb	310 037	103 079	103 597	40 241	413 634	171 194
Gns	442 161	157 977	40 244	15 839	482 404	198 183
Ss	602 509	229 023	57 024	20 833	659 533	603 000
Gsk	473 031	184 372	171 029	72 578	644 060	1 071 193
Ssk	187 370	71 941	20 096	6 535	207 466	408 849
Nn	149 722	74 857	18 360	8 468	168 081	511 174
Nö	110 641	52 468	13 550	5 934	124 191	457 544
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	1 329	172	31 607	10 442	32 936	118 834
2,1 – 5,0	38 470	3 237	20 489	3 294	58 959	329 114
5,1 – 10,0	99 557	10 380	28 252	6 288	127 809	547 047
10,1 – 20,0	177 764	29 145	41 946	12 901	219 710	585 808
20,1 – 30,0	148 132	33 034	33 929	11 893	182 061	344 461
30,1 – 50,0	264 556	76 916	54 376	24 017	318 932	404 978
50,1 –100,0	520 201	201 889	94 530	44 607	614 731	469 684
100,1 –	1 354 522	648 354	137 767	65 591	1 492 289	684 979
Hela riket[1]						
2013	2 604 533	1 003 125	442 898	179 035	3 047 427	3 484 905
2010	2 633 457	1 118 480	451 908	205 238	3 085 365	3 675 226
2010 tidigare LBR-def.	2 632 450	1 118 325	422 708	198 356	3 055 158	3 477 956
2007	2 647 969	1 029 225	489 328	200 476	3 137 297	3 708 509
2005	2 703 333	1 089 712	513 505	194 241	3 216 839	3 644 068
1999[2]	2 746 929	1 251 588	..	..	..	3 734 193
1990[2]	2 844 592	..	331 691	..	3 176 283	4 065 431

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2
Åkerareal efter storleksgrupp 2013
Area of arable land by size group

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0
Län							
Stockholms	36	841	2 726	6 019	5 059	8 269	13 751
Uppsala	33	886	2 841	7 616	7 947	14 635	33 121
Södermanlands	28	805	2 619	5 618	4 622	9 736	20 802
Östergötlands	91	1 324	3 392	6 883	6 921	15 942	40 965
Jönköpings	98	2 482	5 558	9 586	7 339	13 982	24 718
Kronobergs	88	2 120	3 829	6 210	4 978	7 275	10 579
Kalmar	115	1 664	4 022	7 673	6 175	13 379	29 339
Gotlands	26	580	1 106	2 610	3 306	8 650	20 663
Blekinge	97	919	2 029	3 676	2 993	5 426	7 858
Skåne	202	4 498	10 694	21 542	19 037	35 571	72 953
Hallands	70	1 797	5 168	9 653	7 864	12 685	23 205
Västra Götalands	198	7 508	21 432	39 174	31 962	50 500	90 739
Värmlands	30	2 494	7 142	8 505	5 850	11 640	19 323
Örebro	42	1 136	3 495	5 983	5 480	9 343	20 463
Västmanlands	20	472	1 724	4 514	4 374	8 356	19 838
Dalarnas	33	1 315	3 166	6 103	5 371	8 735	14 214
Gävleborgs	27	1 457	3 884	7 420	5 460	9 491	14 800
Västernorrlands	9	1 769	4 713	5 299	3 769	5 826	10 990
Jämtlands	45	1 503	2 862	3 472	2 814	4 352	8 798
Västerbottens	19	1 832	4 897	6 869	4 250	7 055	15 158
Norrbottens	23	1 070	2 258	3 338	2 561	3 708	7 923
Produktionsområden							
Gss	89	1 873	4 590	10 298	10 512	22 725	52 932
Gmb	177	2 882	6 794	15 079	13 994	29 895	65 556
Gns	106	2 942	8 737	18 893	18 530	36 190	79 995
Ss	142	3 959	13 171	28 841	27 339	51 805	109 751
Gsk	595	14 344	34 609	58 640	44 730	69 912	114 983
Ssk	83	4 447	12 833	19 544	14 664	23 738	38 568
Nn	76	4 610	10 992	15 542	10 823	18 488	33 733
Nö	63	3 413	7 832	10 927	7 540	11 803	24 683
Hela riket[1]							
2013	1 329	38 470	99 557	177 764	148 132	264 556	520 201
2010	1 225	42 765	100 602	186 392	162 255	292 194	578 330
Enl.tidigare LBR-def.							
2010	219	42 765	100 602	186 392	162 255	292 194	578 330
2007	276	49 162	99 272	194 006	175 331	322 764	629 899
2005	277	50 637	102 723	204 004	186 590	346 159	671 052
1999[2]	..	43 524	114 858	244 007	230 210	448 199	762 368
1990[2]	..	57 460	145 662	309 428	304 009	558 354	776 427

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2 (forts.)

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1–200,0	200,1–300,0	300,1–400,0	400,1–500,0	Över 500,0	
Län						
Stockholms	17 305	10 615	6 905	3 159	8 518	83 203
Uppsala	45 720	20 360	11 336	8 466	13 394	166 356
Södermanlands	32 675	18 339	10 154	6 746	12 593	124 737
Östergötlands	55 760	30 373	17 183	10 992	14 227	204 053
Jönköpings	16 692	4 082	1 402	1 234	1 512	88 684
Kronobergs	9 774	2 754	–	–	–	47 606
Kalmar	30 314	14 658	5 539	4 060	5 268	122 205
Gotlands	29 720	10 867	3 770	449	4 000	85 749
Blekinge	5 001	1 264	715	–	607	30 585
Skåne	95 618	53 729	32 366	26 367	71 836	444 413
Hallands	24 275	10 951	4 800	5 189	3 690	109 347
Västra Götalands	105 933	51 508	27 263	13 285	25 743	465 246
Värmlands	23 615	12 215	4 344	2 687	8 251	106 098
Örebro	25 705	11 731	8 898	3 075	9 144	104 496
Västmanlands	23 308	15 849	11 171	5 286	7 119	102 030
Dalarnas	11 665	6 824	2 094	859	–	60 378
Gävleborgs	16 190	3 777	2 022	1 299	1 022	66 849
Västernorrlands	9 662	4 358	301	890	1 192	48 778
Jämtlands	10 337	3 751	1 713	–	513	40 161
Västerbottens	20 584	5 525	1 626	1 331	508	69 652
Norrbottens	7 689	2 347	1 617	835	538	33 907
Produktionsområden						
Gss	78 457	44 333	28 215	22 365	52 671	329 060
Gmb	82 674	37 608	16 937	8 804	29 637	310 037
Gns	116 888	67 336	35 912	20 329	36 305	442 161
Ss	152 297	82 956	49 002	27 148	56 098	602 509
Gsk	84 803	26 653	8 906	8 751	6 106	473 031
Ssk	38 819	16 184	8 967	4 440	5 084	187 370
Nn	33 881	12 937	3 706	2 205	2 728	149 722
Nö	29 724	7 872	3 573	2 166	1 045	110 641
Hela riket[1]						
2013	617 542	295 879	155 219	96 208	189 675	2 604 533
2010	625 749	275 871	135 307	67 916	164 850	2 633 457
Enl. tidigare LBR-def.						
2010	625 749	275 871	135 307	67 916	164 850	2 632 450
2007	613 839	244 297	114 625	60 802	143 696	2 647 968
2005	615 217	231 678	104 648	61 927	128 422	2 703 333
1999[2]	..	..	..	..	..	2 746 929
1990[2]	..	..	..	..	..	2 844 592

Tabell 3.3
Åkerarealens användning 1990–2013, hektar
Use of arable land

Gröda	1990[1]	1999[1]	2005	2010[2]	2012[2]	2013[2]
Spannmål[3]	1 335 700	1 153 200	1 024 000	962 800	1 000 200	984 500
därav vete	349 700	275 400	354 800	400 000	368 400	326 300
korn	492 000	482 000	378 600	318 800	373 800	392 600
havre	387 800	305 700	200 100	164 400	196 200	200 600
resterande	106 200	90 100	90 500	79 600	61 800	65 100
Baljväxter	..	39 700	40 900	46 100	40 300	40 000
Vall och grönfoderväxter[3]	918 100	980 200	1 066 900	1 194 700	1 177 100	1 177 800
Potatis	36 200	32 800	30 500	27 200	24 700	23 900
Sockerbetor	50 000	59 900	49 200	37 900	39 000	36 200
Raps och rybs	167 900	75 900	82 200	110 200	110 000	125 700
Övriga växtslag[4]	..	75 600	54 900	67 200	55 500	51 200
Träda	176 100	270 700	321 300	176 800	151 500	158 100
Ospecificerad åkermark[5]	..	..	31 600	10 500	9 800	7 200
Ej utnyttjad åkermark	46 400	59 000	1 800	..	..	..
Summa åkermark	2 844 600	2 746 900	2 703 100	2 633 500	2 608 300	2 604 500
Summa betesmark och slåtteräng	331 700	..	513 500	451 900	440 600	442 900
Summa jordbruksmark	3 176 300	..	3 216 600	3 085 400	3 048 800	3 047 400

1) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljväxt-blandningar avsedda att skördas som grönfoder.
4) Frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter samt alla övriga mindre åkergrödor som inte ingår i ovanstående redovisning. I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m. år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.
5) Arealer som ej kunnat fördelas på gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4
Spannmål 2013. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar								Summa spann-måls-areal[2]	Antal företag med odling
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd[1]		
Län										
Stockholms	5 885	3 728	142	132	11 944	5 330	344	323	27 827	632
Uppsala	8 692	16 467	593	123	40 803	10 690	535	1 507	79 411	1 529
Södermanlands	10 055	8 880	405	155	18 380	12 525	1 221	1 100	52 721	986
Östergötlands	32 761	11 157	3 155	1 110	24 629	11 549	3 782	2 001	90 144	1 769
Jönköpings	885	1 006	29	11	6 564	5 810	413	1 221	15 940	1 230
Kronobergs	389	974	22	39	2 797	3 029	317	214	7 780	649
Kalmar	10 731	1 769	584	2 607	9 793	2 883	3 507	778	32 651	1 283
Gotlands	6 325	4 317	755	2 967	14 736	1 479	2 395	176	33 149	939
Blekinge	3 030	1 126	234	306	3 367	758	541	85	9 447	508
Skåne	84 791	10 534	14 318	4 907	79 633	10 332	4 370	516	209 400	4 252
Hallands	3 102	7 456	243	161	22 961	8 936	1 419	583	44 861	1 534
V:a Götalands	30 337	20 875	3 660	1 031	58 368	75 763	2 998	7 299	200 329	5 634
Värmlands	1 611	3 252	169	44	11 595	8 645	343	119	25 777	787
Örebro	5 334	9 427	366	54	18 241	15 513	489	259	49 683	976
Västmanlands	4 429	10 690	210	53	19 251	17 605	265	151	52 655	846
Dalarnas	1 017	2 432	216	–	8 128	4 364	64	31	16 253	667
Gävleborgs	407	1 348	18	–	9 737	3 601	20	99	15 230	821
Västernorrlands	74	266	–	–	3 251	469	36	189	4 284	353
Jämtlands	2	28	2	–	2 350	87	–	65	2 534	195
Västerbottens	5	406	6	–	8 377	800	1	139	9 735	550
Norrbottens	–	215	0	–	3 962	414	–	89	4 680	220
Produktionsområden										
Gss	68 035	13 987	6 739	3 115	71 543	12 963	2 573	375	179 329	3 262
Gmb	34 803	8 352	8 725	7 294	44 690	5 047	7 593	637	117 141	3 557
Gns	58 389	26 452	6 304	1 977	67 984	67 985	5 296	5 890	240 278	4 642
Ss	34 904	50 913	1 842	541	114 042	63 973	3 062	3 244	272 522	5 009
Gsk	9 694	8 923	1 104	725	35 063	30 984	3 624	5 136	95 251	6 361
Ssk	3 755	5 701	366	47	18 004	15 193	856	1 076	44 999	1 859
Nn	275	1 405	40	3	15 106	3 206	54	342	20 432	1 313
Nö	5	621	7	–	12 434	1 229	1	241	14 539	790

1) För åren 2001–2013 avses stråsädesblandningar, tidigare ingick även stråsäd/baljväxtblandningar.
2) Fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer avsedda att skördas som grönfoder.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4 (forts.)

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar								Summa spannmålsareal[2]	Antal företag med odling
	Höstvete	Vårvete	Råg	Höstkorn	Vårkorn	Havre	Rågvete	Blandsäd[1]		
Storleksgrupp, hektar åkermark										
– 2,0	5	–	0	–	8	6	–	0	20	22
2,1 – 5,0	78	62	27	23	445	457	26	48	1 165	595
5,1 – 10,0	503	394	169	31	2 206	2 400	86	208	5 996	1 880
10,1 – 20,0	2 806	1 604	618	230	9 702	8 683	585	621	24 849	3 996
20,1 – 30,0	4 203	2 449	779	222	13 590	10 451	662	662	33 018	3 081
30,1 – 50,0	11 486	6 333	1 640	898	30 416	22 193	1 886	1 621	76 473	4 538
50,1 –100,0	32 102	18 623	4 124	2 309	75 808	47 485	4 273	3 899	188 622	5 934
100,1 –	158 676	86 889	17 771	9 988	246 693	108 904	15 542	9 883	654 347	6 109
Hela riket[3]										
2013	209 860	116 353	25 127	13 701	378 867	200 581	23 059	16 943	984 490	26 155
2012	283 567	84 804	22 027	9 131	364 687	196 240	23 884	15 900	1 000 239	27 414
2010	331 805	68 184	24 228	17 928	300 847	164 386	36 231	19 150	962 758	29 320
Enl. tidigare LBR-def.										
2010	331 803	68 182	24 227	17 926	300 841	164 378	36 230	19 150	962 737	29 298
2007	323 182	38 367	24 716	8 274	318 407	207 909	53 914	15 317	990 086	32 478
2005	295 325	59 430	21 386	5 356	373 208	200 122	50 292	18 857	1 023 976	38 168
1999[4]	209 641	65 777	24 507	11 883	470 104	305 658	32 586	33 022	1 153 178	51 472
1990[4]	320 120	29 595	73 460	..	492 027[5]	387 823	..	32 628[6]	1 335 653	..

3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
4) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
5) Inklusive höstkorn.
6) Inklusive rågvete.

Tabell 3.5
Baljväxter 2013. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Ärter, åkerbönor m.m.		Konserv-ärter		Bruna bönor		Summa baljväxter
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
Län							
Stockholm	919	56	–	–	–	–	919
Uppsala	2 843	185	–	–	–	–	2 843
Södermanlands	1 642	106	15	..	–	–	1 657
Östergötlands	6 125	367	–	–	–	–	6 125
Jönköpings	75	11	–	–	–	–	75
Kronobergs	17	5	–	–	–	–	17
Kalmar	915	79	–	–	501	42	1 416
Gotlands	1 510	155	–	–	–	–	1 510
Blekinge	84	12	–	–	–	–	84
Skåne	1 784	127	6 978	430	–	–	8 762
Hallands	867	88	1 607	110	–	–	2 474
Västra Götalands	9 342	549	807	51	–	–	10 149
Värmlands	617	41	–	–	–	–	617
Örebro	1 183	81	–	–	–	–	1 183
Västmanlands	1 743	113	–	–	–	–	1 743
Dalarnas	265	25	–	–	–	–	265
Gävleborgs	120	19	–	–	–	–	120
Västernorrlands	7	..	–	–	–	–	7
Jämtlands	2	..	–	–	–	–	2
Västerbottens	2	..	–	–	–	–	2
Norrbottens	4	..	–	–	–	–	4
Produktionsområden							
Gss	1 831	133	6 385	406	–	–	8 216
Gmb	2 860	271	1 761	113	501	42	5 122
Gns	13 762	777	807	51	–	–	14 569
Ss	8 613	548	15	..	–	–	8 628
Gsk	1 708	187	438	30	–	–	2 146
Ssk	1 237	105	–	–	–	–	1 237
Nn	48	13	–	–	–	–	48
Nö	6	3	–	–	–	–	6
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	–	–	–	–	–	–	–
2,1 – 5,0	10	8	7	3	–	–	17
5,1 – 10,0	104	40	34	5	–	–	138
10,1 – 20,0	229	58	199	21	–	–	428
20,1 – 30,0	360	68	248	25	11	4	619
30,1 – 50,0	1 289	189	637	57	15	3	1 941
50,1 –100,0	4 046	454	1 708	136	53	10	5 807
100,1 –	24 028	1 200	6 574	345	422	25	31 024
Hela riket[3]							
2013	30 065	2 017	9 407	592	501	42	39 973
2012	31 360	2 093	8 486	518	479	45	40 325
2010	36 084	2 556	9 368	577	658	49	46 110
2010 tidigare LBR-def.	36 084	2 555	9 368	577	658	49	46 110
2007	19 198	1 747	8 824	591	535	45	28 557
2005	31 285	2 832	8 874	576	707	71	40 866
1999	30 053	3 718	8 752	558	872	130	39 677
1990	32 725	..	..	..	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.6
Oljeväxter 2013. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar				Summa areal av raps och rybs	Antal företag med odling	Oljelin	
	Höst-raps	Vår-raps	Höst-rybs	Vår-rybs			Areal hektar	Antal företag
Län								
Stockholms	753	4 082	53	122	5 009	172	77	4
Uppsala	722	11 534	33	190	12 479	450	190	8
Södermanlands	975	6 068	26	278	7 347	259	514	17
Östergötlands	5 796	6 723	29	131	12 679	594	3 049	169
Jönköpings	214	71	–	–	285	23	0	..
Kronobergs	114	103	–	15	232	21	–	–
Kalmar	4 048	427	–	11	4 486	252	71	3
Gotlands	4 620	1 588	2	42	6 252	417	1	..
Blekinge	1 052	175	–	–	1 227	114	–	–
Skåne	45 777	1 452	98	132	47 459	2 043	185	7
Hallands	1 868	1 603	–	–	3 471	253	–	–
Västra Götalands	5 182	7 393	1	333	12 909	679	477	35
Värmlands	33	1 756	–	202	1 991	85	–	–
Örebro	259	2 749	–	115	3 122	175	167	8
Västmanlands	143	4 962	72	132	5 309	221	107	6
Dalarnas	36	195	–	682	913	52	–	–
Gävleborgs	43	55	4	221	324	29	1	..
Västernorrlands	–	8	–	17	24	5	–	–
Jämtlands	–	–	–	1	1	..	–	–
Västerbottens	2	3	–	21	26	18	–	–
Norrbottens	–	3	–	108	110	14	–	–
Produktionsområden								
Gss	34 695	2 101	13	114	36 923	1 582	162	4
Gmb	20 722	2 279	82	45	23 128	1 331	94	6
Gns	10 128	12 146	29	304	22 607	1 108	3 364	197
Ss	2 885	30 630	184	943	34 643	1 316	1 056	43
Gsk	2 822	2 192	5	145	5 165	432	16	5
Ssk	385	1 543	4	908	2 841	151	146	7
Nn	–	51	–	162	213	21	0	..
Nö	2	6	–	128	136	32	–	–
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	3	–	–	–	3	..	–	–
2,1 – 5,0	44	7	–	4	55	25	4	..
5,1 – 10,0	263	93	1	21	377	87	17	..
10,1 – 20,0	988	532	14	62	1 595	285	4	4
20,1 – 30,0	1 332	824	–	81	2 237	326	47	7
30,1 – 50,0	3 548	2 157	8	281	5 994	680	164	14
50,1 –100,0	10 560	7 229	98	495	18 383	1 483	601	55
100,1 –	54 901	40 107	197	1 806	97 011	2 968	4 001	177
Hela riket[3]								
2013	71 638	50 949	319	2 751	125 656	5 856	4 839	261
2012	61 778	45 323	808	2 059	109 968	5 372	8 797	444
2010	71 836	35 695	496	2 207	110 234	5 596	19 144	878
2010 tidigare LBR-def.	71 836	35 695	496	2 207	110 234	5 596	19 144	878
2007	50 341	33 044	1 117	3 341	87 843	5 278	4 333	275
2005	34 997	38 578	1 460	7 116	82 151	5 517	9 854	569
1999	19 626	31 273	1 206	23 784	75 889	6 198	34 172	2 921
1990	84 598	44 203	9 068	30 035	167 904	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.7
Vall och grönfoder 2013. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grödfoder[3]		Majs	
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag
Län				
Stockholms	478	63	43	8
Uppsala	1 171	131	91	8
Södermanlands	775	79	64	6
Östergötlands	1 537	166	706	35
Jönköpings	3 226	548	139	19
Kronobergs	1 609	271	42	..
Kalmar	3 896	359	3 373	213
Gotlands	706	100	2 158	146
Blekinge	392	83	491	49
Skåne	2 865	467	5 811	420
Hallands	1 361	194	1 838	133
Västra Götalands	7 837	799	952	75
Värmlands	2 163	182	70	3
Örebro	1 112	98	35	7
Västmanlands	712	35	77	6
Dalarnas	1 126	139	–	–
Gävleborgs	1 635	187	2	..
Västernorrlands	1 068	215	2	..
Jämtlands	1 403	213	–	–
Västerbottens	1 841	219	–	–
Norrbottens	536	61	–	–
Produktionsområden				
Gss	1 250	154	3 636	253
Gmb	4 106	472	8 327	593
Gns	4 668	355	1 048	57
Ss	4 754	415	374	37
Gsk	12 760	1 963	2 407	200
Ssk	3 410	339	98	12
Nn	3 797	586	4	..
Nö	2 706	343	–	–
Storleksgrupp, hektar åkermark				
– 2,0	2	..	–	–
2,1 – 5,0	154	..	2	3
5,1 – 10,0	565	347	108	34
10,1 – 20,0	1 469	626	336	68
20,1 – 30,0	1 748	491	269	49
30,1 – 50,0	3 410	721	733	118
50,1 –100,0	8 239	1 055	2 787	298
100,1 –	21 863	1 199	11 659	560
Hela riket[4]				
2013	37 450	4 571	15 893	1 130
2012	38 894	4 750	16 482	1 222
2010	40 744	5 121	16 325	1 302
2010 tidigare LBR-def.	40 740	5 117	16 325	1 302
2007	35 637	5 246	10 845	999
2005	33 835	5 505	5 793	624
1999[5]	21 867	4 671	..	..
1990	..	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Fr.o.m. år 2000 redovisas stråsäd till grönfoder samt vissa arealer stråsäd/baljväxtblandningar under spannmål.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.7 (forts.)

Område; storleksgrupp	Slåtter- och betesvall		Frövall		Summa vall
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
Län					
Stockholms	34 832	1 660	286	11	35 639
Uppsala	47 794	2 355	617	37	49 673
Södermanlands	46 647	1 833	1 126	37	48 612
Östergötlands	71 377	2 990	1 714	86	75 334
Jönköpings	66 273	3 371	29	8	69 667
Kronobergs	36 252	2 229	10	5	37 913
Kalmar	69 954	2 879	125	12	77 348
Gotlands	37 220	1 329	47	7	40 131
Blekinge	14 928	1 244	6	5	15 817
Skåne	105 020	7 194	4 250	185	117 946
Hallands	48 080	2 953	402	27	51 681
Västra Götalands	184 281	10 578	3 221	135	196 291
Värmlands	65 013	2 838	387	32	67 633
Örebro	36 231	1 937	723	36	38 101
Västmanlands	25 784	1 358	779	39	27 352
Dalarnas	35 400	1 751	69	8	36 595
Gävleborgs	45 182	2 082	86	12	46 905
Västernorrlands	41 596	1 863	44	9	42 710
Jämtlands	34 993	1 417	0	..	36 396
Västerbottens	51 471	2 064	55	7	53 367
Norrbottens	26 177	1 077	1	..	26 714
Produktionsområden					
Gss	50 597	3 988	3 515	161	58 998
Gmb	121 431	5 780	1 061	53	134 925
Gns	114 858	5 977	4 429	197	125 003
Ss	199 926	9 056	3 663	170	208 717
Gsk	322 015	18 523	631	58	337 813
Ssk	112 417	5 817	542	40	116 467
Nn	119 341	5 159	81	18	123 223
Nö	83 922	3 509	56	9	86 684
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	859	713	–	–	861
2,1 – 5,0	28 616	7 930	68	26	28 840
5,1 – 10,0	78 664	12 182	165	41	79 502
10,1 – 20,0	125 094	10 962	221	31	127 120
20,1 – 30,0	90 302	5 273	112	21	92 431
30,1 – 50,0	145 485	6 059	407	45	150 035
50,1 –100,0	246 480	6 766	1 307	98	258 813
100,1 –	409 006	6 302	11 698	435	454 226
Hela riket[4]					
2013	1 124 505	56 187	13 978	697	1 191 826
2012	1 121 769	55 800	14 074	700	1 191 219
2010	1 137 642	58 559	14 818	813	1 209 529
2010 tidigare LBR-def.	1 136 770	57 859	14 818	813	1 208 653
2007	1 081 077	61 007	14 276	859	1 141 835
2005	1 027 294	62 502	12 847	866	1 079 769
1999	983 967	60 943	8 165	770	1 013 999
1990	..	..	10 753	1 649	928 846

4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
5) Majs ingår i grönfoder.

Tabell 3.8
Slåttervall och betesvall[1]. Arealfördelning 2013, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage

Område	Areal slåtter-vall, hektar	Andel slåtter-vall av total vallareal procent	Areal betes-vall, hektar	Andel betes-vall av total vallareal, procent
Län				
Stockholms	25 570	73,4	3 430	9,8
Uppsala	40 730	85,2	6 140	12,8
Södermanlands	33 190	71,2	7 620	16,3
Östergötlands	61 320	85,9	5 210	7,3
Jönköpings	59 660	90,0	6 110	9,2
Kronobergs	32 050	88,4	4 120	11,4
Kalmar	66 110	94,5	3 840	5,5
Gotlands	33 790	90,8	3 400	9,1
Blekinge	12 000	80,4	2 930	19,6
Skåne	84 340	80,3	17 680	16,8
Hallands	42 540	88,5	5 540	11,5
Västra Götalands	141 490	76,8	37 730	20,5
Värmlands	51 410	79,1	8 040	12,4
Örebro	27 470	75,8	6 980	19,3
Västmanlands	16 980	65,8	5 730	22,2
Dalarnas	27 930	78,9	4 150	11,7
Gävleborgs	36 000	79,7	7 000	15,5
Västernorrlands	31 430	75,6	7 420	17,8
Jämtlands	..	..	..	..
Västerbottens	42 080	81,7	4 530	8,8
Norrbottens	..	..	..	..
Produktionsområden				
Gss	42 310	83,6	5 560	11,0
Gmb	106 120	87,4	15 290	12,6
Gns	94 740	82,5	18 190	15,8
Ss	154 750	77,4	25 410	12,7
Gsk	272 770	84,7	44 010	13,7
Ssk	81 720	72,7	19 650	17,5
Nn	95 580	80,1	18 060	15,1
Nö	66 150	78,8	8 850	10,5
Hela riket				
2013	913 720	81,3	154 710	13,8
2012	893 040	79,6	157 910	14,1
2011	917 620	80,5	152 740	13,4
2010	894 470	78,6	172 780	15,2
2009	888 800	79,3	178 210	15,9
2008	870 740	78,1	183 380	16,5
2005	803 920	78,3	192 670	18,8

1) Arealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall respektive betesvall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga gröd-arealer enligt JO 10 SM1401.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 3.9
Potatis och sockerbetor 2013. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Potatoes and sugar beet. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis[3]		Potatis för stärkelse[3]		Sockerbetor	
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag
Län						
Stockholms	97	57	–	–	7	..
Uppsala	202	96	–	–	4	..
Södermanlands	66	43	0	..	9	..
Östergötlands	1 695	137	–	–	17	..
Jönköpings	109	140	–	–	–	–
Kronobergs	53	88	5	..	–	–
Kalmar	446	99	658	36	151	10
Gotlands	875	88	–	–	20	..
Blekinge	71	59	1 779	133	687	79
Skåne	6 695	514	3 553	207	34 479	1 780
Hallands	1 884	221	12	..	854	126
Västra Götalands	2 417	515	59	7	6	3
Värmlands	375	90	–	–	–	–
Örebro	466	110	–	–	–	–
Västmanlands	54	20	–	–	–	–
Dalarnas	948	139	–	–	–	–
Gävleborgs	218	162	–	–	–	–
Västernorrlands	158	141	–	–	–	–
Jämtlands	135	134	–	–	–	–
Västerbottens	323	117	–	–	0	..
Norrbottens	524	79	–	–	–	–
Produktionsområden						
Gss	5 022	444	578	59	28 733	1 502
Gmb	4 580	414	4 922	284	7 138	495
Gns	3 731	301	59	7	20	3
Ss	1 058	304	0	..	20	3
Gsk	816	696	507	50	319	45
Ssk	790	235	–	–	3	..
Nn	952	455	–	–	–	–
Nö	861	226	–	–	0	..
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	2	7	–	–	–	–
2,1 – 5,0	60	172	–	–	11	6
5,1 – 10,0	188	351	14	5	43	21
10,1 – 20,0	595	516	74	21	319	90
20,1 – 30,0	729	323	211	39	654	139
30,1 – 50,0	1 492	420	386	58	2 052	308
50,1 –100,0	3 275	522	1 283	107	5 609	541
100,1 –	11 470	734	4 098	156	27 545	900
Hela riket[4]						
2013	17 810	3 045	6 066	386	36 234	2 005
2012	18 706	3 172	6 018	415	39 025	2 113
2010	19 842	3 685	7 361	516	37 950	2 248
2010 tidigare. LBR-def.	19 841	3 679	7 361	515	37 948	2 247
2007	20 330	4 511	8 032	571	40 682	2 657
2005	22 081	5 168	8 372	645	49 182	3 523
1999	24 422	8 517	8 391	868	59 881	4 578
1990	27 305	19 348	8 866	1 364	49 951	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) År 2000 inkluderas vissa arealer matpotatis i potatis för stärkelse.
4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.10
Träda, outnyttjad mark m.m. 2013. Arealer, hektar[1]
Fallow and untilled land etc. Areas

Område; storleksgrupp	Energi-skog	Träd-gårds-växter[2]	Andra växt-slag	Träda	Ospeci-ficerad åker-mark[3]	Out-nyttjad åker-mark	Ej utnytt-jad slåtter- och betes-vall	Hela åker-arealen
Län								
Stockholms	490	243	138	12 095	135	–	..	82 677
Uppsala	1 950	152	756	18 420	153	–	..	166 232
Södermanlands	1 656	442	188	12 789	100	–	..	126 102
Östergötlands	1 158	649	196	10 706	186	–	..	201 937
Jönköpings	63	148	20	1 413	160	–	..	87 880
Kronobergs	107	43	15	1 075	180	–	..	47 420
Kalmar	172	1 040	56	2 759	189	–	..	121 442
Gotlands	60	926	77	2 457	69	–	..	85 526
Blekinge	38	692	23	1 033	163	–	..	31 060
Skåne	2 309	7 904	599	4 185	892	–	..	444 368
Hallands	108	687	63	3 236	256	–	..	109 588
Västra Götalands	962	789	841	40 740	1 143	–	..	467 111
Värmlands	315	114	310	9 072	637	–	..	106 843
Örebro	1 604	161	163	9 899	218	–	..	104 766
Västmanlands	891	37	1 152	12 214	74	–	..	101 588
Dalarnas	214	153	236	4 483	316	–	..	60 376
Gävleborgs	51	45	142	3 736	368	–	..	67 141
Västernorrlands	43	50	48	865	580	–	..	48 771
Jämtlands	9	81	52	622	385	–	..	40 216
Västerbottens	388	63	20	5 042	595	–	..	69 561
Norrbottens	60	179	20	1 269	368	–	..	33 927
Produktionsområden								
Gss	974	4 763	435	3 221	528	–	..	327 882
Gmb	1 207	5 828	306	5 947	507	–	..	310 847
Gns	1 538	1 099	822	29 814	479	–	..	443 382
Ss	6 556	1 088	2 441	66 060	669	–	..	603 458
Gsk	1 084	1 091	315	24 682	1 573	–	..	470 778
Ssk	770	304	577	18 605	1 012	–	..	187 750
Nn	70	182	175	3 434	1 322	–	..	150 051
Nö	448	243	40	6 351	1 076	–	..	110 383
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	1	84	1	33	325	–	..	1 329
2,1 – 5,0	77	304	96	2 643	5 198	–	..	38 470
5,1 – 10,0	473	660	232	10 623	1 295	–	..	99 557
10,1 – 20,0	1 228	1 103	389	20 059	–	–	..	177 764
20,1 – 30,0	872	730	234	16 350	–	–	..	148 132
30,1 – 50,0	1 529	1 161	511	22 790	28	–	..	264 556
50,1 –100,0	2 217	2 772	1 364	31 338	116	–	..	520 201
100,1 –	6 251	7 785	2 284	54 278	204	–	..	1 354 522
Hela riket[4]								
2013	12 647	14 599	5 111	158 113	7 166	–	..	2 604 531
2012	12 627	15 310	4 689	151 518	9 834	–	..	2 608 274
2010	13 126	14 687	5 381	176 801	10 535	–	..	2 633 457
2010 tidigare. LBR-def.	13 126	14 685	5 381	176 771	10 460	–	..	2 632 450
2007	14 299	14 913	5 934	280 591	8 239	2 023	..	2 647 700
2005	13 700	13 376	5 094	321 309	31 555	1 769	..	2 703 057
1999	14 311	13 565	5 376	270 735	–	33 331	..	2 746 929
1990	..	..	..	176 075	..	17 312	29 099	2 844 592

1) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
2) I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m. år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.
3) Arealer som ej kunnat fördelats per gröda.
4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

4 Skördar

I kapitel 4 redovisas hektar- och totalskördar samt normskördar för olika jordbruksgrödor för de företag som är med i Lantbruksregistret. Skördar inom trädgårdsodlingen redovisas i kapitel 5.

Sammanfattning

Allmänt

Det regniga vädret under 2012 års sensommar och höst omöjliggjorde den planerade höstsådden i stora delar av landet. En del arealer höstsåddes under ogynnsamma förhållanden vilket påverkade grödornas fortsatta utveckling och övervintring. En snöfattig och mycket kall period under den senare delen av vintern bidrog också till utvintringsskador. Våren var kylig och grödorna fick på många håll en sen start. Sommaren blev varm och torr. I de östra delarna av landet drabbades grödorna av torkskador. Hösten erbjöd många dagar med sol och värme och merparten av grödorna kunde tröskas med låga vattenhalter. Av spannmålsarealen blev endast runt 0,3 % obärgad vilket är den lägsta andelen obärgad arealen sedan år 2002. Lantbrukarna brukar kommentera omständigheter som påverkat skörderesultatet. Skador av vildsvin, hjortdjur, tranor och gäss förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer.

Hektarskördar

Hektarskördarna påverkas av andelen obärgad areal på så vis att det blir lägre hektarskörd ju större den obärgade arealen är.

Spannmål (tabell 4.1)
Den regniga hösten 2012 missgynnade de höstsådda grödorna som ofta var i alltför dåligt skick för att stå emot den efterföljande vår- och sommartorkan. Många lantbrukare valde att köra upp höstsådden och så om arealerna med vårsådda grödor. Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län är exempel på län med mycket låga avkastningsnivåer av höstsådda spannmålsgrödor under 2013.

På riksnivå beräknas hektarskörden av *höstvete* till 6 310 kilo per hektar, vilket är i nivå med genomsnittet för de föregående fem åren, men 7 % lägre än rekordavkastningen från 2012.

När det gäller *höstråg* uppgick 2013 års hektarskörd till 5 680 kg per hektar, vilket är 11 % under rekordnivån från 2012 och nära femårsgenomsnittet.

Även för *höstkorn* och *rågvete* gav lägre avkastning jämfört med fjolåret. På riksnivå var 2013 års hektarskördar av dessa grödor 13 respektive 18 % under 2012 års nivå och de ligger nära femårsgenomsnittet.

De vårsådda spannmålsgrödorna har överlag gett höga hektarskördar För *vårkorn* är hektarskörden på riksnivå 4 980 kilo per hektar, vilket är den högsta som redovisats någonsin. Jämfört med förra årets hektarskörd är det för riket totalt en ökning med 9 % och jämfört med femårsgenomsnittet en ökning med 15 %. Hektarskörden av *havre* är för landet som helhet 14 % högre än förra årets nivå och 15 % högre än femårsgenomsnittet. Hektarskörden av *blandsäd* är hela 26 % högre är fjolårsresultatet och 20 % högre än femårsgenomsnittet.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)
Kärnskörd av *majs* har nu ingått i skördestatistiken i sju år. Den totala arealen uppgick under 2013 till 15 890 hektar. Merparten av arealen skördas som grönfoder, men omkring 1 300 hektar tröskades under 2013. Kärnmajs odlas framförallt i Skåne och där blev 2013 års avkastning av tröskad majs cirka 5 800 kilo per hektar.

Skördeavkastningen av *ärter* beräknas på riksnivå vara 3 340 kilo per hektar. Det är 22 % högre än förra årets hektarskörd och 23 % högre än femårsgenomsnittet och den högsta hektarskörden sedan år 2004. Odlings-

arealen av ärter minskade med 5 % jämfört med 2012 och med 22 % jämfört med femårsgenomsnittet. De högsta skördenivåerna per hektar av ärter kunde bärgas i Östergötlands och Gotlands län. Störst areal ärter fanns under 2013 i Uppsala län.

För landet som helhet uppgick hektarskörden av *åkerbönor* till 3 510 kilo per hektar, vilket är i nivå med tidigare rekordavkastningar år 2009, 2011 och 2012. Arealen av åkerbönor var i samma storleksordning som år 2012.

Ärter och åkerbönor är de två vanligaste grödorna som ingår i begreppet trindsäd. Med trindsäd menas baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd.

Oljeväxter (tabell 4.4)
Liksom övriga höstsådda grödor har även höstrapsen drabbats av utvintringsskador på många håll i landet. Hektaravkastningen av *höstraps* blev på riksnivå 4 % lägre än genomsnittet för de föregående fem åren och 13 % lägre än förra årets rekordavkastning. På riksnivå beräknas hektarskörden av höstraps till 3 230 kg per hektar. Skördeuppgifterna för *höstrybs* kan inte redovisas eftersom det är ett för litet antalet lantbruksföretag som lämnat information om den grödan.

När det gäller *vårraps* och *vårrybs* har många lantbrukare i Mälardalen och norrut rapporterat om skador av kålmal. Jämfört med föregående år blev hektarskördarna av vårraps 22 % lägre i Stockholms län, 20 % lägre i Uppsala län och 14 % lägre i Södermanlands län. Även jämfört med femårsgenomsnitten var skördenivåerna av vårraps avsevärt lägre i dessa län. För landet som helhet blev hektarskörden av vårraps 4 % lägre än fjolårsresultatet men kom upp i nivå med genomsnitten för de fem senaste åren. På riksnivå beräknas hektarskörden av vårraps och vårrybs till 1 890 respektive 1 370 kg per hektar.

Avkastningen per hektar av *oljelin* var 41 % högre än förra året och 30 % högre än femårsgenomsnittet. På riksnivå beräknas hektarskörden av oljelin till 1 990 kg per hektar.

Slåttervall (tabell 4.5)
Hektarskörden för första skörd av *slåttervall* skattas till 3 120 kg per hektar, återväxten till 1 840 kg och den totala inbärgade vallskörden till 4 960 kg per hektar. Hektarskörden för återväxten har beräknats för den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Det innebär att avkastningsnivån per hektar blir lägre än om beräkningen skett för enbart tillvaratagen återväxtareal. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits som bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)
Hektarskörden av *matpotatis* var för riket 30 980 kg per hektar. Den högsta hektarskörden redovisades under 2013 för Hallands län, 35 940 kg per hektar.

I Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed lägre hektarskördenivå, uppgick hektarskörden till 31 960 kg per hektar. Hektarskörden för *färskpotatis* beräknas även separat. På riksnivå uppgick den till 20 060 kg per hektar. Av landets matpotatisareal var 19 % färskpotatisodlingar. Mellan 2006 och 2011 uppgick matpotatisarealen till omkring 20 000 hektar årligen. Under 2012 och 2013 uppvisar arealen en större minskning med 11 % på två år.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden för riket uppgick till 41 930 kg per hektar.

Stärkelsehalten för potatis levererad som potatis för stärkelse framgår av **tabell 4.7**. År 2013 låg medelstärkelsehalten på 20,1 % enligt uppgifter från Lyckeby Stärkelsen. Det är 0,2 procentenheter lägre halt än vad som redovisades föregående år.

Enligt uppgifter från Nordic Sugar var 2013 års avkastning för *sockerbetor* 64 200 kg per hektar för riket, vilket är 8 % högre än föregående års rekordhöga avkastningsnivå.

Sockerhalten för sockerbetor som redovisas i **tabell 4.7** uppgick till 17,6 % vilket är 0,5 procentenheter högre än föregående år.

Normskördar (tabell 4.8)
SCB beräknar årligen normskördar. Med normskörd menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser.

Totalskördar

Totalskördarna är beroende av skörden per hektar och av odlingens omfattning.

Spannmål, vete och råg (tabell 4.2)
Totalskörden av spannmål (inklusive majs) har beräknats till 4 993 600 ton och är därmed i nivå med fjolårsresultatet. En faktor som verkade sänkande på totalskörden av spannmål var att många lantbrukare inte kunde genomföra en normal höstsådd 2012 på grund av för mycket regn. En följd blev att det under år 2013 blev mindre arealer med höstvete den spannmålsgröda som vanligen ger högst skörd per hektar.

Totalskörden av *höstvete* beräknas till 1 319 000 ton, vilket är den minsta höstveteskörden sedan år 1999, 32 % lägre än 2012 och 33 % lägre än femårsgenomsnittet. Höstveteskörden motsvarar 26 % av den totala spannmålsskörden. I den redovisade skörden ingår en stor andel högavkastande fodervete men även mer lågavkastande vetearter såsom dinkel, lantvetesorter etc.

Totalskörden av *vårvete* på 549 600 ton är den största som redovisats någonsin.

I **figur 4A** redovisas hur totalskördarna av några olika spannmålsgrödor har varierat under åren 1990–2013. De låga totalskördarna under åren 1992 och 2006 var främst en följd av extremt torrt sommarväder. Under 2006 var en annan bidragande orsak minskad spannmålsodling.

Korn, havre, rågvete och blandsäd (tabell 4.2)
Totalskörden av vårkorn på 1 862 000 ton är den största sedan år 1997. Vårkornskörden motsvarar 37 % av den totala spannmålsskörden. Senast då vårkornskörden var större än höstveteskörden var år 1999. Även detta år minskade de höstsådda grödorna arealmässigt på grund av en regnig höst som försvårade höstsåddden.

Den totala havreskörden uppgick till 851 500 ton, en ökning med 16 % jämfört med föregående år och en ökning med 20 % jämfört med femårsgenomsnittet.

Totalskörden av blandsäd har beräknats till 71 300 ton. Även blandsäd är en gröda som ofta har fått ersätta de höstsådda grödorna. Totalskörden ökade med 34 % jämfört med 2012 och med 12 % jämfört med femårsgenomsnittet. De redovisade skördeuppgifterna för blandsäd innefattar stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar. Arealer som skördats som grönfoder har räknats bort.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)
Majs odlas framförallt i Skåne. Den totala skörden av tröskad majs har beräknats till 7 400 ton. Den totala skörden av *ärter* uppgick till 40 800 ton och den totala skörden av *åkerbönor* till 61 300 ton.

Oljeväxter (tabell 4.4)
Totalskörden av *raps* och *rybs* har beräknats till 331 500 ton, vilket är 3 % mer än förra årets resultat, 18 % mer än femårsgenomsnittet och den högsta totalskörden på 23 år. Den höga raps- och rybsskörden är främst en följd av ökade odlingsarealer av höstraps och vårraps. I **figur 4B** redovisas hur totalskördarna av de olika oljeväxtgrödorna har varierat under åren 1990–2013. Statistiken för åren 1993–1994 är osäker eftersom det är oklart om den är heltäckande. Oljelin har ingått i skördestatistiken sedan år 1996. År 2004 var det mycket höga skördar per hektar av raps och rybs.

Den totala skörden av *oljelin* har beräknats till 9 600 ton. Odlingsarealen har pendlat upp och ner under 2000-talet. Under år 2013 var oljelinarealen 45 % lägre än fjolårets areal.

Grönfoder
Skörd av ettåriga grönfoderväxter ingick för första gången i skördestatistiken 2011. De grödor och grödgrupper som redovisas är stråsäd (exklusive majs) till grönfoder, majs till grönfoder och andra grödor än stråsädesgrödor skördade som grönfoder. Omräknat till ts-skörd motsvarar den totala skörden av ettåriga grönfoderväxter 2013 uppemot 9 % av den totala grovfodersskörden av slåttervall och ettåriga grönfoderväxter.

Slåttervall (tabell 4.5)
Den totala bärgade skörden av *slåttervall* skattas till 4 532 500 ton. Första skörden skattas till 2 847 500 ton och återväxten till 1 685 000 ton. Skördenivån totalt blev 4,6 % lägre än föregående års totala bärgade skörd. Det är den inbärgade skörden av slåttervall som beräknats. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits genom bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)
Totalskörden av *matpotatis* har beräknats till 551 700 ton, vilket är i nivå med 2012 års skörd. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i denna statistik.

Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 76 % av rikets totala matpotatisskörd. Ändrad insamlingsmetod under 1999 gör det svårt att jämföra resultaten fr.o.m. 1999 med tidigare års resultat.

Totalskörden för *potatis för stärkelse* har beräknats till 254 400 ton, vilket är i nivå med 2012 års skörd. I totalskörden ingår även potatis för stärkelse som ska bli utsäde.

Enligt Nordic Sugar blev 2013 års totalskörd av *sockerbetor* 2 326 200 ton. Det är i nivå med föregående år. Odlingsarealen minskade med 7 % jämfört med föregående års resultat.

Om statistiken

Hektar- och totalskördar

Skördestatistik
Sedan lång tid tillbaka har uppgifter om skördar inom jordbruket redovisats varje år i Sverige. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För *spannmål, trindsäd och oljeväxter* baseras skördestatistiken fr.o.m. 1998 på intervjuundersökningar med ett urval av jordbrukare. Fr.o.m. 2005 kan jordbrukarna även välja att skicka in uppgifterna via internet.

Fr.o.m. 1995 ingår även *oljeväxterna* i intervjuundersökningen om skördens storlek. Tidigare erhölls uppgifterna från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

För *sockerbetor* erhålls uppgifter från Nordic Sugar. Framtagning av skördestatistik för *potatis* med hjälp av provgrävningar ersattes 1999 med en postenkätundersökning. Även andra metodförändringar gjordes vilket gör att jämförelser mellan senare års resultat och uppgifter från åren före 1999, bör göras med försiktighet. Potatisodlarna kan numera lämna uppgifter via telefonintervju eller via internet.

SCB:s objektiva skördeuppskattningar utfördes i *slåttervall* i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 och 1994 gjordes skattningar endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995–1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Åren 1998–2001 genomfördes inga skördeundersökningar av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att statistikinsamlingen återupptogs fr.o.m. 2002, då baserat på postenkäter i kombination med telefonintervjuer. Fr.o.m. 2008 har lantbrukarna möjlighet att lämna uppgifter via telefonintervju respektive internet.

Omfattning
För 2013 års undersökning i spannmål, trindsäd och oljeväxter uttogs genom sannolik-

hetsurval totalt 4 371 jordbruksföretag fördelade på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden. Med trindsäd avses baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd, främst ärter och åkerbönor.

För 2013 års skördeundersökning i potatis uttogs 1 000 jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive 192 företag med odling av stärkelsepotatis.

I undersökningen om slåttervall drogs ett urval om 1 000 jordbruksföretag.

Samtliga urval drogs bland de jordbruksföretag som år 2013 brukade mer än 5 hektar åkermark.

Bearbetning

Jordbrukarna kan lämna sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. I undersökningen om skörd av *spannmål, trindsäd och oljeväxter* inhämtas uppgifter om bärgade kvantiteter av varje gröda och vilken vattenhalt uppgiften avser. Dessutom inhämtas uppgifter om obärgade arealer. För spannmål omräknas uppgiven kvantitet till 14,0 % vattenhalt. För trindsäd omräknas vattenhalten till 15,0 % och för oljeväxter till 9,0 %.

I undersökningen om potatisskörden inhämtas uppgifter om skördad kvantitet och obärgade arealer. Reducering av den skördade kvantiteten för små, gröna och rötskadade knölar görs med hjälp av standardtal. Innan *matpotatisen* når konsumenten orsakar t.ex. lagringsförluster ytterligare svinn som dock inte beaktas vid skördeberäkningen.

Undersökningen om skörden av *slåttervall* har begränsats till att endast omfatta slåttervall, första skörd samt återväxt på slåttervallen. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Återväxtskörden per hektar beräknas utslagen på den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Dessutom redovisas arealen slåtter- och betesvall fördelad på slåttervall, betesvall respektive ej utnyttjad vall.

Uppgifterna om hektarskörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slåttervall avser företag vilkas totala åkerareal är mer än 5,0 hektar. Uppgifterna om totalskörd avser dock företag som är med i Lantbruksregistret. Skattningen av hektarskörd görs för skördeområden, län, produktionsområden och hela riket. Beräkningarna baseras på skördeuppgifter från ekologiskt och konventionellt odlade arealer utifrån den fördelning av odlingen som finns i landet. Eftersom den ekologiska odlingen normalt ger lägre skörd per hektar än den konventionella bör andelen ekologisk odling för respektive gröda och område tas i beaktande när skördenivåerna analyseras.

För undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter respektive potatisundersökningarna uppgick bortfallet till mellan 6 % och 8 %. Bortfallet i vallundersökningen var 11 %. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

Totalskördeberäkningarna utgår från erhållna hektarskördar för olika grödor vilka multipliceras med motsvarande arealer. Vid den slutliga skattningen av totalskördar används slutlig statistik om grödarealer publicerad i det Statistiska meddelandet ”Jordbruksmarkens användning 2013” (JO 10 SM 1401). Dessa arealuppgifter är dock uppgivna tidigt på våren och avviker ibland från de arealer som inför hösten är aktuella för tröskning. Exempelvis har relativt stora arealer som redovisas som vårkorn, havre, blandsäd, majs och ärter skördats som grönfoder. Denna typ av avvikelser mellan uppgivna arealer och arealer avsedda för tröskning har bidragit till att skördestatistikens arealer i större eller mindre utsträckning avviker från de arealer som redovisas i arealstatistiken (se kap. 3).

I nedanstående tablå visas arealstatistikens och skördestatistikens uppgifter för olika grödor samt den procentuella skill-

naden dem emellan. Skördestatistikens arealuppgifter avser här grödarealer exklusive arealer skördade som grönfoder och är avrundade till jämna tiotal.

Skillnader mellan arealer redovisade i arealstatistiken och i skördestatistiken frånräknat arealer skördade som grönfoder, 2013

Gröda	Areal, hektar, enligt		Skillnad, %
	Arealstatistiken	Skördestatistiken exkl. grönfoder	
Höstvete	209 860	208 890	0,5
Vårvete	116 353	114 440	-1,6
Höstråg	25 127	25 020	-0,4
Höstkorn	13 701	13 580	–
Vårkorn	378 867	374 140	-1,2
Havre	200 581	195 010	-2,8
Rågvete	23 059	22 910	-0,6
Blandsäd[1]	16 943	19 150	+13,0
Majs[2]	15 893	1 270	-92,0
Ärter[3]	30 065	12 210	-1,3
Åkerbönor[4]		17 460	
Höstraps	71 638	71 560	-0,1
Vårraps	50 949	50 860	-0,2
Höstrybs	319	320	+0,3
Vårrybs	2 751	2 740	-0,4
Oljelin	4 839	4 840	0,0
Slåttervall[5]	1 124 505	913 720	0,0
Betesvall		154 710	
Ej utnyttjad vall		56 070	

1) I skördestatistiken ingår även stråsäd/baljväxtblandningar skördade som mogen gröda.
2) Merparten av majsarealen skördas som grönfoder.
3) I arealstatistiken ingår även åkerbönor m.m.
4) I arealstatistiken samredovisas åkerbönor med ärter m.m.
5) I arealstatistiken samredovisas slåtter- och betesvall.

Inom skördestatistiken redovisas både arealer avsedda för tröskning och arealer skördade som grönfoder. En annan skillnad är att blandsäd i arealstatistiken avser stråsädesblandningar medan blandsäd i skördestatistiken avser stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar. Vidare särredovisas ärter och åkerbönor i skördestatistiken medan de samredovisas i arealstatistiken.

Normskördar

Syftet med normskördeberäkningarna är att visa den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Sedan början av 1960-talet har SCB årligen beräknat normskördar för de vanligaste spannmåls- och oljeväxtgrödorna samt för potatis och sockerbetor. Från och med 2007 redovisas även normskördar för höstkorn, rågvete, blandsäd, ärter och oljelin. Normskördar redovisas för skördeområden (SKO), län, produktionsområden och hela riket. För varje område och gröda beräknas en normskörd, förutsatt att grödan odlas i nämnvärd omfattning. Uppgifterna i tabell 4.8 avser 2013 års normskördar och finns redovisade i ”Normskördar för skördeområden, län och riket 2013” (JO 15 SM 1301). Normskördarna baseras på skördeuppgifter från ekologiskt och konventionellt odlade arealer utifrån den fördelning av odlingen som finns i landet. Eftersom den ekologiska odlingen normalt ger lägre skörd per hektar än den konventionella bör andelen ekologisk odling för respektive gröda och område tas i beaktande när normskördarna analyseras. Fr.o.m. 2013 redovisas trimmade tioårsmedelvärden för konventionell skörd per hektar.

Annan publicering

Normskördar publiceras i Statistiska meddelanden serie JO. Normskördar för år 2014 finns redovisade i JO 15 SM 1401. Slutliga resultat från skördeundersökningarna rörande hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 16 SM 1401. I denna redovisning ingår också uppgifter om areal respektive skörd för ettåriga grönfoderväxter samt obärgade arealer. Skördestatistiken för 2013 och för tidigare år finns även tillgänglig i Jordbruksverkets respektive SCB:s statistikdatabaser. För en del av grödorna finns tidsserier med skördestatistik fr.o.m. år 1913. Publikationerna och databaserna nås via SCB:s webbplats (www.scb.se) respektive Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se).

Figur 4A
Totalskördar av spannmål 1990–2013, 1 000-tal ton
Total production of cereals

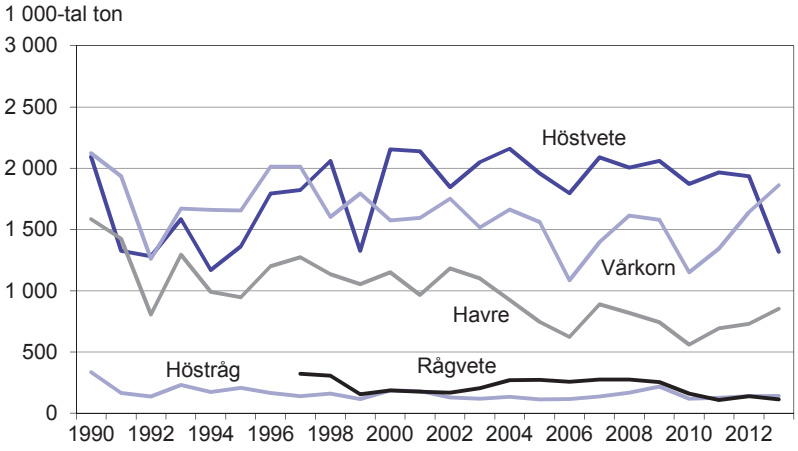

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Figur 4B
Totalskördar av oljeväxter 1990–2013, 1 000-tal ton
Total production of oilseed crops

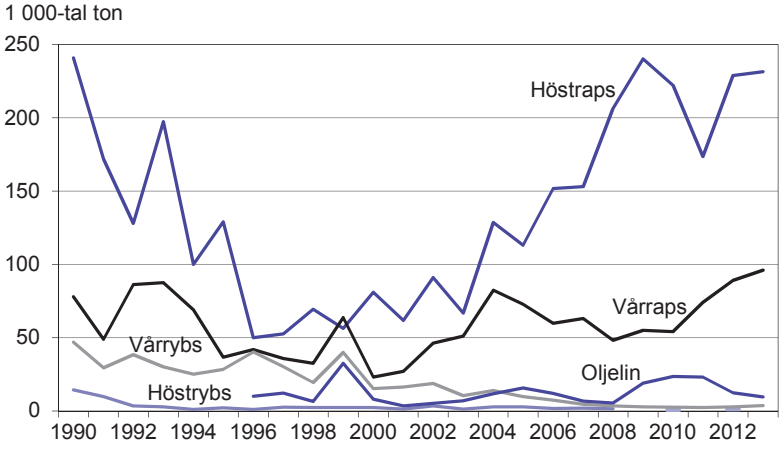

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.1
Spannmål 2013. Hektarskörd, kg/ha[1]
Cereals. Yield per hectare

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Län								
Stockholms	3 460	4 180	..	..	4 140	3 640	..	..
Uppsala	3 040	4 290	..	..	4 330	3 600	..	3 310
Södermanlands	4 080	4 480	..	..	4 570	3 760	3 340	..
Östergötlands	6 140	5 090	5 320	5 590	5 240	4 420	5 040	3 710
Jönköpings	..	..	..	–	4 020	3 900	..	3 370
Kronobergs	..	4 160	..	..	4 040	3 870	..	..
Kalmar	6 900	4 320	..	5 920	4 630	4 420	4 960	..
Gotlands	5 540	4 470	..	4 940	4 650	3 940	4 820	..
Blekinge	6 640	6 020	..	..	4 780	4 300	..	..
Skåne	7 560	5 840	6 630	6 620	6 240	6 000	5 550	..
Hallands	6 580	5 350	..	..	5 530	5 040	5 940	..
Västra Götalands	5 820	4 640	4 550	5 150	5 050	4 580	4 670	4 160
Värmlands	4 570	4 090	..	..	3 780	3 430	..	..
Örebro	5 350	5 350	..	..	5 090	4 500	..	..
Västmanlands	3 750	4 790	..	..	4 930	4 480	..	..
Dalarnas	..	3 270	..	–	3 860	3 470	..	..
Gävleborgs	..	4 150	..	–	3 530	3 220	..	..
Västernorrlands	..	..	–	–	2 770	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	–	2 930	..	–	..
Västerbottens	..	..	–	–	3 180	..	..	..
Norrbottens	–	–	..	–	2 910	2 960	–	..
Produktionsområden								
Gss	7 740	5 840	7 030	6 790	6 380	6 110	5 980	..
Gmb	6 770	4 840	5 820	5 590	5 200	4 470	5 010	3 770
Gns	6 060	4 930	4 980	5 400	5 340	4 750	4 960	4 420
Ss	3 860	4 600	2 720	..	4 530	4 160	3 690	3 280
Gsk	5 770	4 300	5 200	..	4 290	3 830	4 380	3 630
Ssk	4 110	3 790	..	..	3 980	3 520	..	..
Nn	..	4 290	..	..	3 300	2 830	..	..
Nö	..	..	–	–	3 090	2 940	..	..
Hela riket								
2013	6 310	4 800	5 680	5 750	4 980	4 370	4 880	3 740
2012	6 820	4 290	6 360	6 600	4 560	3 820	5 920	2 980
2010	5 660	4 070	4 870	4 640	3 930	3 530	4 420	2 990
2005	6 630	4 910	5 270	5 800	4 260	3 870	5 420	3 450
2000	6 030	5 040	5 370	5 030	3 920	3 910	4 550	3 430
1990	6 480	5 160	4 700	..[2]	4 490	4 260	..[2]	..[2]

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.2
Spannmål 2013. Totalskördar, ton[1]
Cereals. Total production

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Län								
Stockholms	19 900	15 400	..	..	46 700	18 700	..	..
Uppsala	26 200	70 500	..	..	176 500	38 300	..	6 200
Södermanlands	41 000	39 800	..	..	83 100	47 000	4 100	..
Östergötlands	201 200	56 200	16 800	6 200	128 700	50 100	19 100	8 100
Jönköpings	..	..	..	–	25 300	21 000	..	3 900
Kronobergs	..	3 800	..	..	10 500	11 000	..	..
Kalmar	74 000	6 600	..	15 000	43 200	12 400	17 300	..
Gotlands	35 000	19 200	..	14 600	66 900	5 300	11 500	..
Blekinge	20 100	6 800	..	..	15 900	3 000	..	..
Skåne	638 100	61 300	94 900	32 500	494 000	60 200	24 300	..
Hallands	20 400	39 800	..	..	125 700	42 700	8 400	..
Västra Götalands	174 500	95 000	16 200	5 200	292 500	339 600	14 000	30 100
Värmlands	7 400	12 500	..	..	43 100	27 400	..	..
Örebro	28 500	50 200	..	..	92 600	68 200	..	..
Västmanlands	16 600	51 200	..	..	94 900	78 800	..	..
Dalarnas	..	7 800	..	–	30 100	14 700	..	..
Gävleborgs	..	5 300	..	–	33 600	10 400	..	..
Västernorrlands	..	..	–	–	8 600	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	–	6 700	..	–	..
Västerbottens	..	..	–	–	26 600	..	..	..
Norrbottens	–	–	..	–	10 600	900	–	..
Produktionsområden								
Gss	523 900	81 700	47 400	21 100	454 800	76 500	15 400	..
Gmb	234 800	40 100	50 700	40 300	228 600	21 200	37 900	3 100
Gns	351 600	128 800	30 900	10 500	360 900	320 000	26 300	29 600
Ss	133 900	232 900	5 000	..	512 900	262 600	11 200	14 300
Gsk	55 800	36 400	5 700	..	146 100	111 100	15 300	19 700
Ssk	15 400	21 100	..	..	70 000	51 300	..	..
Nn	..	5 100	..	..	48 000	7 500	..	..
Nö	..	..	–	–	37 400	2 800	..	..
Hela riket								
2013	1 319 000	549 600	142 000	78 100	1 862 000	851 500	111 700	71 300
2012	1 933 800	355 500	139 900	60 300	1 641 400	731 200	140 400	53 400
2010	1 873 100	269 900	117 600	81 200	1 151 100	559 300	158 700	68 600
2005	1 957 000	289 800	112 300	31 000	1 561 900	746 300	271 500	80 800
2000	2 129 400	242 500	185 100	60 000	1 555 400	1 137 700	185 100	109 000
1990	2 070 400	146 400	330 800	..[2]	2 097 900[3]	1 565 800	..[2]	..[2]

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
3) Avser höst- och vårkorn.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.3
Majs, ärter och åkerbönor 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton[1]
Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production

Område	Majs		Ärter		Åkerbönor	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län						
Stockholms	–	–	..	..	..	..
Uppsala	–	–	2 800	6 700	..	..
Södermanlands	–	–	3 010	2 100	..	..
Östergötlands	–	–	3 880	8 500	3 500	13 600
Jönköpings	–	–	..	..	..	..
Kronobergs	–	–	..	..	..	..
Kalmar	..	..	3 580	2 500	..	..
Gotlands	..	..	3 850	4 900	..	..
Blekinge	..	..	..	..	..	..
Skåne	5 760	6 400	..	..	3 600	4 800
Hallands	–	–	..	..	..	..
Västra Götalands	–	–	3 350	4 700	3 560	27 900
Värmlands	–	–	..	..	..	..
Örebro	–	–	3 530	2 500	..	..
Västmanlands	..	..	3 190	3 200	..	..
Dalarnas	–	–	..	..	..	..
Gävleborgs	–	–	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	–	–	–	–
Jämtlands	–	–	..	..	–	–
Västerbottens	–	–	..	..	–	–
Norrbottens	–	–	–	–	..	..
Produktionsområden						
Gss	5 930	6 700	..	..	3 930	5 800
Gmb	..	..	3 780	7 900	..	..
Gns	–	–	3 730	11 700	3 580	37 800
Ss	–	–	2 960	16 700	3 160	9 100
Gsk	..	..	3 170	1 100	3 150	4 100
Ssk	–	–	2 890	1 800	..	..
Nn	–	–	..	..	–	–
Nö	–	–	..	..	..	..
Hela riket						
2013	5 990	7 400	3 340	40 800	3 510	61 300
2012	6 290	14 600	2 730	35 100	3 240	58 200
2010	5 610	7 300	2 390	54 000	2 380	31 100
2005	..[2]	..[2]	2 710	65 400	2 320	14 900
2000	..[2]	..[2]	2 660	67 400	..[3]	..[3]
1990	..[2]	..[2]	..[4]	..[4]	..[3]	..[3]

1) Vid 14,0 % vattenhalt för majs och vid 15,0 % vattenhalt för ärter och åkerbönor.
2) 2007 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
3) 2004 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
4) 1996 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.4
Oljeväxter 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton[1]
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

Område	Höstraps		Vårraps		Höstrybs		Vårrybs		Oljelin	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län										
Stockholms	..	..	1 570	6 400	..	..	..	..	..	..
Uppsala	..	..	1 730	19 900	..	..	..	..	..	..
Södermanlands	2 240	2 200	1 650	10 000	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	2 650	15 400	1 990	13 400	..	..	..	..	2 040	6 200
Jönköpings	..	..	..	..	–	–	–	–	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	–	–	..	..	–	–
Kalmar	3 730	15 100	..	..	–	–	..	..	..	..
Gotlands	2 890	13 200	2 100	3 300	..	..	..	..	..	..
Blekinge	3 360	3 500	..	..	–	–	–	–	–	–
Skåne	3 480	159 400	2 450	3 600	..	..	..	..	..	..
Hallands	2 590	4 800	2 190	3 500	–	–	..	..	–	–
V:a Götalands	2 330	12 000	2 050	15 100	..	..	..	..	..	..
Värmlands	..	..	1 880	3 300	–	–	..	..	–	–
Örebro	..	..	2 090	5 700	–	–	..	..	..	..
Västmanlands	..	..	1 950	9 700	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	..	..	..	..	–	–	1 460	1 000	–	–
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	..	..	–	–	..	..	–	–
Jämtlands	–	–	–	–	–	–	..	..	–	–
Västerbottens	..	..	..	..	–	–	..	..	–	–
Norrbottens	–	–	..	..	–	–	..	..	–	–
Produktionsområden										
Gss	3 480	120 700	2 330	4 900	..	..	..	..	..	..
Gmb	3 390	70 000	2 210	5 000	..	..	..	..	..	..
Gns	2 510	25 400	2 080	25 100	..	..	..	..	2 020	6 800
Ss	1 910	5 500	1 760	53 900	..	..	1 140	1 100	1 910	2 000
Gsk	2 860	8 100	1 790	3 900	..	..	..	..	..	..
Ssk	..	..	1 970	2 900	..	..	1 430	1 300	..	..
Nn	–	–	..	..	–	–	..	..	..	..
Nö	..	..	..	..	–	–	..	..	–	–
Hela riket										
2013	3 230	231 400	1 890	96 100	..	..	1 370	3 700	1 990	9 600
2012	3 700	228 800	1 960	89 000	1 650	1 300	1 370	2 800	1 410	12 400
2010	3 090	222 100	1 520	54 100	1 840	900	1 130	2 500	1 250	23 600
2005	3 230	113 100	1 890	72 700	1 880	2 700	1 370	9 700	1 600	15 700
2000	3 250	80 900	2 010	23 100	1 750	2 400	1 550	15 100	770	7 900
1990	2 910	240 800	1 820	77 960	1 770	14 440	1 590	46 910	..[2]	..[2]

1) Vid 9,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.5
Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2013. Areal, hektarskörd och totalskörd

Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production

Område	Antal företag	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
		Areal, hektar[1]	Totalt inbärgad skörd, ton[2]	Inbärgad skörd, kg/ha[2]	Totalt inbärgad skörd, ton[2, 3]	Inbärgad återväxt, kg/ha[2, 3]	Totalt inbärgad, ton[2]	kg/ha[2]
Län								
Stockholms	28	25 570	82 600	3 230	..	..	105 100	4 110
Uppsala	26	40 730	119 000	2 920	..	..	178 600	4 390
Södermanlands	34	33 190	111 200	3 350	53 800	1 620	165 100	4 970
Östergötlands	51	61 320	166 300	2 710	123 000	2 010	289 400	4 720
Jönköpings	50	59 660	202 500	3 390	152 400	2 550	354 800	5 950
Kronobergs	26	32 050	90 600	2 830	79 900	2 490	170 500	5 320
Kalmar	38	66 110	243 300	3 680	140 600	2 130	383 900	5 810
Gotlands	24	33 790	113 600	3 360	62 500	1 850	176 100	5 210
Blekinge	20	12 000	45 800	3 820	21 300	1 770	67 100	5 590
Skåne	80	84 340	286 700	3 400	227 300	2 690	514 000	6 090
Hallands	35	42 540	113 900	2 680	126 700	2 980	240 600	5 650
Västra Götalands	111	141 490	419 500	2 960	326 400	2 310	745 900	5 270
Värmlands	42	51 410	144 700	2 810	46 400	900	191 200	3 720
Örebro	26	27 470	81 900	2 980	..	..	123 500	4 500
Västmanlands	17	..	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	28	27 930	75 400	2 700	..	..	101 800	3 650
Gävleborgs	28	36 000	130 900	3 640	47 800	1 330	178 700	4 960
Västernorrlands	28	31 430	108 300	3 450	29 400	930	137 700	4 380
Jämtlands	16	..	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	45	42 080	116 500	2 770	40 600	970	157 100	3 730
Norrbottens	10	..	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden								
Gss	51	42 310	144 300	3 410	156 800	3 710	301 100	7 120
Gmb	88	106 120	399 500	3 760	252 400	2 380	651 800	6 140
Gns	74	94 740	285 700	3 020	239 200	2 520	524 800	5 540
Ss	137	154 750	474 100	3 060	214 700	1 390	688 800	4 450
Gsk	204	272 770	802 100	2 940	579 700	2 130	1 381 700	5 070
Ssk	74	81 720	239 600	2 930	82 500	1 010	322 100	3 940
Nn	75	95 580	318 300	3 330	104 900	1 100	423 200	4 430
Nö	60	66 150	183 200	2 770	65 200	980	248 300	3 750
Hela riket								
2013	763	913 720	2 847 500	3 120	1 685 000	1 840	4 532 500	4 960
2012	752	893 040	3 125 300	3 500	1 626 200	1 820	4 751 500	5 320
2010	751	894 470	3 082 800	3 450	1 948 800	2 180	5 031 600	5 620
2005	791	803 920	2 674 400	3 330	1 220 900	1 520	3 895 400	4 840
2004	800	754 870	2 481 300	3 290	1 302 900	1 730	3 784 200	5 010
1990[4, 5]	2 936	703 700	3 296 200	4 720	1 922 900	2 770	5 219 000	7 490

1) Slåttervallarealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall, betesvall respektive ej utnyttjad vall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga grödarealer JO 10 SM 1401.
2) Torrsubstanshalt 83,5 % (hövikt). Vattenhalt 16,5 %.
3) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratagits.
4) För återväxt och inbärgad vallskörd inkluderas även återväxt som tillvaratagits genom bete.
5) SCB:s objektiva skördeuppskattning utfördes i slåttervall fram t.o.m. 1992 i full skala.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.6
Potatis och sockerbetor 2013. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beet. Yield per hectare and total production

Område	Matpotatis[1]		Potatis för stärkelse		Sockerbetor[2]	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län						
Stockholms	..	..	–	–	..	..
Uppsala	..	..	–	–	..	..
Södermanlands	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	35 490	60 100	–	–	..	..
Jönköpings	..	..	–	–	–	–
Kronobergs	..	..	..	..	–	–
Kalmar	31 320	14 000	42 270	27 800	74 200	11 200
Gotlands	29 630	25 900	–	–	..	..
Blekinge	..	..	40 140	71 400	65 100	44 700
Skåne	31 960	214 000	42 630	151 500	64 200	2 213 600
Hallands	35 940	67 700	..	..	65 000	55 500
Västra Götalands	32 040	77 400	..	..	..	..
Värmlands	28 950	10 900	–	–	..	..
Örebro	28 290	13 200	–	–	–	–
Västmanlands	..	..	–	–	–	–
Dalarnas	30 520	28 900	–	–	–	–
Gävleborgs	18 940	4 100	–	–	–	–
Västernorrlands	..	..	–	–	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–	–
Västerbottens	20 880	6 700	–	–	–	–
Norrbottens	19 960	10 500	–	–	–	–
Produktionsområden						
Gss	35 040	176 000	..	..	..	..
Gmb	30 010	137 400	41 960	206 500	..	..
Gns	33 990	126 800	..	..	..	..
Ss	27 090	28 700	..	..	..	..
Gsk	25 940	21 200	..	..	..	..
Ssk	26 120	20 600	–	–	–	–
Nn	25 580	24 400	–	–	–	–
Nö	20 160	17 400	–	–	–	–
Hela riket						
2013	30 980	551 700	41 930	254 400	64 200	2 326 200
2012	29 370	549 400	42 540	256 000	59 300	2 314 200
2010	27 360	542 900	37 140	273 400	52 100	1 976 200
2005	28 200	622 700	38 770	324 600	48 400	2 381 200
2000	26 720	654 400	38 700	325 700	46 900	2 602 200
1990	33 060	834 200	40 090[3]	351 900[3]	55 800	2 775 500

1) Metodförändringar gör att jämförbarheten mellan resultat fr.o.m. 1999 och tidigare års resultat försämras.
2) Uppgifter fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämras.
3) Uppgifterna för 1990 avser även potatis till råsprit.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken samt Nordic Sugar.

Tabell 4.7
Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1990–2013, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beet

År	Medel-stärkelse-halt, %	Socker-halt, %
2013	20,1	17,6
2012	20,3	17,1
2010	19,4	17,1
2005	20,0	18,4
2000	19,5	17,6
1990	18,4	17,6

Källa: Lyckeby Stärkelsen och Nordic Sugar.

Tabell 4.8
Normskördar 2013, kg/ha
Standard yields per hectare

Område	Spannmål[1]					
	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn[2]	Vår-korn	Havre
Län						
Stockholms	4 932	3 615	3 753	..	3 656	3 290
Uppsala	5 682	4 074	4 997	..	4 220	3 798
Södermanlands	5 292	4 093	4 358	..	3 930	3 701
Östergötlands	6 279	4 136	6 116	5 553	4 710	4 131
Jönköpings	5 189	..	..	..	3 255	3 600
Kronobergs	4 566	..	..	..	3 154	3 707
Kalmar	6 036	4 284	4 087	4 853	3 585	3 320
Gotlands	5 149	4 578	3 810	4 508	3 950	3 437
Blekinge	6 278	5 322	4 063	..	4 147	3 713
Skåne	7 484	5 123	6 709	6 324	5 450	4 813
Hallands	6 344	4 741	4 317	..	4 798	4 458
Västra Götalands	5 687	3 289	4 851	5 635	4 396	4 058
Värmlands	4 829	4 060	5 476	..	3 539	3 069
Örebro	5 628	4 758	4 992	..	4 371	4 268
Västmanlands	5 279	3 807	4 131	..	4 182	3 966
Dalarnas	4 372	3 078	..	..	3 093	3 047
Gävleborgs	3 765	..	..	..	2 546	2 403
Västernorrlands	..	..	..	..	2 129	1 481
Jämtlands	..	..	..	..	2 832	2 976
Västerbottens	..	..	..	..	2 401	1 722
Norrbottens	..	..	..	..	2 192	2 530
Produktionsområden						
Gss	7 629	5 196	6 883	6 563	5 551	4 975
Gmb	6 304	4 405	6 181	4 996	4 395	3 837
Gns	6 034	3 607	5 491	6 054	4 699	4 314
Ss	5 394	4 195	4 773	..	4 150	3 845
Gsk	5 444	3 627	4 453	5 640	3 630	3 510
Ssk	5 032	3 238	4 220	..	2 983	2 945
Nn	..	..	..	..	2 628	2 312
Nö	..	..	..	..	2 336	2 002
Hela riket						
2013	6 238	4 097	5 798	5 470	4 306	3 901
2012	6 225	4 228	5 701	5 387	4 298	3 949
2010	6 268	4 585	5 711	5 460	4 320	4 016
2005	6 196	5 282	5 567	..	4 248	3 880
2000	6 371	5 000	5 143	..	4 089	3 615
1990	5 750	4 861	4 146	..	3 866	3 821

1) Vattenhalt: Spannmål 14,0 %. Även tidigare års rikssiffror, som i tidigare sammanhang redovisats vid 15,0 % avser nu 14,0 %.
2) 2009 var första året som normskörd för höstkorn varit möjlig att beräkna enligt regressionsmodellen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.8 (forts.)

Område	Oljeväxter[3]				Matpotatis[4, 5]	Potatis för stärkelse[5]	Sockerbetor
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs			
Län							
Stockholms	2 491	1 890	..	..	..	..	..
Uppsala	2 768	2 086	2 080	1 500	17 519	..	..
Södermanlands	2 887	2 068	..	1 437	..	..	..
Östergötlands	3 353	1 830	..	1 366	34 934	..	..
Jönköpings	3 217	..	..	..	26 683	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	25 196	..	..
Kalmar	3 737	1 896	..	..	29 720	38 753	53 333
Gotlands	3 256	1 856	..	1 487	31 283	..	44 275
Blekinge	3 926	2 050	..	..	24 838	34 521	56 075
Skåne	3 950	1 839	..	..	34 418	37 584	57 825
Hallands	3 510	2 072	..	..	32 385	..	55 288
Västra Götalands	3 111	1 836	..	1 418	31 455	..	..
Värmlands	..	1 822	..	1 046	24 302	..	..
Örebro	2 510	2 103	..	1 724	29 797	..	..
Västmanlands	..	1 917	..	..	25 143	..	..
Dalarnas	..	..	..	1 459	26 474	..	..
Gävleborgs	..	..	..	1 185	18 585	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	16 446	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	17 137	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	16 967	..	..
Norrbottens	..	..	..	..	17 243	..	..
Produktionsområden							
Gss	3 996	1 853	..	..	33 859	39 302	55 554
Gmb	3 676	1 853	..	1 479	32 585	36 898	54 192
Gns	3 255	1 823	..	1 413	34 166	..	..
Ss	2 785	2 021	1 843	1 224	27 284	..	..
Gsk	3 330	1 926	..	1 190	25 489	36 771	47 824
Ssk	2 671	1 823	..	1 349	23 073	..	..
Nn	..	..	..	..	22 601	..	..
Nö	..	..	..	..	17 047	..	..
Hela riket							
2013	3 592	1 928	1 902	1 266	30 784	36 797	57 657
2012	3 551	1 983	1 932	1 308	30 533	36 338	55 781
2010	3 423	2 144	1 811	1 428	29 374	37 020	52 920
2005	2 887	2 141	1 496	1 596	31 536	38 426	46 389
2000	2 609	1 720	1 471	1 451	35 146	40 401	46 300
1990	3 050	1 972	2 021	1 761	29 194	36 045	44 843

3) Vattenhalt: Oljeväxter 9,0 %.
4) Avser endast den konsumtionsdugliga delen.
5) För åren 2000–2006 finns viss inverkan från ett tidigare metodbyte vilket medfört att normskördenivåerna är något högre än motsvarande hektarskördar från den ordinarie skördestatistiken enligt den nya metoden. Fr.o.m. 2007 har beräkningen av normskörden anpassats till att gälla den nu använda metodens skördenivå.

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om
– Frilandsarealer
– Växthus- och bänkgårdsytor
– Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär
– Fruktträd (äpplen och päron)
Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

År 2011 bedrevs trädgårdsodling vid 1 900 företag i landet. Frilandsodling förekom på 76 % av företagen på en sammanlagd areal av drygt 12 600 hektar. Växthusodling förekom på 700 företag med en sammanlagd yta av 2,7 milj. m^2. Den genomsnittliga frilandsarealen var 8,7 hektar per företag 2011. Sedan 1987 har genomsnittsarealen ökat med 164 %. Under samma period har den genomsnittliga växthusarealen per företag ökat med 83 % och var 3 837 m^2 år 2011. Antalet företag med växthusproduktion var 698 stycken. **(tabellerna 5.1–2)**.

Av arealen för enskilda köksväxter på friland var morotsarealen störst (1 900 ha) följt av isbergssallat (1 100 ha) samt matlök (1 000 ha) år 2011. Frilandsarealen av köksväxter har ökat 11 % mellan 2008 och 2011. Odlingen av enskilda köksväxter varierar dock. Procentuellt sett har arealen av majs ökat mest medan arealen av kålrot minskat mest mellan dessa år. Både majs och kålrot är dock små grödor och utgör 2 respektive 3 % av hela köksväxtarealen.

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2011 upptog morötter och jordgubbar tillsammans en tredjedel. Morötter odlades av 295 och jordgubbar av 383 företag. Areal och skörd för vissa trädgårdsväxter redovisas även för år 2013 **(tabell 5.3)**.

Den odlade arealen för äppelträd uppgår år 2012 till 1 494 ha och består av drygt 2,5 milj. träd. De vanligaste äppelsorterna är Ingrid Marie och Aroma som odlas på 24 respektive 20 % av den totala äppelarealen i Sverige **(tabell 5.5)**.

Päronodlingen i Sverige omfattar 268 000 träd på en yta av 196 ha. De vanligaste päronsorterna i Sverige är Clara Frijs samt Carola som odlas på 38 respektive 14 % av päronarealen.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av gurka och tomater år 2011. En ökning har skett för gurka, medan tomaternas omfattning minskat sedan 2008. Tulpan som snittblomma är den största produkten i gruppen lökblommor. År 2011 producerades det 152 miljoner tulpaner **(tabell 5.6)**.

Antalet företag med trädgårdsodling i växthus och bänkgård har minskat för alla växttyper. Sedan 2008 har antal företag som odlar snittblommor halverats. Ytan för köksväxter har böljat upp och ned de senaste 20 åren och upptar nu 122 ha **(tabell 5.7)**.

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m^2 växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor i Lantbruksregistret

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 via Lantbruksregistret. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering gjorts. LBR-insamlingen syftade enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna /inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar, som man numera inte skiljer på, avses ske vart tredje år.

Antalet fruktträd 2012 redovisas för äpplen och päron i Sverige. Statistiken baseras på en enkätundersökning till alla registrerade äppel- och päronodlare i Jordbruksverkets lantbruks- och stödregister, samt ett urval företag som registrerat fruktodling i Statistiska centralbyråns företagsregister. Undersökningen omfattar företag som enligt Jordbruksverket bedriver fruktodling om minst 2 500 m^2.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001.

Skörd av trädgårdsväxter 2013 har publicerats i JO 37 SM 1401.

Trädgårdsproduktion 2005, 2008 och 2011 har publicerats i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 33 SM 1201.

Antalet fruktträd 2012 har publicerats i JO 33 SM 1301.

Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 (avseende uppgifter för 2002) har publicerats i JO 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 (avseende uppgifter för 1999) i JO 36 SM 0001.

Statistiska meddelanden är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se resp. www.jordbruksverket.se).

Statistik rörande ekologisk odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1
Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2011

Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Område	Växthus		Friland		Totala antalet företag[1]
	Yta, 1 000-tal m^2	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
Län					
Stockholms	226	53	53	31	73
Uppsala	35	23	76	28	41
Södermanlands	51	27	68	34	48
Östergötlands	89	42	456	77	104
Jönköpings	25	16	167	42	52
Kronobergs	24	16	38	23	34
Kalmar	52	26	760	89	106
Gotlands	28	13	916	77	83
Blekinge	108	22	528	81	90
Skåne	1 358	181	7 774	493	627
Hallands	164	43	434	84	116
Västra Götalands	196	84	638	154	206
Värmlands	25	13	100	20	27
Örebro	34	23	99	38	52
Västmanlands	52	12	29	15	23
Dalarnas	23	23	116	24	37
Gävleborgs	39	19	48	24	38
Västernorrlands	27	18	41	25	38
Jämtlands	4	7	67	21	27
Västerbottens	76	16	50	25	37
Norrbottens	42	21	166	38	49
Hela riket					
2011	2 678	698	12 623	1 443	1 908
2008	2 657	784	11 976	1 666	2 213
2005	3 013	971	12 557	1 853	2 584
2002	3 373	1 143	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	13 456	4 106	5 028

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.2
Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1987–2011

Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Växthus									
yta, 1 000 m^2	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373	3 013	2 657	2 678
antal företag	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143	971	784	698
medelareal, m^2	2 100	2 200	2 200	2 400	2 600	3 000	3 100	3 390	3 837
Bänkgård									
yta, m^2	96 835	..	80 607	..	44 424	..	..	..	..
antal företag	287	..	174	..	77	..	..	..	..
Friland									
yta, ha	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081	12 557	11 977	12 623
antal företag	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044	1 853	1 666	1 443
medelareal, ha	3,3	3,5	3,9	4,7	5,2	5,9	6,8	7,2	8,7
Totalt antal företag	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004	2 584	2 213	1 908

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.3
Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2008			2011			2013		
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag[1]	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag[1]	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag[1]
Köksväxter									
Blomkål	236	3 798	83	293	5 830	94	335	5 600	..
Broccoli	217	1 485	102	255	2 138	114	..	..	..
Dill	158	709	140	156	729	139	..	..	..
Gurka	161	7 247	73	160	8 678	80	168	10 600	..
Isbergssallat	1 222	28 482	74	1 128	25 830	73	1 111	26 200	..
Annan sallat	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kålrot	209	6 807	105	192	5 254	99	..	..	..
Majs	67	351	93	153	1 273	69	..	..	..
Matlök	849	32 793	230	1 017	41 623	218	1 007	49 600	
Morot	1 734	91 609	356	1 927	104 870	295	1 767	112 800	
Palsternacka	228	5 494	87	349	9 320	107	..	..	..
Purjolök	144	3 534	94	181	5 013	84	120	3 900	
Rödbeta	276	10 283	170	331	10 258	166	..	..	..
Salladskål	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Spenat	161	1 567	36	167	2 703	23	..	..	..
Vitkål	392	16 962	135	428	17 795	132	365	16 800	
Övriga köksväxter	999	..	559	1 060	..	356	..	..	..
Summa köksväxter	7 053	..	901	7 798	..	791	..	..	..
Frukt									
Körsbär	101	249	63	95	173	48	..	..	..
Plommon	88	334	98	69	540	75	..	..	..
Päron	168	1 629	116	156	2 452	94	..	..	..
Äpple	1 432	22 150	276	1 371	20 684	236	1 386	27 400	
Summa frukt	1 789	..	324	1 690	..	262	..	..	..
Bär									
Hallon	157	448	129	136	432	135	..	..	..
Jordgubbar	1 997	11 711	423	2 130	12 652	383	2 152	13 800	..
Svarta vinbär	378	313	150	294	280	119	..	..	..
Övriga bär	134	..	125	109	..	100	..	..	..
Summa bär	2 665	..	642	2 668	..	566	..	..	..
Plantskoleväxter	419	19 786[2]	106	375	14 905[2]	68	..	..	..

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.
2) Plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1987–2011
Outdoor cultivation

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Köksväxter									
areal, hektar	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767	7 047	7 053	7 798
antal företag	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045	987	901	791
Frukt									
areal, hektar	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862	1 871	1 789	1 690
antal företag	558	503	460	425	365	350	309	324	262
Bär									
areal, hektar	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909	3 191	2 665	2 668
antal företag	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811	767	642	566
Snittblommor									
areal, hektar	73	65	89	67	47	..	..	..	..
antal företag	200	156	200	168	97	..	..	..	..
Plantskoleväxter									
areal, hektar	737	706	740	761	616	435	393	419	375
antal företag	303	246	230	194	181	160	107	106	68

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.5
Äppel- och päronsorter. Planterad areal och antal träd 2012
Apple- and pear varieties. Planted area and number of trees

Avser samtliga kända äppel- och päronodlare med minst 2 500 m^2 fruktodling
Figures refer to all known holdings growing apples and pears with at least 2 500 square metres of fruit trees

Sort	Antal, hektar	Antal träd
Äpple		
Totalt i riket	1 494,1	2 537 573
Varav Ingrid Marie	364,8	551 996
Aroma	305,1	533 093
Discovery	181,1	317 982
Cox Orange	95,4	149 678
Rubinola	60,6	133 912
Päron		
Totalt i riket	196,2	268 246
Varav Clara Frijs	75,3	103 802
Carola	26,8	37 166
Alexander Lukas	22,6	35 669
Conference	21,6	25 609
Herzogin Elsa	11,7	16 133

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.6
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2008			2011		
	Utnyttjad yta, m^2	Skörd, 1 000-tal	Antal företag[1]	Utnyttjad yta, m^2	Skörd, 1 000-tal	Antal företag[1]
Köksväxter						
Gurka	545 912	20 468[2]	179	605 671	26 802[2]	159
Hallon	1 928	2[2]	3	5 931	32[2]	9
Jordgubbar	52 480	234[2]	16	45 870	241[2]	14
Kruksallat	44 119	13 925	13	69 909	25 920	8
Annan sallat	57 388	6 622	21	47 455	3 334	12
Kryddväxter	90 730	30 534	36	77 075	25 869	28
Melon	6 198	38[2]	19	6 005	35[2]	12
Tomat	370 083	16 223[2]	198	349 413	13 543[2]	176
Övriga köksväxter	30 121	..	55	15 395	..	49
Summa köksväxter	1 198 959	..	309	1 222 724	..	275
Snittblommor						
Alstromeria	613	..	..		..	..
Krysantemum	5 485	204	12		50	5
Ros	17 180	3 216	8		..	..
Övriga snittblommor	16 632	199	16		647	8
Summa snittblommor	39 910	3 636	31		2 568	15
Lökblommor till snitt						
Narciss		456	83		336	46
Tulpan		125 727	122		152 428	82
Övriga lökblommor		501	13		11	5
Summa lökblommor till snitt		126 685	134		152 776	88
Krukväxter						
Azalea		958	14		954	15
Begonia		2 471	102		2 728	112
Cyklamen		1 017	70		1 141	55
Gröna växter		744	38		747	29
Hortensia		262	11		298	13
Impatiens		907	117		955	85
Julstjärna		5 669	118		3 576	88
Kalanchoe		6 387	20		2 528	8
Krysantemum		3 749	25		1 001	19
Marguerite		2 730	140		1 729	108
Pelargon		10 573	346		9 609	289
Praktpetunia, stor och småbladig		1 452	220		1 108	153
Primula		1 008	33		921	20
Saintpaula		796	17		1 192	16
Övriga krukväxter		3 170	180		3 772	142
Summa krukväxter		41 892	389		30 121	332
Övrigt						
Lökblommor i kruka		13 201	198		17 518	140
Utplanteringsväxter		44 276	422		45 050	362
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		86 249	103		183 445	128

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.
2) Gurka, hallon, jordgubbar, melon och tomat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.7
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1990–2011
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor hortcultural cultivation.

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2011
Köksväxter								
yta, 1 000-tal m^2	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551	1 329	1 199	1 223
antal företag	566	607	517	462	429	351	309	275
Snittblommor								
kvantitet, 1 000-tal	..	..	..	17 271	11 383	3 805	3 636	2 568
antal företag	228	211	134	90	64	45	31	15
Krukväxter								
kvantitet, 1 000-tal	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361	40 923	41 892	30 121
antal företag	697	765	630	608	619	514	389	332
Lökblommor								
kvantitet, 1 000-tal[1]	122 488	126 919	116 806	116 144	128 700	130 209	139 886	170 294
antal företag	467	487	383	..	388	300	204	151
Utplanteringsväxter								
kvantitet, 1 000-tal	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017	60 882	44 276	45 050
antal företag	846	916	779	705	690	582	422	362
Sticklingar och småplantor								
kvantitet, 1 000-tal	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711	86 282	86 249	183 445
antal företag	326	709	216	203	227	167	103	128

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

6 Husdjur

I kapitel 6 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag samt om besättningsstorlekar. Statistik lämnas rörande nötkreatur, får, getter, svin, höns, kycklingar, kalkoner, hästar samt om pälsdjursuppfödning, biodling och rennäring.

Uppgifter om ekologisk djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2013. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att ingå i registret ändrats. En ny gräns som införts fr.o.m. 2010 är minst 5,0 ha jordbruksmark (åker + bete). Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Antal djur och antal företag

Tabell 6.1 visar antal husdjur av olika slag inom jordbruket fr.o.m. 1980 och **tabell 6.2** antalet företag med olika djurslag.

Antalet *nötkreatur* har sedan 1980 minskat med 438 000 djur. Under första hälften av 1990-talet var antalet djur tämligen stabilt men fortsatte därefter återigen att minska. Antalet företag med nötkreatur har minskat fortlöpande sedan 1980.

I juni 2013 fanns det 344 00 *mjölkkor*, en marginell minskning sedan föregående år. Antalet mjölkkor har sedan 1980 minskat med omkring 312 000 djur eller 48 %.

Antalet *kor för köttproduktion* har ökat från 71 000 år 1980 till 189 000 djur 2013. Framförallt skedde ökningen under första hälften av 1990-talet och torde ha sammanhängt med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. Mellan 2010 och 2013 har antalet djur däremot minskat med 4 %. Antalet företag med kor för köttproduktion hade en topp under mitten av 90-talet men har stadigt minskat sedan dess.

Sedan 1980 har antalet företag med *får* minskat med 13 %. Antalet fårföretag, som under de senaste åren ökat stadigt, har mellan 2012 och 2013 minskat med 4 %.

Totalt sedan 1980 har fårstammen ökat med 185 000 djur, dvs. 47 %.

Getter redovisades år 2003 och antalet djur och företag uppgick till 5 500 respektive 500.

Antalet *svin*, som år 2013 uppgick till 1,4 milj. djur, har minskat med 48 % sedan 1980. Antalet företag med svin har sedan 1980 minskat med 95 %.

Antalet *höns* (exkl. kycklingar) varierar över åren. I juni 2013 fanns det uppskattningsvis 6,9 milj. höns på jordbruksföretag. Det är 36 % fler än vad som fanns 2005. Antalet varierar åren däremellan, förmodligen till viss del beroende på svårigheter i uppskattningarna.

Antalet *kalkoner* uppgick år 2013 till 80 000 Kalkonerna började räknas i strukturundersökningen 2005 och antalet djur och företag har varierat kraftigt mellan åren. Även här finns vissa svårigheter i skattningarna.

Jordbruksföretag utan djur

År 2013 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 39 600. År 1980 var motsvarande siffra, för företag med mer än 2,0 hektar åker 32 300 **(tabell 6.2)**.

Nötkreatur

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–7)

Trenden med färre men större brukningsenheter inom mjölkproduktionen tycks fortgå. Antal företag med *mjölkkor* minskade med 6 % jämfört med år 2012, dvs. från 5 000 till 4 700 företag. Samtidigt steg den genomsnittliga besättningsstorleken från 70 till 74 mjölkkor.

Den kraftiga minskningen i antalet mjölkkor sedan 1980 motsvarades av en minskning av antalet mjölkkoföretag med 89 % t.o.m. år 2013. Nedgången under 1980-talet torde till stor del kunna ses mot bakgrund av tvåprissystemet för mjölk som infördes 1986 och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. En del av dessa företag övergick sannolikt till köttproduktion.

Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt under hela perioden. Mer än hälften av mjölkkorna återfinns i besättningar över 100 mjölkkor.

Figur 6C ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av nötkreatur 2013.

Flest nötkreatur finns i Västra Götalands och Skåne län med sammanlagt 31 % av landets nötkreatur.

Den genomsnittliga köttkobesättningen hade 17 djur år 2013 mot 6 djur år 1980.

Får och getter

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 8–10)

Får fanns år 2013 vid 8 900 företag, vilket var en minskning med 4 % jämfört med 2012. År 2013 fanns i riket 286 000 tackor och baggar och 291 000 lamm. Totala antalet får har minskat med 6 % sedan 2012.

Fårskötseln som helhet har en småskalig karaktär. Vart tredje företag med får har högst 9 vuxna djur och endast 16 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler år 2013.

Kartan i **figur 6H** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av fåren 2013.

De tre län som har flest får är Västra Götalands, Gotlands och Skåne län.

Den genomsnittliga fårbesättningen (exklusive lamm) ligger på 32 djur 2013, att jämföra med 16 djur 1980.

Antal *getter* uppgick år 2003 till 5 500.

Svin

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 11–15)

I juni 2013 fanns svin vid 1 300 företag.

De kraftiga förändringarna i antalet *suggor och galtar* vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhängde med uppbyggnaden av leasingsystem för suggor. Leasingsystemen fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningspinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasingsystem en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark.

Figur 6B visar att det totala antalet *svin* sjönk under 1980-talet, liksom i slutet av 1990-talet, med tendens till fortsatt minskning de senaste åren.

Över hälften av suggorna och galtarna finns vid företag med 500 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 10 % av de företag som har suggor och galtar.

Drygt 40 % av slaktsvinen finns i besättningar med 2 000 slaktsvin eller fler. Antalet slaktsvin har minskat i alla besättningsstorlekar.

Den genomsnittliga besättningen av suggor och galtar år 2013 bestod av 190 djur. Motsvarande siffra för övriga svin var 795 djur. År 1980 var genomsnitten 15 respektive 81.

Kartan i **figur 6D** ger en översiktlig bild av svinens geografiska fördelning 2013. Nästan en tredjedel av svinen finns i Skåne. Knappt 3 % av svinen finns i Norrland.

Av företagen med suggor och galtar har 49 % minst 50 hektar åkermark.

Drygt vart fjärde företag har minst 200 suggor och galtar. Hos denna grupp av företag återfinns 81 % av djuren.

År 2013 har 60 % av företagen med slaktsvin över 50 hektar åkermark.

Av slaktsvinsföretagen återfinns 32 % av företagen i gruppen som har färre än 100 slaktsvin. Dock utgörs antalet djur i besättningar under 100 slaktsvin endast 1 %.

Av slaktsvinen finns 84 % i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Höns, kycklingar och kalkoner

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 16–18)

År 2013 fanns *höns* vid 4 100 företag och *kycklingar* av värpras vid 600 företag Totalt fanns 1,7 milj. kycklingar av värpras.

Mest höns, exklusive kycklingar, förekommer på företag med mindre än 2 hektar respektive mer än 100 hektar åkermark. Tre fjärdedelar av hönsen fördelar sig relativt lika mellan dessa två grupper.

Andelen företag med mer än 5 000 höns är ganska liten, 5 % av totala antalet företag med höns. Kartan i **figur 6G** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns 2013. De län som har flest höns är Östergötlands, Skåne, Västra Götalands och Kalmar län. Av landets höns återfinns knappt två tredjedelar i något av dessa fyra län.

En mycket stor andel av hönsen (97 %) fanns vid företag med mer än 5 000 höns 2013. Motsvarande andel 1990 var 81 %. Höns i besättningar med mindre än 200 höns har minskat med 79 % sedan 1990.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för höns var 1 657 djur år 2013 mot 250 djur 1980. För kycklingar av värpras var motsvarande siffror 2 716 respektive 500.

Antal företag med *kalkoner* uppgick år 2013 till knappt 130. I Skåne län fanns 90 % av kalkonerna

Hästar

Antalet *hästar* 2010 har skattats till 362 700 (**tabell 6.19**). Enligt lantbruksregistret avseende år 2010 fanns 117 000 av dessa på jordbruksföretag som har mer än 2 hektar åker eller stora djurbesättningar.

Det genomsnittliga antalet hästar per 1 000 invånare uppgår till 39 för hela riket. Endast sex län har en lägre siffra. Av dessa ligger Norrbottens och Stockholms län lägst, med 21 respektive 22 hästar per 1 000 invånare. Gotland ligger i särklass högst med 180 hästar per 1 000 invånare. Näst flest har Blekinge län med 74 hästar per 1 000 invånare.

Antalet platser med häst år 2010 har skattats till 77 800. Antalet hästar per plats är i genomsnitt 4,7. En plats definieras som en bebyggd eller obebyggd fastighet. Om flera personer hyr stall eller stallplats på en fastighet eller om flera personer har sina hästar på bete på samma fastighet och sköter sina hästar självständigt, räknas det ändå som endast en plats.

Övrig djurhållning

Antalet *minkar* (avelshonor) redovisades 2012/13 till 210 000. I landet finns 79 aktiva minkfarmare anslutna till Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund. Antalet avelshonor har ökat med 15 000 sedan föregående år. Jämfört med 1990/91 har avelshonorna minskat med knappt en femtedel och antalet uppfödare har minskat med två tredjedelar (**tabell 6.20**).

Antalet *biodlare* (medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund) uppgick år 2013 till knappt 10 400, ett medlemsantal som ökat med 2 % sedan 2012. Uppräknad skörd av honung låg år 2013 på 3 000 ton (**tabell 6.21**).

Antalet *renar* uppgick år 2013 till 248 000, vilket är 9 000 färre än föregående år, men drygt 27 000 fler än år 2000. Antalet renägare var 4 700 år 2013, en siffra som varit relativt oförändrad de senaste åren (**tabell 6.22**).

Om statistiken

Husdjur inom jordbruket

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen har insamlats uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom har inhämtats uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gällde för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skulle medräknas var minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar.

Undersökningens omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år. Uppgifter ställs årligen samman i Lantbruksregistret, LBR.

Fram t.o.m. 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in via pappersenkäter av SCB. Fr.o.m. år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna fr.o.m. år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. På grund av detta har det för år 2010 i alla tabeller lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som i juni, aktuellt år, hade husdjur och

- brukade mer än 2,0 ha åkermark, eller
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark, eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal, eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta, eller
- innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år (senast 5 juni 2013) omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Lantbruksregistret uppdateras årligen genom statistiska undersökningar och uppgifter från administrativa register vid Jordbruksverket. För närvarande görs mer omfattande uppdatering av LBR vart tredje år, då samtliga jordbruksföretag undersöks genom en postenkät.

2010 och 2013 års statistik baseras på uppgifter från LBR 2010 respektive 2013 som i sin tur baseras på dels en postenkätundersökning i juni respektive räkningsår till samtliga jordbruksföretag i landet, dels administrativa register vid Jordbruksverket. De administrativa register som används är främst Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd (ARARAT) samt Jordbruksverkets centrala djurdatabas (CDB) som innehåller aktuella uppgifter för samtliga nötkreatur i landet.

2012 års statistik redovisar antalet husdjur och antalet företag med husdjur i Sverige i juni 2012 med regional uppdelning.

För nötkreatur baseras statistiken på de uppgifter som jordbrukarna lämnat till Jordbruksverkets centrala nötkreatursregister (CDB), kompletterat med uppgifter från mjölkkvotsregistret samt uppgifter om mjölkleveranser i juni 2012.

För svin, får, höns samt kycklingar baseras undersökningen på ett sannolikhetsurval på ca 7 000 jordbruksföretag från LBR 2010 kompletterat med företag från administrativa register över svin- och fjäderfäföretag.

Undersökningen om hästar genomfördes 2010. Referenstidpunkt är den 10:e juni 2010. De resultat som redovisas är antalet hästar samt antalet platser med häst i Sverige. Utifrån hästundersökningen 2004 har erfarenheter dragits som medfört vissa metodjusteringar inför 2010 års undersökning. Alla fastigheter i Sverige enligt fastighetstaxeringsregistret 2009 ingår i rampopulationen, bebyggda som obebyggda. Målpopulationen utgörs av fastigheter med häst. Populationen bestod av tre delpopulationer:

– Ridskolor och andra liknande föreningar/företag totalundersöktes och dess fastigheter uteslöts i största möjliga mån från ramen innehållande fastighetsägare.
– Fastighetsägare enlig fastighetstaxeringsregistret 2009 har urvalsundersökts.
– Från 17 storstadskommuner i Stockholm, Göteborg och Malmö har uppgifter om hästantal och hästhållare hämtats från djurskyddsregister. Dessa fastigheter är exkluderade ur fastighetstaxeringsregistret 2009 innan urvalet drogs.

Uppgifterna inhämtades via enkät i pappersform eller via Internet.

Annan djurskötsel

Uppgifter rörande pälsdjursskötsel hämtas från Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Sveriges Biodlares Riksförbund utarbetar årligen statistik över biodlingen i Sverige.

Uppgifter om *rennäringen*, vad avser antalet samebyar, antalet renskötselgrupper och antalet renar, är hämtade från Sametinget via bearbetning av de s.k. renlängderna.

Annan publicering

Uppgifter om antal husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 20 SM 1401.

Uppgifter om hästar publiceras i Statistiskt meddelande JO 24 SM 1101.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om pälsdjursskötsel erhålls årligen från Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Uppgifter om biodling publiceras regelmässigt i Bitidningen vilken ges ut av Sveriges Biodlares Riksförbund.

Uppgifter om rennäringen finns att hämta från Sametingets statistikfunktion på webbplatsen www.samtinget.se.

Figur 6A
Antal nötkreatur 1970–2013
Number of cattle

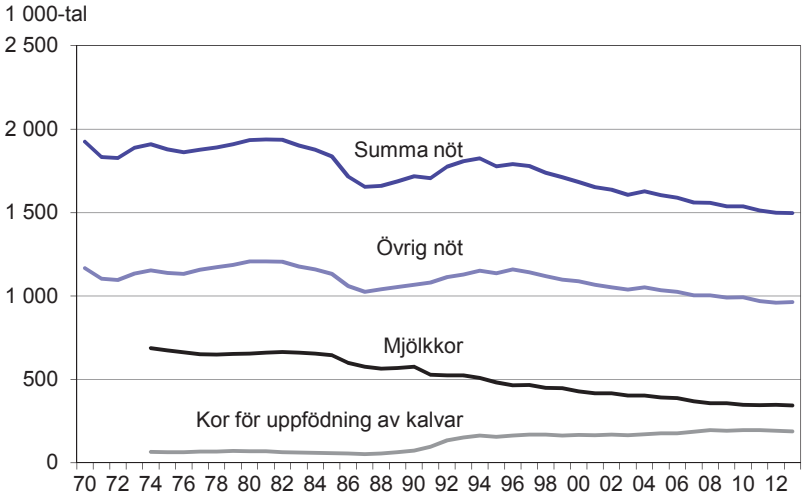

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6B
Antal svin 1970–2013
Number of pigs

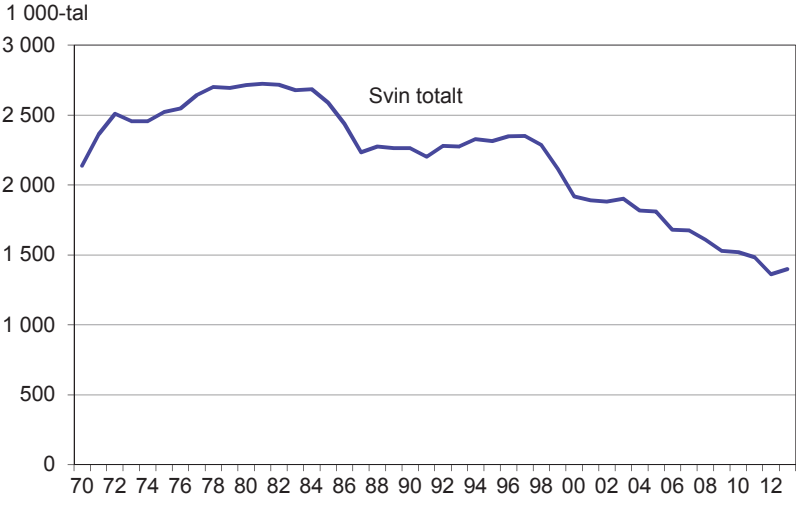

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6C
Nötkreaturens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of cattle

Antal nötkreatur per län, 1 000-tal

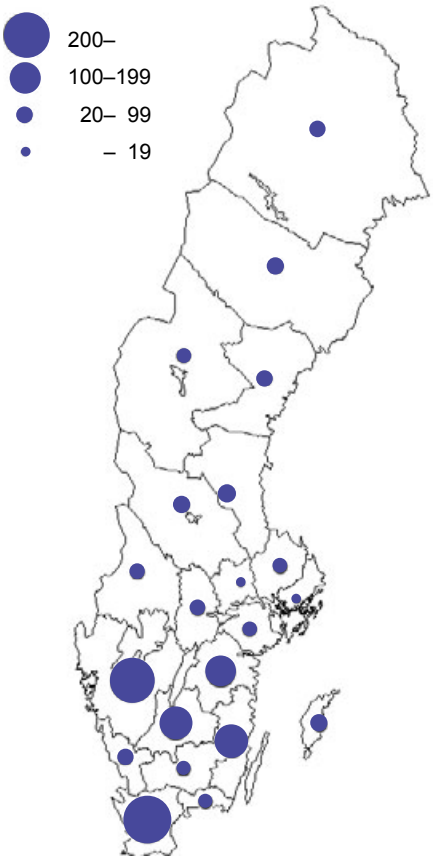

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6D
Svinens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of pigs

Antal svin per län, 1 000-tal

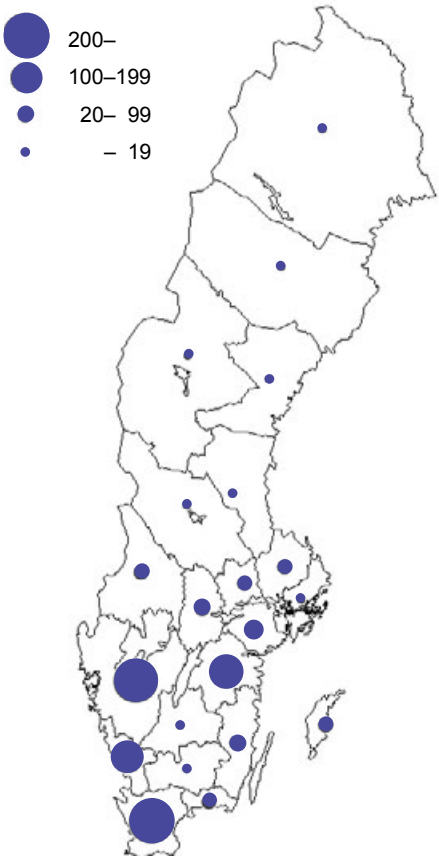

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6E
Antal höns och kycklingar 1972–2013
Number of fowls and chickens

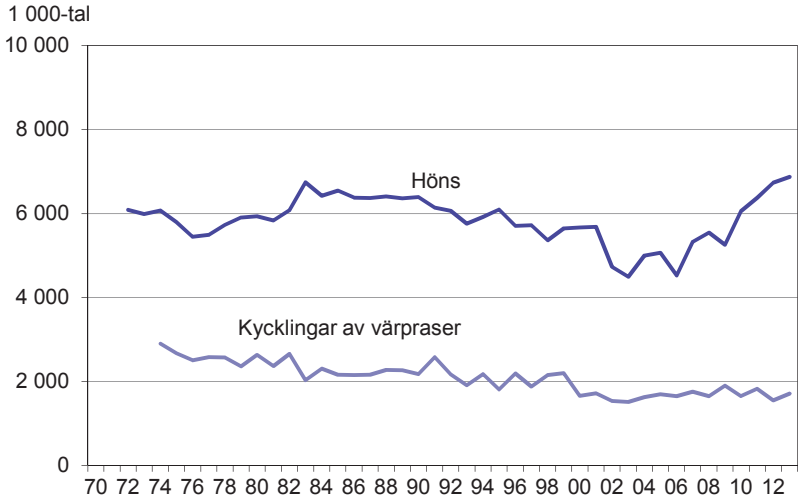

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6F
Antal får 1970–2013
Number of sheep

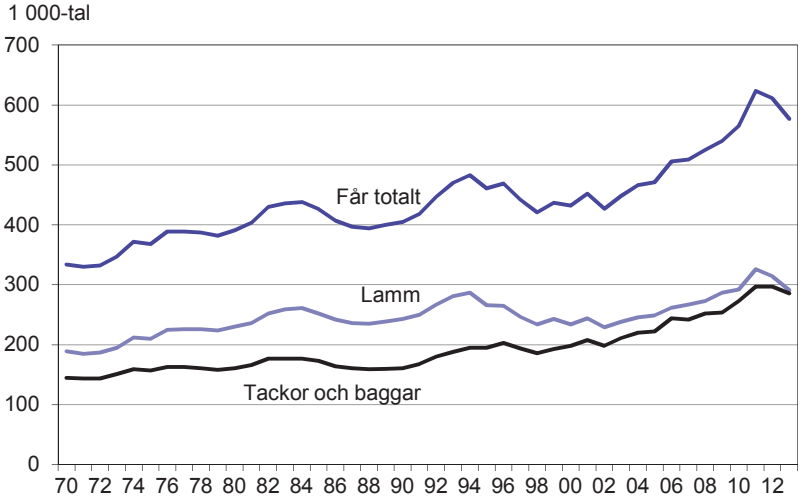

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6G
Hönsens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of fowls

Antal höns per län, 1 000-tal

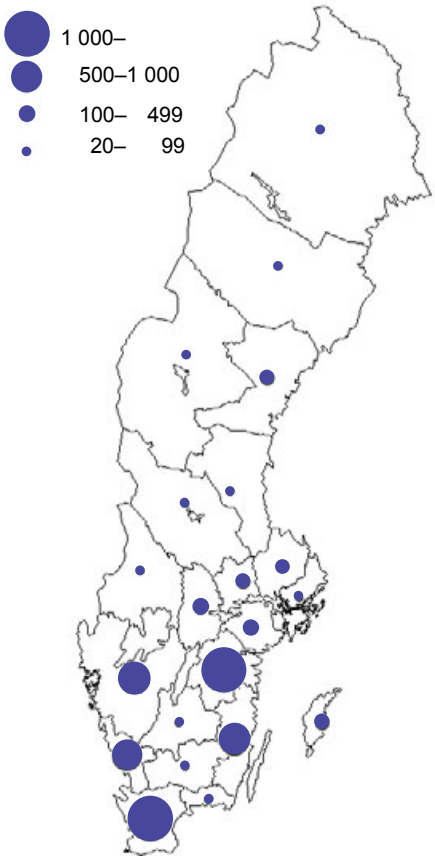

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6H
Fårens geografiska fördelning 2013
Geographical distribution of sheep

Antal får (inkl.lamm) per län, 1 000-tal

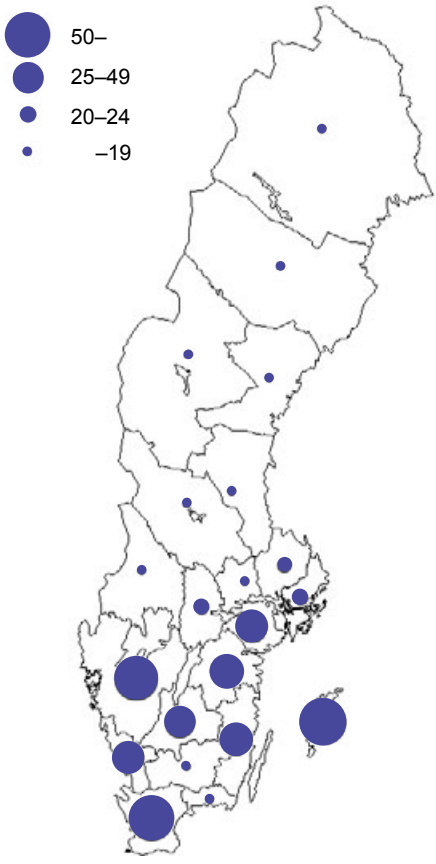

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.1
Antal djur av olika slag 1980–2013
Number of livestock

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2010[2]	2012[2]	2013[2]
Kor för mjölkproduktion	655 738	576 409	448 520	393 263	348 095	347 969	344 021
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	74 544	164 801	176 613	197 053	192 501	188 810
Kvigor, tjurar o. stutar	613 818	543 458	600 130	526 562	512 566	478 562	496 919
Kalvar under 1 år	594 550	524 032	499 469	508 495	478 944	481 261	466 776
Summa nötkreatur	1 935 022	1 718 443	1 712 920	1 604 933	1 536 658	1 500 293	1 496 526
Tackor och baggar	161 043	161 178	193 644	222 009	273 126	296 685	285 520
Lamm	230 586	243 621	243 605	249 275	291 796	313 849	291 249
Summa får	391 629	404 799	437 249	471 284	564 922	610 534	576 769
Getter, avelshonor	..	..	..	3 418[3]	..	..	..
Övriga getter, inkl. killingar	..	..	..	2 091[3]	..	..	..
Summa getter	..	..	..	5 509[3]	..	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	11 932	8 591	4 175	2 697	2 327	1 539	2 074
Suggor för avel, 50 kg och däröver	278 249	221 092	220 205	185 415	153 635	140 055	148 066
Slaktsvin 20 kg[4] och däröver	1 253 804	1 024 820	1 239 480	1 085 304	936 910	851 358	847 022
Smågrisar under 20 kg[5]	1 170 212	1 009 440	651 353	537 800	427 002	370 412	401 713
Summa svin	2 714 197	2 263 943	2 115 213	1 811 216	1 519 874	1 363 364	1 398 875
Höns 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	5 937 152	6 391 943	5 647 509	5 065 258	6 061 498	6 735 325	6 873 650
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	2 635 620	2 175 676	2 202 333	1 696 778	1 646 730	1 551 047	1 708 317
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 567 619	7 849 842	6 762 036	7 708 228	8 286 372	8 581 967
Kalkoner	..	..	..	121 549	129 578	..	79 867

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) Avser 2003.
4) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.
5) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.2
Antal företag med nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2013
Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2010[2]	2012[2]	2013[2]
Kor för mjölkproduktion	44 143	25 921	13 963	8 548	5 619	4 968	4 668
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 883	14 254	12 823	12 190	11 375	11 092
Kvigor, tjurar och stutar	63 179	42 696	32 231	24 808	20 295	18 182	17 824
Kalvar under 1 år	62 314	41 986	29 189	22 888	18 494	17 001	16 306
Totalt med nötkreatur	70 503	47 292	33 978	26 179	21 586	19 561	18 962
Tackor och baggar	10 125	9 688	8 209	7 595	8 628	9 252	8 817
Lamm	9 547	9 101	7 636	6 666	7 364	7 853	7 406
Totalt med får	10 238	9 749	8 247	7 653	8 657	9 263	8 869
Getter, avelshonor	..	..	..	307[3]	..	..	..
Övriga getter inkl. killingar	..	..	..	413[3]	..	..	..
Totalt med getter	..	..	..	518[3]	..	..	..
Hästar	..	..	14 309	..	17 509	..	16 595
Galtar för avel, 50 kg och däröver	8 169	5 607	2 480	1 259	723	591	588
Suggor för avel, 50 kg och däröver	19 247	10 836	4 111	1 767	1 031	746	781
Slaktsvin, 20 kg och däröver	15 419	8 591	4 909	2 306	1 410	1 113	1 065
Smågrisar under 20 kg	19 774	10 923	3 660	1 644	913	677	668
Totalt med svin	26 122	14 301	6 014	2 794	1 695	1 318	1 281
Höns, 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	23 603	12 900	6 441	4 916	3 703	3 876	4 148
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	5 093	1 875	829	634	487	673	629
Kalkoner	..	..	..	338	102	..	126
Utan nötkreatur, får, svin eller höns[4]	32 258	36 695	36 800	41 581	41 102	40 001	39 574

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) Avser 2003.
4) Andra djur än nötkreatur, får, svin eller höns kan förekomma.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.3
Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2013
Average size of herd

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2010[2]	2012[2]	2013[2]
Kor för mjölkproduktion	15	22	32	46	62	70	74
Kor för uppfödning av kalvar	6	7	12	14	16	17	17
Nötkreatur totalt	27	36	50	61	71	77	79
Tackor och baggar	16	17	24	29	32	32	32
Suggor och galtar[3]	15	21	54	106	156	186	190
Slaktsvin och smågrisar[3, 4]	81	119	252	471	664	774	795
Höns exkl. kycklingar	250	500	880	1 030	1 637	1 650	1 657
Kycklingar av värpras	500	1 150	2 700	2 680	3 381	2 216	2 716

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med slaktsvin.
   Fr.o.m. 1996 samredovisades de med ”Suggor och galtar”.
4) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.
   Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.4
Antal nötkreatur 2013
Number of cattle

Område	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
Län						
Stockholms	3 261	3 128	6 389	6 169	5 064	17 622
Uppsala	10 204	4 998	15 202	14 325	13 999	43 526
Södermanlands	9 805	6 672	16 477	15 153	15 340	46 970
Östergötlands	24 736	14 873	39 609	36 168	34 958	110 735
Jönköpings	29 283	15 784	45 067	42 508	38 984	126 559
Kronobergs	12 492	9 265	21 757	21 848	19 485	63 090
Kalmar	41 942	12 570	54 512	50 220	46 058	150 790
Gotlands	16 375	4 737	21 112	21 136	19 376	61 624
Blekinge	4 425	5 049	9 474	8 980	8 028	26 482
Skåne	38 600	34 319	72 919	69 302	67 707	209 928
Hallands	26 197	8 156	34 353	28 629	28 965	91 947
Västra Götalands	57 812	30 506	88 318	86 361	79 650	254 329
Värmlands	7 789	8 518	16 307	16 882	14 036	47 225
Örebro	6 468	4 975	11 443	11 757	11 015	34 215
Västmanlands	4 209	2 539	6 748	5 945	6 926	19 619
Dalarnas	6 134	5 627	11 761	10 398	9 973	32 132
Gävleborgs	8 909	6 051	14 960	13 378	12 847	41 185
Västernorrlands	7 308	4 505	11 813	9 606	8 252	29 671
Jämtlands	7 606	4 105	11 711	9 907	8 517	30 135
Västerbottens	13 967	1 563	15 530	12 347	11 934	39 811
Norrbottens	6 499	870	7 369	5 900	5 662	18 931
Produktionsområden						
Gss	27 311	9 968	37 279	31 002	32 747	101 028
Gmb	64 795	25 551	90 346	87 046	81 535	258 927
Gns	42 429	19 184	61 613	57 635	57 202	176 450
Ss	34 841	23 504	58 345	56 842	54 656	169 843
Gsk	111 840	76 716	188 556	181 113	164 199	533 868
Ssk	17 755	15 313	33 068	30 648	27 262	90 978
Nn	23 513	14 684	38 197	32 579	29 962	100 738
Nö	21 537	3 890	25 427	20 054	19 213	64 694
Hela riket[1]						
2013	344 021	188 810	532 831	496 919	466 776	1 496 526
2012	347 969	192 501	540 470	478 562	481 261	1 500 293
2010	348 095	197 053	545 148	512 566	478 944	1 536 658
2010 tidigare LBR-def.	347 450	193 582	541 032	508 412	475 525	1 524 969
2007	369 646	185 717	555 363	515 737	488 625	1 559 725
2005	393 263	176 613	569 876	526 562	508 495	1 604 933
1999[2]	448 520	164 801	613 321	600 130	499 469	1 712 920
1990[2]	576 409	74 544	650 953	543 458	524 032	1 718 443

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.5
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2013
Number of dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor						Summa mjölkkor
	1–24	25–49	50–74	75–99	100–199	Över 199	
Län							
Stockholms	197	792	920	345	781	226	3 261
Uppsala	620	1 825	2 090	1 344	3 373	952	10 204
Södermanlands	197	1 357	2 667	1 462	2 195	1 927	9 805
Östergötlands	497	3 460	4 230	3 397	6 506	6 646	24 736
Jönköpings	1 188	5 796	5 718	4 977	7 070	4 534	29 283
Kronobergs	604	1 834	2 696	2 294	3 573	1 491	12 492
Kalmar	639	4 528	5 860	4 174	12 906	13 835	41 942
Gotlands	577	2 759	2 445	1 407	6 138	3 049	16 375
Blekinge	320	1 040	907	504	634	1 020	4 425
Skåne	839	4 176	4 720	3 095	14 156	11 614	38 600
Hallands	654	2 371	3 084	2 392	8 093	9 603	26 197
Västra Götalands	2 318	10 371	10 482	7 360	15 219	12 062	57 812
Värmlands	476	862	1 454	826	3 698	473	7 789
Örebro	170	1 028	1 392	685	1 837	1 356	6 468
Västmanlands	85	445	434	327	2 070	848	4 209
Dalarnas	461	1 015	963	486	2 308	901	6 134
Gävleborgs	716	1 857	2 297	712	1 609	1 718	8 909
Västernorrlands	570	1 396	1 070	990	2 391	891	7 308
Jämtlands	594	1 693	2 510	584	2 225	–	7 606
Västerbottens	1 048	2 775	3 468	2 530	2 864	1 282	13 967
Norrbottens	430	1 071	1 249	997	1 934	818	6 499
Produktionsområden							
Gss	589	2 021	2 824	1 631	8 746	11 500	27 311
Gmb	1 153	7 547	8 720	5 115	23 443	18 817	64 795
Gns	1 025	6 195	6 759	5 145	12 062	11 243	42 429
Ss	1 323	5 241	7 459	4 340	11 437	5 041	34 841
Gsk	4 713	19 619	21 063	16 956	28 680	20 809	111 840
Ssk	999	3 068	3 361	1 812	5 608	2 907	17 755
Nn	1 750	4 584	5 437	2 362	6 551	2 829	23 513
Nö	1 648	4 176	5 033	3 527	5 053	2 100	21 537
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	92	250	–	166	151	251	910
2,1 – 5,0	14	–	–	–	255	–	269
5,1 – 10,0	234	78	–	–	–	508	820
10,1 – 20,0	1 535	681	160	89	–	–	2 465
20,1 – 30,0	2 665	2 350	583	238	186	535	6 557
30,1 – 50,0	4 427	12 780	4 373	969	618	615	23 782
50,1 –100,0	3 744	26 879	24 599	14 262	15 171	1 984	86 639
100,1	489	9 433	30 941	25 164	85 199	71 353	222 579
Hela riket[1]							
2013	13 200	52 451	60 656	40 888	101 580	75 246	344 021
2012	14 308	59 664	63 192	43 289	99 181	68 335	347 969
2010	19 049	71 795	69 422	41 523	93 453	52 853	348 095
2010 tidigare LBR-def.	18 837	71 362	69 422	41 523	93 453	52 853	347 450
2007	28 314	101 267	79 236	43 309	81 617	35 903	369 646
2005	40 536	124 852	88 122	43 052	67 809	28 892	393 263
1999[2]	92 238	188 880	85 049	..	..	..	448 520
1990[2]	226 300	245 115	62 243	17 820	..	..	576 409

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.6
Antal företag med nötkreatur 2013
Number of holdings with cattle

Område	Kor		Samtliga företag med kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Samtliga företag med nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
Län						
Stockholms	60	250	310	353	293	377
Uppsala	165	348	510	597	539	643
Södermanlands	133	304	434	490	433	519
Östergötlands	294	638	928	1 024	966	1 091
Jönköpings	454	1 025	1 475	1 666	1 580	1 765
Kronobergs	190	673	858	973	878	1 027
Kalmar	438	682	1 112	1 257	1 147	1 311
Gotlands	219	219	438	499	469	519
Blekinge	71	393	464	502	444	532
Skåne	419	1 646	2 063	2 216	2 100	2 357
Hallands	265	544	804	910	854	959
Västra Götalands	828	1 977	2 800	3 247	2 959	3 436
Värmlands	114	467	578	656	552	712
Örebro	87	302	388	458	403	488
Västmanlands	48	167	215	248	233	266
Dalarnas	97	347	443	517	444	568
Gävleborgs	158	372	529	612	550	660
Västernorrlands	124	293	417	478	424	525
Jämtlands	150	235	383	437	396	470
Västerbottens	250	140	389	488	457	520
Norrbottens	104	70	174	196	185	217
Produktionsområden						
Gss	245	495	737	829	789	874
Gmb	705	1 150	1 851	2 046	1 917	2 144
Gns	520	883	1 401	1 634	1 493	1 739
Ss	498	1 303	1 794	2 090	1 848	2 223
Gsk	1 635	5 047	6 660	7 459	6 902	7 891
Ssk	269	980	1 243	1 418	1 228	1 541
Nn	414	936	1 348	1 542	1 381	1 680
Nö	382	298	678	806	748	870
Hela riket[1]						
2013	4 668	11 092	15 712	17 824	16 306	18 962
2012	4 968	11 375	16 314	18 182	17 001	19 561
2010	5 619	12 190	17 775	20 295	18 494	21 586
2010 tidigare LBR-def.	5 593	11 766	17 325	19 824	18 123	21 047
2007	7 096	12 494	19 549	22 501	20 780	23 878
2005	8 548	12 821	21 254	24 808	22 888	26 179
1999[2]	13 963	14 254	27 226	32 231	29 189	33 978
1990[2]	25 921	10 883	..	42 696	41 986	47 292

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.7
Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor						Summa företag med mjölkkor
	1–24	25–49	50–74	75–99	100–199	Över 199	
Län							
Stockholms	12	22	15	4	6	1	60
Uppsala	35	52	34	16	25	3	165
Södermanlands	11	38	44	17	16	7	133
Östergötlands	27	93	69	40	49	16	294
Jönköpings	70	160	95	60	54	15	454
Kronobergs	34	52	45	27	27	5	190
Kalmar	37	122	95	48	92	44	438
Gotlands	32	75	40	16	45	11	219
Blekinge	16	27	14	6	4	4	71
Skåne	53	111	76	36	102	41	419
Hallands	38	65	49	28	57	28	265
Västra Götalands	144	281	167	87	111	38	828
Värmlands	29	25	23	..	25	..	114
Örebro	10	28	23	8	14	4	87
Västmanlands	5	13	7	4	16	3	48
Dalarnas	30	26	15	6	17	3	97
Gävleborgs	46	51	37	8	11	5	158
Västernorrlands	34	40	17	12	18	3	124
Jämtlands	38	47	41	7	17	–	150
Västerbottens	58	79	56	30	22	5	250
Norrbottens	26	29	20	12	14	3	104
Produktionsområden							
Gss	33	55	44	19	61	33	245
Gmb	65	202	142	59	168	69	705
Gns	65	164	108	60	89	34	520
Ss	77	147	122	51	84	17	498
Gsk	279	538	343	201	213	61	1 635
Ssk	57	86	54	22	40	10	269
Nn	113	127	88	28	49	9	414
Nö	96	117	81	42	38	8	382
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	..	..	–	..	..	..	16
2,1 – 5,0	..	–	–	–	..	–	4
5,1 – 10,0	20	..	–	–	–	..	24
10,1 – 20,0	113	21	3	..	–	–	138
20,1 – 30,0	166	71	10	3	..	..	253
30,1 – 50,0	254	373	74	12	..	..	720
50,1 –100,0	195	724	406	170	117	8	1 620
100,1	30	238	489	294	616	226	1 893
Hela riket[1]							
2013	785	1 436	982	482	742	241	4 668
2012	847	1 636	1 030	510	725	220	4 968
2010	1 162	1 976	1 132	487	687	175	5 619
2010 tidigare LBR-def.	1 148	1 964	1 132	487	687	175	5 593
2007	1 724	2 814	1 313	509	615	121	7 096
2005	2 461	3 501	1 463	506	519	98	8 548
1999[2]	6 287	5 485	1 458	..	..	..	13 963
1990[2]	17 039	7 428	1 069	212	..	..	25 921

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.8
Antal får 2013
Number of sheep

Område	Tackor och baggar födda 2012 och tidigare	Lamm	Summa får och lamm
Län			
Stockholms	10 696	10 434	21 130
Uppsala	10 681	11 246	21 927
Södermanlands	12 430	12 627	25 057
Östergötlands	23 093	22 287	45 380
Jönköpings	13 326	14 465	27 791
Kronobergs	9 391	9 463	18 854
Kalmar	19 229	18 821	38 050
Gotlands	32 269	37 614	69 883
Blekinge	8 569	8 834	17 403
Skåne	29 069	31 613	60 682
Hallands	12 674	13 788	26 462
Västra Götalands	39 847	40 671	80 518
Värmlands	9 102	8 127	17 229
Örebro	11 390	12 080	23 470
Västmanlands	5 606	5 669	11 275
Dalarnas	8 550	7 759	16 309
Gävleborgs	9 063	8 307	17 370
Västernorrlands	4 764	3 563	8 327
Jämtlands	6 277	5 204	11 481
Västerbottens	5 754	5 124	10 878
Norrbottens	3 740	3 553	7 293
Produktionsområden			
Gss	12 265	13 804	26 069
Gmb	56 708	63 727	120 435
Gns	23 357	23 626	46 983
Ss	47 746	49 217	96 963
Gsk	89 167	91 170	180 337
Ssk	23 839	21 915	45 754
Nn	20 833	17 211	38 044
Nö	11 605	10 579	22 184
Hela riket[1]			
2013	285 520	291 249	576 769
2012	296 685	313 849	610 534
2010	273 126	291 796	564 922
2010 tidigare LBR-def.	261 566	279 838	541 404
2007	241 686	267 235	508 921
2005	222 009	249 275	471 284
1999[2]	193 644	243 605	437 249
1990[2]	161 974	243 621	404 799

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.9
Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2013
Number of ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa tackor och baggar
	1–9	10–24	25–49	Över 49	
Län					
Stockholms	580	2 164	2 395	5 557	10 696
Uppsala	626	2 395	2 428	5 232	10 681
Södermanlands	580	2 211	2 070	7 569	12 430
Östergötlands	525	3 782	3 830	14 956	23 093
Jönköpings	956	3 399	3 092	5 879	13 326
Kronobergs	554	2 325	2 099	4 413	9 391
Kalmar	573	3 379	3 923	11 354	19 229
Gotlands	229	1 358	3 146	27 536	32 269
Blekinge	290	1 486	2 054	4 739	8 569
Skåne	1 449	4 764	5 742	17 114	29 069
Hallands	834	2 549	2 139	7 152	12 674
Västra Götalands	2 738	9 020	7 936	20 153	39 847
Värmlands	739	2 341	2 258	3 764	9 102
Örebro	450	1 726	2 203	7 011	11 390
Västmanlands	235	921	1 259	3 191	5 606
Dalarnas	515	2 108	1 824	4 103	8 550
Gävleborgs	466	2 173	2 210	4 214	9 063
Västernorrlands	460	1 383	1 298	1 623	4 764
Jämtlands	359	1 322	1 234	3 362	6 277
Västerbottens	440	1 439	1 065	2 810	5 754
Norrbottens	278	737	939	1 786	3 740
Produktionsområden					
Gss	643	2 082	2 580	6 960	12 265
Gmb	1 081	4 816	8 243	42 568	56 708
Gns	1 170	4 755	4 029	13 403	23 357
Ss	2 325	8 743	9 742	26 936	47 746
Gsk	4 990	19 062	18 219	46 896	89 167
Ssk	1 525	5 870	4 949	11 495	23 839
Nn	1 263	4 893	4 953	9 724	20 833
Nö	879	2 761	2 429	5 536	11 605
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	1 121	8 345	7 337	7 881	24 684
2,1 – 5,0	3 560	10 222	5 523	3 411	22 716
5,1 – 10,0	3 385	12 001	10 789	8 038	34 213
10,1 – 20,0	2 221	9 718	12 296	20 568	44 803
20,1 – 30,0	1 038	3 276	5 711	19 312	29 337
30,1 – 50,0	835	3 537	5 564	31 565	41 501
50,1 –100,0	919	3 329	4 280	43 168	51 696
100,1	797	2 554	3 644	29 575	36 570
Hela riket[1]					
2013	13 876	52 982	55 144	163 518	285 520
2010	14 130	50 239	51 433	157 324	273 126
2010 tidigare LBR-def.	13 257	44 392	47 347	156 570	261 566
2007	13 882	45 446	45 199	137 159	241 686
2005	11 833	45 536	45 774	118 866	222 009
1999[2]	14 186	48 083	45 196	86 179	193 644
1990[2]	23 876	41 740	39 330	57 028	161 974

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.10
Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa företag med tackor och baggar
	1–9	10–24	25–49	Över 49	
Län					
Stockholms	102	138	70	49	359
Uppsala	110	147	72	53	382
Södermanlands	102	138	61	57	358
Östergötlands	100	228	114	130	572
Jönköpings	171	209	89	60	529
Kronobergs	95	146	61	44	346
Kalmar	96	205	114	100	515
Gotlands	37	82	91	188	398
Blekinge	50	92	62	50	254
Skåne	276	306	160	123	865
Hallands	149	160	67	49	425
Västra Götalands	488	591	239	194	1 512
Värmlands	129	159	65	38	391
Örebro	82	107	64	54	307
Västmanlands	41	56	36	23	156
Dalarnas	86	139	55	35	315
Gävleborgs	79	137	64	41	321
Västernorrlands	81	89	38	16	224
Jämtlands	69	86	35	24	214
Västerbottens	81	93	33	25	232
Norrbottens	48	46	29	19	142
Produktionsområden					
Gss	131	130	76	52	389
Gmb	190	297	236	313	1 036
Gns	218	298	119	121	756
Ss	413	549	283	222	1 467
Gsk	872	1 208	538	421	3 039
Ssk	268	380	147	104	899
Nn	223	315	145	89	772
Nö	157	177	75	50	459
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	177	505	222	74	978
2,1 – 5,0	630	683	166	34	1 513
5,1 – 10,0	603	776	327	107	1 813
10,1 – 20,0	405	602	360	254	1 621
20,1 – 30,0	186	205	159	208	758
30,1 – 50,0	157	224	156	251	788
50,1 –100,0	172	206	124	276	778
100,1	142	153	105	168	568
Hela riket[1]					
2013	2 472	3 354	1 619	1 372	8 817
2010	2 571	3 234	1 507	1 316	8 628
2010 tidigare LBR-def.	2 423	2 855	1 385	1 302	7 965
2007	2 536	2 920	1 323	1 205	7 984
2005	2 272	2 911	1 336	1 076	7 595
1999[2]	2 916	3 119	1 325	849	8 209
1990[2]	5 094	2 828	1 169	597	9 688

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.11
Antal svin 2013
Number of pigs

Område	Galtar	Suggor	Slaktsvin, 20 kg och däröver	Smågrisar, under 20 kg	Summa svin
Län					
Stockholms	9	857	11 100	3 013	14 979
Uppsala	49	3 369	8 251	10 063	21 732
Södermanlands	214	5 687	37 321	17 485	60 707
Östergötlands	66	9 672	66 042	24 948	100 728
Jönköpings	171	1 664	6 605	3 875	12 315
Kronobergs	27	1 417	9 129	3 183	13 756
Kalmar	91	7 578	43 792	22 631	74 092
Gotlands	31	5 310	29 010	15 568	49 919
Blekinge	10	1 051	18 017	4 182	23 260
Skåne	810	48 174	235 270	130 902	415 156
Hallands	185	15 034	93 113	42 087	150 419
Västra Götalands	226	27 919	170 453	66 087	264 685
Värmlands	27	3 591	26 974	17 014	47 606
Örebro	33	4 661	33 636	10 716	49 046
Västmanlands	53	8 190	34 268	17 605	60 116
Dalarnas	14	1 119	2 757	2 730	6 620
Gävleborgs	8	96	4 338	1 145	5 587
Västernorrlands	11	689	2 653	1 703	5 056
Jämtlands	5	47	872	111	1 035
Västerbottens	27	1 103	5 835	3 538	10 503
Norrbottens	7	838	7 586	3 127	11 558
Produktionsområden					
Gss	745	38 249	192 270	109 331	340 595
Gmb	223	27 363	172 023	77 172	276 781
Gns	240	32 188	206 302	73 151	311 881
Ss	362	24 121	138 528	71 522	234 533
Gsk	397	19 388	98 442	51 653	169 880
Ssk	40	3 574	15 620	8 035	27 269
Nn	32	1 239	10 404	4 184	15 859
Nö	35	1 944	13 433	6 665	22 077
Hela riket[1]					
2013	2 074	148 066	847 022	401 713	1 398 875
2012	1 539	140 055	851 358	370 412	1 363 364
2010	2 327	153 635	936 910	427 002	1 519 874
2010 tidigare LBR-def.	2 317	153 556	936 576	426 772	1 519 221
2007	2 491	178 953	1 015 365	479 518	1 676 327
2005	2 697	185 415	1 085 304	537 800	1 811 216
1999[2]	4 175	220 205	1 239 480	651 353	2 115 213
1990[2]	8 591	221 092[3]	1 024 820[3]	1 009 440	2 263 943

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
3) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med ”Slaktsvin 20 kg och däröver”. Fr.o.m. 1996 samredovisas de med ”Suggor och galtar”.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.12
Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2013
Number of sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar					Summa suggor och galtar
	1–49	50–99	100–199	200–499	Över 499	
Län						
Stockholms	61	95	306	404	–	866
Uppsala	105	279	660	1 820	554	3 418
Södermanlands	109	85	803	2 045	2 859	5 901
Östergötlands	85	155	294	3 254	5 950	9 738
Jönköpings	70	162	374	678	551	1 835
Kronobergs	111	145	–	622	566	1 444
Kalmar	220	461	1 023	3 348	2 617	7 669
Gotlands	92	320	361	905	3 663	5 341
Blekinge	121	–	309	631	–	1 061
Skåne	1 197	2 041	6 068	11 024	28 654	48 984
Hallands	543	1 463	2 897	4 591	5 725	15 219
Västra Götalands	273	585	3 993	7 128	16 166	28 145
Värmlands	64	188	284	302	2 780	3 618
Örebro	82	94	599	637	3 282	4 694
Västmanlands	11	130	301	990	6 811	8 243
Dalarnas	38	164	–	229	702	1 133
Gävleborgs	104	–	–	–	–	104
Västernorrlands	53	–	–	647	–	700
Jämtlands	52	–	–	–	–	52
Västerbottens	110	183	–	837	–	1 130
Norrbottens	3	–	392	450	–	845
Produktionsområden						
Gss	847	1 970	6 265	8 929	20 983	38 994
Gmb	625	1 537	2 759	8 441	14 224	27 586
Gns	179	580	3 646	8 465	19 558	32 428
Ss	392	871	2 323	5 670	15 227	24 483
Gsk	1 007	1 245	2 519	5 887	9 127	19 785
Ssk	109	70	760	914	1 761	3 614
Nn	228	94	–	949	–	1 271
Nö	117	183	392	1 287	–	1 979
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	112	312	1 716	8 960	27 603	38 703
2,1 – 5,0	71	135	100	673	–	979
5,1 – 10,0	248	59	136	–	1 616	2 059
10,1 – 20,0	584	305	–	–	–	889
20,1 – 30,0	389	541	870	840	–	2 640
30,1 – 50,0	679	869	1 773	728	3 403	7 452
50,1 –100,0	863	1 926	3 632	7 199	6 798	20 418
100,1	558	2 403	10 437	22 142	41 460	77 000
Hela riket[1]						
2013	3 504	6 550	18 664	40 542	80 880	150 140
2010	5 917	10 360	24 667	43 502	71 516	155 962
2010 tidigare LBR-def.	5 828	10 360	24 667	43 502	71 516	155 873
2007	10 571	15 737	34 028	45 335	75 773	181 444
2005	14 158	18 647	36 595	45 638	73 074	188 112
1999[2]	38 890	38 474	44 644	..	..	224 380
1990[2]	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.13
Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2013
Number of fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin						Summa slaktsvin
	1–99	100–249	250–499	500–749	750–1 999	Över 1 999	
Län							
Stockholms	105	–	–	1 010	3 820	6 165	11 100
Uppsala	516	478	1 833	2 330	3 094	–	8 251
Södermanlands	203	206	1 410	600	12 330	22 572	37 321
Östergötlands	159	500	706	3 027	26 597	35 053	66 042
Jönköpings	134	733	350	600	2 532	2 256	6 605
Kronobergs	162	130	355	600	5 687	2 195	9 129
Kalmar	255	1 715	3 341	5 485	21 793	11 203	43 792
Gotlands	115	808	1 550	3 964	17 773	4 800	29 010
Blekinge	426	276	695	2 040	6 435	8 145	18 017
Skåne	2 204	4 528	11 411	17 094	89 515	110 518	235 270
Hallands	1 209	1 591	8 102	11 565	38 084	32 562	93 113
Västra Götalands	806	1 424	8 373	10 154	84 940	64 756	170 453
Värmlands	139	–	1 456	1 755	13 481	10 143	26 974
Örebro	116	465	1 020	1 432	15 833	14 770	33 636
Västmanlands	80	–	1 855	1 386	16 520	14 427	34 268
Dalarnas	160	219	485	543	1 350	–	2 757
Gävleborgs	237	599	400	–	3 102	–	4 338
Västernorrlands	76	–	574	–	2 003	–	2 653
Jämtlands	151	–	721	–	–	–	872
Västerbottens	196	241	1 258	740	–	3 400	5 835
Norrbottens	12	200	–	547	1 727	5 100	7 586
Produktionsområden							
Gss	1 897	3 663	13 646	16 875	79 696	76 493	192 270
Gmb	1 402	3 814	7 937	16 925	73 149	68 796	172 023
Gns	638	1 212	6 382	8 703	103 185	86 182	206 302
Ss	1 035	999	6 454	8 513	55 870	65 657	138 528
Gsk	1 435	2 836	6 433	12 026	35 695	40 017	98 442
Ssk	276	549	2 090	–	10 285	2 420	15 620
Nn	558	599	1 695	543	7 009	–	10 404
Nö	220	441	1 258	1 287	1 727	8 500	13 433
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	327	941	4 175	5 823	51 945	88 092	151 303
2,1 – 5,0	397	218	–	–	1 904	–	2 519
5,1 – 10,0	320	–	989	680	2 880	–	4 869
10,1 – 20,0	1 274	550	1 127	–	990	–	3 941
20,1 – 30,0	744	1 353	2 279	1 130	5 695	–	11 201
30,1 – 50,0	1 319	2 679	7 011	4 133	5 812	11 061	32 015
50,1 –100,0	1 616	3 751	11 268	17 580	51 074	6 162	91 451
100,1	1 464	4 621	19 046	35 526	246 316	242 750	549 723
Hela riket[1]							
2013	7 461	14 113	45 895	64 872	366 616	348 065	847 022
2010	14 055	23 503	73 738	83 705	380 748	361 160	936 910
2010 tidigare LBR-def.	13 941	23 283	73 738	83 705	380 748	361 160	936 576
2007	21 367	41 242	96 110	124 045	437 569	295 032	1 015 365
2005	27 124	46 458	122 185	128 723	460 911	299 903	1 085 304
1999[2]	75 452	112 356	200 458	181 742	..	..	1 239 480
1990[2]	..	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.14
Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar					Summa företag med suggor och galtar
	1–49	50–99	100–199	200–499	Över 499	
Län						
Stockholms	9	..	..	..	–	13
Uppsala	16	..	4	5	..	30
Södermanlands	10	..	5	6	..	25
Östergötlands	12	..	..	10	6	32
Jönköpings	11	..	3	..	..	19
Kronobergs	17	..	–	..	..	22
Kalmar	13	6	7	11	3	40
Gotlands	8	5	..	..	5	23
Blekinge	10	–	..	..	–	14
Skåne	106	27	42	33	32	240
Hallands	44	20	19	15	6	104
Västra Götalands	46	8	27	22	13	116
Värmlands	5	..	..	..	3	13
Örebro	9	..	4	..	3	19
Västmanlands	5	..	..	4	..	17
Dalarnas	9	..	–	..	..	13
Gävleborgs	10	–	–	–	–	10
Västernorrlands	..	–	–	..	–	7
Jämtlands	6	–	–	–	–	6
Västerbottens	17	..	–	..	–	22
Norrbottens	..	–	3	..	–	5
Produktionsområden						
Gss	64	26	43	29	22	184
Gmb	55	22	18	25	17	137
Gns	24	8	24	27	16	99
Ss	46	11	15	17	13	102
Gsk	116	16	18	18	12	180
Ssk	21	..	5	3	..	32
Nn	23	..	–	..	–	27
Nö	20	..	..	4	–	29
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	27	4	11	26	26	94
2,1 – 5,0	26	..	..	..	–	31
5,1 – 10,0	52	..	..	–	..	56
10,1 – 20,0	77	4	–	–	–	81
20,1 – 30,0	35	7	..	..	–	50
30,1 – 50,0	62	12	13	3	4	94
50,1 –100,0	59	26	25	25	8	143
100,1	31	31	69	68	42	241
Hela riket[1]						
2013	369	87	126	126	82	790
2010	521	138	171	136	74	1 040
2010 tidigare LBR-def.	504	138	171	136	74	1 023
2007	766	217	240	145	75	1 443
2005	1 041	259	261	146	74	1 781
1999[2]	3 036	547	328	..	..	4 119
1990[2]	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret

Tabell 6.15
Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin						Summa företag med slaktsvin
	1–99	100–249	250–499	500–749	750–1 999	Över 1 999	
Län							
Stockholms	12	–	–	..	3	..	19
Uppsala	15	..	5	4	3	–	29
Södermanlands	8	..	4	..	9	5	29
Östergötlands	9	..	..	5	21	11	51
Jönköpings	7	4	..	..	..	..	16
Kronobergs	11	..	..	..	4	..	19
Kalmar	10	12	9	9	19	3	62
Gotlands	6	5	..	7	15	..	39
Blekinge	9	..	..	3	5	3	24
Skåne	86	29	32	29	68	31	275
Hallands	47	9	22	19	31	9	137
Västra Götalands	45	9	22	17	69	24	186
Värmlands	5	–	4	3	11	3	26
Örebro	6	3	..	..	12	5	31
Västmanlands	2	–	4	..	13	5	26
Dalarnas	15	..	..	..	..	–	19
Gävleborgs	18	4	..	–	..	–	26
Västernorrlands	7	–	..	–	..	–	11
Jämtlands	..	–	..	–	–	–	9
Västerbottens	15	..	3	..	–	..	22
Norrbottens	4	..	–	..	..	..	9
Produktionsområden							
Gss	60	22	37	28	65	23	235
Gmb	48	24	22	28	58	20	200
Gns	27	8	17	15	84	31	182
Ss	41	6	17	14	44	19	141
Gsk	91	19	18	20	26	11	185
Ssk	17	..	5	–	8	..	34
Nn	40	..	5	..	6	–	56
Nö	20	3	3	..	..	..	32
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	19	6	10	10	37	25	107
2,1 – 5,0	35	..	–	–	..	–	37
5,1 – 10,0	38	–	3	..	..	–	44
10,1 – 20,0	72	..	4	–	..	–	81
20,1 – 30,0	39	10	6	..	..	–	61
30,1 – 50,0	50	17	19	7	4	4	101
50,1 –100,0	55	..	30	30	44	..	185
100,1	36	27	52	58	200	76	449
Hela riket[1]							
2013	344	89	124	108	293	107	1 065
2010	500	147	206	136	314	107	1 410
2010 tidigare LBR-def.	493	145	206	136	314	107	1 401
2007	758	248	265	203	371	92	1 937
2005	984	284	335	212	395	96	2 306
1999[2]	2 872	707	566	302	..	..	4 909
1990[2]	..	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.16
Antal höns, kycklingar och kalkoner 2013
Number of fowls, chickens and turkeys

Område	Höns, 20 veckor eller äldre	Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	Slaktkycklingar	Kalkoner
Län				
Stockholms	63 948	200	..	..
Uppsala	90 941	42 344	403	..
Södermanlands	283 331	39 243	1 197 186	..
Östergötlands	1 535 978	85 085	535 069	1 429
Jönköpings	80 101	424	..	150
Kronobergs	87 636	25 411	271 107	207
Kalmar	671 819	273 971	969 039	..
Gotlands	234 012	65 229	..	..
Blekinge	88 550	214 095	1 499 536	–
Skåne	1 417 086	328 523	1 718 012	71 573
Hallands	566 165	144 288	445 544	..
Västra Götalands	854 268	314 357	1 084 400	539
Värmlands	21 005	1 302	..	5 516
Örebro	258 559	159 639	24 072	..
Västmanlands	173 199	..	213 550	..
Dalarnas	57 761	473	..	..
Gävleborgs	88 953	2 187	..	..
Västernorrlands	193 364	180	..	..
Jämtlands	21 680	154	..	..
Västerbottens	47 762	11 040	..	..
Norrbottens	37 532	..	..	..
Produktionsområden				
Gss	1 305 593	89 916	1 139 390	43 598
Gmb	1 297 283	716 532	2 516 973	28 004
Gns	1 901 757	370 208	1 199 043	1 717
Ss	693 725	82 974	1 435 195	5 592
Gsk	979 710	274 606	1 300 389	633
Ssk	344 716	162 388	367 170	..
Nn	265 262	546	199	112
Nö	85 604	11 147	..	131
Hela riket[1]				
2013	6 873 650	1 708 317	7 958 398	79 867
2012	6 735 625	1 551 047	6 474 613	..
2010	6 061 498	1 646 730	6 445 157	129 578
2010 tidigare LBR-def.	6 058 093	1 646 452	6 445 074	129 527
2007	5 327 507	1 752 900	6 653 298	100 743
2005	5 065 258	1 696 778	7 504 777	121 549
1999[2]	5 647 509	2 202 333	5 859 129	..
1990[2]	6 391 943	2 175 676	2 743 798	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.17
Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2013
Number of fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa höns
	1–49	50–199	200–4 999	Över 4 999	
Län					
Stockholms	2 078	1 045	5 075	55 750	63 948
Uppsala	2 155	586	5 965	82 235	90 941
Södermanlands	1 990	1 091	8 250	272 000	283 331
Östergötlands	2 164	1 210	4 490	1 528 114	1 535 978
Jönköpings	3 859	1 021	4 000	71 221	80 101
Kronobergs	2 456	280	4 000	80 900	87 636
Kalmar	3 088	1 505	13 300	653 926	671 819
Gotlands	1 012	250	5 831	226 919	234 012
Blekinge	700	100	6 250	81 500	88 550
Skåne	6 294	2 370	29 437	1 378 985	1 417 086
Hallands	1 910	–	8 763	555 492	566 165
Västra Götalands	9 404	3 854	29 773	811 237	854 268
Värmlands	2 075	330	600	18 000	21 005
Örebro	1 730	917	9 665	246 247	258 559
Västmanlands	690	410	2 100	169 999	173 199
Dalarnas	1 865	476	1 400	54 020	57 761
Gävleborgs	1 934	358	–	86 661	88 953
Västernorrlands	1 447	572	–	191 345	193 364
Jämtlands	1 112	358	3 000	17 210	21 680
Västerbottens	977	125	3 860	42 800	47 762
Norrbottens	392	80	–	37 060	37 532
Produktionsområden					
Gss	2 638	810	22 630	1 279 515	1 305 593
Gmb	4 642	1 896	25 721	1 265 024	1 297 283
Gns	3 792	1 904	20 573	1 875 488	1 901 757
Ss	8 139	3 847	29 155	652 584	693 725
Gsk	18 693	5 710	36 920	918 387	979 710
Ssk	5 342	1 127	3 700	334 547	344 716
Nn	4 407	1 439	3 200	256 216	265 262
Nö	1 679	205	3 860	79 860	85 604
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	3 958	1 301	18 483	2 594 908	2 618 650
2,1 – 5,0	9 383	1 651	8 242	424 278	443 554
5,1 – 10,0	11 982	2 843	4 150	73 230	92 205
10,1 – 20,0	10 483	3 514	13 350	105 192	132 539
20,1 – 30,0	4 728	2 196	17 326	95 918	120 168
30,1 – 50,0	3 974	2 325	26 377	292 856	325 532
50,1 –100,0	3 344	2 369	34 946	498 797	539 456
100,1	1 480	739	22 885	2 576 442	2 601 546
Hela riket[1]					
2013	49 332	16 938	145 759	6 661 621	6 873 650
2010	44 496	18 549	175 351	5 823 102	6 061 498
2010 tidigare LBR-def.	42 286	17 814	174 891	5 823 102	6 058 093
2007	52 895	19 396	240 737	5 014 479	5 327 507
2005	62 535	25 359	286 379	4 690 985	5 065 258
1999[2]	87 884	39 514	418 818	5 101 293	5 647 509
1990[2]	185 804	122 461	897 009	5 186 669	6 391 943

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.18
Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2013
Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa företag med höns
	1–49	50–199	200–4 999	Över 4 999	
Län					
Stockholms	163	12	3	4	182
Uppsala	158	10	4	5	177
Södermanlands	135	11	5	9	160
Östergötlands	148	17	4	56	225
Jönköpings	291	14	4	4	313
Kronobergs	175	..	..	6	186
Kalmar	192	17	6	9	224
Gotlands	70	3	3	9	85
Blekinge	70	..	..	3	77
Skåne	502	25	13	31	571
Hallands	147	–	4	16	167
Västra Götalands	662	50	15	31	758
Värmlands	166	4	..	..	173
Örebro	119	13	4	8	144
Västmanlands	54	4	..	..	63
Dalarnas	129	7	..	..	141
Gävleborgs	131	6	–	4	141
Västernorrlands	118	8	–	5	131
Jämtlands	89	5	..	..	96
Västerbottens	85	..	..	4	93
Norrbottens	38	..	–	..	41
Produktionsområden					
Gss	207	7	10	32	256
Gmb	345	24	11	25	405
Gns	266	22	10	65	363
Ss	599	46	17	26	688
Gsk	1 363	75	22	39	1 499
Ssk	380	16	4	12	412
Nn	338	21	..	..	370
Nö	144	3	..	..	155
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	293	16	8	54	371
2,1 – 5,0	778	22	3	12	815
5,1 – 10,0	937	34	5	6	982
10,1 – 20,0	742	44	12	7	805
20,1 – 30,0	311	29	7	7	354
30,1 – 50,0	269	31	12	15	327
50,1 –100,0	212	29	18	26	285
100,1	100	9	13	87	209
Hela riket[1]					
2013	3 642	214	78	214	4 148
2010	3 169	220	95	219	3 703
2010 tidigare LBR-def.	2 994	208	93	219	3 514
2007	3 674	236	122	213	4 245
2005	4 242	318	146	210	4 916
1999[2]	5 449	478	242	272	6 441
1990[2]	10 284	1 533	773	310	12 900

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.19
Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal platser med häst

Number of horses, number of horses per 1 000 inhabitants and number of locations with horses

Område	Antal hästar[1]	Därav hästar på jordbruk[2]	Antal hästar/1 000 invånare	Antal platser med häst
Län				
Stockholms	45 200	9 838	22	3 800
Uppsala	14 600	5 627	44	3 300
Södermanlands	..	4 525	..	1 400
Östergötlands	16 100	6 404	37	3 300
Jönköpings	14 800	5 854	44	3 200
Kronobergs	10 000	3 906	54	2 700
Kalmar	14 200	5 138	61	3 500
Gotlands	10 300	2 515	180	2 100
Blekinge	11 300	1 988	74	2 600
Skåne	52 400	17 963	42	10 900
Hallands	14 600	5 532	49	3 500
Västra Götalands	48 900	21 177	31	12 100
Värmlands	12 100	4 257	44	3 200
Örebro	9 900	4 012	35	2 700
Västmanlands	11 200	3 243	44	2 200
Dalarnas	14 300	3 550	52	4 800
Gävleborgs	14 800	3 840	54	3 400
Västernorrlands	11 900	2 601	49	3 200
Jämtlands	8 400	1 833	66	2 200
Västerbottens	7 400	1 946	29	2 400
Norrbottens	5 100	1 277	21	1 400
Hela riket				
2010	362 700	117 026	39	77 800
2004[3,4]	303 100–328 100	95 660[5]	31	56 000

1) När medelfelet överstiger 35 % redovisas ej siffran.
2) Enligt Lantbruksregistret 2010.
3) I 2004 års undersökning är antal platser = antal anläggningar.
4) I 2004 års undersökning skattades antalet hästar i Sverige till 283 100 hästar. Mot bakgrund av 2010 års undersökning antas den siffran vara underskattad. Här redovisas istället ett intervall som bedöms omfatta det verkliga antalet hästar i Sverige år 2004.
5) Enligt Lantbruksregistret 2003.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 6.20
Antal uppfödare av mink och räv samt antal avelshonor 1990/91–2012/13
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals

År	Antal uppfödare av			Summa upp-födare	Antal avelshonor av	
	Mink	Mink och räv	Räv		Mink	Räv
2012/13	79	–	–	79	210 000	–
2011/12	73	–	–	73	195 000	–
2010/11	68	–	–	68	180 000	–
2005/06	150	–	–	150	290 000	–
2000/01	183	–	–	183	280 000	–
1995/96	190	8	12	210	260 000	3 500
1990/91	220	25	26	330[1]	255 000	4 600

1) Summa uppfödare 1990/91 består även av 47 chinchillauppfödare och 12 övriga uppfödare.

Källa: Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Tabell 6.21
Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1990–2013
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

År	Antal med-lemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung, 1 000-tal kg	Andel med-lemmar med upp-gifter om skörd, %	Uppräknad[1] skörd av honung, 1 000-tal kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinterför-luster			
2013	10 415	37 054	8 549	1 140	42	3 016
2012	10 182	33 745	4 199	1 052	40	2 923
2010	9 673	31 667	7 850	1 135	38	3 319
2005	10 330	36 791	5 567	1 370	45	3 382
2000	11 726	42 586	3 673	1 088	47	2 571
1995	13 316	57 284	4 688	2 184	60	4 044
1990	17 923	88 040	5 665	2 415	65	4 110

1) Skörden uppräknad till en total för medlemmarna, dvs. Skörd av honung dividerat med procentuell andel medlemmar som lämnat uppgifter om skörd. Dessutom har en justering för produktion utanför SBR:s medlemskrets gjorts, dvs. den uppräknade siffran divideras med 0,9.

Källa: Sveriges Biodlares Riksförbund.

Tabell 6.22
Antal renar och antal renskötselgrupper vid samebyar 2013
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

Område; typ av sameby	Antal							
	Samebyar	Ansvariga i renskötselgrupper	Renägare[1]			Renar[2]	Renar per renskötselgruppansvarig	Renar per renägare
			Totalt	Män	Kvinnor			
Jämtlands län								
Fjällsamebyar	12	114	359	205	151	41 247	362	115
Västerbottens län								
Samebyar	7	101	342	188	154	51 642	511	151
Norrbottens län								
N:a fjällsamebyar	9	385	1 425	816	609	77 385	201	54
S:a fjällsamebyar	6	272	862	453	408	43 609	160	51
Skogssamebyar	9	105	863	550	310	23 792	227	28
Koncessionssamebyar	8	23	827	634	187	10 621	462	13
Hela riket								
2013	51	1 000	4 678	2 846	1 819	248 296	248	53
2012[3]	51	998	4 709	2 876	1 818	257 316	258	55
2011[3]	51	995	4 721	2 901	1 808	251 533	253	53
2010[3]	51	953	4 675	2 874	1 791	249 762	262	53
2005[3]	51	935	4 593	2 885	1 693	261 469	280	57
2000[3]	51	913	4 493	2 874	1 605	221 133	242	49
1995[3]	51	936	4 557	2 944	1 599	252 792	270	55

1) I vissa fall summerar inte män och kvinnor till totalen. Det beror på att kön ej angetts för dessa renägare.
2) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden. Renskötselgrupp i koncessionssamebyarna avser koncessionshavare.
3) Reviderade siffror mot tidigare redovisade i Jordbruksstatistisk årsbok 2000–2013.

Källa: Sametinget, Företagsregistret för rennäringen.

7 Arbetskraft inom jordbruket

I kapitel 7 redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) har hämtats uppgifter om förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas också om jordbrukarnas åldersfördelning.

Sammanfattning

Förvärvsarbetande

År 2012 var enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, 100 000 personer förvärvsarbetande inom jordbruk med binäringar, varav 57 500 inom jordbruk. Detta innebär 2,2 respektive 1,3 % av samtliga förvärvsarbetande personer. Den största andelen förvärvsarbetande i jordbruk med binäringar noteras, liksom tidigare år, för Gotlands län med 6,7 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 % **(tabell 7.1)**.

Företagarnas åldersfördelning

För 2013 ligger jordbrukarnas medianålder i intervallet 55–59 år. Nästan var tredje jordbruksföretagare som driver enskild firma är 65 år eller äldre, vilket är en ökning jämfört med år 2010. Endast 4 % av jordbrukarna är yngre än 35 år. Andelen företagare som är 65 år eller äldre är högre i små än i stora företag **(tabell 7.2)**.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket, beräknade enligt EU:s statistikkrav, uppgick 2010 till totalt till 177 000 personer, vilket framgår av **tabell 7.3**. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 139 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person, uppgick till 22 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning var 17 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 57 000. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltidssysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Är sysselsättningen mindre räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för drygt två tredjedelar av det totala antalet arbetskraftsenheter **(tabell 7.4)**.

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen 106 000 (60 %) och kvinnorna 72 000 (40 %) **(tabell 7.4)**.

Omkring tre femtedelar, eller 62 %, av de sysselsatta (exkl. tillfälligt sysselsatta) redovisar under 25 % arbetstid i jordbruket. Av företagarna i enskild firma har 14 % motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Av driftsledarna bland juridiska personer har 46 % heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med SCB:s undersökning har det framkommit att en stor andel av dem som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än vad som motsvarar normal heltid **(tabell 7.5)**.

Om statistiken

Förvärvsarbetande

I **tabell 7.1** redovisas uppgifter från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, om antal förvärvsarbetande i jordbruk med binäringar. Resultaten avser förvärvsarbetande i åldern 16–74 år vilka bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november.

Det som vi i dagligt tal kallar företagare omfattar dels de personer som driver näringsverksamhet i enskild firma eller enkelt bolag, s.k. personliga företagare, dels de personer som i delägarskap driver fåmansägt handels-, kommandit- eller aktiebolag. SCB får del av Skatteverkets insamlade standardiserade räkenskapsutdrag (SRU). Från detta material kan SCB identifiera företagarna och beräkna deras inkomster för den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, även verksamheter med underskott inkluderas.

Branschindelningen i RAMS är fr.o.m. 1993 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI 92), fr.o.m. 2002 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2002 (SNI 2002) och fr.o.m. 2008 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI 2007).

I samband med övergången till SNI 2007 gick branschen *Service till växtodling, plantering, sådd och skötsel av grönytor* från att ligga inom bransch 01, Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill till att ligga inom SNI 81, Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor. Vid övergången fanns det drygt 4 000 förvärvsarbetande inom den branschen.

För att bestämma om egna företagare är förvärvsarbetande / ej förvärvsarbetande i RAMS används uppgifter från de standardiserade räkenskapsutdragen och deklaration av näringsverksamhet från Skatteverket. Med egna företagare avses enskilda näringsidkare, handelsbolagsdelägare och kommanditbolagsdelägare.

I tidigare årgångar av RAMS har egna företagare mellan 65–84 år avgränsats tillsammans med personer som har kontrolluppgifter (anställda). Företagare har inte någon lön utan resultatet av aktiv näringsverksamhet har summerats som ett lönebelopp. För att bli förvärvsarbetande har lönebeloppet behövt komma över ett beräknat gränsvärde, samma gränsvärde som för anställda som är 65 år eller äldre. Detta innebar större krav på egna företagare att bli klassade som förvärvsarbetande i åldern 65–84 år jämfört med egna företagare i yngre åldersgrupper. Fr.o.m. årgång 2011 av RAMS kommer alla egna företagare oavsett ålder att avgränsas på samma sätt. Detta innebär att en deklaration av aktiv näringsverksamhet är ett tillräckligt krav för att klassificeras som förvärvsarbetande oavsett ålder.

I årgång RAMS 2011 har dessutom den övre åldergränsen för att bli klassificerad som förvärvsarbetande i RAMS ändrats från 84 till 74 år.

Förändringarna som beskrivs ovan medför att ytterligare 55 000 personer redovisas som förvärvsarbetande, en ökning med 1,2 %. Hela ökningen sker i gruppen 65 år och äldre. För gruppen 65 år och äldre har sysselsättningen ökat med 41 %.

Förändringen påverkar även andra redovisningsgrupper utöver ålder. Det gäller t.ex. redovisningen efter yrkesställning och näringsgren:

- Antalet egna företagare ökar med 58 000 totalt. Hela ökningen är i gruppen 65 år och äldre.
- I åldersgruppen 65–74 år minskar anställda inkl. sjömän och företagare i eget AB med 1 200 eller 1,1 % p.g.a. förändringen i modellgrupper.
- Jordbruk, skogsbruk och fiske är den näringsgren som påverkas mest av förändringen, med en ökning på 23 000 förvärvsarbetande (30 %).

RAMS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket och SCB:s företagsregister.

RAMS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 2012. RAMS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Det är viktigt att påpeka att fördelningen på näringsgren i RAMS grundas på det s.k. mestkriteriet, vilket förklarar varför RAMS redovisar betydligt färre personer inom jordbruk än Lantbruksregistret. I Lantbruksregistrets registrering kommer i princip alla personer med som under året varit sysselsatta på jordbruksföretag, dvs. även personer som är huvudsakligen verksamma i andra näringar.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till Lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. Därför redovisas i **tabell 7.2** värden enligt både den nya och den tidigare LBR-definitionen. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret.

Resultaten avser företagare vid samtliga jordbruksföretag som:

- brukade mer än 2,0 ha åkermark eller
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta eller
- innehade djurbesättningar som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år (senast 5 juni 2013) omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Som företagare i Lantbruksregistret räknas definitionsmässigt den person som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten. Sålunda redovisas endast uppgifter för den förste företagaren även om flera personer gemensamt brukar ett företag. Fram t.o.m. 1995 kunde ytterligare högst två företagare ingå i redovisningen. Ändringen 1996 skedde som anpassning till EU:s riktlinjer på området.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Som en del av de s.k. strukturundersökningarna i jordbruket har SCB för åren 1995, 1997, 1999 och Jordbruksverket för 2003, 2005, 2007, 2010 och 2013 ställt särskilda frågor om sysselsättningen anpassade till EU:s krav. Undersökningens population är densamma som används i strukturundersökningen och nämns under *Företagarnas åldersfördelning*. Resultat från 2010 års undersökning redovisas i **tabellerna 7.3–5**.

Sysselsatta personer redovisas som företagare, familjemedlemmar till företagaren eller som ej familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare.

Annan publicering

Antalet förvärvsarbetande enligt RAMS med fördelning på näringsgren finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK vid SCB. Bl.a. sker redovisning på län och kommun och med uppdelning på kön. Redovisning på begränsad näringsgrensnivå sker också i

Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning publicerades av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1401. Sysselsättningen i jordbruket enligt EU:s statistikkrav för 2010 har likaledes redovisats i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 1101.

SM-publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av jordbruksstatistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Tabell 7.1
Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske (SNI 2007) 2012 efter arbetsplatsens belägenhet
Population gainfully employed in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

Område	Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk[1]	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk[1]
Län								
Stockholms	2 667	1 502	4 169	2 694	0,45	0,28	0,37	0,24
Uppsala	2 659	763	3 422	2 441	3,64	1,05	2,35	1,67
Södermanlands	2 154	673	2 827	2 091	3,76	1,22	2,51	1,86
Östergötlands	4 111	1 068	5 179	3 632	3,96	1,16	2,64	1,85
Jönköpings	3 911	1 220	5 131	2 483	4,36	1,55	3,04	1,47
Kronoberg	2 687	772	3 459	1 356	5,35	1,78	3,69	1,45
Kalmar	4 026	1 051	5 077	3 008	7,17	2,07	4,75	2,81
Gotlands	1 436	356	1 792	1 569	10,59	2,71	6,71	5,87
Blekinge	1 651	421	2 072	1 183	4,63	1,33	3,07	1,75
Skåne	9 416	3 184	12 600	10 675	3,30	1,18	2,27	1,92
Hallands	3 368	1 036	4 404	3 065	4,97	1,58	3,31	2,30
Västra Götalands	10 848	3 099	13 947	9 244	2,65	0,83	1,78	1,18
Värmlands	3 516	1 113	4 629	1 933	5,56	1,91	3,81	1,59
Örebro	2 446	664	3 110	1 782	3,59	1,06	2,38	1,36
Västmanlands	1 634	487	2 121	1 362	2,68	0,90	1,85	1,19
Dalarnas	3 361	1 158	4 519	1 345	4,98	1,89	3,51	1,05
Gävleborgs	3 564	908	4 472	1 827	5,39	1,53	3,56	1,46
Västernorrlands	3 182	1 042	4 224	1 513	5,35	1,96	3,75	1,34
Jämtlands	2 913	743	3 656	1 113	9,28	2,53	6,02	1,83
Västerbottens	3 739	1 160	4 899	1 653	5,68	1,93	3,89	1,31
Norrbottens	3 423	998	4 421	1 514	5,29	1,77	3,65	1,25
Hela riket								
2012	76 712	23 418	100 130	57 483	3,22	1,07	2,19	1,26
2011	77 312	22 952	100 264	57 938	3,28	1,07	2,23	1,29
2010	77 889	22 363	100 252	58 791	3,37	1,05	2,26	1,32
2009	74 446	20 830	95 276	55 644	3,32	1,01	2,21	1,29

1) Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill (SNI 01). Justerad metod för klassificering av förvärvsarbetande fr.o.m. årgång 2011. Jämförelsesiffrorna för riket är framtagna med den justerade metoden.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Tabell 7.2
Jordbruksföretagarnas[1] åldersfördelning 2013
Age distribution of holders

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppgift saknas	Summa
	Under 25	25–34	35–44	45–49	50–54	55–59	60–64	Över 64		
Produktionsområden										
Gss	13	173	508	459	560	649	626	1 177	758	4 923
Gmb	22	278	769	679	791	828	790	1 594	696	6 447
Gns	29	276	903	756	875	1 042	977	2 141	699	7 698
Ss	29	286	1 127	1 093	1 311	1 472	1 415	3 181	1 120	11 034
Gsk	57	786	2 440	2 231	2 539	2 659	2 718	5 947	973	20 350
Ssk	11	201	751	709	825	856	901	2 118	358	6 730
Nn	25	213	675	661	632	759	760	1 731	307	5 763
Nö	8	115	450	420	483	558	552	1 281	334	4 201
Storleksgrupp, hektar åkermark										
– 2,0	26	185	438	349	392	448	441	899	497	3 675
2,1 – 5,0	17	364	1 241	1 122	1 125	1 217	1 258	3 519	180	10 043
5,1 – 10,0	39	499	1 646	1 436	1 584	1 697	1 731	4 814	483	13 929
10,1 – 20,0	32	394	1 266	1 209	1 392	1 582	1 749	4 326	548	12 498
20,1 – 30,0	17	154	574	583	761	880	846	1 897	309	6 021
30,1 – 50,0	24	215	729	710	883	1 033	1 007	1 779	444	6 824
50,1 – 100,0	28	297	856	899	1 052	1 149	1 017	1 320	745	7 363
100,1 –	11	220	873	700	827	817	690	616	2 039	6 793
Hela riket[2]										
2013	194	2 328	7 623	7 008	8 016	8 823	8 739	19 170	5 245	67 146
2010	229	2 676	9 445	7 836	9 083	9 150	9 742	17 692	5 238	71 091
Enl. tidigare LBR-def.										
2010	209	2 532	9 038	7 511	8 738	8 794	9 376	16 999	4 953	68 150
2007	257	3 311	11 455	8 460	9 374	9 927	10 065	14 828	4 932	72 609
2005	294	3 952	12 814	9 285	9 712	10 679	9 919	14 093	5 060	75 808
1999[3]	310	4 878	14 617	9 784	11 261	10 126	8 339	15 842	4 962	80 119
1990[3]	..	5 737[4]	19 964[5]	28 357[6]	12 126	12 044	12 413	20 425	1 066[7]	112 132

1) Fr.o.m. 1996 redovisas endast huvudbrukaren som företagare i Lantbruksregistret. Tidigare år redovisades brukare 1 (huvudbrukare) och även brukare 2 och 3 som företagare.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår enbart jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark.
4) Under 30 år.
5) 30–39 år.
6) 40–49 år.
7) Enbart ”uppgift saknas”.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.3
Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2010 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
			Stadigvarande sysselsatta		Tillfälligt sysselsatta			
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
Län								
Stockholms	3 623	971	1 035	626	441	111	5 099	1 708
Uppsala	5 981	1 746	997	612	666	107	7 644	2 465
Södermanlands	4 179	1 215	1 021	703	408	84	5 608	2 002
Östergötlands	6 943	2 300	1 649	1 165	1 054	206	9 646	3 671
Jönköpings	7 829	2 308	778	498	637	107	9 244	2 913
Kronobergs	5 236	1 413	395	235	284	51	5 915	1 700
Kalmar	6 729	2 230	1 362	1 004	865	139	8 956	3 373
Gotlands	3 058	1 193	680	512	406	78	4 144	1 784
Blekinge	2 896	875	397	273	1 276	155	4 569	1 303
Skåne	17 433	5 501	3 950	2 903	4 417	1 164	25 800	9 568
Hallands	6 762	1 996	1 364	1 002	681	155	8 807	3 152
Västra Götalands	27 676	7 361	3 249	2 015	2 558	399	33 483	9 775
Värmlands	7 251	1 645	617	400	469	69	8 337	2 114
Örebro	4 801	1 249	639	423	292	54	5 732	1 726
Västmanlands	3 347	867	612	404	324	53	4 283	1 325
Dalarnas	4 447	1 078	617	373	306	69	5 370	1 520
Gävleborgs	5 088	1 291	514	331	279	62	5 881	1 683
Västernorrlands	4 634	1 062	377	227	274	36	5 285	1 325
Jämtlands	3 432	864	396	266	302	51	4 130	1 181
Västerbottens	5 011	1 133	638	414	386	54	6 035	1 601
Norrbottens	2 688	617	412	276	316	67	3 416	959
Hela riket[1]								
2010	139 044	38 915	21 699	14 661	16 641	3 273	177 384	56 849
Enl. tidigare LBR-def.								
2010	133 590	37 906	20 821	14 251	16 306	3 191	170 717	55 348
2007	140 919	49 579	21 144	13 782	15 552	2 097	177 615	65 458
2005	132 701	54 305	21 540	14 709	19 643	3 148	173 884	72 162
2003[2]	119 482	52 008	24 771	15 774	23 697	2 880	167 950	70 662
1999[2]	132 824	56 173	24 029	15 473	20 215	2 596	177 068	74 242
1995[2]	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.4
Antal sysselsatta i jordbruket 2010 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter

Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Grupper sysselsatta	Personer				Arbetskraftsenheter				Antal företag
	Män	Kvinnor	Totalt	Procent	Män	Kvinnor	Totalt	Procent	
Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person									65 853
Företagare	55 717	10 136	65 853	37	21 344	2 838	24 182	43	
Makar/sambor och övriga familjemedlemmar	23 736	49 455	73 191	41	6 172	8 561	14 733	26	
Stadigvarande sysselsatta (ej familjemedlemmar)	5 318	1 829	7 147	4	3 462	1 062	4 524	8	
Tillfälligt sysselsatta (ej familjemedlemmar)	6 984	3 401	10 385	6	1 343	509	1 852	3	
Totalt	91 755	64 821	156 576	88	32 321	12 970	45 291	80	
Sysselsatta i företag som drivs av juridisk person									5 238
Stadigvarande sysselsatta	10 355	4 197	14 552	8	7 461	2 676	10 137	18	
Tillfälligt sysselsatta	3 761	2 495	6 256	4	894	527	1 421	2	
Totalt	14 116	6 692	20 808	12	8 355	3 203	11 558	20	
Hela riket[1]									
2010	105 871	71 513	177 384	100	40 676	16 173	56 849	100	71 091
2010 tidigare LBR-def.	102 181	68 536	170 717	100	39 739	15 609	55 348	100	68 150
2007	108 319	69 289	177 615	100	47 503	17 947	65 458	100	72 608
2005	113 709	60 174	173 884	100	52 864	19 298	72 162	100	75 808
2003[2]	..	..	167 950	100	..	..	70 662	100	67 890
1999[2]	..	..	177 068	100	..	..	74 242	100	81 407
1995[2]	110 376	53 848	164 225[3]	100	62 346	21 053	83 400[4]	100	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
3) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår ej.
4) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.5
Antal sysselsatta i jordbruket 2010 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier

Number of persons employed in agriculture by working hours for all categories of holdings

Företagskategori	Årlig arbetstid, timmar					Totalt
	1–449	450–899	900–1 349	1 350–1 799	1 800–	
Enskild firma						
Företagare	37 309	10 390	5 675	3 232	9 247	65 853
Män	30 337	8 946	5 000	2 895	8 539	55 717
Kvinnor	6 972	1 444	675	337	708	10 136
Makar/sambo	40 237	4 423	1 554	717	1 767	48 698
Män	6 153	611	278	89	221	7 352
Kvinnor	34 084	3 812	1 276	628	1 546	41 346
Övriga familjemedlemmar	17 094	2 874	1 479	838	2 208	24 493
Män	10 963	1 975	1 045	593	1 808	16 384
Kvinnor	6 131	899	434	245	400	8 109
Övriga stadigvarande sysselsatta	1 856	812	894	1 254	2 331	7 147
Män	1 346	559	570	923	1 920	5 318
Kvinnor	510	253	324	331	411	1 829
Andra tillfälligt sysselsatta	..	..	..	..	..	10 385
Män	..	..	..	..	..	6 984
Kvinnor	..	..	..	..	..	3 401
Juridiska personer						
Driftsledare	1 281	649	437	446	2 425	5 238
Män	1 077	545	367	356	2 144	4 489
Kvinnor	204	104	70	90	281	749
Övriga stadigvarande sysselsatta	1 607	1 028	1 123	1 588	3 968	9 314
Män	873	542	555	942	2 954	5 866
Kvinnor	734	486	568	646	1 014	3 448
Andra tillfälligt sysselsatta	..	..	..	..	..	6 256
Män	..	..	..	..	..	3 761
Kvinnor	..	..	..	..	..	2 495
Totalt	..	..	..	..	..	177 384
Män	..	..	..	..	..	105 871
Kvinnor	..	..	..	..	..	71 513
Totalt tidigare LBR-def.	..	..	..	..	..	170 717
Män	..	..	..	..	..	102 181
Kvinnor	..	..	..	..	..	68 536

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

8 Produktionsmedel inom jordbruket

I kapitel 8 redovisas uppgifter om jordbrukarnas inköp av traktorer och andra maskiner och redskap. Vidare redovisas uppgifter om länsstyrelsernas förprövning av djurstallar sammanställda av Jordbruksverket. Dessutom redovisas statistik rörande certifierat utsäde, försäljning till jordbruket av bekämpningsmedel och mineralgödsel, produktion av jordbrukets fodermedel samt dränering av jordbruksmark. Statistik över bekämpningsmedel och mineralgödsel i jordbruket redovisas också i kapitel 12.

Sammanfattning

Övriga maskiner och redskap

Inköp av andra maskiner och redskap än traktorer uppgick till 3 704 miljoner kronor under 2013. Dominerande var redskap för skörd och tröskning, vilka utgjorde 18 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap. I fasta priser låg jordbrukets inköp av övriga maskiner och redskap på 73 % av 1990 års nivå. Sedan år 2012 har de minskat med ungefär 14 % **(tabell 8.1)**.

Traktorer

Totalt levererades ca 2 800 traktorer till det svenska jordbruket under år 2013, vilket var drygt 400 färre än under 2012. Det genomsnittliga effektuttaget uppgick till 132 hk, vilket är en minskning sedan 2012 med drygt 3 % **(tabell 8.2)**.

Värdet av jordbrukets inköp av traktorer uppgick år 2013 till 1 994 miljoner kronor, 35 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap. I fasta priser hade värdet av traktorinköp år 2013 minskat med nästan 21 % sedan föregående år och med 6 % sedan 1990 **(tabell 8.1)**.

Förprövning av djurstallar

Det totala antalet förprövningar som länsstyrelsen gör årligen brukar vara 1 500–2 000. Under 2013 förprövades endast 1 098 ansökningar fördelade på 1 248 olika stallavdelningar. Av dessa avser närmare hälften stallavdelningar för nötkreatur. Andelen avdelningar för häst utgör en tredjedel av ärendena och motsvarande andel för grisstallar är 5 %. Mer än hälften av stallavdelningarna i gruppen övriga djur inhyser får och getter. Dessa stallar utgör 10 % av förprövningarna. Andelen stallavdelningar för fjäderfä brukar vara ungefär 2–3 %. Under åren 2010–2013 har dock andelen fördubblats, vilket inneburit att andelen uppgår till 5 %. Andelen utrymmen för pälsdjur, kanin, fisk samt hägnat vilt utgör sammanlagt omkring 3 % **(tabell 8.3)**.

Utsäde

Officiell statistik saknas beträffande utsädesmängder. Jordbruksverkets uppgifter om certifierade utsädesmängder kan dock ses som en uppskattning av den totala försäljningen av utsäde.

Av **tabell 8.4** framgår att det totalt certifierades 176 400 ton utsäde av fröburna växtslag och 17 400 ton potatis under 2012/2013. Under samma period importerades 12 000 ton fröburna växtslag som i huvudsak införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Bekämpningsmedel

Tabell 8.5 visar försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket i ton under perioden 1990–2012.

Under 2012 såldes knappt 1 720 ton bekämpningsmedel, vilket är en ökning med 3 % sedan föregående år. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel. Försäljningen av ogräsmedel ökade med närmare 46 ton eller 3 % sedan 2011.

Svampmedlen ligger kvar på 200 ton, de kemiska betningsmedlen ökade med 8 ton. Även insektsmedel och tillväxtregulatorer ökade. Bland större förändringar i försäljningen av enskilda ämnen kan nämnas isoproturon och diflufenikan som ingår i ogräsmedel och som ökade kraftigt. Båda dessa verksamma ämnen ingick i produkten Cougar vars godkännande upphörde 2012. Den kraftiga försäljningsökningen kan bero på inköpshamstring under samma år.

Den största användningen av biologiska bekämpningsmedel inom jordbruket utgörs av bakterien *Pseudomonas chlororaphis*, som används för betning av spannmålsutsäde mot svampsjukdomar. Försäljningen av verksamma organismer i biologiska bekämpningsmedel redovisas på annat sätt i statistiken.

Mineralgödsel

Tabell 8.6 visar försäljning av mineralgödsel uttryckt i kvantitet vara samt i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Redovisningen avser vikten av den sålda varan och inte av respektive näringsämne. Totalt såldes 680 000 ton mineralgödsel 2012/13, fördelat på 56 % enkla (innehåller enbart ett av näringsämnena kväve, fosfor eller kalium) och 44 % sammansatta (innehåller minst två av ovanstående näringsämnen) gödselmedel.

De rena kvävegödselmedlen utgörs främst av N 24–N 30, dvs. gödselmedel som innehåller mellan 24 och 30 viktprocent kväve. Enkla kvävegödselmedel stod för 97 % av försäljningen av enkla gödselmedel 2012/13. Bland de sammansatta gödselmedlen är NPK-gödsel med 20–22 % N, 3–4 % P och 9–10 % K de mest sålda. NPK-gödsel stod för 93 % av den totala försäljningen av sammansatta gödselmedel.

Försäljningen av mineralgödsel har sedan 2000/01 minskat med 30 %, men ökade under 2012/13 med 11 % jämfört med föregående år. Försäljningen av enkla gödselmedel nådde 378,4 milj. kg under 2012/13, en ökning med 9 % sedan året innan. Under samma period ökade försäljningen av de sammansatta gödselmedlen med 13 % och uppgick till 301,6 milj. kg.

Fodermedel

Råvaruförbrukningen till foderblandningar har under 2013 minskat för både svenska som importerade råvaror med 26 respektive 6 % jämfört med 2012 **(tabell 8.7)**. Spannmål dominerar den inhemska råvaruförbrukningen, medan oljehaltiga frön eller frukter, däribland soja, utgör den största delen av de importerade råvarorna.

I **tabell 8.8** redovisas råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag. Förbrukningen har minskat för alla djurslag utom för fjäderfä. Minskningen märks mest för svin, där förbrukningen i det närmaste halverats sedan 2012. Förbrukningen av råvaror till nötfoder utgör drygt två femtedelar av den totala förbrukningen. Spannmål är den vanligaste råvaran i samtliga foderblandningar. I foder till nötkreatur används även mycket raps, som ingår i redovisningen för oljehaltiga frön eller frukter.

Dränering

2013 brukades ca 2,6 milj. hektar åkermark i Sverige. Enligt jordbrukarnas bedömning har ca 2,1 milj. hektar åkermark en tillfredsställande dränering vilket motsvarar 78 % av arealen. Att marken har tillfredsställande dränering betyder att dräneringen fungerar bra oavsett om det beror på täckdikning, behovsdränering eller naturlig dränering. Arealen systemtäckdikad åkermark 2013 är 1,3 milj. hektar vilket innebär att nästan hälften av all åkermark, eller närmare bestämt

49 %, är systemtäckdikad. Täckdikningen är mest omfattande i Västmanlands län där 69 % av all åkermark är systemtäckdikad. När det gäller den totala arealen täckdikad åkermark är den störst i Västra Götalands län med 300 000 hektar **(tabell 8.9)**.

Om statistiken

Maskiner och redskap

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Därefter har totalundersökningar genomförts intermittent. Den senast genomförda totalundersökningen avsåg år 2012. Sedan dess har en urvalsundersökning, avseende år 2013 genomförts.

De redovisade värdena av sålda maskiner och redskap grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej kunnat tas till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Förprövning av djurstallar

Stallar eller andra förvaringsutrymmen samt hägn för hästar samt för djur som hålls för produktion av livsmedel, skinn, ull eller päls får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att stallet eller förvaringsutrymmet på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall, ett annat förvaringsutrymme eller hägn ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt. Det gäller även när ett stall, ett annat förvaringsutrymme eller hägn, som förut använts för annat ändamål, inreds för ovan nämnda djurhållning eller djuruppfödning.

Kraven på förprövning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen. Länsstyrelsen förprövar djurstallet utifrån ansökningshandlingar, ritningar och uppgifter som visar den planerade byggnadsåtgärden. När åtgärden är genomförd gör länsstyrelsen en besiktning för att kontrollera att byggnadsåtgärden är utförd enligt länsstyrelsens förprövningsbeslut.

Det finns undantag från kravet på förprövning som framför allt gäller det mindre anläggningar. För de vanligaste djurslagen inom lantbruket krävs inte förprövning om antalet djurplatser på anläggningen för det berörda djurslaget efter den planerade byggnadsåtgärden kommer att understiga till exempel 5 hästar, 20 nötkreatur, 15 vuxna grisar, 150 växande grisar, 20 vuxna får eller getter, 40 lamm eller killingar 500 fjäderfän utom strutsfåglar, 20 vuxna kaniner eller vuxna minkar, 150 växande kaniner eller växande minkar. Mer information om vilka ytterligare undantag som finns från kravet på förprövning finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Statistik rörande förprövning av djurstallar sammanställs årligen av Jordbruksverket.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen.

Utsädeslagstiftningen omfattar utsäde (fröer) och utsädespotatis av växtarter som används inom jordbruket och trädgårdsodlingen, såväl i den yrkesmässiga produktionen som inom fritidsodlingen. Detta innebär att utsäde av lantbruks-, köks-, prydnads- och fruktväxter omfattas.

Lagstiftningen handlar om saluföring och produktion av utsäde – vad som får saluföras (vilket inkluderar överlåtelse, lagerhållning och utbjudande till försäljning), vilken kvalitet utsädet måste ha samt hur märkning och förpackning ska ske.

Certifiering av utsäde är en myndighetsuppgift. Det omfattar i korthet en kvalitetskontroll, att utsädet vid analysering visats uppfylla kraven på kvaliteten och att härstamningen kontrollerats liksom att utsädesodlingen har fältbesiktigats. Dessutom omfattas även förslutningen och märkningen av för-

packningen samt utfärdandet av bevis om certifiering av utsädespartiet.

För att utsäde av lantbruksväxter ska kunna certifieras måste arten finnas upptagen i utsädesförordningen (2000:1330) och sorten vara intagen i den svenska sortlistan eller i Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för lantbruksväxter.

För utsäde av köksväxter gäller samma förutsättningar bortsett från att det är fråga om Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för köksväxter. Dessutom räcker det om sorten finns med i en nationell sortlista från något land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utsäde av köksväxter kan antingen certifieras eller kvalitetskontrolleras som standardutsäde.

För att utsäde ska få certifieras måste det uppfylla de kvalitetskrav som Jordbruksverket fastställer i sina föreskrifter. Dessa krav rör huvudsakligen renhet (art och sort), grobarhet, sundhet och lagringsförmåga. Kvalitetskraven omfattar även produktionsförhållanden som grundutsädet till den odling varifrån utsädet har skördats, utsädesodlingens läge och tillstånd under växttiden samt utsädets sortrenhet.

För utsädespotatis finns även krav som gäller lagringsbetingelser, knölkvalitet samt användning och rengöring av maskiner och annan utrustning för odling och hantering av utsädet.

Utsäde av fröburna växtslag av lantbruksväxter, utom utsädespotatis, får certifieras av Jordbruksverket och av Frökontrollen Mellansverige AB (juridisk person som Jordbruksverket har förklarat behörig för certifiering). Utsädespotatis får endast certifieras av Jordbruksverket. Även kontrollen av köksväxtutsäde som standardutsäde utförs av Jordbruksverket.

Statistik rörande utsädescertifieringen sammanställs av Jordbruksverket.

Bekämpningsmedel

Sedan 1979, publiceras årligen uppgifter om försålda kvantiteter av bekämpningsmedel (verksamma ämnen) i Sverige. Statistiken baseras på information från innehavare av godkännande för bekämpningsmedel.

Mineralgödsel

Statistiken om försäljning av mineralgödsel och gödselmedel godkända för ekologisk odling till yrkesmässigt jord- och trädgårdsbruk i Sverige samlas in genom en enkätundersökning till alla kända tillverkare, importörer och återförsäljare av ovan nämnda gödseltyper.

Undersökningen sker samordnat mellan Jordbruksverket och SCB. Jordbruksverkets statistik inriktar sig på försäljningen i ton vara per produkt medan SCB:s redovisning, senast i Statistiska meddelanden, MI 30 SM 1401, sker uttryckt i ren växtnäring per län.

Hänsyn har i denna statistik ej kunnat tas till eventuella lagerförändringar på enskilda gårdar eller i handelsledet. Uppgifterna som redovisas är baserade på den försäljning som sker till jordbruket och trädgårdsnäringen. Användningen av handelsgödsel i skogsbruket, hemträdgårdar eller de specialgödselmedel som används för golfbanor ingår inte i statistiken. Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling redovisas separat i kvantitet vara samt i kvantitet växtnäringsämnen. I den redovisningen ingår både oorganiska och organiska gödselmedel.

Fodermedel

Rapporteringskrav av råvaruförbrukning för foderleverantörer är reglerat enligt foderföreskriften SJVFS 2006:81 och rapporteringen sker per helår till Jordbruksverket. I rapporteringen skall framgå vilka råvaror som använts, till vilket djurslag foderråvaran har använts samt om råvarorna är av svenskt eller utländskt ursprung.

Dränering

Täckdikning och dränering i jordbruket har undersökts sedan slutet av 1800-talet. Täckdikningens omfattning följdes med stort intresse i flera jordbruksräkningar under 1920 och 1950-talet men har under andra halvan av

1900-talet endast undersökts två gånger. 1973 undersöktes täckdikningen i samband med jordbruksinventeringen och 1982 i samband med de objektiva skördeuppskattningarna.

Till ett urval av samtliga jordbruksföretag genomfördes av Jordbruksverket en enkät om jordbrukets dränering 2013.

Annan publicering

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap har publicerats från år 2003 och finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken följt av Övrig statistik.

Mer information om förprövning och djurskyddsbestämmelser finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Statistik över certifierat utsäde publiceras på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se, vidare under Odling samt Utsäde och sorter.

Uppgifter om försålda kvantiteter bekämpningsmedel i jordbruket har publicerats på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemi.se) under rubriken Statistik.

Statistik över försäljningen av mineralgödsel i jordbruket har publicerats i ”Försäljning av mineralgödsel 2012/13”, Statistikrapport 2014:05, på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken.

Foderstatistik publiceras på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Rapporter, broschyrer och blanketter.

Statistik över dränering av jordbruksmark publiceras i Statistiskt meddelande JO 41 SM 1402. Bakgrundsinformation om dränering och markavvattning i jordbruket har hämtats från rapporten Jordbruksverket (2013) ”Jordbrukets markavvattningsanläggningar i ett nytt klimat”, rapport 2013:14

Tabell 8.1
Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2013, milj. kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

	1990	2000	2005	2010	2012	2013
Löpande priser						
Traktorer						
Egentliga traktorer	999	1 673	1 850	2 421	2 456	1 994
Övriga tillhörande gruppen traktorer	15	21	23	25	29	22
Jordbearbetningsredskap	262	224	126	219	250	254
Redskap för sådd, spridning m.m.	200	234	212	322	324	323
Redskap för skörd och tröskning	516	640	658	1 010	1 125	1 005
Vagnar	139	94	217	214	278	245
Torkar, kvarnar, silor m.m.	219	206	201	171	227	219
Potatis och rotfruktsredskap	67	77	120	14	24	24
Transportredskap och lastapparater[1]	179	292	347	509	622	580
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	64	164	134	242	264	181
Stallutrustningar	227	309	469	514	575	424
Bevattningsutrustningar	18	14	25	18	..	..
Diverse[2]	73	75	146	186	135	130
Skogs- och trädgårdsredskap för lantbruket[3]	..	..	317	321	319	258
Summa	2 978	4 023	4 844	6 209	6 669	5 698
2013 års priser						
Traktorer	2 111	2 546	2 516	2 689	2 510	1 994
Övriga maskiner och redskap	5 073	3 794	3 980	4 145	4 319	3 704
Summa	7 183	6 340	6 496	6 834	6 829	5 698

Anm: Ny metod för bortfallshantering från och med 2012 års undersökning. Läs mer i rapporten *Jordbrukets investeringar i maskiner och redskap år 2012* på Jordbruksverkets webbplats.
1) Exklusive vagnar.
2) Elmotorer och hydroforer som ingått i posten ”Diverse” har utgått fr.o.m. 2003 års undersökning.
3) Ny post fr.o.m. 2003 års undersökning.
Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.2
Antal levererade traktorer 1990–2013
Number of delivered tractors

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget, hk
2013	2 800	132,0
2012	3 200	135,5
2010	3 500	133,7
2005	3 800	110,4
2000	4 000	102,9
1990	3 988	82,2

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.3
Antalet förprövade djurstallar under 2013
Number of pre-tested buildings for livestock

Område	Mjölkkor	Dikor	Övriga nöt	Suggor i produktion	Slaktgrisar	Tillväxtgrisar och övriga grisar	Hästar	Övriga djur[1]
Län								
Stockholms	3	3	4	–	–	–	41	3
Uppsala	4	5	8	1	–	–	16	8
Södermanlands	2	6	7	–	–	–	24	4
Östergötlands	8	10	20	–	–	–	16	27
Jönköpings	19	21	37	1	–	–	16	16
Kronobergs	4	5	16	–	1	–	9	9
Kalmar	14	8	30	1	–	1	16	15
Gotlands	1	5	9	1	1	–	3	8
Blekinge	3	5	9	–	–	–	8	6
Skåne	19	12	43	2	17	1	52	27
Hallands	4	7	16	4	1	2	32	12
Västra Götalands	30	27	45	8	3	3	75	38
Värmlands	4	7	9	2	–	–	12	4
Örebro	1	1	6	–	1	–	5	10
Västmanlands	3	–	2	5	–	–	9	2
Dalarnas	3	1	4	–	–	–	7	4
Gävleborgs	5	8	21	–	1	–	15	8
Västernorrlands	3	1	2	–	–	–	3	2
Jämtlands	7	5	8	–	1	–	6	9
Västerbottens	2	3	13	–	–	–	5	8
Norrbottens	2	1	2	–	–	–	5	2
Hela riket								
2013	141	141	311	25	26	7	375	222
2012	228	183	363	30	19	21	556	284
2010	247	222	449	46	43	22	638	292
2005	242	226	545	34	28	24	540	150
2000	466	240	606	78	54	37	190	111
1994/95	926	107	224	240	116	43	..[2]	..[2]

1) Får/getter, fjäderfä och pälsdjur. Fr.o.m. 2010 ingår även kaniner, fisk (antal kassar) samt hjort, övriga idisslare och vildsvin (antal hägn).
2) Sammanlagt 87 förprövade djurstallar för häst, får/getter, fjäderfä och pälsdjur.
Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.4
Total kvantitet certifierat utsäde 2011/12 och 2012/13, ton
Total quantity of state certified seed

Utsädesslag	Certifierat i Sverige		Importerat certifierat utsäde	
	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13
Stråsäd				
Höststråsäd	53 690	58 156	1 423	2 802
Vårstråsäd	97 441	103 310	4 136	5 250
Foderväxter				
Baljväxter	8 842	8 732	739	1 864
Gräs	5 182	5 033	1 476	1 409
Övriga foderväxter	983	538	83	63
Betor	0	0	0	0
Olje- och fiberväxter	985	668	639	579
Köksväxter	4	0	0	0
Summa fröburna växtslag	167 127	176 436	8 495	11 967
Potatis	18 767	17 402	–	–

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.5
Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket[1]. Kvantitet verksam substans 1990–2012, ton
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance

	Totalt	Därav				
		Insekts-medel[2]	Svamp-medel	Betnings-medel	Ogräs-medel	Tillväxt-regula-torer
Kvantitet verksam substans, ton						
2012	1 717,4	16,9	199,9	25,4	1 450,8	24,0
2011	1 660,2	16,1	200,1	17,5	1 404,8	20,3
2010	1 472,6	19,5	199,8	28,6	1 206,1	17,8
2005	1 568,6	17,7	211,2	41,6	1 279,5	18,1
2000	1 652,3	17,3	186,1	51,7	1 364,3	32,7
1995	1 223,8	16,9	132,9	67,3	975,1	31,6
1990	2 343,5	25,6	546,0	96,7	1 631,4	43,8

1) Exklusive frukt- och trädgårdsodling.
2) Exklusive myggmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen.

Tabell 8.6
Försäljning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2012/13, milj. kg
Sales of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

	1990/91	1995/96	2000/01	2005/06	2010/11	2011/12	2012/13
Enkla gödselmedel							
Kvävegödsel	685,4	555,9	579,4	360,9	426,1	344,9	366,9
Fosforgödsel	12,0	4,2	2,6	0,8	0,8	0,6	0,8
Kaliumgödsel	6,0	8,0	9,2	9,4	3,6	2,9	10,5
Svavelgödsel	–	–	0,6	0,5	0,2	0,1	0,2
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödsel	42,8	56,4	44,5	34,6	8,1	6,5	9,3
PK-gödsel	74,3	62,6	33,5	14,4	6,4	7,5	7,6
NK-gödsel	18,6	13,0	20,2	9,7	4,5	3,4	3,5
NPK-gödsel	292,3	266,6	284,8	281,7	254,6	249,3	281,2
Totalt	1 130,9	966,7	974,8	712,1	704,3	615,2	680,0

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.7
Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2012 och 2013, ton
Feed materials in compound feeds for all animals

Foderråvara	Producerat i Sverige		Importerat	
	2012	2013*	2012	2013*
Spannmål; produkter och biprodukter	1 383 725	952 795	70 771	40 190
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter	135 546	130 506	453 152	445 884
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter	20 126	22 966	114	93
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter	67 756	58 703	50 891	50 906
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter	–	–	133	138
Vallfoder och grovfoder	6 919	5 412	2 935	4 071
Andra växter; produkter och biprodukter	16	60	721	694
Mjölkprodukter	24 342	111	632	458
Produkter från landdjur[1]	21 503	18 709	5 085	5 912
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter[2]	1 463	20 049	7 054	7 515
Mineraler	85 595	82 675	15 184	13 016
Diverse[3]	41 176	35 460	3 347	4 542
Övriga produkter[4]	214	3 464	132	754
Totalt	1 788 379	1 330 909	610 152	574 172

1) Animaliska biprodukter, fjäderfämjöl, fettgrevar, torkade äggprodukter, animaliskt fett och protein, blodmjöl och blodprodukter.
2) Fiskmjöl, vattenlösliga restprodukter, fiskolja och hydrolysat av fiskprotein.
3) Jäst och liknande, produkter och biprodukter från bl.a. bageri o. pastaframställning, fettsyror och salter av fettsyror.
4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.8
Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2013, ton

Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

Foderråvara		Svin	Fjäder-fä	Nöt	Häst	Hund/ katt	Övrigt	Totalt
Spannmål; produkter och biprodukter								
Varav	havre	2 767	13 672	6 887	2 082	200	650	26 258
	korn	79 485	11 492	98 605	1 294	701	2 253	193 830
	vete	21 473	103 278	22 826	739	15 860	850	165 026
	fodervete	57 512	153 684	41 439	3 514	168	3 912	260 229
	vetekli	15 028	5 825	40 520	6 227	183	1 805	69 589
	rågvete	7 322	7 832	24 461	–	–	132	39 747
	torkad drank	5 787	51	50 405	17	548	773	57 581
Summa		202 797	333 426	355 994	25 738	20 368	14 472	952 795
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter								
Varav	mjöl av rapsfrö	1 934	270	38 700	–	–	102	41 007
	rapsfrön, extruderade	980	829	42 042	–	–	334	44 185
Summa		6 675	20 481	101 786	927	93	543	130 506
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter								
Varav	ärter	2 151	7 588	3 200	4	–	107	13 050
Summa		3 151	9 279	10 410	6	–	121	22 966
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter								
Varav	betmassa, torkad	317	–	26 907	1 013	47	423	28 707
	betmelass av sockerbeta	663	1	15 958	2 253	3	635	19 513
Summa		2 136	538	46 714	6 469	608	2 239	58 703
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter								
Summa		–	–	–	–	–	–	–
Vallfoder och grovfoder								
Summa		27	613	2 810	1 776	–	185	5 412
Andra växter; produkter och biprodukter								
Summa		–	–	–	9	46	5	60
Mjölkprodukter								
Summa		103	–	–	–	8	–	111
Produkter från landdjur[1]								
Summa		324	1 981	–	–	11 430	4 974	18 709
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter[2]								
Summa		20	–	–	–	158	19 871	20 049
Mineraler								
Summa		19 225	34 624	24 325	2 115	372	2 015	82 675
Diverse[3]								
Summa		6 313	12 217	16 349	93	11	476	35 460
Övriga produkter[4]								
Summa		148	21	192	27	74	3 002	3 464
Totalt								
2013*		240 919	413 180	558 580	37 159	33 168	47 903	1 330 909
2012		453 956	411 000	789 440	37 920	41 968	54 096	1 788 379
2011		452 875	392 899	876 049	43 949	44 604	32 306	1 842 682
2010		292 453	398 027	592 984	37 930	44 025	28 854	1 394 273
2008		297 673	383 251	566 647	43 168	36 601	20 631	1 347 972

1) Animaliska biprodukter, fjäderfämjöl, fettgrevar, torkade äggprodukter, animaliskt fett och protein, blodmjöl och blodprodukter.
2) Fiskmjöl, vattenlösliga restprodukter, fiskolja och hydrolysat av fiskprotein.
3) Jäst o. likn., produkter och biprodukter från bl.a. bageri o. pastaframställning, fettsyror och salter av fettsyror.
4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.9
Areal dränerad och systemtäckdikad åkermark, åkermark med behov av ny- och omtäckdikning samt planerad ny- och omtäckdikning i hektar 2013
Area of drained and tile drained arable land, arable land with need for new or refurbished tile drainage and planned drainage actions in hectares

Område; storleksgrupp	Åkermark, hektar						
	Brukad	Med tillfredsställande dränering	Systemtäckdikad	Systemtäckdikad de senaste 50 åren	I behov av nytäckdikning	I behov av omtäckdikning	Med planerad ny-/omtäckdikning
Län							
Stockholms	84 855	66 281	36 100	18 752	12 852	12 578	5 490
Uppsala	167 039	128 979	75 190	37 544	21 275	16 516	7 459
Södermanlands	123 882	96 050	59 028	33 785	21 471	20 615	9 896
Östergötlands	207 059	157 535	122 932	56 176	28 955	38 619	13 625
Jönköpings	91 479	68 636	13 717	9 883	9 320	8 363	5 656
Kronobergs	47 341	35 659	9 123	6 718	6 369	5 681	2 697
Kalmar	125 251	98 106	33 116	21 601	17 209	13 325	8 217
Gotlands	83 155	59 592	33 364	20 591	16 167	13 739	5 105
Blekinge	31 968	28 297	15 359	6 520	2 559	3 486	1 228
Skåne	462 771	386 864	245 675	138 702	44 891	56 878	24 274
Hallands	109 929	90 486	56 639	27 996	11 654	15 294	5 597
Västra Götalands	468 710	365 924	302 449	187 453	68 444	87 559	38 100
Värmlands	105 208	69 982	53 799	41 421	24 844	18 406	8 080
Örebro	106 573	77 805	55 261	38 721	21 773	16 624	9 479
Västmanlands	111 661	83 983	76 581	29 386	16 616	19 324	6 223
Dalarnas	56 622	41 889	12 114	9 541	9 148	4 667	2 399
Gävleborgs	68 580	49 208	18 507	15 401	11 599	7 462	5 160
Västernorrlands	47 883	37 598	11 203	9 889	6 440	4 128	2 324
Jämtlands	36 630	28 466	8 107	7 195	3 188	4 283	2 092
Västerbottens	70 588	54 410	32 292	30 032	11 407	8 984	3 140
Norrbottens	33 719	23 726	10 972	10 623	8 880	4 623	..
Produktionsområden							
Gss	346 020	293 109	223 875	122 190	34 600	48 685	20 213
Gmb	300 614	240 036	108 675	62 881	37 945	33 270	14 587
Gns	455 257	364 829	342 751	189 001	53 738	87 131	36 971
Ss	597 516	457 068	317 245	169 797	91 679	86 820	38 928
Gsk	482 825	364 035	137 855	90 990	69 559	65 737	28 656
Ssk	203 875	139 221	74 926	54 729	46 640	30 207	15 116
Nn	142 159	106 065	31 652	27 272	20 224	14 398	7 900
Nö	112 637	85 113	44 549	41 070	20 674	14 908	6 973
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 5,0	44 024	36 654	10 196	9 208	3 908	3 394	1 592
5,1 – 10,0	107 630	88 737	31 724	27 532	17 031	13 230	7 543
10,1 – 20,0	186 213	145 879	64 675	45 686	34 954	28 595	15 611
20,1 – 30,0	148 914	115 865	60 480	43 187	19 644	20 639	9 606
30,1 – 50,0	275 610	207 235	115 091	73 930	39 297	36 531	16 490
50,1 –100,0	524 299	400 157	234 162	151 713	79 225	74 055	32 652
100,1 –	1 354 214	1 054 951	765 201	406 672	181 001	204 712	85 851
Hela riket							
2013	2 640 902	2 049 477	1 281 528	757 930	375 060	381 155	169 346

Anm: Alla uppgifter kommer från enkätundersökningen om jordbrukets dränering. Undersökningen är en urvalsundersökning och värdena kan därmed skilja sig något från tidigare publicerade värden.

Källa: Jordbruksverket.

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande. EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att
- öka produktiviteten i jordbruket
- ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- stabilisera marknaderna
- trygga livsmedelsförsörjningen
- ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser.

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd, och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa

stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Projektstöd till olika landsbygdsprojekt redovisas i **tabell 9.9**. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell **(tabell 9.10)**.

Gårdsstöd
De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd, som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark, som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att
- jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
- jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Varje stödrätt har ett fastställt stödvärde som varierar mellan enskilda jordbrukare. Värdet beror på
- vilken slags mark som låg till grund för tilldelningen av stödrätterna
- vilken region som stödrätterna tilldelades i
- om stödrätterna förutom grundbeloppet även består av ett tilläggsbelopp.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:
- handel med stödrätter och
- hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen. Av **tabell 9.2** framgår att för 2013 utbetalades 5 850 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Efter beslut från EU blev 2013 års direktstöd minskat med 2,45 % för den del som översteg 2 000 euro. Sänkningen beror på att ekonomin i EU:s budget inte gick ihop.

Stöd för proteingrödor
Från och med år 2010 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för energigrödor
Mellan 2004 och 2009 fanns det ett stöd för energigrödor.

Stöd för odling av grödor för industri- och energiändamål
Den som odlar industri- och energigrödor har möjlighet att söka tre olika stöd:
- stödet för energigrödor (från 2010 är stödet borta)
- gårdsstödet
- investeringsstöd för att plantera energiskog.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis
Från och med 2012 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för kvalitetscertifiering
Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontroller som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och mjölkproduktion eller får och getter.

Från och med 2008 är hektarersättningen och den fasta ersättningen ersatt av ett lika

stort belopp för alla jordbrukare. Det finns en summa pengar som kommer att fördelas på alla som blir berättigade till stödet. Hur stor ersättningen blir beror alltså på hur många jordbrukare som söker stödet och hur mycket pengar det finns att fördela respektive år. Det är omöjligt att i förväg veta hur stor ersättningen kommer att bli. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd till mervärden i jordbruket
Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:
- spannmål, oljeväxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin, hampa m.m.
- nötkött
- mjölkproduktion
- får och getter.

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete, till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudier. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter samt marknadsundersökningar och testproduktion.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (ca 900 kr) betalas inte ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Handjursbidrag
Handjursbidrag ingår från och med 2012 i gårdsstödet.

Mjölkbidrag
Mellan åren 2004 och 2006 fanns det ett mjölkbidrag till mjölkproducenter. Från och med 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Modulering
Med modulering, menas att pengar förs över från vissa andra stöd till miljöersättning, företagsstöd och projektstöd.

För 2013 gjordes avdrag för modulering på 10 % på stödbelopp mellan 5 000 och 300 000 euro. För stöd som överstiger 300 000 euro görs avdrag på 14 %. De stöd som berörs är gårdsstödet, stödet för kvalitetscertifiering samt stödet för mervärden i jordbruket.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag
EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 1 350 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västra Götalands län följt av Jönköpings län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbetalades 718 milj. kr i kompensationsbidrag för år 2013.

Nationellt stöd till norra Sverige
Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion, för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2014 har 278 milj. kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2013. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2013.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöersättningar sökts för år 2013.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöersättningar. Totalt utbetalades det 2 505 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet år 2013. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län.

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Från och med 2001 finns två stöd för betesmarker och slåtterängar. Dels ett projektstöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slåtterängar, betesmarker, skogs- och fäbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävden upphört. Syftet med stödet för skötsel av betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Ersättning lämnas för betesmarker och slåtteräng med allmänna värden samt betesmarker och slåtteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för fäbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslåtter och efterbete ger ytterligare ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att man ska få ett åtagande för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet måste den sammanlagda ersättningen för det första året i åtagandeperioden vara minst 1 000 kronor. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör och därmed bidra till att uppnå det svenska miljökvalitetsmålet ”Ett rikt odlingslandskap”. Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Alla djur ska vara renrasiga. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Detta stöd har från och med år 2007 slagits ihop med stödet för vallodling.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med ersättningen är att jordbruksmarken ska användas på ett hållbart sätt. Ekologisk produktion har positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga och för biologisk mångfald. Miljöersättningen har utformats för att bidra till att de nya målen för

ekologisk produktion uppfylls. Målen till år 2013 är att

– 20 procent av jordbruksmarken ska vara certifierad för ekologisk produktion.

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 350–7 500 kr/ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk produktion av växtodling. Ersättning för ekologisk djurhållning baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som finns inom företaget. Ett hektar åkermark motsvaras av 1,0 djurenhet och ett hektar betesmark eller slåtteräng motsvaras av 0,5 djurenheter. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor/am- och dikor till 71,43 för värphöns.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att bidra till ett öppet och variationsrikt landskap. Detta gynnar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Vallodlingen bidrar också till att minska växtnäringsläckaget och erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel. Ersättningen består av en grundersättning som du kan få i hela landet om du odlar vall, och en tilläggsersättning för slåtter- och betesvall som du kan få i stödområdena 1–5. För att få tilläggsersättningen måste man ha djur.

Grundersättningen är 500 kr per hektar i stödområde 9. För övriga stödområden är grundersättningen 300 kr per hektar. Tilläggsersättningen mellan de olika stödområdena varierar mellan 450–2 000 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning på havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 500 kr/ha. Fånggröda och vårbearbetning på samma mark ger 1 600 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna minskar de negativa effekterna av växtnäringsläckage och bevarar och förstärker den biologiska mångfalden. De fyller även andra viktiga funktioner, som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation. Med våtmark menas ett vegetationstäckt område där vattenytan är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån får variera med de naturliga säsongsvariationerna. Med våtmark menas här även småvatten och dammar.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäringsutlakning till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Ersättningen är 1 400 kr/ha.

Sockerbetor på Gotland

Sista år för att söka stödet för sockerbetor på Gotland var år 2006.

Skyddszoner
Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag i stödområdena 4b, 5 och 9. Skyddszonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka nytt åtagande för skyddszoner.

Miljöskyddsåtgärder
Ersättning lämnas om man utför åtgärder som minskar riskerna vid hantering och användning av växtskyddsmedel och minskar läckaget av växtnäringsämnen. Ersättning lämnas i hela landet.

För att få ersättning måste man
- göra en växtodlingsplan
- göra en växtnäringsbalans
- göra en markkartering
- låta bestämma kväveinnehållet i flytgödsel
- ha en säker påfyllnings- och rengöringsplats för sprutan
- dokumentera behovet av bekämpning vid användning av växtskyddsmedel
- ha kontrollrutor
- lämna obesprutade kantzoner.

Ersättning lämnas med mellan 50–250 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka ett nytt åtagande för miljöskyddsåtgärder.

Djurvälfärd

Syftet med stöden för djurvälfärd är att djuren ska må bättre. Det kan till exempel vara arbete för att förhindra smittspridning och hålla extra koll på foder och hull. Det kan också vara ersättning för att lindra smärta när man kastrerar grisar.

Ersättning för extra djuromsorg för suggor (tabell 9.8)
Syftet med ersättningen är att förstärka arbetet med en god djurhälsa för att djuren ska må bättre. Ersättningen går att söka för suggor och betäckta gyltor. Ersättningen är 1 000 kr per sugga eller betäckt gylta.

För att få ersättning för extra djuromsorg för suggor måste man först söka ett åtagande. Ett åtagande innebär att man åtar sig att sköta sina suggor och betäckta gyltor enligt ersättningens villkor i 5 år. Ersättning betalas ut för det extra arbetet. Man måste följa de villkor som gäller för ersättningen för extra djuromsorg för alla suggor och betäckta gyltor varje år under hela 5-årsperioden.

För att få ersättning måste man
- vara med i det frivilliga salmonellaprogrammet
- skydda grisarna mot sjukdomar
- ha både foder- och produktionsuppföljning
- ha en plan för produktionen.

Ersättning för kastrering av galtar (tabell 9.8)
Kastrering av hangrisar görs för att förhindra att grisarna utvecklar galtlukt och galtsmak i köttet. Det går att få ersättning för att göra kastreringen så smärtfri som möjligt. Det går att genomföra kastreringen på två olika sätt:
- bedövning som följs av smärtlindring
- vaccinering mot galtlukt.

Smittsamma djursjukdomar (tabell 9.1)
Förutom lidande hos djuren kan utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar få svåra ekonomiska konsekvenser för vårt samhälle. Vid vissa sjukdomar finns dessutom risk att människor smittas.

Om jordbrukaren får extra kostnader och förluster på grund av att djuren drabbats av en allvarlig smittsam djursjukdom kan jordbrukaren få ersättning från staten. Epizootilagen reglerar vilka djursjukdomar man kan få ersättning för.

Företagsstöd

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennäringen, trädgårdsområdet och livsme-

delsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Stöd till modernisering av jordbruksföretag (tabell 9.6)
Stöd till modernisering av jordbruksföretag ska bidra till att påskynda företagens anpassning till nya marknadsförutsättningar men samtidigt ge positiva effekter för biodiversitet, miljövänlig produktion, djurvälfärd och arbetsmiljö. Under åtgärden ingår även stöd för plantering av energigrödor på åkermark.

Stödet är inriktat på att beviljas som en procentsats av planerade fasta investeringar och betalas ut först då dessa har genomförts och betalats. Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Till jordbruksföretag inom mindre gynnande områden i norra Sverige kan ytterligare högst 20 procentenheter beviljas.

De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp och i vissa fall även en sänkt stödandel. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan mest bedöms bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Varje länsstyrelse har tagit fram egna prioriteringar, vilket gett åtgärden en viss lokal prägel. Prioriteringsordningen framgår av länsstyrelsernas genomförandestrategier.

Startstöd (tabell 9.6)
Startstödet ska bidra till att främja en långsiktigt lönsam och konkurrenskraftig jordbruksnäring genom att stödja unga personer som för första gången vill etablera sig som ägare till ett jordbruksföretag. Stödet kan också underlätta och påskynda generationsväxlingar i jordbruksföretagen och därmed leda till en föryngring av jordbrukarkåren. Stödet hjälper till genom att ett bidrag av likvida medel underlättar ett övertagande eller en nyetablering, särskilt med tanke på att ett beviljat startstöd sannolikt gör det lättare att banklån beviljas.

Startstöd lämnas med högst 250 000 kr i form av en startpremie till företagare under 40 år som för första gången etablerar sig som företagare i ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Den största delen av företagen som har fått stöd har haft djur/köttproduktion jämte växtodling som inriktning. Därefter har mjölkproduktion, trädgård, får och hästar varit de vanligaste inriktningarna.

Stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter (tabell 9.7)
Stödet för högre värde, eller förädlingsstödet, är ett investeringsstöd som kan lämnas för förädling och saluföring av produkter från jord- och skogsbruk inklusive rennäring och trädgårdsnäring. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Länsstrategierna innehåller ytterligare prioriteringar.

Landsbygdsprogrammet medger i de flesta fall stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp eller en sänkt stödandel.

Projektstöd

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen.

Projektstöd kan sökas av till exempel:
- organisationer, ideella och ekonomiska föreningar inklusive stiftelser
- sammanslutningar, exempelvis av företag
- företag
- kommuner.

Det finns olika typer av projektstöd, t.ex. utveckling av bredband på landsbygden, utveckling av små företag och utveckling av landsbygdsturism **(tabell 9.9)**. Mer projektstöd redovisas på Jordbruksverkets webbplats.

Utveckling av bredband på landsbygden
En väl utbyggd infrastruktur är viktig för dem som bor på landsbygden. Genom stödet för bredband får dessa personer tillsammans med andra möjlighet att anlägga bredband i områden där det idag inte finns något marknadsintresse för att etablera bredbandsnät.

Projektstöd för bredband kan beviljas när man
- drar nya bredband
- uppgraderar befintligt bredband
- förbereder för bredband, dvs. att man gräver ned tomrör och drar fiber.

Projektstöd för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter
Projektstöd kan beviljas om det skapar förutsättningar
- för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter och med en omsättning eller balansomslutning som är lägre än 18 miljoner kronor
- för entreprenörskap på landsbygden
- för nyetablering av små företag.

Stöd kan t.ex. beviljas till projekt som
- gör att nya affärs- och verksamhetsidéer utvecklas snabbare
- sprider erfarenheter och utveckling av kommersiella och tekniska lösningar, gärna i samverkan med forsknings- och utvecklingscentrum
- syftar till är att förbättra tillgången på lokalt kapital.

Projektstöd för utveckling av landsbygdsturism
Turismen är en av de snabbast växande branscherna idag och intresset för att turista på den svenska landsbygden ökar. Bo på lantgård har blivit ett begrepp.

Projektstöd kan beviljas för projekt som förbättrar förutsättningarna för en konkurrenskraftig besöks- och turistnäring på landsbygden. Projektstöd kan även beviljas för utveckling och introduktion av IT-baserade tjänster för marknadsföring, distribution, kontakt och bokningar för en grupp av turistföretag. Syftet är att göra det enklare för företagen att nå ut till sina kunder.

Projektstöd för insatser som förbättrar servicen på landsbygden
Ett bra serviceutbud har i många fall stor betydelse när människor väljer bostadsort. Att det finns livsmedelsbutik och servicefunktioner som bank, apotek och bredband ökar möjligheten till utveckling av bygden. Att det finns kultur- och fritidsaktiviteter påverkar också hur attraktiv en bygd är.

Projektstöd kan beviljas för insatser som förstärker eller utvecklar serviceutbudet och kultur- och fritidsaktiviteten på landsbygden för både företagare och konsumenter. Det kan till exempel vara samverkanslösningar av olika slag.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.10.**

Efter Tjernobylolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.10** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket.

Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgått förutom i tabellerna 9.6, 9.7 och 9.9 där beviljade stöd redovisas. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2013.

Tabell 9.1
Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2013[1], milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Gårdsstöd	.	5 315	5 976	5 999	5 797	5 850
Stöd för proteingrödor[2]	.	21	.	.	.	.
Stöd för energigrödor	.	11	.	.	.	.
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	37	29	34	.	.
Nationellt kuvert	.	1	.	.	.	.
Återbetalning modulering	.	61	.	.	.	.
Arealersättning	3 480	.	.	.	.	.
Djurbidrag, generella	940	733	307	312	.	.
Handjursbidrag	331	263	307	312	.	.
Am- och dikobidrag	198	.	.	.	.	.
Tackbidrag	31	.	.	.	.	.
Slaktbidrag	130	.	.	.	.	.
Extensifieringsbidrag	250	.	.	.	.	.
Mjölkbidrag[3]	.	471	.	.	.	.
Regionala stöd	864	916	1 017	1 048	1 028	996
Kompensationsbidrag	574	639	747	741	726	718
Nationellt stöd norra Sverige	289	276	270	307	302	278
Miljöstöd, gamla	1 929	.	.	.	.	.
Miljöstöd, nya	128	2 345	2 486	2 539	2 520	2 505
Betesmarker och slåtterängar	.	754	787	805	804	804
Natur- och kulturmiljöer	.	168	108	108	103	97
Kulturmiljöer i renskötselområdet	1	12	25	26	22	20
Utrotningshotade husdjursraser	.	5	8	8	8	7
Öppet och varierat odlingslandskap	.	509	.	.	.	.
Miljöskyddsåtgärder	.	.	46	47	11	9
Ekologisk produktion	126	573	575	588	608	611
Vallodling	.	85	738	746	735	730
Minskat kväveläckage	.	197	152	154	162	156
Våtmarker och småvatten	.	8	16	22	24	24
Bruna bönor på Öland	.	2	1	1	1	1
Sockerbetor på Gotland	.	3	.	.	.	.
Skyddszoner	.	28	30	33	34	34
Naturfrämjande insatser på åkermark	.	.	5	9	11	11
Djurvälfärd						
Extra djuromsorg för suggor	.	.	.	.	121	118
Ersättning för kastrering av galtar	.	.	.	.	.	0
Smittsamma djursjukdomar	.	58	85	63	37	26
Summa utbetalade direktstöd	7 340	9 498	9 900	9 994	9 503	9 496

1) För perioden 2000–2012 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2013 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2014.
2) Stöd för proteingrödor ingår i arealersättning t.o.m. 2004.
3) Mjölkbidraget infördes från och med 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2
Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Single farm payment and various product support

Område	Gårds-stöd	Protein-grödor[1]	Energi-grödor[2]	Kontrak-terad stär-kelse-potatis[3]	Handjurs-bidrag[4]	Mjölk-bidrag[5]
Län						
Stockholms	159 027	.	.	.	.	.
Uppsala	284 319	.	.	.	.	.
Södermanlands	261 449	.	.	.	.	.
Östergötlands	521 892	.	.	.	.	.
Jönköpings	250 668	.	.	.	.	.
Kronobergs	132 340	.	.	.	.	.
Kalmar	347 562	.	.	.	.	.
Gotlands	198 614	.	.	.	.	.
Blekinge	96 957	.	.	.	.	.
Skåne	1 190 045	.	.	.	.	.
Hallands	262 474	.	.	.	.	.
Västra Götalands	960 202	.	.	.	.	.
Värmlands	174 387	.	.	.	.	.
Örebro	196 608	.	.	.	.	.
Västmanlands	219 752	.	.	.	.	.
Dalarnas	111 482	.	.	.	.	.
Gävleborgs	124 386	.	.	.	.	.
Västernorrlands	85 967	.	.	.	.	.
Jämtlands	79 027	.	.	.	.	.
Västerbottens	131 044	.	.	.	.	.
Norrbottens	62 015	.	.	.	.	.
Hela riket						
2013	5 850 217	.	.	.	.	.
2012	5 796 584	.	.	.	.	.
2011	5 998 518	.	.	33 636	311 916	.
2010	5 975 879	.	.	28 541	307 121	.
2005	5 314 878	21 058	11 681	36 756	262 797	470 651
2000[6]	4 088 860	.	.	.	330 836	.

1) Stöd för proteingrödor infördes fr. o.m. med 2004. År 2004 ingick utbetalningen i arealersättning. I Sverige har dock hela stödet för proteingrödor frikopplats och ingår i sin helhet i gårdsstödet fr.o.m. 2010.
2) Stöd för energigrödor infördes fr.o.m. 2004. Stödet för energigrödor går inte att söka fr.o.m. den 1 januari 2010. EU har beslutat att 2009 var det sista året då lantbrukare kan få stöd för produktion av energigrödor.
3) Stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde 2012.
4) Handjursbidraget ingår fr.o.m. 2012 i gårdsstödet.
5) Mjölkbidraget infördes fr.o.m. 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.
6) Jämförelsetalen för gårdsstöd före 2005 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3
Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige[1] för stödåret 2013 utbetalt t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

Område	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär och grönsaker	Mjölk	Slaktsvin	Summa nationellt stöd
Län					
Stockholms	1 473	–	5 691	–	5 691
Uppsala	8 686	–	–	–	–
Södermanlands	369	–	–	–	–
Östergötlands	12 627	–	–	–	–
Jönköpings	72 057	–	–	–	–
Kronobergs	33 311	–	–	–	–
Kalmar	53 558	–	–	–	–
Gotlands	15 122	4	–	–	4
Blekinge	6 278	–	–	–	–
Skåne	25 485	–	–	–	–
Hallands	13 497	–	–	–	–
Västra Götalands	83 984	–	–	–	–
Värmlands	56 988	414	4 604	843	5 861
Örebro	15 370	–	–	–	–
Västmanlands	3 426	–	–	–	–
Dalarnas	49 876	906	3 532	50	4 488
Gävleborgs	67 388	694	26 252	1 416	28 361
Västernorrlands	46 435	1 501	36 014	835	38 350
Jämtlands	55 110	1 370	50 522	279	52 172
Västerbottens	65 673	2 618	91 218	1 495	95 331
Norrbottens	31 518	2 917	41 288	3 152	47 356
Hela riket					
2013	718 229	10 423	259 120	8 071	277 614
2012	725 770	10 510	282 429	9 513	302 452
2011	740 925	11 100	284 477	11 614	307 191
2010	746 829	11 044	274 071	10 334	269 571
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

1) Anledningen till att det presenteras siffror för län som inte ligger i norra Sverige, är för att det är där företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2013, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slåtter-ängar	Vall-odling[1]	Ekologisk produktion	Minskat kväve-läckage	Miljöskydds-åtgärder
Län					
Stockholms	10 776	25 778	13 520	1 066	1 895
Uppsala	16 968	31 249	25 656	574	4 260
Södermanlands	16 671	35 357	21 826	1 602	6 467
Östergötlands	43 616	60 321	42 323	1 550	8 535
Jönköpings	40 077	60 355	18 708	20	159
Kronobergs	20 685	32 096	8 042	21	21
Kalmar	75 315	63 350	14 026	8 873	1 441
Gotlands	27 398	33 259	12 143	4 826	1 517
Blekinge	–	11 927	–	2 207	382
Skåne	61 540	76 366	24 980	33 688	14 208
Hallands	14 619	37 107	9 613	15 157	1 833
Västra Götalands	58 245	154 585	106 244	61 608	10 250
Värmlands	6 627	53 664	34 507	6 386	1 462
Örebro	9 210	29 756	17 972	1 689	4 295
Västmanlands	6 888	21 059	17 045	2 007	4 892
Dalarnas	4 977	29 649	16 860	–	735
Gävleborgs	3 509	38 106	18 818	–	277
Västernorrlands	1 888	30 687	13 208	–	11
Jämtlands	3 868	29 979	14 977	–	130
Västerbottens	1 839	39 991	9 199	–	437
Norrbottens	2 613	20 022	4 648	–	172
Hela riket					
2013	427 326	914 662	444 315	141 274	63 378
2012	426 826	921 599	435 884	145 436	73 309
2011	436 721	930 341	435 161	143 239	310 776
2010	434 024	924 803	428 336	144 030	298 247
2005	461 401	286 680	519 694	266 879	.
2004	408 656	.	462 438	283 945	.

1) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5
Miljöersättning för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Environmental support

Område	Betes-marker och slåtter-ängar	Natur- och kultur-miljöer	Kultur-miljöer i renskötsel-området	Utrot-nings-hotade hus-djurs-raser	Öppet och varierat odlings-land-skap[1]	Miljö-skydds-åtgär-der	Ekolo-gisk pro-duktion	Vall-odling[2]
Län								
Stockholms	17 383	1 230	3	222	.	190	13 785	12 847
Uppsala	30 602	2 300	–	347	.	548	29 183	16 431
Södermanlands	33 615	1 525	–	236	.	801	29 861	19 259
Östergötlands	86 747	6 262	3	336	.	1 239	69 578	36 407
Jönköpings	64 592	10 385	–	248	.	25	31 472	38 534
Kronobergs	31 422	4 802	–	227	.	4	12 273	19 943
Kalmar	137 637	9 673	–	340	.	210	22 769	40 835
Gotlands	54 807	345	–	156	.	232	18 219	22 414
Blekinge	22 144	3 016	–	175	.	76	4 291	6 854
Skåne	90 359	23 696	–	695	.	2 037	42 141	41 053
Hallands	25 017	7 301	–	241	.	306	15 064	20 178
Västra Götalands	102 636	17 755	–	897	.	1 583	152 120	86 302
Värmlands	11 045	675	–	302	.	220	40 117	52 959
Örebro	19 623	2 022	–	267	.	576	24 468	17 559
Västmanlands	15 791	1 511	–	165	.	725	23 002	10 537
Dalarnas	14 459	1 339	–	608	.	87	20 041	33 330
Gävleborgs	8 774	417	–	533	.	58	20 939	58 595
Västernorrlands	3 143	254	16	276	.	2	13 250	49 830
Jämtlands	14 014	885	331	485	.	32	15 508	50 294
Västerbottens	3 840	863	1 083	460	.	88	8 430	65 297
Norrbottens	16 789	533	18 583	160	.	42	4 740	31 016
Hela riket								
2013	804 440	96 789	20 019	7 377	.	9 080	611 249	730 474
2012	803 972	102 610	22 068	7 607	.	10 836	607 546	735 027
2011	805 254	108 282	26 153	7 919	.	47 404	587 797	745 511
2010	787 394	108 477	25 373	7 531	.	45 747	574 772	738 097
2005	754 401	167 511	11 762	5 367	508 983	.	572 845	85 316
2000	.	.	1 461	.	.	.	126 484[3]	.

1) Stödet ingår från och med 2007 i stödet för vallodling.
2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.
3) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. För år 2000 utgjorde ersättning för ekologisk odling från det gamla miljöprogrammet 268 256 000 kronor.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och små-vatten	Bruna bönor på Öland	Skydds-zoner	Naturfräm-jande in-satser på åkermark	Summa miljöstöd
Län						
Stockholms	617	752	–	1 618	174	48 820
Uppsala	458	518	–	2 452	662	83 502
Södermanlands	1 343	2 198	–	3 837	1 621	94 297
Östergötlands	1 367	2 753	–	3 238	2 736	210 666
Jönköpings	18	488	–	171	56	145 989
Kronobergs	26	491	–	66	–	69 252
Kalmar	9 149	1 706	681	661	252	223 912
Gotlands	4 727	908	–	451	124	102 383
Blekinge	2 029	450	–	130	71	39 236
Skåne	35 791	6 540	–	3 437	1 278	247 027
Hallands	18 175	1 754	–	1 654	887	90 576
Västra Götalands	70 956	3 523	–	7 687	1 295	444 754
Värmlands	7 769	218	–	854	–	114 159
Örebro	1 660	1 178	–	3 010	1 044	71 407
Västmanlands	2 113	703	–	4 638	387	59 573
Dalarnas	–	121	–	–	40	70 025
Gävleborgs	–	13	–	–	109	89 438
Västernorrlands	–	–	–	–	–	66 771
Jämtlands	–	–	–	–	–	81 549
Västerbottens	–	–	–	–	–	80 063
Norrbottens	–	–	–	–	159	72 022
Hela riket						
2013	156 198	24 314	681	33 903	10 895	2 505 419
2012	161 896	23 624	638	33 869	10 727	2 520 420
2011	153 791	22 484	948	33 325	9 021	2 547 887
2010	152 354	16 489	918	30 036	4 861	2 492 049
2005	197 136	8 378	1 895	28 344	.	2 344 704
2000	.	.	.	.	.	127 945

Tabell 9.6
Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2007–2013
Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers

Område; myndighet	Modernisering		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län				
Stockholms	34	12 532	5	1 250
Uppsala	75	25 460	5	1 000
Södermanlands	24	7 385	3	650
Östergötlands	58	18 465	13	3 125
Jönköpings	33	12 369	8	1 400
Kronobergs	65	17 185	9	2 125
Kalmar	21	7 807	1	200
Gotlands	25	6 596	9	1 800
Blekinge	12	3 369	–	–
Skåne	39	17 567	38	9 375
Hallands	13	4 481	8	1 625
Västra Götalands	101	51 735	29	6 800
Värmlands	51	15 779	6	1 375
Örebro	9	5 202	4	1 000
Västmanlands	46	14 420	8	1 250
Dalarnas	20	2 940	2	200
Gävleborgs	30	11 730	4	800
Västernorrlands	47	16 265	9	1 875
Jämtlands	58	19 333	8	1 375
Västerbottens	20	13 840	19	4 750
Norrbottens	10	3 906	1	250
Sametinget	12	1 306	6	1 500
Hela riket				
2013	803	289 670	195	43 725
2012	1 009	400 465	151	32 444
2011	1 486	619 179	235	48 199
2010	1 242	514 579	220	43 700
2009	1 281	524 172	266	51 150
2007	550	203 801	199	38 200

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7
Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2013, 1 000-tal kr
Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

Område; myndighet	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län		
Stockholms	8	1 964
Uppsala	16	3 295
Södermanlands	3	269
Östergötlands	11	3 225
Jönköpings	2	283
Kronobergs	6	1 994
Kalmar	5	2 223
Gotlands	2	1 185
Blekinge	6	342
Skåne	30	16 050
Hallands	1	750
Västra Götalands	7	2 452
Värmlands	8	1 819
Örebro	1	578
Västmanlands	5	289
Dalarnas	7	1 532
Gävleborgs	2	834
Västernorrlands	7	1 693
Jämtlands	8	2 341
Västerbottens	9	2 628
Norrbottens	5	2 057
Sametinget	2	591
Hela riket		
2013	151	48 394
2012	199	82 608
2011	247	90 582
2010	218	71 087
2009	193	61 723
2007	51	20 797

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.8
Djurvälfärd för stödåret 2013 utbetalade t.o.m. april 2014, 1 000-tal kr
Animal welfare

Område	Extra djur-omsorg för suggor	Ersättning för kastrering av galtar
Län		
Stockholms	588	–
Uppsala	1 577	11
Södermanlands	5 317	–
Östergötlands	8 782	24
Jönköpings	803	5
Kronobergs	1 152	0
Kalmar	6 051	23
Gotlands	4 532	–
Blekinge	1 822	–
Skåne	36 678	109
Hallands	12 470	–
Västra Götalands	20 905	19
Värmlands	3 107	16
Örebro	4 009	13
Västmanlands	7 290	25
Dalarnas	680	1
Gävleborgs	199	–
Västernorrlands	584	–
Jämtlands	–	–
Västerbottens	962	–
Norrbottens	880	–
Hela riket		
2013	118 389	246
2012	120 520	.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.9
Utbetalade projektstöd 2007–2013, 1 000-tal kr
Disbursed structural fund aid

Område; myndighet	Projektstöd för							
	Utveckling av bredband på landsbygden		Utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter		Utveckling av landsbygdsturism		Insatser som förbättrar servicen på landsbygden	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län								
Stockholms	1	7 447	10	3 969	17	8 806	11	45 360
Uppsala	–	–	9	1 980	8	3 109	11	21 802
Södermanlands	–	–	14	3 255	1	193	19	44 150
Östergötlands	–	–	2	630	4	1 131	22	38 002
Jönköpings	–	–	19	7 021	8	3 228	15	46 042
Kronobergs	3	1 893	16	2 380	7	1 690	23	27 777
Kalmar	–	–	16	14 069	8	1 114	13	29 056
Gotlands	–	–	5	1 871	7	3 240	24	23 581
Blekinge	–	–	12	2 388	5	1 511	5	14 511
Skåne	1	2 604	17	11 634	10	8 078	24	92 461
Hallands	–	–	7	2 832	–	–	8	37 642
Västra Götalands	–	–	8	3 142	13	6 678	68	187 325
Värmlands	1	1 580	8	806	9	2 223	20	36 130
Örebro	–	–	7	1 011	1	100	8	28 534
Västmanlands	1	551	8	957	3	453	13	22 300
Dalarnas	2	409	12	1 750	10	5 250	28	36 216
Gävleborgs	–	–	4	1 787	2	8 230	22	35 456
Västernorrlands	–	–	8	2 029	4	5 653	20	52 469
Jämtlands	2	1 219	11	6 572	16	6 365	10	31 086
Västerbottens	–	–	3	2 023	1	556	10	41 046
Norrbottens	–	–	18	2 507	9	3 855	5	41 305
Sametinget	1	1 598	2	1 380	4	1 913	–	–
Jordbruksverket	–	–	8	6 716	11	16 775	1	666
Hela riket								
2013	12	17 300	224	82 710	158	90 149	380	932 915
2012	14	21 087	246	92 933	171	89 391	161	383 923
2011	54	81 484	390	141 252	197	92 025	132	113 705
2010	55	126 601	394	178 034	256	152 944	87	68 952
2009	–	–	388	123 925	260	111 593	68	35 454
2007	–	–	97	43 407	83	39 731	7	2 723

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.10
Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2013, 1 000-tal kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

Typ av stöd	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Prisstöd	14 663	17 480	15 594	16 461	15 488	14 745
Ersättning p.g.a. Tjernobylolyckan	9 884	9 763	6 271	3 199	1 979	3 571
Övriga medel för						
främjande av rennäringen,	6 779	5 423	11 255	14 753	13 650	14 656
Varav katastrofskadeskydd	566	2 202	216	3 101	7 014	2 090
projektstöd m.m.	6 213	3 221	11 039	11 652	6 636	12 566
Ersättning för renar som skadats eller						
dödats av rovdjur	35 000	47 000	57 674	63 538	64 801	55 250
Ersättning för tågdödade renar	2 326	2 282	2 930	2 975	4 417	2 537
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 256	5 434	6 611	6 156	4 498

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.

10 Jordbrukets ekonomi

I kapitel 10 beskrivs jordbrukets ekonomi i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per hushåll redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Totalt omfattar redovisningen:

- *Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna*
- *EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn*
- *Intäkter, kostnader m.m. för företagen*
- *Jordbrukarhushållens inkomster*
- *Prisindex*
- *Arrendepriser*
- *Markpriser*
- *Priser på lantbruksenheter*

Sammanfattning

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Jordbrukets bidrag till BNP uppgick 2013 till 13,4 miljarder kr, vilket motsvarade 0,4 % av BNP (mätt som jordbrukets förädlingsvärde till baspris i relation till BNP marknadspris) **(tabell 10.1)**.

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA (Economic Accounts for Agriculture) är en ekonomisk kalkyl för jordbruket som beräknas inom alla EU-länder och som fr.o.m. år 2000 har ersatt den tidigare svenska sektorskalkylen. Jordbrukets ekonomiska resultat enligt EAA redovisas i **tabell 10.2**. Produktionsvärdet redovisas till baspriser, vilket innebär att s.k. produktrelaterade direktersättningar (produktsubventioner) enligt den gemensamma jordbrukspolitiken ingår i värdet för respektive produkt. Övriga direktersättningar (produktionssubventioner) utgörs bl.a. av gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag.

Jordbrukssektorns produktionsvärde i löpande baspriser ökade mellan 2011 och 2012 med 1,8 miljarder kronor, vilket motsvarade drygt 3 %. Mellan åren 2010 och 2011 ökade produktionsvärdet med 2,6 miljarder kr, en ökning med 5 %.

Värdet av vegetabilieproduktionen till baspris ökade med 12 % 2012 jämfört med 2011.

Produktionsvärdet till baspris för animalier minskade år 2012 med drygt 1 % jämfört med år 2011. Produktionsvärdet till baspris för nötkreatur, minskade med knappt 3 % medan produktionsvärdet för svin ökade med drygt 4 % år 2012 jämfört med år 2011.

Driftöverskott netto minskade med knappt 1 % mellan åren 2011 och 2012. Kostnaderna för insatsvaror och tjänster ökade med drygt 3 %, medan kapitalförslitning och löner ökade med knappt 5 %. Samtidigt minskade övriga produktionssubventioner med drygt 1 %.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

I Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är företagen grupperade efter olika driftsinriktningar med hjälp av både svenskt och EU:s typklassificeringssystem. Detta innebär dock inte att redovisningen av resultatutvecklingen är renodlad till en produktionsgren, utan hänger samman med att företagen väljs efter sin huvudsakliga driftsin-

riktning. Till exempel kan företag i gruppen Jordbruksväxter således även ha vissa animalieinkomster, inkomster från körslor utanför företaget, hyror samt inkomster av övrig verksamhet utanför jordbruket. En resultatförändring i en viss grupp behöver därför inte enbart bero på förändrad lönsamhet inom den huvudsakliga verksamhetsgrenen.

Intäkter i jordbruket redovisas i **tabell 10.3** med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. I respektive intäkter ingår också inkomster från direktstöd. Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, arbetskostnader, avskrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto. I tabellen sker även redovisning för skogsbruket hos de olika grupperna av lantbruksföretag. Intäkterna för skogsbruket avser årets försäljningar och inkluderar inte värdeförändring i skogsbeståndet.

En markant nettoresultatökning för svin- och större växtodlingsföretag skedde jämfört med 2011 vilket innebar ett genomsnittligt nettoresultat på 319 800 kronor för svinföretagen och 588 900 kronor för de större växtodlingsföretagen. Intäktsökningen från växtodling kommer främst från spannmål och oljeväxtodlingar. Resultatutvecklingen för de mindre växtodlingsföretagen har vänt efter kontinuerligt ökande intäkter sedan 2010. De flesta driftskostnadsposter för år 2012 ökade för båda svin- och växtodlingsproducenter. Kostnaderna för bekämpningsmedel och maskinunderhåll ökade mest inom växtodlingssektorn medan arbetskostnaderna ökade rejält för grisproduktionen.

Köttdjursföretagens bruttoresultat har blivit marginellt sämre mellan åren 2011 och 2012. Den främsta förklaringen är att de genomsnittliga intäkterna minskade något mer än de genomsnittliga driftskostnaderna. De flesta grupperna av mjölkföretag fortsatte att uppvisa försämringar av både genomsnittligt brutto- och nettoresultat. I allmänhet har intäkterna från animalier minskat förutom i den minsta storleksgruppen med 1 600–3 199 standardtimmar under 2012. Under 2012 minskade direktersättningarna något för alla storleksgrupper på riksnivå. Däremot ökade miljöstödet för samtliga storleksgrupper jämfört med 2011. Övriga intäkter minskade påtagligt för de minsta och medelstora storleksgrupperna.

Jordbrukarhushållens inkomster

I **tabell 10.4** redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter i olika storleksgrupper av jordbruksföretag för åren 2000–2012. Av tabellen framgår att den taxerade förvärvsinkomsten för hushållen vid företag med upp till 20 hektar åker till cirka 90 % utgörs av inkomst av tjänst. Med ökande företagsstorlek sjunker denna andel och är vid de största företagen 52 %.

I **tabell 10.5** återfinns, med uppdelning på län, jordbrukarhushållens genomsnittliga taxerade inkomst för 2012 av näringsverksamhet och tjänst samt nettoinkomst av kapital. Genom att därutöver beakta underskott av näringsverksamhet, nettoförändring av expansionsmedel samt allmänna avdrag har hushållsinkomsten före transfereringar erhållits. Vidare redovisas positiva ej skattepliktiga transfereringar, negativa transfereringar samt hushållsinkomsten efter dessa transfereringar.

Av **tabell 10.5** framgår att jordbrukarhushållen i Jönköpings län hade den högsta genomsnittliga hushållsinkomsten efter transfereringar, med 356 000 kr vilket var 7 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Kronobergs och Skåne län. Lägst inkomst redovisades för Gotlands län med 289 600 kr per hushåll, vilket var 13 % under riksgenomsnittet.

Prisindex

En jämförelse mellan jordbrukets olika prisindex visar att jordbrukets avräkningspriser i genomsnitt stigit med drygt 36 % mellan åren 2005 och 2012. Kostnaderna för att ta fram olika produkter har stigit med 32 % enligt Produktionsmedelsprisindex under samma period **(tabell 10.6)**. Prisutvecklingen i detaljledet av jordbruks-

reglerade varor visar en ökning med knappt 22 % sedan 2005.

I **tabell 10.7** visas ett urval av olika prisserier. Alla prisserier utom traktorer redovisas i eller ligger till grund för de index som redovisas i det Statistiska meddelandet *Prisindex och priser på livsmedelsområdet*. Det genomsnittliga priset på traktorer baseras på uppgifter ifrån statistikrapporten *Jordbrukets investeringar i maskiner och redskap*. Priset på dieselolja har minskat mellan 2012 och 2013 med 2 %. Priset för stärkelsepotatis låg på samma nivå som 2012 medan prisökningen för sockerbetor låg på 5 %. Däremot sjönk priset för spannmål mellan 12–24 % under 2013 jämfört med 2012. Inga priser på djur fanns tillgängliga för år 2013 i skrivande stund.

I **tabell 10.8** visas årsindextal för olika delposter i avräkningsprisindex. Prisutvecklingen sedan 2005 har varit varierande mellan de olika posterna. Mellan 2010 och 2012 har avräkningspriserna för spannmål och oljeväxter ökat på årsbasis medan avräkningspriserna för matpotatis och sockerbetor sjunkit under samma period. Under 2013 steg priserna för matpotatis (35 %) och sockerbetor (3 %) medan priset för oljeväxter och spannmål sjönk med 19 respektive 14 % sedan 2012. Avräkningspriser för mjölk samt får och getter har ökat med 10 % respektive 7 % jämfört med 2012 medan priserna för kalv och storboskap har minskat. Avräkningspriset för svin ligger på samma nivå som 2012. Avräkningspriserna för ägg sjönk jämfört med 2012 efter att ha legat relativt still under många år.

Arrendepriser

Arrenden inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan t.ex. avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

En del jordburksmark arrenderas även gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i följande tablå:

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 2010 och 2012:

Område	Län	2010, %	2012, %
Sydsverige	K,M	2	1
Västsverige	N,O	5	5
Småland med öarna	F,G,H,I	4	7
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	2	4
Norra Mellansverige	S,W,X	18	28
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	39	40
Hela riket		10	10

Sammanställningen avser enbart marknadsmässiga arrenden, dvs. arrenden genom självägda bolag eller som på annat sätt ej är marknadsmässiga ingår inte. Gratisarrendena är vanligast i norra Sverige där 40 % av arrendena var gratis 2012. Lägst var andelen i Sydsverige och Östra Mellansverige.

I **tabell 10.9** redovisas de genomsnittliga arrendepriserna år 2012 för jordbruksmark, dvs. både åker- och betesmark, samt för enbart åkermarken. För jordbruksmarken var genomsnittspriset 1 637 kr per hektar om gratisarrendena medräknas och 1 752 kr om de inte tas med. För enbart åkermarken var arrendepriserna i genomsnitt 80 kr högre än för jordbruksmarken. De regionala skillnaderna var dock stora. Arrendepriserna i det jordbruksdominerade Sydsverige var avsevärt högre än i norra Sverige.

Sedan 1994 har arrendepriserna stigit med 107 %. En ökning har skett mellan 2010 och 2011 då de steg med omkring 15 % **(tabell 10.10)**.

Priset på jordbruksmark

Priser för jordbruksmark har ökat kontinuerligt sedan Sveriges EU-inträde 1995. På riksnivå ligger 2012 års priser på jordbruksmark ca 2 % lägre än 2011 **(tabell 10.11)**.

Procentuellt sett har ökningen mellan 2011 och 2012 varit störst i Övre Norrland där priset steg med 16 % jämfört med 2011 medan priset minskade mest i Svealands slättbygder med 9 %.

Det genomsnittliga priset för jordbruksmark i Sverige beräknades år 2012 till 49 600 kr per hektar, vilket är närmare fem gånger så högt som 1995. Priset var högst i Götalands Södra Slättbygder med 130 200 kr per hektar och lägst i Övre Norrland med 12 900 kr per hektar.

En viktig orsak till att priserna för jordbruksmark stigit sedan mitten av 2000-talet är den reform av jordbrukspolitiken som trädde i kraft 1 januari 2005. Reformen innebar att stödet till jordbruket förändrades från att vara kopplat till odlad areal av vissa grödor och viss djurhållning till att ges i förhållande till arealen oavsett vilken gröda som odlas. Det innebar att mark som tidigare inte fått något stöd, främst åkermark som användes för vallodling samt betesmark, blev stödberättigad. Förändringen gynnade främst skogsbygderna och de norra delarna av landet. Även det allmänna ekonomiska läget med låga räntor samt högre spannmålspriser torde ha varit gynnsam för prisutvecklingen.

Det bör understrykas att prisstatistiken bygger på ett relativt litet antal köp. Den kraftiga variationen mellan olika år kan i viss utsträckning bero på detta (se nedan).

Priser på lantbruksenheter

År 2013 redovisades totalt 3 054 marknadsmässiga köp av fastigheter för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling av 1 832 000 kr. Ett ovägt medelvärde för köpeskillingskoefficienten var 1,62 **(tabell 10.12)**.

Om statistiken

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av bruttonationalprodukten.

Produktionen redovisas uppdelat på näringsliv, offentliga myndigheter samt hushållens icke-vinstdrivande organisationer. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 2007 (standard för svensk näringsgrensindelning 2007). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till marknadspris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagens driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras huvudsakligen på Jordbruksverkets EAA-kalkyl.

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA är ett räkenskapssystem för jordbruket som baseras på European System of Integrated Economic Accounts (ESA), ett redovisningssystem som följer FN:s rekommendationer för nationalräkenskaper.

EAA följer principen att all jordbruksproduktion skall ingå och avsikten med kalkylen är att beräkna värdet av all produktion och alla kostnader för denna produktion för att kunna upprätta en resultaträkning. För detta finns en förteckning över de produktionsgrenar och andra aktiviteter som anses vara karaktäristiska för jordbruket och som därför skall ingå i beräkningarna, oavsett på vilken typ av företag produktionen sker. EAA är en kalkyl för jordbrukssektorn men innefattar inte jordbrukarhushållens intäkter från annan verksamhet, såsom från skogsbruk eller anställning.

I EAA utgörs undersökningspopulationen av alla företag som bedriver växtodling på friland (inkl. trädgårdsodling) eller under glas, husdjursskötsel, uppfödning av hästar eller sällskapsdjur (dock ej för eget privat bruk), biodling, renskötsel, pälsdjursskötsel, uppföd-

ning av vilt i hägn eller entreprenadtjänster åt andra jordbruksföretag. Utöver detta kan sådana verksamheter ingå som intäkts- eller kostnadsmässigt ur statistiksynpunkt inte kan skiljas från jordbruksverksamheten. Sådana verksamheter benämns ”Sekundära ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter”. För Sverige ingår här väsentligen maskintjänster utanför sektorn, såsom snöröjning åt kommuner.

EAA bygger till största delen på sammanställningar och bearbetningar av redan befintligt statistikunderlag, såsom lantbruksregistret (LBR), skördeuppskattningar, prisstatistik, slaktstatistik och bokföringsuppgifter. Det primärmaterial som särskilt tas fram inom ramen för denna statistik är intäkter för trädgårdsnäringen samt arrendekostnader och avskrivningskostnader för maskiner och redskap.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som genomförs av SCB på Jordbruksverkets uppdrag, redovisar utvecklingen av lantbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Resultaten från JEU används för jordbrukspolitiska ställningstaganden samt för rådgivning, undervisning och forskning.

Sverige skall som medlemsland i EU lämna uppgifter från JEU till EU:s företagsekonomiska system, Farm Accountancy Data Network (FADN). Uppgifterna i FADN används främst som underlag för jordbrukspolitiska beslut och för uppföljning av EU:s jordbrukspolitik CAP (Common Agricultural Policy).

JEU baseras på ett omfattande primärmaterial för ett urval av företag. Det består av bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter samt uppgifter om lager, inventarier och anläggningar. Resultaten redovisas nationellt som medeltal per företag efter riksområden, driftsinriktningar och standardiserat arbetsbehov (uttryckt i standardtimmar). Redovisningen på driftsinriktningar sker såväl enligt svensk typologi som enligt EU:s typologi.

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag. Den urvalsplan som EU-kommissionen antagit för JEU har inneburit en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då det var fullt utbyggt. Under uppbyggnaden av antalet företag har företagen i princip behållits utan utbyte, oavsett hur många år de deltagit, för att snabbt komma upp i den av EU-kommissionens angivna urvalsstorleken. I de följande undersökningsårgångarna har urvalet successivt förnyats.

Fr.o.m. JEU 1996 anpassades undersökningens datainnehåll till kraven för FADN. Denna anpassning innebär att beräkningarna av resultatet i jordbruket i princip enbart omfattar nominellt resultat till nukostnad. Dessutom redovisas ett modifierat nominellt resultat till anskaffningskostnad genom att alternativa beräkningar för avskrivningskostnader görs på anskaffningsvärden. För skogsbruket ändrades redovisningen till kontantredovisning vilket innebär att förändring i skogsförrådet inte beaktas i resultatet.

JEU förändrades i väsentliga delar under perioden 1995–1998, bl.a. som följd av anpassning till EU-Kommissionens FADN-system. För JEU 2007 ändrades metoden för värdering av byggnader vilket hade stor inverkan på avskrivningskostnaderna. Undersökningsresultaten för 2007 kan på grund av dessa ändringar bara jämföras bakåt t.o.m. JEU 1996 och med försiktighet när det gäller nettoresultat där avskrivningarna är medräknade.

Härutöver bör vid jämförelser beaktas den statistiska osäkerheten till följd av urvalets begränsade storlek. Medelfelen för medeltalsskattningarna anges i redovisningen i Statistiska meddelanden. Det kan noteras att medelfelen för intäkter och driftskostnader totalt ofta ligger i storleksordningen 2–10 %. För skattningar av bruttoresultat ligger medelfelen för vissa grupper högre.

Jordbrukarhushållens inkomster

Undersökningen Jordbrukarhushållens inkomster genomförs, tillsammans med SCB, på uppdrag av Jordbruksverket. Den bygger på en sambearbetning mellan Lantbruksregistret (LBR) och den totalräknade inkomststatistiken (IoT). Från LBR hämtas uppgifter om vilka som var brukare vid lantbruksföretagen det aktuella året samt de uppgifter som behövs för att fördela brukarna på olika redovisningsgrupper. Hushåll som driver jordbruksföretag i aktiebolagsform ingår inte. Från IoT, som innehåller uppgifter om hela Sveriges befolkning, hämtas uppgifter om inkomster, avdrag, skatter och sociala ersättningar.

Medelvärden per hushåll redovisas för ett stort antal ekonomiska variabler med fördelning på riksområden, storlek efter åkerareal, driftsinriktningar samt brukarens ålder. Vidare redovisas antalet hushållsmedlemmar för samma grupper, vilket möjliggör en beräkning av medelvärden per hushållsmedlem. Dessutom redovisas medelvärden för brukare och maka/make med uppdelning på kvinnor och män för några variabler.

I redovisningar avseende inkomståren till och med 1998 ingick endast brukaren och brukarens maka/make. Från och med inkomståret 1999 redovisas uppgifterna per hushåll med i princip samma definition av hushållet som i registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB-hushållet ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), sammanboende som har gemensamt barn och barn oavsett ålder som bor på samma fastighet som föräldrarna. RTB-hushållet kan bestå av maximalt två generationer. Denna förändring samt det från och med år 2000 nya sättet att producera Lantbruksregistret, vilket inneburit att andelen äldre brukare minskat, försvårar jämförelser med uppgifter avseende inkomståret 1999 och tidigare.

Prisindex

Jordbruksverket publicerar månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Indexsystemet syftar främst till att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Fr.o.m. år 2009 publiceras indexserierna med 2005 som basår.

Följande indexserier ingår i indexsystemet:

1 Produktionsmedelsprisindex (PM-index)
2 Avräkningsprisindex (A-index)
3 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)
4 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1 och 2 utarbetas av Jordbruksverket och 3 och 4 av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är år 2005. EU-medlemskapet 1995 har medfört att indexserierna 1–2 har förändrats såväl innehållsmässigt som metodmässigt. Vikterna i indexserierna 1–2 ändras inte längre årligen utan byts med vissa intervall, fastställda av EU.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index) belyser prisutvecklingen för de produktionsmedel som används i jordbruket. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, underhåll samt investeringar. Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. Vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i EAA-kalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex (A-index) visar den genomsnittliga utvecklingen av producentpriserna på jordbruksprodukter i landet. Väg-

ningstalen i A-index grundas på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J) är en delserie av SCB:s producentprisindex (PPI) och mäter prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin för försäljning på den svenska marknaden och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare jordbruksprisregleringen. I denna prisserie mäts inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J) är en delserie av SCB:s konsumentprisindex (KPI) och följer utvecklingen på priserna till konsument på samma produkter som PPI-J. Här ingår inte heller prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex (KPI) utarbetas månadsvis av SCB och mäter prisutvecklingen i detaljhandeln vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatten registreras i konsumentprisindex men inte i övriga indexserier (se även kapitel 19).

Arrendepriser

Arrendeprisundersökningar har genomförts intermittent av Jordbruksverket sedan 1995. Syfte och urvalsstorlek har varierat något över åren. De senaste undersökningarna inklusive 2012 års undersökning har genomförts vartannat år och urvalet har omfattat 1 800 jordbrukare vilka enligt Lantbruksregistret arrenderade jordbruksmark **(tabell 10.9).**

Priset på jordbruksmark

EU-inträdet innebar bl.a. önskemål om en statistisk redovisning av marknadspriserna på jordbruks- och åkermark. Regelbunden statistik avseende rena markpriser, uttryckt i kronor per hektar, hade tidigare inte framtagits för Sverige. Dock har vissa överslagsmässiga beräkningar gjorts av Jordbruksverket.

Köp av enbart jordbruksmark är så sällan förekommande att statistik baserad på enbart sådana köp skulle bli alltför bristfällig för statistisk redovisning. De flesta köp av jordbruksmark omfattar också andra ägoslag eller byggnader. Till grund för redovisningen i **tabell 10.11** ligger dels det prismaterial (köpeskillingsstatistik) som används av SCB vid beräkning av fastighetsprisutvecklingen, dels uppgifter om det totala fastighetsbeståndet.

Det använda prismaterialet begränsas till vanliga köp, vilka representerar marknadsvärdet enligt fastighetstaxeringslagen och där ansökan om lagfart gjorts. Det vill säga att fastighetsregleringar ingår ej. Endast köp med en total areal på minst två hektar och en försäljningssumma under 10 miljoner ingår i bearbetningen. Vidare omfattar statistiken bara köp där köpeskillingskoefficienten ligger i intervallet 0,5–6,0, vilket innebär att s.k. extrema köp inte tas med. Inte heller ingår köp mellan maka/make, där föräldrar säljer till sina barn eller köp där lösöre ingår i köpeskillingen.

För att uppskatta hur stor del av priset som kan hänföras till jordbruksmarken på fastigheten används relationen mellan taxeringsvärdet på jordbruksmarken och det totala taxeringsvärdet på fastigheten.

Till år 2005 gjordes en ny taxering av lantbruksfastigheter vilket medförde att jordbruksmarkens andel av det totala taxeringsvärdet i genomsnitt ökade från ca 10 % vid föregående taxering (1998) till ca 14 %. Mellan åren 1999 och 2004 beräknades markpriserna med hjälp av 1998 års taxering. Det har medfört att markpriserna under dessa år till viss del underskattats då den relativa ökningen av värdet på jordbruksmark i förhållande till andra ägoslag, som ackumulerats under åren, inte tagits med i beräkningarna förrän år 2005.

År 2008 uppdaterades taxeringsvärden för lantbruksfastigheter igen men denna gång kunde man inte urskilja någon förändring i jordbruksmarkens andel av det totala taxeringsvärdet.

Liknande scenario som skedde i och med 2005 års taxering kan även skönjas i vissa regioner i och med 2011 års nytaxering. På riksnivå har jordbruksmarksvärdet år 2011 ungefär samma andel av fastighetens totala taxeringsvärde som år 2005 och år 2008 men många av de regioner där jordbruksmarkspriset är relativt högt och där majoriteten av Sveriges jordbruksmark finns har denna andel ökat medan i andra regioner minskat. Vilket då i beräkningsmodellen leder till att priserna på jordbruksmark under åren 2009 och 2010 till viss del underskattats, på samma sätt som under åren 1999 till 2004, och hela den ackumulerade ökningen från år 2009 och 2010 kom inte med i beräkningarna förrän år 2011.

För att statistiken skall ge en rättvisande och representativ bild av markpriserna har priset på riksnivå viktats med de totala arealerna i beståndet. För detta har uppgifter från taxeringsregistret använts.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenheter.

Den s.k. köpeskillingskoefficienten som redovisas i **tabell 10.12** utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde, vilket är det taxeringsvärde som sattes vid 2011 års fastighetstaxering för lantbruk. Den redovisas som ovägt medelvärde. Vid beräkningen av köpeskillingskoefficienten tas inte med s.k. släktköp, dvs. köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Annan publicering

Nationalräkenskaperna: Tabellen grundas på beräkningsunderlag från Nationalräkenskaperna vid SCB.

EAA: Statistiska meddelanden EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn, senast i JO 45 SM 1302. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksekonomiska undersökningen: Nationellt publiceras JEU-resultaten i serien Statistiska meddelanden, senast i JO 40 SM 1401. Redovisning lämnas för företag med kalenderåret som redovisningsperiod. Statistiken presenteras såväl med svensk typologi som EU:s typologi. I samtliga tabeller med den svenska typologin klassificeras företagen efter region samt storleksgrupp efter standardtimmar. I tabellerna med EU-typologi klassificeras företagen efter region samt storleksgrupp efter standardiserad intäkt.

Jordbruksekonomiska undersökningen publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Jordbrukarhushållens inkomster: Statistiska meddelanden, Jordbrukarhushållens inkomster 2012, JO 42 SM 1401. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

Prisindex: Prisindex och priser på livsmedelsområdet, JO 49 SM 1405. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

Arrendepriser: Arrendepriser på jordbruksmark 2012, JO 39 SM 1301. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se. Denna statistik publiceras vartannat år.

Markpriser: Priser på jordbruksmark 2012, JO 38 SM 1301. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se.

Priser på lantbruksenheter: SCB, Statistiska meddelanden, BO 41 SM 1401. Statistiken är tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

Figur 10A
Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2012 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices

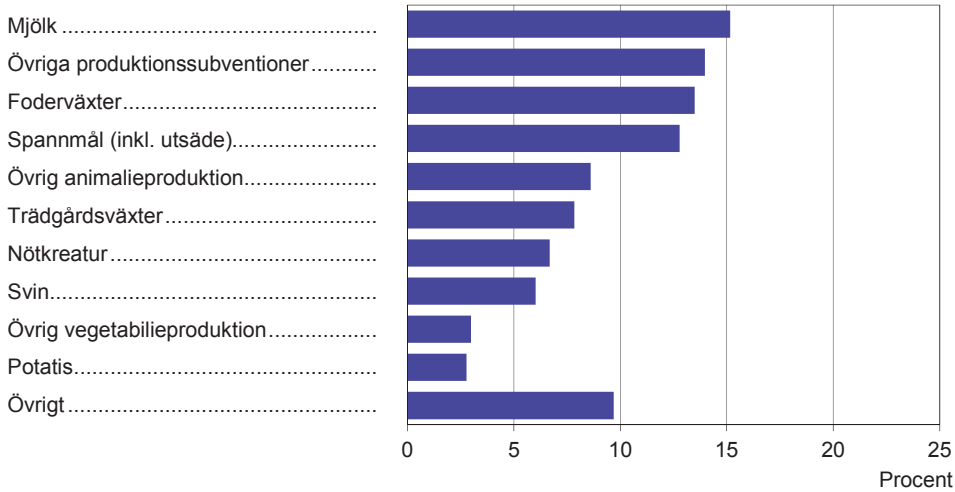

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10B
Jordbrukets kostnader till baspriser år 2012 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices

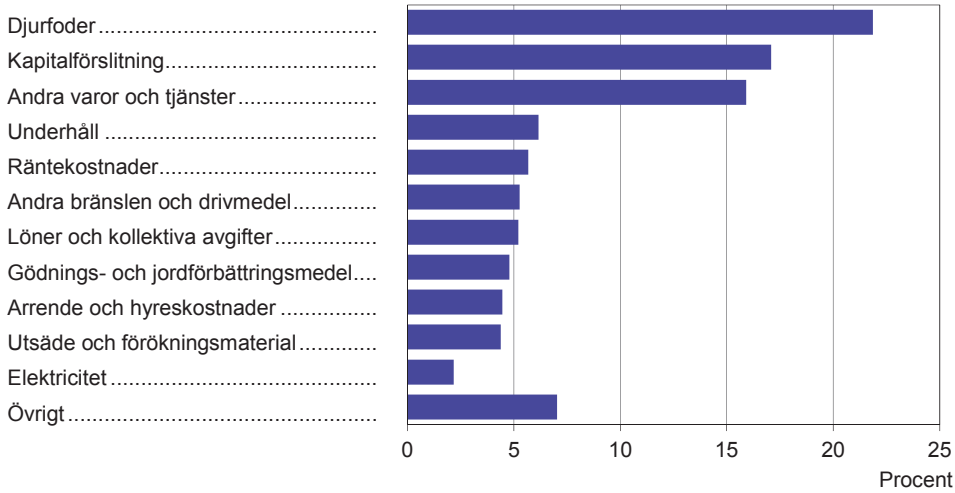

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10C
Jordbrukets prisindex 2005–2013[1] (2005=100)
Agricultural price indices

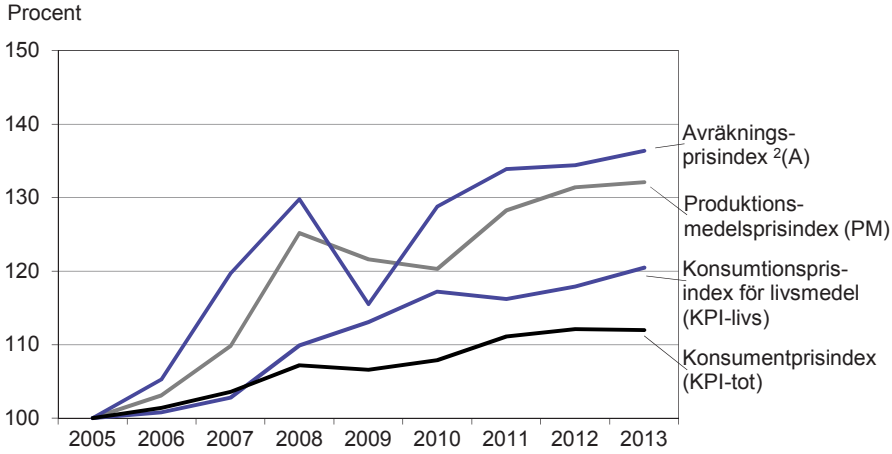

1) Preliminära årsindextal för 2013 för Avräkningsprisindex samt Produktionsmedelsprisindex.
2) Reviderad siffra för 2012.

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10D
Försålda lantbruksenheter[1] år 2013, köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr
Sold agricultural units, average market price

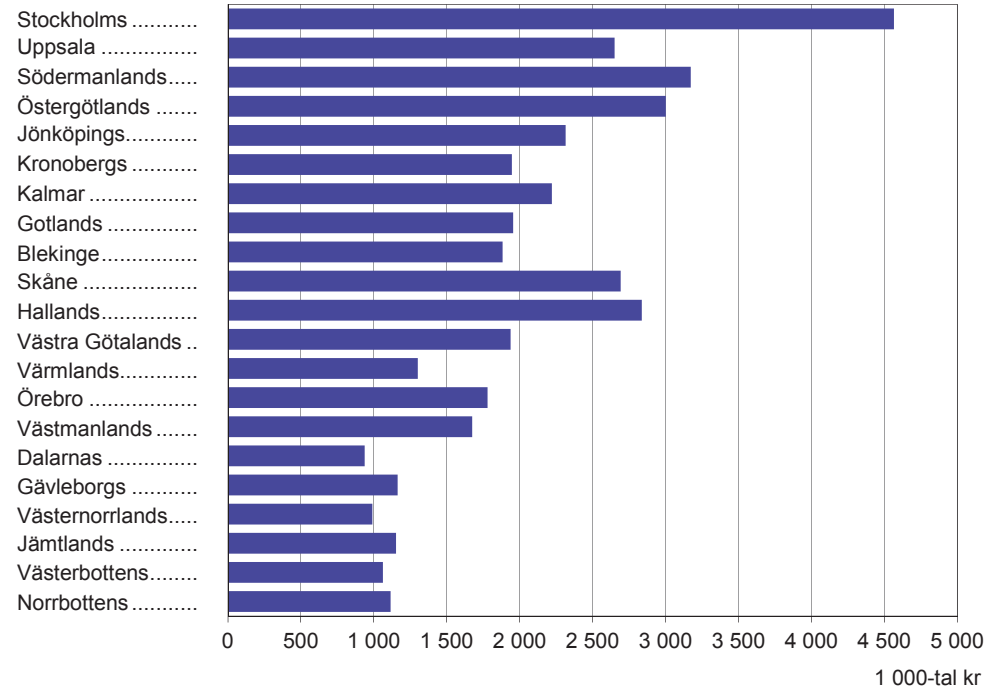

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

Tabell 10.1
Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2013 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till marknadspris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlingsvärde till baspris)	
		Miljoner kr[1]	Procentuell andel[1]
2013*	3 634 394	13 420	0,37
2012*	3 549 709	13 232	0,37
2011	3 480 543	13 272	0,46
2010	3 337 531	13 780	0,41
2009	3 105 790	10 955	0,35
2008	3 204 320	16 288	0,51
2007	3 126 018	15 814	0,51
2006	2 944 480	13 174	0,45
2005	2 769 375	14 404	0,52
2004	2 660 957	16 761	0,63
2003	2 544 867	16 628	0,65
2002	2 443 630	16 970	0,69
2001	2 348 419	16 235	0,69
2000	2 265 447	15 564	0,69
1999	2 138 421	15 763	0,74
1998	2 025 024	16 986	0,84
1997	1 932 988	17 141	0,89
1996	1 853 915	16 949	0,91
1995	1 809 575	19 458	1,08
1994	1 678 588	18 993	1,13
1993	1 572 541	18 636	1,19

1) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Tabell 10.2
Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2012 i löpande priser, mkr

EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2012 at current prices

EAA		2000[1]	2005[1]	2010[1]	2011[1]	2012*
01	**Spannmål (inkl. utsäde)**	**7 104**	**4 140**	**6 511**	**6 996**	**8 411**
02	**Industrigrödor**	**1 592**	**1 537**	**1 688**	**1 723**	**1 862**
02.1	Oljeväxtfrön och oljehaltiga frukter (inkl. utsäde)	362	420	1 093	1 028	1 262
02.2	Proteingrödor	146	89	103	85	72
02.4	Sockerbetor	1 076	1 011	484	600	518
02.9	Andra industrigrödor	7	17	8	10	9
03	**Foderväxter**	**5 215**	**4 715**	**7 783**	**8 411**	**8 882**
04	**Köks- och plantskoleväxter**	**2 848**	**2 990**	**3 450**	**3 989**	**4 333**
04.1	Färska grönsaker	1 249	1 498	1 683	2 006	2 137
04.2	Blommor och växter	1 600	1 492	1 767	1 983	2 197
05	**Potatis (inkl. utsäde)**	**1 183**	**1 234**	**1 977**	**1 511**	**1 822**
06	**Frukt**	**335**	**463**	**519**	**698**	**827**
09	**Andra växter och vegetabiliska produkter**	**37**	**42**	**84**	**103**	**104**
10	**Vegetabilieproduktion (01 till 09)**	**18 316**	**15 120**	**22 011**	**23 429**	**26 241**
11	**Djur**	**9 203**	**9 259**	**10 980**	**11 337**	**11 318**
11.1	Nötkreatur	3 909	3 638	4 343	4 519	4 399
11.2	Svin	3 335	3 399	3 838	3 797	3 964
11.3	Hästar och åsnor	547	581	536	555	543
11.4	Får och getter	150	155	210	232	236
11.5	Fjäderfä	868	909	1 361	1 503	1 469
11.9	Andra djur	394	577	692	731	708
12	**Animaliska produkter**	**11 229**	**11 158**	**12 367**	**12 985**	**12 685**
12.1	Mjölk	10 011	9 711	10 160	10 496	9 981
12.2	Ägg	808	878	1 427	1 684	1 790
12.9	Andra animaliska produkter	411	569	780	805	915
13	**Animalieproduktion (11+12)**	**20 432**	**20 417**	**23 347**	**24 322**	**24 004**
14	**Produktion av jordbruksvaror (10+13)**	**38 749**	**35 537**	**45 358**	**47 751**	**50 244**
15	**Produktion av jordbrukstjänster**	**938**	**2 488**	**2 528**	**2 719**	**2 792**
16	**Jordbrukets produktion (14+15)**	**39 687**	**38 025**	**47 886**	**50 470**	**53 036**

1) Reviderade siffror.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.2 (forts.)

EAA		2000[1]	2005[1]	2010[1]	2011[1]	2012*
17	**Sekundära icke- jordbruksaktiviteter (ej särskiljbara)**	**1 463**	**2 992**	**3 743**	**3 730**	**2 923**
18	**Jordbrukets produktion (16+17)**	**41 150**	**41 017**	**51 629**	**54 200**	**55 959**
19	**Total insatsförbrukning**	**27 878**	**29 333**	**36 603**	**38 547**	**39 727**
19.01	Utsäde och förökningsmaterial	1 633	1 619	2 280	2 318	2 519
19.021	Elektricitet	947	1 075	1 420	1 398	1 247
19.023	Andra bränslen och drivmedel	2 312	2 570	2 507	2 760	3 029
19.03	Gödnings- och jordförbättringsmedel	1 857	2 095	2 657	2 754	2 749
19.04	Växtskyddsmedel och bekämpningsmedel	866	633	858	835	902
19.05	Veterinärkostnader	237	307	375	361	347
19.06	Djurfoder	9 785	7 673	10 857	11 772	12 563
19.07	Underhåll av utrustning	2 462	2 224	2 565	2 687	2 615
19.08	Underhåll av byggnader	564	796	794	973	924
19.09	Jordbrukstjänster	938	2 488	2 528	2 719	2 792
19.095	Indirekt mätta finansiella tjänster (FISIM)	347	472	659	750	895
19.90	Andra varor och tjänster	5 932	7 382	9 102	9 220	9 146
20	**Förädlingsvärde brutto till baspriser (18-19)**	**13 271**	**11 683**	**15 026**	**15 653**	**16 232**
21	**Kapitalförslitning**	**5 885**	**6 674**	**8 938**	**9 372**	**9 817**
21.1	Utrustning	4 537	5 162	7 066	7 348	7 692
21.2	Byggnader	1 348	1 512	1 872	2 024	2 125
22	**Förädlingsvärde netto till baspriser (20-21)**	**7 387**	**5 009**	**6 088**	**6 281**	**6 415**
23	**Löner och kollektiva avgifter**	**1 841**	**2 459**	**2 804**	**2 865**	**2 996**
24	**Övriga produktionsskatter**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
25	**Övriga produktionssubventioner**	**3 421**	**8 357**	**9 168**	**9 309**	**9 196**
26	**Faktorinkomst (22-24+25)**	**10 807**	**13 365**	**15 256**	**15 590**	**15 611**
27	**Driftsöverskott / sammansatt förvärvs-inkomst (22-23-24+25)**	**8 966**	**10 906**	**12 452**	**12 725**	**12 614**
28	**Arrende- och hyreskostnader**	**1 259**	**1 815**	**2 314**	**2 471**	**2 565**
29	**Räntekostnader**	**2 513**	**2 502**	**1 978**	**3 146**	**3 260**
30	**Ränteintäkter**	**171**	**437**	**476**	**660**	**659**
31	**Företagsinkomst (27-28-29+30)**	**5 365**	**7 026**	**8 636**	**7 768**	**7 448**

Tabell 10.3
Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2011 och 2012. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag[1]

Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

	JEU 2011				JEU 2012			
	RO 1			RO 2	RO 1			RO 2
	Växtodlingsföretag		Mjölkföretag	Mjölkföretag	Växtodlingsföretag		Mjölkföretag	Mjölkföretag
	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599
Jordbruket								
Intäkter								
Vegetabilier	416 700	1 070 900	161 600	29 100	400 000	1 175 100	156 600	62 400
Animalier	2 500	10 700	1 119 200	1 157 300	17 200	14 700	977 700	1 123 100
Övrigt	152 500	459 500	109 900	124 600	137 000	638 200	72 100	80 500
Direktersättningar	137 300	326 000	330 100	289 800	122 300	315 100	260 000	278 600
Summa intäkter	709 000	1 867 000	1 720 800	1 600 800	676 600	2 143 100	1 466 400	1 544 600
Kostnader								
Förnödenheter	224 700	588 900	503 600	458 700	228 600	718 400	507 800	513 100
Underhåll	48 100	127 400	92 000	119 300	58 800	144 400	89 300	122 000
Övrigt	140 100	248 800	464 700	417 900	152 700	226 200	421 200	453 400
Summa kostnader	412 900	965 100	1 060 300	995 800	440 200	1 089 000	1 018 300	1 088 400
Resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader och finansiellt netto	296 100	901 900	660 500	604 900	236 500	1 054 100	448 100	456 200
Arbetskostnader	4 300	28 000	81 600	39 600	5 200	23 600	68 000	45 100
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto	291 800	873 900	578 900	565 300	231 300	1 030 500	380 100	411 100
Avskrivningar								
Ekonomibyggnader och byggnadsinvent.	21 300	68 200	42 200	63 000	22 600	26 500	53 000	89 400
Markinvent. och markanläggn.	1 300	2 800	900	2 500	1 500	2 300	1 300	2 200
Maskiner och redskap	61 500	143 300	90 900	106 900	62 700	184 100	95 100	125 700
Summa avskrivningar	84 200	214 400	134 000	172 400	86 800	212 900	149 400	217 200

1) Företagen är klassade efter sin huvudsakliga driftsinriktning.

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2011				JEU 2012			
	RO 1			RO 2	RO 1			RO 2
	Växtodlingsföretag		Mjölkföretag	Mjölkföretag	Växtodlingsföretag		Mjölkföretag	Mjölkföretag
	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	20 900	150 900	36 900	38 000	23 000	192 600	33 000	36 000
Resultat före finansiellt netto	186 600	508 600	408 000	354 900	121 500	625 000	197 700	157 800
Finansiellt netto	10 300	69 600	20 400	-9 200	11 200	36 100	20 800	6 200
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital och ersättn. för eget arbete	176 400	439 000	387 600	364 100	110 300	588 900	176 800	151 600
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	56 200	53 800	58 100	47 900	42 300	18 200	50 700	95 400
Kostnader	4 100	3 700	4 700	8 900	3 400	6 100	7 300	16 400
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och finansiellt netto	52 200	50 100	53 400	39 100	38 900	12 100	43 400	79 000
Arbetskostnader	2 700	6 400	–	1 700	2 700	2 100	–	2 000
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 400	900	3 900	5 400	1 400	2 200	3 800	4 200
Resultat före finansiellt netto	48 100	42 900	49 500	32 000	34 900	7 800	39 600	72 700
Finansiellt netto	8 100	14 800	21 500	33 900	10 200	15 200	22 800	31 800
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättn. för eget arbete	40 100	28 100	28 000	-1 900	24 700	-7 400	16 800	41 000
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	216 500	467 100	415 600	362 200	135 000	581 500	193 600	192 600

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2011				JEU 2012			
	RO 3	Riket			RO 3	Riket		
	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599
Jordbruket								
Intäkter								
Vegetabilier	3 000	17 800	46 500	248 900	20 800	25 400	62 900	161 900
Animalier	247 700	370 200	184 700	1 330 100	369 700	418 000	159 300	1 988 400
Övrigt	47 900	51 200	91 500	138 400	35 400	34 100	67 500	167 000
Direktersättningar	258 200	192 200	236 400	164 900	284 600	179 400	192 800	213 800
Summa intäkter	556 800	631 300	559 200	1 882 300	710 400	656 800	482 500	2 531 100
Kostnader								
Förnödenheter	135 900	165 600	114 000	815 700	198 900	209 200	95 500	1 122 700
Underhåll	50 000	49 500	69 700	101 500	51 800	56 800	54 400	126 800
Övrigt	197 600	210 000	197 000	472 400	238 500	224 800	163 100	438 300
Summa kostnader	383 400	425 100	380 800	1 389 600	489 100	490 700	313 000	1 687 800
Resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader och finansiellt netto	173 400	206 200	178 300	492 700	527 300	522 100	320 000	1 908 400
Arbetskostnader	1 000	1 200	3 400	36 200	19 100	15 700	3 500	110 300
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto	172 400	205 000	174 900	456 500	202 200	150 300	166 000	733 000
Avskrivningar								
Ekonomibyggnader och byggnadsinvent.	21 100	22 900	39 200	128 300	36 400	27 500	31 900	114 300
Markinvent. och markanläggn.	100	200	1 400	2 600	300	500	1 300	1 900
Maskiner och redskap	49 200	46 300	59 900	83 400	76 600	52 000	50 400	79 600
Summa avskrivningar	70 500	69 400	100 500	214 200	113 300	79 900	83 500	195 800

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2011				JEU 2012			
	RO 3	Riket			RO 3	Riket		
	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599
Jordbruket Arrendekostnader	2 400	4 800	12 000	45 300	5 600	7 500	11 000	148 500
Resultat före finansiellt netto	99 600	130 800	62 500	197 000	83 400	62 900	71 500	388 700
Finansiellt netto	-9 600	-9 000	-900	55 800	-12 600	-7 400	5 500	68 900
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital och ersättn. för eget arbete	109 100	139 800	63 400	141 200	96 000	70 300	65 900	319 800
Skogsbruket *Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)*	73 600	68 400	117 700	94 600	168 100	95 800	67 400	70 200
Kostnader	6 000	6 300	18 600	13 000	19 900	12 000	18 600	8 100
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och finansiellt netto	67 500	62 100	99 100	81 600	148 100	83 800	48 800	62 100
Arbetskostnader	–	–	1 100	–	–	–	1 000	200
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 900	1 700	3 600	1 400	2 700	1 700	2 700	600
Resultat före finansiellt netto	65 600	60 500	94 400	80 200	145 400	82 100	45 200	61 300
Finansiellt netto	18 600	14 200	23 600	49 600	11 700	7 500	17 500	32 100
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättn. för eget arbete	47 000	46 200	70 800	30 600	133 700	74 700	27 700	29 200
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	156 100	186 000	134 200	171 800	229 700	145 000	93 600	349 000

Tabell 10.4
Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2012. Kronor per hushåll

The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household, SEK

Storleksgrupp, hektar åkermark	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Näringsverksamhet							
– 2,0	..	..	..	..	52 100	52 300	52 600
2,1 – 5,0	13 500	18 100	23 100	23 000	25 900	27 300	26 300
5,1 – 10,0	15 000	20 600	27 700	27 100	29 400	32 200	31 700
10,1 – 20,0	23 700	29 800	39 000	39 500	42 700	45 700	44 600
20,1 – 30,0	44 000	52 100	61 900	59 700	65 000	66 200	64 400
30,1 – 50,0	77 000	83 700	94 100	87 000	95 300	98 600	94 800
50,1 – 100,0	122 800	135 200	149 600	138 400	155 800	158 600	150 200
100,1 – 200,0	145 600	171 000	192 400	182 200	203 500	209 700	203 300
200,1 –	164 400	194 600	227 400	226 200	237 400	239 500	227 800
Heltidsjordbruk	..	..	..	..	..	177 986	173 400
Samtliga	50 400	58 000	68 100	65 100	72 000	75 100	73 200
Tjänst							
– 2,0	..	..	..	..	363 700	366 700	372 500
2,1 – 5,0	283 200	352 300	385 000	396 900	395 400	402 000	415 300
5,1 – 10,0	272 900	333 900	361 900	371 000	376 000	384 500	398 100
10,1 – 20,0	246 200	301 700	330 200	341 300	340 900	348 300	361 100
20,1 – 30,0	215 400	266 500	295 200	306 100	309 500	317 400	328 600
30,1 – 50,0	181 300	229 600	261 500	269 500	273 900	280 500	292 400
50,1 – 100,0	151 900	195 100	225 600	234 700	238 300	246 900	258 200
100,1 – 200,0	147 600	180 000	207 200	217 000	221 100	228 200	239 300
200,1 –	138 900	176 000	210 200	215 700	224 000	224 400	243 100
Heltidsjordbruk	..	..	..	..	..	227 452	238 800
Samtliga	226 400	283 300	313 800	324 100	326 400	331 100	344 900
Taxerad förvärvsinkomst[1]							
– 2,0	..	..	..	..	411 700	415 100	421 200
2,1 – 5,0	335 900	365 000	403 500	415 400	416 800	425 000	437 700
5,1 – 10,0	325 300	349 400	385 200	393 900	401 200	412 800	425 900
10,1 – 20,0	307 200	327 000	365 300	376 800	379 700	390 400	402 000
20,1 – 30,0	295 000	314 500	353 500	362 300	371 100	380 300	389 700
30,1 – 50,0	289 300	309 400	352 200	353 100	365 800	375 700	384 000
50,1 – 100,0	305 900	326 200	371 700	369 600	390 600	402 000	404 800
100,1 – 200,0	329 400	346 300	395 700	395 300	420 500	433 800	438 500
200,1 –	350 700	365 300	433 500	437 800	457 200	459 400	466 500
Heltidsjordbruk	..	..	..	..	..	401 811	408 500
Samtliga	312 300	336 700	377 900	385 200	394 400	404 500	414 400
Nettoinkomst av kapital							
– 2,0	..	..	..	..	12 400	9 200	9 500
2,1 – 5,0	1 600	7 700	8 400	8 400	9 300	6 400	6 000
5,1 – 10,0	4 800	13 900	15 700	11 500	12 700	10 700	9 800
10,1 – 20,0	11 800	21 300	22 600	17 900	17 900	15 200	16 600
20,1 – 30,0	19 000	30 100	30 800	20 700	22 600	21 900	18 300
30,1 – 50,0	29 200	39 300	41 000	30 500	29 200	28 900	27 500
50,1 – 100,0	34 900	46 000	49 200	34 500	36 500	34 600	31 900
100,1 – 200,0	43 100	50 500	54 300	39 600	42 200	40 200	33 600
200,1 –	54 600	67 600	65 200	60 200	56 200	37 600	38 400
Heltidsjordbruk	..	..	..	..	..	35 185	31 500
Samtliga	18 200	25 700	27 200	20 500	21 200	19 000	17 900

1) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.5
Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2012. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

Område	Taxerad inkomst av		Netto-inkomst av kapital	Hushålls-inkomst före skatte-fria transfere-ringar och skatter m.m.	Positiva ej skatte-pliktiga trans-fere-ringar	Skatter och övriga nega-tiva trans-fere-ringar	Hushålls-inkomst efter trans-fere-ringar
	Närings-verk-samhet	Tjänst					
Län							
Stockholms	79 000	347 100	10 600	427 900	8 100	107 200	328 800
Uppsala	95 800	336 300	20 100	441 300	10 100	106 200	345 100
Södermanlands	83 400	328 500	18 100	410 700	9 500	100 100	320 100
Östergötlands	100 100	320 000	21 400	431 100	11 300	101 700	340 700
Jönköpings	78 800	359 100	22 800	446 800	11 400	102 300	355 900
Kronobergs	68 300	353 100	24 400	434 600	10 600	97 700	347 500
Kalmar	91 600	318 100	26 400	421 000	10 700	98 000	333 700
Gotlands	90 300	274 500	17 700	362 700	13 700	86 900	289 600
Blekinge	67 300	337 300	21 000	412 200	10 500	98 400	324 300
Skåne	95 000	332 900	18 800	435 600	10 900	100 600	345 900
Hallands	73 200	346 200	22 100	418 600	10 500	96 100	333 000
Västra Götalands	67 100	352 400	15 700	416 800	10 200	98 400	328 600
Värmlands	41 900	363 600	9 500	397 200	10 100	95 800	311 400
Örebro	67 600	359 700	15 300	427 300	9 500	103 400	333 500
Västmanlands	78 900	356 100	18 500	437 300	9 800	105 900	341 200
Dalarnas	52 500	349 100	17 100	400 400	9 800	95 500	314 700
Gävleborgs	63 800	337 300	14 100	398 000	10 900	94 300	314 600
Västernorrlands	52 700	369 400	20 500	429 300	9 700	102 100	336 900
Jämtlands	57 400	320 600	10 500	377 500	10 900	87 500	301 000
Västerbottens	41 700	387 900	15 800	427 800	9 400	101 000	336 200
Norrbottens	50 000	369 700	12 500	405 300	9 100	97 600	316 700
Hela riket							
2012	73 200	344 900	17 900	420 400	10 400	99 100	331 700
2011	75 100	333 100	19 000	415 200	10 500	97 600	328 100
2010	72 000	326 400	21 200	409 300	10 500	102 700	317 100
2010 tidigare LBR-def.	73 200	324 400	21 600	408 800	10 500	102 500	316 800
2009	65 100	324 100	20 500	390 100	11 000	106 700[1]	294 400[1]
2008	68 100	313 800	27 200	398 100	10 800	114 600	294 300
2007	64 300	301 800	37 300	397 400	12 100	116 000	293 500
2006	60 300	290 300	33 300	377 200	11 600	116 500	272 300
2005	58 000	283 300	25 700	358 800	11 400	111 900	258 300
2004	59 300	265 900	23 100	337 400	11 600	110 900	238 000
2000	50 400	226 400	29 000	298 800	10 700	104 000	205 500

1) Reviderade siffror.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.6
Jordbrukets prisindex 2005–2013 (2005=100)
Agricultural price indices

Index	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013[1]
Produktionsmedelsprisindex							
Total insatsförbrukning	100,0	128,3	122,1	119,9	129,5	132,0	132,2
Investeringsvaror och -tjänster	100,0	113,4	119,5	121,6	123,9	128,9	131,6
Totalt	100,0	125,2	121,6	120,3	128,3	131,4	132,1
Avräkningsprisindex							
Vegetabilier	100,0	136,7	117,7	138,2	147,4	148,3	144,5
Animalier	100,0	125,5	114,2	123,0	125,4	125,7	131,3
Totalt	100,0	129,8	115,5	128,8	133,9	134,4	136,4
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	125,2	121,7	120,9	131,5	132,6	134,9
Animalier	100,0	113,7	112,0	112,6	116,5	118,6	122,6
Totalt	100,0	117,3	115,2	115,3	121,2	123,1	126,6
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	114,4	116,1	116,8	120,2	120,8	122,2
Animalier	100,0	110,1	112,5	113,3	115,2	117,2	121,4
Totalt	100,0	111,5	113,7	114,5	116,8	118,4	121,8
Konsumentprisindex							
Livsmedel, totalt	100,0	109,9	113,1	117,2	116,2	117,9	120,5
Totalt	100,0	107,2	106,6	107,9	111,1	112,1	112,0

1) Preliminära årsindextal för 2013 för Avräkningsprisindex samt Produktionsmedelsprisindex.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.7
Priser på traktorer, drivmedel, vegetabilier och animalier 1990–2013, kr
Prices of tractors, fuel, vegetables and animal products

Varuslag	1990	1995	2000	2005	2010	2012	2013*
Traktorer, kr/st	250 000	..	418 000	480 000	696 000	747 000	701 000
Drivmedel, kr/100 liter							
Dieselolja	277	329	572	772	906	1 083	1 056
Vegetabilier, kr/100 kg							
Vete[1]	133	118	97	91	162	190	167
Råg[1]	143	110	91	90	124	176	133
Korn[1]	133	111	89	82	131	160	132
Havre[1]	132	107	88	82	109	145	120
Potatis för stärkelse	57[2]	56	50	46	46	55	55
Sockerbetor	29	42	38	42	24	22	23
Vetekli	179[3]	127	123	150	155	211	228
Melass	169	126	102	135	209	217	230
Animalier, kr/100 kg							
Kött av							
Storboskap[4]	2 545	2 295	1 829	1 831	2 185	..	..
Mellankalv[4]	2 882	2 502	1 850	1 835	1 947	..	..
Spädkalv[4]	1 621	1 638	115	150	150	..	..
Häst[4]	1 344	607	702	614	529	..	..
Får (inkl. lamm)[4]	2 205	1 764	1 778	2 043	2 281	..	..
Slaktsvin[4]	1 487	1 325	1 102	1 080	1 181	..	..
Slaktkyckling[5]	975	773	663	650	859	956	..
Mejerimjölk, kr/100 kg	297	308	306	283	345	338	362
Ägg, kr/100 kg[6]	..	..	..	837	1 220	1 272	1 176

1) Vid leveransort för vara av normalkvalitet. Fr.o.m. juli 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för höstvete vid 11 % proteinhalt. Dessförinnan pris vid 15 % vattenhalt. Årsmedelpriser beräknas som sammanvägda månadspriser med avseende på levererade kvantiteter.
2) Uppgifterna för 1990 avser även potatis för råsprit.
3) År 1990 är ej jämförbart med senare år p.g.a. produktbyte.
4) Fritt gård, exklusive leveranstillägg och efterlikvider.
5) T.o.m. 1996 för djur med vikten 1,3 kg, därefter 1,7 kg.
6) Sammanvägt pris på A-ägg från burhöns och A-ägg från frigående höns.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.8
Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2005–2013 (2005=100)
Producer price index. Indices for subtotals

Varuslag	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Spannmål	100,0	167,7	113,7	162,2	188,7	199,3	171,2
Matpotatis	100,0	216,8	170,9	197,3	195,2	161,7	218,7
Annan potatis	100,0	104,3	109,5	98,9	97,2	105,0	105,0
Sockerbetor	100,0	63,6	64,8	57,7	56,7	52,8	54,2
Oljeväxtfrö och oljehaltiga frukter	100,0	154,8	126,1	183,7	191,4	192,5	156,1
Mjölk	100,0	127,9	105,5	122,5	126,8	119,3	130,7
Ägg	100,0	144,4	144,6	143,0	150,1	147,5	138,9
Storboskap	100,0	120,3	107,0	118,4	125,1	130,9	128,0
Kalv	100,0	127,0	109,1	106,5	103,4	118,2	113,9
Får och getter	100,0	108,1	106,8	106,9	108,0	117,4	125,6
Svin	100,0	110,9	121,2	109,8	97,9	108,5	108,5
Frukt och grönsaker	100,0	114,6	111,0	123,7	119,2	115,3	119,2
Blommor och plantskole-växter	100,0	102,7	106,3	109,8	106,8	107,3	107,9

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.9
Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2012, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriser för		
		jordbruksmark		åkermark
		inkl. gratis-arrenden, kr/ha	exkl. gratis-arrenden, kr/ha	inkl. gratis-arrenden, kr/ha
Sydsverige	K,M	3 591	3 627	3 783
Västsverige	N,O	1 555	1 591	1 526
Småland med öarna	F,G,H,I	1 092	1 133	1 227
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	1 458	1 479	1 427
Norra Mellansverige	S,W,X	631	734	574
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	350	488	322
Hela riket		1 637	1 752	1 717

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.10
Utvecklingen av genomsnittligt arrendepris för jordbruksmark inklusive gratisarrenden 1994–2012 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices

Område	Län	1994	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Sydsverige	K,M	100	102	119	153	185	195	200	239	243
Västsverige	N,O	100	100	124	127	170	148	158	180	182
Småland med öarna	F,G,H,I	100	104	133	130	160	166	177	191	203
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	121	140	167	181	184	195	201
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	139	130	135	162	168	183	191
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	115	176	116	124	138	187	197
Hela riket		100	102	122	136	164	168	176	202	207

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.11
Genomsnittliga priser på jordbruksmark[1,2] 1995–2012, 1 000-tal kr per hektar
Average prices on agricultural land

Område	Pris per hektar (vägt medelvärde)								Antal försäljn.	Försåld areal, ha
	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Produktionsområden										
Gss	25,8	40,1	67,2	97,6	94,6	100,3	138,5	130,2	116	838
Gmb	13,8	22,8	47,9	51,7	63,4	60,5	79,4	83,6	176	1 343
Gns	13,3	20,1	33,2	53,6	47,3	50,9	55,0	58,6	186	1 441
Ss	8,7	13,9	25,2	39,7	38,6	40,8	51,5	46,7	242	1 957
Gsk	9,1	14,2	26,1	30,9	33,3	31,6	41,7	38,8	689	4 053
Ssk	5,4	6,5	14,6	19,4	20,9	21,1	27,4	27,7	265	1 237
Nn	2,9	3,0	8,1	10,8	12,4	11,3	13,3	14,3	380	1 527
Nö	2,2	3,2	6,4	9,5	8,5	9,8	11,1	12,9	253	1 353
Hela riket	10,8	16,8	31,1	40,2	39,8	40,7	50,5	49,6	2 307	13 749

1) Avser både åker- och betesmark.

2) Taxeringsvärdena för lantbruksfastigheter uppdateras med jämna mellanrum och kan vara orsaken till en del av den prisutveckling som sker mellan året innan och det år uppdateringen sker (läs mer om detta under *"Om statistiken"*).

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.12
Försålda lantbruksenheter[1] 2013
Sold agricultural units

Område	Samtliga lagfarna köp (ej släktköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde[2] medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient[3], ovägt medelvärde
Län				
Stockholms	57	4 565	3 313	1,52
Uppsala	101	2 651	1 810	1,63
Södermanlands	52	3 173	2 389	1,52
Östergötlands	75	3 003	1 983	1,64
Jönköpings	124	2 315	1 706	1,49
Kronobergs	139	1 947	1 428	1,47
Kalmar	75	2 222	1 396	1,72
Gotlands	58	1 956	1 310	1,65
Blekinge	57	1 884	1 268	1,55
Skåne	322	2 693	1 837	1,57
Hallands	94	2 837	1 838	1,68
Västra Götalands	492	1 937	1 288	1,61
Värmlands	260	1 301	907	1,58
Örebro	98	1 779	1 247	1,63
Västmanlands	31	1 675	1 227	1,51
Dalarnas	180	938	653	1,66
Gävleborgs	109	1 163	875	1,50
Västernorrlands	196	991	651	1,71
Jämtlands	161	1 152	796	1,67
Västerbottens	222	1 063	744	1,69
Norrbottens	151	1 116	776	1,84
Hela riket				
2013	3 054	1 832	1 262	1,62
2012	2 995	1 742	1 169	1,66
2011	3 235	1 808	1 221	1,62
2010	3 238	1 844	1 038	1,94
2009	2 766	1 768	1 044	1,86
2008	3 267	1 677	1 021	1,80
2007	3 800	1 657	788	2,24
2006	3 316	1 526	812	1,99
2005	3 465	1 335	797	1,81
2004	3 093	1 167	460	2,61
2003	3 064	1 082	465	2,40
2002	2 944	1 030	458	2,30
2001	2 938	1 010	466	2,22

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.
2) Taxeringsvärde enligt fastighetstaxering för lantbruk 2011. För åren 2001–2004 avses basvärdet enligt 1998 års fastighetstaxering. För åren 2005–2007 avses taxeringsvärdet enligt 2005 års fastighetstaxering. För åren 2008–2010 avses taxeringsvärdet enligt 2008 års fastighetstaxering. Fr.o.m. 2011 avses taxeringsvärdet enligt 2011 års fastighetstaxering.
3) Se texten sidan **182**.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

11 Ekologisk produktion

I kapitel 11 redovisas uppgifter om ekologisk odling inom jordbruk och trädgårdsodling samt ekologisk djurhållning. Viss arealstatistik samt ersättningar redovisas även i kapitel 9

Sammanfattning

Den ekologiska produktionen

Andelen ekologiskt odlad jordbruksmark år 2013 uppgick till 16,5 %. Den omställda arealen för ekologisk produktion uppgick till 15,1 % av den totala jordbruksmarken och areal under omställning till 1,4 %. Landsbygdsprogrammets mål var att 20 % av Sveriges jordbruksmark skulle vara omställd eller under omställning till ekologisk produktion vid utgången av 2013.

Ekologiskt jordbruk innebär odling och djurhållning där man strävar efter miljöhänsyn, resurshushållning och en hög självförsörjningsgrad. Både vad gäller växtnäring och foder utnyttjar man på platsen givna och förnybara resurser. Kemiska bekämpningsmedel och lättlöslig mineralgödsel används inte i ekologisk odling. Vallen med sin blandning av gräs- och kvävefixerande baljväxter spelar en avgörande roll för växtnäringsförsörjningen. Tillsammans med en anpassad jordbearbetning och mekanisk ogräsbekämpning är växtföljden viktig för att hålla ogräsen på en hanterbar nivå. Inom den ekologiska djurhållningen anpassas djurtätheten till gårdens förmåga att producera foder.

Alla EU-länder är skyldiga att upprätta ett särskilt kontrollsystem för ekologiska produkter. Jordbruksverket är ansvarig myndighet, men kontrollen av ekologisk primärproduktion har delegerats till kontrollorgan med rätt att certifiera ekologisk jordbruksproduktion. År 2013 fanns tre godkända kontrollorgan med verksamhet inom jordbruksområdet i Sverige; Kiwa Sverige, SMAK och HS Certifiering.

Det är obligatoriskt att märka ekologiska produkter godkända för försäljning som ekologiska med EU-märket. Produkterna kan dessutom vara märkta med KRAV-märket respektive Demeter-märket. De uppfyller då EU-reglerna för ekologisk produktion, men utöver detta även KRAV:s respektive Demeterförbundets regler som i vissa avseenden är mer långtgående.

Produkter som odlats ekologiskt men inte certifierats eller fortfarande är under omställning får inte säljas med ekologisk märkning.

I **tabellerna 11.1–11.3** redovisas uppgifter om certifierade arealer och djur. Uppgifterna om arealer baseras på uppgifter från kontrollorganen. Uppgifterna om antal djur tas fram genom att koppla kontrollorganens uppgifter om vilka företag som har omställda djur med Lantbruksregistret. Antalet djur på dessa företag hämtas från Lantbruksregistret. I **tabellerna 11.4–11.11** avser uppgifterna i stället arealer där lantbrukaren sökt miljöersättning för ekologisk odling. Fr.o.m. 2010 ingår miljöersättning för certifierad ekologisk produktion respektive kretsloppsinriktad produktion. Uppgifterna avser företag som ingår i Lantbruksregistret.

Ekologiskt odlade arealer som certifierats

I **tabell 11.1–11.2** återges delar av den officiella statistiken rörande ekologisk växtodling. Det bör påpekas att siffrorna inte är helt jämförbara med uppgifterna enligt Lantbruksregistret. T.ex. ingår arealer vid jordbruksföretag som inte ingår i Lantbruksregistret.

I **tabell 11.1** redovisas omställd areal och arealer under omställning till ekologisk produktion. Under 2013 ökade den omställda arealen med 35 700 hektar eller med drygt 1 procentenhet till 15,1 %. Samtidigt

minskade arealen som var under omställning med drygt 12 200 hektar jämfört med 2012. Arealen under omställning uppgick till 1,4 % av landets jordbruksmark. Den totala arealen jordbruksmark som antingen var omställd eller var under omställning till ekologisk produktion uppgick 2013 till 501 500 hektar eller 16,5 % av den totala arealen jordbruksmark.

I **tabell 11.2** redovisas arealen omställd jordbruksmark. Den totala jordbruksmarksarealen var 460 300 hektar år 2013, varav omkring 359 300 var åkermark och 101 000 betesmark eller slåtteräng. Den arealmässigt största grödgruppen var ”Slåtter- och betesvall, grönfoder, majs och frövall” som uppgick till 243 800 hektar. Motsvarande siffra för spannmål var 84 600. Jämfört med 2012 ökade både arealen slåtter- och betesvall m.m. och arealen spannmål med 9 %. Arealen för oljeväxter ökade med 400 hektar eller 14 %. Den omställda arealen baljväxter ökade med 5 % medan arealen potatis minskade med uppemot 90 hektar eller 10 % jämfört med föregående år.

Slåtter- och betesvall m.m. dominerar odlingen och omfattade drygt hälften (53 %) av den omställda arealen jordbruksmark. Betesmark och slåtteräng uppgick till 22 % och spannmål odlades på 18 % av den omställda jordbruksmarken. Uppemot 3 % av arealen var träda. Baljväxter odlades på 2 % av arealen. Med baljväxter menas här ärter, åkerbönor m.m., konservärter och bruna bönor. De resterande grödgrupperna oljeväxter, potatis, trädgårdsväxter, andra växtslag och energiskog odlades på vardera mindre än 1 % av jordbruksmarken som ställts om till ekologisk produktion.

Ekologisk djurhållning

I **tabell 11.3** redovisas antal omställda ekologiskt uppfödda djur. Antalet mjölkkor uppgick till 48 200, vilket var i stort sett oförändrat jämfört med 2012. Antalet am- och dikor ökade med nästan 10 % och uppgick totalt till 64 600. Totala antalet nötkreatur 2013 var 285 700 djur. Antalet får ökade med 5 % jämfört med 2012 och rapporterades totalt till 118 800 djur. Antalet svin minskade med närmare 7 % jämfört med 2012. Totalt rapporterades antalet svin uppgå till 20 500 för år 2013 och av dessa var 2 000 suggor. Antalet värphöns ökade och uppgick till 868 000 år 2013, en ökning med uppemot 9 % jämfört med föregående år. Antal slaktkycklingar rapporterades vid tidpunkten för mätningen uppgå till 26 000, en minskning med 11 % jämfört med 2012. Den ekologiska svinproduktionen mätt i andel djur uppgår endast till någon procent av det totala antalet djur. Det har inte skett någon större förändring av djurantalet i den ekologiska svinproduktionen de senaste åren.

Ekologisk odling med miljöersättning

I **tabell 11.4–11.11** redovisas grödarealer, skörd per hektar och produktion för arealer med miljöersättning för ekologisk odling 2013, dvs. med miljöersättning för certifierad ekologisk produktion eller kretsloppsinriktad produktion. Ändrat insamlingssätt under år 2007 har medfört att en del av de arealer som odlats enligt reglerna för miljöersättningen för ekologisk odling inte längre finns med i redovisningen. För spannmål och de flesta andra grödorna är skillnaden marginell, för slåttervall innebär det dock att den totala skörden underskattas. Uppgifterna avser arealer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. Den totala arealen med miljöersättning för ekologisk odling redovisas i kapitel 9 **tabell 9.4**.

I **tabell 11.4** redovisas spannmålsarealer med ersättning för ekologisk odling med uppdelning på produktionsområden och riket. Havre var den gröda som hade den största omfattningen av odlingen med 33 150 hektar, vilket var i stort sett oförändrat jämfört med 2012. Näst största gröda var vårkorn och arealen uppgick till 22 000 hektar. Blandsäd med miljöersättning för ekologisk odling, inräknat såväl stråsädesblandningar som strå/baljväxtblandningar, odlades på 18 920 hektar. Vårvete odlades på 17 570 hektar. Höstvetearealen uppgick till 9 600 hektar, en minskning av arealen med 29 % jämfört med

2012. Minskningen orsakades av regnväder under hösten 2012 som i många fall förhindrade den planerade höstsådden. De största arealerna med ekologiskt odlad spannmål fanns i Götalands norra slättbygder och Svealands slättbygder.

I **tabell 11.5** redovisas arealer med miljöersättning för ekologisk odling av ärter och åkerbönor. Den ekologiska ärtodlingen minskade under 2013 med 190 hektar eller 9 % jämfört med 2012 och uppgick till 1 950 hektar. Odlingsarealen för åkerbönor minskade under 2013 efter att ha ökat de senaste fem åren. Jämfört med 2012 minskade arealen åkerbönor med 190 hektar eller med 2 %, och uppgick till 7 690 hektar.

I **tabell 11.6** redovisas oljeväxtarealen med miljöersättning för ekologisk odling. Höstraps odlades på 2 020 hektar, vilket var en ökning av arealen med 3 % jämfört med 2012. Vårrapsarealen ökade med 34 % och grödan odlades på 390 hektar. Arealen vårrybs ökade med 40 % jämfört med 2012 och uppgick till 380 hektar. För höstrybs och oljelin minskade däremot arealerna med 61 respektive 38 % jämfört med 2012. Höstrybs odlades på 170 hektar och oljelin på 80 hektar, främst i Götalands norra slättbygder.

I **tabell 11.7** redovisas arealer med miljöersättning för matpotatis, potatis för stärkelse och sockerbetor. Matpotatisarealen uppgick år 2013 till 800 hektar, en minskning med 2 % jämfört med 2012. Den ekologiska odlingen av potatis för stärkelse har också minskat och grödan odlades på 10 hektar under 2013. Odlingen av sockerbetor uppgick till cirka 300 hektar under 2005 och efter flera år utan redovisning uppgår arealen till 10 hektar 2013.

I **tabell 11.8** redovisas beräknad slåttervallareal med miljöersättning för ekologisk odling. Arealen uppgick år 2013 till 211 000 hektar, en ökning med 6 % jämfört med föregående år. P.g.a. ändrat insamlingssätt för den ekologiskt odlade arealen är slåttervallarealuppgiften osäker. För slåttervall kan det röra sig om runt 5 % av den ekologiskt odlade arealen som sedan år 2007 inte längre syns i statistikunderlaget.

Ekologisk produktion

I **tabell 11.8–11.11** redovisas skörd per hektar och total produktion för arealer med miljöersättning för ekologisk odling, vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. All produktion på denna areal är inte godkänd för försäljning som ekologiskt odlade produkter.

I **tabell 11.8** redovisas skörd av slåttervall från arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid företag som ingår i Lantbruksregistret. Den totalt inbärgade skörden för 2013 var uppemot 1,0 miljon ton, fördelat på första skörd 0,6 miljoner ton och återväxtskörd 0,3 miljoner ton. Skörden per hektar uppgick på riksnivå till 4 550 kg per hektar. Av landets totala bärgade skörd av slåttervall var drygt 20 % ekologiskt odlad.

I **tabell 11.9** redovisas skörd *per hektar* för spannmålsgrödorna med uppdelning på produktionsområden och riket. Högst skörd per hektar för spannmålsgrödorna uppvisade rågvete med 3 250 kg per hektar. De höstsådda grödorna hade överlag låga avkastningsnivåer jämfört med tidigare år. Hektarskörden för höstvete uppgick till 3 170 kg per hektar på riksnivå. Höstråg avkastade 2 590 kg per hektar. Vårvete och vårkorn nådde upp till 2 830 respektive 3 070 kg per hektar. Havre och blandsäd gav på riksnivå 2 750 respektive 3 010 kg per hektar vid ekologisk odling under 2013. Avkastningsnivåerna för de ekologiskt odlade spannmålsgrödorna var på riksnivå mellan 29 och 57 % lägre än motsvarande konventionella hektarskördar.

I **tabell 11.10** redovisas *totalskördar* från arealer med miljöersättning för ekologisk odling. Vid beräkning av total skörd används arealer som skördats som mogen gröda. Arealer som skördats som grönfoder ingår inte.

Skörden av spannmål som odlats på arealer med miljöersättning för ekologisk odling uppgick under 2013 till 261 500 ton, en ökning med 14 % jämfört med 2012 års

totalskörd. Totalskördarna ökade för de vårsådda spannmålsgrödorna jämfört med 2012. Totalskörden av vårkorn ökade t.ex. med närmare två tredjedelar. Den ekologiskt odlade höstveteskörden är den minsta som redovisats medan motsvarande totalskördar av vårvete och vårkorn tvärtom är rekordhöga. Denna omfördelning var delvis en följd av att det under hösten 2012 kom stora regnmängder som försvårade och i många fall omöjliggjorde sådden av höstvete.

Den ekologiskt odlade spannmålsskörden motsvarade drygt 5 % av den totala spannmålsskörden i landet. Störst andel ekologisk odlad produktion på grödnivå hade blandsäd, där 33 % av produktionen var ekologisk odlad. För havre var 10 % av produktionen ekologiskt odlad. För vårvete och rågvete var motsvarande andel 9 %, för höstråg 4 % och för vårkorn 3 %. Av den totala produktionen av höstvete var 2 % ekologiskt odlad.

Totalskörden av åkerbönor och ärter uppgick under 2013 till 23 400 respektive 5 000 ton (**tabell 11.11**). Den största totalskörden för åkerbönor uppmättes i Götalands norra slättbygder. Totalskörden för matpotatis var 13 600 ton, en ökning med 21 % jämfört med föregående år. För åkerbönor och ärter var 38 % respektive 12 % av den totala produktionen i riket ekologiskt odlad. För matpotatis var endast 2 % ekologiskt odlad.

Ekologisk trädgårdsodling

Den ekologiskt odlade arealen med trädgårdsprodukter för år 2011 redovisas i **tabell 11.12.** Frilandsarealen var 871 hektar, en minskning med uppemot 300 hektar sedan förra undersökningstillfället som var 2008. Den ekologiskt odlade växthusytan var 131 307 m^2, vilket innebär nästan en fördubbling av arealen jämfört med 2008. Den ekologiskt odlade arealen motsvarar 4,9 % av den totalt odlade växthusytan i Sverige.

Om statistiken

Följande begrepp som används inom ekologisk odling kan behöva förtydligas:

Under omställning, omställningstid, omställd areal

De första åren en åker odlas enligt certifieringsreglerna får produkterna inte säljas som ekologiska. Dessa år kallas ”omställningsår” eller karensår. På samma sätt är djurhållningen ”under omställning” innan uppfödningen efter omställningstidens slut får säljas med benämningen ekologisk. Under omställningstiden sker kontroll på samma sätt som för den omställda produktionen.

Miljöersättning för ekologisk odling

Statistik rörande ersättningarna för ekologisk odling tas fram av Jordbruksverket och redovisas översiktligt i kapitel 9. Arealer fördelade på grödor och produktion för dessa arealer redovisas i **tabellerna 11.4–11.11**.

Annan publicering

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning finns tillgänglig på Jordbruksverkets och Eurostats webbplatser; www.jordbruksverket.se respektive www.ec.europa.eu/eurostat.

Statistik om ekologisk växtodling med uppgifter om omställda arealer och arealer under omställning, redovisas fr.o.m. referensår 2010 i Statistiska meddelanden, serie JO 10.

Statistik om ekologisk djurhållning redovisas fr.o.m. referensår 2013 i Statistiska meddelanden, serie JO 20.

Statistik om skörd för ekologisk och konventionell odling redovisas i Statistiska meddelanden, serie JO 14.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar som man numera inte skiljer på, genomförs vart tredje år och publiceras i serie JO 33, senast JO 33 SM 1201.

Tabell 11.1
Omställd ekologiskt odlad areal och areal under omställning
Fully converted area, area under conversion and total organic area

	Omställd areal		Areal under omställning		Summa	
	Hektar	Andel av total areal jordbruks-mark, %	Hektar	Andel av total areal jordbruks-mark, %	Hektar	Andel av total areal jordbruks-mark, %
Hela riket						
2013	460 321	15,1	41 202	1,4	501 524	16,5
2012	424 643	13,9	53 435	1,8	478 079	15,7
2011	385 652	12,6	94 974	3,1	480 626	15,7
2010	329 472	10,7	109 405	3,5	438 878	14,2
2009	302 790	9,8	82 274	2,7	385 064	12,5
2005	200 638	6,2	22 100	0,7	222 738	6,9

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.2
Omställd ekologiskt odlad jordbruksmark fördelad på olika grödgrupper, hektar
Fully converted organic areas for different groups of crops

	Summa omställd areal	Varav				
		Spann-mål	Balj-växter	Olje-växter	Slåtter- och betesvall, grönfoder, majs och frövall	Potatis
Hela riket						
2013	460 321	84 636	8 887	3 413	243 833	808
2012	424 643	77 926	8 462	3 002	224 110	895
2011	385 652	71 907	8 253	2 502	202 366	967
2010	329 472	61 104	7 265	2 320	163 240	872
2009	302 790	63 374	6 667	1 744	142 347	903

	Varav					
	Energi-skog	Träd-gårds-växter	Andra växt-slag	Träda	Ospecifi-cerad åkermark	Betes-mark och slåtteräng
Hela riket						
2013	396	1 431	3 227	12 481	235	100 972
2012	295	1 298	2 957	10 484	139	95 076
2011	500	1 327	3 221	9 411	343	84 855
2010	190	1 239	279	8 522	8 427	76 015
2009	181	1 203	265	7 149	9 613	69 343

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.3
Antal djur omställda till ekologiskt produktion
Number of organic livestock

	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar	Kalvar under 1 år	Summa nöt-kreatur
	För mjölk-produk-tion	För upp-födning av kalvar				
Hela riket						
2013	48 193	64 615	112 808	87 255	85 607	285 670
2012	47 843	58 972	106 815	78 480	82 591	267 886
2011	44 727	51 720	96 447	74 070	73 929	244 446
2010	36 435	42 644	79 079	63 512	61 402	203 993
2009	32 519	37 609	70 128	54 618	56 166	180 912

	Baggar och tackor födda 2012 eller tidigare	Lamm	Summa får		Höns, 20 veckor eller äldre	Slakt-kycklingar
Hela riket						
2013	56 890	61 870	118 760		868 378	26 014
2012	53 110	60 160	113 270		798 936	29 342
2011	45 350	52 381	97 731		790 224	29 400
2010	39 795	47 761	87 556		730 421	32 000
2009	31 631	36 893	68 524		579 015	31 100

	Galtar för avel, 50 kg och däröver	Suggor för avel, 50 kg och däröver	Slaktsvin, 20 kg och däröver	Små-grisar	Summa svin
Hela riket					
2013	51	1 996	13 520	4 981	20 548
2012	57	2 017	15 451	4 456	21 981
2011	36	1 758	12 359	4 792	18 945
2010	37	1 919	12 727	5 159	19 842
2009	35	1 861	13 106	5 717	20 719

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.4
Spannmål 2013. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Cereals. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar								
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Blandsäd	
								Strå-säd	Balj-växter/ stråsäd
Produktionsområden									
Gss	290	660	200	..	650	480	270	160	310
Gmb	800	840	470	40	2 280	940	360	280	880
Gns	3 880	6 080	920	..	3 540	11 430	930	2 840	2 270
Ss	3 030	6 510	250	..	5 480	10 870	850	1 140	2 910
Gsk	1 010	1 750	180	..	3 240	4 690	480	1 410	2 220
Ssk	560	1 550	70	–	2 510	3 660	200	370	1 510
Nn	40	150	20	–	3 080	920	–	150	1 640
Nö	–	40	..	–	1 210	150	..	20	820
Hela riket									
2013	9 600	17 570	2 110	150	22 000	33 150	3 090	6 360	12 560
2012	13 440	15 810	1 350	70	18 890	33 280	2 960	5 500	14 400
2011	15 590	13 130	2 220	130	16 420	28 720	2 700	6 450	14 790
2010	13 990	11 910	2 140	190	17 900	27 090	3 170	5 940	16 070
2009	14 610	9 240	3 260	210	16 930	32 750	5 220	5 180	15 800
2005	12 600	10 510	2 800	50	21 670	33 520	4 280	4 300	14 640

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.5
Ärter och åkerbönor 2013. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar	
	Ärter	Åker-bönor
Produktionsområden		
Gss	..	350
Gmb	110	420
Gns	540	4 370
Ss	880	1 360
Gsk	120	820
Ssk	280	350
Nn	10	10
Nö	–	..
Hela riket		
2013	1 950	7 690
2012	2 140	7 880
2011	2 520	7 650
2010	2 770	6 520
2009	2 680	4 800
2005	5 500	4 300

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.6
Oljeväxter 2013. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar				
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Oljelin
Produktionsområden					
Gss	70	–	..	90	–
Gmb	540	20	..	..	..
Gns	900	90	..	..	60
Ss	260	180	100	30	..
Gsk	180	60	..	50	..
Ssk	70	..	..	150	–
Nn	–	..	–	10	–
Nö	–	..	–	20	–
Hela riket					
2013	2 020	390	170	380	80
2012	1 970	290	440	270	130
2011	1 490	120	200	150	160
2010	1 860	230	230	230	240
2009	1 390	260	80	320	110
2005	1 670	740	330	1 570	790

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.7
Potatis och sockerbetor 2013. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Potatoes and sugar beet. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar		
	Mat-potatis	Potatis för stärkelse	Socker-betor
Produktionsområden			
Gss	80	–	–
Gmb	270	10	10
Gns	70	–	–
Ss	40	–	–
Gsk	80	–	–
Ssk	90	–	–
Nn	130	–	–
Nö	30	–	–
Hela riket			
2013	800	10	10
2012	820	20	–
2011	940	30	–
2010	850	30	–
2009	930	20	..
2005	960	70	320

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.8
Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2013. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling[1]
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production in organic farming

Område	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
	Areal, hektar[2]	Total inbärgad skörd, ton[3]	Inbärgad skörd, kg/ha[3]	Total inbärgad skörd, ton[3, 4]	Inbärgad återväxt, kg/ha[3, 4]	Totalt inbärgad, ton[3]	kg/ha[3]
Produktionsområden							
Gss	2 780	7 600	2 730	6 400	2 320	14 000	5 050
Gmb	14 250	47 300	3 320	34 300	2 400	81 500	5 720
Gns	30 910	75 600	2 450	81 300	2 630	156 900	5 080
Ss	44 640	136 400	3 060	64 200	1 440	200 600	4 500
Gsk	54 070	157 000	2 900	98 100	1 810	255 100	4 720
Ssk	26 810	73 800	2 750	26 300	980	100 000	3 730
Nn	28 180	93 300	3 310	25 000	890	118 300	4 200
Nö	9 330	24 900	2 670	11 300	1 220	36 200	3 880
Hela riket							
2013	211 000	615 700	2 920	345 100	1 640	960 800	4 550
2012	199 940	649 400	3 250	318 900	1 590	968 300	4 840
2011	208 330	620 200	2 980	419 700	2 010	1 040 000	4 990
2010	202 280	604 200	2 990	319 100	1 580	923 300	4 560
2009	203 480	557 300	2 740	343 800	1 690	901 100	4 430
2005	259 130	719 600	2 780	248 600	960	968 200	3 740

1) Uppgifterna avser arealer och skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid företag som ingår i Lantbruksregistret.
2) Arealen slåttervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.
3) Vattenhalt 16,5 %.
4) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.9
Spannmål 2013. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha[1,2]
Cereals. Yield per hectare in organic farming

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Produktionsområden								
Gss	..	3 230	..	..	4 380	4 210	..	..
Gmb	3 490	2 900	2 850	..	3 410	3 560	3 350	3 590
Gns	3 510	3 150	2 600	..	3 560	3 100	3 440	3 160
Ss	2 760	2 550	..	..	2 750	2 380	2 660	2 600
Gsk	3 180	2 800	..	..	3 180	2 580	3 690	3 130
Ssk	2 490	2 600	..	–	2 670	2 620	..	2 680
Nn	..	..	..	–	2 850	2 560	–	..
Nö	–	–	..	–	2 740	..	..	..
Hela riket								
2013	3 170	2 830	2 590	..	3 070	2 750	3 250	3 010
2012	3 590	2 540	3 440	..	2 220	2 280	3 720	2 240
2011	3 160	2 640	2 100	..	2 350	2 480	3 010	2 480
2010	2 940	2 490	2 120	..	2 210	2 130	2 690	2 350
2009	3 130	2 880	2 750	..	2 690	2 450	2 740	2 740
2005	3 440	2 720	3 060	..	2 300	2 120	3 750	2 630

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling.
2) Vid 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.10
Spannmål 2013. Totalskördar vid ekologisk odling, ton[1,2]
Cereals. Total production in organic farming

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Produktionsområden								
Gss	..	2 100	..	..	2 900	1 900	..	..
Gmb	2 800	2 300	1 300	..	7 000	2 500	1 200	1 700
Gns	13 600	18 400	2 300	..	12 300	34 000	3 100	8 600
Ss	8 300	16 300	..	..	14 800	24 400	2 200	5 000
Gsk	3 200	4 300	..	..	8 400	9 200	1 600	4 600
Ssk	1 400	3 900	..	–	6 400	8 600	..	1 900
Nn	..	..	..	–	7 800	1 700	–	..
Nö	–	–	..	–	3 000	..	..	..
Hela riket								
2013	30 200	47 500	5 300	..	62 500	82 500	9 800	23 300
2012	48 100	38 900	4 600	..	38 400	70 000	10 500	17 800
2011	48 200	33 600	4 600	..	35 700	63 500	8 000	26 500
2010	40 600	28 500	4 300	..	36 000	50 400	8 200	24 000
2009	45 100	26 200	8 800	..	41 500	73 600	13 600	22 900
2005	42 900	28 100	8 400	..	45 200	64 700	15 400	19 700

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling. Areal skördad som grönfoder ingår ej.
2) Vid 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.11
Ärter, åkerbönor och matpotatis 2013. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton[1]

Peas, field beans and table potatoes. Yield per hectare and total production in organic farming

Område	Ärter[2, 3]		Åkerbönor[2, 3]		Matpotatis	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton
Produktionsområden						
Gss	..	..	..	..	..	..
Gmb	..	..	3 360	1 400	18 960	5 200
Gns	3 280	1 800	3 150	13 700	..	..
Ss	2 240	1 900	2 870	3 900	..	..
Gsk	..	..	2 630	2 100	13 520	1 100
Ssk	..	..	..	..	..	..
Nn	–	–	..	..	16 010	2 000
Nö	–	–	..	..	..	..
Hela riket						
2013	2 690	5 000	3 080	23 400	17 060	13 600
2012	1 600	3 400	2 930	22 700	13 610	11 200
2011	1 880	4 500	3 020	23 000	13 470	12 700
2010	1 810	5 000	2 060	13 100	13 580	11 700
2009	1 960	5 100	3 140	14 600	12 140	11 200
2005	2 120	11 400	1 960	8 100	11 200	10 800

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling.
2) Vid 15,0 % vattenhalt.
3) Areal skördad som grönfoder ingår ej.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.12
Areal med ekologiskt odlade trädgårdsprodukter som odlas i växthus och på friland 2011

Areas for organically cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal eller 200 kvadratmeter växthusyta
Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation or at least 200 square metres greenhouse area

Område	Växthusyta, m^2	Andel ekologisk växthusodling %	Frilandsareal, hektar	Andel ekologisk frilandsodling, %
Län				
Stockholms	11 319	5,0	15	..
Uppsala	3 510	10,1	10	..
Södermanlands	3 395	6,7	12	..
Östergötlands	13 137	14,7	12	..
Jönköpings	1 810	7,1	5	..
Kronobergs	890	3,7	4	..
Kalmar	1 655	3,2	44	..
Gotlands	1 493	5,4	111	..
Blekinge	–	0,0	18	..
Skåne	15 817	1,2	215	..
Hallands	8 640	5,3	35	..
Västra Götalands	38 828	19,8	110	..
Värmlands	1 190	4,8	28	..
Örebro	1 765	5,2	13	..
Västmanlands	–	0,0	8	..
Dalarnas	3 877	16,5	88	..
Gävleborgs	4 188	10,6	14	..
Västernorrlands	184	0,7	17	..
Jämtlands	570	14,0	6	..
Västerbottens	17 700	23,3	16	..
Norrbottens	1 339	3,2	91	..
Hela riket				
2011	131 307	4,9	871	..
2008	70 047	2,6	1 156	9,0
2005	68 934	2,3	1 175	9,4
2002	62 012	1,8	964	7,3
1999	101 749	3,1	640	5,2

Källa: Jordbruksverket.

12 Jordbrukets miljöpåverkan

Jordbruket påverkar miljön på olika sätt. Vissa typer av påverkan upplevs som positiva (t.ex. på kulturlandskapet) medan andra upplevs som negativa eller skadliga. Det negativa är oftast kopplat till användning av olika naturresurser eller olika typer av utsläpp. I kapitel 12 redovisas statistik över kulturlandskapet och miljöpåverkande faktorer som växtskyddsmedels- och gödselmedelsanvändning samt utsläpp till luft och vatten orsakat av jordbruket.

Statistik över jordbrukets produktionsmedel – bl.a. viss statistik rörande försäljning av mineralgödsel och växtskyddsmedel – redovisas även i kapitel 8.

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald. Under senare decennier har dock jordbruket medfört förändringar i landskapet och i livsmiljöerna för djur och växter. Åker och betesmarker har tagits ur bruk. Utvecklingen har fram till 1990-talet också gått mot ett mer enformigt landskap genom att småbiotoper som åkerholmar, dikeskanter och småvatten försvunnit.

Figur 12A visar att den utnyttjade arealen betesmark minskade – framförallt i skogsbygderna – fram till mitten av 1990-talet. Därefter ökade arealen igen fram till 2005, vilket hänger samman med de miljöstöd som finns för skötseln av dessa marker. På senare år har arealen minskat. En orsak är att definitionen av betesmark som ger ersättning skärpts. **Tabell 12.1** visar den regionala fördelningen av olika typer av betesmark. Stora arealer betesmark finns i Västra Götalands, Skåne och Kalmar län.

Åtgärderna inom axel 2 i Landsbygdsprogrammet (2007–2013) ska hjälpa till att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd. Syftet är också att stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan. Åtgärderna ska bidra till att nå gemensamma och nationella miljömål.

Tabell 12.2 visar miljöersättningar, ersättningar för djurvälfärd, kompensationsbidrag, miljöinvesteringar och skogliga insatser samt i vilken utsträckning miljömålen för dessa har uppnåtts. Miljöersättningar är den största delen. För att få en miljöersättning måste lantbrukaren söka ett åtagande. Ett åtagande innebär att lantbrukaren åtar sig att sköta mark och djur enligt vissa villkor i fem år. Miljöinvesteringar är stöd för tidsbegränsade projekt, t.ex. anläggning av våtmarker.

Flera av de stora åtgärderna har en måluppfyllelse på över 80 %. Det gäller kompensationsbidrag, miljöersättning för vallodling, för betesmarker och slåtterängar och för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet.

2013 nådde man slutet av programperioden och man kan nu bedöma måluppfyllelsen under hela perioden. De ersättningar som har nått målen är kompensationsbidrag, vallodling, skyddszoner, natur och kulturmiljöer i renskötselområdet, traditionella husdjursraser och extra djuromsorg för suggor samt skogliga åtgärder.

För ekologiska produktionsformer, har några delmål om djurhållning uppfyllts, medan andra delmål om växtproduktion, och antalet företag är långt ifrån målet.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Försäljningen av mineralgödsel (handelsgödsel) till jord- och trädgårdsbruk har minskat successivt sedan slutet av 1980-talet **(figur 12B).** Jämfört med 2012 ökade kväve-, kalium-, svavel- och fosforförsäljningen 2013 med 9 %, 20 %, 25 % respektive 13 %.

Den totala tillförseln av mineral- och stallgödsel till grödor som skördades 2011 uppgick enligt **tabell 12.3** till 203 600 ton kväve i växttillgänglig form, 39 000 ton fosfor och 166 200 ton kalium, vilket motsvarar 109 kg växttillgängligt kväve, 25 kg fosfor och 110 kg kalium per hektar om växtnäringen fördelas på den gödslade arealen. Den senaste 10-årsperioden har tillförseln av kväve, fosfor och kalium från mineralgödsel successivt minskat, samtidigt som tillförseln från stallgödsel ökat. Det växttillgängliga kvävet kom till 77 % från mineralgödsel medan huvuddelen av fosfor- och kaliumgödslingen, 72 respektive 86 %, skedde med stallgödsel. Tillförseln av kväve och fosfor per hektar är högst i de sydligaste länen medan kaliumgödslingen är högst i de djurtäta länen. Gödslingsnivån hänger samman med vilka grödor som odlas men också med intensiteten i produktionen och åkermarkens bördighet.

Av **tabell 12.4** framgår att höstraps, höstvete, stärkelsepotatis och majs är de grödor som i medeltal får högst kvävegivor. Majs får även höga givor av fosfor och kalium, och så även matpotatis.

Tabell 12.5 visar att under 2011 gödslades 39 % av åkerarealen med kväve enbart från mineralgödsel och 15 % enbart från stallgödsel. 23 % av åkerarealen gödslades med kväve från både mineral- och stallgödsel. Återstående 24 % av arealen gödslades varken med stall- eller mineralgödsel. Andelen mineralgödslad areal var störst i de södra delarna av landet och i slättbygdsområdena medan andelen stallgödslad areal var störst i djurtäta områden i Götalands skogsbygder och i Norrland.

Organiskt avfall från samhället består bl.a. av avloppsslam från reningsverken samt avfall från livsmedelsindustrin, storkök och hushåll. Enligt **figur 12C** spreds 2012 runt 48 000 ton torrsubstans av slam på jordbruksmark, vilket var en minskning med 4 % jämfört med 2010.

Växtnäringsbalanser

I **tabell 12.6** redovisas näringsbalanser för jordbruksmarken enligt s.k. ”soil surface” bruttometod. Tillförsel av kväve till jordbruksmark sker genom mineral-, stall- och betesgödsel, jordförbättringsmedel, slam, utsäde, luftnedfall samt kvävefixering från baljväxter. Bortförseln består av de skördeprodukter som förs bort från fälten. Skillnaden mellan tillförsel och bortförsel benämns balans. Om balansen är positiv, har man ett överskott av näringsämnet i fråga som riskerar att ge miljöstörande utsläpp till luft och vatten.

Både kväve- och fosforöverskottet har på riksnivå minskat sedan 1995. Det minskade kväveöverskottet beror bl.a. på att tillförseln sjunkit något. Effektiviteten i kväveutnyttjandet ligger på 71 % och för fosforutnyttjandet på 99 %. Effektiviteten i näringsutnyttjandet har beräknats som bortförsel med skördeprodukter i procent av total näringstillförsel.

Kväve- och fosforläckage

Enligt riksdagens definition av det nationella miljökvalitetsmålet ”ingen övergödning” ska halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Jordbruket står för 41 % av kväveläckaget till vatten från mänsklig verksamhet **(figur 12F)** och har därför en central betydelse för hur delmålet ska uppnås.

Under vattnets väg genom landskapet renas vattnet från en del kväve genom denitrifikation (omvandling till luftkväve), sedimentation och upptag i växter. Processerna benämns retention. Förlusterna från åkern benämns bruttobelastning och den del som når havet efter retention nettobelastning. Eftersom åkermarken är spridd över stora

delar av landet varierar den andel av läckaget som når havet. Beräkningar från SMHI visar att 10–20 % av det kväve som läcker från åkrar på Småländska höglandet når havet medan det för åkermark i kustzonen kan vara 90 %.

Figur 12D visar på en läckageminskning mellan 1995 och 2009 på ca 10 %. Denna minskning har både samband med ökad andel vall och minskad spannmålsodling under perioden (se kapitel 3), men även med bättre kväveutnyttjande, dvs. en större andel av tillförd mängd kväve har tagits upp av grödan.

För övergödningen av sjöar och vattendrag i inlandet anses fosfor ha större betydelse än kväve. **Figur 12E** visar den beräknade *netto*-belastningen av fosfor från mänsklig verksamhet till vatten. Det framgår att jordbruket svarar för 44 % av den totala belastningen.

Ammoniakavgång

Vid hantering och lagring av stallgödsel liksom vid spridning av både mineral- och stallgödsel förloras kväve i form av ammoniak till luften. När djuren går på bete avgår dessutom ammoniak från djurspillningen. Ammoniaknedfallet kan vara både försurande och övergödande.

Av total kvävemängd i gödseln utgör ammoniakavgången en ca 30-procentig förlust. Gödsellagring och spridning står för de största förlusterna men även i stallet är förlusterna betydande. Av jordbrukets totala ammoniakavgång kommer mer än 95 % från stallgödsel **(figur 12G)**.

Enligt SCB:s beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med drygt 4 % mellan 2007 och 2009, främst beroende på minskat djurantal och därmed även den totala mängden gödsel de producerar. Jämfört med 1995 är minskningen 25 %. Eftersom även utsläppen från övriga sektorer, främst från transporter och industri, minskat beräknas den totala minskningen vara 22 % mellan 1995 och 2009.

Tabell 12.7 visar den regionala fördelningen av ammoniakutsläppen totalt och per hektar åker. I medeltal för riket är avgången ca 17 kg ammoniak per hektar, vilket omräknat till kväve blir 14 kg.

Kadmiumupplagring i åkermark

Kadmium ingår i råfosfat, som används vid tillverkning av fosforgödselmedel. Kadmium finns också i det slam som sprids på åkrarna för att öka avkastningen och upprätthålla markbördigheten. En fortsatt upplagring av kadmium i åkermarken utgör ett hot mot åkermarkens långsiktiga användning för produktion av livsmedel. Viktiga processer i ekosystemet kan skadas och upplagring av kadmium i de skördade produkterna kan påverka människors hälsa negativt.

Av **figur 12H** framgår att kadmiumfosforkvot i fosforgödselmedel minskat med omkring 51 % sedan 2000. Även halterna i slam har minskat, men kadmiumfosforkvoterna för slam var år 2012 ändå avsevärt högre än för fosforgödselmedlen. Den största tillförseln till åkermarken kommer nu från luftnedfallet.

Kalkningens omfattning framgår av **figur 12I**. Kalkning ökar markens pH, vilket gör att många växtnäringsämnen blir mer tillgängliga för växterna. Kalkning görs även för att förbättra markens struktur.

Växtskyddsmedel

Jordbrukets användning av växtskyddsmedel kan bidra till ökade koncentrationer av oönskade ämnen i luft, mark, vatten samt kan vid oförsiktig användning förekomma som rester i dricksvatten. Miljöriskerna med jordbrukets växtskyddsmedel är beroende av ett flertal olika faktorer. Preparatens egenskaper, brukarens hantering, väderlek och miljöbetingelserna på fälten vid spridningstillfället är avgörande.

De växtskyddsmedelsrester som påträffas i naturen härstammar oftast från olämplig hantering vid påfyllning och rengöring av sprutan eller från vindavdrift vid spridningen. Vid besprutningen riskerar växtskyddsmedel även att hamna i fältkanter och vattendrag där växt- och djurliv påverkas negativt. Rester av växtskyddsmedel kan även finnas i spannmålsprodukter, frukt och grönsaker.

Den areal som behandlats med växtskyddsmedel minskade i början av 1990-talet (**tabell 12.9**). Nedgången under 1990-talet berodde främst på att jordbruksmark togs ur produktion p.g.a. den svenska jordbrukspolitiken. År 2010 var andelen behandlad areal knappt 50 % och var på samma nivå som 2006. Behovet av bekämpning växlar mycket mellan åren och det är svårt att jämföra åren rakt av. Variation i väder och vilka grödor som odlas olika år spelar också in.

Variationerna i behandlad areal mellan olika delar av landet är stora. De sammanhänger med regionala skillnader i klimat, grödfördelning och odlingsintensitet. Högst andel behandlad areal har Hallands, Uppsala och Örebro län (**tabell 12.9**).

Betydande skillnader i växtskyddsmedelsanvändningen föreligger också mellan gårdar av olika storlek. Bland jordbruksföretag med mer än 200 hektar åkerareal används ogräsmedel på 73 % av arealen medan motsvarande andel på gårdar med högst 20 hektar var 8 %.

Av lantbruksgrödorna är potatis den gröda som behandlas mest med *svampmedel*; 90 %. Risk för angrepp av bladmögel gör att potatisgrödorna tillförs flest hektardoser. För matpotatis ligger dosen på 2,44 kg/ha och för färskpotatis på 0,58 kg/ha (**tabell 12.10**). *Ogräsmedel* är dock den i särklass mest använda preparatgruppen, med stor andel behandlad areal i alla grödor utom slåtter- och betesvall.

Användningen av växtskyddsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I **tabell 12.8** och **figur 12J** redovisas beräknat antal försålda doser sedan mitten av 1990-talet. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Av redovisningen framgår att antalet hektardoser ökat inom alla redovisade typer av växtskyddsmedel sedan mitten av 1990-talet. Under andra halvan av 2000-talet var det beräknade totala antalet doser relativt konstant fram till 2008 då det skedde en dramatisk ökning. En förklaring till denna ökning är att åkermarksanvändningen förändrades. Arealen träda minskade till förmån för framför allt bekämpningsintensiv spannmålsodling. År 2009 och 2011 kan betraktas som mer ”normalår” ur växtskyddsmedelssynpunkt. 2012 visar återigen höga värden. Antal doser med *svampmedel*, (1 468 000) har ökat sedan 2011. Det har doserna med *ogräs-* (2 751 000) och *insektsmedel* (526 000) också gjort. Totala antalet doser 2012 har ökat och ligger nu på 4,8 miljoner doser, vilket var en uppgång med 15 % sedan föregående år **(figur 12J)**. Antalet doser fördelade per hektar har ökat sedan 2010. År 2012 visar höga värden med 1,85 doser per hektar **(figur 12 K).** Variationerna i antal doser kan delvis förklaras av olika behov från år till år beroende på väderleksförhållandena, men även hamstringsaktiviteter inför aviserade skatte-/prishöjningar spelar roll.

Energianvändning

För att jordbruket skall kunna producera livsmedel och andra produkter krävs insatser i form av energi, som till stor del kommer från fossila bränslen, t.ex. olja, diesel och bensin. Användningen av fossila bränslen måste begränsas, dels för att den tär på lagerresurserna, dels för att förbränningen ger upphov till föroreningar som bidrar till övergödning, försurning och klimatförändringar. Föroreningarna består främst av svaveldioxid, kväveoxider och koldioxid (se *Växthusgaser* nedan).

Svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid från jordbruket bidrar till försurningen av mark och vatten. De direkta utsläppen från jordbruket har minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Minskningen beror till stor del på övergång

till mindre svavelhaltiga bränslen. Utsläpp av svaveldioxid från energianvändning i jordbruket var år 2011 på 174 ton, en ökning med 10 % jämfört med året innan (**figur 12L**).

Kväveoxider
Kväveoxiderna bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Bl.a. bidrar jordbrukets användning av dieseldrivna maskiner och traktorer till näringens andel av de totala utsläppen. Utsläppen av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket har haft en minskande trend fram till 2007. År 2011 var utsläppen på 7 348 ton, vilket var något lägre än föregående år **(figur 12M)**.

Växthusgaser

Förhöjda halter av s.k. växthusgaser i jordens atmosfär leder till en ökning av den globala medeltemperaturen. Jordbruket bidrar främst med tre typer av växthusgaser: metangas från husdjur, lustgas (dikväveoxid) från åker-och betesmark samt koldioxid från åkermark och från förbränning av diesel och olja.

Det övergripande miljökvalitetsmålet, Begränsad klimatpåverkan, hade ett delmål att de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för 2008–2012 skulle vara minst 4 % lägre än utsläppen 1990. Detta mål har nu ersatts av ett etappmål för utsläpp av växthusgaser, som säger att utsläppen för Sverige år 2020 ska vara 40 % lägre än utsläppen år 1990 för verksameter som inte ingår i EU:s handel med utsläppsrätter (omräknat till koldioxidekvivalenter innebär detta en utsläppsminskning på ca 20 milj. ton CO_2-ekvivalenter). I målet ingår även svenska åtgärder som minskar utsläppen i andra länder, s.k. flexibla mekanismer.

De totala utsläppen i Sverige av växthusgaser uppgick 2012 till ca 58 milj. ton CO_2-ekvivalenter (exklusive CO_2 från sektorn ”markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk”). Av dessa svarar jordbruket för ca 16 % eller drygt 9 milj. ton (**figur 12N**).

Det är viktigt att påpeka att koldioxid från mulljordar inte ingår i den uppgiften, då det utsläppet redovisas under markanvändningssektorn.

Gödselhantering
Gödselhantering ger utsläpp av metan och lustgas. De svenska utsläppen av växthusgaser från gödselhantering uppgick 2012 till ca 0,8 milj. ton CO_2-ekvivalenter. Sedan 1990 har utsläppen minskat med ca 23 %, bl.a. beroende på minskade gödselgivor **(figur 12N)**.

Idisslares tarmgaser
Vid matsmältningen hos idisslare bildas metan. I Sverige kommer utsläppen främst från nötkreatur. Utsläppen har minskat med ca 14 % sedan 1990 p.g.a. minskat antal nötkreatur, och uppgick 2012 till ca 2,5 milj. ton CO_2-ekvivalenter (**figur 12N**). Utsläppen har istället flyttat till de länder från vilka Sverige importerar kött, eftersom köttkonsumtionen inte minskar i takt med antalet nötkreatur, utan snarare ökar.

Arbetsmaskiner
Vid förbränning av fossila bränslen i arbetsmaskiner genereras utsläpp av koldioxid, metan och lustgas. 2012 uppgick utsläppen från arbetsmaskiner inom jordbruket, skogsbruket och fisket till ca 1,6 milj. ton CO_2-ekvivalenter. Detta är i det närmaste oförändrade värden sedan 1990 (**figur 12N**).

Jordbruksmark
Jordbruksmark kan både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda, koldioxid och kväve (som ger lustgas i atmosfären). Odling på organogena jordar, dvs. mulljordar, bidrar till ökade utsläpp medan odling på jordar med lägre mullhalt, som kan binda kol i marken, minskar utsläppen. Utsläppen från den del som redovisas under jordbrukssektorn uppgick 2012 till 4,3 milj. ton och har minskat med ca 15 % sedan 1990 (**figur 12N**).

Om statistiken

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Uppgifter om arealen utnyttjad betesmark har under perioden 1995–1999 varje år ingått i lantbruksregistret. Fr.o.m. 2002 hämtas betesmarksarealen från IAKS (Jordbruksverkets administrativa register avseende arealbaserade stöd).

Statistik rörande miljöersättningar sammanställs varje år av Jordbruksverket på basis av gjorda ansökningar om stöd samt utbetalningar.

Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för att nå miljökvalitetsmålen och för att uppnå en positiv utveckling för jordbruket och landsbygden. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU. Landsbygdsprogrammet gällde under perioden 2007–2013 och har bestått av stödåtgärder eller ersättningsformer i tre olika axlar, där axel 2 avser att Förbättra miljön och landskapet. Miljöersättningar för den nya programperioden 2014–2020 kommer inte att kunna sjösättas under 2014, utan tidigast under 2015.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Uppgifter om försäljning av mineralgödsel till jord- och skogsbruk insamlas årligen av SCB i samarbete med Jordbruksverket.

Uppgifter om användningen av mineral- och stallgödsel till olika grödor insamlas vartannat år av SCB genom telefonintervjuer med jordbrukare i den s.k. gödselmedelsundersökningen. Urvalet bestod 2011 av 5 150 jordbrukare.

Växtnäringsbalanser

Näringsbalansberäkningarna bygger på uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning, som genomförs vartannat år. I beräkningarna används dessutom skördeuppgifter och olika data från Jordbruksverket, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), SMHI och olika rapporter om t.ex. näringsinnehåll i stallgödsel och kvävefixering. Beräkningarna är anpassade till internationell metod (OECD/Eurostat), vilket innebär bruttotillförsel av kväve, dvs. ammoniakförluster från gödsel har inte dragits bort. Balanserna avser jordbruksmark (åker och betesmark).

Kväveläckage

Kväveläckaget från åkermark skattas med modellberäkningar av SMED (Svenska MiljöEmissionsData), ett samarbete mellan IVL, SCB, SMHI och SLU på uppdrag av Naturvårdsverket utifrån data bl.a. från Jordbruksverket och SCB om grödarealer, skördar, gödselgivor och spridningstidpunkter för gödseln. Även väderuppgifter är viktiga indata i modellerna.

Nettobelastningen på havet, dvs. läckaget efter avdrag för retention, grundas på modellberäkningar, som utförs av SMED.

Ammoniakavgång

Beräkningarna av ammoniakavgången utförs av SMED och bygger på dataunderlag främst insamlat i SCB:s gödselmedelsundersökning. Beräkningsmetoderna har tagits fram av Naturvårdsverket och SCB i samråd med Jordbrukstekniska institutet (JTI) och Jordbruksverket. I beräkningsmodellerna utnyttjas bl.a. uppgifter om kväveinnehållet i förbrukade gödselmedel samt för stall- och betesgödsel, uppgifter om antal djur, kväveproduktion per djurslag och lagrings- och spridningssätt för olika typer av gödselmedel. Dessutom används schablontal för ammoniakemissionen från olika gödselslag i stall vid lagring och spridning.

Kadmiumupplagring i åkermark

Uppgifter om kadmiuminnehållet i fosforgödsel har inhämtats av SCB från leverantörerna i samband med uppgifter om försålda mängder av mineralgödsel.

Statistiken rörande jordbrukets användning av slam samt kadmiuminnehållet i slam bygger på en totalundersökning (utförd av SMED) utifrån reningsverkens årsredovis-

ningar, som i sin tur baseras på urvalsbaserade mätningar.

Statistik rörande kalkningen till åkermark baseras på försäljningen till jordbruket enligt en postenkät från SCB till tillverkarna, importörerna och återförsäljarna av kalkprodukter.

Växtskyddsmedel

Uppgifter om försäljningen av växtskyddsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen (KemI). På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat. Ökningen vissa år kan t.ex. förklaras av hamstring.

SCB har på uppdrag av Jordbruksverket genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska växtskyddsmedel till olika grödor, senast vintern 2010/11.

Energianvändning

Beräkningarna av utsläpp från jordbrukets energianvändning genomförs av SMED och grundar sig på användningen av olika energi- och bränsleslag i jordbruket.

Klimatgaser

Beräkningarna är gjorda enligt de riktlinjer som IPCC (Intergovermental Panel on Climate Change) utvecklat, men med anpassningar till svenska förhållanden.

Annan publicering

Underlaget till detta kapitel bygger på *Hållbarhet i svenskt jordbruk*, 2012 (LRF, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och SCB) och på uppgifter från olika Statistiska meddelanden:

Betesmarksarealer:
JO 10 SM, Jordbruksmarkens användning 2013
Utsläpp till vatten:
MI 22 SM, Utsläpp till vatten och slamproduktion 2012
Gödselmedel och kalk i jordbruket:
MI 30 SM, Gödselmedel i jordbruket 2010/11; Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2012/13; Försäljning av kalk för jord- och trädgårdsbruk, sjöar, vattendrag och skog 2012
Kväve- och fosforbalanser:
MI 40 SM, Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark och jordbrukssektor 2011
Växtskyddsmedel:
MI 31 SM, Växtskyddsmedel i jordbruket, 2012
Ammoniak:
MI 37 SM, Utsläpp av ammoniak till luft i Sverige 2009

Andra statistikproducenter
Naturvårdsverket: Rapport 5815, Näringsbelastning på Östersjön och Västerhavet 2006; Rapport 5247, Transport – Retention – Källfördelning 2002; Rapport 5248, Kväveläckage från svensk åkermark 2002; Rapport 5319, Ingen övergödning 2008; Internationell rapportering – slamstatistik 2004.

Jordbruksverkets årsredovisning för räkenskapsåret 2013.

Figur 12A
Areal betesmark 1990–2012
Permanent grassland

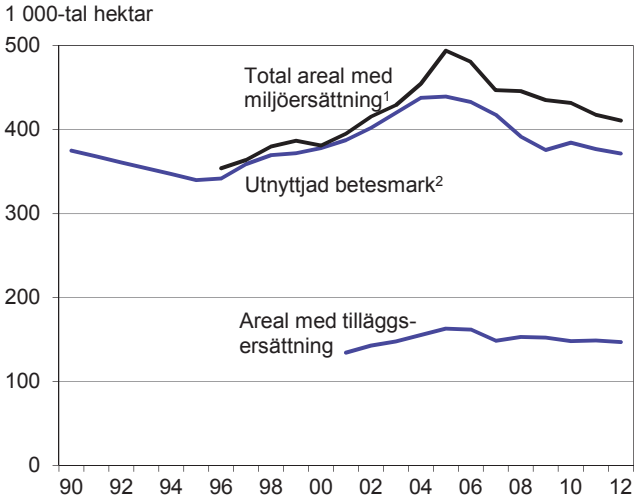

1) Här ingår utnyttjad betesmark samt alvar-, fäbod- och skogsbete.
2) Företag med mer än 2 ha åker t.o.m. 2004 och fr.o.m. 2005 även med mindre än 2 ha åker.

Källa: Jordbruksverket, SCB och Miljömålsportalen.

Figur 12B
Försäljning av kväve, fosfor, kalium och svavel i jord- och trädgårdsbruket 1985–2013, 1 000-tal ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

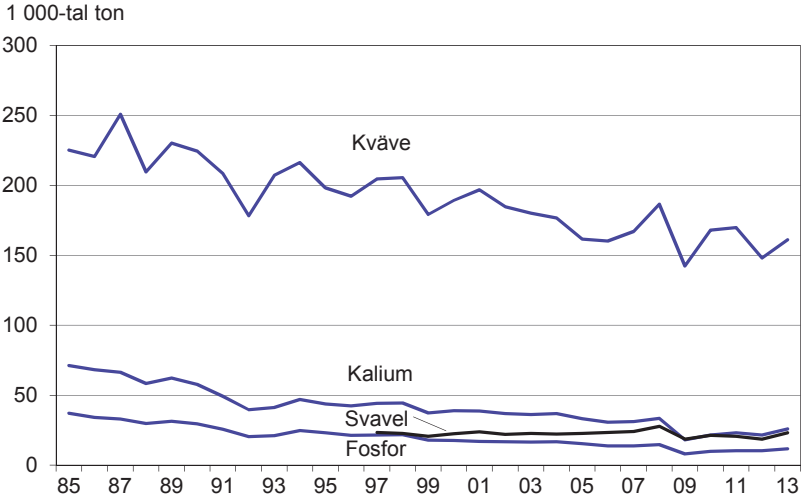

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Figur 12C
Slam som sprids på åkermark[1]
Sludge spread at agricultural land

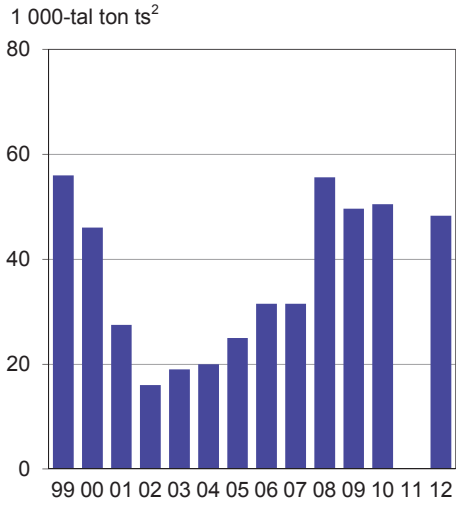

Anm: Ingen undersökning genomfördes 2011.
1) Från Sveriges rapportering enligt Slamdirektivet.
2) Torrsubstans.

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12D
Kväveläckage från åkermarkens rotzon, riket, 1 000-tal ton
Nitrogen leaching from arable land

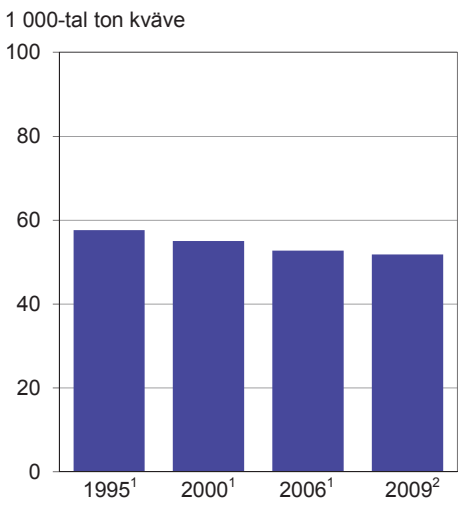

1) Enligt Miljömålsuppföljning, Rapport nr. 21 och 22 (SMED på uppdrag av Naturvårdsverket).
2) Enligt Miljömålsuppföljning 2009 (SMED på uppdrag av Naturvårdsverket).

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12E
Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on water by phosphorus from human activities

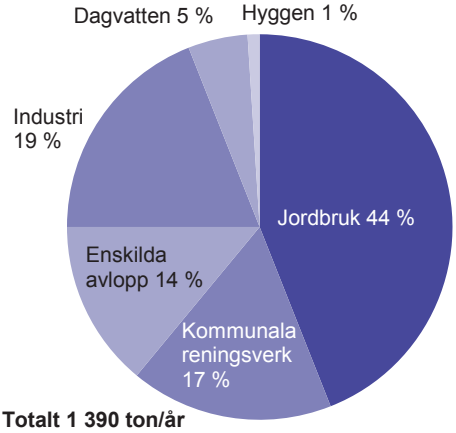

Totalt 1 390 ton/år

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12F
Nettobelastning[1] på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

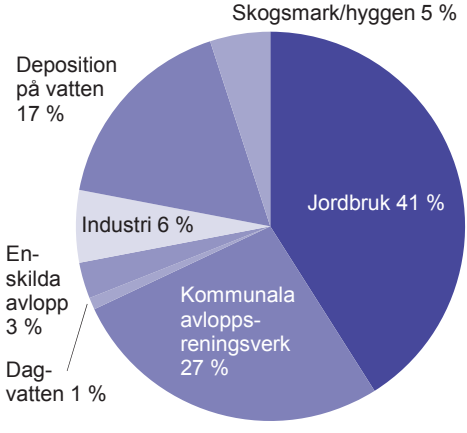

1) Efter självrening (retention) under vägen till havet.

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12G
Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

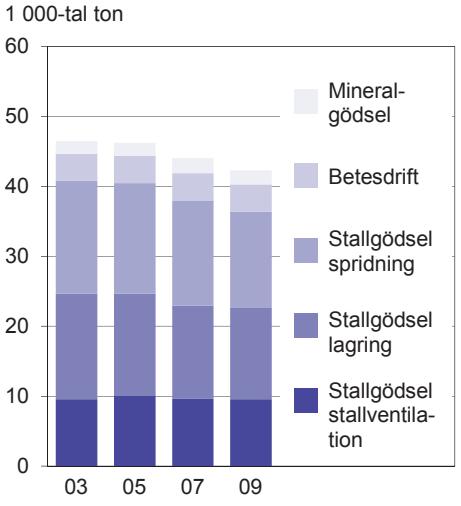

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12H
Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam[1]
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

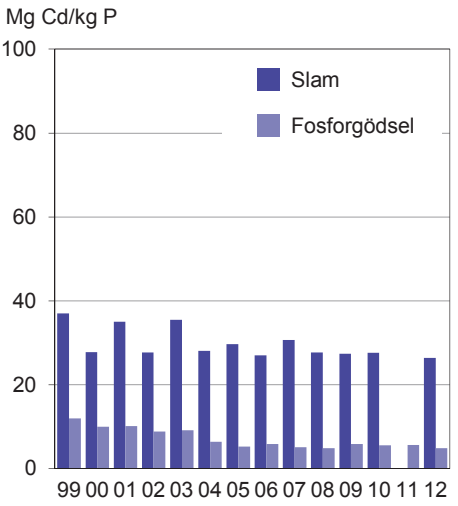

Anm: Ingen undersökning genomfördes för slam.
1) Från Sveriges rapportering enligt Slamdirektivet.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12I
Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

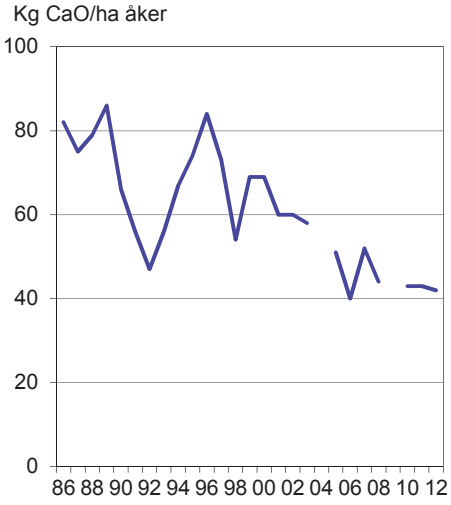

Anmärkning: Ingen undersökning genomfördes 2004 och 2009.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12J
Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 2000–2012[1]
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare

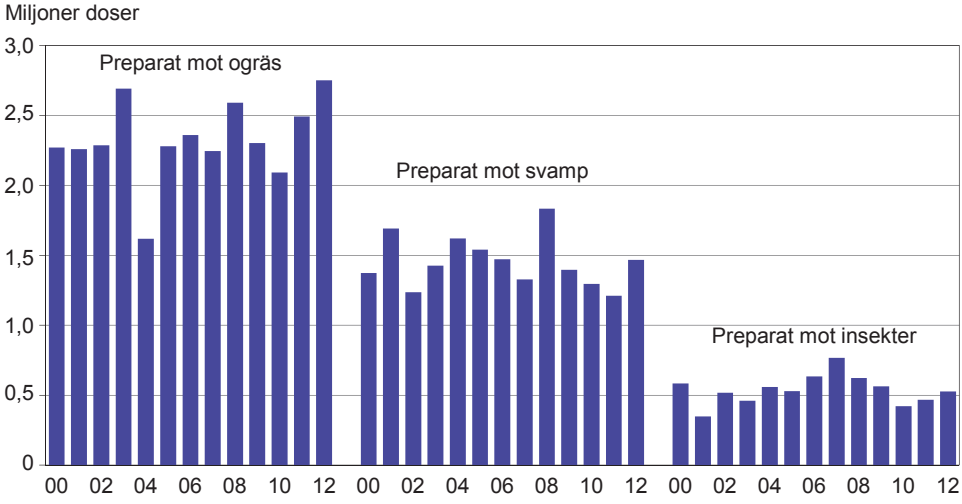

1) Inklusive betningsmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12K
Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 2000–2012
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare in relation to the area of arable land

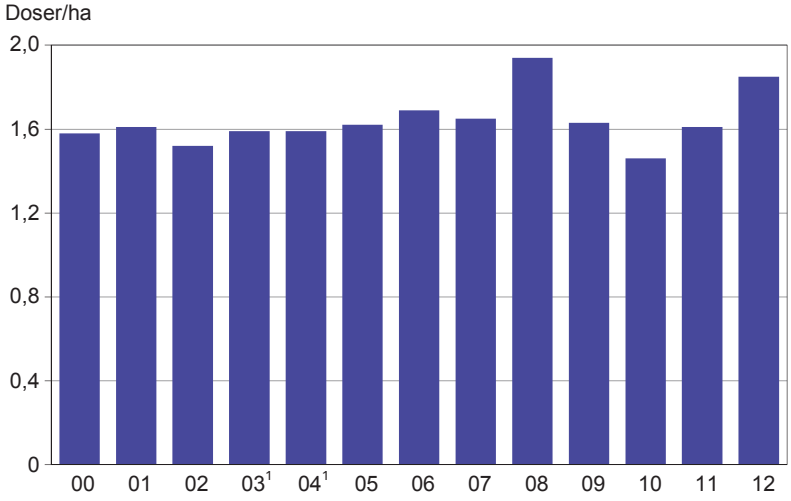

1) För både 2003 och 2004 anges genomsnittet för de två åren.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12L
Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

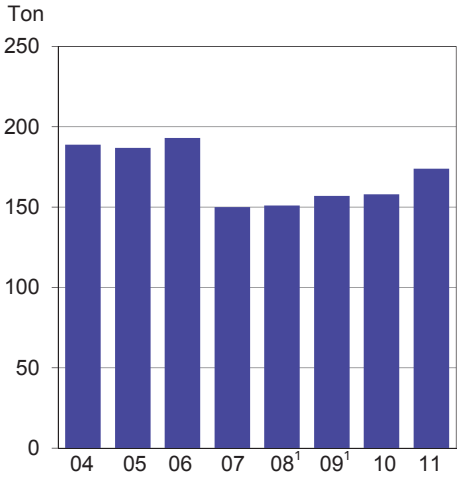

Anm: År 2004–2007 enligt SNI 92. Fr.o.m. år 2008 enligt SNI 2007.
1) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12M
Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

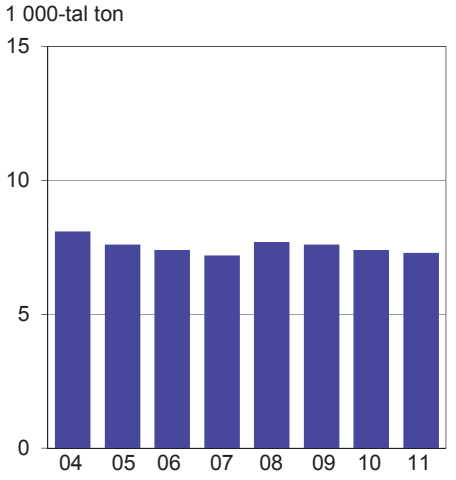

Anm: År 2004–2007 enligt SNI 92. Fr.o.m. år 2008 enligt SNI 2007.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12N
Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket[1]
Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture

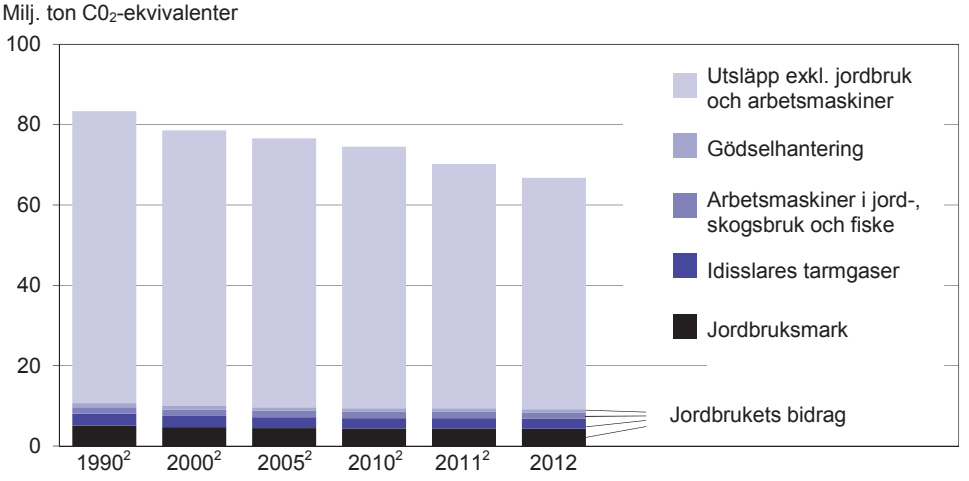

1) Utsläpp och upptag av växthusgaser från sektorn ”Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk” är inte inkluderade.
2) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Tabell 12.1
Areal betesmark 2013. Hektar
Areas under pasture and meadow

Område; storleksgrupp	Betes-mark	Slåtter-äng	Skogs-bete	Fäbod-bete	Alvar-bete	Mosaik-betes-marker	Out-nyttjad betes-mark	Ospec. betes-mark	Summa betes-mark o slåtter-äng
Län									
Stockholms	9 542	98	736	–	–	85	–	166	10 627
Uppsala	14 230	395	1 551	–	–	213	–	104	16 493
Södermanlands	15 575	391	477	–	–	184	–	83	16 709
Östergötlands	38 843	217	1 334	–	–	104	–	173	40 670
Jönköpings	38 371	125	174	–	–	0	–	216	38 885
Kronobergs	20 040	201	121	–	–	26	–	186	20 573
Kalmar	47 155	812	2 468	–	21 812	142	–	189	72 579
Gotlands	15 295	225	4 560	–	4 815	192	–	68	25 156
Blekinge	10 441	70	191	–	–	306	–	67	11 074
Skåne	53 662	1 821	68	–	–	34	–	444	56 028
Hallands	15 139	130	29	–	–	179	–	141	15 619
V:a Götalands	55 326	658	645	–	–	3 338	–	602	60 569
Värmlands	6 258	207	19	107	–	–	–	180	6 772
Örebro	8 195	181	182	–	–	4	–	132	8 695
Västmanlands	6 263	472	2	–	–	31	–	62	6 829
Dalarnas	4 525	126	161	6 356	–	–	–	119	11 288
Gävleborgs	3 758	137	35	1 617	–	0	–	95	5 641
Västernorrlands	1 794	59	20	227	–	–	–	140	2 240
Jämtlands	3 476	99	474	7 462	–	–	–	211	11 722
Västerbottens	1 281	128	557	233	–	–	–	162	2 361
Norrbottens	743	1 466	67	–	–	–	–	90	2 367
Produktionsområden									
Gss	16 384	752	0	–	–	34	–	155	17 325
Gmb	69 369	1 745	5 927	–	26 627	552	–	298	104 519
Gns	38 308	493	645	–	–	38	–	221	39 706
Ss	51 916	1 516	2 855	–	–	513	–	477	57 278
Gsk	163 849	1 168	2 947	–	–	3 689	–	1292	172 946
Ssk	17 736	445	197	217	–	12	–	438	19 045
Nn	9 203	250	126	8 408	–	–	–	339	18 325
Nö	3 146	1 646	1 174	7 377	–	–	–	410	13 753
Storleksgrupp, hektar åkermark									
– 2,0	20 695	2 598	2 288	1 133	2 505	962	–	1 426	31 607
2,1 – 5,0	16 500	492	456	650	548	164	–	1 680	20 489
5,1 – 10,0	24 302	574	1 305	553	420	762	–	336	28 252
10,1 – 20,0	36 135	737	1 448	1 660	1 010	854	–	103	41 946
20,1 – 30,0	28 517	397	1 359	2 045	1 491	85	–	34	33 929
30,1 – 50,0	45 895	516	1 899	3 105	2 576	363	–	23	54 376
50,1 –100,0	79 417	1 042	2 343	4 616	6 485	607	–	22	94 530
100,1	118 449	1 662	2 775	2 240	11 593	1 042	–	7	137 767
Hela riket[1]									
2013	369 910	8 016	13 872	16 002	26 627	4 839	–	3 630	442 896
2012	371 403	7 841	13 509	14 776	26 586	4 537	–	1 923	440 574
2010	384 701	7 982	11 732	18 708	23 078	3 833	–	1 874	451 908
Enl. tidigare LBR-def.									
2010	362 932	5 712	10 530	17 615	21 692	2 975	–	1 252	422 708
2007	417 697	5 715	14 862	21 412	25 846	–	1 654	2 144	489 328
2005	439 304	5 688	14 519	21 938	23 738	–	2 535	5 783	513 505

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2
Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet[1], Förbättra miljön och landskapet
Connection to and target fulfilment for Rural Development Programme

Stödåtgärd	Omfattningsindikator	Prognos 2013	Mål år 2013	Måluppfyllelse 2013, %
Kompensationsbidrag	Antal ha	538 167	530 000	102
	Antal företag	17 625	20 200	87
Vallodling	Antal ha	906 171	900 000	101
	Antal företag	36 756	41 000	90
Betesmarker och slåtterängar	Antal ha	421 544	500 000	84
	Antal företag	32 107	38 000	84
	Antal fäbodar	221	230	96
Skötsel av våtmarker	Antal ha	7 755	10 000	78
	Antal företag	2 191	3 000	73
Ekologiska produktionsformer	Antal ha	..	700 000	..
	Varav ha som får ersättning	438 503	..	..
	Antal ha (certifierad)	..	610 000	..
	Varav ha som får ersättning	379 444	..	..
	Antal djurenheter (certifierade eller under omställning)	210 563	150 000	140
	Antal djurenheter (totalt)	227 990	160 000	142
	Antal företag (certifierade eller under omställning)	5 271	12 000	44
	Antal företag (totalt)	7 311	21 000	35
Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet	Antal ha	512 937	600 000	85
	Antal företag	11 184	12 500	89
Natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet	Antal ha	3 277	2 500	131
	Antal företag	304	200	152
Minskat kväveläckage	Antal ha	140 676	180 000	78
	Antal företag	5 729	8 200	70
Skyddszoner	Antal ha	11 751	9 000	131
	Antal företag	4 394	4 500	98
Miljöskyddsåtgärder	Antal ha	62 761	600 000	10
	Antal företag	487	10 000	5
Bruna bönor, Öland	Antal ha	488	700	70
	Antal företag	41	70	59
Traditionella husdjursraser	Antal djurenheter	6 370	5 000	127
	Antal företag	1 101	1 000	110
	Antal rasföreningar	11	15	73
Extra djuromsorg för suggor	Antal suggor	118 991	77 000	155
	Antal företag	506	350	145

1) Landsbygdsprogrammet axel 2, Förbättra miljön och landskapet 2007–2013.

Källa: Jordbruksverket och Skogsstyrelsen (skogliga åtgärder, antal beslut).

Tabell 12.2 (forts.)

Stödåtgärd	Omfattningsindikator	Prognos 2013	Mål år 2013	Måluppfyllelse 2013, %
Utvald miljö				
Anläggning och restaurering av våtmarker	Antal ha	5 261	6 000[2]	87
	Antal företag	1 114	1 100	101
Damm som samlar fosfor[2]	Antal ha	26	200	13
	Antal företag	34	1 000	3
Betesmarker och slåtterängar, restaurering[2]	Antal ha	10 925	18 000[3]	60
	Antal företag	1 997	650	307
Betesmark som är stängslad med stängsel för rovdjur[2]	Antal ha	6 519	3 300	197
	Antal företag	871	550	158
Reglerbar dränering[2]	Antal ha	65	400	16
	Antal företag	4	20	20
Mångfaldsträda	Antal ha	1 681	5 000	48
Anpassade skyddszoner	Antal ha	248	5 000	25
Skogliga åtgärder	Antal skogsägare	6 961[4]	6 700	104

2) Målet gäller totalt antal hektar som anläggs eller restaureras under programperioden.

3) Restaurering av betesmarker och slåtterängar: Målet avser totalt antal hektar som restaureras under programperioden.

4) Avser antalet beslut.

Tabell 12.3
Användningen av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2010/11[1]

Use of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

Område; storleksgrupp	Gröd-areal totalt, hektar	Areal gödslad med växtnäringsämnen från mineral- och/eller stallgödsel						
		Kväve			Fosfor		Kalium	
		Gödslad areal, %	Växttill-gängligt, kg/ha	Totalt kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha
Län								
Stockholm	71 700	61	106	119	36	21	36	87
Uppsala	148 700	76	106	123	51	20	46	80
Södermanlands	113 800	75	106	132	57	23	54	96
Östergötlands	192 000	78	116	146	55	27	55	112
Jönköpings	86 800	83	94	157	81	29	81	165
Kronobergs	46 400	84	114	173	79	28	78	166
Kalmar	118 500	84	124	174	72	30	72	156
Gotlands	82 600	79	98	139	74	25	74	118
Blekinge	30 100	81	91	133	68	28	69	115
Skåne	440 000	87	130	150	67	24	68	82
Hallands	106 300	84	125	166	73	29	73	127
Västra Götalands	427 000	76	104	137	67	26	63	108
Värmlands	98 300	59	82	114	55	22	54	92
Örebro	95 400	71	99	121	65	22	62	71
Västmanlands	88 300	73	104	118	59	18	55	54
Dalarnas	55 500	59	83	123	56	24	56	115
Gävleborgs	63 600	59	76	110	47	20	47	111
Västernorrlands	47 100	51	59	..	47	26	47	158
Jämtlands	39 700	..	85	..	..	36	..	221
Västerbottens	64 700	74	93	149	64	29	64	159
Norrbottens	32 500	..	86	..	..	27	..	138
Produktionsområden								
Gss	323 900	90	138	155	70	23	71	73
Gmb	304 200	85	115	152	71	27	72	121
Gns	412 800	80	114	138	63	26	59	91
Ss	539 100	72	105	124	55	21	52	78
Gsk	449 600	77	100	153	70	28	70	152
Ssk	170 200	58	85	125	51	25	51	116
Nn	146 300	58	71	122	52	26	52	150
Nö	104 100	70	91	143	61	28	61	154
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 20,0	298 100	45	63	91	38	19	38	83
20,1 – 50,0	414 700	65	87	118	54	23	54	97
50,1 –100,0	521 700	79	104	141	67	25	66	116
Över 100,0	1 214 400	85	121	152	69	27	67	111
Hela riket								
2011	2 450 200	76	109	142	63	25	62	110
2009	2 472 800	76	107	136	57	25	56	107
2007	2 346 300	77	111	133	64	24	62	103
2005	2 359 200	76	107	132	61	24	59	94
2003[2]	2 339 600	83	104	128	65	23	62	89
1995	2 386 900	83	100	119	62	25	60	80

1) Reviderade siffror.

2) Ändring av näringsinnehållet i stallgödsel, se avsnitt *Jämförbarhet av resultaten* i MI 30 SM 0403.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3 (forts.)

Område; storleksgrupp	Totalförbrukning, ton						
	Kväve			Fosfor		Kalium	
	Växttillgängligt kväve	Därav i mineralgödsel	Totalkväve i stallgödsel	Totalt	Därav i mineralgödsel	Totalt	Därav i mineralgödsel
Län							
Stockholm	4 630	4 130	1 070	530	260	..	..
Uppsala	11 970	10 620	3 280	1 540	720	5 450	770
Södermanlands	8 990	7 300	3 940	1 490	440	5 870	640
Östergötlands	17 390	13 750	8 080	2 820	730	11 850	1 390
Jönköpings	6 780	3 350	7 990	2 030	120	11 630	400
Kronobergs	4 460	2 570	4 180	1 030	70	5 990	200
Kalmar	12 250	7 920	9 440	2 540	230	13 360	620
Gotlands	6 390	4 290	4 780	1 520	320	7 200	890
Blekinge	2 220	1 510	1 730	560	80	2 410	340
Skåne	49 850	43 250	14 340	6 990	2 860	24 490	7 980
Hallands	11 210	7 850	6 990	2 260	430	9 890	1 210
Västra Götalands	33 780	25 610	18 970	7 550	2 610	29 330	3 790
Värmlands	4 760	3 500	3 110	1 200	370	4 890	710
Örebro	6 770	5 830	2 360	1 380	730	4 240	1 160
Västmanlands	6 680	5 880	1 710	960	500	2 650	620
Dalarnas	2 700	1 860	2 160	740	200	3 570	570
Gävleborgs	2 870	1 840	2 290	610	90	3 290	150
Västernorrlands	..	..	2 300	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	3 200	..	..	..	..
Västerbottens	4 450	2 750	4 360	1 200	110	6 580	260
Norrbottens	..	..	1 900	..	..	..	..
Produktionsområden							
Gss	40 220	35 510	9 620	5 230	2 420	16 610	6 100
Gmb	29 650	21 520	17 820	5 810	1 180	26 390	4 040
Gns	37 520	31 320	14 210	6 720	2 790	22 270	4 180
Ss	40 790	35 200	13 060	6 320	2 900	21 780	4 460
Gsk	34 370	20 040	32 920	8 960	970	48 090	2 290
Ssk	8 400	5 690	6 670	2 180	430	10 040	980
Nn	6 010	2 710	7 680	1 970	180	11 370	560
Nö	6 650	3 960	6 450	1 800	170	9 690	440
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 20,0	8 430	6 340	5 830	2 110	560	9 470	1 530
20,1 – 50,0	23 490	18 300	13 390	5 110	1 540	21 640	3 560
50,1 –100,0	42 970	31 700	26 320	8 680	2 030	40 380	4 500
Över 100,0	124 690	97 310	59 290	22 200	6 870	89 600	13 370
Hela riket[1]							
2011	203 620	155 950	108 420	38 970	11 030	166 210	23 040
2009	201 050	156 940	98 740	35 490	10 050	148 240	20 330
2007	199 460	156 920	95 330	36 110	11 800	149 700	25 050
2005	191 410	157 910	78 650	34 460	13 520	129 890	27 770
2003[2]	202 730	169 710	78 190	35 140	14 040	129 220	28 780
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840

Tabell 12.4
Användning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2010/11[1]
Use of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

Gröda	Gröd-areal totalt, hektar	Mineral- och/eller stallgödsel						
		Kvävegödslad areal			Fosforgödslad areal		Kaliumgödslad areal	
		Gödslad areal, %	Växttill-gängligt kväve, kg/ha	Totalt kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha
Höstkorn	14 400	94	108	126	62	23	61	69
Vårkorn	313 500	96	87	108	76	21	75	66
Havre	181 200	90	80	102	78	20	75	66
Höstvete	349 800	97	147	161	68	24	61	59
Vårvete	67 000	91	106	122	72	21	68	62
Rågvete	24 200	96	112	136	72	26	71	76
Råg	24 100	93	99	107	59	18	56	43
Majs	15 800	97	144	232	96	57	96	217
Blandsäd (strå-säd)	18 700	82	70	125	69	31	69	146
Blandsäd (balj/strå)	25 900	78	49	115	72	30	72	154
Höstraps	56 600	97	169	184	77	21	77	53
Vårraps	36 100	98	112	118	79	17	76	31
Höstrybs	400	..	87	..	..	..	..	..
Vårrybs	1 700	..	81	..	..	..	..	..
Ärter (ej konserv-ärter)	16 100	15	34	..	34	23	35	54
Konservärter	8 500	18	27	..	51	24	83	70
Matpotatis	20 000	90	111	123	91	44	91	203
Stärkelsepotatis	7 500	98	142	185	97	37	98	151
Sockerbetor	39 600	98	113	131	83	27	83	68
Frövall	14 700	64	101	..	49	27	52	51
Åkerbönor m.m.	17 100	17	27	..	27	26	28	73
Trädgårdsväxter	15 600	76	102	115	72	32	74	140
Grönfoderväxter	13 900	83	89	163	80	33	80	182
Andra växtslag	15 500	95	67	..	64	12	64	23
Energiskog	12 900	8	74	..	3	..	3	..
Slåttervall	880 700	71	110	167	64	29	64	171
Betesvall	215 800	29	60	77	17	15	18	80
Outnyttjad vall[2]	43 200	–	–	–	–	–	–	–

1) Reviderade siffror.

2) Inklusive skyddszon.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5
Kvävegödslade arealer 2010/11[1]
Arable land treated with nitrogen in fertilizers and manure

Område	Utnyttjad åkerareal enligt LBR, hektar	Kväve från mineral- och/eller stallgödsel, %	Varav		
			Endast mineral-gödsel, %	Endast stall-gödsel, %	Både mineral- och stall-gödsel, %
Produktionsområden					
Gss	323 900	90	63	3	24
Gmb	304 200	85	34	13	38
Gns	412 800	80	49	12	19
Ss	539 100	72	51	8	13
Gsk	449 600	77	18	26	33
Ssk	170 200	58	25	19	14
Nn	146 300	58	15	31	11
Nö	104 100	70	22	24	25
Hela riket					
2011	2 450 200	76	39	15	23
2009	2 472 800	76	41	13	22
2007	2 346 300	77	41	13	23
2005	2 359 200	76	43	12	20
2003	2 339 600	83	48	11	24
1995	2 386 900	83	50	7	26

1) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.6
Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark[1] (”soil surface” bruttobalanser)[2]
Nitrogen- and phosphorus balances for agricultural land – soil surface gross balance

	Kväve, kg/ha				Fosfor, kg/ha			
	1995	2005	2009	2011	1995	2005	2009	2011
Tillförsel								
Mineralgödsel[3]	62	49	51	51	6	5	3	3
Jordförbättringsmedel[3,4]	..	..	1	2	..	..	0	1
Stallgödsel[3]	37	32	29	30	7	6	6	5
Betesgödsel[3]	12	13	12	12	2	2	2	2
Utsäde	2	1	1	1	0,3	0,3	0,3	0,3
Deposition	10	8	7	9	0,3	0,3	0,3	0,3
Slam	1	0	1	1	0,6	0,2	0,5	0,5
Kvävefixering	8	10	9	10	.	.	.	.
Summa tillförsel[5]	130	114	111	115	16	13	13	12
Bortförsel								
Skörd	71	72	78	80	11	11	12	12
Skörderester	2	2	2	1	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa skördeprodukter[5]	72	73	80	81	11	11	12	12
Balans (överskott)	58	40	32	34	5	2	1	0
Därav								
Ammoniak från mineral-, stall- och betesgödsel	15	12	11	12	.	.	.	.
Läckage[6]	24	16	18	18	0,3	0,3	0,3	0,5
Denitrifikation, fastläggning m.m.	19	12	3	4	5	2	0,5	-0,4
Effektivitet, %	55	65	71	71	67	86	94	99

1) Åker- och betesmark.
2) Ändrad metod jämfört med balanser publicerade i Jordbruksstatistisk årsbok före 2005.
3) Ammoniakförluster i stall, vid lagring och spridning samt på bete har inte räknats bort.
4) Främst vid användning inom ekologisk odling. 5) P.g.a. avrundningar stämmer inte alltid summorna i tabellen.
6) T.o.m. 2009 användes schablonvärde på 0,3 kg/ha för fosfor.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.7
Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2009
Emissions to air of ammonia in agriculture

Område	Mineral-gödsel	Stall-gödsel	Därav		Betes-gödsel	Totalt	
			Nöt	Svin			
	NH_3 ton	NH_3 ton	NH_3 ton	NH_3 ton	NH_3 ton	NH_3 ton	kg/ha åker[1]
Produktionsområden							
Gss	390	3 450	1 460	1 170	290	4 140	13
Gmb	270	6 200	3 820	1 000	660	7 130	23
Gns	460	5 020	2 790	1 300	450	5 930	14
Ss	480	4 730	2 770	910	520	5 730	10
Gsk	230	10 880	8 480	700	1 390	12 500	27
Ssk	70	2 100	1 570	100	260	2 420	14
Nn	50	2 170	1 830	40	230	2 440	16
Nö	50	1 860	1 540	160	120	2 020	19
Hela riket							
2009	2 000	36 400	24 240	5 380	3 910	42 310	17
2007	2 170	38 000	25 170	6 040	3 930	44 100	19
2005	1 900	40 450	26 850	6 700	3 900	46 250	20
2003	1 800	40 850	27 100	7 050	3 800	46 500	20
2001[2]	1 750	42 200	28 700	6 350	3 850	47 800	20
1999[2]	1 700	45 100	30 500	7 200	3 800	50 550	21
1995[2]	2 200	50 500	34 100	8 900	3 650	56 500	24

1) Utnyttjad åkerareal.
2) Uppgifterna reviderade jämfört med MI37 SM 0201.

Källa: Naturvårdsverket och SMED (SCB, Miljöstatistiken).

Tabell 12.8
Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2012[1]

Plant protection products sold for use in Swedish agriculture, number of doses and average dose in kg/ha

År	Försålda mängder		Antal doser,	Genomsnittlig dos	
	Preparat, ton	Verksam substans, ton	1 000-tal	Preparat, kg/ha	Verksam substans, kg/ha
Preparat mot ogräs					
2012	3 795	1 450	2 751	1,4	0,53
2011	3 456	1 404	2 492	1,4	0,56
2010	2 967	1 205	2 093	1,4	0,58
2009	3 146	1 090	2 303	1,4	0,47
2008	3 891	1 472	2 590	1,5	0,57
2007	3 487	1 320	2 245	1,6	0,59
2006	3 571	1 432	2 359	1,5	0,61
2005	3 311	1 280	2 280	1,5	0,56
2004	1 831	690	1 618	1,1	0,43
2000	3 415	1 364	2 271	1,5	0,60
1995	2 493	975	1 417	1,8	0,69
Preparat mot svamp					
2012	840	219	1 468	0,57	0,15
2011	721	212	1 211	0,60	0,18
2010	746	221	1 297	0,58	0,17
2009	715	246	1 396	0,51	0,18
2008	994	317	1 833	0,54	0,17
2007	687	240	1 328	0,52	0,18
2006	712	222	1 471	0,48	0,15
2005	795	247	1 540	0,52	0,16
2004	850	259	1 621	0,52	0,16
2000	808	233	1 374	0,59	0,17
1995	537	200	898	0,60	0,22
Preparat mot insekter					
2012	131	20	526	0,25	0,04
2011	175	16	467	0,37	0,04
2010	148	19	421	0,35	0,05
2009	191	22	563	0,34	0,04
2008	227	25	624	0,36	0,04
2007	246	38	768	0,32	0,05
2006	198	36	634	0,31	0,06
2005	159	22	529	0,30	0,04
2004	156	19	559	0,28	0,03
2000	204	20	585	0,35	0,03
1995	99	17	178	0,56	0,10
Totalt inkl. preparat för tillväxtreglering					
2012	4 828	1 711	4 829	1,0	0,35
2011	4 397	1 652	4 205	1,0	0,39
2010	3 901	1 463	3 839	1,0	0,38
2009	4 112	1 385	4 302	1,0	0,32
2008	5 176	1 843	5 092	1,0	0,36
2007	4 472	1 621	4 376	1,0	0,37
2006	4 519	1 707	4 488	1,0	0,38
2005	4 304	1 566	4 374	1,0	0,36
2004	2 876	984	3 824	0,8	0,26
2000	4 497	1 648	4 272	1,1	0,39
1995	3 196	1 224	2 530	1,3	0,48

1) Inklusive betningsmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB.

Tabell 12.9
Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruksgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent, samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of herbicides, fungicides and insecticides in all arable crops, treated crop area and active substance

Område; storleksgrupp	Gröd-areal totalt, 1 000-tal hektar	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behand-lad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal		Behand-lad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal	
			kg/ha	ton		kg/ha	ton
Län							
Stockholms	71	55	0,24	9,4	..	..	..
Uppsala	147	63	0,31	28,4	14	0,19	3,7
Södermanlands	113	44	0,27	13,2	11	0,21	2,5
Östergötlands	191	53	0,27	27,5	27	0,29	15,2
Jönköpings	88	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	47	..	..	..	..	..	..
Kalmar	119	36	0,50	21,4	16	0,50	9,7
Gotlands	82	45	0,32	11,9	18	0,28	4,3
Blekinge	30	49	0,62	9,0	27	0,87	7,2
Skåne	441	74	1,16	381,1	53	0,42	96,5
Hallands	106	49	0,47	24,1	24	0,65	16,9
Västra Götalands	426	50	0,29	61,2	22	0,27	24,9
Värmlands	97	23	0,26	5,9	..	..	..
Örebro	94	62	0,26	15,2	25	0,27	6,4
Västmanlands	87	44	0,40	15,4	..	..	..
Dalarnas	56	28	0,28	4,5	..	..	..
Gävleborgs	64	17	0,28	3,1	..	..	..
Västernorrlands	48	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	40	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	65	10	0,48	3,0	..	..	..
Norrbottens	33	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden							
Gss	324	78	1,13	288,0	55	0,39	68,9
Gmb	304	57	0,78	136,8	35	0,55	57,7
Gns	409	66	0,28	76,3	33	0,26	35,8
Ss	533	53	0,30	83,2	14	0,21	15,3
Gsk	452	22	0,36	35,5	5	0,42	10,0
Ssk	171	20	0,30	10,4	5	0,30	2,7
N[1]	253	9	0,35	7,7	1	0,80	2,2
Storleksgrupp, hektar åkermark							
5,1 – 20,0	255	8	0,68	14,6	2	0,83	5,0
20,1 – 50,0	411	27	0,45	49,8	7	0,37	10,9
50,1 –100,0	539	42	0,51	116,4	15	0,43	35,6
100,1 –200,0	594	52	0,52	161,4	23	0,37	50,3
Över 200,0	615	73	0,69	307,9	43	0,35	92,6
Hela riket							
2010	2 446	46	0,56	637,9	22	0,37	192,6
2006	2 330	46	0,59	625,6	16	0,47	170,4
1998	2 529	47	0,67	798,3	14	0,62	225,5
1996	2 432	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1990	2 573	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1

1) Inkl. Nn och Nö (Nedre Norrland och Övre Norrland).

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal		Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
Län						
Stockholms	..	..	..	57	0,29	11,6
Uppsala	9	0,03	0,4	66	0,34	33,3
Södermanlands	..	..	..	45	0,32	16,3
Östergötlands	22	0,03	1,4	54	0,44	45,3
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	5	0,04	0,2	36	0,72	31,4
Gotlands	7	0,06	0,3	46	0,44	16,6
Blekinge	..	..	..	49	1,09	16,2
Skåne	31	0,04	5,2	75	1,48	489,8
Hallands	12	0,04	0,4	50	0,78	41,5
Västra Götalands	6	0,06	1,4	51	0,41	88,7
Värmlands	..	..	..	24	0,34	7,9
Örebro	9	0,04	0,3	63	0,37	22,4
Västmanlands	..	..	..	45	0,42	16,7
Dalarnas	..	..	..	29	0,38	6,1
Gävleborgs	..	..	..	18	0,29	3,2
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	–	–	–	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	10	0,54	3,4
Norrbottens	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden						
Gss	32	0,04	3,9	79	1,42	364,7
Gmb	17	0,04	2,1	58	1,12	199,7
Gns	17	0,04	2,8	67	0,43	117,3
Ss	6	0,04	1,3	55	0,35	101,5
Gsk	3	0,02	0,4	22	0,46	46,4
Ssk	3	0,03	0,2	21	0,38	13,5
N[1]	..	..	..	9	0,44	9,9
Storleksgrupp, hektar åkermark						
5,1 – 20,0	..	..	..	9	0,88	20,1
20,1 – 50,0	3	0,04	0,5	28	0,54	61,4
50,1 –100,0	7	0,04	1,4	43	0,67	154,6
100,1 –200,0	11	0,04	2,7	54	0,68	216,9
Över 200,0	26	0,04	5,9	75	0,90	413,2
Hela riket						
2010	11	0,04	10,6	47	0,74	852,9
2006	13	0,07	20,9	48	0,75	817,4
1998	11	0,04	12,2	48	0,85	1 036,0
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9

Tabell 12.10
Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i olika grödor i jordbruks- och vissa trädgårdsgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of herbicides, fungicides and insecticides in different arable crops, treated crop area and active substance

Gröda	Gröd-areal, 1 000-tal hektar	Ogräsmedel		Svampmedel		Insektsmedel		Summa	
		Behand-lad areal, %	kg/ha[1]	Behand-lad areal, %	kg/ha[1]	Behand-lad areal, %	kg/ha[1]	Behand-lad areal, %	kg/ha[1]
Höstvete	331,8	94	0,41	70	0,26	33	0,02	94	0,61
Vårvete	68,2	92	0,30	43	0,22	15	0,03	92	0,40
Råg	24,2	85	0,54	58	0,22	35	0,02	86	1,25
Höstkorn	17,9	92	0,60	68	0,25	..	..	94	0,77
Vårkorn	300,8	89	0,36	36	0,22	6	0,03	89	0,45
Havre	164,4	75	0,31	9	0,14	4	0,02	75	0,33
Rågvete	36,2	83	0,27	54	0,34	24	0,02	84	0,49
Blandsäd	19,2	33	0,53	..	..	..	..	33	0,53
Slåtter-/betesvall	1 137,6	2	0,36	..	..	..	..	2	0,37
Grönfoder	40,7	..	..	–	–	–	–	..	..
Frövall	14,8	52	0,48	..	..	..	..	71	0,54
Ärtor	36,1	84	0,97	..	..	23	0,07	84	0,99
Konservärtor	9,4	95	0,82	–	–	46	0,13	95	0,88
Bruna bönor	0,7	..	..	–	–	–	–	..	..
Majs	16,3	88	0,13	–	–	23	0,02	89	0,13
Matpotatis	15,8	85	1,05	90	2,44	20	0,05	91	3,41
Färskpotatis	4,0	69	1,14	61	0,58	..	..	84	1,37
Potatis för stärkelse	7,4	..	..	..	..	..	..	..	..
Sockerbetor	38,0	98	3,74	38	0,13	..	..	98	3,79
Höstraps	71,8	88	0,92	19	0,23	55	0,05	93	0,95
Vårraps	35,7	59	0,46	..	..	78	0,07	89	0,37
Höstrybs	0,5	–	–	–	–	–	–	–	–
Vårrybs	2,2	..	..	–	–	..	..	..	..
Oljelin	19,1	89	0,91	–	–	..	..	89	0,91
Morötter	1,5	99	2,10	..	..	68	0,35	99	2,50
Lök	0,9	99	2,30	92	3,69	..	..	99	5,73
Jordgubbar	1,9	78	2,76	90	3,42	51	0,04	91	5,75
Äpplen	1,5	46	2,64	94	4,43	83	0,31	95	5,94
Övriga grödor[2]	450,0	38	1,39	29	2,77	15	0,15	43	3,19

1) Aktiv substans på behandlad areal.
2) Bl.a. trädgårdsväxter, majs- och stråsäd till grönfoder.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

13 Jordbruket i EU

Kapitel 13 innehåller uppgifter för EU-länderna om
– Sysselsättning
– Arealer och företag
– Växtodling och trädgårdsodling
– Husdjur
– Animalieproduktion

Sammanfattning

Företag och växtodling

Sysselsättning (tabell 13.1)
Det totala antalet sysselsatta i olika länder följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas invånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Lägst var antalet på Malta och i Luxemburg.

Den största andelen sysselsatta i jordbruk, skog, fiske och jakt år 2012 hade Rumänien med 29 %, Polen och Grekland 13 %, Portugal med 10 % samt Litauen med 9 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien var motsvarande tal 2 %, 3 %, 1 % och 4 %. Storbritanniens andel var tillsammans med Belgiens, Luxemburgs och Maltas de lägsta som något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Sverige och Nederländerna med 2 % samt Cypern, Danmark, Slovakien och Tjeckien med 3 %.

Tjeckien var det land som hade högst andel sysselsatta inom industrin, 29 %, följt av Slovakien 27 % och Slovenien 25 %.

Arealer och företag (tabell 13.2–4)
Av länderna inom EU har Frankrike och Spanien störst utnyttjad jordbruksareal år 2012, följt av Italien, Storbritannien och Tyskland. Åkerarealen är störst i Frankrike, Italien Spanien och Tyskland. Betesmarksarealen är störst i Storbritannien, Frankrike och Spanien. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Frankrike, Sverige och Finland.

Totalt fanns 2010 11,8 miljoner jordbruksföretag i EU-länderna. Av dessa hade 69 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för 7 % av arealen.

Företagsstrukturen visar på mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Rumänien följt av Italien och Polen. I Rumänien utgjorde dessa företag 93 % av antalet företag och svarade för 30 % av arealen.

Frankrike, Spanien, Storbritannien och Tyskland representerade flest företag i den högsta storleksgruppen. Storbritannien är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, drygt 21 %, av det totala antalet företag. I Slovakien och Tjeckien fanns 91 respektive 89 % av den totala utnyttjade jordbruksarealen vid företag med mer än 100 hektar jordbruksareal.

Skördar (tabell 13.5–7)
Av spannmålsgrödorna odlas år 2012 vete på störst areal följt av korn. Frankrike hade den största vetearealen, 5,3 miljoner hektar och även den största veteskörden räknat i ton. Spanien hade den största arealen av korn medan Frankrike hade den största totalskörden följt av Tyskland och Spanien.

Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien, Portugal och Grekland hade de största totalskördarna av tomater.

Husdjur

Nötkreatur (tabell 13.8)
I tabellen redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag för år 2012. Det framgår att mjölkkorna i EU utgör 26 % av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för kor för uppfödning av kalvar var 14 %. Inom EU-27 fanns flest mjölkkor i Tyskland och Frankrike. I Frankrike fanns de klart flesta korna för uppfödning av kalvar.

Svin, får och getter (tabell 13.9)
Antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter för år 2012 visas i tabellen. Flest svin fanns i Tyskland och Spanien medan Storbritannien och Spanien hade flest får. Grekland hade det största antalet getter.

Företag med mjölkkor (tabell 13.10–11)
Strukturen i mjölkproduktionen 2010 framgår av tabellen. Mjölkkor fanns vid 1,7 miljoner företag. Av dessa hade tre fjärdedelar färre än 10 mjölkkor. Flest mjölkföretag hade Rumänien och Polen. De flesta mjölkkorna återfanns i storleksgrupperna 100 mjölkkor eller fler.

Animalieproduktion (tabell 13.12)
I tabellen redovisas medlemsländernas produktion av de viktigaste animalieprodukterna för år 2012. Den största slakten av nötboskap hade Frankrike, Tyskland och Italien medan största slakten av svin skedde i Tyskland, Spanien och Frankrike. Slakten av får, lamm och getter var störst i Storbritannien följt av Spanien och Grekland. Tyskland, Frankrike och Storbritannien hade den största mjölkproduktionen. De största producenterna av ost var Tyskland, Frankrike och Italien.

Om statistiken

EU:s statistiksystem

Sammanställningen av EU:s jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EU:s statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EU:s jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av direktoratet DG-Agri vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som möjliggör flexibla statistikuttag.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal.

Uppgifterna till detta kapitel har hämtats från Eurostats databaser tema ”Agriculture and fisheries” och ”Population and social conditions” som innehåller uppgifter från en mängd olika områden.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senast tillgängliga uppgiften tagits med. Denna har då försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser.

Växtodling och företag

Strukturundersökningar har sedan länge genomförts av medlemsländerna minst vartannat år (senast 2005 och 2007). Fr.o.m. 2010 görs undersökningarna minst vart tredje år (2013, 2016). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1999/2000 och den påföljande har genomförts 2009/2010.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Uppgifter lämnas till Eurostat som avidentifierade individdata. Redovisningen ska kunna ske för hela riket och på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har stora likheter med den

tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se nedan). Dessutom har EU ett typologisystem, dvs. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken ”Företagens driftsinriktning och arbetsbehov” i kapitel 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EU:s system använder standardiserade intäkter. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdsnäringen är en reglerad näring i EU, vilket tidigare inte var fallet i Sverige. Denna förändring har påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EU:s definitioner av ägoslag skiljer sig i olika avseenden från de svenska definitionerna som redovisningen i kapitel 3 baseras på:

Utnyttjad jordbruksareal (Utilized agricultural area – UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), kökträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling.

Åkermarksbegreppet är något snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor t.ex. fruktodlingar.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur, dels vid strukturräkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda.

För svin skall räkningar genomföras tre gånger årligen avseende antalet djur. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att en räkning genomförs.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

Annan publicering

Statistik rörande jordbruket i EU-länderna sammanställs av EU:s statistiska kontor Eurostat. Publicering sker i ”Statistics in focus”, vilket är Eurostats motsvarighet till Statistiska meddelanden.

EU:s statistik för jordbruket är också tillgänglig i Eurostats statistikdatabas som nås via www.ec.europa.eu/eurostat.

Tabell 13.1
Sysselsättning fördelad på sektorer 2012[1], 1 000-tal personer och procent
Civilian employment by sector of activity

Land	Antal sysselsatta personer, 1 000-tal				Andel sysselsatta, procent	
	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri	Övrigt[2]	Totalt	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri
Sverige	95	593	3 945	4 657	2	13
Belgien	53	659	3 812	4 524	1	15
Bulgarien	189	713	2 032	2 934	6	24
Cypern	11	38	340	389	3	10
Danmark	70	372	2 244	2 689	3	14
Estland	29	136	459	624	5	22
Finland	103	388	1 982	2 483	4	16
Frankrike	771	3 761	21 596	26 308	3	14
Grekland	490	421	2 852	3 763	13	11
Irland	86	234	1 516	1 838	5	13
Italien	849	4 608	17 442	22 899	4	20
Lettland	73	143	659	876	8	16
Litauen	112	231	933	1 276	9	18
Luxemburg	3	15	213	236	1	6
Malta	2	27	144	173	1	16
Nederländerna	208	855	6 517	8 424	2	10
Polen	1 960	3 487	10 137	15 591	13	22
Portugal	486	831	3 318	4 635	10	18
Rumänien	2 682	1 957	4 624	9 263	29	21
Slovakien	75	633	1 620	2 329	3	27
Slovenien	77	230	612	924	8	25
Spanien	753	2 431	14 098	17 282	4	14
Storbritannien	347	3 417	25 377	29 428	1	12
Tjeckien	149	1 439	3 302	4 890	3	29
Tyskland	620	8 622	30 837	40 080	2	22
Ungern	201	912	2 765	3 878	5	24
Österrike	205	714	3 266	4 184	5	17
EU-27						
2012	10 702	37 865	166 638	216 574	5	17
2011	10 730	38 212	166 640	216 908	5	18
2010	11 087	37 962	166 055	216 377	5	18
2009	11 118	39 096	166 303	217 919	5	18
2008	11 314	41 867	167 256	221 762	5	19

1) Databasuttag maj 2014.
2) Här redovisas sysselsättningen för de sektorer som, förutom jordbruk, skogsbruk, fiske, jakt samt industri, specificerats i databasen. Detta medför att totalen i vissa fall inte överensstämmer med delarna.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.2
Total areal och jordbruksareal 2012[1], 1 000-tal hektar
Total and agricultural area

Land	Utnyttjad jordbruks-mark	Därav			Skogs-mark	Total areal land och vatten-areal
		Åker-mark	Fleråriga grödor	Betes-mark		
Sverige	3 032	2 594	3	435	23 889	44 742
Belgien	1 334	805	18	507	702[2]	3 053[2]
Bulgarien	5 123	3 295	159	1 647	3 824[3]	11 100[4]
Cypern	115	86	29	2[4]	..	925[4]
Danmark	2 664	2 435	6	216	536	4 310
Estland	956	621	3	192	2 197[2]	4 523[2]
Finland	2 285	2 248	4[2]	32	22 487[3]	33 842[3]
Frankrike	29 001	18 358	1 020	9 478	24 176	63 787
Grekland	4 151	1 559	1 214	1 221	2 940[5]	13 196[6]
Irland	4 533	1 169	1	3 362	327[7]	7 029[3]
Italien	17 277	12 885	2 371[2]	2 461	10 647[8]	30 132[3]
Lettland	1 841	1 178	6	656	2 949[3]	6 456[3]
Litauen	2 842	2 261	32	550	2 126[4]	6 530[4]
Luxemburg	131	63	2	67	90[3]	259[3]
Malta	11	9	1	0	..	32[2]
Nederländerna	1 842	1 001	36	795	345[2]	3 736[2]
Polen	14 529	10 871	398	3 207	9 296[2]	31 268[2]
Portugal	3 598	1 070	714	1 795	3 541[3]	9 191[2]
Rumänien	13 733	8 798	320	4 489	6 495[3]	23 839[2]
Slovakien	1 927	1 360	19	515	2 011[4]	4 904
Slovenien	480	172	27	281	1 274[2]	2 027[2]
Spanien	23 463	12 522	4 630	6 291	18 291[3]	50 537[3]
Storbritannien	17 172[4]	6 068[4]	36[4]	11 057[4]	774[2]	24 382[5]
Tjeckien	3 526	2 519	37	968	2 662	7 887
Tyskland	16 667	11 834	200	4 631	10 766[4]	35 713[4]
Ungern	5 338	4 315	174	759	1 896[3]	9 303[3]
Österrike	2 864	1 355	65	1 441	3 340[3]	8 387[3]
EU-27	180 435	111 450	11 524	57 054	157 580[9]	441 086

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser 2010.
3) Avser 2009.
4) Avser 2011.
5) Avser 2000.
6) Avser 2002.
7) Avser 1995.
8) Avser 2007.
9) Exklusive Cypern och Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.3
Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2010[1]
Holdings by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					
	–4,9	5,0–19,9	20,0–49,9	50,0–99,9	100,0–	Totalt
Sverige	8 190	30 000	15 170	9 070	7 930	70 360
Belgien	8 720	11 990	12 170	6 780	2 260	41 910
Bulgarien	325 350	17 550	6 010	2 930	5 490	357 340
Cypern	34 330	3 040	660	220	120	38 370
Danmark	1 470	15 840	9 210	5 920	8 080	40 510
Estland	6 460	7 540	2 650	1 090	1 720	19 460
Finland	5 780	21 310	21 730	10 840	3 820	63 470
Frankrike	129 270	96 790	88 520	97 780	94 250	506 620
Grekland	550 980	133 350	25 520	5 480	1 500	716 820
Irland	9 590	49 330	55 360	20 760	4 720	139 760
Italien	1 177 030	306 270	87 610	29 210	15 490	1 615 590
Lettland	27 980	40 150	9 620	2 740	2 570	83 070
Litauen	117 140	61 370	12 510	4 830	3 800	199 650
Luxemburg	360	390	360	640	440	2 180
Malta	11 910	270	10	..	..	12 190
Nederländerna	19 000	21 080	19 220	9 130	2 210	70 630
Polen	823 420	553 460	95 280	16 840	9 650	1 498 660
Portugal	229 520	52 150	11 740	4 360	6 110	303 870
Rumänien	3 459 120	226 050	17 940	7 480	13 730	3 724 330
Slovakien	15 010	4 290	1 430	780	2 210	23 720
Slovenien	45 200	25 790	2 990	380	100	74 460
Spanien	503 080	252 810	107 740	52 470	51 190	967 290
Storbritannien	12 500	55 530	42 380	32 980	39 170	182 560
Tjeckien	3 240	8 130	4 370	2 420	4 420	22 580
Tyskland	25 950	110 470	76 070	51 620	33 620	297 720
Ungern	458 800	45 970	15 390	6 410	7 450	534 020
Österrike	46 380	59 180	32 260	8 430	2 850	149 090
EU-27						
2010	8 055 780	2 210 100	773 920	391 590[2]	324 900[2]	11 756 230
2007	9 393 480	2 553 160	804 320	392 890[2]	305 240[2]	13 449 050
2005	10 056 610	2 615 120	825 940	398 870[2]	292 950[2]	14 189 450
2003	10 588 210	2 541 260	835 440	397 550[2]	289 580[2]	14 651 990

1) Databasuttag mars 2013.
2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4
Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2010[1], 1 000-tal hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					
	–4,9	5,0–19,9	20,0–49,9	50,0–99,9	100,0–	Totalt
Sverige	30	316	488	644	1 589	3 066
Belgien	19	137	401	467	334	1 358
Bulgarien	235	165	186	202	3 688	4 476
Cypern	36	28	20	15	20	118
Danmark	4	170	297	426	1 751	2 647
Estland	17	78	81	76	689	941
Finland	17	257	707	747	564	2 291
Frankrike	267	1 051	3 005	7 060	16 454	27 837
Grekland	885	1 226	759	357	251	3 478
Irland	29	620	1 803	1 389	1 150	4 991
Italien	1 847	2 959	2 686	1 994	3 371	12 856
Lettland	72	405	288	188	844	1 796
Litauen	313	573	389	328	1 140	2 743
Luxemburg	1	4	13	48	66	131
Malta	9	2	0	..	..	11
Nederländerna	46	231	645	608	343	1 872
Polen	2 004	5 398	2 779	1 145	3 121	14 447
Portugal	397	492	358	303	2 118	3 668
Rumänien	3 948	1 782	549	518	6 508	13 306
Slovakien	28	41	44	55	1 727	1 896
Slovenien	104	235	85	25	33	483
Spanien	1 034	2 554	3 391	3 684	13 090	23 753
Storbritannien	32	607	1 401	2 360	11 287	15 686
Tjeckien	6	85	138	169	3 085	3 484
Tyskland	54	1 290	2 535	3 628	9 197	16 704
Ungern	281	453	473	446	3 034	4 686
Österrike	118	665	998	568	528	2 878
EU-27						
2010	11 834	21 823	24 518	27 451[2]	85 979[2]	171 604
2007	14 408	24 797	25 386	27 511[2]	80 385[2]	172 485
2005	14 856	25 456	26 034[2]	27 877[2]	77 772[2]	171 996
2003	15 043	24 910	26 307	27 690	78 845[2]	172 794

1) Databasuttag mars 2013.
2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.5
Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2012[1], 1 000-tal hektar
Harvested area of some of the most important crops

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mognad
Sverige	366	25[2]	369	209	2
Belgien	217	..	45	3	67
Bulgarien	1 185	7[3]	191	18	467
Cypern	9	..	29	0	..
Danmark	614	52[4]	723	59	13
Estland	124	13[2]	109	34	..
Finland	231	27[2]	453	335	..
Frankrike	5 303	32	1 684	144	1 719
Grekland	563	20[5]	115	70	184
Irland	98	..	193	24	..
Italien	1 854	5[5]	246	120	977
Lettland	352	28[2]	86	68	..
Litauen	627	43[2]	217	93	13
Luxemburg	14	1[4]	7	1	0
Malta	..	..	..	..	..
Nederländerna	152	2[4]	30	2	21
Polen	2 077	1 069[2]	1 161	1 705	544
Portugal	55	20[4]	17	41	102
Rumänien	1 959	11[2]	411	187	2 748
Slovakien	388	13[2]	148	16	212
Slovenien	35	..	18	1	39
Spanien	2 188	132[2]	2 691	440	390
Storbritannien	1 992	5[5]	1 002	129	–
Tjeckien	815	25[2]	382	55	119
Tyskland	3 057	749[5]	1 678	177	526
Ungern	1 070	33[2]	275	53	1 191
Österrike	308	46[2]	151	29	220
EU-27					
2012	25 654	..	12 432	4 013	..
2011	26 146	2 357[6]	11 890	3 907	8 996
2010	25 876	2 716[6]	12 185	3 855	8 220[7]
2009	25 565	2 780[8]	13 845[9]	4 329[9]	8 380[9]
2005	22 892	2 481[10]	13 819	4 449	8 954
2000	17 940	1 240	10 680	2 092	..

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser 2011.
3) Avser 2008.
4) Avser 2010.
5) Avser 2009.
6) Exklusive Cypern.
7) Exklusive Storbritannien.
8) Exklusive Cypern, Irland och Slovenien.
9) Exklusive Slovenien.
10) Exklusive Belgien och Cypern.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.5 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solros-frö	Potatis	Socker-betor
Sverige	110	–	25	39
Belgien	13	..	67	61
Bulgarien	135	781	15	–
Cypern	..	..	4	..
Danmark	129	..	40	41
Estland	87	..	6	..
Finland	57	–	21	12
Frankrike	1 607	680	154	390
Grekland	0	61	24	8
Irland	18	..	9	..
Italien	10	112	59	46
Lettland	115	..	12	..
Litauen	261	–	32	19
Luxemburg	5	–	1	..
Malta	–	–	1	–
Nederländerna	2	–	150	73
Polen	720	3	373	212
Portugal	..	18	25	0
Rumänien	100	1 017	229	27
Slovakien	107	90	9	20
Slovenien	5	0	3	–
Spanien	29	753	72	39
Storbritannien	756	..	149	120
Tjeckien	401	25	24	61
Tyskland	1 306	26	238	402
Ungern	165	615	25	19
Österrike	56	23	22	49
EU-27				
2012	6 193	..	1 786	1 638
2011	6 703	4 314	1 914	1 625
2010	7 070	3 753	1 980	1 630[11]
2009	6 488	..	2 077[9]	1 596
2005	4 781	3 617	2 296	2 245
2000	3 717	3 772	2 665	2 460

11) Exklusive Lettland och Malta.

Tabell 13.6
Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2012[1], 1 000-tal ton
Total production of some of the most important crops

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mognad
Sverige	2 289	144[2]	1 702	785	15
Belgien	1 835	..	364	18	734
Bulgarien	4 455	18[3]	662	33	1 718
Cypern	23	..	67	1	..
Danmark	4 525	250[3]	4 059	303	75
Estland	485	29[2]	341	83	..
Finland	909	76[2]	1 578	1 135	..
Frankrike	37 921	160	11 348	646	15 614
Grekland	1 569	37[4]	326	122	2 010
Irland	708	..	1 261	157	..
Italien	7 654	12[4]	940	292	7 889
Lettland	1 540	76[2]	249	155	..
Litauen	2 999	82[2]	742	214	79
Luxemburg	79	7[3]	38	5	2
Malta	..	..	..	..	..
Nederländerna	1 302	12[3]	206	10	254
Polen	8 608	3 270[3]	4 180	5 113	3 996
Portugal	59	18[3]	21	31	849
Rumänien	5 114	30[2]	971	335	5 949
Slovakien	1 275	43[2]	471	34	1 170
Slovenien	188	3[3]	85	4	277
Spanien	5 190	258[3]	5 956	684	4 261
Storbritannien	13 261	38[3]	5 522	650	–
Tjeckien	3 519	105[2]	1 617	181	928
Tyskland	22 409	4 270[4]	10 391	908	5 515
Ungern	4 011	73[2]	996	137	4 763
Österrike	1 276	202[2]	663	111	2 351
EU-27					
2012	133 201	9 213	54 754	12 144	..
2011	138 270	9 184	51 848	11 368	68 886
2010	136 634	9 185	52 876	10 932	57 695
2009	138 363	9 871	62 033	12 637	57 847
2005	124 350	7 622	52 869	11 882	62 796
2000	105 182	5 421	51 364	7 310	..

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser 2011.
3) Avser 2010.
4) Avser 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solros-frö	Potatis	Socker-betor
Sverige	322	–	805	2 314
Belgien	48	..	2 812	4 830
Bulgarien	271	1 388	151	–
Cypern	..	..	82	..
Danmark	485	..	1 664	2 649
Estland	158	..	102	..
Finland	73	–	490	399
Frankrike	5 483	1 575	6 297	33 739
Grekland	1	160	579	435
Irland	..	..	232	..
Italien	25	186	1 531	2 501
Lettland	304	..	239	..
Litauen	633	–	542	1 003
Luxemburg	15	–	21	..
Malta	–	–	13	–
Nederländerna	7	–	6 766	5 735
Polen	1 866	6	9 041	12 350
Portugal	..	10	446	19
Rumänien	159	1 389	2 464	739
Slovakien	213	197	166	895
Slovenien	17	1	79	–
Spanien	53	642	2 192	3 460
Storbritannien	2 557	..	4 553	7 291
Tjeckien	1 109	57	662	3 869
Tyskland	4 821	63	10 666	27 687
Ungern	415	1 317	548	882
Österrike	149	53	665	3 114
EU-27				
2012	19 183	..	53 794	113 910
2011	19 118	8 721[5]	62 540	123 967
2010	20 479	6 960	56 121	103 917
2009	21 395	..	62 529	114 362
2005	15 646	6 000	58 207	134 945
2000	11 253	5 375	48 665	115 768

5) Exklusive Belgien och Nederländerna.

Tabell 13.7
Skörd av vissa grönsaker 2012[1], 1 000-tal ton
Harvested production of selected fresh vegetables

Land	Blomkål och broccoli	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Sverige	..	..	..	33	..	..	50	129
Belgien	98	26	162	56	232	20	75	317
Bulgarien	5	47	2	9	94	34	10	10
Cypern	2	4	–	1	16	11	7	3
Danmark	6	17	6	15	13	18	48	85
Estland	..	11	–	..	..	..	..	12
Finland	4	21	..	14	38	34	22	56
Frankrike	376	74	162	256	764	126	412	541
Grekland	89	186	33	101	980	142	250	53
Irland	11	20	1	7	5	2	4	33
Italien	414	88	7	324	5 132	26	338	482
Lettland	..	25	0	–	6	9	7	11
Litauen	2	96	0	3	12	24	25	60
Luxemburg	–	0	–	0	0	–	0	1
Malta	6	4	..	4	11	1	7	1
Nederländerna	53	131	93	93	805	410	1 353	511
Polen[2]	307	1 140	98	32	759	198	642	835
Portugal	48	73	26	55	1 393	8	48	75
Rumänien	38	628	1	1	453	103	222	111
Slovakien	..	..	..	..	14	..	..	..
Slovenien	1	17	1	9	7	..	6	3
Spanien	506	164	91	877	4 046	748	1 170	370
Storbritannien	90	151	41	122	..	..	374	664
Tjeckien	4	50	0	1	13	3	32	21
Tyskland	177	473	116	258	61	58	588	593
Ungern	13	60	1	7	110	20	44	51
Österrike	6	54	6	45	52	35	135	98
EU-27								
2012	2 249	3 557	848	2 320	15 004	2 029	5 860	5 126
2011	2 242	3 782	807	2 283	15 954	2 320	6 207	5 374
2010	2 166	3 531	..	2 399[2]	16 090	..	5 437	5 130
2009	2 466	3 970[3]	..	2 354[4]	16 958	1 975[3]	5 695	5 560
2008	2 409	3 882[3]	..	2 493[4]	15 347	1 969[4]	5 442	5 236
2005	2 404	4 080[3]	..	2 650[4]	17 051	2 042	5 235	5 445

1) Databasuttag maj 2014.
2) Exklusive Estland och Tjeckien.
3) Exklusive Portugal.
4) Exklusive Estland.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.8
Antal nötkreatur i maj/juni 2012[1], 1 000-tal
Number of bovines

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölk-produk-tion	För upp-födning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Sverige	348	193	312	165	481	1 500
Belgien	509	525	581	167	701	2 484
Bulgarien[2]	294	29	74	18	121	535
Cypern[2]	24	0	11	1	21	57
Danmark	582	106	349	48	544	1 629
Estland[2]	97	15	59	9	66	246
Finland[2]	280	56	158	107	301	901
Frankrike	3 536	4 170	4 588	1 385	5 602	19 282
Grekland[2]	132	146	128	76	202	685
Irland	1 141	1 149	1 262	1 167	2 036	6 754
Italien	1 800	367	1 335	570	1 455	5 914
Lettland[2]	165	26	79	16	108	393
Litauen[2]	331	21	137	47	193	729
Luxemburg[2]	45	29	46	16	52	188
Malta[2]	6	0	3	1	5	16
Nederländerna	1 484	99	660	68	1 569	3 879
Polen	2 441	137	961	769	1 469	5 777
Portugal[2]	237	442	273	95	451	1 498
Rumänien	1 188	18	272	97	467	2 009
Slovakien[2]	150	53	104	29	136	471
Slovenien[2]	111	57	78	68	147	460
Spanien	836	1 803	878	403	2 084	6 003
Storbritannien	1 812	1 657	2 146	1 381	2 905	9 900
Tjeckien[2]	367	175	266	117	395	1 321
Tyskland	4 191	673	2 696	1 067	3 850	12 477
Ungern[2]	255	83	164	45	213	760
Österrike	529	253	384	178	614	1 957
EU-27	22 891	12 280	18 003	8 110	26 187	87 826

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser december.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.9
Antal svin, får och getter i december 2012[1], 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

Land	Svin					Får		Getter
	Galtar	Suggor	Övriga svin		Totalt	Tackor och dräktiga tack-lamm	Totalt	
			20 kg och där-över	Under 20 kg				
Sverige	3	141	932	398	1 474	282[2]	611	..
Belgien	8	491	4 306	1 643	6 448	..	..	..
Bulgarien	1	58	363	109	531	1 144	1 362	294
Cypern	1	36	212	145	395	241	347	271
Danmark	11	1 229	6 761	4 280	12 281	73[3]	90[3]	..
Estland	1	34	215	126	375	45[3]	62[3]	2[3]
Finland	2	130	811	327	1 271	58[3]	94[3]	6[3]
Frankrike	14	1 076	9 380	3 307	13 778	5 713	7 453	1 306
Grekland	12	197	589	301	1 099	6 834	9 587	4 238
Irland	1	144	940	408	1 493	2 501	..	8[3]
Italien	33	621	6 600	1 407	8 662	6 297	7 016	892
Lettland	1	43	232	79	355	40[3]	67[3]	13[3]
Litauen	1	64	603	140	808	32[2]	83	14
Luxemburg	0	6	75	8	89	4[4]	8[4]	4[4]
Malta	0	5	28	12	45	10	12	5
Nederländerna	6	1 081	6 024	4 993	12 104	570	1 093	403
Polen	24	1 012	7 145	2 951	11 132	135	219	90
Portugal	6	227	1 124	668	2 024	1 675	2 092	404
Rumänien	7	399	4 029	799	5 234	7 695	8 834	1 266
Slovakien	1	57	420	153	631	325	410	35
Slovenien	1	23	206	66	296	95[5,6]	138[5,6]	30[5,6]
Spanien	38	2 250	15 877	7 085	25 250	12 328	16 339	2 637
Storbritannien	15	494	2 632	1 075	4 216	14 278	22 991	0
Tjeckien	3	142	985	404	1 534	57[5]	197[5]	22[5]
Tyskland	27	2 118	18 070	8 117	28 331	1 170	1 641	162[7]
Ungern	4	279	2 024	682	2 989	865	1 185	89
Österrike	5	258	2 001	719	2 983	221	365	73
EU-27								
2012	224	12 609	92 565	40 396	145 800	62 688[8]	82 293[9]	..
2011	232	13 127	94 249	40 949	148 556	63 880[8]	85 480[8]	13 060[8]
2010	259[6]	13 523[6]	96 588	40 750	142 548[6]	64 509[8]	85 689	13 325
2009	267	13 842	96 898	40 563	151 569	66 267[8]	88 633[8]	12 889[10]
2008	291[6]	13 893[6]	97 751[6]	40 659[6]	152 603[6]	67 918[8]	90 775[8]	11 253[10]
2005	354	15 397	99 815	43 151	158 718	71 019	98 208	12 995

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser 2011.
3) Avser 2008.
4) Avser 2010.
5) Avser 2009.
6) Preliminära siffor.
7) Uppskattade siffror.
8) Exklusive Belgien.
9) Exklusive Belgien och Irland.
10) Exklusive Belgien och Danmark.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.10
Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2010[1]
Number of holdings with dairy cows by size of herd

Land	Antal mjölkkor per företag					Summa företag med mjölkkor
	1–9	10–19	20–49	50–99	100–	
Sverige	150	590	2 400	1 620	860	5 620
Belgien	1 270	960	4 840	3 610	720	11 400
Bulgarien	79 010	3 720	2 380	630	210	85 950
Cypern	10	0	10	90	80	200
Danmark	150	110	560	920	2 500	4 250
Estland	2 740	230	250	100	210	3 520
Finland	1 930	4 020	4 920	930	120	11 910
Frankrike	8 370	5 410	37 450	28 060	3 310	82 600
Grekland	2 940	930	1 080	600	220	5 780
Irland	..	2 110	7 220	7 050	2 080	18 460
Italien	22 070	8 540	10 900	5 840	4 790	52 130
Lettland	27 030	1 620	930	290	180	30 050
Litauen	79 170	3 210	1 930	470	240	85 020
Luxemburg	..	10	410	330	60	810
Malta	20	10	50	40	20	140
Nederländerna	630	620	4 370	9 930	4 260	19 810
Polen	350 210	46 140	26 290	2 390	750	425 780
Portugal	4 370	1 630	2 870	1 200	380	10 450
Rumänien	616 800	5 250	2 260	460	220	624 990
Slovakien	5 630	70	70	70	470	6 300
Slovenien	7 160	2 350	1 270	160	10	10 950
Spanien	9 470	5 250	9 660	3 570	1 500	29 460
Storbritannien	7 440	1 060	2 470	5 220	7 350	23 540
Tjeckien	1 160	370	370	270	930	3 100
Tyskland	11 580	16 540	34 980	19 740	6 920	89 760
Ungern	9 300	890	610	160	410	11 370
Österrike	25 800	14 050	7 340	520	30	47 740
EU-27	1 274 410[2]	125 690	167 890	94 270	38 830	1 701 090

1) Databasuttag mars 2013.
2) Exklusive Irland och Luxemburg.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.11
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2010[1], 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd

Land	Antal mjölkkor per företag					Summa mjölkkor
	1–9	10–19	20–49	50–99	100–	
Sverige	1	9	81	111	146	348
Belgien	5	14	165	243	94	521
Bulgarien	134	48	70	41	42	334
Cypern	0	0	1	7	13	21
Danmark	1	2	20	67	479	568
Estland	6	3	8	7	73	96
Finland	10	59	145	59	17	289
Frankrike	28	81	1 338	1 863	410	3 720
Grekland	10	13	34	40	35	131
Irland	..	31	251	487	302	1 071
Italien	82	116	337	393	904	1 832
Lettland	56	22	28	20	41	166
Litauen	159	43	56	31	64	353
Luxemburg	..	0	15	22	8	45
Malta	0	0	2	3	2	7
Nederländerna	2	9	159	716	592	1 479
Polen	803	632	736	153	182	2 506
Portugal	13	23	90	79	74	278
Rumänien	939	67	64	31	50	1 151
Slovakien	8	1	2	5	138	154
Slovenien	26	32	36	10	4	108
Spanien	32	75	301	234	268	910
Storbritannien	20	15	87	386	1 336	1 844
Tjeckien	3	5	11	20	341	381
Tyskland	61	241	1 123	1 349	1 391	4 165
Ungern	26	12	18	11	179	245
Österrike	106	194	204	32	4	540
EU-27	2 530[2]	1 746	5 380	6 419	7 189	23 263

1) Databasuttag mars 2013.
2) Exklusive Irland och Luxemburg.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.12
Animalieproduktion 2012[1], 1 000-tal ton
Production of animal products

Land	Slakt av			Mjölk totalt	Varav			
	Nöt-boskap	Svin	Får, lamm, getter		Konsum-tions-mjölk	Grädde	Smör	Ost
Sverige	135	233	5	2 861	867	113	22	101
Belgien	262	1 110	2	3 072	706	176	58	75
Bulgarien	5	49	..	497	69	2	1	53
Cypern	5	52	6	153	69	4	..	1
Danmark	125	1 604	2	4 916	501	63	39	303
Estland	7	31[2]	0	665	86	27	4	43
Finland	80	193	1	2 254	736	64	52	102
Frankrike	1 477[3]	1 957[3]	89[3]	24 536	3 564	503	421	1 817
Grekland	56	115	99	664	457	13	1	27
Irland	495	241	54	5 380	502	11	145	186
Italien	981	1 621	32	10 004	2 552	121	94	985
Lettland	16[3]	24[3]	0[3]	718	66	36	6	31
Litauen	40	59	0	1 360	92	3	12	111
Luxemburg	8	10	0	277	..	..	..	..
Malta	1	6	0	..	..	..	..	..
Nederländerna	373	1 332	15	11 676	..	..	133	764
Polen	371	1 695	1	9 843	1 511	244	162	719
Portugal	93	362	11	1 855	857	19	28	59
Rumänien	29	282	..	884	209	48	9	60
Slovakien	10	54	1	851	317	32	9	28
Slovenien	33	21	0	535	152	13	3	18
Spanien	591[3]	3 466[3]	132[3]	5 997[3]	3 613[3]	176[3]	37[3]	141[3]
Storbritannien	883	825	276	13 591[3]	6 883[3]	255[3]	140[3]	389[3]
Tjeckien	66	240	0	2 446	744	47	28	111
Tyskland	1 140	5 459	22	29 702	5 254	542	489	2 240
Ungern	25	346	0	1 398	394	5	9	72
Österrike	221	530	8	2 964	768	63	35	165
EU-27	7 578[3]	22 001	756[4]	139 099[5]	30 969	2 580[6]	1 937[7]	8 601[8]

1) Databasuttag maj 2014.
2) Avser 2011.
3) Preliminära siffror.
4) Exklusive Bulgarien och Rumänien.
5) Exklusive Malta.
6) Exklusive Luxemburg, Malta och Nederländerna.
7) Exklusive Cypern, Luxemburg och Malta.
8) Exklusive Luxemburg och Malta.

Källa: Eurostat.

14 Internationella uppgifter om jordbruket

Kapitel 14 innehåller internationella uppgifter om
- *Åkerarealens användning*
- *Totalskördar*
- *Antal husdjur*
- *Animalieproduktion*
- *Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, med uppdelning på kvinnor och män.*

Sammanfattning

Statistik över jordbruket i skilda länder redovisas i **tabellerna 14.1–14.4**. Uppgifterna avser ett urval länder och hänför sig till år 2012 vad gäller åkerarealens användning och totalskördens storlek samt till år 2011 för antal husdjur och animalieproduktion.

I **tabell 14.5** lämnas uppgifter om antalet förvärvsarbetande personer i jordbruk med binäringar i olika länder och deras andel av samtliga förvärvsarbetande fördelat på kön. Det framgår att de lägsta andelarna redovisas för flertalet västeuropeiska länder samt USA, Kanada, Japan och Australien. Här ligger andelarna under 5 %. I mindre ekonomiskt utvecklade länder som t.ex. Etiopien, Tanzania och Kenya ligger andelarna på 70–80 %. Uppgifterna avser år 2011.

Om statistiken

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet ”–” både visa att uppgiften inte finns tillgänglig, att intet finns att redovisa eller att uppgiften understiger 0,5.

De redovisade siffrorna är en produkt av databasuttag vid tidpunkt angiven under respektive tabell. Uppgifterna kan därför skilja sig ifrån senare uttag.

Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i denna publikation.

Annan publicering

Internationella uppgifter om jordbruket publiceras fortlöpande på FAO:s webbplats www.fao.org. Under rubriken Statistics når man statistikdatabasen FAOSTAT med dess undergrupper.

Tabell 14.1
Åkerarealens användning i olika länder 2012[1,2], 1 000-tal hektar
Use of arable land in different countries

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Pota-tis	Socker-betor
Sverige	367	22	370	191	–	–	–	25	39
Danmark	614	65	723	58	–	–	–	40	41
Finland	227	21	451	314	–	–	–	21	12
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	67	1	156	69	–	–	–	13	–
Albanien	73	1	3	13	54	–	–	9	2
Belgien	197	1	46	3	69	–	–	65	62
Bosnien, Herzegovina	61	3	20	10	197	–	–	37	–
Bulgarien	1 090	13	191	17	467	5	10	17	–
Estland	124	22	109	32	–	–	–	8	–
Frankrike	5 303	32	1 684	83	1 719	42	21	154	390
Grekland	530	20	109	83	175	–	33	30	6
Irland	98	–	193	24	–	–	–	9	–
Italien	1 850	13	255	115	981	30	247	59	46
Kroatien	187	1	57	29	299	–	–	10	24
Lettland	355	37	85	62	–	–	–	28	–
Litauen	627	55	217	70	13	–	–	32	20
Luxemburg	15	1	7	1	–	–	–	1	–
Makedonien (FYROM)	80	4	41	3	30	–	5	13	–
Moldavien	314	–	91	2	467	–	–	24	31
Montenegro	1	–	1	–	3	–	–	11	–
Nederländerna	152	2	30	2	16	–	–	150	73
Polen	2 090	1 130	1 161	514	544	–	–	373	212
Portugal	38	20	17	48	100	–	31	27	–
Rumänien	1 992	9	423	194	2 722	19	11	229	27
Ryssland	21 278	1 423	7 641	2 852	1 938	43	192	2 197	1 102
Schweiz	89	2	29	2	16	–	–	11	19
Serbien	481	4	77	30	1 269	3	–	75	65
Slovakien	340	16	148	16	212	1	–	9	20
Slovenien	35	1	18	1	39	–	–	3	–
Spanien	1 759	362	2 676	442	387	9	114	74	39
Storbritannien	1 992	6	1 002	122	–	–	–	149	120
Tjeckien	814	31	382	51	119	–	–	24	61
Tyskland	3 061	710	1 683	146	510	–	–	238	402
Ukraina	5 630	298	3 293	301	4 372	64	26	1 440	449
Ungern	1 063	35	276	53	1 190	4	3	22	17
Vitryssland	713	392	557	131	189	–	–	332	98
Österrike	308	50	151	25	220	1	–	22	49

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag januari 2014.

Källa: FAO.

Tabell 14.1 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Pota-tis	Socker-betor
Algeriet	1 946	–	1 030	85	1	–	–	139	–
Egypten	1 350	45	65	–	750	160	670	165	152
Etiopien	1 437	–	948	31	2 013	1 924	31	75	–
Kenya	149	–	22	4	2 159	224	25	143	–
Marocko	3 142	4	1 893	47	118	6	9	59	29
Nigeria	90	–	–	–	5 200	5 500	2 685	262	–
Sydafrika	595	4	78	30	3 250	50	1	65	–
Tanzania	110	–	8	–	4 118	839	799	210	–
Kanada	9 353	89	2 060	1 070	1 400	–	–	148	10
Mexico	407	–	328	97	6 924	1 820	32	67	–
USA	19 826	100	1 313	423	35 360	2 005	1 084	458	487
Argentina	3 700	30	1 500	200	3 500	1 150	235	70	–
Brasilien	1 891	3	102	180	14 226	692	2 370	130	–
Chile	245	–	15	111	139	–	24	42	19
Peru	152	–	151	11	506	–	391	312	–
Indien	29 900	–	780	–	8 400	6 320	42 500	1 900	–
Irak	1 200	–	600	–	130	21	60	40	2
Iran	7 000	–	1 680	–	180	–	480	153	105
Japan	209	–	60	–	–	–	1 581	82	59
Kazakstan	13 464	21	1 615	145	97	–	97	190	12
Kina	24 139	200	630	200	34 949	470	30 297	5 429	235
Pakistan	8 666	–	75	–	910	240	2 700	185	1
Syrien	1 600	–	1 300	–	45	1	–	36	27
Turkiet	7 530	143	2 749	89	623	–	120	174	281
Australien	13 902	–	3 718	731	70	650	103	34	–
Nya Zeeland	55	–	66	4	19	–	–	12	–
Hela världen	216 639	5 558	49 311	9 628	176 992	37 852	163 463	19 321	4 884

Tabell 14.2
Totalskördens storlek i olika länder 2012[1, 2], 1 000-tal ton
Crop production in different countries

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Pota-tis	Socker-betor
Sverige	2 289	140	1 702	731	–	–	–	805	2 178
Danmark	4 525	384	4 059	303	–	–	–	1 664	2 772
Finland	887	64	1 581	1 073	–	–	–	490	410
Island	–	–	–	–	–	–	–	10	–
Norge	235	5	550	225	–	–	–	298	–
Albanien	300	3	7	27	360	–	–	233	40
Belgien	1 636	3	359	16	702	–	–	2 930	5 438
Bosnien, Herzegovina	225	11	65	27	539	–	–	300	–
Bulgarien	4 330	22	662	31	1 719	11	55	194	–
Estland	485	57	341	79	–	–	–	139	–
Frankrike	40 301	160	11 347	401	15 614	239	123	6 341	33 688
Grekland	1 620	30	345	180	2 000	–	260	765	350
Irland	618	1	1 152	145	–	–	–	232	–
Italien	7 430	31	960	283	8 195	230	1 500	1 491	2 501
Kroatien	1 000	2	236	95	1 298	1	–	151	960
Lettland	1 540	124	237	137	–	–	–	539	–
Litauen	2 999	155	742	130	79	–	–	572	995
Luxemburg	79	6	38	5	2	–	–	21	–
Makedonien (FYROM)	215	7	90	4	119	–	24	170	9
Moldavien	495	–	118	2	572	–	–	182	587
Montenegro	2	–	2	–	9	–	–	133	–
Nederländerna	1 302	9	206	10	191	–	–	6 766	5 735
Polen	8 610	2 875	4 180	1 468	3 405	–	–	9 092	12 350
Portugal	50	18	21	52	832	–	184	390	8
Rumänien	5 298	18	986	339	5 953	37	51	2 465	720
Ryssland	37 720	2 132	13 952	4 027	8 213	45	1 052	29 533	45 057
Schweiz	517	10	185	9	147	–	–	452	1 673
Serbien	1 911	10	266	66	3 533	8	–	578	2 328
Slovakien	1 365	49	571	34	1 170	2	–	166	889
Slovenien	188	3	85	4	277	–	–	79	–
Spanien	4 650	256	5 977	681	4 235	49	881	2 169	3 482
Storbritannien	13 261	33	5 522	627	–	–	–	4 553	7 291
Tjeckien	3 519	147	1 616	172	928	–	–	662	3 869
Tyskland	22 432	3 893	10 422	758	4 991	–	–	10 666	27 891
Ukraina	15 763	677	6 936	630	20 961	143	160	23 250	18 439
Ungern	3 740	78	996	140	4 742	7	11	511	770
Vitryssland	2 554	1 082	1 918	422	954	–	–	6 911	4 774
Österrike	1 275	205	662	94	2 351	8	–	665	3 114

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag januari 2014.

Källa: FAO.

Tabell 14.2 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Pota-tis	Socker-betor
Algeriet	3 432	–	1 592	110	2	2	–	4 219	–
Egypten	8 796	90	102	–	7 000	900	6 500	4 500	7 600
Etiopien	2 916	–	1 585	49	6 069	3 951	89	475	–
Kenya	442	–	73	4	3 600	167	122	5 600	–
Marocko	3 878	2	1 201	56	90	6	70	1 657	1 627
Nigeria	100	–	–	–	9 410	6 900	4 833	1 150	–
Sydafrika	1 793	2	296	60	12 500	130	3	2 280	–
Tanzania	109	–	9	–	5 104	839	1 801	1 780	–
Kanada	27 013	340	8 012	2 680	11 703	–	–	4 590	660
Mexico	2 259	–	1 032	84	22 069	6 970	179	1 802	–
USA	61 755	176	4 796	929	273 832	6 272	9 048	19 166	31 966
Argentina	11 000	40	5 500	400	25 700	5 200	1 568	2 200	–
Brasilien	4 380	4	259	392	71 296	2 039	11 391	3 496	–
Chile	1 213	1	76	451	1 493	–	150	1 093	1 824
Peru	226	–	214	13	1 679	–	3 019	4 474	–
Indien	94 880	–	1 620	–	21 060	6 010	152 600	45 000	–
Irak	2 400	–	500	1	340	67	200	560	16
Iran	13 800	–	3 400	–	1 223	–	2 400	4 650	4 150
Japan	858	–	172	–	–	–	8 523	2 500	3 758
Kazakstan	13 307	14	951	127	107	–	222	3 126	152
Kina	120 580	659	1 800	600	208 130	2 000	204 285	85 860	11 469
Pakistan	23 517	–	70	–	3 536	150	9 400	4 104	25
Syrien	3 700	–	843	1	150	1	–	750	1 900
Turkiet	20 100	370	7 100	210	4 600	–	880	4 822	15 000
Australien	29 905	40	8 221	1 262	451	2 239	919	1 288	–
Nya Zeeland	489	–	439	18	211	–	–	550	–
Hela världen	674 884	14 544	132 350	20 975	875 099	58 098	718 345	368 374	269 117

Tabell 14.3
Antal husdjur i olika länder 2011[1, 2], 1 000-tal (höns i miljontal)
Number of livestock in different countries

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Sverige	97	1 512	1 483	623	–	8
Danmark	61	1 568	12 932	144	–	14
Finland	76	914	1 335	129	5	5
Island	78	73	34	475	1	–
Norge	36	862	845	2 300	68	4
Albanien	35	493	164	1 806	775	5
Belgien	36	2 535	6 349	114	36	35
Bosnien, Herzegovina	19	455	577	1 021	65	17
Bulgarien	69	544	664	1 368	356	14
Estland	7	236	372	79	4	2
Frankrike	424	19 071	13 987	7 634	1 382	149
Grekland	28	627	1 109	8 956	4 791	33
Irland	106	6 493	1 549	4 695	11	14
Italien	300	5 832	9 321	7 900	983	138
Kroatien	20	446	1 233	639	70	4
Lettland	12	380	390	77	14	4
Litauen	45	748	929	59	16	9
Luxemburg	5	193	89	9	6	–
Makedonien (FYROM)	27	265	197	767	73	2
Moldavien	52	216	479	788	118	34
Montenegro	4	87	21	209	–	–
Nederländerna	136	3 885	12 429	1 088	380	97
Polen	254	5 717	13 509	251	112	128
Portugal	18	1 503	1 985	2 170	413	40
Rumänien	611	2 001	5 428	8 417	1 241	81
Ryssland	1 341	19 968	17 218	19 761	2 059	406
Schweiz	57	1 577	1 579	424	86	9
Serbien	12	937	3 287	1 460	130	19
Slovakien	7	467	687	394	35	13
Slovenien	23	470	396	130	26	3
Spanien	250	5 923	25 635	17 003	2 693	138
Storbritannien	385	9 933	4 441	31 634	85	166
Tjeckien	31	1 344	1 749	209	23	21
Tyskland	490	12 563	26 758	1 800	160	119
Ukraina	414	4 494	7 960	1 101	631	184
Ungern	65	682	3 169	1 181	75	32
Vitryssland	113	4 151	3 887	52	72	35
Österrike	86	2 013	3 134	358	72	16

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2013.

Källa: FAO.

Tabell 14.3 (forts.)

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Algeriet	43	1 800	5	24 000	4 544	127
Egypten	64	4 803	11	5 488	4 207	108
Etiopien	2 028	53 382	32	25 509	22 787	49
Kenya	2	18 000	350	10 000	13 400	30
Marocko	160	2 900	8	18 500	5 900	175
Nigeria	212	18 871	7 700	38 000	57 300	192
Sydafrika	305	13 688	1 584	24 303	6 165	190
Tanzania	–	21 300	500	4 300	15 200	34
Kanada	405	12 155	12 785	879	30	165
Mexico	6 350	32 936	15 547	8 219	9 004	510
USA	10 150	92 682	66 361	5 480	2 996	2 100
Argentina	3 590	48 000	2 350	16 250	4 280	100
Brasilien	5 509	212 798	39 307	17 662	9 385	1 266
Chile	310	3 759	2 824	3 600	760	47
Peru	740	5 689	3 263	14 050	1 946	129
Indien	520	210 824	9 500	74 500	157 000	942
Irak	49	1 600	–	8 200	1 560	38
Iran	140	8 600	–	49 000	23 500	900
Japan	16	4 230	9 768	13	16	176
Kazakstan	1 528	6 175	1 344	15 110	2 878	33
Kina	6 773	83 024	470 961	138 840	142 230	4 611
Pakistan	354	35 568	–	28 086	61 480	349
Syrien	15	1 158	–	18 071	2 294	26
Turkiet	155	11 370	2	23 090	6 293	235
Australien	259	28 506	2 285	73 099	4 500	91
Nya Zeeland	57	10 021	327	31 132	86	14
Hela världen	58 932	1 399 908	963 044	1 043 713	875 530	19 939

Tabell 14.4
Animalieproduktion i olika länder 2011[1, 2]
Livestock production in different countries

Land	Köttproduktion (1 000-tal ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkavkastning		Äggproduktion[3]
	Nötkött	Får- och getkött	Griskött		kg per djur	1 000-tal ton	1 000-tal ton
Sverige	133	5	256	346	8 341	2 890	116
Danmark	134	2	1 720	579	8 429	4 881	79
Finland	84	1	202	286	8 058	2 301	63
Island	4	10	6	28	4 473	123	3
Norge	74	24	126	240	6 302	1 515	58
Albanien	41	21	13	355	2 690	955	32
Belgien	272	2	1 108	488	6 355	3 101	161
Bosnien, Herzegovina	22	2	17	263	2 618	689	30
Bulgarien	21	16	73	308	3 653	1 126	73
Estland	12	1	50	97	7 175	692	11
Frankrike	1 502	127	2 157	3 660	6 674	24 427	840
Grekland	74	144	101	213	3 691	787	100
Irland	546	48	235	1 117	4 957	5 537	45
Italien	1 000	49	1 602	1 758	5 961	10 479	737
Kroatien	36	2	120	184	4 246	780	42
Lettland	18	1	38	164	5 129	842	42
Litauen	42	1	75	350	5 100	1 782	44
Luxemburg	9	–	10	40	7 225	292	2
Makedonien (FYROM)	5	6	8	120	3 136	376	17
Moldavien	10	2	64	154	3 405	526	39
Montenegro	4	1	2	67	2 936	197	4
Nederländerna	382	15	1 347	1 543	7 537	11 627	692
Polen	395	1	1 935	2 473	5 019	12 414	577
Portugal	96	20	384	242	7 874	1 906	123
Rumänien	142	70	454	1 199	3 776	4 527	304
Ryssland	1 625	189	2 428	8 137	3 857	31 386	2 284
Schweiz	144	6	249	589	6 993	4 119	46
Serbien	81	24	271	501	2 921	1 462	70
Slovakien	13	1	71	159	5 828	928	75
Slovenien	36	2	39	109	5 517	604	21
Spanien	604	142	3 469	845	7 716	6 522	830
Storbritannien	936	289	806	1 815	7 849	14 246	662
Tjeckien	72	2	275	374	7 320	2 736	125
Tyskland	1 170	40	5 616	4 188	7 236	30 301	777
Ukraina	399	20	704	2 588	4 175	10 804	1 064
Ungern	26	1	435	309	5 542	1 712	138
Vitryssland	298	1	419	1 478	4 390	6 489	208
Österrike	222	7	544	531	6 227	3 307	103

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2013.
3) Hönsägg.

Källa: FAO.

Tabell 14.4 (forts.)

Land	Köttproduktion (1 000-tal ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkavkastning		Äggproduktion[3]
	Nötkött	Får- och getkött	Griskött		kg per djur	1 000-tal ton	1 000-tal ton
Algeriet	127	197	–	868	2 087	1 811	195
Egypten	454	127	–	1 540	1 945	2 995	306
Etiopien	412	153	2	10 677	380	4 058	35
Kenya	458	90	13	5 545	732	4 059	86
Marocko	200	167	1	1 485	1 280	1 900	230
Nigeria	338	464	239	2 300	245	563	636
Sydafrika	829	165	320	1 000	3 256	3 256	490
Tanzania	308	47	14	6 900	239	1 650	33
Kanada	1 154	16	1 954	966	8 699	8 400	437
Mexico	1 804	100	1 202	2 382	4 501	10 724	2 459
USA	11 988	76	10 331	9 198	9 678	89 015	5 419
Argentina	2 420	57	301	2 336	4 496	10 502	505
Brasilien	9 030	113	3 227	23 227	1 382	32 091	2 037
Chile	191	17	528	1 016	2 580	2 620	198
Peru	179	41	117	788	2 216	1 746	318
Indien	1 087	890	329	44 900	1 169	52 500	3 490
Irak	52	57	–	290	640	185	51
Iran	235	235	–	2 899	2 205	6 391	741
Japan	500	–	1 267	1 000	7 477	7 474	2 483
Kazakstan	393	150	214	2 747	1 893	5 200	207
Kina	6 182	3 940	51 535	12 297	3 003	36 929	24 149
Pakistan	761	443	–	10 493	1 230	12 906	604
Syrien	71	186	–	611	2 785	1 702	172
Turkiet	645	295	–	4 761	2 899	13 802	810
Australien	2 110	538	343	1 589	5 728	9 101	205
Nya Zeeland	623	467	50	4 816	3 716	17 894	52
Hela världen	62 543	13 026	110 012	253 467	2 394	606 661	65 003

Tabell 14.5
Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2011[1, 2]
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, 1 000-tal personer			Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, procent av samtliga förvärvsarbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Sverige	71	41	112	2,6	1,7	2,2
Danmark	55	18	72	3,5	1,3	2,4
Finland	60	33	94	4,2	2,5	3,4
Island	10	2	11	9,9	2,2	5,7
Norge	52	35	87	3,7	2,8	3,3
Albanien	352	257	609	41,1	41,2	41,1
Belgien	39	18	57	1,5	0,8	1,2
Bosnien, Herzegovina	17	24	41	1,7	2,7	2,2
Bulgarien	81	35	115	4,6	2,3	3,5
Estland	44	16	60	13,0	4,5	8,7
Frankrike	364	182	546	2,4	1,4	1,9
Grekland	290	326	617	9,3	14,8	11,6
Irland	135	11	146	10,5	1,1	6,3
Italien	442	368	809	2,9	3,3	3,1
Kroatien	55	23	79	5,2	2,6	4,1
Lettland	83	27	111	13,1	4,5	9,0
Litauen	94	27	121	12,0	3,4	7,7
Luxemburg	2	1	3	1,5	0,9	1,2
Makedonien (FYROM)	45	20	65	8,1	5,5	7,1
Moldavien	134	56	190	21,3	8,0	14,3
Montenegro	23	14	38	13,6	10,1	12,3
Nederländerna	131	76	208	2,8	1,9	2,4
Polen	1 855	1 029	2 884	19,7	13,0	16,6
Portugal	178	329	507	5,9	12,3	8,9
Rumänien	470	351	821	9,2	8,2	8,7
Ryssland	4 631	1 470	6 101	11,8	3,8	7,8
Schweiz	76	60	136	3,3	3,0	3,1
Serbien	369	221	590	13,9	10,3	12,3
Slovakien	152	41	193	9,9	3,3	6,9
Slovenien	4	3	6	0,7	0,6	0,6
Spanien	606	369	975	4,6	3,7	4,2
Storbritannien	352	118	469	2,0	0,8	1,4
Tjeckien	246	72	318	8,4	3,0	6,0
Tyskland	401	231	632	1,8	1,2	1,5
Ukraina	1 707	627	2 334	14,6	5,4	10,0
Ungern	241	69	310	10,3	3,5	7,2
Vitryssland	341	76	417	13,7	3,2	8,6
Österrike	75	64	139	3,2	3,2	3,2

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag januari 2014.

Källa: FAO.

Tabell 14.5 (forts.)

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, 1 000-tal personer			Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, procent av samtliga förvärvsarbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Algeriet	1 506	1 681	3 188	15,1	31,8	20,9
Egypten	3 925	2 674	6 599	19,6	38,3	24,5
Etiopien	17 662	14 741	32 403	80,6	72,7	76,8
Kenya	6 930	6 557	13 487	67,3	73,2	70,1
Marocko	1 535	1 438	2 972	17,1	48,4	24,8
Nigeria	7 394	4 883	12 277	23,0	26,0	24,1
Sydafrika	817	338	1 154	8,1	4,0	6,2
Tanzania	7 802	9 527	17 329	67,3	83,6	75,4
Kanada	151	175	326	1,5	1,9	1,7
Mexico	6 844	963	7 807	21,9	5,3	15,7
USA	1 814	641	2 455	2,1	0,9	1,5
Argentina	1 246	150	1 396	11,2	1,9	7,3
Brasilien	8 123	2 640	10 763	14,3	5,8	10,6
Chile	822	139	961	17,8	5,0	13,0
Peru	2 543	1 169	3 711	29,4	16,8	23,8
Indien	184 143	88 563	272 706	51,1	61,1	54,0
Irak	209	221	430	3,1	14,9	5,2
Iran	3 457	3 105	6 562	16,1	32,8	21,2
Japan	794	532	1 325	2,2	2,0	2,1
Kazakstan	902	279	1 181	20,5	6,5	13,6
Kina	259 724	239 046	498 770	57,7	63,3	60,2
Pakistan	17 328	7 694	25 022	33,9	56,1	38,6
Syrien	515	827	1 342	9,6	55,4	19,6
Turkiet	3 735	4 226	7 962	20,0	65,3	31,7
Australien	250	208	458	3,9	3,8	3,8
Nya Zeeland	120	66	187	9,4	5,9	7,8
Hela världen	752 093	559 976	1 312 073	38,1	41,5	39,5

15 Industriproduktion

I kapitel 15 redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för jordbruksvaror och livsmedel enligt SCB:s statistik över industrins varuproduktion. Dessutom presenteras uppgifter om antalet förvärvsarbetande inom livsmedelsindustrin och andra livsmedelsbranscher.

Sammanfattning

Kött och ägg

Nötkött (tabell 15.1)
Produktionen av nötkött (exklusive kalv) uppgick 2013 till 121 700 ton, vilket var en marginell ökning jämfört med året innan. Slaktade kvantiteter från tjur stod för den största delen av produktionen, dvs. 44 %. Slakten av stut, som representerar 8 % av den totala slakten av storboskap, har ökat med 17 % sedan föregående år.

Får och lamm (tabell 15.2)
Produktionen av får- och lammkött uppgick 2013 till drygt 4 900 ton, vilket var en minskning med 3 % mot föregående år. Av den totala produktionen utgjorde lammkött 80 %. Sedan 1995 har produktionen av lammkött ökat med 49 % och produktionen av fårkött har ökat med 14 %.

Griskött (tabell 15.3)
Produktionen av griskött uppgick år 2013 till 234 000 ton vilket var en marginell ökning mot året innan. Antal slaktkroppar av svin uppgår till 2,6 milj. Det är en minskning med 32 % jämfört med år 1995.

Fjäderfä (tabell 15.4)
Produktionen av fjäderfäkött uppgick år 2013 till 117 400 ton, vilket var en ökning med 7 % jämfört med 2012. Jämför man med år 1995 finner man en ökning med 60 %. Slakten uppgick 2013 till 81,8 milj. djur, vilket var 33 % fler än 1995.

Ägg (tabell 15.5)
Partihandelns invägning av ägg uppgick år 2013 till 103 400 ton vilket var en ökning med 6 % sedan 2012. Den totala produktionen, där den produktion som inte passerar partihandeln ingår, har också ökat med 6 % sedan föregående år.

Kött av ren och vilt (tabell 15.6)
Produktionen av kött av vilt uppgick år 2013 till 18 600 ton. Detta var lika stor produktion som året innan och 16 % högre än 1995. Under samma period minskade produktionen av renkött med 48 %. Denna uppgick år 2013 till 1 200 ton. Produktionen av renkött motsvarar 1 % av produktionen av nötkött. Motsvarande tal för viltköttet är 15 %.

Mjölk och mejeriprodukter

Antal mejerier och mjölkleverantörer (tabell 15.7)
Redovisningen i tabellen avser antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk. Strukturutvecklingen gör att antalet mjölkleverantörer minskar för varje år och uppgick år 2013 till omkring 4 700. Minskningen av antalet leverantörer mellan 2012 och 2013 var 6 %. Samtidigt ökar mjölkavkastningen per ko och därmed blir den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag större och har passerat 1 650 kg per dag. Totalt invägdes 2 870 milj. kg mjölk år 2013. Mjölkens medelfetthalt och medelproteinhalt är relativt stabil från år till år och uppgår 2013 till 4,26 respektive 3,42 %.

Mjölkens användning (tabell 15.8)
Av den totala invägningen 2013 användes 42 % för tillverkning av konsumtionsmjölk, syrade produkter och grädde samt 26 % till osttillverkning. Andelen mjölk som går till konsumtionsmjölk och ostframställning har varit ganska konstant under de senaste tio åren.

Produktion av mejerivaror (tabell 15.9)
Den totala mjölkproduktionen har ökat marginellt sedan 2012 och minskat med 12 % sedan 1995. Produktionen av konsumtionsmjölk har minskat 18 % sedan 1995. Av den totala mjölkproduktionen på 2,9 milj. ton utgör konsumtionsmjölken 30 %. Produktionen av ost och grädde har minskat mest, med 11 respektive 8 %. Även smörproduktionen och produktionen av syrad mjölk m.m. har gått ned, med 3 respektive 2 %, sedan 2012. Mjölkpulvret har ökat sin produktionsandel med 18 % under samma period.

Allmänt

Anställda m.m. inom livsmedelsindustrin (tabell 15.10)
Under perioden år 2008 till och med 2012 minskade antalet anställda inom tillverkningsindustrin med cirka 76 000 personer. Antalet anställda (beräknat i helårspersoner) var cirka 547 000 personer år 2012. Förädlingsvärdet inom tillverkningsindustrin minskade för perioden 2008–2009, men ökade sedan för perioden 2009–2011 för att återigen minska för 2012. 2012 var det totala förädlingsvärdet 464 miljarder kronor i tillverkningsindustrin.

I livsmedelsindustrin inkl. dryckes- och tobaksindustrin har antalet anställda under perioden 2008–2011 minskat med närmare 1 600 personer. Antalet anställda år 2012 var strax över 51 000 personer. Förädlingsvärdet ökade dock under samma period med cirka 3,6 miljarder kronor, för att år 2012 ha ett värde på 38 miljarder kronor.

Antalet anställda har minskat för de flesta delbranscherna inom livsmedelsindustrin inkl. dryckes- och tobaksindustrin. Undantagen är frukt-, bär- och grönsaksindustrin, kvarnprodukt- och stärkelseindustrin och den i klassningen övriga delen benämnd annan livsmedelsindustri, där antalet anställda har ökat i respektive grupp under perioden 2008–2012.

Stora procentuella ökningar av förädlingsvärdet märks hos dryckes- och tobaksindustrin samt choklad- och konfektyrindustrin samt sockertillverkning under perioden 2008–2012. Dryckes- och tobaksindustrin har det högsta förädlingsvärdet per anställd år 2012 med ett värde på knappt 1,5 miljoner kronor, vilket också är högre än hela tillverkningsindustrin som år 2012 hade ett förädlingsvärde per anställd på 0,8 miljoner kronor.

Livsmedelsindustrins varuproduktion (tabell 15.11)
De värdemässigt viktigaste av industrins produkter på livsmedelsområdet tillhör segmenten kött- och köttvaror, mejerivaror och drycker. Av enskilda produktgrupper kan särskilt nämnas mjölk och grädde (inklusive yoghurt), griskött, bakverk och bröd samt nötkött.

Förändringarna i produktionen sedan 2008 pekar på mer minskningar än ökningar i de olika segmenten. Produktionen av tobak har ökat mest procentuellt sett sedan 2008. Produktionen av fisk, kräft- och blötdjur samt spannmål och varor därav har minskat med mellan 40 och 50 % sedan 2008.

Förvärvsarbetande inom livsmedelssektorn (tabell 15.12)
I tabellen redovisas antalet förvärvsarbetande inom livsmedelssektorn enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. I **figur 15A** presenteras antalet kvinnor och män i livsmedelsindustrin. Statistik för livsmedelsindustrin som baseras på individdata (RAMS) ger i allmänhet högre tal än statistik som redovisas i Företagens ekonomi. Detta beror bl.a. på att statistiken i Företagens ekonomi är begränsad till företag av viss storlek. Avgränsningen av livsmedelssektorn baseras inte på några officiellt vedertagna

kriterier utan kan ses som tillfällig eller provisorisk.

Det framgår att de flesta av sektorns knappt 376 500 förvärvsarbetande, år 2012, återfinns inom hotell, restaurang och catering (139 000 personer) och detaljhandel (drygt 94 000 personer).

Kvinnorna dominerar i detaljhandel medan de flesta förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk och fiske är män.

Om statistiken

Kött och ägg

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag används uppgifter från Jordbruksverkets slaktregister dit alla slakterier veckovis lämnar uppgifter om antal slaktade djur och slaktvikt fördelat på olika djurkategorier.

Vidare utför Jordbruksverket årligen beräkningar av den totala äggproduktionen. Beräkningarna baseras på uppgifter från partihandeln om invägning av svenska ägg. Beräkningarna genomförs varje månad och bygger på förutsättningen att 80 % av den totala äggproduktionen passerar partihandeln.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av ren- och viltkött bygger huvudsakligen på statistik från Sametinget och Jägareförbundet.

Mjölk och mejeriprodukter

Den 1 januari 2013 bildades LRF Mjölk. Det innebär att branschfrågor organiseras i en ny enhet på Lantbrukarnas Riksförbund. Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i LRF Mjölks statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till LRF Mjölk. Med uppgifter från LRF Mjölk som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Allmänt

Livsmedelsindustrin

Från och med år 2003 hämtas uppgifterna från undersökningen Företagens ekonomi, vilken i grunden bygger på administrativt material från Skatteverket, som kompletteras med enkätuppgifter från ett urval på cirka 17 000 företag.

Uppdelning av livsmedelsindustrin från Företagens ekonomi på olika delbranscher sker numera enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007). Denna standard baseras på de vid företagens olika verksamhetsenheter producerade varornas branschtillhörighet enligt ett mest kriterium.

SCB:s statistik för livsmedelssektorn innehåller bland annat uppgifter från resultaträkning med ytterligare specificeringar, balansräkning, investeringar, antal anställda samt beräknade variabler som förädlingsvärde, produktionsvärde och förbrukningsvärde.

Livsmedelsindustrins varuproduktion

Fr.o.m. 1996 produceras varudata som följd av EU-krav i en egen undersökning, Industrins varuproduktion, frikopplad från företagsstatistiken. Statistiken ingår i en inom EU samordnad undersökning, PRODCOM (Produktionsstatistik inom Gemenskapen).

Produktionsstatistiken avser företag med minst 20 anställda. Dessa undersöks via enkät. Industriföretag med en omsättning föregående år, enligt momsuppgifter, på minst 50 miljoner kronor, oavsett antal anställda, enkätundersöks också sedan 2006. Uppgifterna samlas huvudsakligen in via SCB:s statistikinsamlingsverktyg SIV. Uppgifter avseende mindre företag inhämtas från administrativa källor.

Produktionen i saluvärden av olika varor och varugrupper av livsmedel redovisas i **tabell 15.11**. Tabellen är ett aggregat för 2008–2012 avseende den produktion av drygt 600 varor i termer av åttasiffriga KN-koder. För närmare information om hur de olika varugrupperna avgränsats med KN-nummer

hänvisas till bilaga 5 eller SCB:s webbplats www.scb.se. Under ”Hitta statistik”, ”Statistik efter ämne”, ”Handel med varor och tjänster” samt ”Utrikeshandel med varor” finns hänvisningar till och information om produktindelningar enligt KN. I huvudsak har samma aggregering på varugrupper använts som för utrikeshandelsstatistiken i kapitel 16, vilket förklarar varför någon produktion ej redovisas för vissa grupper. Antingen saknas produktion i Sverige eller också ligger den utanför industrin.

Eftersom statistiken på varunivå avser saluvärden och inte förädlingsvärden anses det inte meningsfullt att redovisa totaler i varustatistiken. Varor som produceras inom en viss industri kan vara insatsvaror inom andra industrier och skulle vid en totalredovisning komma att räknas dubbelt. Detta ”problem” är dock mindre för livsmedelsindustrin än för övrig tillverkningsindustri där slutprodukten i större utsträckning än inom livsmedelsindustrin utgörs av halvfabrikat. Viss uppmärksamhet krävs dock vid tolkningen av statistiken och vid bedömningar av den relativa betydelsen av produktionen av olika varor.

I **figur 15B** lämnas en redovisning av livsmedelsproduktionen i kvantiteter. Dock har inte sådana varugrupper tagits med där heterogeniteten bedömts vara för stor för att göra en summering till kvantiteter någorlunda meningsfull. Varugrupper för vilka kvantitetsredovisningen i statistiken för hela eller delar av varusortimentet varit ofullständig har tagits med till en del. Uppgifter om kvantiteter redovisas endast på den finaste nivån av KN, dvs. 8-siffernivån.

Påpekas bör också att vissa varor är belagda med sekretess i databasen vissa år och vissa år inte alls. Därmed förklaras varför databasuttag och därmed redovisade siffror skiljer sig mellan år och böcker. Jämförelser mellan åren bör också göras med viss försiktighet på grund av detta sekretessförfarande. I anslutning till figur 15B och tabell 15.11 redovisas i fotnoter vilka KN-koder som exkluderas respektive år.

Förvärvsarbetande i livsmedelssektorn

I praktiskt taget all statistik som beskriver produktion och distribution av livsmedel inhämtas också uppgifter om sysselsättningen, t.ex. antal sysselsatta. Ett viktigt syfte med uppgifterna är att möjliggöra beräkningar av olika slags relationstal, t.ex. produktion per sysselsatt och mervärde per sysselsatt. Eftersom olika statistikmaterial inte alltid tas fram på samma sätt och inte alltid med sammanfallande definitioner och avgränsningar är det svårt att ”summera” statistiken till sammanfattande beskrivningar av sysselsättningen inom hela ”livsmedelssektorn”. För sådana beskrivningar måste man därför utgå från ett övergripande material. Ett sådant material är SCB:s årliga registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS. Uppgifterna i **tabell 15.12** har hämtats från RAMS i vilket landets samtliga förvärvsarbetande personer fördelats på näringsgren. Klassificering av de förvärvsarbetande på näringsgren sker utifrån förhållandena under november månad räkningsåret. Information om bransch för det arbetsställe där personen är förvärvsarbetande hämtas från Företagsdatabasen (FDB) vid SCB och redovisning sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI.

I tabell 15.12 redovisas antal förvärvsarbetande inom ”livsmedelssektorn” år 2011 och 2012 med näringsgrensgruppering enligt SNI 2007. Som förvärvsarbetande räknas de som under november bedöms ha förvärvsarbetat under minst fyra timmar (i genomsnitt en timme per vecka). Som förvärvsarbete räknas inte normalt hushålls- och hemarbete eller arbete i den egna kökträdgården. Vidare har som förvärvsarbetande inte räknat medhjälpande familjemedlemmar i familjens rörelse.

Till ”livsmedelssektorn” har i **tabell 15.12** hänförts branscher som enligt beskrivningen i SNI yrkesmässigt hanterar livsmedel eller livsmedelsråvaror. SNI är emellertid utformad på ett sådant sätt att en entydig avgränsning av den tvärsektor vi vill kalla

”livsmedelssektorn” inte är möjlig. Exempelvis får vi inte med personer som arbetar med

- lejda livsmedelstransporter
- förpackningar till livsmedelsindustrin och handeln
- produktion av insatsvaror till jordbruket
- produktion av insatsvaror till livsmedelsindustrin
- livsmedelsförsäljning i t.ex. varuhus
- statlig administration av jordbruk och fiske
- branschens intresseorganisationer
- jordbruk som har sin huvudsakliga verksamhet i annan näringsgren.

Förutsättningarna för undersökningen har under senare år ändrats i en del avseenden vilket påverkar möjligheterna till tidsmässiga jämförelser. Detta beror på att ett förhållandevis stort antal personer inte kan hänföras till näringsgren genom att företaget eller arbetsstället inte återfunnits i FDB. År 1985 var antalet sådana personer totalt 172 315 (4,0 % av samtliga förvärvsarbetande). År 2012 uppgick antalet till 52 500 (1,2 % av samtliga förvärvsarbetande). Fram t.o.m. 1990 kunde en viss del av dessa personer hänföras till näringsgrenen jordbruk m.m. (21 000 personer år 1990), eftersom de konstaterats ha haft inkomst av jordbruksfastighet (varav en del verksamma enbart inom skogsbruk). Efter skatteomläggningen 1991 finns inte längre denna möjlighet.

Ändringar har också under årens lopp skett i reglerna för vilka företag som skall ingå i FDB. Bl.a. har tidigare inte ingått företag som inte varit redovisningsskyldiga för mervärdeskatt. Fr.o.m. 1997 är dock alla företag mervärdeskatteskyldiga från första kronan, dvs. registret omfattar numera samtliga juridiska och fysiska personer som bedriver något slag av affärsmässig verksamhet. Denna ändring har dock haft obetydlig effekt på antalet sysselsatta enligt RAMS.

Den underskattning av sysselsättningen som blir resultatet av att företag inte kunnat återfinnas i FDB bedöms vara störst för jordbruket. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) 2012 är antalet sysselsatta inom jordbruket 64 600 personer (i åldern 15–74 år) mot knappt 55 000 i RAMS. År 2010 arbetade enligt Lantbruksregistret (LBR) 61 000 personer (exklusive tillfälligt sysselsatta) mer än 450 timmar per år med jordbruk på företag med mer än 2,0 hektar åker eller minst 5,0 hektar jordbruksmark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m^2 frilandsareal eller med minst 200 m^2 växthusyta för trädgårdsproduktion.

I årgång RAMS 2011 har flera förändringar skett, bl.a. har den övre åldergränsen för att bli klassificerad som förvärvsarbetande i RAMS ändrats från 84 till 74 år. Läs mer utförligt i kapitel 7 under *Om statistiken, Förvävsarbetande*, om dessa förändringar.

Annan publicering

Jordbruksverket publicerar fortlöpande uppgifter om animalieproduktion och jordbruksproduktionen vad gäller prisindex och priser inom livsmedelsområdet. Publicering sker i Statistiska meddelanden, JO 48 respektive JO 49. Denna statistik finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubrikerna ”Ta del av statistiken” och vidare under ”Animalieproduktion” respektive ”Priser och prisindex”. Delar av statistiken publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om antal mejerier, invägd mjölk, mjölkens användning m.m. publiceras av LRF Mjölk på webbplatsen www.lrf.se.

Uppgifter om sysselsatta, produktionsvärde, förädlingsvärde, rörelseintäkter och -kostnader m.m. för olika näringsgrenar finns publicerade i databaser i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel grupperade enligt KN-nomenklaturen, finns publicerade i Statistikdatabasen i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken vid SCB, RAMS, finns branschfördelad statistik enligt SNI 69, SNI 92, SNI 2002 och SNI 2007 för landets samtliga förvärvsarbetande. Grundtabellerna i RAMS finns samlade i det årliga sysselsättnings-

paketet AMPAK där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Statistik från RAMS finns också i Statistikdatabasen, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Sysselsättningsuppgifter enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) redovisas varje månad, kvartal och helår i SCB:s Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i AM 12 SM 1401.

Statistik över jordbrukets sysselsättningsförhållanden 2013 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 30 SM 1401.

SM-publikationerna är tillgängliga på SCB:s webbplats www.scb.se. Publikationerna för jordbruket kan också nås via Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Figur 15A
Förvärvsarbetande befolkning inom livsmedelsindustrin 2012
Population gainfully employed in food manufacturing

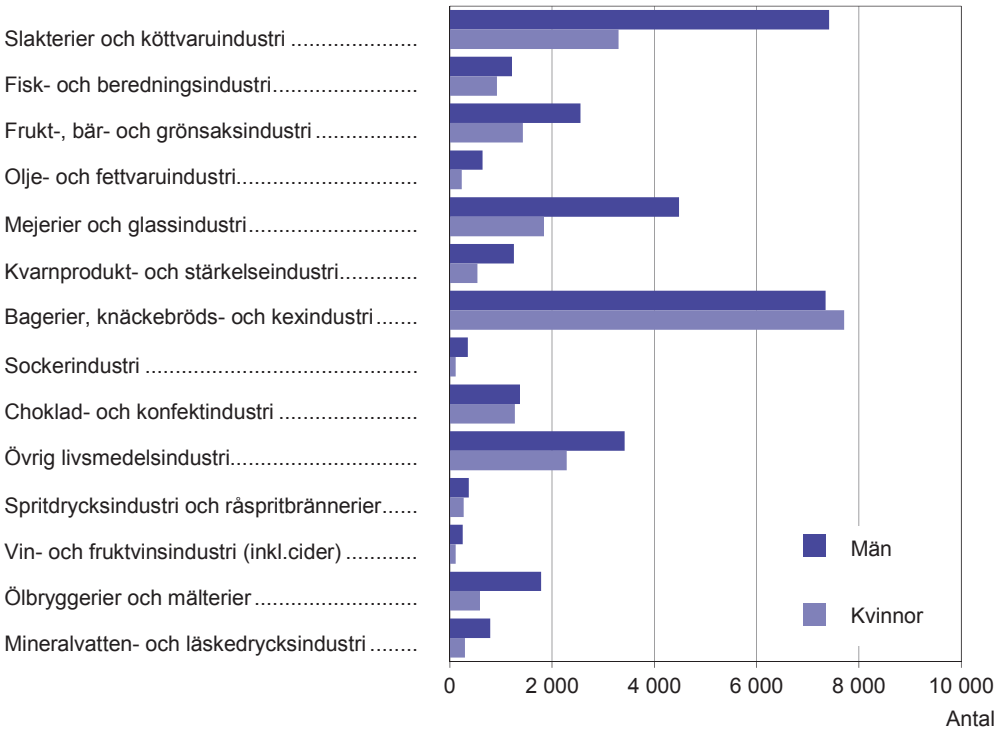

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Figur 15B
Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2012, 1 000-tal ton
Industrial production of certain food products and groups of food products

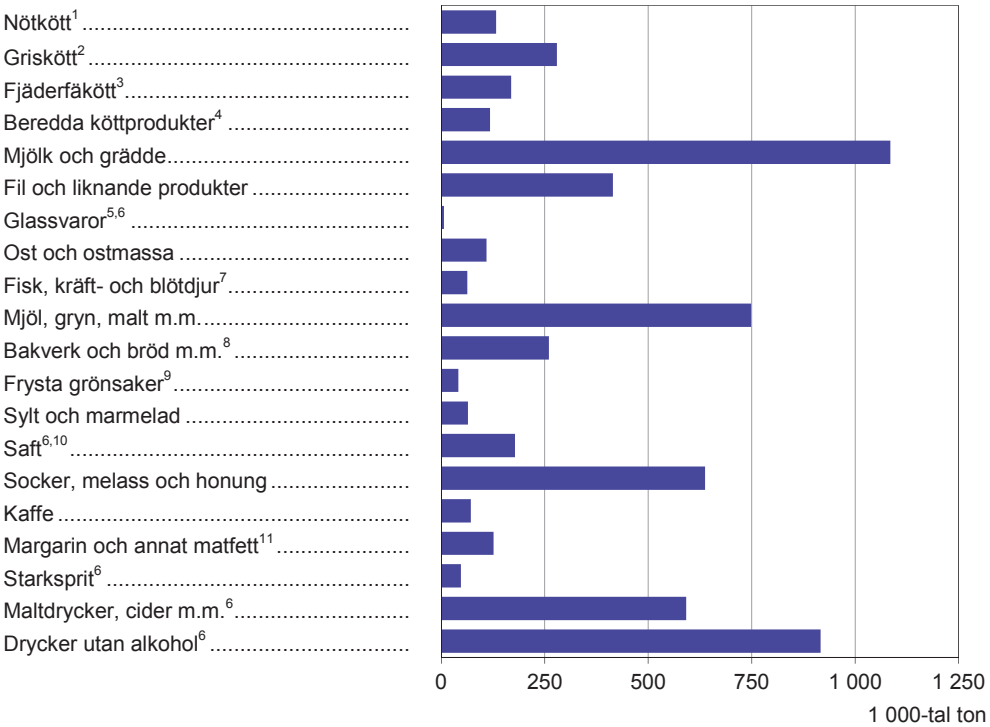

1) Exkl. KN **02.01.**1000. KN-koder, se bilaga 5. För vissa 8-siffriga koder, se hänvisning till SCB:s webbplats i texten på sidan **268**.
2) Exkl. KN **02.03.**1110.
3) Exkl. KN **02.07.**1320.
4) Exkl. KN **16.01.**0099c, KN **16.01.**0099e, KN **16.02.**4110b, KN **16.02.**5095a, KN **16.02.**9051 KN **16.02.**9061 och KN **16.02.**9099b.
5) Exkl. KN **21.05.**0099.
6) Milj. liter.
7) Exkl. KN **03.05.**3100, KN **03.05.**3290, KN **03.05.**3990, KN **03.05.**4100, KN **03.05.**4410,KN **03.05**.4490 KN **03.05.**4980, KN **03.05.**7110, KN **03.05.**7200, KN **03.05**.7900, KN **16.04.**1291, KN **16.04.**1511 och KN **16.04.**1995.
8) Exkl. KN **19.05.**9030a.
9) Exkl. KN **07.10.**8069 och KN **07.10.**8095.
10) Exkl. KN **20.09.**9011 och KN **20.09.**9019
11) Exkl. KN **15.17.**9091.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.1
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2013[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kalv	Stut	Tjur	Kviga	Ko	Summa storboskap
Antal slaktkroppar						
Godkänd slakt						
2013	27 066	30 733	164 621	56 892	138 072	390 318
2012	29 095	26 868	157 743	59 788	146 445	390 844
2010	26 639	41 326	182 476	53 233	147 471	424 506
2005	33 037	49 422	179 703	44 582	159 335	433 042
2000	38 975	31 824	217 287	56 116	184 762	489 989
1995	29 930	8 419	234 308	52 179	206 779	501 685
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)						
2013	4,21	9,53	54,07	16,18	41,89	121,67
2012	4,52	8,18	51,02	16,95	44,67	120,82
2010	4,28	13,10	60,43	15,09	44,90	133,53
2005	4,54	14,82	57,44	11,98	47,17	131,40
2000	4,38	9,42	69,63	14,40	51,99	145,43
1995	3,15	2,39	70,35	12,19	55,16	140,09

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.2
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2013[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Tackor och baggar	Lamm
Antal slaktkroppar		
Godkänd slakt		
2013	34 675	217 855
2012	34 846	225 331
2010	32 724	221 911
2005	28 046	177 934
2000	28 301	173 849
1995	32 727	155 903
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)		
2013	0,96	3,94
2012	0,97	4,06
2010	0,92	4,07
2005	0,78	3,29
2000	0,73	3,18
1995	0,84	2,65

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.3
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2013[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Svin inkl. spädgris
Antal slaktkroppar	
Godkänd slakt	
2013	2 550 712
2012	2 585 665
2010	2 936 240
2005	3 159 930
2000	3 251 100
1995	3 742 660
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)	
2013	234,10
2012	232 97
2010	263,48
2005	275,13
2000	276,98
1995	308,81

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.4
Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2013[1], 1 000-tal ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kycklingar
Antal slaktkroppar[2]	
Godkänd slakt	
2013	81 826
2012	76 840
2010	78 507
2005	71 886
2000	68 617
1995	61 313
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)[2]	
2013	117,40
2012	109,67
2010	112,64
2005	96,45
2000	89,89
1995	73,58

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.
2) Kasserade kycklingar ingår ej från år 2005.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.5
Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2013, 1 000-tal ton
Eggs delivered to wholesalers and total production

År	Invägning[1]	Total produktion[2]
2013	103,4	129
2012	97,8	122
2010	86,2	111
2005	73,7	102
2000	65,1	100
1995	68,5	108
1990	79,4	122

1) Uppgiftsinsamlingen utökades i januari 2001, vilket från denna månad torde ha påverkat siffrorna med 10–12 % i höjande riktning.
2) Den totala äggproduktionen har beräknats under antagandet att ca 35 % t.o.m. år 2000, ca 27 % år 2001–2007, ca 24 % år 2008–2010 samt ca 20–21 % fr.o.m. år 2011 inte passerar partihandeln.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.6
Produktion av kött från ren och vilt[1] 1990–2013, ton
Production of meat from reindeer and wild animals

År	Ren	Vilt
2013*	1 200	18 600
2012*	1 200	18 600
2010	1 400	16 500
2005	1 700	15 700
2000	1 400	17 700
1995	2 300	16 000
1990	2 600	22 000

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.7
Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2013
Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk, and average content of fat and protein

År	Antal mejerier[1]	Antal mjölk-leverantörer[2]	Invägd mjölk, 1 000-tal ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg	Medel-fetthalt, %	Medel-proteinhalt, %
2013	32	4 742	2 870	1 658	4,26	3,42
2012	33	5 055	2 861	1 551	4,22	3,42
2010	35	5 697	2 862	1 376	4,23	3,41
2005	37	8 634	3 163	1 004	4,25	3,38
2000	50	12 168	3 297	742	4,18	3,28
1995	57	17 176	3 243	517	4,33	3,34
1990	71	24 786	3 432	379	4,31	3,36

1) Antal mejerier den 31 december respektive år.
2) Årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: LRF Mjölk.

Tabell 15.8
Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2013, 1 000-tal ton och procent
Disposition of milk delivered to dairies

År	Invägning, 1 000-tal ton	Procent av invägning				
		Konsumtionsmjölk och grädde[1], %	Ystmjölk till ost, %	Mjölk till mjölkpulver, %	Skum- och kärnmjölk till foder, %	Övrigt, %
2013	2 870	42	26	24	..	8
2012	2 861	43	30	20	..	6
2010	2 862	45	33	18	0	4
2005	3 163	43	36	15	1	5
2000	3 297	42	37	16	1	4
1995	3 243	43	37	11	1	8
1990	3 432	42	31	19	1	8

1) Inkl. syrade produkter.

Källa: LRF Mjölk.

Tabell 15.9
Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2013, 1 000-tal ton
Dairy production and production of milk powder

År	Produktion av mejerivaror						Total mjölkproduktion
	Konsumtionsmjölk	Syrad mjölk m.m.	Grädde	Smör[1]	Ost	Mjölkpulver[2]	
2013	864	248	104	38	90	77	2 906
2012	867	254	113	39	101	65	2 897
2010	914	263	110	39	103	53	2 899
2005	992	265	89	45	118	53	3 208
2000	1 024	261	96	49	127	49	3 348
1995	1 057	252	89	53	129	36	3 304

1) Inkl. smördel i annat matfett.
2) Inkl. kärnmjölkspulver.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.10
Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2007

Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2007

	Tillverkningsindustri	Varav						
		Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksindustri	Varav					
			Slakterier och köttvaruindustri	Fisk- och fiskberedningsindustri	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	Olje- och fettvaruindustri	Mejerier och glassindustri	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri
SNI 2007	10–33	101–120	101	102	103	104	105	106
Antal arbetsställen								
2012	57 481	4 061	581	232	331[1]	..	187	140
2011	57 724	3 935	595	228	303[1]	..	171	138
2010	57 425	3 879	564	229	288[1]	..	178	145
2009	56 842	3 801	537	226	223	66	171	146
2008	57 313	3 801	550	225	208	66	175	140
Antal anställda								
2012	546 839	51 231	10 182	1 833	4 326[1]	..	6 040	1 716
2011	558 769	51 861	10 377	1 837	4 338[1]	..	6 091	1 695
2010	545 714	52 023	10 550	1 807	4 230[1]	..	5 873	1 699
2009	563 726	51 838	10 510	1 736	3 475	994	5 881	1 661
2008	622 824	52 824	10 325	1 775	3 592	995	6 027	1 585
Förädlingsvärde, mkr								
2012	463 521	37 861	5 430	1 073	3 428[1]	..	4 249	1 560
2011	487 905	38 947	5 962	1 120	3 423[1]	..	3 947	1 705
2010	482 778	38 120	6 068	1 125	3 379[1]	..	3 948	1 604
2009	417 649	36 162	5 986	1 052	2 476	960	4 403	1 544
2008	484 762	34 257	5 381	1 059	2 312	735	4 074	1 445
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2012	848	739	533	585	792[1]	..	703	909
2011	873	751	575	610	789[1]	..	648	1 006
2010	885	734	575	622	799[1]	..	672	944
2009	741	698	570	606	713	966	749	930
2008	778	649	521	597	644	739	676	912

1) Sekretessregler gör att SNI 103 resp. 104 ej kan redovisas var för sig år 2010–2012. Det som redovisas under SNI 103 avser summan av SNI 103+104.

Källa: SCB, Företagens ekonomi 2008–2012.

Tabell 15.10 (forts.)

	Bageri och mjölprodukts-industri	Varav	Annan livsmedels-industri	Varav	Foder-medels-industri	Dryckes-varu- och tobaks-industri	Varav	
		Bagerier, knäcke-bröds- och kex-industri		Choklad- och konfekt-industri samt sockertill-verkning			Ölbryg-gerier	Mineral-vatten- och läske-drycks-industri
SNI 2007	107	1071–72	108	1081–82	109	110+120	1105	1107
Antal arbetsställen								
2012	1 555	1 542	642	265	110	283	121	..
2011	1 538	1 527	611	266	113	238	88	..
2010	1 562	1 552	579	253	115	219	80	..
2009	1 564	1 555	541	245	112	215	..	..
2008	1 587	1 580	517	238	115	218	..	..
Antal anställda								
2012	12 476	12 429	8 297	2 868	721	5 640	2 499	..
2011	12 769	12 725	8 416	2 963	814	5 524	2 490	..
2010	13 176	13 148	8 247	3 047	784	5 657	2 668	..
2009	13 225	13 197	7 761	2 909	913	5 682	..	..
2008	13 746	13 720	8 051	3 080	938	5 790	..	..
Förädlingsvärde, mkr								
2012	6 283	6 269	6 594	2 702	819	8 424	2 095	..
2011	6 439	6 423	7 158	3 106	1 026	8 167	2 101	..
2010	6 594	6 584	6 560	2 752	850	8 071	2 216	..
2009	6 417	6 411	5 873	2 400	535	6 917	..	..
2008	6 460	6 448	5 747	2 273	728	6 317	..	..
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2012	504	504	795	942	1 136	1 494	838	..
2011	504	505	851	1 048	1 260	1 478	844	..
2010	500	501	795	903	1 084	1 427	830	..
2009	485	486	757	825	586	1 217	..	..
2008	470	470	714	738	776	1 091	..	..

Fotnot 1–11 till tabell 15.11, som finns på nästa sida.

1) Exkl. KN **16.01**.0099c, 0099d, 0099e för 2009, **16.02**.5095a för 2009–2012, 2090a för 2011, 4110b för 2011–2012
2) Exkl. KN **21.05**.0099 för 2011–2012.
3) Exkl. KN **03.05**.4100, 4980 för 2010–2012.
4) Exkl. KN **16.04**.1299, 2090 för 2009–2010, 1291, 1995, 1511 för 2009–2012, 3090 för 2009–2011, 3200 för 2012, **16.05**.2010, 2099 för 2010.
5) Exkl. KN **19.05**.9030a för 2009–2012.
6) Exkl. KN **12.12**.9920, 9930, 9970 för 2008–2011, 9995 för 2012.
7) Exkl. KN **20.05**.2020 för 2010.
8) Exkl. KN **17.04**.9061 för 2009 o. 2011, 9065 för 2009–2012 o. 9071 för 2010–2011, 9051, 9099 för 2011, 9081 för 2011–2012.
9) Exkl. KN **19.01**.1000 för 2010–2012.
10) Exkl. KN **16.02**.1000b, **21.04**.2000 för 2011, **20.05**.1000, **21.06**.9898 för 2012.
11) Exkl. KN **12.01**.0010, 0090, **12.02**.1010, 1090, 2000, **12.07**.2010, 2090, 9915, 9997 för 2008–2011, **12.01**.1000, 9000, **12.02**.3000, 4100, 4200, **12.07**.2100, 2900, 3000, 6000, 7000, 9920, 9996 för 2012.

Tabell 15.11
Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2012, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs

SITC		2008	2009	2010	2011	2012
01	**Kött och köttvaror**					
	Nötkött	7 228	7 587	7 537	8 027	8 391
	Griskött	10 210	10 606	10 435	10 559	10 826
	Får-, lamm- och getkött	267	319	320	391	410
	Fjäderfäkött	2 794	2 903	3 044	3 186	3 215
	Övrigt kött inkl. vilt	263	313	280	242	137
	Beredda köttprodukter[1]	11 167	5 920	8 695	7 282	8 112
02	**Mejeriprodukter och ägg**					
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	13 111	12 272	12 249	11 964	12 592
	Smör och andra smörfettsprodukter	1 895	1 723	1 901	2 114	1 919
	Glassvaror[2]	1 252	1 307	715	89	91
	Ost och ostmassa	4 565	4 319	4 197	4 498	4 667
	Ägg och äggalbuminer	189	236	229	230	209
03	**Fisk, kräft- och blötdjur m.m.**					
	Fisk, kräft- och blötdjur[3]	1 111	1 430	842	815	802
	Beredningar av fisk, kräft och blötdjur[4]	2 861	664	423	1 059	1 306
04	**Spannmål och varor därav**					
	Spannmål (exkl. ris)	1	1	0	0	0
	Mjöl, gryn, malt m.m.	3 412	2 938	2 580	2 873	2 998
	Ris	18	12	7	4	4
	Bakverk och bröd m.m.[5]	17 077	7 727	7 979	8 322	8 468
	Okokt pasta	205	259	304	270	234
	Övriga beredning av spannmål och mjöl	2 003	2 260	2 132	1 970	1 844
05	**Frukt och grönsaker**					
	Färska och kylda grönsaker[6]	0	0	0	0	0
	Frysta grönsaker	608	850	711	659	586
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- eller rotknölar	191	178	156	190	198
	Beredda potatisprodukter[7]	1 000	1 297	527	1 401	1 400
	Övriga beredningar av grönsaker	984	1 137	1 124	1 104	889
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär och nötter	0	3	0	0	0
	Fryst frukt och bär	557	365	569	548	562
	Saft, sylt och marmelad	2 473	2 216	2 267	2 573	2 609
	Övriga beredningar av frukt och bär	53	134	179	252	233
06	**Socker, sockervaror m.m.**					
	Socker melass och honung	2 415	2 521	2 342	2 084	2 509
	Sockerkonfektyrer[8]	1 757	259	288	18	283
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**					
	Kaffe och kaffeersättningar	4 048	4 010	3 280	3 671	4 172
	Choklad och kakaoberedningar	3 919	3 159	1 710	1 567	1 552
	Te, kakao och kryddor	283	278	425	619	664
08	**Djurfoder**	**7 335**	**7 050**	**7 298**	**8 119**	**8 421**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**					
	Soppor, såser och buljonger	3 164	3 257	3 412	3 217	3 330
	Margarin och annat matfett	2 075	1 959	1 537	1 806	1 756
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.[9]	1 152	1 147	580	670	690
	Övriga livsmedel[10]	1 791	1 979	2 278	2 039	1 240
11	**Drycker**					
	Starksprit	4 807	4 736	4 144	3 698	4 002
	Vin	79	85	85	132	118
	Övriga drycker med alkohol	4 316	4 609	4 800	5 041	5 272
	Drycker utan alkohol	5 435	5 652	6 087	5 897	5 886
12	**Tobak**	**3 078**	**3 502**	**3 921**	**3 798**	**4 043**
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter[11]**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4	**Oljor och fetter**	**2 503**	**2 311**	**2 201**	**2 438**	**2 621**

Fotnot 1–11, se föregående sida.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.12
Förvärvsarbetande befolkning inom olika livsmedelsbranscher 2011 och 2012 enligt SNI 2007

Population gainfully employed in different branches of the food sector according to SNI 2007

SNI 2007		2011	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	**Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill**	**55 370**	**22,0**
01.1–2, 4–5 (exkl. 01.150, 290, 430, 440, 491–499)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk)[1]	50 107	20,8
01.491, 499	Renskötsel samt övrig uppfödning av andra djur	1 075	18,2
01.6	Service till jordbruk och bearbetning av skördade växter	4 104	37,6
01.7	Jakt och service i anslutning härtill	84	10,7
02	**Skogsbruk[1]**	**23**	**30,4**
02.3	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä	23	30,4
03	**Fiske och vattenbruk[1]**	**1 673**	**9,1**
03.1	Fiske	1 311	6,1
03.2	Vattenbruk	362	19,9
10, 11	**Livsmedelsframställning och framställning av drycker**	**54 907**	**38,3**
10.1	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av kött och köttvaror	10 808	30,7
10.2	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av fisk samt skal- och blötdjur	2 126	43,5
10.3	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av frukt, bär och grönsaker	4 250	34,8
10.4	Framställning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter	920	28,2
10.5	Mejerivaru- och glasstillverkning	6 480	29,5
10.6	Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	1 885	29,6
10.7	Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	15 064	50,5
10.81	Sockertillverkning	490	26,3
10.82	Tillverkning av choklad, choklad- och sockerkonfektyrer	2 728	47,0
10.83–89	Framställning / tillverkning av övriga livsmedel	5 575	40,0
11.01	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker	636	44,2
11.02–04	Framställning av vin, cider och andra fruktviner samt andra icke-destillerade jästa drycker	341	28,7
11.05-06	Framställning av öl och malt	2 533	25,5
11.07	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska	1 071	27,2
46	**Parti- och provisionshandel utom med motorfordon**	**32 400**	**31,3**
46.11, 17	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel, drycker m.m.	1 152	37,0
46.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 481	38,5
46.3 exkl. 46.35	Partihandel med livsmedel och drycker	28 767	30,5
47	**Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar**	**91 014**	**66,3**
47.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	76 500	67,1
47.2 exkl. 47.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	13 486	64,6
47.810, 992	Torg- och marknads- samt ambulerande och tillfällig handel med livsmedel	1 028	30,6
55, 56	**Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.**	**129 566**	**52,4**
55.101, 56.1, 3	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	121 416	51,3
56.2	Cateringverksamhet	8 150	68,4
	Summa livsmedelssektor	**364 953**	**47,1**
	Ej specificerad verksamhet	**52 547**	**59,0**
	Samtliga näringsgrenar	**4 515 371**	**47,6**

1) Medhjälpande familjemedlemmar ingår inte. Personliga företagare som också har en anställning klassificeras på näringsgren efter störst inkomst. Justerad metod för klassificering av förvärvsarbetande fr.o.m. årgång 2011.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Tabell 15.12 (forts.)

SNI 2007		2012	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	**Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill**	**54 848**	**22,5**
01.1–2, 4–5 (exkl. 01.150, 290, 430, 440, 491–499)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk)[1]	49 454	21,3
01.491, 499	Renskötsel samt övrig uppfödning av andra djur	1 088	18,8
01.6	Service till jordbruk och bearbetning av skördade växter	4 218	38,6
01.7	Jakt och service i anslutning härtill	88	11,4
02	**Skogsbruk[1]**	**33**	**39,4**
02.3	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä	33	39,4
03	**Fiske och vattenbruk[1]**	**1 698**	**10,1**
03.1	Fiske	1 327	7,0
03.2	Vattenbruk	371	21,3
10, 11	**Livsmedelsframställning och framställning av drycker**	**54 195**	**38,6**
10.1	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av kött och köttvaror	10 721	30,8
10.2	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av fisk samt skal- och blötdjur	2 135	43,1
10.3	Beredn. och hållbarhetsbehandl. av frukt, bär och grönsaker	3 989	35,9
10.4	Framställning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter	879	27,0
10.5	Mejerivaru- och glasstillverkning	6 323	29,1
10.6	Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	1 794	30,0
10.7	Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	15 057	51,2
10.81	Sockertillverkning	469	24,5
10.82	Tillverkning av choklad, choklad- och sockerkonfektyrer	2 646	48,1
10.83–89	Framställning / tillverkning av övriga livsmedel	5 703	40,1
11.01	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker	641	42,3
11.02–04	Framställning av vin, cider och andra fruktviner samt andra icke-destillerade jästa drycker	368	31,0
11.05-06	Framställning av öl och malt	2 379	24,9
11.07	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska	1 091	27,4
46	**Parti- och provisionshandel utom med motorfordon**	**32 850**	**32,9**
46.11, 17	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel, drycker m.m.	1 180	35,1
46.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 516	39,1
46.3 exkl. 46.35	Partihandel med livsmedel och drycker	29 154	32,3
47	**Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar**	**94 019**	**65,8**
47.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	79 022	66,6
47.2 exkl. 47.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	13 901	64,5
47.810, 992	Torg- och marknads- samt ambulerande och tillfällig handel med livsmedel	1 096	29,6
55, 56	**Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.**	**138 813**	**52,4**
55.101, 56.1, 3	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	130 638	51,4
56.2	Cateringverksamhet	8 175	67,5
	Summa livsmedelssektor	**376 456**	**49,0**
	Ej specificerad verksamhet	**52 932**	**58,5**
	Samtliga näringsgrenar	**4 576 947**	**47,9**

16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Kapitel 16 innehåller statistik om import och export av jordbruksvaror och livsmedel. Uppgifter lämnas i enlighet med den avgränsning av varuområdet som Jordbruksverket tillämpat i sin redovisning av utrikeshandeln. Statistik lämnas i värden men i vissa redovisningar även i kvantiteter. Uppgifter lämnas också om viktigaste handelspartner.

Flertalet tabeller grundas på uttag från Statistikdatabasen i mars 2014. Detta förklarar smärre avvikelser från Jordbruksverkets motsvarande redovisningar, vilka baseras på uttag senare under året.

Sammanfattning

Import

Jordbruksvaror och livsmedel

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för omkring 110 miljarder kr. under 2013. Värdet i löpande priser ökade därmed med 6 % sedan föregående år. Värdet av den totala importen minskade däremot med 6 % 2013 jämfört med föregående år. Av den totala importen utgjorde jordbruksvaror och livsmedel 11 % år 2013 **(tabell 16.1)**.

Importen av jordbruksvaror och livsmedel kom under 2013 till 63 % från övriga EU-länder. De viktigaste avsändningsländerna i den svenska importen av jordbruksvaror och livsmedel under 2013 var Norge, Danmark, Tyskland och Nederländerna **(tabell 16.1 och 16.6)**.

Till betydande del består importen av produkter som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har liten produktion av. Sålunda var produktgruppen frukt och köksväxter den värdemässigt näst största under 2013 då den representerade 16 % av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel. Fisk, kräft- och blötdjur stod för den största produktgruppen och motsvarade 27 % av importen. Kött och köttvaror samt drycker svarade för 11 respektive 8 %.

Förändringarna för olika varugrupper visar på både ökningar och minskningar jämfört med 2012. Importen av socker och sockervaror ökade med 22 %, tobak och tobaksvaror med 21 % samt fisk, kräft- och blötdjur med 20 % sedan 2012. Importen av kaffe och levande djur minskade med 14 %. Levande djur utgör dock en mycket liten del av importen. År 2013 var importvärdet för denna post mindre än hälften av 2008 års värde. Importen av fisk har däremot ökat med 65 % under samma tidsperiod **(tabell 16.2 och 16.6)**.

Levande djur

Den svenska importen av husdjur har värdemässigt liten omfattning (30 milj. kr år 2013). Importen bestod till allra största delen, 96 %, av fjäderfä. Det totala importvärdet för husdjur minskade med 5 % mellan 2012 och 2013 **(tabell 16.4)**.

Förädlade livsmedel

Av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde förädlade livsmedel 59 %. De värdemässigt största produktgrupperna i denna import var beredda produkter av kött, vilt och fågel, beredda fisk- och skaldjursprodukter samt drycker. Importen av förädlade livsmedel ökade med omkring 4 % jämfört med 2012 **(tabell 16.5)**.

Export

Jordbruksvaror och livsmedel

Under 2013 exporterade Sverige jordbruksvaror och livsmedel för drygt 63 miljarder kr, vilket innebar att exportvärdet i löpande priser ökade med 9 % sedan föregående år.

Jordbruksvaror och livsmedel utgjorde år 2013 knappt 6 % av den totala varuexporten. Andelen har legat på 4–5 % de senaste fem åren.

Exporten till länder inom EU uppgick till 56 % **(tabell 16.1)**. Åren närmast före EU-inträdet var EU-ländernas andel i exporten mellan 40 och 50 %.

De viktigaste exportmarknaderna bland EU-länderna var Danmark, Polen, Frankrike, Finland samt Tyskland. Dessa länder tog tillsammans emot 46 % av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel. De mest betydande produktgrupperna i exporten var fisk, kräft- och blötdjur m.m. (37 %) samt spannmål och varor därav (11 %).

De i särklass viktigaste landsmarknaderna utanför EU var Norge och USA. Tillsammans tog dessa länder emot 19 % av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel. Exporten till USA utgjordes till 72 % av drycker **(tabell 16.7)**.

Levande djur

Exporten av husdjur uppgick år 2013 till ca 108 milj. kr, en minskning med 14 % sedan 2012. Husdjursexporten utgörs till 93 % av fjäderfä. Värdet av exporten av nötkreatur verkar variera kraftigt mellan åren **(tabell 16.4)**.

Förädlade livsmedel

Exporten av förädlade livsmedel har i värdetermer ökat med knappt 3 % sedan 2012. Drycker är den livsmedelsgrupp som stod för den värdemässigt största andelen av exporten av förädlade livsmedel, närmare en femtedel. Vodkan representerade 11 % av den totala exporten av förädlade livsmedel år 2013. Export av beredda fisk- och skaldjursprodukter motsvarar 16 % av värdet av exporten av förädlade livsmedel **(tabell 16.5)**.

Om statistiken

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelsstatistiken (endast varor) var fram t.o.m. 1994 i sin helhet de uppgifter som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Fr.o.m. 1995, då Sverige blev medlem i EU, tillämpas ett nytt system för utrikeshandelsstatistiken, det s.k. Intrastatsystemet (se nedan).

Statistiken avser bl.a. varukod, nettovikt, annan kvantitet än vikt för vissa varor, värde och avsändnings- respektive bestämmelseland. Statistikens utformning och innehåll är sedan länge uppbyggda av internationella rekommendationer för att ge internationell handelsstatistik, som är jämförbar mellan länder.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU ändrades på ett genomgripande sätt förutsättningarna för statistiken över utrikeshandel med varor. Från år 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter direkt från företag med varuhandel inom EU (det s.k. Intrastatsystemet). Samtidigt med denna ändring måste inskränkningar göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, vars varuhandel med EU understiger fastställda belopp, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Uppgiftsskyldigheten för införsel gäller för företag som mottagit varor från EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 4 500 000 kr. Om ett företag har levererat varor till EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 4 500 000 kr, blir företaget uppgiftsskyldigt för utförsel. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigering måste göras. Sådan korrigering, som även innefattar korrigering för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen,

som fr.o.m. 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har sitt ursprung inom eller utom EU. För import från land utanför EU, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder kan alltså inte jämföras bakåt till tiden före EU-medlemskapet. Uppgiften om varuexporten per land är däremot, i det här avseendet, oförändrad jämfört med tidigare.

Sedan 1988 har i den svenska statistiken skett gruppering på varor enligt den internationellt överenskomna varunomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). Genom EU-medlemskapet följer Sverige från 1995 det inom EU tillämpade KN-systemet (Kombinerade Nomenklaturen). EU:s legala tulltaxa, KN-nomenklaturerna, bygger på den 6-siffriga HS-nomenklaturen men med en sjunde och åttonde siffra.

Varje år sker av olika anledningar revideringar av tulltaxan, dvs. av KN-systemet, på det sättet att en vara som år t redovisats under kod a redovisas år t+1 under kod b. Som regel sker dessa revideringar på 8-siffrig KN-nivå vilket betyder att varor som redovisas på 4- eller 6-siffernivå inte påverkas. I de fall en varugrupp i respektive tabell omfattat specificeringar på koder som ändrats, har målsättningen varit att, för att få tidsmässig jämförbarhet, hålla samman grupperna så att samma vara i tidsserierna inte återfinns i olika varugrupper under perioden. Utgångspunkten för grupperingen har alltid varit grupptillhörigheten det senaste året.

I utrikeshandelsstatistiken sker också gruppering av varor enligt SITC (Standard International Trade Classification), en varuklassificering utarbetad av FN. I SITC-redovisningen på tvåsiffernivå **(tabell 16.1)** har korrigering för bortfall m.m. gjorts för att ge jämförbarhet med statistiken för tidigare år. I bilaga 5 lämnas mer detaljerad information om de olika varuindelningssystemen.

Värdeuppgifterna avser löpande priser i svenska kronor. Importvärdet hänför sig till det värde till vilket godset är köpt (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller cif importhamn. Exportvärdet anges fob, dvs. till det värde till vilket godset är köpt av importören (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller fob utförselhamn.

Det bör understrykas att uppgiftsinsamling enligt Intrastat lett till ökad osäkerhet i utrikeshandelsstatistiken. Främst sammanhänger detta med att insamlade uppgifter inte avser den totala importen respektive exporten av varor. Det bör också nämnas att 2013 års statistik, som redovisas i detta kapitel, är preliminär.

Beträffande sambandet mellan insamlade värden i tabellerna **16.2–16.7** och totala värden i **tabell 16.1** hänvisas till faktarutan och tablån på sid. **286**.

Eftersom bortfallet i statistiken enbart hänför sig till handeln med länder inom EU blir uppgifterna för EU-länderna i **tabellerna 16.6** och **16.7** något underskattade.

Förädlade livsmedel

Med förädlade livsmedel i **tabell 16.5** avses livsmedel som kräver ingen eller endast liten ytterligare förädling före försäljning till konsument eller storhushåll. Avgränsningen av varuområdet är baserad i stora delar på den definition som utformats av *Food From Sweden*. Exportrådet har Landsbygdsdepartementets uppdrag att arbeta för främjandet av svensk livsmedelsexport under varumärket *Food From Sweden*. *Food From Swedens* styrgrupp består av organisationer inom branschen och företagsrepresentanter för respektive produktgrupp. Jordbruksverket har för styrgruppens räkning vissa år producerat statistik över exporten av förädlade livsmedel enligt den avgränsning av varuområdet som skett i tabellen.

Annan publicering

Statistiken över utrikeshandel med varor publiceras i Statistikdatabasen (SSD) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Redovisningen består till största delen av insamlade värden, dvs. utan korrigering för svarsbortfall och för att de minsta företagen inte är representerade i statistiken.

SCB sammanställer även i s.k. Statistiska meddelanden uppgifter för utrikeshandeln med varor. Här ingår såväl insamlade uppgifter som uppgifter korrigerade för svarsbortfall och för att de minsta företagen inte är representerade i statistiken. Den senaste publiceringen är HA 22 SM 1401 ”Utrikeshandel, export och import av varor, januari–december 2013, i löpande priser”.

Jordbruksverket sammanställer varje år en särskild publikation över utrikeshandeln med jordbruksvaror och livsmedel, senast i ”Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livsmedel 2010–2012”, Rapport 2013:27. Uppgifterna i detta kapitel följer, vad gäller varuavgränsning m.m., mönstret i denna publicering.

Figur 16A
Import och export av livsmedel och drycker 1999–2013, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages

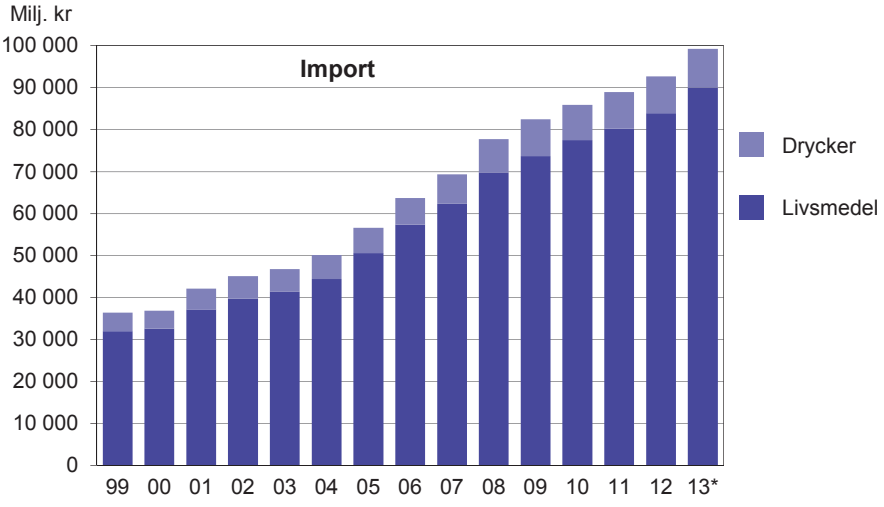

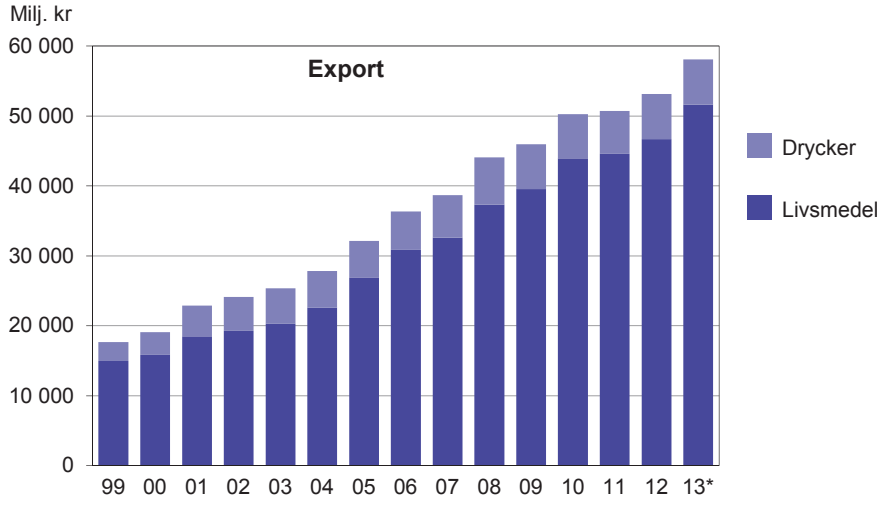

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Uppgifterna i tabell 16.1 baseras på *totala värden*, dvs. korrigering har skett för bortfall av uppgiftslämnare och för att de minsta företagen ej lämnar uppgifter till statistiken. Övriga tabeller visar *insamlade värden* dvs. någon korrigering enligt ovan har ej skett. Det här betyder att lägre värden redovisas för olika varugrupper och totalt i dessa tabeller än i tabell 16.1. I sammanställningen nedan visas med hur mycket insamlade värden i tabellerna 16.2–16.7 i *genomsnitt* skulle behöva räknas upp för att kompensera för bortfallet och förbättra jämförbarheten mellan år.

Korrigeringsfaktorer för att kompensera för bortfallet i insamlade värden. Faktorerna är enbart beräknade på uppgifter som redovisats i kronor och är bara direkt tillämpliga på 2-siffernivån i SITC

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Import						
00	Levande djur	1,11	1,05	1,14	1,17	1,09	1,17
01	Kött och köttvaror	1,04	1,04	1,05	1,04	1,04	1,04
02	Mejeriprodukter och ägg	1,02	1,03	1,02	1,02	1,05	1,02
03	Fisk, kräft- och blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01
04	Spannmål och varor därav	1,03	1,03	1,03	1,05	1,02	1,02
05	Frukt och köksväxter	1,02	1,02	1,03	1,02	1,02	1,02
06	Socker, sockervaror m.m.	1,03	1,04	1,04	1,04	1,03	1,03
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1,07	1,08	1,02	1,02	1,02	1,02
08	Djurfoder	1,02	1,03	1,04	1,03	1,03	1,03
09	Diverse livsmedelsprodukter	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04	1,04
11	Drycker	1,02	1,03	1,03	1,05	1,03	1,03
12	Tobak och tobaksvaror	1,01	1,01	1,02	1,01	1,01	1,01
22	Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter	1,01	1,03	1,03	1,03	1,03	1,02
4	Oljor och fetter	1,01	1,01	1,02	1,01	1,01	1,02
	Summa import	1,02	1,03	1,03	1,03	1,02	1,02
	Export						
00	Levande djur	1,06	1,19	1,16	1,10	1,06	1,20
01	Kött och köttvaror	1,09	1,05	1,06	1,07	1,05	1,09
02	Mejeriprodukter och ägg	1,01	1,01	1,01	1,02	1,03	1,02
03	Fisk, kräft- och blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,02	1,02	1,01
04	Spannmål och varor därav	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02
05	Frukt och köksväxter	1,04	1,05	1,04	1,05	1,04	1,04
06	Socker, sockervaror m.m.	1,06	1,03	1,04	1,05	1,05	1,08
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1,01	1,01	1,01	1,02	1,01	1,01
08	Djurfoder	1,05	1,02	1,02	1,03	1,02	1,02
09	Diverse livsmedelsprodukter	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03	1,02
11	Drycker	1,02	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01
12	Tobak och tobaksvaror	1,03	1,01	1,01	1,00	1,00	1,01
22	Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter	1,01	1,05	1,03	1,02	1,01	1,01
4	Oljor och fetter	1,00	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01
	Summa export	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02

Tabell 16.1
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, milj. kr.
Varugruppering enligt SITC

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013*
	Import						
00	Levande djur[1]	342	394	227	173	170	158
01	Kött och köttvaror	9 748	9 816	9 888	10 811	11 758	12 094
02	Mejeriprodukter och ägg	6 245	6 799	7 054	7 294	7 781	8 363
03	Fisk, kräft- och blötdjur m.m.	17 783	19 872	23 512	23 562	24 510	29 238
04	Spannmål och varor därav	4 795	4 838	4 509	4 977	5 445	5 592
05	Frukt och köksväxter	16 708	16 833	16 592	16 192	17 126	17 682
06	Socker, sockervaror m.m.	2 126	2 330	2 201	2 241	2 105	2 564
07	Kaffe, te, kakao m.m.	6 411	6 838	7 689	8 862	8 614	7 428
08	Djurfoder	3 064	3 451	3 097	3 298	3 571	3 773
09	Diverse livsmedel	5 977	6 367	6 080	6 306	6 588	7 069
11	Drycker	7 917	8 777	8 384	8 691	8 779	9 250
12	Tobak och tobaksvaror	1 192	1 288	1 276	1 535	1 079	1 312
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	772	546	694	897	974	919
4	Oljor och fetter	4 506	4 002	3 944	4 528	4 607	4 176
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**87 586**	**92 151**	**95 147**	**99 367**	**103 108**	**109 618**
	Därav EU-länder, %	64,3	62,3	59,2	59,6	64,4	63,3
	All varuimport	**1 097 903**	**911 379**	**1 069 445**	**1 147 901**	**1 111 452**	**1 039 895**
	Därav EU-länder, %	61,1	59,8	58,6	59,3	58,8	59,4
	Export						
00	Levande djur[1]	225	194	160	143	216	217
01	Kött och köttvaror	2 353	1 957	1 954	1 866	1 874	1 903
02	Mejeriprodukter och ägg	3 520	3 130	3 234	3 153	3 197	4 047
03	Fisk, kräft- och blötdjur m.m.	12 283	15 408	19 031	18 736	19 655	23 509
04	Spannmål och varor därav	6 620	5 888	6 105	6 419	7 088	6 702
05	Frukt och köksväxter	2 464	2 686	2 812	2 912	3 221	2 880
06	Socker, sockervaror m.m.	1 328	1 436	1 280	1 097	1 220	1 486
07	Kaffe, te, kakao m.m.	3 043	3 313	3 533	3 744	3 731	3 898
08	Djurfoder	755	997	1 174	1 225	1 459	1 774
09	Diverse livsmedel	5 679	5 717	6 001	6 645	6 701	7 190
11	Drycker	6 805	6 425	6 329	6 146	6 472	6 454
12	Tobak och tobaksvaror	446	507	559	600	1 405	1 537
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	83	123	195	140	211	248
4	Oljor och fetter	1 614	1 595	1 386	1 556	1 798	1 596
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**47 218**	**49 377**	**53 754**	**54 381**	**58 247**	**63 440**
	Därav EU-länder, %	60,0	61,7	61,2	61,9	57,7	56,0
	All varuexport	**1 194 411**	**995 144**	**1 138 167**	**1 212 271**	**1 170 436**	**1 091 467**
	Därav EU-länder, %	53,3	52,1	50,5	49,1	50,2	50,7

1) Inklusive andra djur än husdjur inom jordbruket.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, milj. kr, insamlade värden[1]

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**309**	**374**	**199**	**147**	**156**	**135**
01	**Kött och köttvaror**	**9 391**	**9 420**	**9 395**	**10 357**	**11 338**	**11 653**
	Nötkött	2 784	2 696	2 685	3 256	3 719	3 731
	Griskött	2 811	2 923	2 903	2 983	3 314	3 402
	Får-, lamm- och getkött	319	353	340	434	421	426
	Fjäderfäkött	1 299	1 302	1 261	1 173	1 276	1 333
	Övrigt kött inkl. vilt	225	175	181	186	177	180
	Beredda köttprodukter	1 952	1 970	2 025	2 325	2 432	2 582
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**6 140**	**6 604**	**6 886**	**7 144**	**7 406**	**8 187**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	1 636	1 889	2 131	2 183	2 313	2 512
	Smör och andra smörfettsprodukter	231	258	407	493	519	402
	Glassvaror	669	693	571	547	603	554
	Ost och ostmassa	3 345	3 476	3 505	3 677	3 661	4 443
	Ägg och äggalbuminer	258	288	272	244	310	275
03	**Fisk, kräft- och blötdjur m.m.**	**17 574**	**19 615**	**23 282**	**23 338**	**24 258**	**28 997**
	Fisk, kräft- och blötdjur	15 495	17 426	21 037	21 052	22 020	26 674
	Beredningar av fisk, kräft- och blötdjur	2 079	2 188	2 246	2 286	2 238	2 323
04	**Spannmål och varor därav**	**4 672**	**4 691**	**4 377**	**4 737**	**5 358**	**5 476**
	Spannmål (exkl. ris)	536	409	474	803	935	805
	Mjöl, gryn, malt m.m.	221	224	203	275	316	340
	Ris	514	509	499	479	474	487
	Bakverk och bröd m.m.	2 037	2 090	1 943	1 826	2 208	2 366
	Okokt pasta	461	484	427	459	463	466
	Övriga beredn. av spannmål och mjöl	902	974	830	896	962	1 013
05	**Frukt och köksväxter**	**16 433**	**16 442**	**16 182**	**15 799**	**16 792**	**17 316**
	Färska och kylda grönsaker	3 799	3 726	4 110	3 646	3 877	3 989
	Frysta grönsaker	601	634	567	520	611	694
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- eller rotknölar	198	218	216	218	216	230
	Beredda potatisprodukter	817	901	775	772	823	819
	Övriga beredningar av grönsaker	1 570	1 743	1 564	1 493	1 500	1 485
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär och nötter	6 294	6 072	6 159	6 127	6 610	6 909
	Fryst frukt och bär	615	721	639	690	663	655
	Saft, sylt och marmelad	1 658	1 453	1 294	1 417	1 508	1 539
	Övriga beredningar av frukt och bär	881	974	858	916	985	995
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**2 066**	**2 246**	**2 114**	**2 164**	**2 049**	**2 498**
	Socker, melass och honung	787	822	818	885	677	748
	Sockerkonfektyrer	1 279	1 424	1 296	1 279	1 372	1 750
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.[3]**	**5 966**	**6 311**	**7 514**	**8 671**	**8 451**	**7 276**
	Kaffe och kaffeersättningar[3]	2 693	2 821	3 972	5 066	4 738	3 640
	Choklad och kakaoberedningar	2 261	2 305	2 163	2 238	2 430	2 436
	Te, kakao och kryddor	1 012	1 185	1 379	1 367	1 283	1 200
08	**Djurfoder**	**2 994**	**3 356**	**2 985**	**3 187**	**3 478**	**3 665**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**5 800**	**6 164**	**5 846**	**6 072**	**6 355**	**6 801**
	Soppor, såser och buljonger	1 570	1 764	1 694	1 669	1 607	1 638
	Margarin och annat matfett	554	513	438	465	550	556
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	813	848	723	701	745	1 034
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	2 864	3 038	2 992	3 236	3 453	3 574
11	**Drycker**	**7 740**	**8 549**	**8 164**	**8 274**	**8 524**	**9 001**
	Starksprit	1 421	1 542	1 534	1 363	1 355	1 270
	Vin	4 419	4 942	4 658	4 684	4 877	5 198
	Övriga drycker med alkohol	797	925	857	965	998	1 089
	Drycker utan alkohol	1 102	1 140	1 115	1 262	1 295	1 444
12	**Tobak och tobaksvaror**	**1 182**	**1 275**	**1 252**	**1 519**	**1 067**	**1 295**
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**	**764**	**531**	**675**	**875**	**949**	**904**
4	**Oljor och fetter**	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 488**	**4 557**	**4 112**
	Totalt	**85 488**	**89 534**	**92 755**	**96 772**	**100 739**	**107 317**

1) Se faktaruta på sid. **286**.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2 (forts.)

SITC	Export	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**212**	**163**	**138**	**129**	**204**	**180**
01	**Kött och köttvaror**	**2 156**	**1 861**	**1 851**	**1 748**	**1 785**	**1 745**
	Nötkött	174	97	86	114	105	91
	Griskött	778	522	542	454	515	565
	Får-, lamm- och getkött	8	8	9	12	10	10
	Fjäderfäkött	148	116	157	153	162	179
	Övrigt kött inkl. vilt	109	87	89	96	133	150
	Beredda köttprodukter	939	1 031	968	920	860	751
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**3 477**	**3 098**	**3 187**	**3 090**	**3 114**	**3 987**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	1 659	1 421	1 948	1 899	1 897	2 657
	Smör och andra smörfettsprodukter	534	476	154	63	72	110
	Glassvaror	346	399	372	349	316	328
	Ost och ostmassa	810	685	550	560	592	656
	Ägg och äggalbuminer	128	117	164	220	237	235
03	**Fisk, kräft- och blötdjur m.m.**	**12 139**	**15 306**	**18 915**	**18 392**	**19 350**	**23 232**
	Fisk, kräft- och blötdjur	11 184	14 260	17 748	17 221	18 262	22 170
	Beredningar av fisk, kräft- och blötdjur	954	1 046	1 167	1 170	1 088	1 062
04	**Spannmål och varor därav**	**6 520**	**5 769**	**5 975**	**6 274**	**6 974**	**6 576**
	Spannmål (exkl. ris)	2 249	1 398	1 639	1 835	2 247	1 672
	Mjöl, gryn, malt m.m.	726	436	363	428	498	685
	Ris	23	9	14	15	26	19
	Bakverk och bröd m.m.	2 984	3 355	3 405	3 461	3 670	3 580
	Okokt pasta	36	37	42	75	82	78
	Övriga beredn. av spannmål och mjöl	503	534	511	460	451	543
05	**Frukt och köksväxter**	**2 380**	**2 563**	**2 696**	**2 780**	**3 083**	**2 773**
	Färska och kylda grönsaker	262	289	286	291	304	305
	Frysta grönsaker	260	304	317	315	387	380
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- eller rotknölar	26	45	63	75	66	68
	Beredda potatisprodukter	292	279	253	243	288	231
	Övriga beredningar av grönsaker	267	280	344	343	310	267
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär och nötter	510	714	633	564	746	650
	Fryst frukt och bär	362	266	380	410	412	392
	Saft, sylt och marmelad	313	298	312	348	354	329
	Övriga beredningar av frukt och bär	89	89	108	191	216	152
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**1 251**	**1 388**	**1 227**	**1 047**	**1 164**	**1 378**
	Socker, melass och honung	771	902	719	522	587	501
	Sockerkonfektyrer	480	486	508	524	577	877
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**	**2 998**	**3 269**	**3 491**	**3 684**	**3 680**	**3 854**
	Kaffe och kaffeersättningar	955	1 035	1 085	1 394	1 389	1 347
	Choklad och kakaoberedningar	1 861	1 974	2 127	2 020	2 019	2 243
	Te, kakao och kryddor	182	261	279	270	271	264
08	**Djurfoder**	**718**	**973**	**1 151**	**1 184**	**1 436**	**1 741**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**5 586**	**5 612**	**5 869**	**6 508**	**6 487**	**7 057**
	Soppor, såser och buljonger	907	1 043	1 079	1 079	1 111	1 232
	Margarin och annat matfett	1 770	1 606	1 655	1 960	1 830	2 213
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	503	462	400	474	481	670
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	2 405	2 500	2 735	2 995	3 064	2 943
11	**Drycker**	**6 643**	**6 351**	**6 262**	**6 062**	**6 390**	**6 375**
	Starksprit	5 385	4 983	4 741	4 282	4 287	4 026
	Vin	146	153	125	147	181	239
	Övriga drycker med alkohol	737	865	940	1 147	1 406	1 486
	Drycker utan alkohol	375	349	457	486	515	623
12	**Tobak och tobaksvaror**	**431**	**501**	**556**	**599**	**1 400**	**1 527**
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**	**82**	**117**	**189**	**137**	**208**	**244**
4	**Oljor och fetter**	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 539**	**1 772**	**1 574**
	Totalt	**46 200**	**48 557**	**52 878**	**53 173**	**57 048**	**62 243**

2) Databasuttag mars 2014.
3) Exkl. KN 21.01.1100 ”Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe” 2008–2009.

Tabell 16.3
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2013, 1 000-tal ton, insamlade värden[1]

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**0,7**	**0,6**	**0,4**	**0,4**	**0,5**	**0,3**
01	**Kött och köttvaror**	**258,0**	**246,1**	**264,5**	**278,9**	**299,1**	**312,5**
	Nötkött	73,5	67,5	72,2	79,1	84,2	86,7
	Griskött	82,8	80,7	88,0	91,2	97,6	102,6
	Får-, lamm- och getkött	7,1	8,0	7,0	7,8	8,1	8,7
	Fjäderfäkött	37,5	38,5	40,3	37,6	42,6	45,4
	Övrigt kött inkl. vilt	4,8	3,8	4,3	3,6	3,0	3,4
	Beredda köttprodukter	52,2	47,6	52,8	59,6	63,5	65,8
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**297,8**	**394,2**	**373,9**	**343,8**	**353,8**	**378,2**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	166,4	255,9	231,6	199,2	195,3	207,9
	Smör och andra smörfettsprodukter	7,5	9,6	12,6	14,0	15,0	10,6
	Glassvaror	29,7	29,0	27,3	26,7	29,2	27,8
	Ost och ostmassa	79,4	84,6	85,4	88,5	97,7	116,9
	Ägg och äggalbuminer	14,8	15,2	16,9	15,5	16,6	15,1
03	**Fisk, kräft- och blötdjur m.m.**	**482,0**	**512,0**	**551,9**	**586,6**	**667,0**	**688,5**
	Fisk, kräft- och blötdjur	426,5	456,1	494,3	529,4	616,5	636,5
	Beredningar av fisk, kräft- och blötdjur	55,4	55,8	57,6	57,2	50,5	52,0
04	**Spannmål och varor därav**	**523,4**	**470,7**	**597,9**	**687,2**	**768,0**	**743,6**
	Spannmål (exkl. ris)	226,1	179,8	285,6	368,9	421,5	382,6
	Mjöl, gryn, malt m.m.	41,7	39,5	46,5	63,8	77,0	76,2
	Ris	62,9	54,6	59,3	61,0	58,8	59,7
	Bakverk och bröd m.m.	104,8	101,3	98,8	94,4	110,3	122,0
	Okokt pasta	42,7	46,7	46,8	47,5	48,0	48,3
	Övriga beredn. av spannmål och mjöl	45,2	48,8	60,9	51,6	52,3	54,9
05	**Frukt och köksväxter**	**1 631,2**	**1 513,1**	**1 563,9**	**1 607,9**	**1 636,6**	**1 639,5**
	Färska och kylda grönsaker	393,3	367,7	384,1	401,5	392,6	383,0
	Frysta grönsaker	67,8	62,7	63,8	62,7	71,3	74,4
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- eller rotknölar	14,3	14,8	16,2	14,8	17,2	15,6
	Beredda potatisprodukter	92,2	94,5	92,4	92,6	95,8	92,0
	Övriga beredningar av grönsaker	149,0	141,9	140,0	143,9	144,0	143,1
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär och nötter	664,4	618,9	658,0	677,2	697,0	696,3
	Fryst frukt och bär	27,7	29,1	29,4	30,5	30,8	32,1
	Saft, sylt och marmelad	171,6	136,0	133,4	138,0	141,8	155,3
	Övriga beredningar av frukt och bär	51,0	47,6	46,7	46,8	46,1	47,7
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**189,1**	**169,3**	**193,5**	**197,7**	**162,4**	**190,2**
	Socker, melass och honung	133,5	115,8	142,8	139,5	95,9	110,4
	Sockerkonfektyrer	55,7	53,6	50,7	58,2	66,4	79,8
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.[3]**	**209,4**	**204,6**	**221,4**	**212,5**	**222,3**	**226,9**
	Kaffe och kaffeersättningar[3]	119,1	116,9	131,3	117,4	121,0	123,6
	Choklad och kakaoberedningar	62,0	59,9	57,1	62,8	69,2	70,6
	Te, kakao och kryddor	28,3	27,8	33,1	32,3	32,1	32,7
08	**Djurfoder**	**792,4**	**783,9**	**686,3**	**762,3**	**718,5**	**691,9**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**240,9**	**245,6**	**252,5**	**256,7**	**261,9**	**271,6**
	Soppor, såser och buljonger	85,9	89,1	91,2	92,3	87,8	89,4
	Margarin och annat matfett	42,6	39,1	36,8	36,1	43,6	47,2
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	43,2	44,6	47,3	42,0	40,1	43,4
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	69,2	72,8	77,2	86,3	90,4	91,5
11	**Drycker**	**1 672,8**	**2 019,4**	**2 259,8**	**422,5**	**426,1**	**462,2**
	Starksprit	29,9	30,1	30,1	26,4	27,1	25,2
	Vin	139,8	150,5	144,2	131,7	126,9	131,4
	Övriga drycker med alkohol	73,8	51,5	53,9	62,4	69,3	71,4
	Drycker utan alkohol	1 429,3	1 787,4	2 031,6	202,0	202,7	234,3
12	**Tobak och tobaksvaror**	**13,4**	**12,4**	**11,1**	**12,4**	**10,3**	**10,2**
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**	**163,8**	**86,4**	**165,7**	**192,6**	**211,1**	**198,6**
4	**Oljor och fetter**	**498,6**	**516,1**	**502,6**	**459,1**	**485,6**	**495,6**

1) Se faktaruta sid. **286**.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.3 (forts.)

SITC	Export	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**3,8**	**3,2**	**3,3**	**3,2**	**2,8**	**5,0**
01	**Kött och köttvaror**	**106,2**	**97,2**	**115,9**	**113,0**	**123,1**	**124,5**
	Nötkött	4,9	3,1	2,8	3,2	3,9	8,2
	Griskött	43,5	31,7	36,4	35,7	36,6	37,7
	Får-, lamm- och getkött	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
	Fjäderfäkött	28,9	30,5	44,4	43,6	51,0	51,9
	Övrigt kött inkl. vilt	1,8	2,0	2,9	2,8	5,9	6,8
	Beredda köttprodukter	26,9	29,8	29,2	27,7	25,5	19,8
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**600,3**	**192,9**	**221,8**	**218,5**	**206,6**	**227,1**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	542,0	136,1	179,6	176,6	163,3	179,4
	Smör och andra smörfettsprodukter	19,2	20,3	5,0	1,8	2,3	3,6
	Glassvaror	16,2	17,0	17,6	16,4	14,6	15,1
	Ost och ostmassa	19,6	16,6	13,8	15,0	18,2	19,8
	Ägg och äggalbuminer	3,2	3,0	5,8	8,7	8,1	9,2
03	**Fisk, kräft- och blötdjur m.m.**	**466,3**	**524,3**	**577,0**	**571,4**	**634,3**	**665,9**
	Fisk, kräft- och blötdjur	442,6	499,3	548,3	543,4	609,0	640,4
	Beredningar av fisk, kräft- och blötdjur	23,7	25,0	28,7	28,0	25,3	25,6
04	**Spannmål och varor därav**	**1 333,1**	**1 155,4**	**1 271,2**	**1 186,4**	**1 401,0**	**1 184,6**
	Spannmål (exkl. ris)	1 002,8	895,4	1 007,6	895,2	1 092,7	826,8
	Mjöl, gryn, malt m.m.	191,5	115,9	110,7	130,8	137,9	188,1
	Ris	4,0	0,7	1,1	1,1	2,0	1,3
	Bakverk och bröd m.m.	113,8	122,3	131,1	136,0	143,9	140,3
	Okokt pasta	2,0	1,7	1,8	5,6	5,9	5,6
	Övriga beredn. av spannmål och mjöl	19,0	19,5	18,9	17,8	18,8	22,6
05	**Frukt och köksväxter**	**159,2**	**170,1**	**180,0**	**188,0**	**210,9**	**187,6**
	Färska och kylda grönsaker	19,5	20,2	18,7	21,3	29,9	26,4
	Frysta grönsaker	28,9	30,2	32,6	31,5	39,2	39,2
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- eller rotknölar	3,0	6,2	10,7	22,5	17,6	14,4
	Beredda potatisprodukter	12,6	9,6	10,9	10,4	10,8	10,1
	Övriga beredningar av grönsaker	13,4	13,0	15,5	15,1	14,5	13,6
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär och nötter	45,5	59,7	54,0	48,1	57,5	44,9
	Fryst frukt och bär	13,8	10,9	15,1	13,1	13,2	15,2
	Saft, sylt och marmelad	17,4	16,6	18,3	18,7	20,6	18,4
	Övriga beredningar av frukt och bär	5,2	3,7	4,2	7,3	7,7	5,5
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**181,9**	**184,4**	**181,1**	**131,1**	**141,1**	**130,0**
	Socker, melass och honung	164,2	167,0	163,1	113,1	121,8	99,9
	Sockerkonfektyrer	17,7	17,3	18,0	18,0	19,3	30,1
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**	**84,5**	**83,8**	**89,1**	**88,8**	**90,5**	**99,0**
	Kaffe och kaffeersättningar	26,6	26,5	26,2	26,4	26,2	27,7
	Choklad och kakaoberedningar	55,0	54,1	59,6	58,9	60,7	67,8
	Te, kakao och kryddor	2,9	3,2	3,3	3,4	3,5	3,4
08	**Djurfoder**	**151,2**	**216,1**	**274,9**	**274,6**	**316,3**	**300,5**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**242,5**	**235,3**	**268,9**	**276,0**	**269,2**	**293,3**
	Soppor, såser och buljonger	38,1	36,9	39,4	41,7	44,2	47,7
	Margarin och annat matfett	127,9	121,9	137,5	141,4	134,2	156,6
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	23,7	22,6	21,3	22,2	24,0	28,9
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	52,8	53,9	70,8	70,8	66,8	60,1
11	**Drycker**	**223,6**	**221,4**	**248,0**	**331,7**	**375,8**	**395,8**
	Starksprit	106,9	96,4	109,8	116,1	113,8	114,7
	Vin	3,4	4,5	3,9	3,6	4,3	4,7
	Övriga drycker med alkohol	64,2	77,5	81,8	152,9	198,8	196,7
	Drycker utan alkohol	49,0	42,9	52,5	59,0	58,9	79,7
12	**Tobak och tobaksvaror**	**2,0**	**2,2**	**2,2**	**2,3**	**2,5**	**2,5**
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**	**12,1**	**25,6**	**43,3**	**23,3**	**40,1**	**51,6**
4	**Oljor och fetter**	**156,8**	**156,0**	**132,6**	**135,1**	**139,5**	**139,6**

2) Databasuttag mars 2014.
3) Exkl. KN 21.01.1100 ”Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe” 2008–2009.

Tabell 16.4
Import och export av husdjur 2008–2013, ton och 1 000-tal kr, insamlade värden[1]
Imports and exports of livestock, collected data

KN-kod			2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
	Import	**Ton**						
01.02	Nötkreatur		0	0	0	0	0	0
01.03	Svin		16	26	32	27	120	19
01.04	Får och getter		4	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä		21	10	8	7	6	6
		Tkr						
01.02	Nötkreatur		3	4	7	0	0	175
01.03	Svin		868	1 220	1 766	1 432	2 208	1 069
01.04	Får och getter		79	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä		34 612	26 449	32 543	27 961	28 942	28 395
	Summa import, tkr		35 562	27 673	34 316	29 393	31 150	29 639
	Export	**Ton**						
01.02	Nötkreatur		960	400	161	228	896	3
01.03	Svin		2 245	2 382	2 881	2 754	1 543	648
01.04	Får och getter		0	0	0	0	0	1
01.05	Fjäderfä		53	56	56	66	134	4 141
		Tkr						
01.02	Nötkreatur		36 702	10 412	5 885	8 344	46 506	83
01.03	Svin		26 765	27 818	30 477	26 457	15 525	7 405
01.04	Får och getter		0	1	0	1	0	171
01.05	Fjäderfä		39 147	46 083	48 200	39 494	63 824	100 117
	Summa export, tkr		102 614	84 314	84 562	74 296	125 855	107 776

1) Se faktaruta sid. **286**.
2) Databasuttag mars 2014.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5
Import och export av förädlade livsmedel 2008–2013, milj. kr, insamlade värden[1]
Imports and exports of processed foodstuffs, collected data

Import	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	**9 111**	**9 096**	**9 212**	**9 988**	**10 956**	**11 293**
Styckat nötkött	2 646	2 511	2 636	3 046	3 504	3 534
Styckat griskött	2 546	2 620	2 605	2 608	2 913	2 996
Styckat får- lamm- och getkött	259	281	270	366	352	350
Styckat fjäderfäkött	1 225	1 238	1 201	1 102	1 182	1 246
Övrigt styckat kött	173	125	134	133	132	129
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	317	356	350	416	432	447
Beredningar av kött	1 945	1 964	2 016	2 318	2 440	2 590
Mejeri- och äggprodukter	**5 192**	**5 446**	**5 661**	**5 669**	**6 115**	**6 930**
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	240	237	444	252	315	330
Yoghurt	637	660	706	721	851	937
Fil, gräddfil m.m.	78	79	80	89	101	127
Smör, konsumentförpackat	10	47	107	168	294	308
Ost och ostmassa	3 345	3 476	3 505	3 677	3 661	4 443
Glassvaror	669	693	571	547	603	554
Äggprodukter	213	254	248	216	291	231
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	**7 728**	**7 750**	**8 468**	**9 137**	**9 283**	**9 342**
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	3 011	3 567	3 794	4 265	4 732	5 261
Torkad, saltad eller rökt fisk	2 638	1 995	2 428	2 585	2 245	1 702
Beredda sillprodukter	147	194	179	230	242	200
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	1 932	1 994	2 067	2 056	2 064	2 180
Beredningar av spannmål	**3 448**	**3 591**	**3 227**	**3 215**	**3 665**	**3 887**
Mixer och deg för beredn. av bakverk	160	188	158	183	235	249
Knäckebröd	133	140	124	115	113	145
Skorpor	34	35	33	33	79	56
Kakor och kex	283	302	296	328	358	360
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 586	1 614	1 491	1 350	1 658	1 805
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	1 251	1 313	1 125	1 206	1 223	1 272
Beredda frukter och grönsaker	**6 356**	**6 664**	**5 911**	**6 077**	**6 370**	**6 534**
Frysta grönsaker	601	634	567	520	611	694
Beredda potatisprodukter	761	849	733	733	797	794
Andra beredningar av grönsaker	1 582	1 757	1 574	1 547	1 497	1 475
Frysta blåbär	152	210	180	188	182	167
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	658	734	665	698	701	744
Saft	1 438	1 230	1 083	1 196	1 273	1 309
Sylt och marmelad	287	279	252	279	322	355
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	876	971	855	916	987	997
Sockerkonfektyrer	**1 271**	**1 416**	**1 289**	**1 274**	**1 365**	**1 744**
Kaffe, te, kakao m.m.[3]	**3 312**	**3 510**	**3 947**	**4 474**	**4 612**	**4 585**
Rostat kaffe	324	389	447	828	873	900
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.[3]	38	37	370	503	480	481
Te samt essenser och koncentrat av te	327	368	309	292	278	286
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	362	411	656	612	550	482
Chokladprodukter och chokladpulver	2 261	2 305	2 163	2 238	2 430	2 436
Diverse livsmedel	**5 040**	**5 381**	**5 104**	**5 306**	**5 537**	**5 701**
Såser och beredningar för såser	1 200	1 348	1 307	1 296	1 219	1 224
Soppor och buljonger	370	416	386	373	388	414
Fast margarin	242	246	195	195	225	227
Flytande margarin och annat matfett	311	267	243	269	325	329
Välling m.m.	226	244	120	154	156	209
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	2 691	2 860	2 852	3 018	3 224	3 298
Drycker	**7 740**	**8 549**	**8 164**	**8 274**	**8 524**	**9 001**
Vodka	104	118	103	77	92	83
Annan starksprit	1 317	1 424	1 431	1 285	1 263	1 187
Vin	4 370	4 796	4 551	4 613	4 769	5 111
Öl och cider m.m.	797	925	857	965	998	1 089
Övriga drycker med alkohol	49	146	106	71	107	86
Mineralvatten, läsk m.m.	1 102	1 140	1 115	1 262	1 295	1 444
Oljor och fetter	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 488**	**4 557**	**4 112**
Summa import av förädlade livsmedel	**53 656**	**55 359**	**54 866**	**57 902**	**60 984**	**63 130**

1) Se faktaruta på sid. **286** 2) Databasuttag mars 2014.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.5 (forts.)

Export	2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	**1 987**	**1 742**	**1 737**	**1 614**	**1 634**	**1 572**
Styckat nötkött	120	63	55	82	69	53
Styckat griskött	587	441	449	325	386	404
Styckat får- lamm- och getkött	7	8	9	12	10	9
Styckat fjäderfäkött	98	92	131	132	135	150
Övrigt styckat kött	88	63	66	76	84	99
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	137	46	60	44	81	100
Beredningar av kött	953	1 030	966	943	868	757
Mejeri- och äggprodukter	**2 710**	**2 305**	**2 494**	**2 472**	**2 642**	**3 399**
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	1 288	1 011	1 268	1 190	1 365	2 022
Yoghurt	65	62	92	88	75	105
Fil, gräddfil m.m.	55	55	64	82	62	83
Smör, konsumentförpackat	69	15	21	14	20	8
Ost och ostmassa	810	685	550	560	592	656
Glassvaror	346	399	372	349	316	328
Äggprodukter	77	78	128	190	212	196
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	**4 305**	**4 663**	**5 634**	**5 910**	**5 949**	**5 625**
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	1 201	1 691	2 055	2 196	2 587	3 019
Torkad, saltad eller rökt fisk	2 150	1 926	2 412	2 544	2 270	1 541
Beredda sillprodukter	164	200	206	211	195	195
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	790	846	961	959	897	870
Beredningar av spannmål	**3 531**	**3 930**	**3 964**	**4 004**	**4 216**	**4 228**
Mixer och deg för beredn. av bakverk	189	207	187	159	178	167
Knäckebröd	354	373	377	382	404	435
Skorpor	224	240	225	212	202	211
Kakor och kex	626	636	708	682	668	651
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 780	2 105	2 095	2 184	2 396	2 283
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	359	368	372	385	369	481
Beredda frukter och grönsaker	**1 640**	**1 571**	**1 756**	**1 906**	**2 003**	**1 820**
Frysta grönsaker	260	304	317	315	387	380
Beredda potatisprodukter	283	273	249	232	282	231
Andra beredningar av grönsaker	288	300	359	359	310	265
Frysta blåbär (ingår i övriga frysta bär)	222	101	205	185	161	179
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	156	178	189	242	267	237
Saft	162	141	142	159	164	144
Sylt och marmelad	182	188	190	223	216	232
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	87	86	106	191	216	153
Sockerkonfektyrer	**480**	**486**	**507**	**524**	**576**	**876**
Kaffe, te, kakao m.m.	**2 876**	**3 072**	**3 283**	**3 452**	**3 428**	**3 627**
Rostat kaffe	831	882	923	1 180	1 153	1 072
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	104	97	116	130	161	223
Te samt essenser och koncentrat av te	72	103	95	86	54	53
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	7	17	22	36	42	36
Chokladprodukter och chokladpulver	1 861	1 974	2 127	2 020	2 019	2 243
Diverse livsmedel[4]	**5 376**	**5 336**	**5 316**	**5 886**	**5 860**	**6 286**
Såser och beredningar för såser	768	886	910	905	950	1 071
Soppor och buljonger	139	157	169	174	161	161
Fast margarin	377	341	359	376	316	397
Flytande margarin och annat matfett[4]	1 314	1 181	1 217	1 495	1 390	1 690
Välling m.m.	211	147	77	129	137	189
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	2 567	2 624	2 584	2 807	2 906	2 778
Drycker	**6 643**	**6 351**	**6 262**	**6 062**	**6 390**	**6 375**
Vodka	4 823	4 449	4 303	3 855	3 946	3 769
Annan starksprit	562	535	438	427	341	257
Vin	121	138	113	134	167	230
Öl och cider m.m.	737	865	940	1 147	1 406	1 486
Övriga drycker med alkohol	26	15	11	13	15	10
Mineralvatten, läsk m.m.	375	349	457	486	515	623
Oljor och fetter	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 539**	**1 772**	**1 574**
Summa export av förädlade livsmedel	**31 157**	**31 042**	**32 326**	**33 369**	**34 471**	**35 381**

3) Exkl. KN 21.01.1100 ”Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe” 2008–2009.
4) Exkl. KN 15.17.9091 ”Blandningar av flytande feta vegetabiliska fetter, ätbara med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent” 2008–2013.

Tabell 16.6
Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2013, milj. kr, insamlade värden[1]. Varugruppering enligt SITC

Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**309**	**374**	**199**	**147**	**156**	**135**
	USA	120	215	52	33	28	37
	Storbritannien och Nordirland	28	18	26	23	24	24
	Tyskland	21	45	49	32	28	23
	Danmark	32	28	24	14	18	16
	Island	33	24	13	9	9	9
	Norge	17	21	15	13	15	8
01	**Kött o. köttvaror**	**9 391**	**9 420**	**9 395**	**10 357**	**11 338**	**11 653**
	Danmark	3 220	3 184	3 286	3 222	3 362	3 306
	Tyskland	1 933	2 019	1 976	2 223	2 504	2 630
	Nederländerna	776	745	871	1 203	1 482	1 658
	Irland	1 135	995	908	1 063	1 048	1 047
	Polen	433	541	562	593	738	772
	Finland	243	328	275	332	317	304
02	**Mjölk, mejeriprodukter samt ägg**	**6 140**	**6 604**	**6 886**	**7 144**	**7 406**	**8 187**
	Danmark	2 300	2 571	2 617	2 585	2 400	2 220
	Tyskland	1 107	1 047	986	1 074	1 202	1 558
	Nederländerna	730	784	915	1 043	1 097	1 256
	Finland	542	591	773	782	865	923
	Frankrike	438	537	482	514	560	654
	Italien	309	311	300	344	362	331
03	**Fisk, kräft- o. blötdjur, varor därav**	**17 574**	**19 615**	**23 282**	**23 338**	**24 258**	**28 997**
	Norge	13 640	15 563	19 163	18 980	19 827	24 275
	Danmark	1 589	1 581	1 495	1 673	1 826	1 931
	Kina	432	543	548	569	517	512
	Tyskland	181	195	194	198	196	337
	Nederländerna	241	227	250	274	242	309
	Thailand	245	202	205	170	187	155
04	**Spannmål o. varor därav**	**4 672**	**4 691**	**4 377**	**4 737**	**5 358**	**5 476**
	Tyskland	1 116	1 107	976	1 168	1 228	1 189
	Danmark	736	696	724	758	700	760
	Italien	523	566	513	550	591	613
	Belgien	472	550	505	480	602	542
	Nederländerna	310	356	326	273	381	319
	Litauen	46	37	65	71	258	273
05	**Frukt o. köksväxter**	**16 433**	**16 442**	**16 182**	**15 799**	**16 792**	**17 316**
	Nederländerna	4 345	4 387	4 377	4 023	4 191	4 339
	Spanien	1 843	1 876	2 012	1 850	2 072	2 249
	Danmark	1 453	1 335	1 265	1 560	1 631	1 860
	Tyskland	1 779	1 734	1 606	1 428	1 419	1 502
	Italien	1 243	1 167	1 140	1 169	1 232	1 227
	Belgien	940	1 059	1 034	1 058	1 162	1 088
06	**Socker, sockervaror o. honung**	**2 066**	**2 246**	**2 114**	**2 164**	**2 049**	**2 498**
	Danmark	824	786	783	668	578	675
	Nederländerna	241	279	246	271	393	445
	Tyskland	166	197	271	215	259	314
	Slovakien	10	14	20	47	110	225
	Finland	142	169	129	141	155	134
	Frankrike	68	100	94	92	96	115
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor o. varor därav**	**6 275**	**6 670**	**7 514**	**8 671**	**8 451**	**7 276**
	Tyskland	711	901	1 113	1 022	1 162	1 045
	Nederländerna	693	790	1 042	1 059	988	949
	Brasilien	850	802	974	1 292	1 044	766
	Schweiz	183	250	221	321	402	412
	Belgien	439	438	480	422	437	393
	Danmark	476	440	300	399	355	355

1) Se faktaruta på sid. **286**.
2) Databasuttag mars 2014.
Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.6

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
08	**Djurfoder**	**2 994**	**3 356**	**2 985**	**3 187**	**3 478**	**3 665**
	Norge	437	477	472	475	592	657
	Danmark	543	518	614	667	671	651
	Nederländerna	553	512	434	473	486	428
	Tyskland	378	449	338	356	373	386
	Brasilien	440	383	398	353	350	294
	Frankrike	212	375	203	251	257	229
09	**Diverse livsmedel**	**5 800**	**6 164**	**5 846**	**6 072**	**6 355**	**6 801**
	Irland	771	782	637	794	908	911
	Nederländerna	641	806	736	736	723	904
	Danmark	1 308	1 124	895	888	870	878
	Tyskland	552	618	607	687	714	713
	Storbritannien och Nordirland	321	355	340	338	359	455
	USA	149	171	194	217	278	334
11	**Drycker**	**7 740**	**8 549**	**8 164**	**8 274**	**8 524**	**9 001**
	Frankrike	999	1 084	1 056	1 119	1 122	1 284
	Italien	813	987	829	967	1 048	1 247
	Tyskland	918	984	967	1 013	1 021	1 127
	Storbritannien och Nordirland	818	853	849	787	760	870
	Danmark	889	828	698	492	624	616
	Spanien	510	491	534	548	552	547
12	**Tobak och tobaksvaror**	**1 182**	**1 275**	**1 252**	**1 519**	**1 067**	**1 295**
	Litauen	0	0	333	452	225	402
	Tyskland	475	69	202	297	319	352
	Danmark	311	377	224	168	154	177
	Polen	9	53	92	90	96	89
	Belgien	0	4	1	25	42	52
	Rumänien	0	0	0	2	43	37
22	**Oljefrön, oljehaltiga nötter o. kärnor**	**764**	**531**	**675**	**875**	**949**	**904**
	Tyskland	286	146	236	315	241	304
	Danmark	71	75	86	106	174	134
	Nederländerna	70	54	88	56	46	75
	Italien	53	54	44	70	67	43
	Bulgarien	9	19	17	29	15	42
	Storbritannien och Nordirland	2	2	20	74	157	41
4	**Animaliska o. vegetabiliska fetter**	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 488**	**4 557**	**4 112**
	Danmark	1 141	919	867	1 063	1 057	934
	Belgien	297	426	535	651	758	675
	Malaysia	833	440	645	635	663	590
	Tyskland	495	364	344	686	503	432
	Norge	540	557	483	355	312	345
	Nederländerna	376	328	260	311	342	329
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**85 796**	**89 893**	**92 755**	**96 772**	**100 739**	**107 317**
	Norge	15 553	17 475	21 041	20 605	21 476	26 010
	Danmark	14 894	14 462	13 878	14 264	14 421	14 513
	Tyskland	10 119	9 875	9 863	10 714	11 168	11 912
	Nederländerna	9 261	9 665	9 934	10 275	10 918	11 405
	Italien	3 680	3 909	3 595	3 904	4 183	4 461
	Frankrike	3 520	3 737	3 306	3 493	3 698	3 950
	Belgien	2 885	3 232	3 298	3 398	3 748	3 534
	Spanien	2 724	2 843	3 003	2 944	3 220	3 530
	Storbritannien och Nordirland	2 489	2 503	2 534	2 587	2 865	3 105
	Polen	1 741	1 953	2 154	2 268	2 479	2 600
	Finland	2 066	2 171	2 202	2 335	2 531	2 520
	Irland	2 134	2 048	1 868	2 255	2 214	2 243
	USA	1 115	1 296	1 124	1 216	1 508	1 587
	Brasilien	1 571	1 431	1 645	2 005	1 631	1 349
	Litauen	409	417	681	822	801	1 124

Tabell 16.7
Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2013, milj. kr, insamlade värden[1]. Varugruppering enligt SITC

Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
00	**Levande djur**	**212**	**163**	**138**	**129**	**204**	**180**
	Danmark	59	46	39	33	59	88
	Norge	45	45	37	32	38	35
	Nederländerna	6	2	1	5	5	16
	Tyskland	28	28	31	26	15	12
	USA	11	5	2	14	4	11
	Belgien	1	0	0	0	0	7
01	**Kött o. köttvaror**	**2 156**	**1 861**	**1 851**	**1 748**	**1 785**	**1 745**
	Finland	486	439	363	361	339	379
	Danmark	255	297	313	324	368	353
	Polen	178	174	203	129	212	182
	Tyskland	145	146	147	96	104	108
	Norge	92	71	96	97	92	99
	Nya Zeeland	4	9	23	49	74	88
02	**Mjölk, mejeriprodukter samt ägg**	**3 477**	**3 098**	**3 187**	**3 090**	**3 114**	**3 987**
	Danmark	591	501	686	771	645	708
	Oman	527	192	300	196	415	664
	Finland	485	545	520	508	482	537
	Tyskland	207	206	265	204	184	349
	Nederländerna	197	168	133	174	99	290
	Egypten	129	212	167	201	330	187
03	**Fisk, kräft- o. blötdjur, varor därav**	**12 139**	**15 306**	**18 915**	**18 392**	**19 350**	**23 232**
	Polen	2 156	2 871	3 253	2 697	3 717	5 403
	Frankrike	2 199	2 994	3 773	3 791	3 972	4 748
	Storbritannien och Nordirland	825	1 240	1 383	1 285	1 354	1 794
	Spanien	865	1 065	1 436	1 699	1 572	1 724
	Portugal	1 493	1 483	2 006	2 211	1 940	1 612
	Danmark	1 005	931	1 166	1 178	1 065	1 367
04	**Spannmål o. varor därav**	**6 520**	**5 769**	**5 975**	**6 274**	**6 974**	**6 576**
	Norge	1 234	1 275	1 295	1 388	1 629	1 621
	Danmark	1 056	914	867	1 127	1 140	1 047
	Tyskland	979	810	867	856	695	811
	Finland	495	623	670	584	648	566
	Storbritannien och Nordirland	235	206	168	154	318	308
	Nederländerna	140	223	222	256	396	286
05	**Frukt o. köksväxter**	**2 380**	**2 563**	**2 696**	**2 780**	**3 083**	**2 773**
	Finland	675	873	772	683	736	610
	Danmark	389	373	385	427	560	563
	Norge	384	343	371	422	488	422
	Italien	187	229	212	243	208	213
	Tyskland	176	192	204	190	212	193
	Kina	109	26	143	115	110	124
06	**Socker, sockervaror o. honung**	**1 251**	**1 388**	**1 227**	**1 047**	**1 164**	**1 378**
	Danmark	395	325	284	272	253	462
	Norge	258	207	236	267	347	391
	Finland	203	339	237	146	125	137
	Tyskland	120	129	82	107	101	122
	Israel	6	0	0	0	0	24
	Polen	22	248	134	16	14	23
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor o. varor därav**	**2 998**	**3 269**	**3 491**	**3 684**	**3 680**	**3 854**
	Danmark	680	829	845	963	994	1 009
	Norge	482	548	611	664	761	894
	Finland	365	348	420	430	455	532
	Tyskland	250	265	228	191	184	203
	Frankrike	159	144	153	133	152	165
	Nederländerna	122	116	124	120	129	161

1) Se faktaruta på sid. **286**.
2) Databasuttag mars 2014.
Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.7 (forts.)

SITC		2008	2009	2010	2011	2012	2013*[2]
08	**Djurfoder**	**718**	**973**	**1 151**	**1 184**	**1 436**	**1 741**
	Norge	227	370	422	436	578	837
	Danmark	64	74	158	212	263	317
	Tyskland	138	151	140	159	148	150
	Storbritannien och Nordirland	15	20	27	28	72	102
	Finland	35	72	89	137	141	86
	Nederländerna	3	74	89	43	85	85
09	**Diverse livsmedel**	**5 586**	**5 612**	**5 869**	**6 508**	**6 487**	**7 057**
	Norge	680	770	810	888	982	1 275
	Finland	1 176	1 153	1 112	1 155	1 073	1 209
	Danmark	773	724	692	781	724	858
	Storbritannien och Nordirland	302	334	656	694	877	446
	USA	338	347	290	308	317	341
	Frankrike	197	159	160	148	124	270
11	**Drycker**	**6 643**	**6 351**	**6 262**	**6 062**	**6 390**	**6 375**
	USA	2 648	2 605	2 484	2 220	2 365	2 184
	Tyskland	501	572	581	571	527	584
	Irland	162	190	261	409	479	553
	Norge	253	258	333	356	404	479
	Storbritannien och Nordirland	299	206	177	225	305	331
	Kanada	162	168	198	178	201	203
12	**Tobak och tobaksvaror**	**431**	**501**	**556**	**599**	**1 400**	**1 527**
	Norge	301	387	415	506	1 306	1 400
	USA	13	8	18	18	25	44
	Tyskland	54	50	43	39	32	28
	Danmark	39	31	22	13	12	12
	Ryssland	4	4	0	1	3	7
	Kanada	0	0	0	1	3	7
22	**Oljefrön, oljehaltiga nötter o. kärnor**	**82**	**117**	**189**	**137**	**208**	**244**
	Tyskland	6	26	17	28	48	111
	Danmark	16	15	113	51	95	48
	Norge	25	18	24	25	26	31
	Nederländerna	13	0	0	1	1	29
	Finland	6	8	14	8	34	23
	Lettland	9	9	8	6	0	1
4	**Animaliska o. vegetabiliska fetter**	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 539**	**1 772**	**1 574**
	Norge	297	354	194	296	505	439
	Danmark	363	217	209	215	247	272
	Tyskland	133	195	142	99	107	121
	Nederländerna	78	106	141	205	221	104
	Polen	99	93	93	89	62	67
	Ryssland	37	41	42	56	53	59
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**46 200**	**48 557**	**52 878**	**53 173**	**57 048**	**62 243**
	Norge	4 762	5 180	5 412	6 017	7 815	8 571
	Danmark	6 330	5 825	6 136	6 629	6 655	7 301
	Polen	2 939	3 719	4 049	3 429	4 462	6 204
	Frankrike	3 030	3 925	4 631	4 739	4 846	5 741
	Finland	4 691	5 321	5 181	4 904	4 999	4 992
	Tyskland	3 636	4 083	4 146	3 699	3 472	4 097
	Storbritannien och Nordirland	2 706	2 903	3 039	3 013	3 511	3 390
	USA	3 498	3 484	3 334	3 179	3 186	3 033
	Spanien	1 640	1 967	2 125	2 475	2 273	2 165
	Nederländerna	1 195	1 187	1 379	1 582	1 708	1 866
	Italien	1 142	1 383	1 591	1 521	1 489	1 746
	Portugal	1 590	1 577	2 083	2 271	1 970	1 664
	Litauen	423	531	919	797	878	1 054
	Ryssland	710	572	571	661	636	861
	Belgien	740	826	921	900	815	725

17 Konsumtion av livsmedel

Kapitel 17 innehåller information om direktkonsumtionen av livsmedel, om kostens näringsinnehåll samt om livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna.

Sammanfattning

Direktkonsumtion av livsmedel

Med direktkonsumtion av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till privathushåll och storkök samt producenternas hemmaförbrukning. Redovisning sker i kvantiteter per capita samt i miljoner kilo respektive liter. I det följande kommenteras utvecklingen av konsumtionen per person och år, främst för perioden 1990–2012.

Enligt **tabell 17.1** har konsumtionen av *bröd och konditorivaror* i kilo per person och år ökat med 38 % sedan 1990 och uppgår till 72 kg. Konsumtionen av *övriga mjölprodukter*, där bland annat pasta ingår, har ökat 50 % till 14 kg per person under samma period. Däremot har konsumtionen av *mjöl och gryn* minskat från 22 till 17 kilo.

Konsumtionen per capita av färskt och fryst *kött* har ökat kraftigt , 83 %, sedan 1990, framförallt av fjäderfäkött. När det gäller *charkuterivaror* utgör konsumtionen av korv och pastejer m.m. den största delen. Här har konsumtionen ökat 7 % och uppgår till 16 kilo per person.

Konsumtionen av *fisk* visar inget tydligt mönster. Resultaten anses osäkra och det är därför svårt att dra slutsatser av materialet.

Direktkonsumtionen av *mjölk och syrade produkter* har sedan 1990 minskat med 23 %. Lätt- och minimjölken har minskat sin andel till förmån för mellanmjölken samtidigt som konsumtionen av standardmjölk halverats.

Konsumtionen av *ost* har ökat med 13 %, från 16 till 18 kilo per person. *Ägg*konsumtionen är oförändrad sedan 1990.

Konsumtionen av *smör och margarin* har minskat, från 18 till 15 kilo, under perioden.

I fråga om *köksväxter* har konsumtionen ökat med 64 % sedan 1990. Det är framför allt konsumtionen av lök och purjolök samt tomater som ökat kraftigt.

Konsumtionsmönstret vad gäller färska *frukter och bär* visar på en ökning utom för färska äpplen och päron.

Konsumtionen av *färsk potatis* är 46 kilo per person år 2012. Sedan 1990 har konsumtionen minskat med 24 % (då var den 60 kilo per person).

Konsumtionen av *choklad och konfektyrvaror* har ökat, från 11 till 17 kilo per person år 2012.

Sedan 1990 har konsumtionen av *glass* minskat med 31 % till 10 liter per person.

Vad gäller drycker så har konsumtionen av *läskedrycker och mineralvatten* ökat från 60 till 95 liter år 2012, dvs. med 59 %, medan konsumtionen av lättöl och öl 2,25–3,5 % minskat från 41 till 17 liter (58 %). När det gäller *alkoholhaltiga drycker* så har konsumtionen av starköl och vin ökat, medan spritdryckskonsumtionen minskat. År 2012 konsumerades 32 liter starköl, 24 liter vin samt knappt 3 liter spritdrycker per person och år.

Kostens näringsinnehåll

Sedan 1980 och fram t.o.m. 2012 har *energitillförseln* per person och dag varit i stort sett oförändrad, dvs. cirka 12–14 MJ. **(tabell 17.2)**.

Tillförseln av *protein* har ökat med 25 % sedan 1980, från 87 g per person och dag till 109 g år 2012. Våra viktigaste proteinkällor är kött och köttvaror, bröd och spannmålsprodukter samt mjölk och ost.

Fettkonsumtionen har ökat något sedan 1980-talet och år 2012 konsumerades 133 g per person och dag. År 2011 bidrog fett med

36 % av energitillförseln, vilket är något mer än vad som rekommenderas. Fett erhålls främst genom konsumtion av kött och köttvaror samt matfett.

Sedan 1980 har *kolhydratintaget* ökat och det uppgick år 2012 till 369 g per person, vilket är en ökning med 8 %. Kolhydrater erhålls i första hand från bröd och spannmålsprodukter **(tabellerna 17.2–3)**.

De viktigaste livsmedlen för vårt intag av A-vitamin är kött och köttvaror, köksväxter och matfett. Köksväxter, frukt och bär samt potatis och potatisprodukter svarar för den dominerande delen av vårt intag av C-vitamin medan vårt intag av järn främst tillgodoses av kött och köttvaror samt bröd och spannmålsprodukter. De viktigaste källorna för kalciumintaget är mjölk och ost. Tiamin (vitamin B1) får vi främst från bröd- och spannmålsprodukter men även kött och köttvaror är en viktig tiaminkälla. Fibrer får vi främst genom bröd och spannmålsprodukter **(tabell 17.4)**.

Försäljning av livsmedel

Försäljningen av livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökade i fasta priser med knappt 1 % mellan 2011 och 2012 till knappt 161 miljarder kronor. Försäljningen av kaffe, te och chokladpulver har ökat med 5 % medan försäljningen av mineralvatten, läskedrycker samt frukt- och grönsaksjuicer minskat med 3 % **(tabell 17.5)**.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde utgifter för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker 12 % av hushållens totala utgifter år 2013. Alkoholhaltiga drycker svarade för 2 % av den totala konsumtionen. Av livsmedelsutgifterna exklusive drycker var kött den största posten, 21 %. I nationalräkenskaperna räknas inte utgifter för livsmedel och drycker i restaurang och storkök till området livsmedel utan klassas som utgifter för tjänst **(tabell 17.6)**.

I fast penningvärde har utgifterna för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2013 ökat med 28 % sedan 2000. Motsvarande ökning av hushållens totala konsumtion var 31 %. De icke alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 37 % sedan 2000 medan de alkoholhaltiga dryckerna ökat med 32 %. Minskningen för starkspriten är 15 %. Indextalen speglar också den kvantitetsmässiga utvecklingen av konsumtionen av livsmedel och drycker **(tabell 17.7)**.

Om statistiken

Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Jordbruksverket (tidigare Statens jordbruksnämnd) redovisar sedan början av 1940-talet beräkningar av livsmedelskonsumtionen i landet och kostens näringsinnehåll. Beräkningarna tillkom för att man under krigsåren skulle kunna följa utvecklingen av livsmedelsförsörjningen och förändringar i näringsstandarden. Användningsområdet utökades successivt och beräkningarna ingick under flera år som en integrerad del i SCB:s nationalräkenskaper vid beräkningar av den totala konsumtionen i landet.

Fram t.o.m. redovisningsår 1999 innefattade beräkningarna av den s.k. direktkonsumtionen både konsumerade kvantiteter av livsmedel och ett till detaljhandelspris uppskattat värde av konsumtionen. Fr.o.m. redovisningsår 2000 innefattas enbart beräkningar över de konsumerade kvantiteterna.

Med *direktkonsumtion* av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning, den s.k. naturakonsumtionen. Så långt det är möjligt sker redovisning i den form varorna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

Med *totalkonsumtion* av livsmedel avses den totala åtgången av olika råvaror för

humankonsumtion. Totalkonsumtionen innefattar därför alla de råvaror och halvfabrikat som konsumeras direkt, dels de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad för direktkonsumtion.

Underlaget till Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar är främst verkets statistik över t.ex. slakt och egna undersökningar av exempelvis kvarnarnas leveranser av mjöl. Vidare används SCB:s statistik över industrins varuproduktion samt import och export. Förändringar i samband med och strax efter EU-inträdet av SCB:s statistikområden Utrikeshandelsstatistik och Industrins varuproduktion är två av anledningarna till nedläggningen av värdeberäkningen i direktkonsumtionsberäkningarna fr.o.m. år 2000. Ytterligare förändringar i beräkningar och varuindelningar som genomförts under årens lopp har förklarats i form av noter i tabellerna. Även revideringar bakåt i tiden har gjorts.

Kostens näringsinnehåll

Beräkningarna avseende kostens näringsinnehåll baseras på uppgifter från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar samt en vid Livsmedelsverket utvecklad livsmedelsdatabas. Denna innehåller näringsvärden för ca 1 800 livsmedel och maträtter. Näringsvärdena baseras främst på Livsmedelsverkets egna analyser kompletterade med värden från nordiska och andra utländska tabeller. Konsumtion av vitaminpreparat och liknande ingår inte i beräkningarna.

Försäljning av livsmedel

Från och med år 2000 producerar SCB livsmedelsförsäljningsstatistik som uppfyller nationalräkenskapernas och konsumentprisindex behov.

För att samla in statistiken har datakasseregister använts för de största dagligvarublocken samt servicehandelskedjorna, vilket kompletterats med en enkätundersökning till mindre butiker. Momsregister och register över vilka företag som ingår i respektive livsmedelsblock har också använts för genomförandet av undersökningen.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

I nationalräkenskaperna (NR) beskrivs i form av ett kontosystem vårt lands ekonomiska aktiviteter och utveckling på ett konsistent och överskådligt sätt. Produktionen redovisas indelad i de två huvudsektorerna näringslivet och offentliga myndigheter/hushållsorganisationer. Näringslivsredovisningen sker med uppdelning på bransch. För varje bransch, t.ex. livsmedelsindustri, visas produktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde. Summan av alla förädlingsvärden ger bruttonationalprodukten (BNP) mätt från produktionssidan. Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, export samt bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Summan av dessa användningar med avdrag för import ger BNP från användningssidan.

Varje kvartal beräknas i NR värdet av den totala konsumtionen i landet. Beräkningsprinciperna följer de internationella rekommendationerna på området. För hushållssektorns konsumtionsutgifter sker uppdelning efter ändamål (typ av varor och tjänster). I årsstatistiken delas livsmedelskonsumtionen upp på vissa varugrupper enligt en grövre indelning än den Jordbruksverket använder för sina beräkningar av livsmedelskonsumtionen.

Underlaget till NR:s beräkningar av livsmedelskonsumtionen t.o.m. år 1999 är i första hand Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. NR:s beräkningar skiljer sig från Jordbruksverkets genom att den offentliga livsmedelskonsumtionen i storkök vid t.ex. skolor och sjukhus samt livsmedelskonsumtion i restauranger inte ingår i NR:s redovisning för livsmedel. Däremot ingår restaurangutgifter i NR:s redovisning av hushållens totala konsumtion. Även i en del andra avseenden är beräkningsprinciperna olika. Från och med år 2000 är NR:s källa den Livsmedelsförsäljningsstatistik som tas fram inom SCB.

Nationalräkenskapernas indelning i ändamålsgrupper baseras på den inom EU tillämpade COICOP-indelningen (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken fr.o.m. 2000 även används vid de svenska beräkningarna av konsumentprisindex.

Annan publicering

Jordbruksverket har varje år publicerat konsumtionsberäkningarna i särskilda rapporter. Fr.o.m. redovisningsår 2012 publiceras uppgifterna om direkt- och totalkonsumtion samt uppgifter om kostens näringsinnehåll i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 44 SM 1301. Publikationen finns tillgänglig på SCB:s och Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se och www.jordbruksverket.se) Delar av statistiken publiceras även i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till webbplatsen.

Statistik över livsmedelsförsäljning presenteras i Statistiskt meddelande serie HA, senast i HA 24 SM 1301 och finns på SCB:s webbplats www.scb.se.

Hushållens konsumtionsutgifter enligt nationalräkenskaperna med uppdelning efter bl.a. olika livsmedel publiceras i de statistiska databaserna som finns tillgängliga på SCBs webbplats. Nationalräkenskapssystemet redovisas enligt ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet), vilket sammanfaller med det av FN m.fl. rekommenderade. En dokumentation av det svenska nationalräkenskapssystemet finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

Figur 17A
Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 2000–2013
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures

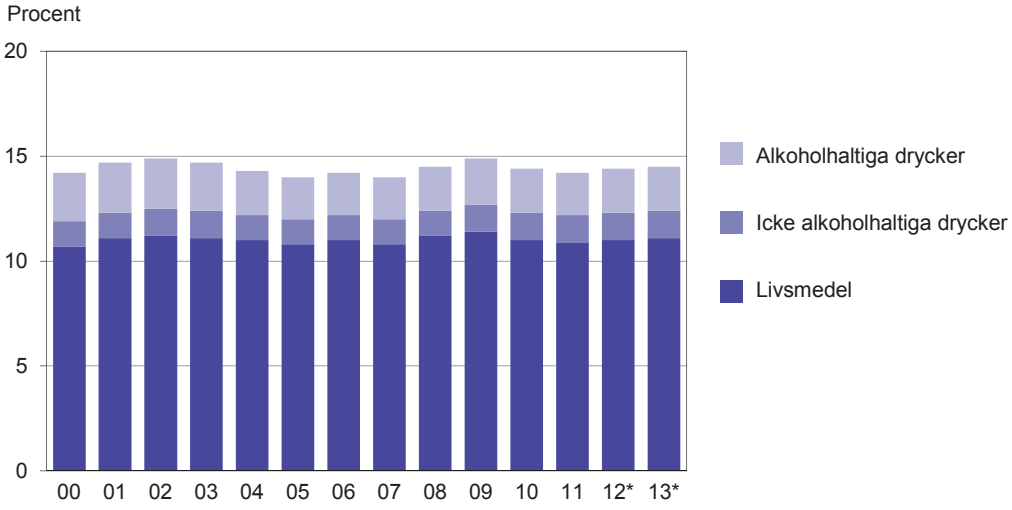

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Figur 17B
Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2013* enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts

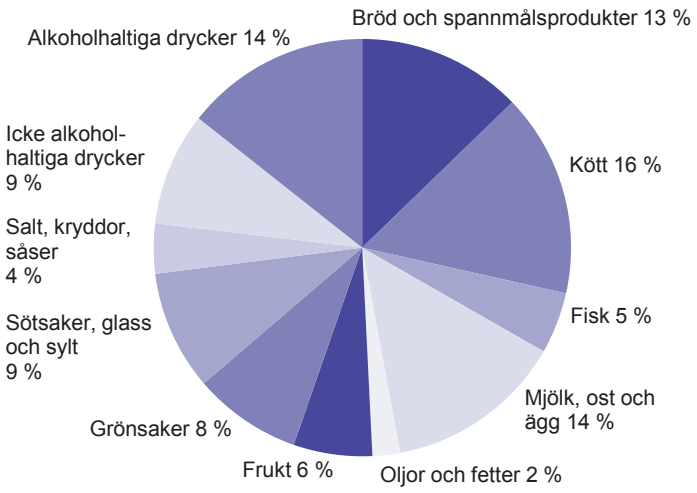

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.1
Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2012, kilo eller liter per person

Consumption of food. Kilograms or litres per person

Uppgifterna nedan avser varans art före den slutliga beredningen i hemmet. Sålunda redovisas t.ex. endast marknadsförda produkter i positionerna 12–17, medan hembakade produkter redovisas under vetemjöl, ägg, socker osv.

	Enhet	Varukod	1990	2000	2010	2011	2012*
Befolkningstal, milj. (medeltal personer)			**8,559**	**8,872**	**9,378**	**9,449**	**9,519**
Bröd och spannmålsprodukter							
Mjöl och gryn	*kg*	*1–5*	*22,0*	*18,5*	*18,6*	*18,5*	*17,4*
Vetemjöl, rågmjöl o. mjöl av annan spannmål	kg	1–3	15,3	12,1	9,7	9,5	9,5
Risgryn	kg	4	3,9	4,0	5,4	5,5	5,1
Havregryn och gryn av annan spannmål	kg	5	2,8	2,4	3,6	3,5	2,8
Mjölprodukter, exkl. bröd och konditorivaror	*kg*	*7–10*	*9,4*	*12,7*	*15,6*	*13,8*	*14,1*
Mixer m.m. av mjöl el. stärkelse, vällingpulver	kg	7–8	1,8	1,4	1,2	1,2	1,2
Makaroner, spagetti och liknande produkter	kg	9	4,3	7,1	9,7	9,2	8,7
Majsflingor, rostat ris, ostbågar, pop corn	kg	10	3,3	4,2	4,7	3,4	4,2
Bröd och konditorivaror	*kg*	*12–17*	*52,1*	*66,7*	*78,2*	*72,9*	*71,7*
Knäckebröd[1], flatbröd[2,3]	kg	12	5,6	3,6	3,3	3,5	3,4
Skorpor och skorpmjöl[3]	kg	13	1,0	0,6	..	..	..
Mjukt matbröd (inkl. tunnbröd)[2]	kg	14	30,9	45,1	54,8	52,7	50,2
Kex, rån och torra småkakor	kg	15	6,2	4,9	4,4	4,2	4,0
Bullar, vetelängder och annat mjukt kaffebröd	kg	16	3,8	6,3	4,0	4,2	5,4
Bakelser, tårtor, sockerkakor o. övr. bakverk	kg	17	4,6	6,2	11,8	8,3	8,7
Kött och köttvaror							
Kött, färskt och fryst	*kg*	*20–27*	*26,8*	*40,8*	*48,9*	*50,9*	*49,1*
Hemslakt av kalv, gris och får[4,5]	kg	20	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3
Nötkött inkl. kalv, färskt och fryst[6,7,8]	kg	21–22	7,1	10,7	12,2	12,7	12,2
Griskött, färskt och fryst[7,8]	kg	23	10,3	15,1	16,2	17,2	15,8
Fårkött, färskt och fryst[7,8]	kg	24	0,7	0,7	1,1	1,2	1,2
Fjäderfäkött, färskt och fryst[8,9]	kg	25	5,4	11,8	17,0	17,3	17,5
Renkött, färskt och fryst[10]	kg	26	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
Kött av hare, älg och annat vilt[10,11]	kg	27	2,6	2,0	1,9	1,9	1,9
Charkuterivaror o. konserver (inkl. innanmat)	*kg*	*29–32*	*21,6*	*22,4*	*23,2*	*21,8*	*21,7*
Lever, njure och tunga[8,10]	kg	29	0,5	0,7	0,6	0,6	0,6
Skinka, kassler o. andra oblandade charkvaror[8]	kg	30	4,6	5,6	5,1	4,5	4,7
Korv, pastejer o. andra blandade charkvaror[8]	kg	31	14,7	15,1	17,1	16,2	15,7
Köttkonserver (exkl. köttsoppor)[8]	kg	32	1,8	1,0	0,4	0,4	0,7
Frysta köttprodukter och fryst färdiglagad mat innehållande kött[8]	kg	36	5,2	8,8	10,6	10,7	9,7

1) Inklusive ströbröd framställt av knäckebröd.
2) Fr.o.m. år 1995 redovisas tunnbröd tillsammans med mjukt matbröd.
3) Fr.o.m. år 2003 redovisas skorpor och skorpmjöl tillsammans med knäckebröd och flatbröd.
4) Uppgifterna avser vara med ben.
5) Fr.o.m. år 2000 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.
6) Fr.o.m. 1995 redovisas Kalv- och Nötkött tillsammans.
7) Inkl. köttinnehållet i viss färdiglagad mat.
8) Fr.o.m. år 1996 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.
9) Fr.o.m. år 2005 ingår inte kasserade slaktkycklingar, dessutom har vissa ändringar gjorts i underlaget.
10) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
11) Inkl. vissa kvantiteter fryst kött.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.1 (forts.)

	En-het	Varu-kod	1990	2000	2010	2011	2012*
Fisk, kräftdjur och blötdjur							
Hel, styckad eller filead, färsk fisk[12, 13]	kg	38–43	6,5	..	..	..	..
Filead fryst fisk	kg	45–48	2,7	1,8	3,7	3,9	3,5
Konserver och beredd fisk	kg	49–56	6,7	7,6	9,1	9,2	8,9
Kräftdjur och blötdjur, även konserver[13]	kg	58–59	2,7	1,6	2,2	2,0	1,9
Mjölk							
Mjölk	*liter*	*60–68*	*154,8*	*141,2*	*126,4*	*121,9*	*119,6*
Direktförsåld o. hemmaförbrukad mjölk	liter	60	2,8	1,4	0,6	0,6	0,5
Lätt- och minimjölk < 1,0 %	liter	61	36,3	23,7	18,5	17,5	17,0
Mellanmjölk m.m. 1,0 % – 2,0 %	liter	62	34,2	49,8	48,3	46,2	45,4
Standardmjölk > 2,0 %	liter	63	54,3	36,8	26,4	24,9	24,4
Syrade produkter < 1,0 %	liter	64, 66	7,0	7,1	6,7	6,3	5,6
Syrade produkter 1,0 % – 2,0 %	liter	67	1,1	4,1	5,0	5,2	5,5
Syrade produkter > 2,0 %	liter	65, 68	19,2	18,3	21,0	21,2	21,1
Grädde, ost och ägg							
Grädde	*liter*	*70–72*	*8,5*	*9,9*	*10,6*	*10,6*	*11,0*
Tunn grädde < 29 %[14]	liter	70	1,3	2,0	2,0	1,9	2,0
Gräddfil, inkl. matyoghurt	liter	71	1,1	1,6	1,6	1,5	1,5
Tjock grädde ≥ 29 %[14]	liter	72	6,2	6,3	7,0	7,2	7,6
Mjölkpulver	kg	74	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Ost	*kg*	*75–78*	*16,3*	*16,5*	*19,0*	*18,2*	*18,4*
Hårdost	kg	75	13,1	12,6	13,8	12,5	12,3
Smältost, och ost av andra slag	kg	76–78	3,2	3,9	5,2	5,7	6,1
Ägg[10]	*kg*	*80*	*11,7*	*10,4*	*10,6*	*10,7*	*11,7*
Matfett							
Smör och margarin	*kg*	*82–84*	*18,2*	*14,9*	*11,4*	*12,3*	*14,6*
Smör	kg	82	2,2	1,3	2,3	2,5	2,9
Hushållsmargarin (inkl. Bregott) exkl. lättmargarin	kg	83	11,6	8,7	5,6	5,9	6,3
Lättmargarin	kg	84	4,3	4,9	3,6	3,9	5,3
Matolja[15]	*kg*	*87*	*0,8*	*0,9*	*1,4*	*2,6*	*1,5*
Köksväxter							
Rotfrukter	*kg*	*89–90*	*9,0*	*9,4*	*9,2*	*11,7*	*13,0*
Morötter	kg	89	7,4	8,0	7,7	10,0	11,4
Övriga rotfrukter	kg	90	1,5	1,4	1,5	1,7	1,6
Färska köksväxter	kg	92–99	28,9	38,8	44,3	46,8	47,5
Gurkor	kg	92	3,8	4,3	5,6	5,6	5,7
Lök, purjolök	kg	93–94	5,5	8,7	8,5	9,1	9,8
Blom-, vit-, röd-, bryssel- o. grönkål samt broccoli[16]	kg	95–96	5,9	6,3	6,4	6,3	6,3
Sallad[16]	kg	97	5,0	5,5	5,7	6,1	6,7
Tomater	kg	98	6,3	8,6	9,8	10,1	9,9
Övriga köksväxter, färska[16]	kg	99	2,3	5,4	8,3	9,6	9,1
Frysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade rotfrukter o. köksväxter	*kg*	*101–104*	*16,9*	*17,6*	*21,7*	*22,2*	*21,3*

12) Produktion inom vattenbruket ingår här.
13) Fr.o.m. 2000 redovisas inte konsumtionen av varorna 38–44 samt 58 p.g.a. att dataunderlaget anses alltför osäkert.
14) Fr.o.m. år 2000 används fetthaltsgränsen 29 %, tidigare år gällde 27 %.
15) Uppgifter fr.o.m. år 2005 är inte helt jämförbara med tidigare år.
16) Fr.o.m. år 2005 ingår salladskål i vara 99. Åren 1995–2004 ingick salladskål i vara 96 och dessförinnan i vara 97.

Tabell 17.1 (forts.)

	En-het	Varu-kod	1990	2000	2010	2011	2012*
Frukter och bär							
Citrusfrukter och vindruvor, färska	kg	106–107	16,9	17,0	20,8	21,5	20,2
Mandel och nötter, färska eller beredda	kg	108	1,5	1,2	2,7	2,7	2,9
Äpplen och päron, färska[10, 17]	kg	109	15,0	14,0	13,6	14,1	14,3
Körsbär, persikor, plommon o. likn. stenfrukter, bananer, meloner och övriga frukter, färska[10, 17]	kg	110–111	21,5	27,6	25,3	25,7	27,3
Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon o. andra bär, färska eller frysta[10, 17]	kg	112–113	1,7	2,2	3,2	3,8	4,3
Frukter och bär, hela i stycken el. mosade, torkade el. konserverade	kg	114–115	6,1	4,9	5,0	4,7	4,5
Sylter, marmelader, fruktmos och geléer, beredda genom kokning	kg	116	5,5	6,4	7,8	7,5	7,5
Soppor och buljonger innehåll. köksväxter, bär, frukter, fisk och kött[18, 19]	kg	117–118	3,4	3,8	4,1	3,8	4,3
Saft och juice av köksväxter, frukter och bär, naturlig, även konc.	liter	119–120	18,9	18,5	16,2	21,4	20,4
Övriga livsmedel							
Potatis, färsk[10, 20]	kg	122	60,4	47,1	43,3	45,0	45,8
Potatisprodukter	kg	123–127	6,8	10,4	11,9	11,4	11,3
Bit-, strö-, farin-, flor-, o. pärlsocker	kg	129–130	13,8	10,1	6,7	6,7	6,6
Sirap	kg	131	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2
Kaffe, rostat	kg	133	9,0	7,0	8,8	7,3	8,0
Te	kg	134	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver, drickchoklad o. chokladsåser	kg	135–137	1,7	2,6	3,1	3,4	3,2
Honung[10]	kg	139	0,8	0,6	0,7	0,8	0,8
Choklad och konfektyrvaror	kg	140	11,1	14,8	15,2	16,0	17,3
Såser inkl. majonnäs o. andra för smak-sättning avsedda preparat	kg	141	5,4	9,1	17,7	15,1	14,4
Glass	liter	142–143	13,8	12,5	10,4	10,4	9,5
Kryddor inkl. senap och salt[10]	kg	145–146	2,7	2,8	2,9	2,9	2,8
Alkoholfria och alkoholhaltiga drycker							
Läskedrycker och mineralvatten	*liter*	*148–149*	*59,5*	*90,6*	*99,7*	*98,3*	*94,7*
Läskedrycker, cider m.m.[21]	liter	148	49,8	82,2	92,4	87,3	83,8
Mineralvatten och kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller aromämne	liter	149	9,7	8,3	7,3	11,0	10,9
Maltdrycker	*liter*	*151–152*	*41,3*	*30,5*	*18,2*	*18,7*	*17,3*
Lättöl < 2,25% (inkl. svagdricka)	liter	151	12,6	7,4	3,6	3,4	3,2
Öl 2,25 – 3,5 %[22]	liter	152	28,6	23,1	14,7	15,3	14,1
Alkoholhaltiga drycker							
Starköl[22]	liter	156	19,0	25,3	32,5	32,5	32,4
Vin[22]	liter	157	12,2	16,3	23,7	24,3	24,3
Spritdrycker[22]	liter	158	4,4	2,8	2,9	2,7	2,5

17) Naturakonsumtion ingår inte.
18) Uppgifterna avser såväl torkade som färdiga soppor.
19) Ändrat underlag fr.o.m. år 2005 vilket gör att tidigare års siffror inte är helt jämförbara.
20) Inkl. konsumtion av skalad potatis.
21) Inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten med tillsats av socker eller aromämne.
22) Uppgifterna avser försäljning av spritdrycker i detaljhandel och servering.

Tabell 17.2
Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen[1]
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population

	Absoluta tal					Procentuellt bidrag till energitillförseln[2]				
	Energi,	Protein,	Fett,	Kolhydrater,	Alkohol,	Protein,	Fett,	Kolhydrater,	Alkohol,	Summa,
	MJ	g	g	g	g	%	%	%	%	%
2012*[2]	13,7	109	133	369	14,6	13,7	35,8	45,8	3,2	98
2011[2]	13,7	110	132	368	15,0	13,7	35,8	45,8	3,2	98
2010[2]	13,7	112	130	375	14,8	14,0	35,0	46,0	3,0	98
2005[2]	12,9	102	123	367	13,4	13,4	35,2	48,3	3,0	100
2000[2]	12,5	97	120	357	12,8	13,1	35,5	48,4	3,0	100
1995[2]	11,9	89	118	334	12,5	12,7	36,6	47,6	3,1	100
1990	12,3	89	122	352	13,1	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1985	12,2	86	125	343	12,2	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1980	12,3	87	126	342	13,0	11,8	38,7	46,4	3,1	100

1) Fr.o.m. 1995 beräknas energimängden med faktorerna 17,0 kJ/g för protein och kolhydrater, 37,0 kJ/g för fett och med 29,0 kJ/g för alkohol.
2) Fr.o.m. 1995 ingår ej kostfibrer i kolhydrat- och energivärdet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.3
Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2012 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs

Livsmedel	Energi, kJ		Protein, g		Fett, g		Kolhydrater, g	
	1980	2012*	1980	2012*	1980	2012*	1980	2012*[1]
Bröd och spannmålsprodukter	3 028	3 761	17	23	12	14	134	162
Kött och köttvaror	1 321	1 701	23	35	23	28	5	4
Fisk, kräft- och blötdjur[2]	220	370	6	10	3	4	1	2
Mjölk	1 129	724	17	11	11	6	25	18
Grädde och mjölkpulver	247	381	1	1	6	9	1	1
Ost	544	631	10	11	10	11	1	2
Ägg	166	162	4	3	3	3	0	0
Matfett[3]	1 747	1 215	0	0	47	32	0	1
Köksväxter	205	325	2	3	1	1	9	11
Frukt och bär	692	883	1	3	1	5	36	36
Potatis och potatisprodukter	625	758	3	3	1	4	31	31
Socker och sirap	919	313	0	0	0	0	54	18
Andra livsmedel[4]	891	1 505	3	5	8	14	32	53
Malt- och läskedrycker[5]	259	461	0	0	0	0	11	25
Totalt livsmedel	**11 993**	**13 193**	**87**	**108**	**126**	**133**	**340**	**364**
Alkoholhaltiga drycker	326	468	0	1	0	0	2	4
Totalt	**12 319**	**13 660**	**87**	**109**	**126**	**133**	**342**	**369**

1) Fr.o.m. 1995 ingår inte kostfibrer i kolhydratvärdet.
2) Inkl. konserver och andra beredningar.
3) Smör, Bregott och övrigt matfett.
4) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.
5) Exkl. starköl.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.4
Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2012* med fördelning på olika livsmedel. Milligram
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day by different foodstuffs

Livsmedel	A-vitamin[1]	C-vitamin	Tiamin[2]	Järn	Kalcium	Kost-fibrer
Bröd och spannmålsprodukter	86	1	0,8	4,3	121	11
Kött och köttvaror	577	1	0,6	4,3	31	0
Fisk, kräft- och blötdjur[3]	28	0	0,1	0,4	18	0
Mjölk	87	0	0,1	0,1	381	0
Grädde och mjölkpulver	83	0	0	0	25	0
Ost	99	0	0	0,2	289	0
Ägg	66	0	0	0,5	15	0
Matfett[4]	309	0	0	0	2	0
Köksväxter	349	59	0,1	1,1	69	4
Frukt och bär	12	43	0,1	0,9	43	4
Potatis och potatisprodukter	1	33	0,1	0,3	11	4
Socker och sirap	0	0	0	0	1	0
Andra livsmedel[5]	24	4	0	1,6	81	2
Malt- och läskedrycker	1	19	0	0,4	11	0
Totalt livsmedel	**1 722**	**160**	**2,0**	**14,2**	**1 096**	**26**
Alkoholhaltiga drycker	0	0	0	0,8	16	0
Totalt	**1 722**	**160**	**2,0**	**15,0**	**1 112**	**26**

1) Redovisning i RE (=retinolekvivalenter). RE=summan av färdigbildad retinol i kosten och vitamin A aktivitet från beta-karoten.
2) B1-vitamin.
3) Inkl. konserver och andra beredningar.
4) Smör, Bregott och övrigt matfett.
5) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.5
Försäljning (inkl. moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2012 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr

Turnover (incl. VAT) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel (by more datailed COICOP)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100)[1]		
		2000	2011	2012	2000	2011	2012
01.1.1	**Bröd och övriga spannmåls-produkter**	**19 138**	**27 996**	**28 599**	**19 138**	**22 620**	**22 881**
01.1.1.1	Ris	619	891	887	619	827	829
01.1.1.2	Bröd	10 997	15 589	15 773	10 997	12 372	12 324
01.1.1.3	Pastaprodukter	1 186	2 388	2 473	1 186	1 711	1 758
01.1.1.4	Bakverk	3 188	4 439	4 627	3 188	3 429	3 529
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter	3 148	4 690	4 838	3 148	4 282	4 441
01.1.2	**Kött**	**19 862**	**35 059**	**34 750**	**19 862**	**28 835**	**28 008**
01.1.2.1–01.1.2.4, 01.1.2.7	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött	8 556	16 461	16 450	8 556	12 236	11 850
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter (chark)	8 438	13 704	13 025	8 438	12 226	11 493
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	2 868	4 895	5 275	2 868	4 373	4 665
01.1.3	**Fisk**	**7 352**	**10 434**	**11 135**	**7 352**	**7 908**	**8 274**
01.1.3.1–01.1.3.3	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)	2 580	4 776	5 485	2 580	3 298	3 763
01.1.3.4	Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt bered-ningar av fisk och skaldjur	4 772	5 658	5 649	4 772	4 609	4 511
01.1.4	**Mjölk, ost och ägg**	**19 839**	**31 423**	**32 484**	**19 839**	**24 276**	**24 726**
01.1.4.1–01.1.4.3	Mjölk	5 135	5 760	5 766	5 135	4 236	4 189
01.1.4.4	Yoghurt och fil	3 727	5 996	6 207	3 727	4 717	4 777
01.1.4.5–01.1.4.6	Ost och andra mjölkprodukter	9 539	16 890	17 560	9 539	13 320	13 662
01.1.4.7	Ägg	1 438	2 776	2 950	1 438	2 002	2 098
01.1.5	**Oljor och fetter**	**3 662**	**4 843**	**5 048**	**3 662**	**4 136**	**4 261**
01.1.5.1	Smör	468	956	1 049	468	756	805
01.1.5.2, 01.1.5.5	Margarin och annat fett	2 685	2 964	3 051	2 685	2 433	2 456
01.1.5.3–01.1.5.4	Matolja	509	923	948	509	947	1 000

1) Fastprisberäkningar bygger på uppgifter ifrån KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugruppsnivå. Fastprisberäkning är gjord i 2000 års priser.

Källa: SCB, Handel med varor och tjänster.

Tabell 17.5 (forts.)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100)[1]		
		2000	2011	2012	2000	2011	2012
01.1.6	**Frukt**	**8 157**	**13 490**	**14 173**	**8 157**	**8 953**	**9 208**
01.1.6.1–01.1.6.7	Frukt (färsk, kyld eller fryst)	7 300	10 704	11 269	7 300	7 013	7 247
01.1.6.8	Torkad frukt	697	2 416	2 548	697	1 682	1 720
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbaserade produkter	160	370	357	160	257	241
01.1.7	**Grönsaker**	**13 218**	**18 822**	**19 962**	**13 218**	**16 655**	**17 357**
01.1.7.1–01.1.7.4, 01.1.7.7	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)	8 852	12 035	12 885	8 852	10 379	10 801
01.1.7.5	Torkade grönsaker	96	186	96	96	157	77
01.1.7.6	Andra konserverade eller behandlade grönsaker	1 959	3 255	3 528	1 959	2 813	3 029
01.1.7.8	Potatisprodukter	2 312	3 345	3 453	2 312	3 306	3 449
01.1.8	**Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr**	**15 224**	**22 949**	**23 608**	**15 224**	**20 150**	**20 415**
01.1.8.1	Socker	937	812	853	937	755	755
01.1.8.2	Sylter och marmelader	987	1 531	1 572	987	1 183	1 156
01.1.8.3–01.1.8.6	Konfektyr, choklad och glass	13 299	20 606	21 183	13 299	18 212	18 504
01.1.9	**Övriga livsmedel**	**5 965**	**9 520**	**9 732**	**5 965**	**8 548**	**8 595**
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel	2 338	5 747	5 900	2 338	5 219	5 294
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter	124	213	215	124	208	207
01.1.9.3–01.1.9.4	Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt	3 503	3 560	3 617	3 503	3 121	3 093
01.2.1	**Kaffe, te och chokladdryck**	**4 501**	**6 647**	**6 863**	**4 501**	**5 227**	**5 496**
01.2.1.1	Kaffe	3 685	5 621	5 777	3 685	4 368	4 591
01.2.1.2	Te	541	695	717	541	515	533
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver	275	332	369	275	344	372
01.2.2	**Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuicer**	**8 195**	**13 376**	**13 242**	**8 195**	**11 972**	**11 600**
01.2.2.1–01.2.2.2	Läskedrycker samt mineral- och källvatten	4 381	7 059	7 001	4 381	6 424	6 222
01.2.2.3–01.2.2.4	Juice och saft	3 814	6 317	6 240	3 814	5 549	5 378
02.1	**Alkoholhaltiga drycker**	**24 709**	**33 077**	**33 966**	**24 709**	**31 281**	**31 921**
02.1.1	Spritdrycker	7 285	6 823	6 839	7 285	6 509	6 515
02.1.2	Vin inkl. cider	10 113	17 218	17 773	10 113	16 575	16 984
02.1.3	Öl	7 312	9 036	9 354	7 312	8 197	8 422
Därav	*Öl klass I och II*	*3 373*	*2 148*	*2 179*	*3 373*	*1 894*	*1 883*
	Öl klass III	*3 939*	*6 888*	*7 175*	*3 939*	*6 303*	*6 538*

Tabell 17.6
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 2000–2013 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by pupose according to the National Accounts, current prices

	COICOP[1]	2000	2005	2010	2011	2012*	2013*
Livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker	*01*	*128 239*	*153 945*	*192 110*	*197 000*	*203 877*	*210 491*
Livsmedel	*011*	*114 877*	*138 831*	*172 322*	*176 713*	*182 936*	*188 981*
Bröd och spannmålsprodukter	0111	19 313	22 439	28 788	29 351	30 371	31 384
Kött	0112	21 114	28 572	35 326	38 321	37 561	38 868
Fisk	0113	7 656	8 992	10 640	10 749	11 287	11 681
Mjölk, ost och ägg	0114	20 293	23 867	30 982	31 773	32 890	34 009
Oljor och fetter	0115	3 647	3 900	4 754	4 868	5 065	5 238
Frukt	0116	8 460	11 386	13 767	13 106	14 524	15 025
Grönsaker	0117	13 494	15 476	18 826	18 302	20 011	20 695
Sötsaker, glass, sylt	0118	15 339	17 946	20 600	21 339	22 025	22 577
Salt, kryddor, såser	0119	5 561	6 253	8 639	8 904	9 202	9 504
Icke alkoholhaltiga drycker	*012*	*13 362*	*15 114*	*19 788*	*20 287*	*20 941*	*21 510*
Kaffe, te, choklad	0121	4 538	4 666	5 649	6 137	6 080	6 271
Läsk, juice, saft	0122	8 824	10 448	14 139	14 150	14 861	15 239
Alkoholhaltiga drycker	*021*	*24 872*	*26 326*	*33 212*	*33 175*	*34 300*	*35 114*
Sprit	0211	7 803	6 781	7 369	7 053	7 069	6 983
Vin	0212	9 543	11 729	16 255	16 590	17 108	17 672
Öl	0213	7 526	7 816	9 588	9 532	10 123	10 459
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		1 077 693	1 289 918	1 566 476	1 619 160	1 663 694	1 708 641

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.7
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 2000–2013 enligt national-räkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)
Household final consumption expenditure by pupose according to the National Accounts, fixedt prices, index numbers

	COICOP[1]	2000	2005	2010	2011	2012*	2013*
Livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker	*01*	*100,0*	*113,6*	*122,9*	*124,4*	*126,8*	*128,0*
Livsmedel	*011*	*100,0*	*113,0*	*121,5*	*123,8*	*126,1*	*127,0*
Bröd och spannmåls-produkter	0111	100,0	112,7	123,9	122,3	125,3	129,3
Kött	0112	100,0	127,4	138,9	150,8	144,7	144,9
Fisk	0113	100,0	98,6	98,1	101,0	105,2	104,0
Mjölk, ost och ägg	0114	100,0	108,2	122,2	120,6	123,0	122,1
Oljor och fetter	0115	100,0	104,6	113,1	113,4	116,5	115,4
Frukt	0116	100,0	114,6	108,4	98,9	107,1	105,8
Grönsaker	0117	100,0	107,9	113,0	119,0	128,0	128,6
Sötsaker, glass, sylt	0118	100,0	114,4	118,2	122,0	123,9	127,0
Salt, kryddor, såser	0119	100,0	108,5	135,6	139,2	141,5	145,5
Icke alkoholhaltiga drycker	*012*	*100,0*	*118,1*	*136,8*	*130,1*	*132,8*	*136,8*
Kaffe, te, choklad	0121	100,0	120,0	113,5	101,5	102,3	112,1
Läsk, juice, saft	0122	100,0	117,3	147,7	143,8	147,7	148,1
Alkoholhaltiga drycker	*021*	*100,0*	*105,8*	*125,7*	*125,9*	*129,3*	*131,8*
Sprit	0211	100,0	84,9	90,3	86,2	86,3	85,0
Vin	0212	100,0	124,5	164,4	169,4	173,4	177,6
Öl	0213	100,0	104,6	115,0	113,8	119,9	123,9
Hushållens konsum-tionsutgifter totalt		100,0	111,7	124,1	126,2	128,1	130,8

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

18 Livsmedelssäkerhet

Livsmedelssäkerhet är ett begrepp som får allt större uppmärksamhet. Alla delar i livsmedelskedjan har betydelse för livsmedelssäkerheten och helhetsperspektivet ”från jord till bord” är viktigt. I detta kapitel redovisas uppgifter om vattenkvalitet, bekämpningsmedelsrester i vegetabilier och animalier samt exempel på hur man kan visa förekomsten av bakterier (Campylobacter och Salmonella) i olika led av livsmedelskedjan, från djurfoder till antal rapporterade humana sjukdomsfall.

Sammanfattning

Allmänt

EU-kommissionen lägger stor vikt vid att konsumenterna ska tillförsäkras livsmedel av hög säkerhet och framhåller termen”från jord till bord” som inkluderar hela livsmedelskedjan från primärproduktionen på gården till livsmedelsbutiken. Målsättningen är att garantera konsumenterna livsmedel av hög säkerhet och kvalitet.

Begreppet säkra livsmedel kan definieras med att ”livsmedlen inte ska utsätta konsumenten för någon hälsorisk varken på lång eller kort sikt”. Hälsorisken kan orsakas av att livsmedlet innehåller, ur riskvärderingssynpunkt, höga halter av icke önskvärda substanser och organismer. Med den definitionen är det i Sverige flera myndigheter som delar på ansvaret att sörja för livsmedlens säkerhet beroende på att olika myndigheter ansvarar för olika delar av produktionskedjan.

Tillgång på statistik

Den statistik som finns om livsmedelssäkerhet har främst tonvikt på icke önskvärda ämnen i livsmedel. Statistiken på området produceras i huvudsak av Livsmedelsverket. Uppgifterna har dock inte karaktär av reguljär statistik och följer inte fortlöpande utvecklingen av kvaliteten hos t.ex. livsmedel eller det hygieniska tillståndet i livsmedelsbutiker och restauranger.

Undersökningsresultat

Dricksvatten

Det blir mer och mer vanligt att två eller flera kommuner bildar gemensamma kontrollmyndigheter. 290 kommuner utgjorde 268 kontrollmyndigheter år 2009. Enligt Livsmedelsverkets sammanställning rapporterades resultat från totalt 4 415 anläggningar. Totalt rapporterades drygt 39 500 mikrobiologiska och drygt 29 400 kemiska prov. De mikrobiologiska var lika många som året innan, medan de kemiska var 650 färre. Under året rapporterade 47 % av kontrollmyndigheterna anläggningar med anmärkningar på dricksvattnet. Av alla dricksvattenanläggningar hade 8 % någon typ av anmärkning 2009. Av **figur 18A** och **tabell 18.1** framgår att den mest förekommande typen av anmärkning var kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär (40 %), därefter kom mikrobiologiska anmärkningar av hälsomässig karaktär (39 %) följt av anmärkningar om hälsomässiga/ kemiska problem (22 %). Enligt **figur 18B** förekommer anmärkningar av mikrobiologisk hälsomässig karaktär och kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär i större utsträckning på de större anläggningarna än på de mindre.

Under 2009 rapporterades fem dricksvattenburna sjukdomsutbrott.

Bekämpningsmedelsrester

I Livsmedelsverkets kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung uttogs 1 672 respektive 1 641 prover under 2011 och 2012. Av dessa överskred 59 (4 %) under 2011 och

47 (3 %) under 2012 gällande gränsvärden. Majoriteten av proverna togs på färska och frusna frukter och grönsaker (**tabell 18.2**).

I **figur 18C** sammanfattas resultaten av genomförda provtagningar under 2011–2012. Diagrammet visar att det i första hand är citrusfrukter, bordsdruvor samt päron som konstaterades innehålla bekämpningsmedelsrester. För juicer och fruktdrycker samt sallat fanns inga prov med överskridna gränsvärden. Överskridna gränsvärden noterades främst för päron

Figur 18D visar att andelen överskridanden av gränsvärden för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker sedan mitten av 1990-talet har genomgående varit betydligt högre i importerade produkter än i inhemska. Trenden visar på att andelen prov av frukter och grönsaker med halter av bekämpningsmedel över gränsvärden har sjunkit för Sverige och övriga EU, men att den ökat för tredjeland sedan 2010.

I provtagningen för frukt och grönsaker kom 83 % av proverna från importerade varor och 100 % av överskridanden fanns bland dessa under 2011–2012 (**tabell 18.3**).

Resthalter under gränsvärdet har ökat marginellt sedan föregående år (**figur 18E**). Fram till 2007 ökade andelen sådana prov och två orsaker kan antas ha bidragit till denna trend. Den första är att provtagningen varierar år från år. Den andra är att analysmetoderna förbättras, att man över tiden letar efter fler substanser och man förmår detektera dem i allt lägre halter. Den ökande andelen prov under gränsvärdet behöver därför inte tyda på att förekomsten av bekämpningsmedelsrester i våra livsmedel ökar utan kan bero på att man har blivit bättre på att hitta dem.

I tidigare årsrapporter har Livsmedelsverket presenterat resultat från inhemsk odlad frukt och grönsaker på certifierad odling och konventionell odling. Vid osäkerhet vid provtagning registreras provet som icke certifierad odling, vilket innebär att uppgifterna i Livsmedelsverkets databas förmodligen inte är helt korrekta vad gäller de olika odlingsformerna för svensk frukt och svenska grönsaker.

Om ett stickprov innehåller resthalter av bekämpningsmedel över ett gränsvärde kan Livsmedelsverket besluta om villkor för hantering eller saluhållande av varan från odlaren/leverantören. Vid den uppföljande provtagningen, ofta benämnd riktad provtagning, kvarhålls partiet i avvaktan på resultatet av undersökningen. Enbart partier som uppfyller bestämmelserna får därefter saluföras.

Kontrollverksamheten 2011–2012 resulterade i att totalt 966 ton, varav 955 ton vete från Kanada som importerats, stoppades för försäljning. Under 2011–2012 skickade Sverige åtta RASFF-anmälningar till Europeiska kommissionen för att underrätta dem och övriga medlemsländer att det påträffats frukter och grönsaker med halter som både överskred gränsvärdet och den akuta referensdosen. RASFF är ett snabbt varningssystem för livsmedels- och fodersäkerhet. Systemet är ett särskilt förfarande för kontrollmyndigheterna för att informera varandra om livsmedel på marknaden vari hälsofaror påträffas. Information sprids via Europeiska kommissionen till ett nätverk av kontrollmyndigheter inom EU.

Campylobacter

Under 2012 undersöktes 2 346 svenska fjäderfäflockar för förekomst av *Campylobacter* i samband med slakt och av dessa var 217 (9 %) positiva (**tabell 18.4**). I **figur 18F** kan man se att andelen positiva prov för *Campylobacter* tagna på slaktkycklingar var relativt stabil åren 2007–2009, men ökade år 2010 till drygt 13 %. År 2012 har andelen dock minskat något.

Under 2012 rapporterades totalt 7 900 fall av human *Campylobacter*smitta. Av dessa hade 40 % ådragit sig smittan i Sverige (**figur 18G**). Det totala antalet rapporterade fall av smitta har minskat med 4 % sedan 2011 och andelen som har smittats i Sverige visar en minskning med 3 % sedan 2011.

Salmonella
Vid provtagning på gårdar (**figur 18H**) upptäcktes *Salmonella* i 5 nötbesättningar, 3 fjäderfäflockar (slaktkyckling, kalkon och värphöns) och 2 grisbesättningar år 2012.

Även provtagningar vid slakteri, styckningsanläggningar och provtagning i kommuner visar samma nivå då mycket få fynd av *Salmonella* påträffas. *Salmonella* påvisades inte alls från de 5 965 officiella prover av nöt- och svinkött tagna på styckningsanläggningar under 2012. Inte heller från de 903 proverna av fjäderfäkött påvisades *Salmonella*. Från landets kommuner rapporterades det in 799 analyser i handeln, varav 0,2 % var positiva. År 2005 var 4 % av alla kycklingprover rapporterade från kommuner positiva avseende *Salmonella*. År 2009–2012 har inga positiva prover vad gäller fjäderfä förekommit (**tabell 18.5**).

Under 2012 var det totala antalet rapporterade fall med *Salmonella* i Sverige 2 917 personer. Av dessa hade 23 % fått smittan i Sverige (**figur 18I**). De vanligaste misstänkta smittkällorna är mat och vatten, personkontakter och djur.

Om statistiken

Dricksvatten
Landets producenter av dricksvatten har ansvaret att tillhandahålla en produkt av hög kvalitet och för att uppnå detta sker regelbundna kontroller i enlighet med Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrift. Kvalitetskontroller görs dels i egenkontrollprogram dels av kommunens tillsynsmyndighet. Resultaten rapporteras sedan till Livsmedelsverket som sammanställer data för hela landet. Den 25 december 2003 trädde nya dricksvattenföreskrifter i kraft vilket medför svårigheter att göra jämförelser bakåt i tiden på vissa parametrar.

Bekämpningsmedelsrester
Livsmedelsverket har ett löpande kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt (färska och frusna frukter och grönsaker, processade, konserverade och torkade livsmedel av frukt och grönt, potatis spannmål, baljväxter, oljeväxter, kaffebönor och nötter) och animaliskt (fjäderfäkött, lever från svin, nöt och fjäderfä, smör, hönsägg och honung) ursprung. I vilken mängd varje varugrupp och enskild vara ska undersökas bestäms med hänsyn tagen bl.a. till konsumtionsmängd, om produkten äts med eller utan skal och kännedom från tidigare år om höga halter. Analyserna förmår detektera 450 pesticider (aktiva substanser).

I det nationella programmet ingår EU:s koordinerade program som år 2011 omfattar mandariner, apelsiner, päron, morot, slanggurka, bönor med skida, potatis, spenat, ris, vetemjöl, fjäderfäkött, lever från svin, nöt och fjäderfä samt spannmålsbaserad barnmat. Dessa produkter analyserades i samtliga medlemsländer på förekomst av 167 respektive 33 ämnen för bekämpningsmedel i produkter av vegetabilisk resp. animalisk ursprung.

Under 2012 omfattades programmet av bordsdruvor, banan, kiwifrukt, paprika, aubergine, blomkål, ärtor utan skida, apelsinjuice, olivolja, vete, smör, ägg samt spannmålsbaserad barnmat. Produkterna analyserades på förekomst av 189 ämnen för produkter av vegetabilisk ursprung samt 45 ämnen för produkter av animalisk ursprung.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda tillåtna högsta gränsvärdena för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

Campylobacter
Undersökningar över förekomst av *Campylobacter* i slaktkycklingflockar har pågått sedan 1991. Programmet har ändrats 2001 och 2005. För *Campylobacter* i livsmedel finns inget officiellt kontrollprogram utan information samlas in via olika projekt som Livsmedelsverket driver tillsammans med kommuner och andra parter. *Campylobacter*smitta är den vanligaste orsaken till inhemsk mag-/tarmsjukdom och de vanligaste smittvägarna antas vara livsmedel och vatten.

Salmonella
Sedan 1961 finns kontrollprogram för att förhindra spridning samt övervaka förekomsten av *Salmonella* i Sverige. Kontrollprogrammet övervakas av Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Programmen kontrollerar hela livsmedelskedjan från djurfoder till slakteri (och styckning).

I foderproduktionen sker provtagningen enligt speciella regler och frekvenser beroende på vad för djurslag fodret är ämnat för. Utöver obligatoriska prover tas ofta frivilliga prover.

I ägg- och köttproducerande fjäderfäbesättningar tas prover en gång per år av veterinärer, annars av djurägarna. Skulle man upptäcka smitta spärras gården av och restriktioner införs för att hindra smittospridning. Är det en fjäderfäflock som drabbats avlivas dessutom hela flocken samt att gården spärras och desinficeras. För samtliga djurslag undersöks fodret som ett led i att spåra smittokällan.

Provtagning sker även på slakterier och styckningsanläggningar där provtagningens omfattning beror på slakteriets kapacitet och utförs av en besiktningsveterinär. På slakterier tas dels prover på lymfknutor som visar om djuret bär på en infektion, dels svabbprover på slaktkroppar som vid fynd av *Salmonella* kan indikera på kontaminering vid slakt. Om *Salmonella* påvisas i ett lymfknuteprov, identifieras djuret och ursprungsgården provtas. Vid positiva prover spärras gården och en saneringsplan inrättas. På slakterier vidtas åtgärder för att förbättra hygienrutinerna

I handeln är det kommunerna som ansvarar för provtagningen och det tas prov av ej tillredda köttvaror såväl som beredda produkter, färdiglagad mat, ost och mejeriprodukter, glass, ägg, fisk och skaldjur.

Samtliga livsmedel där *Salmonella* påträffas bedöms som otjänliga för konsumtion och destrueras alternativt skickas tillbaka till ursprungsland om det rör sig om importerade eller införda varor. Det inleds också en undersökning för att försöka spåra smittkällan och åtgärder tas för att hindra vidare spridning.

Infektion av *Salmonella* hos människor är anmälningspliktig. Vid samtliga anmälda fall sker undersökningar för att spåra smittan samt provtagning på personer i den insjuknades närhet.

Annan publicering

En fördjupning av resultaten från provtagningarna av dricksvatten och bekämpningsmedelsrester i livsmedel finns i respektive årsrapport som finns tillgängliga på Livsmedelsverkets webbplats (www.slv.se). Rapporten om drickvatten heter ”Rapportering av dricksvattenkontrollen 2009, rapport nr 11/2010”.

I rapporten om bekämpningsmedelsrester, ”Kontroll av bekämpningsmedelsrester i livsmedel 2011 och 2012”(Livsmedelsverket, rapport, 5/2014) finns bl.a. uppgifter om vilka kemikalier som spårats samt ursprungsland för de importerade produkter som undersökts.

Rapporten om *Salmonella, Campylobacter* och andra zoonoser (”Surveillance of infectious diseases in animals and humans in Sweden 2012”), som ges ut av SVA, SMI och SLV en gång per år och finns på Statens Veterinärmedicinska Anstalts webbplats (www.sva.se).

Figur 18A
Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2009, procent
Percentage of various remarks in drinking-water

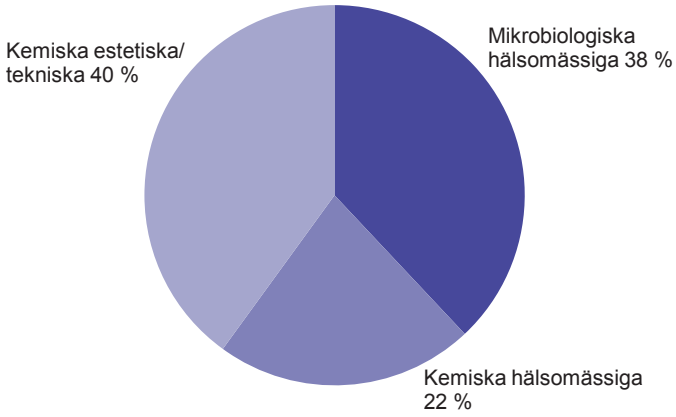

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18B
Andel anmärkningar efter provtagning 2009 på dricksvatten-anläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

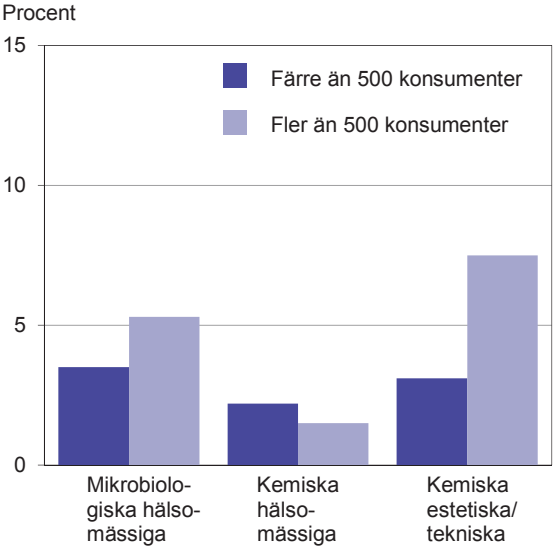

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18C
Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2011 och 2012, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

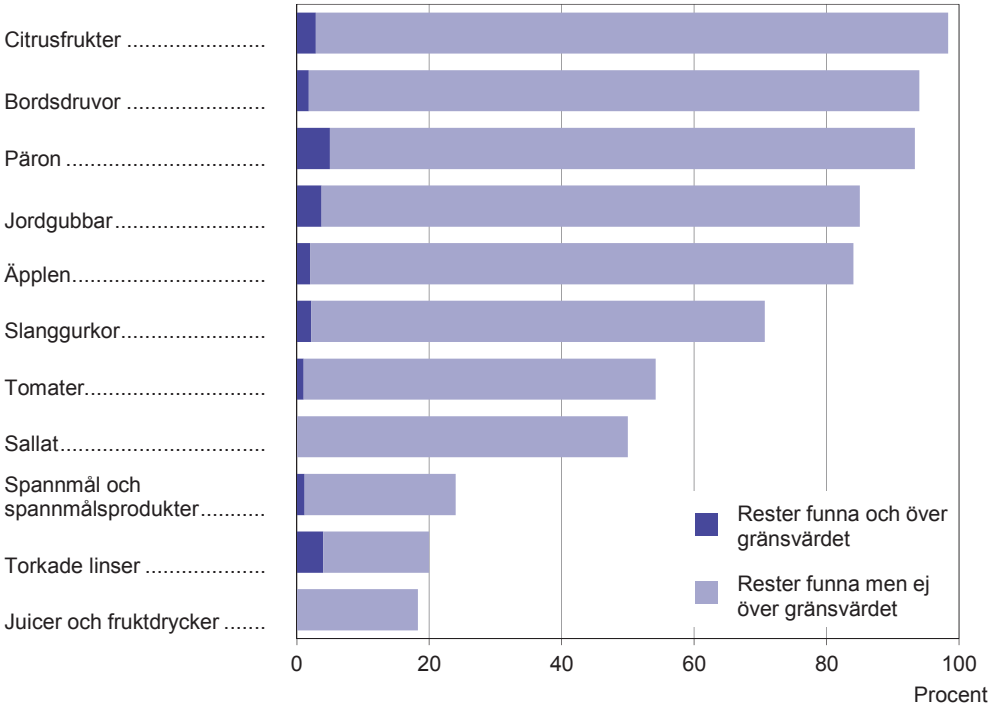

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18D
Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1996–2012. Inhemska samt importerade produkter från EU och tredje land, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively

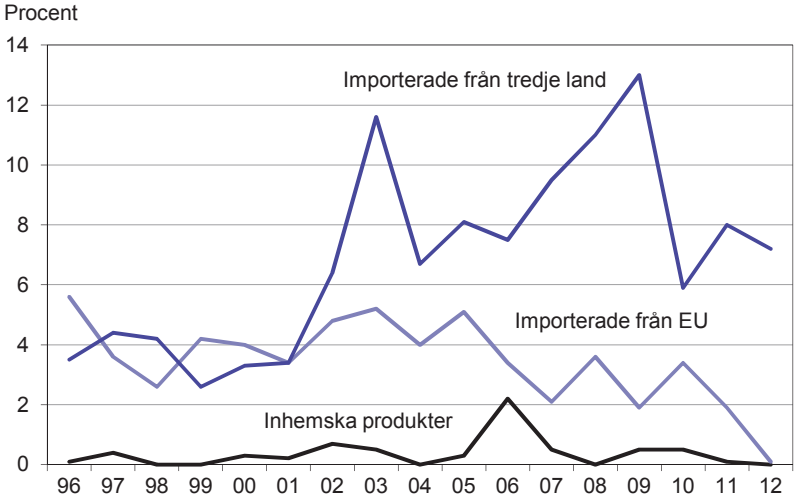

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18E
Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2012, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food)

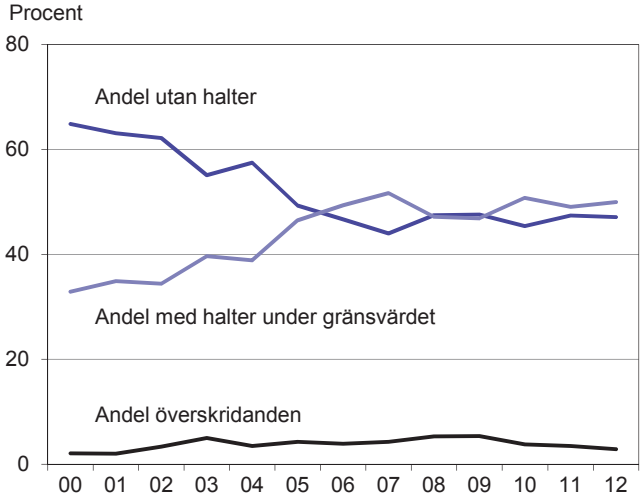

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18F
Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklingar vid slakt 2007–2012, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chicken at slaughter

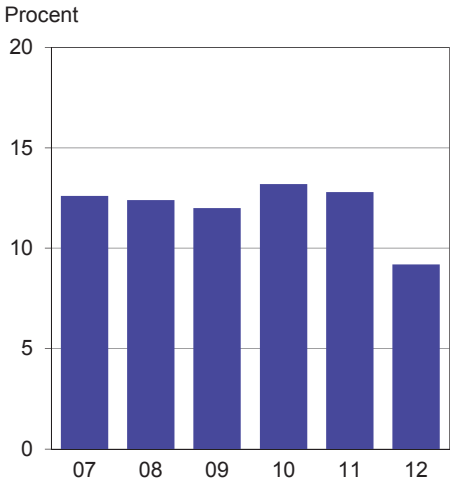

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18G
Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektion i Sverige 2002–2012
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

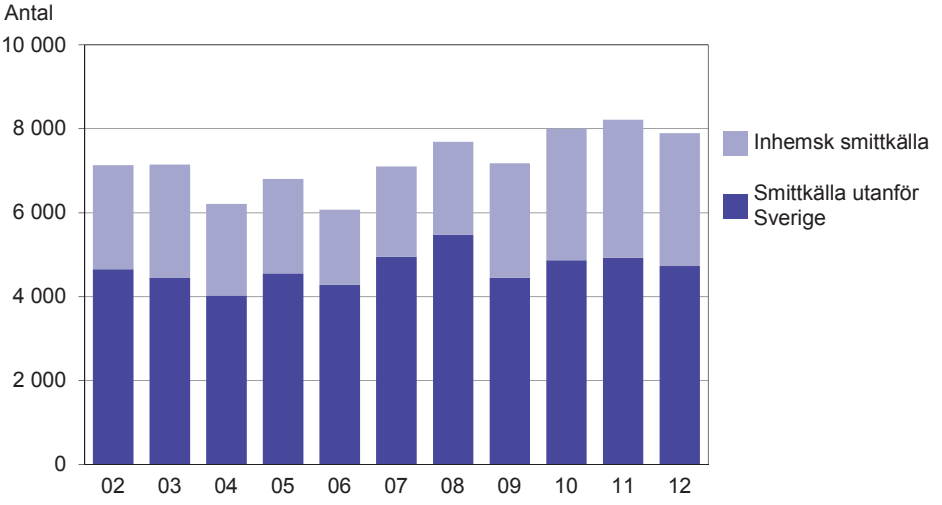

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18H
Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2007–2012
Number of herds of different kind of animals infected by Salmonella

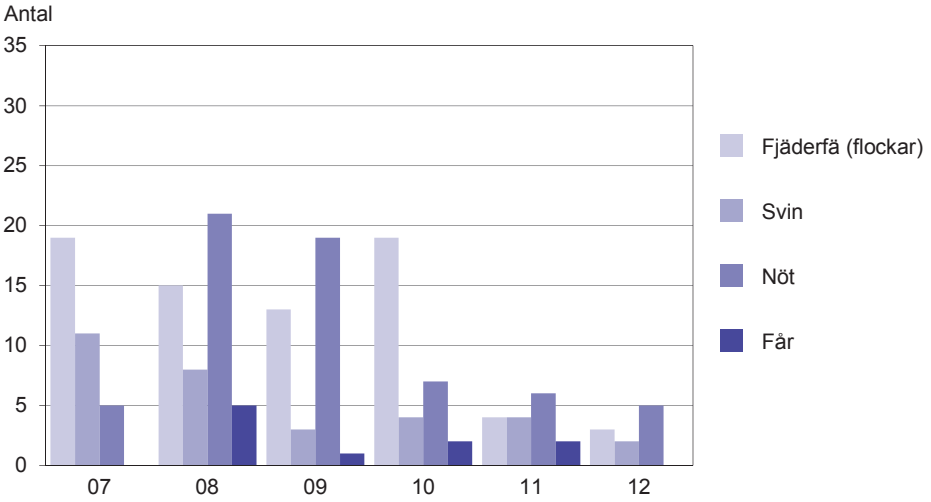

Anmärkning: Reviderade siffror för fjäderfä 2007–2009.
Inga siffror redovisas för fåren år 2007 och 2012.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18I
Antal rapporterade humanfall av *Salmonella*-infektion i Sverige 2002–2012
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden

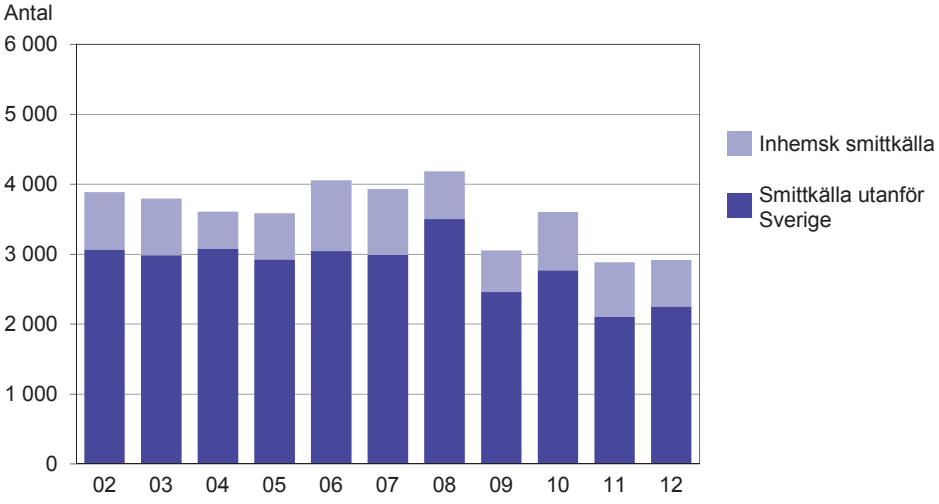

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.1
Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2009
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark

Typ av anmärkning	Konsumenter per anläggning									
	<50		50–499		500–5 000		>5 000		Totalt	
	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent
Mikrobiologiska (hälsomässiga)	58	2,5	69	5,3	31	5,7	11	4,3	166	3,8
Kemiska (hälsomässiga)	40	1,7	41	3,1	6	1,1	6	2,4	93	2,1
Kemiska (estetiska, tekniska)	45	1,9	66	5,1	37	6,8	23	9,1	171	3,9
Antal anläggningar med anmärkning[1]	127	5,5	152	11,7	56	10,3	32	12,6	367	8,3
Antal anläggningar, totalt	2 312		1 304		545		254		4 415	

1) Samtliga anläggningar som haft anmärkning, en del anläggningar har haft flera anmärkningar.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.2
Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung 2011 och 2012
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food

Livsmedel	Antal prov	Inga halter	Halter<MRL[1]	Halter>MRL[1]
Färska och frysta frukter	1 308	179	1 088	41
Färska och frysta grönsaker	954	521	379	54
Spannmål och spannmålsprodukter	517	393	118	6
Övrigt (t.ex. juice, konserver, torkat samt processat)	270	210	55	5
Barnmat (färdiga rätter, drycker, frukt och grönsakspuréer samt välling)	102	102	–	–
Animaliska produkter (smör, svin-, nöt- och kycklinglever, kycklingkött, ägg och honung)	162	160	2	–

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.3
Sammanfattning av prover med resthalter av pesticider i frukt och grönsaker som tagits under 2012 efter ursprung
Summary of samples with residues of pesticides in fruits and vegetables, taken by origin

Ursprung	Antal prov	Halter>MRL[1]
Inhemska	187	–
EU (exkl. Sverige)	355	3
Tredje land	542	39

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.4
Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2012
Results from sampling and analysis of Campylobacter

	Antal prov (Antal positiva prov)						
	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Provtagning på slakteri							
Fjäderfä	4 222 (682)[1]	2 974 (393)	2 398 (298)	3 219 (386)	3 357 (444)	2 788 (357)	2 346 (217)
Provtagning i butik							
Nöt	1 543	–	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	–	..	..	..	..	..
Fjäderfä	858	57	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]
	(80)	(1)	..	..	..	..	..
Preparerad mat	39	271	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	(0)	..	..	..	..	..
Övrigt	328	209	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	(2)	..	..	..	..	..

1) Ej jämförbar med värden från 2003 eller senare p.g.a. förändrad provtagning.
2) För få prover. Redovisas ej.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.5
Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2012
Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

	Antal prov (Antal positiva prov)					
	2000	2005	2009	2010	2011	2012
Foder						
Kvarnar och blandningar (HACP[1])	8 336	8 409	9 629	9 197	8 735	8 747
	(59)	(25)	(42)	(44)	(52)	(36)
Animaliskt ursprung (inkl. miljöprover)	9 004	1 939	2 339	2 074	2 055	2 200
	(140)	(1)	(35)	(4)	(7)	(4)
Vegetabiliskt ursprung (inkl. miljöprover)	1 843	3 052	3 747	4 142	3 842	3 880
	(44)	(67)	(22)	(32)	(20)	(17)
Provtagning på slakteri						
Nöt (slaktkroppar)	3 400	3 297	3 621	3 610	3 432	3 375
	(1)	(1)	(0)	(2)	(1)	(0)
Nöt (lymfknutar)	3 411	3 297	3 652	3 522	3 372	3 364
	(4)	(2)	(6)	(5)	(5)	(8)
Svin (slaktkroppar)	6 733	5 764	5 989	5 905	5 765	5 317
	(1)	(3)	(0)	(0)	(0)	(0)
Svin (lymfknutar)	6 706	5 747	5 989	5 958	5 692	5 301
	(13)	(8)	(8)	(9)	(8)	(3)
Fjäderfä (halsskinn)	3 882	3 643	5 260	5 746	5 698	5 153
	(0)	(0)	(0)	(1)	(0)	(1)
Provtagning på styckningsanläggning						
Nöt och svin	4 454	4 119	3 888	4 236	4 757	5 965
	(1)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Fjäderfä	1 074	1 014	1 432	1 405	1 095	903
	(0)	(0)	(0)	(1)	(0)	(0)
Rapportering från kommuner						
Nöt och fläsk	2 834	1 820	1 514	313	187	–
	(1)	(5)	(1)	(0)	(0)	–
Fjäderfä	374	196	33	57	75	69
	(1)	(8)	(0)	(0)	(0)	(0)
Övriga djurslag	28	–	–	–	–	–
	(0)	–	–	–	–	–
Ägg och äggprodukter	50	34	18	20	9	–
	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	–
Ost och mejeriprodukter	298	63	50	50	58	60
	(0)	(3)	(0)	(0)	(0)	(0)
Fisk- och skaldjursprodukter	688	379	79	74	114	75
	(0)	(0)	(2)	(0)	(1)	(1)
Frukt och grönsaker	655	619	489	68	147	116
	(0)	(7)	(18)	(0)	(0)	(0)
Glass och efterrätter	868	596	69	14	5	5
	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Preparerad mat, övrigt	3 744	4 008	644	642	593	474
	(1)	(0)	(0)	(7)	(0)	(1)
Summa från kommuner	9 539	7 715[2]	2 896[2]	1 238[2]	1 188[2]	799[3]
	(3)	(23)	(21)	(7)	(1)	(2)

1) Hazard Analysis of Critical Control Points.
2) Exklusive Övriga djurslag.
3) Exklusive Nöt och fläsk, Övriga djurslag samt Ägg och äggprodukter.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

19 Priser på livsmedel

Kapitel 19 innehåller information om
– Detaljhandelspriser för vissa livsmedel
– Konsumentprisindex för livsmedel
– Jordbrukets prisindex

Sammanfattning

Detaljhandelspriser

I **tabell 19.1** visas genomsnittliga priser för ett antal olika livsmedelsprodukter. Redovisningen har som syfte att visa den allmänna prisnivån för dessa produkter fr.o.m. år 2000. Efter 2012 redovisas inte årsmedelspriserna på detta sätt. Urvalet av prisnoteringsställen förnyas årligen, vilket inverkar på jämförbarheten av genomsnittliga priser mellan olika år. Den prisstatistik som SCB publicerar avser huvudsakligen indextal. Vid indexberäkningarna elimineras effekterna av urvalsbyten. Index – och inte priser – bör därför användas vid studier av prisutvecklingen (se nedan).

Konsumentprisindex

I tabell 19.2 kan man utläsa att livsmedelspriserna har sedan 1980 ökat med 198 %, medan den allmänna prisnivån (totalindex) stigit med 214 % under samma period.

I **figur 19A** visas utvecklingen mellan 1980 och 2013 för några livsmedelsgrupper. Fram till början av 1990-talet var prisutvecklingen för livsmedel snabbare än utvecklingen av den allmänna prisnivån. Detta byttes mot en långsammare utveckling fram till de senaste åren då prisnivån för livsmedel åter accelererat.

Justeringar av momssatsen för livsmedel under 1990-talet bidrog till den långsammare utvecklingen av livsmedelspriserna:

- Den 1 januari 1992 sänktes momsen på livsmedel från 25 till 18 %, vilket motsvarade en prissänkning med 5,6 %. Den höjdes till 21 % den 1 januari 1993, vilket motsvarade en prishöjning med 2,5 %.
- Den 1 januari 1996 sänktes momsen på livsmedel från 21 till 12 %, vilket motsvarar en prissänkning med 7,4 %. Undantag från den 12-procentliga momssatsen på livsmedel är dricksvatten från vattenkran samt spritdrycker, vin och öl med högre alkoholhalt än folköl.

Jämfört med 1980 har prisutvecklingen på livsmedel varit långsammare än genomsnittet för kött, för oljor och fetter, för grönsaker, för alkoholfria drycker, för kaffe, te och kakao samt för mineralvatten, läskedrycker och juicer. Till de varugrupper där priserna har ökat snabbare än priserna generellt hör bl.a. fisk, mjölk, ost och ägg samt sötsaker och glass (**tabell 19.2**).

Den allra snabbaste prisutvecklingen kan noteras för restaurangpriserna som ökat med 384 % sedan basåret 1980. Till denna höjning bidrog momsbeläggningen av serveringstjänster med 21 % den 1 januari 1993 och höjningen av restaurangmomsen till 25 % den 1 januari 1995. För närvarande är momsen på restaurang och cateringtjänster 12 % med undantag av alkohol som beskattas med 25 %.

Jordbrukets prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex redovisas utförligt i kapitel 10. I **tabell 19.3** lämnas ett sammandrag av utvecklingen för några av de olika indexserierna. Kostnaderna för att ta fram produkter (PM-index) inom jordbruket har stigit med 32,1 % sedan basåret 2005. Avräkningspriserna (A-index) har under samma period ökat med 36,4 %. Konsumentpriserna för sådana jordbruks-

produkter som odlas i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, har ökat 21,8 % sedan basåret 2005 (KPI-J). Konsumentprisindex för ”ej jordbruksreglerade livsmedel inklusive moms” har under samma period stigit med 19,0 %. Konsumentprisindex totalt (KPI) steg under samma tidsperiod med 12 % och om jordbruksreglerade grödor inte tas med (KPI exklusive jordbruksreglerade livsmedel) blir ökningen av index istället 11,3 %.

Om statistiken

Detaljhandelspriser

Den statistik som publiceras om genomsnittliga livsmedelspriser i konsumentledet baseras på det underlag som samlas in för konsumentprisindex. Denna prisinsamling kan av praktiska skäl inte omfatta alla livsmedelsvaror som konsumeras. För de tre stora dagligvarublocken – ICA, KF och Axfood – dras slumpmässiga urval om vardera drygt 800 varuvarianter, exklusive vissa färskvaror. För färskvarorna bröd, fisk, frukt och grönsaker insamlas priser på ett urval av s.k. representantvaror. Detta urval görs selektivt med målsättningen att erhålla bästa möjliga representativitet.

Insamlingsperioden är sedan 2008 under tre veckor, den vecka i månaden som den 15:e infaller samt veckan innan och veckan efter denna vecka. Prisuppgifterna läses in från kassaregisterdata med undantag för färskvarorna där priser samlas in i butik med hjälp av SCB:s intervjuare i ett slumpmässigt urval av butiker (ca 40 butiker).

Konsumentprisindex

Konsumentprisindex (KPI) avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. Indexberäkningarna skall avse den genomsnittliga prisutvecklingen för en konsumtion med över tiden lika standard. De priser som mäts är de som konsumenten faktiskt betalar och som påverkas av bl.a. ändringar i indirekta skatter (moms) och subventioner.

Förekommande s.k. extrapriser noteras i index, men däremot ej värdet av rabattkuponger och prestationsberoende rabatter. Selektivt lämnade rabatter, exempelvis mot uppvisande av medlemskort samt återbäring, beaktas inte.

Den relativa betydelsen av de i indexen ingående representantvarorna beaktas genom vägningstal. Dessa vägningstal visar hur stor värdemässig andel som olika varor och varugrupper representerar av den totala privata inhemska konsumtionen enligt SCB:s nationalräkenskaper. Beräkningarna baseras på ett butiksurval och ett urval av varor/varuvarianter med under året fasta vikter. Inför varje ny årslänk uppdateras dessa urval och vägningstal. Därigenom mäts prisutvecklingen hela tiden i butiker och på varor som är representativa för det aktuella konsumtionsmönstret. Den direkta effekten på hushållens kostnader för livsmedel av exempelvis under året etablerade lågprisalternativ påverkar dock inte index.

Konsumentprisindex är ett kedjeindex med årslänkar. Fram till och med 2004 gällde att varje årslänk beräknades med december föregående år som bas. Från och med 2005 har en ny indexkonstruktion införts i KPI som innebär att index kedjas från år till år istället för december–december. Beräkningarna är upplagda för att möjliggöra prisjämförelser såväl på kort som lång sikt.

Fr.o.m. år 2000 infördes en ny indelning av varuklasserna. Klassificeringen, COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Indextal enligt COICOP finns framtagna bakåt till 1980.

Efter att KPI för en viss månad offentliggjorts, sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Det omprövas därefter inte och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar och avtal hänvisar till konsumentprisindex. Vid några tillfällen har det skett misstag vid upprättandet av beräkningsunderlaget, som inneburit att indextalen gett en i någon mån missvisande bild av prisförändringen. I SCB:s publicering redovisas dels de oreviderade fastställda totalindextalen

och dels reviderade s.k. *skuggindextal* för KPI totalt samt reviderade indextal för produktgrupper, konsistenta med skuggindextalen. I tabell 19.2 sker för KPI totalt enbart redovisning av skuggindextal.

Jordbrukets prisindex

Innan livsmedelsråvaran blivit en konsumtionsduglig produkt skall den passera de olika leden i livsmedelskedjan, där den undergår olika slag av prishöjande bearbetningar och förändringar. Härtill kommer kostnaden för distributionen av varan. Det pris som primärproducenten får ut för sin produkt är alltså betydligt lägre än priset för den slutlige konsumenten.

På jordbruksområdet administrerar Jordbruksverket ett indexsystem med syfte att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Även indextal avseende prisutvecklingen på jordbrukets produktionsmedel ingår i systemet. Beräkningarna har fr.o.m. 2006 år 2005 som basår (tidigare 2000). Indextalen beräknas per månad. Indexsystemet beskrivs utförligt i kapitel 10.

Annan publicering

Konsumentprisindex redovisas månatligen och publiceras av SCB i Statistiska meddelanden i serie PR 14, ”Konsumentprisindex”. Publicering sker också i databas som kan nås från SCB:s webbplats www.scb.se.

Tidigare, i serie JO 46, publicerades t.o.m. år 2002 ”Prisindex på livsmedelsområdet, årsstatistik”. Fr.o.m. 2002 publiceras månadsstatistik i Statistiska meddelanden serie JO 49 ”Prisindex och priser på livsmedelsområdet. Års- och månadsstatistik”. Fram t.o.m. 2001 publicerades indexberäkningar i publikationsserien ”Prisindex, priser, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet – Månadsstatistik”. Publicering sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om priser och prisindex publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Figur 19A
Konsumentprisindex 1980–2013 (1980=100)
Consumer Price Index

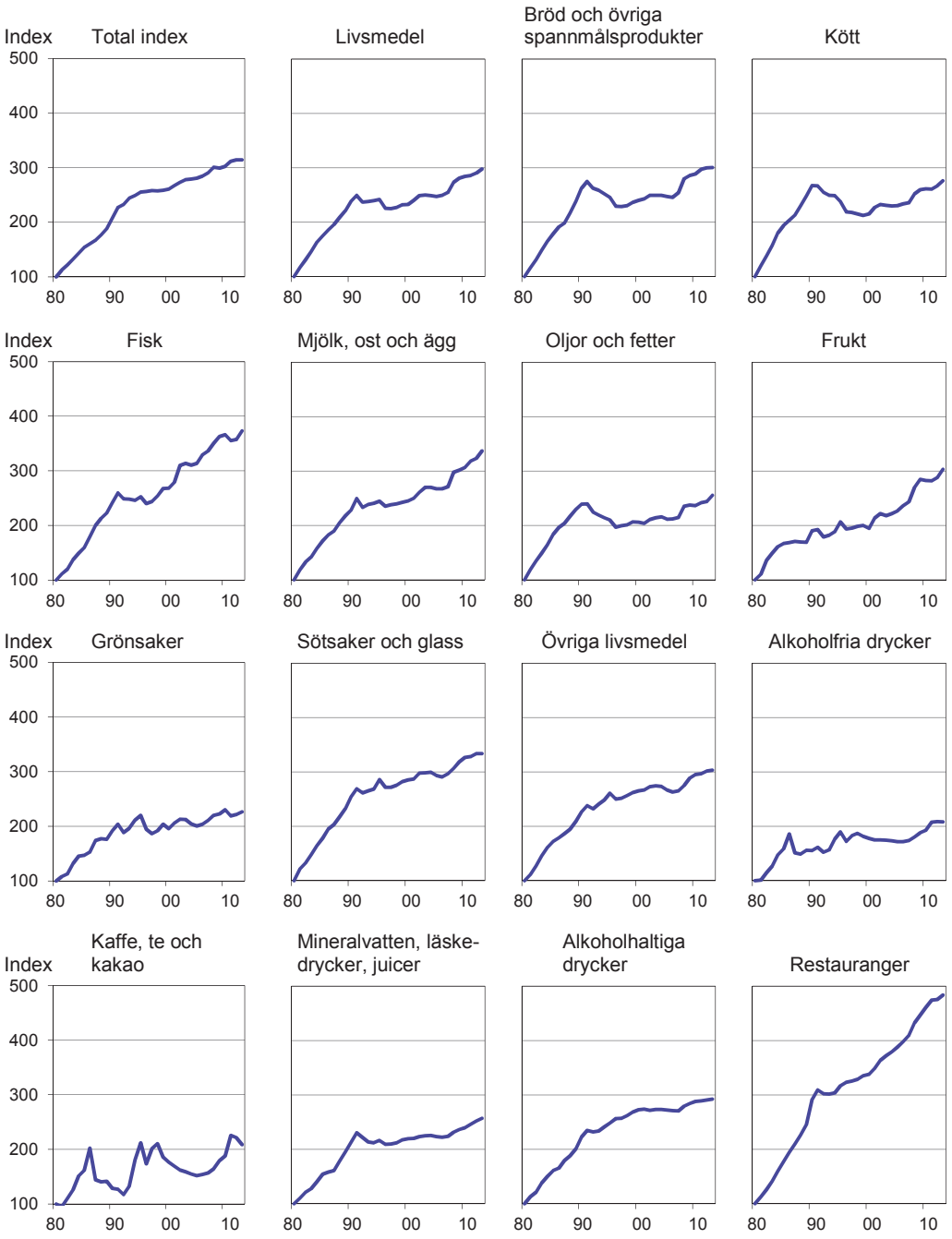

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.1
Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods

	Kvantitet	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Vetemjöl	2 kg	9,30	9,50	11,60	11,00	10,40	12,50	12,00
Knäckebröd	400 g	13,40	15,40	9,30[1]	9,50[1]	9,40[1]	16,90[2]	17,60[2]
Vetelängd	350 g	17,40	19,60	23,10	23,30	16,50[3]	17,40[3]	17,80[3]
Nötkött, stek	1 kg	77,20	82,10	96,60	99,20	95,70	99,30	98,40
Nötkött, högrev	1 kg	58,10	67,30	80,00	82,60	84,40	92,00	88,60
Köttfärs, enbart av nöt	1 kg	43,90	54,10	66,50	70,30	71,70	73,70	75,40
Mellankalvstek	1 kg	118,90	111,80	..	138,80	143,30	144,40	143,80
Fläskkotlett	1 kg	56,60	55,50	70,20	74,70	72,90	68,60	67,50
Skinka, rökt, i skivor	1 kg	130,60	129,90	163,90	162,30	119,60	107,80	114,30
Blodpudding	1 kg	22,10	21,00	20,90	19,80	19,00	17,00	19,00
Falukorv	1 kg	40,60	32,50	40,60	44,20	41,90	43,60	42,00
Kyckling, djupfryst, hel	1 kg	24,50	22,40	25,20	29,60	28,00	28,00	31,20
Sill/strömming, färsk	1 kg	33,60	44,10	55,00	59,50	61,80	64,80	62,00
Torskfilé, färsk	1 kg	89,60	114,50	153,70	135,80	138,90	151,30	144,00
Torskfilé, djupfryst	400 g	33,90	28,30	38,30	35,90	36,20	37,10	36,00
Mjölk, 3 % fetthalt	1 l	6,40	7,20	7,90	8,00	8,10	8,60	8,70
Filmjölk	1 l	7,60	8,50	10,90	10,30	11,30	12,20	11,60
Ägg, lösvikt	1 kg	18,80	21,50	26,60[4]	27,90[4]	27,40[4]	28,20[4]	28,00[4]
Ost, herrgårds-	1 kg	62,60	66,40	79,50	76,40	76,40	79,70	76,30
Smör	500 g	21,70	22,50	..	25,80	26,00	27,50	27,20
Hushållsmargarin	500 g	11,80	11,90	13,70	13,30	13,80	14,60	13,80
Potatis	2 kg	14,20	15,60	22,40	21,80	22,20	8,70[5]	7,40[5]
Morötter, tvättade	500 g	5,60	6,50	7,00	6,80	6,50	6,90	7,30
Lök, gul	1 kg	5,80	7,80	8,40	7,70	10,50	9,90	8,50
Tomater	1 kg	22,10	24,00	24,10	25,00	29,50	22,50	25,40
Gurka	1 kg	20,60	21,00	21,00	25,90	25,00	21,10	23,30
Salladskål	1 kg	12,30	18,20	21,70	19,90	24,50	21,90	21,00
Apelsiner	1 kg	10,70	13,80	16,80	17,00	17,20	15,50	16,60
Päron	1 kg	13,70	16,00	22,90	23,70	20,80	20,10	20,50
Kaffe	500 g	30,50	24,60	27,10	29,80	31,60	39,90	38,80
Strösocker	1 kg	9,40	9,90	9,90	9,80	9,60	9,70	10,30
Läskedryck	1/3 l	3,50	3,30	5,40	6,10	6,20	6,80	7,00
Renat brännvin	1/1 but.	201,70	205,00	199,00	199,00	199,00	199,00	199,00
Öl, klass II, 3,5 %	1/2 l	9,80	10,30	10,10	10,30	10,50	11,10	11,00

1) Avser 200 g.
2) Avser 550 g.
3) Avser 250 g.
4) 15-pack av medelstora ägg från frigående höns.
5) Avser 1 kg.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2
Konsumentprisindex (KPI)[1], vissa livsmedelsgrupper enligt COICOP, skuggindextal[2] (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers

	Total-index	Varav								
		Livs-medel	Varav							
			Bröd och övriga spann-måls-pro-dukter	Kött	Fisk	Mjölk, ost och ägg	Oljor och fetter	Frukt	Grön-saker	Söt-saker och glass
2013	314,06	297,75	300,28	276,07	373,30	336,66	255,24	303,04	226,23	333,67
2012	314,20	290,44	300,04	266,56	357,48	323,29	244,22	288,17	221,62	333,75
2011	311,43	285,91	297,25	261,06	355,45	318,28	241,56	281,93	218,64	328,35
2010	302,47	284,46	288,29	261,45	366,34	306,58	236,38	282,79	230,46	326,84
2009	299,01	280,68	286,05	259,64	362,92	301,81	237,22	284,82	222,56	318,17
2008	300,50	273,16	279,80	252,13	350,41	297,88	235,30	270,23	219,81	306,61
2007	290,51	254,66	254,06	236,08	336,42	271,10	214,62	243,60	210,59	296,43
2006	284,22	249,34	245,60	233,69	329,47	267,49	212,00	235,77	203,65	290,83
2005	280,41	247,27	247,38	230,16	313,48	267,51	211,62	226,43	200,67	293,61
2004	279,14	248,89	249,54	229,61	310,39	269,83	215,63	221,83	204,22	299,38
2003	278,11	249,96	249,30	230,90	313,68	269,91	214,30	218,02	212,18	298,32
2002	272,85	248,99	249,16	232,81	309,82	261,08	210,93	221,90	213,07	297,52
2001	267,09	240,16	243,04	227,01	278,85	250,11	204,05	213,69	205,76	286,80
2000	260,81	232,36	240,13	215,45	268,37	245,10	205,91	194,67	195,52	285,54
1999	258,49	231,80	236,64	212,59	267,56	242,55	206,42	200,03	203,84	282,01
1998	257,30	227,37	230,67	215,20	254,22	239,80	201,34	198,16	191,80	275,66
1997	257,99	225,13	228,76	217,80	243,52	238,21	199,57	195,15	186,26	271,70
1996	256,30	225,60	229,23	219,15	239,92	235,22	196,54	193,56	194,68	271,67
1995	254,94	241,83	245,47	238,19	252,22	244,41	209,90	206,64	219,80	285,84
1990	207,58	238,52	262,50	267,10	241,59	228,18	239,08	190,11	191,57	254,25
1985	153,75	174,97	178,74	193,95	159,15	171,72	183,63	166,73	147,05	178,34

1) KPI fastställs och publiceras med två decimaler från januari 2006. Decimalerna är osäkra.
2) Benämningen ”skuggindextal” indikerar att indextalen kan revideras i efterhand.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2 (forts.)

	Övriga livsmedel	Alkoholfria drycker	Kaffe, te och kakao	Mineralvatten, läskedrycker, juicer	Alkoholhaltiga drycker	Varav			Restauranger
						Spritdrycker	Vin	Öl	
2013	302,97	208,21	208,77	257,24	292,40	299,55	303,42	270,08	483,80
2012	301,62	208,86	221,28	252,17	290,92	298,66	300,59	270,32	475,58
2011	296,43	207,55	225,35	246,42	289,17	298,35	298,55	268,03	474,10
2010	294,83	192,42	187,79	239,53	288,20	297,47	297,74	266,79	460,54
2009	288,61	187,92	179,17	236,39	284,42	294,79	293,80	262,47	446,50
2008	274,75	180,30	164,00	231,59	279,07	291,01	288,72	255,54	432,63
2007	265,41	173,83	156,49	224,15	270,83	288,96	284,77	237,28	409,92
2006	263,04	171,89	153,97	222,15	271,26	290,06	284,77	237,96	397,87
2005	266,89	171,87	151,79	223,43	272,36	291,00	285,54	239,78	387,82
2004	273,27	173,64	154,39	225,33	273,33	291,40	283,61	245,07	379,05
2003	274,19	174,64	158,63	224,75	273,25	290,86	279,13	250,80	372,22
2002	272,86	175,04	161,85	223,12	271,45	290,10	276,88	248,94	363,30
2001	266,86	175,00	168,97	220,10	274,08	288,04	288,19	245,42	348,94
2000	265,40	177,75	176,01	219,57	272,70	284,44	290,11	242,29	338,06
1999	262,02	181,33	185,22	217,37	268,26	279,04	283,02	241,68	334,99
1998	256,51	186,91	210,42	211,73	261,73	273,89	271,12	239,67	328,66
1997	251,60	182,86	200,99	209,95	257,07	267,21	263,44	240,01	325,38
1996	250,11	172,32	173,45	209,29	256,24	260,62	259,94	248,00	323,33
1995	260,72	189,66	211,77	216,21	248,39	251,68	250,88	242,49	316,60
1990	226,50	155,30	128,42	212,81	222,81	216,96	217,51	236,00	291,19
1985	172,11	158,93	161,27	154,45	160,85	159,23	164,18	157,51	177,47

Tabell 19.3
Prisindex inom livsmedelsområdet (2005=100)
Price index numbers in the food sector

		2005	2010	2011	2012	2013
Produktionsmedelsprisindex	PM-index	100	120,3	128,3	131,4	132,1
Avräkningsprisindex	A-index	100	128,8	133,9	134,4	136,4
Producentprisindex för livsmedels-industrin, jordbruksreglerade livsmedel	PPI-J	100	115,3	121,2	123,1	126,6
Konsumentprisindex för jordbruks-reglerade livsmedel, inkl. moms	KPI-J inkl. moms	100	114,5	116,8	118,4	121,8
Konsumentprisindex för jordbruks-reglerade livsmedel, exkl. moms	KPI-J exkl. moms	100	114,5	116,8	118,4	121,8
Konsumentprisindex för ej jordbruks-reglerade livsmedel, inkl. moms		100	115,0	115,4	117,3	119,0
Konsumentprisindex för livsmedel, inkl. moms		100	117,2	116,2	117,9	120,5
Konsumentprisindex totalt, exkl. jord-bruksreglerade livsmedel		100	107,4	110,6	111,6	111,3
Konsumentprisindex totalt	KPI	100	107,9	111,1	112,1	112,0

Källa: Jordbruksverket.

20 Internationella uppgifter om livsmedel

I kapitel 20 redovisas uppgifter från Eurostats paritetstalsberäkningar, vilket möjliggör jämförelser mellan länder vad avser konsumtionsvolymer, prisnivåer, prisutveckling m.m. Dessutom redovisas uppgifter om mervärdesskatter i EU-länderna.

Sammanfattning

Konsumtion

Priser och prisutveckling på livsmedel är en fråga av hög rang i den livsmedelspolitiska debatten i olika länder. I **tabell 20.1** visas livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen i olika länder inom EU och vissa andra länder år 2012. Tabellen visar att länder som t.ex. Lettland, Estland, Polen, och Portugal har betydligt högre livsmedelsandelar än övriga EU-länder. För Luxemburg, Storbritannien, Österrike och Irland var livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen lägst inom EU. För Sverige består 12,1 % av den individuella privata konsumtionen av livsmedelskonsumtion, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet, 13,0 %.

Bulgarien, Ungern, Irland och Tjeckien har – i kvantitativa termer – den lägsta konsumtionen av livsmedel och alkoholfria drycker inom EU räknat per invånare. Luxemburg, Frankrike och Litauen har den högsta konsumtionsutgiften per invånare. Sverige har 5 % högre konsumtion av livsmedel och alkoholfria drycker per invånare än genomsnittet för EU **(tabell 20.2 och figur 20A)**.

Prisnivåer

Livsmedelspriserna 2012 var 24 % högre i Sverige än genomsnittet för EU. Av de nordiska länderna hade Island och Finland de lägsta priserna på livsmedel. Största skillnaderna mellan de svenska priserna och EU:s var för alkoholhaltiga drycker, där Sverige låg 61 % över EU. Av de nordiska länderna var det lägst priser på alkoholhaltiga drycker i Danmark **(tabell 20.3).**

Prisnivån för total privatkonsumtion i Sverige var 27 % högre än genomsnittet för OECD-länderna. Prisskillnaden var dock betydligt större år 1990, då den var 43 %. De senaste åren har prisnivån legat omkring 20–30 % högre i Sverige med undantag för 2009 **(tabell 20.4)**.

Prisutveckling

Mellan 2012 och 2013 har livsmedelspriserna i Sverige stigit med 2,6 %. I genomsnitt för EU har livsmedelspriserna stigit med 3,2 % under samma period. Bland de redovisade EU-länderna har Finland och Estland haft de kraftigaste ökningarna av livsmedelspriserna, med 6,7 respektive 6,0 %.

Prisutvecklingen totalt enligt HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser) har i Sverige varit lägre än inom EU som helhet, 0,5 % jämfört med 1,8 % för EU mellan 2012 och 2013 **(tabell 20.5 och figur 20B)**.

Mervärdesskatter

Sverige har tillsammans med Danmark den näst högsta basskattesatsen för moms inom EU, 25 %. Bara Ungerns basskattesats, 27 %, ligger högre och lägst har Luxemburg med 15 %.

Momsen på livsmedel kan variera i olika länder efter vilken typ av livsmedel det rör sig om. I Sverige är momsen på livsmedel 12 %. Många länder inom EU har högre moms på alkoholhaltiga drycker än på övriga livsmedel. Nästan genomgående ligger den på basskattesatsens nivå, dvs. för Sveriges del på 25 % **(tabell 20.6)**.

Om statistiken

Allmänt

Paritetstal för köpkraft

För att jämföra den ekonomiska aktivitetsnivån i olika länder används vanligen något mått som baseras på bruttonationalprodukten per capita. Detta mått räknas sedan om till en gemensam valuta för att möjliggöra reella jämförelser. Kraftiga svängningar i valutakurser gör dock att en direkt omräkning utifrån kurserna på olika valutor inte speglar faktiska förändringar i köpkraft och ekonomisk aktivitetsnivå inom enskilda länder.

I syfte att åstadkomma ett mer rättvisande mått på köpkraften i olika länder genomför bl.a. OECD och Eurostat beräkningar av paritetstal för köpkraft (Purchasing Power Parities, PPP). En köpkraftsparitet mellan två valutor definieras som kvoten mellan de belopp som i respektive land behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i de båda länderna. PPP kan beräknas för enskilda varor, varugrupper och större aggregat av poster, t.ex. BNP.

Två olika metoder

Köpkraftspariteterna redovisas genomgående enligt två olika grupperingar. Den ena är den som tillämpas i FN:s system för nationalräkenskaper (SNA, System of National Accounts). Den andra tillämpas i FN:s projekt för internationella jämförelser (ICP, International Comparison Project). Metoderna skiljer sig åt främst vad beträffar behandlingen av offentlig konsumtion. I ICP-klassifikationen har den offentliga sektorns utgifter för sådana tjänster som hushållen konsumerar individuellt dragits av från offentlig konsumtion och lagts till hushållens individuella konsumtion. I det följande sker redovisning både utifrån ICP- och SNA-klassifikationen. Den förra lämpar sig bäst vid jämförelser av hushållens totala förbrukning medan den senare skall användas då man vill jämföra vad hushållen köpt.

Köpkraftsparitetsundersökningar

Köpkraftsparitetsundersökningarnas kvalitet bestäms till stor del av de internationella specifikationerna och metodlösningarna. Av stor vikt är att uppnå och vidmakthålla en enhetlig tillämpning av de lösningar som valts. Undersökningarna anses i de här avseendena numera vara tämligen väl etablerade.

För volymindexberäkningarna anses den allvarligaste felkällan vara brister i jämförbarhet mellan nationalräkenskapernas klassificeringar i olika länder. För prisjämförelser är huvudproblemet att jämförbarheten påverkas av olikheter i varusortiment, t.ex. kvalitetsolikheter. Skillnader i de jämförda produkternas representativitet för konsumtionen i respektive land kan likaså verka snedvridande på resultaten. Vid jämförelser för små produktgrupper kan också urvalsfelen vara besvärande.

Sammanfattningsvis ger beräkningar av köpkraftspariteter möjligheter att jämföra olika länder i första hand vad avser konsumtion och prisnivåer.

Konsumtion

I **tabell 20.2** visas konsumtionsvolymer per invånare i olika länder där genomsnittet för EU-27 är jämförelsegrunden (EU-27=100). Eftersom jämförelsen baseras på reala värden där prisskillnader mellan länder eliminerats uttrycker indextalen enbart skillnader i konsumerade kvantiteter. Avvikelserna från 100 anger hur mycket mindre eller större i procent som konsumtionen av en viss livsmedelsprodukt är i ett visst land jämfört med EU-27.

Prisnivåer

Prisnivåindex definieras som kvoten mellan paritetstalet och växelkursen. Relationen köpkraftsparitet/växelkurs ger uttryck för hur dyrt/billigt ett land är i förhållande till ett annat land.

Om t.ex. en chokladkaka i Norge kostar 10 norska kronor och motsvarande kaka i

Sverige 15 svenska kronor blir köpkraftspariteten 15/10=1,5. Om vi på ett växlingskontor får betala säg 130 svenska kronor för 100 norska kan växelpariteten uttryckas som 130/100=1,3. Vi får alltså betala mer för chokladkakan i Sverige än vad som är motiverat med tanke på växelkursen. Prisnivåindex blir 1,5/1,3 *100=115, dvs. chokladkakan är 15 % dyrare i Sverige än i Norge.

I **tabell 20.3** anges med indextal hur mycket priserna på olika livsmedel avvek från EU-27:s i olika länder år 2012.

Som komplement till redovisningen av prisnivåerna i **tabell 20.3** visas i **tabell 20.4** prisnivåindex för olika länder inom OECD från 1990 till 2012.

Prisutveckling

Med 2005 som basår beräknas i Sverige, liksom i övriga europeiska länder, ett harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP). Detta index beräknas enligt gemensamma regler och är därför jämförbart mellan länder. Konsumentprisindex (KPI) beräknas och publiceras parallellt med HIKP. HIKP utgör målvariabel för Europeiska centralbankens (ECB:s) penningpolitik avseende eurovalutan. HIKP ligger även till grund för utvärdering enligt det s.k. konvergenskravet på prisstabilitet vid inträde i den europeiska monetära unionen (EMU).

I **tabell 20.5** jämförs den allmänna konsumentprisutvecklingen och prisutvecklingen för livsmedel enligt HIKP för EU-länderna och vissa andra länder.

Annan publicering

Eurostat redovisade varje år partitetstalsberäkningarna i en särskild rapport, senast i ”Purchasing power parities and related economic indicators – Results for 1998” Eurostat, 2000 Edition. Resultat har sedan dess endast publicerats elektroniskt. Tabellerna 20.1–20.3 samt 20.5 baseras på uppgifter hämtade från Eurostats databas.

Uppgifterna i tabell 20.4 har hämtats via personligt meddelande från OECD.

Uppgifter om mervärdesskatter i olika länder (tabell 20.6) redovisas varje år av EU-kommissionen i en särskild promemoria, senast i ”VAT Rates Applied in the Member States of the European Union. Situation at 13th January 2014”. Här påpekas att den är baserad på uppgifter som lämnats av medlemsländerna och att kommissionen inte kan garantera för riktigheten i uppgifterna.

Figur 20A
Prisnivåindex[1] för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2012 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

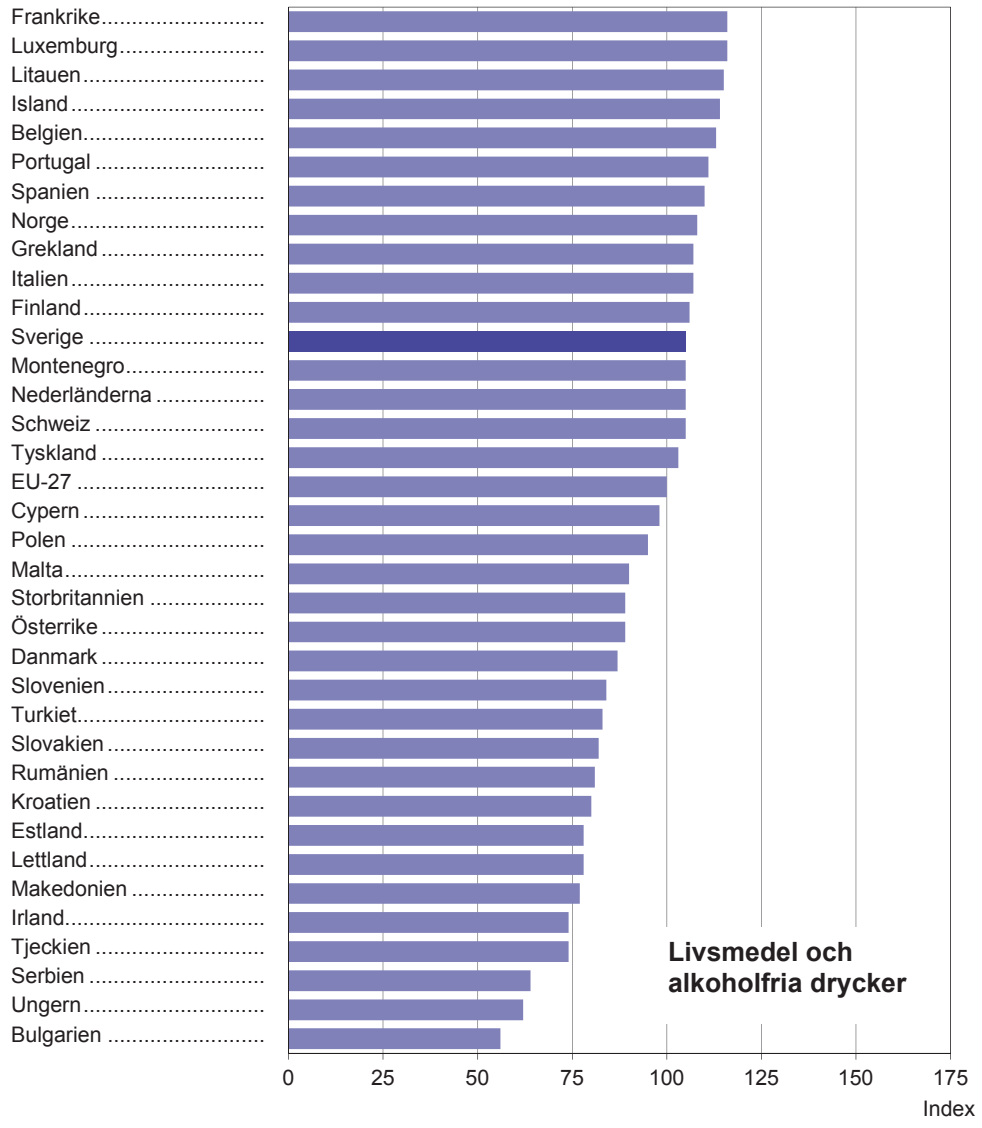

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.

Källa: Eurostat.

Figur 20A (forts.)

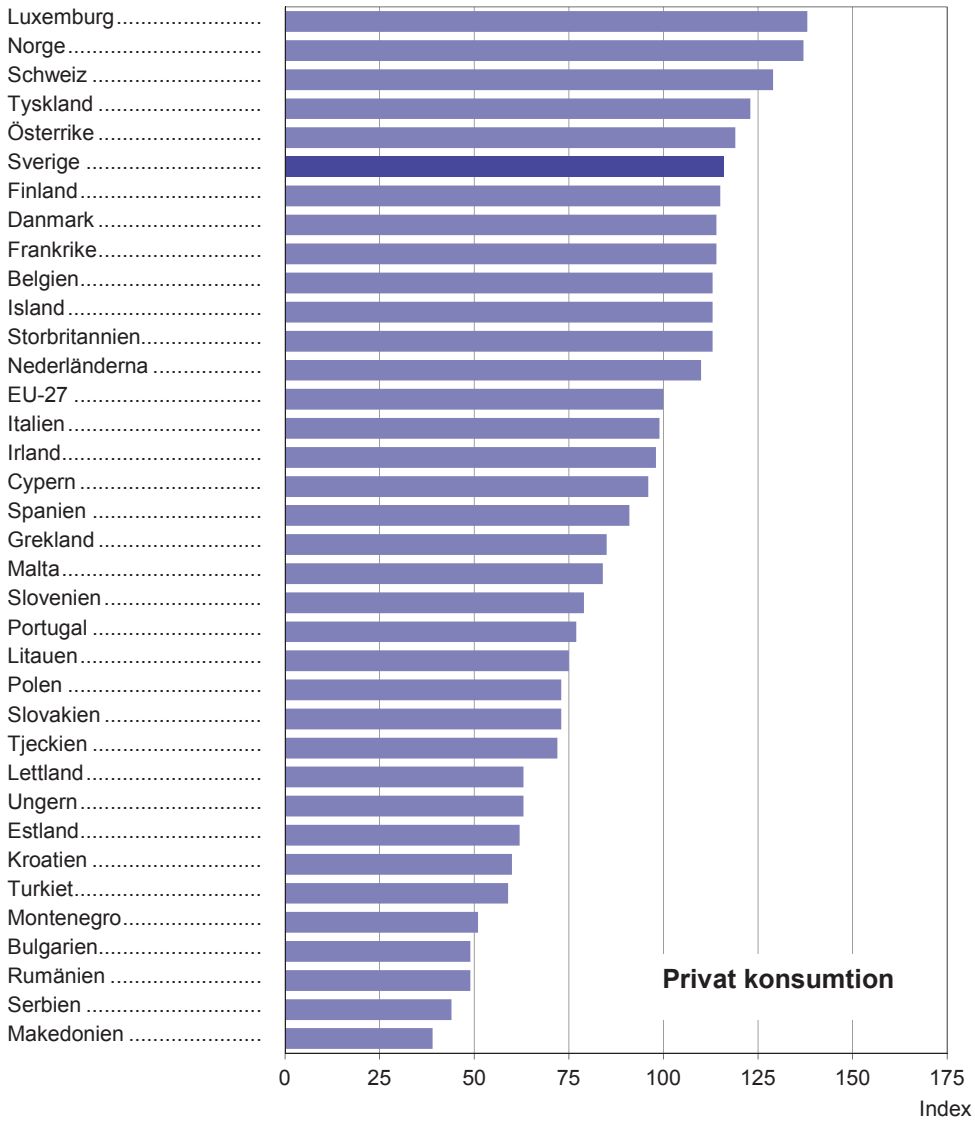

Figur 20B
Harmoniserat index för konsumtionspriser (HIKP) 2013 för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100)
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries

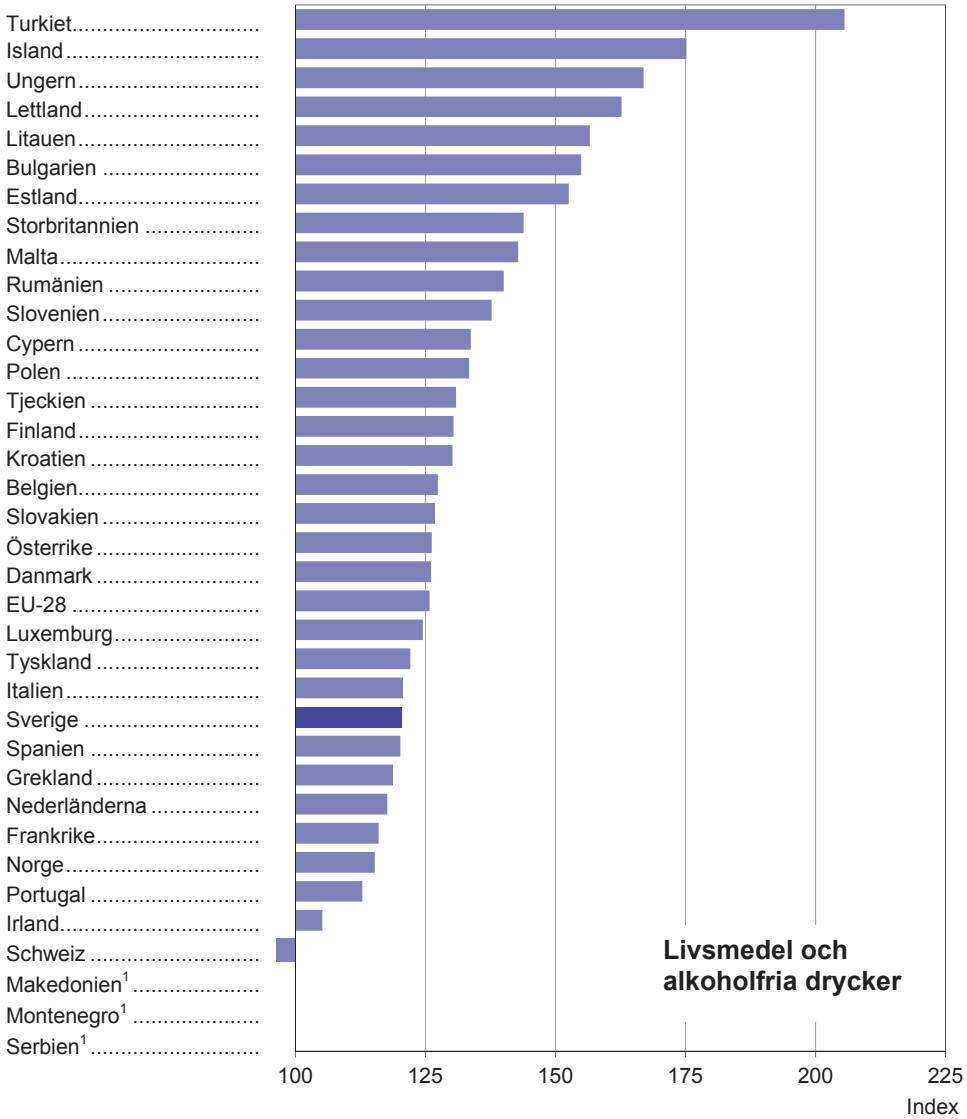

1) Inga redovisade siffror.

Källa: Eurostat.

Figur 20B (forts.)

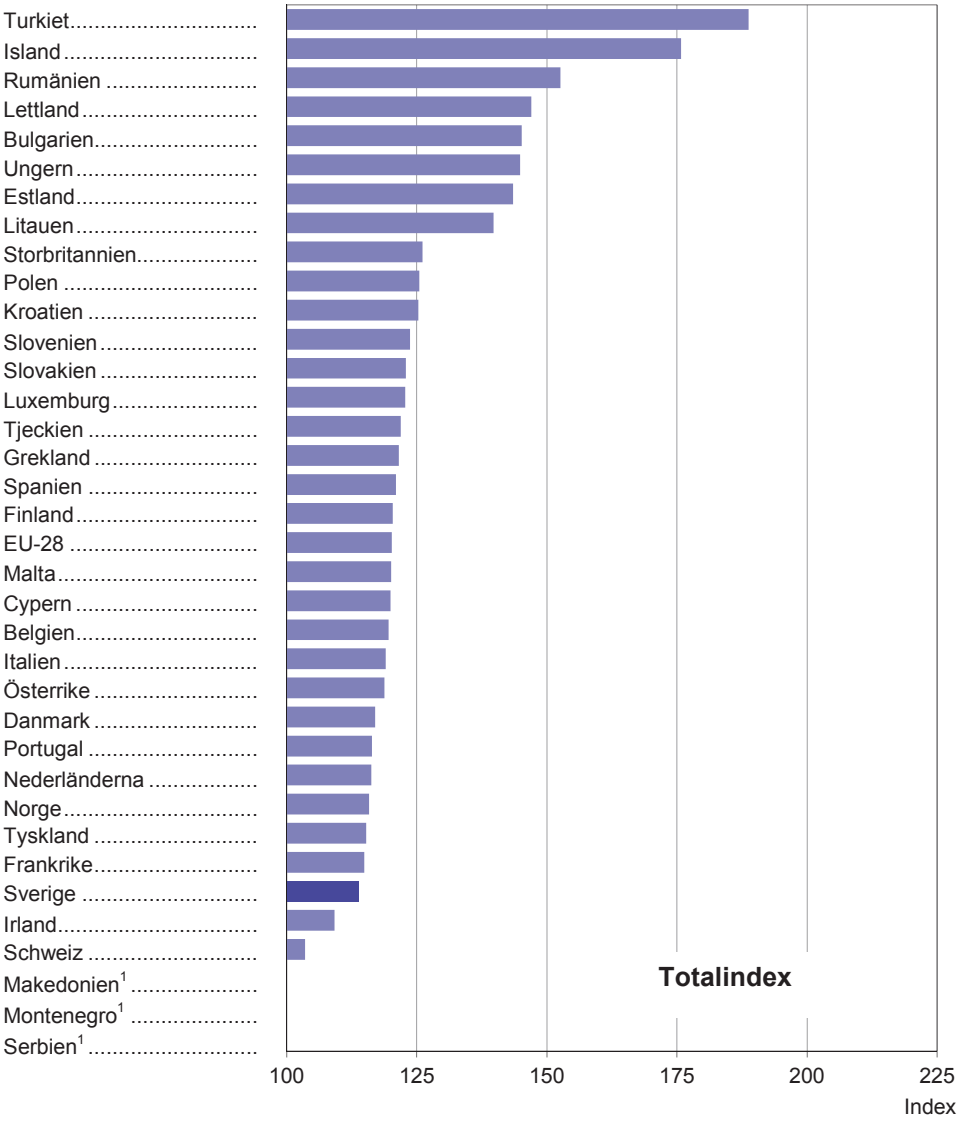

Tabell 20.1
Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2012[1], procent

Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

Land	Livsmedel och alkoholfria drycker	Beklädnadsartiklar och skor	Bostad, vatten, bränsle, och elström	Övrigt	Total individuell privat konsumtion	Andel av BNP, %
Sverige	12,1	4,8	27,0	56,1	100,0	67,8
Belgien	13,6	5,2	24,3	56,9	100,0	68,9
Bulgarien	..	..	..	..	100,0	72,1
Cypern	13,4	5,4	19,3	61,9	100,0	76,0
Danmark	11,3	4,5	29,3	54,9	100,0	69,3
Estland	19,0	6,7	19,7	54,6	100,0	61,7
Finland	12,5	4,9	27,1	55,5	100,0	73,3
Frankrike	13,7	4,2	25,6	56,5	100,0	73,8
Grekland	..	..	..	..	100,0	80,8
Irland	10,2	3,9	23,2	62,7	100,0	60,5
Island	14,8	3,9	21,7	59,6	100,0	70,2
Italien	14,4	7,0	23,3	55,3	100,0	72,7
Kroatien	..	..	..	..	100,0	..
Lettland	19,2	4,8	23,3	52,7	100,0	69,7
Litauen	..	..	..	..	100,0	73,2
Luxemburg	8,3	4,6	24,5	62,6	100,0	42,8
Makedonien	..	..	..	..	100,0	..
Malta	14,7	4,0	11,9	69,4	100,0	71,3
Montenegro	35,9	3,9	16,4	43,8	100,0	9,8
Nederländerna	12,0	5,3	24,5	58,2	100,0	63,1
Norge	13,3	5,3	21,0	60,4	100,0	54,5
Polen	18,5	4,4	23,1	54,0	100,0	89,6
Portugal	18,2	6,0	16,5	59,3	100,0	75,6[2]
Rumänien	..	..	..	..	100,0	72,3
Schweiz	..	..	..	..	100,0	..
Serbien	27,7	3,7	22,9	45,7	100,0	90,0
Slovakien	17,5	3,9	25,6	53,0	100,0	66,5
Slovenien	14,9	5,3	19,5	60,3	100,0	69,2
Spanien	14,2	5,0	21,2	59,6	100,0	59,3
Storbritannien	9,2	5,8	26,0	59,0	100,0	79,7
Tjeckien	15,5	2,8	26,3	55,4	100,0	61,4
Turkiet	..	..	..	..	100,0	70,2
Tyskland	11,7	4,9	24,2	59,2	100,0	69,8
Ungern	17,6	2,7	21,6	58,1	100,0	65,3
Österrike	10,0	5,9	21,6	62,5	100,0	66,3
EU-27	13,0	5,2	24,2	57,6	100,0	71,9

1) Databasuttag mars 2014.
2) Preliminära siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2
Indextal[1], baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter, per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2012[2] (EU-27=100)

Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households, for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

Land	Privata konsumtionsutgifter	Livsmedel, alkoholfria drycker	Livsmedel	Alkoholfria drycker	Alkoholhaltiga drycker[3]	Tobak	Restauranger, caféer, hotell
Sverige	116	105	104	117	112	80	64
Belgien	113	113	114	109	128	121	77
Bulgarien	49	56	55	68	72	88	45
Cypern	96	98	98	97	116	179	211
Danmark	114	87	87	84	110	124	60
Estland	62	78	80	63	181	92	58
Finland	115	106	107	101	160	90	79
Frankrike	114	116	114	126	128	81	99
Grekland	85	107	112	55	34	176	133
Irland	98	74	75	65	114	77	144
Island	113	114	110	145	91	69	105
Italien	99	107	109	91	59	108	126
Kroatien	60	80	78	101	100	148	106
Lettland	63	78	80	55	139	80	36
Litauen	75	115	121	67	173	86	27
Luxemburg	138	116	108	195	303	845	162
Makedonien	39	77	79	61	19	87	20
Malta	84	90	87	113	54	85	209
Montenegro	51	105	108	80	67	118	95
Nederländerna	110	105	105	110	89	101	65
Norge	137	108	102	156	89	72	76
Polen	73	95	97	76	102	95	20
Portugal	77	111	116	61	73	76	125
Rumänien	49	81	87	26	32	68	22
Schweiz	129	105	102	141	227	146	123
Serbien	44	64	63	67	44	122	12
Slovakien	73	82	84	66	83	65	44
Slovenien	79	84	83	100	73	179	70
Spanien	91	110	112	97	54	122	209
Storbritannien	113	89	88	101	98	66	111
Tjeckien	72	74	74	68	159	166	83
Turkiet	59	83	85	60	9	100	43
Tyskland	123	103	100	135	145	103	87
Ungern	63	62	60	84	89	142	62
Österrike	119	89	84	142	133	165	195
EU-27	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.
2) Databasuttag mars 2014.
3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa drycker behandlas i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.3
Prisnivåindex[1] för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2012[2] för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)

Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

SNA-klassificering

Land	**Privat konsumtion**	**Livsmedel**	Bröd, spannmålsprodukter	Kött	Fisk	Mjölk, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grönsaker, potatis	Andra livsmedel
Sverige	135,7	124,0	135,0	126,4	112,1	112,1	114,4	140,6	117,1
Belgien	112,6	110,3	107,8	117,6	118,8	111,4	113,3	103,2	108,8
Bulgarien	43,1	67,3	57,1	58,7	73,5	92,0	98,9	60,4	87,6
Cypern	88,7	108,8	121,4	88,6	118,6	140,9	117,7	91,6	124,2
Danmark	144,8	138,3	157,6	132,0	125,0	116,9	155,4	133,9	171,9
Estland	70,5	85,5	84,4	79,0	86,8	87,6	112,7	87,0	95,0
Finland	122,4	118,0	129,6	118,6	108,3	114,4	108,8	120,3	114,7
Frankrike	109,2	110,3	105,6	123,1	109,0	99,5	98,8	119,6	102,3
Grekland	88,7	103,5	115,4	90,8	114,1	132,3	122,6	78,3	121,6
Irland	119,7	116,9	109,7	110,2	109,4	119,8	102,7	138,3	117,2
Island	110,6	117,0	129,9	119,2	99,2	112,1	92,1	121,7	127,2
Italien	102,2	113,2	113,5	114,8	113,7	126,9	104,5	104,8	116,3
Kroatien	66,2	89,9	94,3	74,6	96,6	96,7	103,0	86,5	110,2
Lettland	65,4	85,1	80,4	74,9	80,3	96,2	116,1	86,0	98,3
Litauen	58,4	75,6	75,3	63,4	73,2	89,7	102,7	74,2	86,7
Luxemburg	136,2	118,5	116,9	129,2	121,6	118,7	113,1	119,1	107,9
Makedonien	41,1	57,4	53,8	55,0	58,3	67,1	72,4	48,9	73,0
Malta	74,7	96,8	94,3	79,7	103,3	112,5	114,8	98,5	114,5
Montenegro	49,9	75,3	71,9	67,4	76,9	76,6	102,0	75,9	95,4
Nederländerna	111,0	96,9	90,6	117,0	104,2	92,8	81,1	98,0	88,8
Norge	167,2	184,3	182,5	178,6	144,6	213,5	176,1	176,9	215,9
Polen	53,0	60,0	58,2	55,1	67,2	63,0	73,2	55,4	73,0
Portugal	83,1	89,7	98,3	75,1	80,8	104,8	96,7	87,2	114,5
Rumänien	48,6	66,8	63,3	57,4	67,9	93,4	92,2	58,5	86,0
Schweiz	165,5	158,8	148,2	221,2	161,7	133,6	153,8	146,8	141,3
Serbien	46,0	70,7	64,4	64,2	78,4	80,8	96,2	65,3	89,2
Slovakien	64,8	85,2	81,7	71,1	100,5	97,4	119,0	87,4	96,3
Slovenien	82,1	97,7	100,6	93,0	102,0	101,4	120,8	91,2	108,0
Spanien	94,2	93,7	111,4	83,3	88,2	94,3	86,3	95,6	103,0
Storbritannien	116,4	102,0	89,7	99,5	96,5	106,9	104,4	116,6	102,8
Tjeckien	67,7	82,4	73,9	72,7	101,2	90,6	102,7	84,4	96,9
Turkiet	59,2	87,0	70,5	75,9	87,5	122,4	116,9	76,3	106,1
Tyskland	100,3	106,3	104,0	128,0	109,6	91,7	99,1	108,2	95,6
Ungern	54,9	80,4	74,8	71,7	87,1	87,7	101,2	78,9	98,2
Österrike	109,9	120,6	133,8	131,7	121,4	101,0	120,5	123,5	112,8
EU-27	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Indextalen speglar hur prisnivåerna i respektive land, i reala värden, förhöll sig till motsvarande värde för EU-27.
2) Databasuttag mars 2014.

Källa: SCB, Konsumentprisindex och Eurostat.

Tabell 20.3 (forts.)

Land	Alkoholfria drycker	Alkoholhaltiga drycker[3]	Tobak	Restauranger, caféer, hotell
Sverige	124,1	161,0	131,0	148,7
Belgien	103,5	96,6	94,0	112,5
Bulgarien	78,3	66,7	56,5	44,9
Cypern	113,4	109,4	80,7	96,5
Danmark	184,8	140,0	114,1	153,9
Estland	97,5	101,8	61,4	76,3
Finland	125,9	174,9	101,1	130,1
Frankrike	95,3	88,4	127,4	103,1
Grekland	110,5	130,6	73,7	95,4
Irland	129,8	161,8	196,8	121,9
Island	123,0	211,7	130,1	120,4
Italien	93,8	99,2	98,2	105,7
Kroatien	107,7	102,6	56,6	86,7
Lettland	111,0	110,8	63,7	80,7
Litauen	100,0	94,2	54,6	63,6
Luxemburg	100,3	89,5	80,1	107,3
Makedonien	64,7	65,7	24,9	41,5
Malta	108,4	109,5	87,3	79,2
Montenegro	84,3	95,1	34,0	64,5
Nederländerna	89,7	96,4	106,8	104,3
Norge	201,9	287,7	267,0	194,4
Polen	79,0	93,0	57,6	74,9
Portugal	94,2	88,4	82,9	77,8
Rumänien	73,4	75,2	67,8	47,4
Schweiz	115,8	119,5	129,9	156,4
Serbien	77,2	77,6	29,8	52,0
Slovakien	103,3	91,0	72,0	70,9
Slovenien	91,0	100,4	66,8	86,9
Spanien	84,7	87,1	82,5	92,1
Storbritannien	117,8	142,7	192,0	112,9
Tjeckien	97,5	96,5	68,2	58,2
Turkiet	98,2	205,3	63,6	75,0
Tyskland	103,1	81,9	101,0	100,8
Ungern	86,2	78,9	51,8	50,1
Österrike	112,9	95,6	85,0	105,3
EU-27	100,0	100,0	100,0	100,0

3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa varor behandlats i respektive länders nationalräkenskaper.

Tabell 20.4
Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2012
Comparative price levels for total private consumption

Land	1990[1]	1995[1]	2000[1]	2005[1]	2008[1]	2009[1]	2010[1]	2011[1]	2012
Sverige	143	123	109	123	124	113	121	129	127
Australien	100	89	83	107	117	114	134	144	150
Belgien	106	111	87	110	122	118	112	112	107
Chile	..	74	71	66	63	62	68	70	73
Danmark	135	136	111	145	154	150	142	146	138
Estland	..	41	49	67	85	81	76	78	76
Finland	157	130	103	128	134	130	123	125	120
Frankrike	117	116	90	112	123	118	111	112	106
Grekland	75	81	72	91	102	100	95	97	91
Irland	108	99	98	127	144	132	119	121	115
Island	129	114	123	158	128	106	106	110	108
Israel	..	104	102	87	110	103	110	109	104
Italien	110	88	83	108	113	110	102	105	101
Japan	135	182	169	124	114	126	129	133	134
Kanada	102	80	88	99	111	107	118	119	121
Sydkorea	68	77	75	82	73	66	74	75	77
Luxemburg	101	111	86	115	130	128	124	126	120
Mexico	52	43	73	67	67	61	66	66	66
Nederländerna	102	109	85	108	115	113	109	111	106
Norge	145	133	117	145	155	146	152	160	156
Nya Zeeland	86	84	71	108	100	94	108	115	120
Polen	26	47	49	63	76	61	61	60	56
Portugal	72	81	71	88	97	94	88	90	85
Schweiz	136	150	121	142	142	144	149	167	158
Slovakien	..	39	38	57	77	77	71	72	69
Slovenien	..	74	62	78	92	92	87	87	82
Spanien	98	87	72	94	105	103	98	99	94
Storbritannien	102	91	102	113	114	102	109	111	114
Tjeckien	27	41	41	60	85	77	75	77	71
Turkiet	61	51	53	69	76	67	71	64	65
Tyskland	107	116	91	107	115	112	105	104	100
Ungern	..	43	42	65	77	66	64	63	59
USA	93	87	103	96	91	94	94	92	94
Österrike	105	113	87	106	116	113	106	108	104
OECD	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Serien har delvis reviderats.

Källa: OECD.

Tabell 20.5
Harmoniserat index för konsumentpriser 2012[1] och 2013[1] (HIKP) för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs

Land	Livsmedel och alkoholfria drycker		Alkoholhaltiga drycker och tobak		Restaurang och logi		Totalt	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Sverige	117,95	120,51	130,48	132,14	121,99	124,17	113,36	113,86
Belgien	123,25	127,37	119,09	124,73	121,13	123,82	118,16	119,57
Bulgarien	151,13	154,92	264,51	267,68	159,22	164,35	144,58	145,14
Cypern	132,08	133,74	118,33	128,97	119,08	119,83	119,52	119,98
Danmark	125,50	126,10	131,60	135,00	121,90	124,70	116,50	117,00
Estland	146,49	152,54	162,08	170,46	137,29	145,99	139,02	143,53
Finland	123,71	130,41	132,03	134,97	124,07	129,50	117,77	120,38
Frankrike	114,68	116,00	122,38	128,72	116,05	118,54	113,75	114,88
Grekland	118,61	118,80	150,54	155,86	122,00	119,43	122,61	121,56
Irland	104,10	105,20	119,60	125,80	108,40	110,50	108,70	109,20
Island	166,71	175,18	177,97	191,64	155,37	163,26	168,79	175,77
Italien	118,20	120,70	132,00	133,90	114,60	116,30	117,50	119,00
Kroatien	125,22	130,25	140,12	152,07	119,15	122,00	122,46	125,31
Lettland	160,57	162,70	221,52	225,12	145,07	146,60	147,02	147,03
Litauen	154,06	156,61	162,24	166,93	138,82	142,77	138,14	139,75
Luxemburg	120,25	124,51	131,33	136,34	123,05	126,38	120,72	122,77
Makedonien	..	..	..	..	..	..	..	..
Malta	136,78	142,80	119,43	126,67	125,90	124,67	118,91	120,07
Montenegro	..	..	..	..	..	..	..	..
Nederländerna	114,88	117,66	130,19	142,55	122,70	124,68	113,34	116,24
Norge	114,30	115,30	128,10	133,70	127,50	131,20	113,60	115,80
Polen	130,90	133,40	146,20	152,20	129,50	132,10	124,50	125,50
Portugal	110,72	112,85	150,38	156,45	117,15	119,24	115,85	116,36
Rumänien	135,40	140,06	275,35	294,75	139,71	145,11	147,88	152,61
Schweiz	97,70	99,10	114,90	117,30	109,60	110,40	103,40	103,50
Serbien	..	..	..	..	..	..	..	..
Slovakien	122,60	126,86	139,93	144,10	126,17	129,17	121,16	122,93
Slovenien	132,40	137,70	148,58	159,82	128,00	132,76	121,35	123,68
Spanien	116,92	120,18	159,66	169,38	121,01	121,59	119,18	121,00
Storbritannien	138,70	143,90	140,30	149,10	125,90	129,20	123,00	126,10
Tjeckien	125,40	130,90	144,00	149,40	121,10	123,00	120,30	121,90
Turkiet	188,53	205,58	254,92	293,67	202,40	221,14	175,65	188,74
Tyskland	117,60	122,10	118,10	120,60	112,90	120,20	113,50	115,30
Ungern	162,40	166,92	158,15	177,37	140,73	144,95	142,42	144,85
Österrike	122,05	126,23	118,79	122,90	118,90	122,66	116,34	118,80
EU-28	122,63	125,82	136,98	142,89	120,05	122,81	118,43	120,21

1) Databasuttag mars 2014.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.6
Mervärdesskattesatser inom EU den 13 januari 2014, procent
VAT rates in EU-countries at 13th January 2014, per cent

Land	Livsmedel	Drycker						Restauranger	Basskattesats[1]
		Spritdrycker	Vin	Öl	Mineralvatten	Läskedrycker	Fruktjuicer		
Sverige	12[2]								
”	25	25	25	25	12	12	12	12	25
Belgien	6								
”	12								
”	21	21	21	21	6	6	6	12[3]	21
Bulgarien	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Cypern	5								
”	19	19	19	19	19	5	5	9	19
Danmark	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Estland	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Finland	14	24	24	24	14	14	14	14	24
Frankrike	5,5								
”	10								
”	20	20	20	20	5,5	5,5	5,5	10[4]	20
Grekland	13	23	23	23	13	13	13	13	23
Irland	0								
”	4,8								
”	13,5								
”	23	23	23	23	23	23	23	9[3]	23
Italien	4								
”	10	22	22	22	22	22	22	10	22
Kroatien	5[5]								
	13[6]								
	25	25	25	25	25	25	25	13	25
Lettland	12[7]								
”	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Litauen	21	21	21	21	21	21	21	21	21

1) I en del länder är skattesatsen lägre i vissa regioner.
2) För folköl och lättöl i livsmedelsbutik är skattesatsen 12 %.
3) Drycker ingår ej.
4) Alkoholhaltiga drycker har basskattesats.
5) Avser alla typer av bröd och mjölk, (pastöriserad, homogeniserad och kondenserad mjölk utom chokladmjölk och mjölkprodukter) samt modersmjölksersättning.
6) Momssatsen tillämpas på de ätbara animaliska eller vegetabiliska fetterna och oljorna, och på det vita sockret gjort av sockerbetor och sockerrör, på livsmedel för spädbarn samt på beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn.
7) Produkter för spädbarn.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.6 (forts.)

Land	Livs-medel	Drycker						Restau-ranger	Bas-skatte-sats[1]
		Sprit-drycker	Vin	Öl	Mineral-vatten	Läske-drycker	Frukt-juicer		
Luxemburg	3	15	12	15	3	3	3	3	15
Malta	0[8]	18	18	18	18	18	18	18	18
Nederländerna	6	21	21	21	6	6	6	6[4]	21
Polen	5								
”	8								
”	23	23	23	23	23	23	8	8[4]	23
Portugal	6								
”	13								
”	23	23	13	23	13	23	6	23	23
Rumänien	9								
	24	24	24	24	24	24	24	24	24
Slovakien	10								
”	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Slovenien	9,5	22	22	22	9,5	9,5	9,5	9,5[9]	
”								22	22
Spanien	4								
”	10	21	21	21	10	10	10	10	21
Storbritannien	0								
”	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Tjeckien	15	21	21	21	15	15	15	21	21
Tyskland	7								
”	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Ungern	18[10]								
”	27	27	27	27	27	27	27	27	27
Österrike			12						
”	10	20	20	20	20	20	20	10[11]	20

8) För vissa konfektyrer är skattesatsen 5 %.
9) Tillämpas för tillagning av måltider.
10) Avser mjölk och mjölkprodukter (exkl. modersmjölk), mejeriprodukter, smaksatt mjölk och produkter innehållande spannmål, mjöl, stärkelse eller mjölk.
11) 10 % för mat, mjölk och choklad, 20 % för kaffe, te, andra alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker.

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbrukregistret (LBR), som infördes 1968 är ett årligt register, som används vid produktion av jordbruksstatistik och innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. Uppgiftsinsamlingen till registret var t.o.m. 1994 samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar. I samband med Sveriges inträde i EU 1995 fick registret i stort sett bara rollen som underlag för statistik på jordbruksområdet.

Statistiken ur registret har utnyttjats bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder inom jordbruksområdet, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Registrets omfattning

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR. Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på mer än 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på mer än 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

I LBR registreras fr.o.m. 2010 samtliga jordbruksföretag i landet som i juni, aktuellt år, uppfyllde något av följande kriterier:

a) brukade mer än 2,0 ha åkermark
b) brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
c) bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.
d) innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

I LBR registreras fr.o.m. år 2000 till och med 2009 följande grupper av jordbruksföretag:

a) företag med mer än 2 hektar åkermark,
b) företag med högst 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns.
c) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Med de gamla, svenska avgränsningarna innehåller LBR 68 150 företag 2010. Med den nya avgränsningen innehåller LBR 71 091 företag. Således gör den nya avgränsningen att LBR ökar med ca 3 000 företag. Dessa företag återfinns i stort sett bara i storleksklassen företag med 2,0 hektar åkermark eller mindre. För en jämförelse mellan de olika avgränsningarna, se tablån på nästa sida.

LBR:s avgränsning 1995–2009 Företag med…	LBR:s avgränsning fr.o.m. 2010 Företag med…
mer än 2,0 ha åkermark	mer än 2,0 ha åkermark
minst 0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter	minst 5,0 ha jordbruksmark
minst än 200 kvm växthusyta	minst 0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter
minst 50 mjölkkor	minst 200 kvm växthusyta
minst 250 nötkreatur	minst 10 nötkreatur
minst 250 svin	minst 50 svin
minst 50 suggor	minst 10 suggor
minst 50 tackor	minst 20 får
minst 1 000 fjäderfä	minst 1 000 fjäderfä

För vissa år före 1995 ingick inte vissa trädgårdsföretag i LBR. För varje jordbruksföretag ingår ett stort antal uppgifter i registret. De viktigaste är följande:

- företagarens namn, adress, personnummer och telefonnummer
- åkerarealens användning och arealen betesmark
- antal husdjur av olika slag
- arealen skogsmark.

Uppgifterna i registret ska avse förhållandena en viss dag i början av juni respektive år. De år, då EU:s strukturundersökningar genomförs, ingår för en del jordbruksföretag också uppgifter om ägda/arrenderade arealer, maskiner, konstbevattning och sysselsättning på företaget.

Uppgiftsinsamling

Fram t.o.m. 1995 insamlades uppgifter till LBR genom totalundersökningar, dvs. samtliga uppgifter samlades in från samtliga jordbruksföretag. Därefter har totalundersökningar genomförts endast de år då EU:s strukturundersökningar genomförts, dvs. åren 1997, 1999, 2003, 2005, 2007, 2010 och 2013. Övriga år har vissa uppgifter samlats in för ett urval av jordbruksföretag.

Fram t.o.m. 1999 samlades alla uppgifter in till LBR genom postenkäter till jordbruksföretagen. Därefter har information från Jordbruksverkets administrativa register i huvudsak använts som underlag. Dessa register är i första hand registret för jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd och det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till LBR genom kompletterande enkäter.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden

Län, kommun och församling

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län* och till en del även för *kommuner* och *församlingar*. De två sistnämnda redovisas dock inte i Jordbruksstatistisk årsbok.

Under årens lopp har ändringar av gränser skett och även delningar och sammanslagningar av områden. I allmänhet används i statistikredovisningen den indelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker ofta en omräkning till den senast gällande indelningen.

Naturliga jordbruksområden

Produktionsområden och riksområden

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden.* Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t.ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden.* De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 2000 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden.

Dessa kan i sin tur sammanföras till tre *riksområden*. De tre riksområdena sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena Götaland, Svealand och Norrland.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen nedan.

3 Riksområden

8 Produktionsområden
- 18 Produktionsområden
  - 61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)
- 01 Skåne-Hallands slättbygd
  - 19 F.d. Kristianstads län, slättbygden
  - 22 F.d. Malmöhus län, slättbygden
  - 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)
- 02 Sydsvenska mellanbygden
  - 10 Kalmar län, Kalmarslätten
  - 16 Blekinge län, slättbygden
  - 18 F.d. Kristianstads län, mellanbygden
  - 21 F.d. Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
  - 13 Kalmar län, Öland
  - 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)
- 04 Östgötaslätten
  - 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av
  - 27 F.d. Älvsborgs län, slättbygden
  - 31 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
  - 32 F.d. Skaraborgs län, Falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)
- 05 Vänerslätten, del av
  - 35 Värmlands län, slättbygden
  - 62 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
- 06 Mälar- och Hjälmarbygden
  - 01 Stockholms län
  - 02 Uppsala län
  - 03 Södermanlands län
  - 40 Örebro län, slättbygden
  - 43 Västmanlands län, slättbygden

2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)
- 07 Sydsvenska höglandet
  - 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
  - 08 Jönköpings län
  - 09 Kronobergs län
  - 12 Kalmar län, skogsbygden
  - 15 Blekinge län, skogsbygden
  - 17 F.d. Kristianstads län, skogsbygden
  - 20 F.d. Malmöhus län, skogsbygden
  - 24 Hallands län, skogsbygden
  - 30 F.d. Älvsborgs län, södra höglandet
  - 34 F.d. Skaraborgs län, sydöstra höglandet
  - 61 F.d. Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
- 08 Östsvenska dalbygden
  - 07 Östergötlands län, södra kustlandet
  - 11 Kalmar län, norra kustlandet
- 09 Västsvenska dalbygden
  - 25 Hallands län, norra Halland
  - 26 F.d. Göteborgs och Bohus län, utom södra höglandet
  - 28 F.d. Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)
- 10 Södra Bergslagen
  - 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
  - 33 F.d. Skaraborgs län, nordöstra höglandet
  - 39 Örebro län, södra skogsbygden
- 11 Västsvenska Dalsjöområdet
  - 29 F.d. Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
  - 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
- 12 Norra Bergslagen
  - 37 Värmlands län, Bergslagen
  - 41 Örebro län, Bergslagen
  - 42 Västmanlands län, Bergslagen
  - 44 Dalarns län, Bergslagen
- 13 Östra Dalarna-Gästrikland
  - 45 Dalarnas län, östra Dalarna
  - 48 Gävleborgs län, Gästrikland

3 Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)
- 14 Kustlandet i nedre Norrland
  - 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
  - 51 Västernorrlands län, kustlandet
- 16 Nordsvenska mellanbygden
  - 38 Värmlands län, norra Värmland
  - 46 Dalarnas län, mellanbygden
  - 50 Gävleborgs län, inlandet
  - 52 Västernorrlands län, inlandet
  - 55 Jämtlands län, mellanbygden
- 17 Jämtländska silurområdet
  - 54 Jämtlands län, silurområdet

8 Övre Norrland (Nö)
- 15 Kustlandet i övre Norrland
  - 57 Västerbottens län, kustlandet
  - 59 Norrbottens län, kustlandet
- 18 Fjäll- och moränbygden
  - 47 Dalarnas län, fjällbygden
  - 56 Jämtlands län, fjällbygden
  - 58 Västerbottens län, inlandet
  - 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvats beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fem av dessa är fjällområden för vilka skördeuppgifter inte längre insamlas.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen i SKO. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Sedan 1996 är 170 församlingar delade på olika skördeområden.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna, t.ex. särskilda områden för administrering av stöden till jordbruket (stödområden).

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är den regionala indelningen som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av tre landsdelar, NUTS 2 av åtta riksområden och NUTS 3 av län. NUTS 2 områdena överensstämmer ej med våra åtta produktionsområden. Inom lantbruksstatistiken tillämpas NUTS 2 endast för rapportering till EU:s statistikbyrå (EUROSTAT).

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabelldel. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1998:1.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. Lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Sverige
Sweden

Indelningen i 8
produktionsområden

*The division in 8
production areas*

1 Götalands södra slättbygder (Gss)
2 Götalands mellanbygder (Gmb)
3 Götalands norra slättbygder (Gns)
4 Svealands slättbygder (Ss)
5 Götalands skogsbygder (Gsk)
6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)
7 Nedre Norrland (Nn)
8 Övre Norrland (Nö)

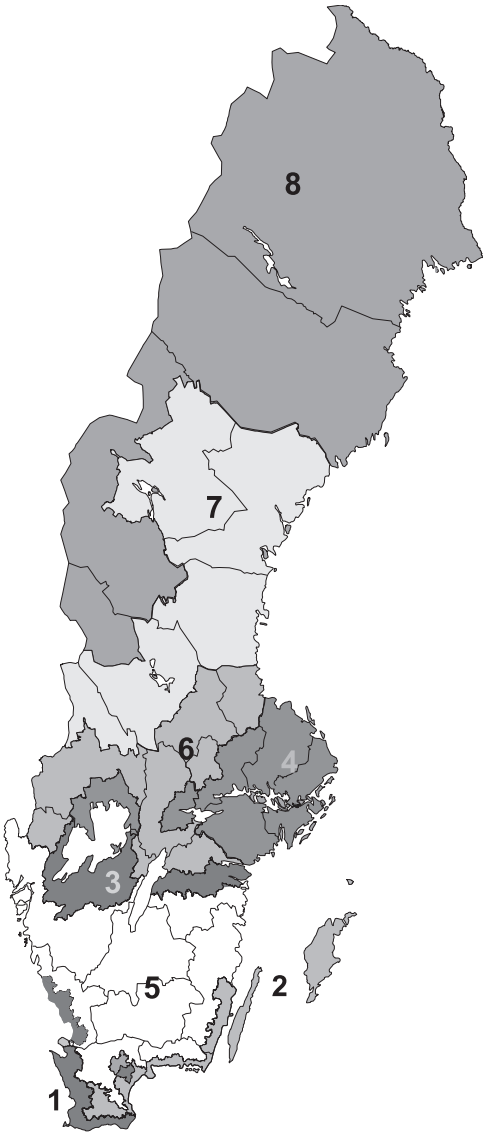

Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om jordbruksstatistik i övrigt kan i första hand göras till Charlotta Olsson och Lea Wedén vid SCB:s avdelning för regioner och miljö i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är: SCB, 701 89 Örebro.

Kvalitetsdeklaration

När det gäller årsboksuppgifternas kvalitet hänvisas till:

- angivna källor
- sidan Statistik på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se
- SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksstatistikens organisation

Ansvaret för den svenska officiella statistiken är fördelat på 27 statistikansvariga myndigheter. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistiken finns hos SCB och hälften av ansvaret fördelas på övriga 26 statistikansvariga myndigheter.

Jordbruksverket är statistikansvarig myndighet för den jordbruksstatistik och vattenbruksstatistik som ingår under statistikområdet Jord- och skogsbruk, fiske enligt Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100).

Vid sidan av ansvaret för en del av den officiella statistiken har SCB ett övergripande ansvar för samordning och bevakning av systemet Sveriges officiella statistik (SOS).

Avgränsning av livsmedelssektorn

I merparten av den näringsgrensindelade statistiken i Sverige används Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) för klassificering av arbetsställen. SNI har som bas EU:s näringsgrensindelning NACE, Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne. NACE är i sin tur samordnad med den av FN utarbetade standarden ISIC (International Standard Industrial Classification).

Från 1 januari 2008 används nya versioner av svensk näringsgrensindelning – SNI 2007 och EU:s näringsgrensstandard – NACE Rev 2.

SNI 2007 är liksom föregångarna SNI 2002 och SNI 92 samordnad med NACE. Detta innebär att SNI 2007 är identisk med NACE på de fyra första nivåerna och skapar därefter nationella indelningar genom att lägga till en femte nivå.

SNI 2007 är en hierarkisk indelning med fem nivåer. Den första nivån (Avdelning) anges av en bokstav – t.ex. **C**, Tillverkning. Den andra nivån (Huvudgruppen) anges med två siffror med efterföljande punkt – t.ex. **10.**, Livsmedelsframställning. De därpå följande nivåerna (Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp) anges med vardera en siffra – t.ex. **10.1**, Beredning och hållbarhetsbehandling av kött och köttvaror, **10.11**, Beredning och hållbarhetsbehandling av kreatursköttt samt **10.111**, Kreatursslakt.

Jämfört med SNI 2002 har SNI 2007 fler detaljgrupper. I de fall Sverige inte använder sig av nationella indelningar läggs en nolla till NACE:s fyrsiffriga kod. Är den femte siffran däremot inte en nolla finns en detaljgrupp som är specifik för svensk näringsgrensindelning.

Nedan redovisas de branscher enligt SNI 2007 (Avdelning/Huvudgrupp/Detaljgrupp) som har intresse för livsmedelsstatistiken. Redovisningen innebär inget slutligt ställningstagande till vilka branscher som skall anses konstituera ”livsmedelssektorn”.

I en särskild avdelning nedan redovisas branscher inom vilka verksamheter med anknytning till livsmedel kan förekomma utan att man därmed kan hänföra branschen till sektorn ”livsmedel”, t.ex. transportverksamhet och förpackningstillverkning.

”Livsmedelsbranscher” beskrivna enligt SNI 2007

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
A	**JORDBRUK, SKOGSBRUK OCH FISKE**
01.110	Odling av spannmål (utom ris), baljväxter och oljeväxter
01.120	Odling av ris
01.131	Potatisodling
01.132	Sockerbetsodling
01.133	Odling av grönsaker (köksväxter) på friland
01.134	Odling av grönsaker (köksväxter) i växthus
01.135	Svampodling m.m.
01.140	Odling av sockerrör
01.160	Odling av fiberväxter
01.199	Odling av övriga ett- och tvååriga växter
01.210	Odling av druvor
01.220	Odling av tropiska och subtropiska frukter
01.230	Odling av citrusfrukter
01.240	Odling av kärnfrukter och stenfrukter
01.250	Odling av andra frukter och bär samt nötter
01.260	Odling av oljehaltiga frukter
01.270	Odling av växter för dryckesframställning
01.280	Odling av kryddväxter, drog- och medicinalväxter
01.410	Mjölkproduktion och uppfödning av nötkreatur av mjölkras
01.420	Uppfödning av andra nötkreatur och bufflar
01.450	Uppfödning av får och getter
01.461	Uppfödning av smågrisar
01.462	Uppfödning av slaktsvin
01.471	Äggproduktion (för försäljning)
01.472	Uppfödning av fjäderfä, ej äggproduktion
01.491	Renskötsel
01.499	Övrig uppfödning av andra djur
01.500	Blandat jordbruk
01.610	Service till växtodling
01.620	Service till husdjursskötsel
01.630	Bearbetning av skördade växter
01.640	Bearbetning av utsäde
01.700	Jakt och service i anslutning härtill
02.300	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä
03.111	Trålfiske i saltvatten
03.119	Övrigt saltvattensfiske
03.120	Sötvattensfiske
03.210	Fiskodling i saltvatten
03.220	Fiskodling i sötvatten
C	**TILLVERKNING**
10.111	Kreatursslakt
10.112	Styckning av kött
10.120	Beredning och hållbarhetsbehandling av fjäderfäkött
10.130	Charkuteri- och annan köttvarutillverkning
10.200	Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk samt skal- och blötdjur
10.310	Beredning och hållbarhetsbehandling av potatis
10.320	Juice- och safttillverkning
10.390	Annan beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
10.410	Framställning av oljor och fetter
10.420	Matfettstillverkning
10.511	Osttillverkning
10.519	Annan mejerivarutillverkning
10.520	Glasstillverkning
10.611	Mjöltillverkning
10.612	Tillverkning av frukostflingor, mixer och andra livsmedelsberedningar av kvarnprodukter
10.620	Stärkelsetillverkning
10.710	Tillverkning av mjukt matbröd och färska bakverk
10.721	Knäckebrödstillverkning
10.722	Tillverkning av kex och konserverade bakverk
10.730	Tillverkning av pastaprodukter
10.810	Sockertillverkning
10.821	Tillverkning av sockerkonfektyrer
10.822	Tillverkning av choklad och chokladkonfektyrer
10.830	Framställning av te och kaffe
10.840	Tillverkning av senap, ketchup, kryddor och andra smaksättningsmedel
10.850	Tillverkning av lagad mat och färdigrätter
10.860	Tillverkning av homogeniserade livsmedelspreparat inklusive dietmat
10.890	Framställning av andra livsmedel
11.010	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker
11.020	Framställning av vin från druvor
11.030	Framställning av cider och andra fruktviner
11.040	Framställning av andra icke-destillerade jästa drycker
11.050	Framställning av öl
11.060	Framställning av malt
11.070	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska
G	**HANDEL; REPARATION AV MOTORFORDON OCH MOTORCYKLAR**
46.110	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, textilråvaror och textilhalvfabrikat
46.170	Provisionshandel med livsmedel, drycker och tobak
46.210	Partihandel med spannmål, råtobak, utsäde och djurfoder
46.230	Partihandel med levande djur
46.310	Partihandel med frukt och grönsaker
46.320	Partihandel med kött och köttvaror
46.330	Partihandel med mejeriprodukter, ägg, matolja och matfett
46.340	Partihandel med drycker
46.360	Partihandel med socker, choklad och sockerkonfektyrer
46.370	Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor
46.380	Partihandel med andra livsmedel, bl.a. fisk, skal- och blötdjur
46.390	Icke specialiserad partihandel med livsmedel, drycker och tobak
47.111	Varuhus- och stormarknadshandel, mest livsmedel, drycker och tobak
47.112	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
47.210	Specialiserad butikshandel med frukt och grönsaker
47.220	Specialiserad butikshandel med kött och charkuterier
47.230	Specialiserad butikshandel med fisk, skal- och blötdjur
47.241	Specialiserad butikshandel med bröd och konditorivaror
47.242	Specialiserad butikshandel med konfektyrer
47.250	Specialiserad butikshandel med alkoholhaltiga och andra drycker
47.291	Specialiserad butikshandel med hälsokost
47.299	Övrig specialiserad butikshandel med livsmedel
47.810	Torg- och marknadshandel med livsmedel, drycker och tobak
47.992	Ambulerande och tillfällig handel med livsmedel

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
I	**HOTELL- OCH RESTAURANGVERKSAMHET**
55.101	Hotellverksamhet med restaurangrörelse
56.100	Restaurangverksamhet
56.210	Cateringverksamhet vid enskilda evenemang
56.291	Drift av personalmatsalar
56.292	Centralköksverksamhet för sjukhus
56.293	Centralköksverksamhet för skolor, omsorgs- och andra institutioner
56.294	Cateringverksamhet för transportsektorn
56.299	Övrig cateringverksamhet
56.300	Barverksamhet

Branscher inom vilka verksamhet med anknytning till livsmedel förekommer

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
C	**TILLVERKNING**
10.910	Framställning av beredda fodermedel
20.150	Tillverkning av gödselmedel och kväveprodukter
20.200	Tillverkning av bekämpningsmedel och andra lantbrukskemiska produkter
22.220	Plastförpackningstillverkning
23.130	Tillverkning av buteljer, glasförpackningar och husgeråd av glas
28.300	Tillverkning av jord- och skogsbruksmaskiner
28.930	Tillverkning av maskiner för framställning av livsmedel, drycker och tobaksvaror
D	**FÖRSÖRJNING AV EL, GAS, VÄRME OCH KYLA**
35.300	Försörjning av värme och kyla
E	**VATTENFÖRSÖRJNING; AVLOPPSRENING, AVFALLSHANTERING OCH SANERING**
38.210	Behandling och bortskaffande av icke-farligt avfall
G	**HANDEL; REPARATION AV MOTORFORDON OCH MOTORCYKLAR**
46.610	Partihandel med jordbruksmaskiner och -utrustning
H	**TRANSPORT OCH MAGASINERING**
49.200	Järnvägstransport, godstrafik
49.410	Vägtransport, godstrafik
50.201	Reguljär sjötrafik över hav och kust av gods
50.202	Icke reguljär sjötrafik över hav och kust av gods
50.401	Reguljär sjötrafik på inre vattenvägar av gods
50.402	Icke reguljär sjötrafik på inre vattenvägar av gods
51.211	Reguljär lufttransport av gods
51.212	Icke reguljär lufttransport av gods
52.100	Magasinering och varulagring
52.241	Hamngodshantering
52.249	Övrig godshantering
52.290	Övriga stödtjänster till transport

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
M	**VERKSAMHET INOM JURIDIK, EKONOMI, VETENSKAP OCH TEKNIK**
71.200	Teknisk provning och analys
N	**UTHYRNING, FASTIGHETSSERVICE, RESETJÄNSTER OCH ANDRA STÖDTJÄNSTER**
77.310	Uthyrning och leasing av jordbruksmaskiner och jordbruksredskap
81.300	Skötsel och underhåll av grönytor
82.920	Förpackningsverksamhet
T	**FÖRVÄRVSARBETE I HUSHÅLL; HUSHÅLLENS PRODUKTION AV DIVERSE VAROR OCH TJÄNSTER FÖR EGET BRUK**
98.100	Hushållens produktion av diverse varor för eget bruk

Varuklassificering enligt SITC/KN

Avgränsningen av varugruppen jordbruksvaror och livsmedel i redovisningen av industrins varuproduktion och utrikeshandeln (kapitel 15 respektive 16) baseras på de redovisningar för utrikeshandeln med sådana varor, som Jordbruksverket publicerat sedan 1995. Uppdelningen på varor och varugrupper bygger på den av FN rekommenderade varugrupperingen SITC rev.4 (Standard International Trade Classification) i kombination med den inom EU tillämpade varunomenklaturen KN (Combined Nomenclature).

Fram t.o.m. 1994 tillämpades i den svenska utrikeshandelsstatistiken den internationellt överenskomna nomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System).

I produktionsstatistiken har KN använts sedan 1996. KN och HS är jämförbara på KN:s sexsiffernivå. KN-nomenklaturen bygger på Tulltaxan, i vilken tidvis kan ske ändringar som får till följd att samma KN-kod för en vara ej är tillämplig för samtliga år som ingår i tidsserierna. Indelningen på huvudgrupper utgår från produktgrupper enligt tvåsiffrig SITC medan underindelningarna följer KN.

I Jordbruksstatistisk årsbok sker också en specificering av varukoderna för förädlade livsmedel i tabell 16.5. Varugrupperingen ansluter till Exportrådet / Food From Swedens avgränsning av varuområdet. Jordbruksverket har vissa år publicerat statistik över exporten av förädlade livsmedel, se denna bilaga samt www.jordbruksverket.se.

Jordbruksvaror och livsmedel. Specificering på SITC-/KN-nummer

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
00	**Levande djur**	01	Levande djur
01	**Kött och köttvaror**		
	Nötkött	02.01	Kött av nötkreatur eller andra oxdjur, färskt eller kylt
		02.02	Kött av nötkreatur eller andra oxdjur, fryst
		02.06.10-29	Ätbara slaktbiprodukter av nötkreatur och andra oxdjur, färska, kylda eller frysta
		02.10.20	Kött av nötkreatur och andra oxdjur, saltat, i saltlake, torkat eller rökt
	Griskött	02.03	Kött av svin, färskt, kylt eller fryst
		02.06.30-49	Ätbara slaktbiprodukter av svin, färska, kylda eller frysta
		02.10.11-19	Kött av svin, saltat, i saltlake, torkat eller rökt
	Får-, lamm- och getkött	02.04	Kött av får eller get, färskt, kylt eller fryst
	Fjäderfäkött	02.07	Kött och ätbara slaktbiprodukter av höns av arten *Gallus domesticus*, ankor, gäss, kalkoner och pärlhöns, färska, kylda eller frysta
	Övrigt kött inkl. vilt	02.05	Kött av häst, åsna, mula eller mulåsna, färskt, kylt eller fryst
		02.06.80-90	Ätbara slaktbiprodukter av får, get, häst, åsna, mula och mulåsna, färska, kylda eller frysta
		02.08	Kött och ätbara slaktbiprodukter av kanin, hare, duvor samt andra djur, färska, kylda eller frysta
		02.10.91-93	Kött och ätbara slaktbiprodukter av primater, valar, delfiner och tumlare, manater och dugonger, sälar, sjölejon och valrossar och reptiler, saltat, i saltlake, torkat eller rökt samt ätbart mjöl av kött eller slaktbiprodukter
		02.10.99	Kött av häst, får, get, ren m.m. samt ätbara slaktbiprodukter av svin, nötkreatur eller andra oxdjur, fjäderfä m.m., saltat, i saltlake, torkat eller rökt samt ätbart mjöl av kött eller slaktbiprodukter
		03.07.6000, 6090	Sniglar, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, saltade eller i saltlake, torkade (exkl. rökta samt havssniglar)
	Beredda köttprodukter	16.01	Korv och liknande produkter av kött, slaktbiprodukter eller blod; beredningar av dessa produkter
		16.02.20-90	Kött, slaktbiprodukter och blod, beredda eller konserverade på annat sätt
		16.03	Extrakter och safter av kött, fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur
02	**Mejeriprodukter och ägg**		
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	04.01	Mjölk och grädde, inte koncentrerade och inte försatta med socker eller annat sötningsmedel
		04.02	Mjölk och grädde, koncentrerade eller försatta med socker eller annat sötningsmedel

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		04.03	Kärnmjölk, filmjölk, gräddfil, yoghurt, kefir och annan fermenterad eller syrad mjölk och grädde, även koncentrerade, försatta med socker eller annat sötningsmedel, smaksatta eller innehållande frukt, bär, nötter eller kakao
		04.04	Vassle, även koncentrerad eller försatt med socker eller annat sötningsmedel; produkter bestående av naturliga mjölkbeståndsdelar, även försatta med socker eller annat sötningsmedel, i.a.n.
	Smör och andra smörfetts-produkter	04.05	Smör inkl. dehydratiserat smör eller smörolja och andra fetter och oljor framställda av mjölk; bredbara smörfettsprodukter
	Glassvaror	21.05	Glassvaror, även innehållande kakao
	Ost och ostmassa	04.06	Ost och ostmassa
	Ägg och äggalbuminer	04.07	Fågelägg med skal, färska, konserverade eller kokta
		04.08	Fågelägg utan skal samt äggula, färska, torkade, ångkokta eller kokta i vatten, gjutna, frysta eller på annat sätt konserverade, även försatta med socker eller annat sötningsmedel
		35.02.11-19	Äggalbumin, ej tjänligt som människoföda
03	**Fisk, kräft och blötdjur m.m.**		
	Fisk, kräft- och blötdjur	03.01	Levande fisk
		03.02	Fisk, färsk eller kyld (exkl. fiskfiléer och annat fiskkött, även hackat och malet)
		03.03	Fisk, fryst (exkl. fiskfiléer och annat fiskkött enligt nr 0304)
		03.04	Fiskfiléer och annat fiskkött, även hackat eller malet, färska, kylda eller frysta
		03.05	Fisk, torkad, saltad eller i saltlake; rökt, även varmrökt fisk; mjöl, pulver och pelletar av fisk, lämpliga som livsmedel
		03.06	Kräftdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade eller i saltlake; rökta kräftdjur, även med skal, även kokta eller på annat sätt värmebehandlade före eller under rökningen; kräftdjur med skal, ångkokta eller kokta i vatten, även kylda, frysta, torkade, saltade eller i saltlake; mjöl och pelletar av kräftdjur, lämpliga som livsmedel
		03.07.10-59, 03.07.71-99	Blötdjur, (ej sniglar andra än havssniglar), även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade eller i saltlake; rökta blötdjur, även utan skal, även kokta eller på annat sätt värmebehandlade före eller under rökningen; mjöl och pelletar av blötdjur, lämpliga som livsmedel
		03.07.6010	Sniglar, rökta, även utan skal, även kokta eller på annat sätt värmebehandlade före eller under rökningen, men inte på annat sätt beredda (exkl. havssniglar)

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		03.08	Ryggradslösa vattendjur, andra än kräftdjur och blötdjur, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade eller i saltlake; rökta, även kokta eller på annat sätt värmebehandlade före eller under rökningen; mjöl och pelletar av andra ryggradslösa vattendjur än kräftdjur och blötdjur, lämpliga som livsmedel
	Beredningar av fisk, kräft- och blötdjur	16.04	Fisk, beredd eller konserverad; kaviar och kaviar-ersättning som framställts av fiskrom
		16.05	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vatten-djur beredda eller konserverade (exkl. rökta)
04	**Spannmål och varor därav**		
	Spannmål (exkl. ris)	10.01	Vete samt blandsäd av vete och råg
		10.02	Råg
		10.03	Korn
		10.04	Havre
		10.05	Majs
		10.07	Sorghum
		10.08	Bovete, hirs och kanariefrö; annan spannmål
	Mjöl, gryn, malt m.m.	11.01	Mjöl, finmalet av vete eller av blandsäd av vete och råg
		11.02	Mjöl, finmalet av spannmål, annat än av vete eller av blandsäd av vete och råg
		11.03	Krossgryn, grovt mjöl, inkl. fingryn och pelletar av spannmål
		11.04	Spannmål, bearbetad på annat sätt, t.ex. skalad, valsad, bearbetad till flingor eller pärlgryn, klippt eller gröpad samt groddar av spannmål, hela, valsade, bearbetade till flingor eller malda (exkl. finmalet mjöl av spannmål samt ris endast befriat från ytterskalet, helt eller delvis slipat ris och brutet ris)
		11.07	Malt, även rostat
	Ris	10.06	Ris
	Bakverk och bröd m.m.	19.05	Bröd, kakor, kex och andra bakverk, även inne-hållande kakao; nattvardsbröd, tomma oblatkaps-lar av sådana slag som är lämpliga för farmaceu-tiskt bruk, sigilloblater och liknande produkter av mjöl eller stärkelse
	Okokt pasta	19.02.11-19	Okokta pastaprodukter, inte fyllda eller på annat sätt beredda
	Övriga beredningar av spannmål och mjöl	19.01.2000	Mixer och deg för beredning av bakverk enl. nr 1905
		19.04	Livsmedelsberedningar erhållna genom svällning eller rostning av spannmål eller spannmålspro-dukter, t.ex. majsflingor; spannmål, annan än majs, i form av korn eller flingor eller andra bear-betade korn (exkl. mjöl och krossgryn), förkokt eller på annat sätt beredd, i.a.n.

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
05	**Frukt och köksväxter**		
	Färska och kylda grönsaker	07.01	Potatis, färsk eller kyld
		07.02	Tomater, färska eller kylda
		07.03	Kepalök ”vanlig lök”, schalottenlök, vitlök, purjolök och lök av andra *Allium*-arter, färska eller kylda
		07.04	Kål, färsk eller kyld
		07.05	Trädgårdssallat (*Lactuca sativa*) och cikoriasallat arter av släktet C*ichorium*, färska eller kylda
		07.06	Morötter, rovor, rödbetor, haverrot (salsifi), rotselleri, rädisor och liknande rotfrukter, färska eller kylda
		07.07	Gurkor, färska eller kylda
		07.08	Baljfrukter och baljväxtfrön, färska eller kylda
		07.09	Andra grönsaker, färska eller kylda
		12.10	Humle, färsk eller torkad, även mald, pulveriserad eller i form av pelletar; lupulin
		12.12.91-99	Sockerbetor, johannesbröd, sockerrör och cikoriarot, färska, kylda, frysta eller torkade, även malda; fruktkärnor och andra vegetabiliska produkter, inkl. orostad cikoriarot av variteten *Cichorium intybus sativum* av sådana slag som används främst som livsmedel, i.a.n.
	Frysta grönsaker	07.10	Grönsaker, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta
	Torkade eller tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- eller rotknölar	07.11	Grönsaker tillfälligt konserverade, t.ex. med svaveldioxidgas eller i saltlake, svavelsyrlighetsvatten eller andra konserverande lösningar, men olämpliga för direkt konsumtion i detta tillstånd
		07.12	Torkade grönsaker, hela, i bitar, skivade, krossade eller pulveriserade, men inte vidare beredda
		07.13	Baljväxtfrön, torkade, även skalade eller sönderdelade
		07.14	Maniok-, arrow- och salepsrot, jordärtskockor, batater (sötpotatis) och liknande rötter, stam- eller rotknölar med hög halt av stärkelse eller inulin, färska, kylda, frysta eller torkade hela eller i bitar och även i form av pelletar; märg av sagopalm
	Beredda potatisprodukter	11.05	Mjöl, pulver, flingor, korn och pelletar av potatis
		19.03	Tapioka och tapiokaersättningar, framställda av stärkelse, i form av flingor, gryn o.d.
		20.04.10	Potatis, beredd eller konserverad på annat sätt än med ättika eller ättikssyra, fryst
		20.05.20	Potatis, beredd eller konserverad på annat sätt än med ättika eller ättikssyra, inte fryst
	Övriga beredningar av grönsaker	11.06	Mjöl och pulver av baljväxtfrön enligt nr 0713, av sago eller av rötter, stam- eller rotknölar enligt nr 0714 eller av produkter enligt kap. 8
		20.01.10	Gurkor beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		20.01.9020-9070, 9097	Grönsaker, frukt, bär, nötter och andra ätbara växtdelar, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra (exkl. gurka och mango chutney)
		20.02	Tomater, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra
		20.03	Svampar och tryffel, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättikssyra
		20.04.90	Andra grönsaker samt blandningar av grönsaker, beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, frysta, andra än produkter enligt nr 2006
		20.05.40-99	Andra grönsaker (ärter, bönor, sparris, oliver, sockermajs, bambuskott m.m.), beredda eller konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, inte frysta, andra än produkter enligt nr 2006
	Färsk, kyld, torkad eller tillfälligt konserverad frukt, bär och nötter	08.01	Kokos-, para- och cashewnötter, färska eller torkade, även skalade
		08.02	Andra nötter, färska eller torkade, även skalade
		08.03	Bananer, inbegripet. mjölbananer, färska eller torkade
		08.04	Dadlar, fikon, ananas, avokado, guava, mango och mangostan, färska eller torkade
		08.05	Citrusfrukter, färska eller torkade
		08.06	Vindruvor, färska eller torkade
		08.07	Meloner, inkl. vattenmeloner och papayafrukter, färska
		08.08	Äpplen, päron och kvittenfrukter, färska
		08.09	Aprikoser, körsbär, persikor inkl. nektariner, plommon och slånbär, färska
		08.10	Annan frukt och andra bär (jordgubbar och smultron, hallon, björnbär, mullbär, loganbär, tranbär, blåbär och andra bär av släktet *Vaccinium*, kiwifrukter, durian, persimoner m.m.), färska
		08.12	Frukt, bär och nötter, tillfälligt konserverade, t.ex. med svaveldioxidgas eller i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten eller andra konserverande lösningar men olämplig för direkt konsumtion i detta tillstånd
		08.13	Frukt och bär (aprikoser, plommon, äpplen, persikor, päron, papaya, tamarinder m.m.), torkade, med undantag av frukt enligt nr 0801–0806; blandningar av nötter eller av torkad frukt eller torkade bär enligt detta kapitel
		08.14	Skal av citrusfrukter eller meloner, färska, frysta, torkade eller tillfälligt konserverade i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten eller andra konserverande lösningar
	Fryst frukt och bär	08.11	Frukt, bär och nötter, även ångkokta eller kokta i vatten, frysta, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	Saft, sylt och marmelad	20.07.91-99	Sylter, frukt- och bärgeléer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär eller nötter, erhållna genom kokning, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel; andra än homogeniserade beredningar
		20.09	Frukt- och bärsaft, inkl. druvmust, samt grönsaksaft, ojäst och utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker eller annat sötningsmedel
	Övriga beredningar av frukt och bär	20.01.9010	Mango chutney, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra
		20.01.9091, 9092	Palmhjärtan, guava, mango, mangostan, melonträdfrukter ”papaya”, tamarinder, cashewäpplen, litchiplommon, jackfrukter, sapodillafrukter, passionsfrukter, carambola, pitahay, kokos-, para-, cashew-, pekan-, areka-”betel-”, kola- och macadamianötter, beredda eller konserverade med ättika eller ättiksyra
		20.08	Frukt, bär, nötter och andra växtdelar, på annat sätt beredda eller konserverade, med eller utan tillsats av socker, annat sötningsmedel eller alkohol, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans
06	**Socker, sockervaror m.m.**		
	Socker, melass och honung	04.09	Naturlig honung
		17.01	Socker från sockerrör eller sockerbetor samt kemiskt ren sackaros, i fast form
		17.02	Annat socker, inkl. kemiskt ren laktos, maltos, glukos och fruktos, i fast form; sirap och andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen eller färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör
		17.03	Melass erhållen vid utvinning eller raffinering av socker
	Sockerkonfektyrer	17.04	Sockerkonfektyrer, inkl. vit choklad, inte innehållande kakao
		20.06	Grönsaker, frukt, bär, nötter, fruktskal och andra växtdelar, konserverande med socker ”avrunna, glaserade eller kanderade”
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**		
	Kaffe och kaffeersättningar	09.01	Kaffe, även rostat eller befriat från koffein; skal och hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden
		21.01.11-12	Extrakter, essenser och koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av kaffe
		21.01.30	Cikoriarot, rostad och andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser och koncentrat av dessa produkter
	Choklad och kakaoberedningar	18.06	Choklad och andra livsmedelsberedningar innehållande kakao
	Te, kakao och kryddor	09.02	Te, även aromatiserat

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		09.03	Matte
		09.04	Peppar av släktet *Piper*; frukter av släktena *Capsicum* och *Pimenta*, torkade, krossade eller malda
		09.05	Vanilj
		09.06	Kanel och kanelknopp
		09.07	Kryddnejlikor, nejlikstjälkar och modernejlikor
		09.08	Muskot, muskotblomma och kardemumma
		09.09	Anis, stjärnanis, fänkål, koriander, spiskummin, kummin och enbär
		09.10	Ingefära, saffran, gurkmeja, timjan, lagerblad, curry och andra kryddor
		18.01	Kakaobönor, hela eller krossade, även rostade
		18.02	Kakaoskal och annat kakaoavfall
		18.03	Kakaomassa, även avfettad
		18.04	Kakaosmör (fett och olja)
		18.05	Kakaopulver utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel
		21.01.20	Extrakter, essenser och koncentrat av te eller matte samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser eller koncentrat eller på basis av te eller matte
08	**Djurfoder**		
		12.13	Halm, agnar och skal av spannmål, oberedda, även hackade, malda, pressade eller i form av pelletar
		12.14	Kålrötter, foderbetor och andra foderrotfrukter, hö, lusern ”alfalfa”, klöver, esparsett, foderkål, lupiner, vicker och liknande djurfoder, även i form av pelletar
		23	Återstoder och avfall från livsmedelsindustrin; beredda fodermedel
09	**Diverse livsmedelsprodukter**		
	Soppor, såser och buljonger	21.03	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver och beredd senap
		21.04.10	Soppor och buljonger samt beredningar för tillredning av soppor eller buljonger
	Margarin och annat matfett	15.17	Margarin; ätbara blandningar och beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor enligt nr 1516
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19.01.10	Livsmedelsberedningar avsedda för barn, i detaljhandelsförpackningar
		19.01.90	Livsmedelsberedningar av andra slag (inkl. maltextrakt m.m.)

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		19.02.20-40	Pastaprodukter; fyllda, även kokta eller på annat sätt beredda; kokta eller på annat sätt beredda, ofyllda samt couscous; även beredda
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	04.10	Sköldpaddsägg, fågelbon och andra ätbara produkter av animaliskt ursprung, i.a.n.
		16.02.10	Homogeniserade beredningar av kött, slaktbiprodukter och blod och som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g, för försäljning som barnmat eller för dietiskt ändamål
		20.05.10	Grönsaker, i form av fint homogeniserade beredningar som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g för försäljning som barnmat eller för dietiskt ändamål
		20.07.10	Sylter, frukt- och bärgeléer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär eller nötter, erhållna genom kokning, med eller utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel, i form av homogeniserade beredningar som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g för försäljning som barnmat eller för dietiskt ändamål
		21.02	Jäst ”aktiv eller inaktiv”; andra encelliga mikroorganismer, döda med undantag av vacciner enligt nr 3002; beredda bakpulver
		21.04.20	Livsmedelsberedningar av den art som används som näringsmedel avsedda för barn eller för dietbruk, bestående av homogeniserade blandningar av två eller flera grundbeståndsdelar såsom kött, fisk, grönsaker eller frukt, i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g
		21.06.10	Proteinkoncentrat och texturerade proteiner
		21.06.9020	Sammansatta alkoholhaltiga beredningar av sådana slag som används för framställning av drycker och med en verklig alkoholhalt av > 0,5 volymprocent (exkl. beredningar baserade på luktämnen)
		21.06.9030-9098	Livsmedelsberedningar; sirap och andra sockerlösningar av isoglukos, aromatiserade eller färgade samt beredningar i.a.n., innehållande >=1,5 viktprocent mjölkfett, >=5 viktprocent sackaros eller isoglukos, >=5 viktprocent druvsocker eller >=5 viktprocent stärkelse
		22.09	Ättika, jäsningsättika och ättiksersättning av ättikssyra
11	**Drycker**		
	Starksprit	22.08	Etylalkohol, odenaturerad med alkoholhalt av <80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker
	Vin	22.04	Vin av färska druvor, inkl. vin som tillsats alkohol; druvmust i jäsning med verklig alkoholhalt >0,5 volymprocent eller med ett innehåll av tillsatt alkohol >0,5 volymprocent enligt nr 2009
		22.05	Vermouth och annat vin av färska druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen
	Övriga drycker med alkohol	22.03	Maltdrycker

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		22.06	Drycker, jästa, t.ex. äppelvin ”cider”, päronvin och mjöd; blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker och alkoholfria drycker, i.a.n.
	Drycker utan alkohol	22.01	Vatten, inkl. naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller av aromämne; is och snö
		22.02	Vatten, inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten, med tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller av aromämne, samt andra alkoholfria drycker (exkl. frukt- och bärsaft samt grönsaks-saft enligt nr 2009)
12	**Tobak och tobaksvaror**	24	Tobak samt varor tillverkade av tobaksersättning
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**		
		12.01	Sojabönor, även sönderdelade
		12.02	Jordnötter, även skalade eller sönderdelade men inte rostade eller på annat sätt tillagade
		12.03	Kopra
		12.04	Linfrön, även sönderdelade
		12.05	Raps- och rybsfrön, även sönderdelade
		12.06	Solrosfrön, även sönderdelade
		12.07	Andra oljeväxtfrön och oljehaltiga frukter, även sönderdelade
		12.08	Mjöl av oljeväxtfrön eller oljehaltiga frukter (exkl. mjöl av senapsfrön)
4	**Oljor och fetter**		
		02.09	Svinfett, inte innehållande magert kött och fjäderfäfett, inte utsmälta eller på annat sätt extraherade, färskt, kylt, fryst, saltat, i saltlake, torkat eller rökt
		15.01	Ister, annat svinfett och fjäderfäfett, utsmälta eller på annat sätt extraherade (exkl. solarstearin och isterolja enligt nr 0209 och 1503)
		15.02	Fetter av nötkreatur, andra oxdjur, får eller getter, andra än sådana enligt nr 1503
		15.03	Solarstearin, isterolja, oleostearin, oleomargarin och talgolja, inte emulgerade, blandade eller på annat sätt beredda
		15.04	Fetter och oljor av fisk eller havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.05	Ullfett och fettartade ämnen erhållna ur ullfett, inkl. lanolin
		15.06	Andra animaliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.07	Sojabönolja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		15.08	Jordnötsolja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.09	Olivolja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.10	Andra oljor erhållna enbart ur oliver samt fraktioner av sådana oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade, inkl. blandningar av dessa oljor eller fraktioner med oljor eller fraktioner enligt nr 1509
		15.11	Palmolja och fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.12	Solrosolja, saffrolja och bomullsfröolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.13	Kokosolja, palmkärnolja och babassuolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.14	Raps-, rybs- och senapsolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.15	Andra icke flyktiga vegetabiliska fetter och oljor, inkl. jojobaolja, samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.16	Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, som helt eller delvis hydrerats, omförestrats, även internt, eller elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade
		15.18	Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor samt fraktioner av sådana fetter eller oljor, kokta, oxiderade, dehydratiserade, faktiserade, blåsta, polymeriserade genom upphettning i vakuum eller i inert gas eller på annat sätt kemiskt modifierade, med undantag av produkter enligt nr 1516; oätliga blandningar eller beredningar av animaliska eller vegetabiliska fetter eller oljor eller av fraktioner av olika fetter eller oljor enligt detta kap. 15, i.a.n.
		15.21	Vegetabiliska vaxer (andra än triglycerider), bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti ”valrav”, även raffinerade eller färgade
		15.22	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor eller andra fettartade ämnen eller av animaliska eller vegetabiliska vaxer

Varuklassificering i tabell 16.5 (Förädlade livsmedel)

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	
Styckat nötkött	**02.01.**20,30, **02.02.**20,30
Styckat griskött	**02.03.**12,19,22,29
Styckat får- lamm- och getkött	**02.04.**22,23,42,43,50
Styckat fjäderfäkött	**02.07.**13,14,26,27,35,36,43,44,45,53,54,55,60 (exkl.**02.07.**6005)
Övrigt styckat kött	**02.08.**10,30,40,50,60,90
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	**02.10.**11,12,19,20,91,92,93,99
Beredningar av kött	**16.01.**00, **16.02.**10,20,31,32,39,41,42,49,50,90
Mejeri- och äggprodukter	
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	**04.02.**10,21,29,91,99
Yoghurt	**04.03.**10
Fil, gräddfil m.m.	**04.03.**90
Smör, konsumentförpackat	**04.05.**1011
Ost och ostmassa	**04.06.**10,20,30,40,90
Glassvaror	**21.05.**00
Äggprodukter	**04.07, 04.08**
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	**03.04**
Torkad, saltad eller rökt fisk	**03.05**
Beredda sillprodukter	**16.04.**12
Övriga beredda fisk- och skaldjursprodukter	**03.06.**1105,1205,1405,1510,1610,1710,1905,2110, 2230,2410,2510,2610,2710,2905, **03.07.**1910,2905,3905,4905,5905,6010,7910,8910, 9910, **03.08.**1910,2910,3030,9030, **16.04.**11,13,14,15,16,17,19,20,30,31,32, **16.05.**10,20,21,29,30,40,51,52,53,54,55,56,57,58,59, 61,62,63,69,90
Beredningar av spannmål	
Mixer och deg för beredning av bakverk	**19.01.**20
Knäckebröd	**19.05.**10
Skorpor	**19.05.**40
Kakor och kex	**19.05.**20,31
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	**19.05.**32,90
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	**11.04, 19.02.**11,19, **19.04.**10,20,30,90

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda frukter och grönsaker	
Frysta grönsaker	**07.10**
Beredda potatisprodukter	**20.04.**10, **20.05.**20
Andra beredningar av grönsaker	**20.01.**10,90, **20.02.**10,90, **20.03.**10,20,90, **20.04.**90, **20.05.**10,40,51,59,60,70,80,91,99
Frysta blåbär	**08.11.**9050
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	**08.11.**10,20,90 (exkl. **08.11.**9050), **08.12, 08.13, 08.14**
Saft	**20.09**
Sylt och marmelad	**20.07**
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	**20.06.**00, **20.08**
Sockerkonfektyrer	**17.04**
Kaffe, te, kakao m.m.	
Rostat kaffe	**09.01.**21,22
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	**21.01.**11,12
Te samt essenser och koncentrat av te	**09.02.**10,20,30,40, **21.01.**20
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	**18.03.**10,20, **18.04.**00, **18.05.**00
Chokladprodukter och chokladpulver	**18.06**
Diverse livsmedel	
Såser och beredningar för såser	**21.03**
Soppor och buljonger	**21.04.**10
Fast margarin	**15.17.**10
Flytande margarin och annat matfett	**15.17.**90
Välling m.m.	**19.01.**10
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	**04.05.**20, **04.10**, **21.04.**20, **21.06.**10,90
Drycker	
Vodka	**22.08.**60
Annan starksprit	**22.08.**20,30,40,50,70,90
Vin	**22.04**
Öl och cider m.m.	**22.03**, **22.06**
Övriga drycker med alkohol	**22.05**
Mineralvatten, läsk m.m.	**22.01**, **22.02**
Oljor och fetter	**02.09, 15.01, 15.02, 15.03, 15.04, 15.05, 15.06, 15.07, 15.08, 15.09, 15.10, 15.11, 15.12, 15.13, 15.14, 15.15, 15.16, 15.18, 15.21, 15.22**

Swedish-English vocabulary

Letter Åå, Ää and Öö at the end of the list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktiv substans	Active substance
Aktuell	Current; present
Alkoholfria drycker	Non-alcoholic beverages
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Alvarbete	Grazed alvar
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium
Amkor	Suckler cows
Ammoniak	Ammonia
Andel	Proportion; share; percentage
Andra	Other
Andra orsaker	Other reasons
Anhöriga	Relatives; family members
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan	Other
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan mark	Other ground
Annan sallat	Other kind of lettuce
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Användning	Use
Användning inom	Used in
Apelsiner	Oranges
Arbete	Work; job; occupation
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetskraft	Labour force; labour
Arbetskraftsenheter	Annual Work Units, AWU
Arbetskraftsundersökningen (AKU)	The Labour Force Survey (LFS)
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsmaskin	Working machine
Arbetsställe	Establishment; workplace; local unit
Arbetstagare	Employee; worker
Arbetstid	Working hours
Arbetstimmar	Working hours
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area aid
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrendepriser	Rental prices
Arrenderad	Held on lease
Avbrutna	Discontinued
Avdrag	Deduction
Avelssvin	Pigs for breeding
Avkastning	Yield
Avkastningsnivå	Yield level
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avräknad	Discounted

Avräkningsprisindex	Output price index
Avse	Concern; refer to
Avskrivning	Depreciation
Avslutad	Completed
Avstånd	Distance
Avsändningsland	Country of origin

B

Bagge	Ram
Baljväxt	Leguminous plant
Baspriser	Basic prices
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built-up; developed
Befolkning	Population
Behandlad	Processed
Bekämpningsmedel	Pesticides
Bekämpningsmedelsrester	Pesticide residues
Belopp	Amount; sum
Ben	Leg
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Beslut	Decision
Bestämmelseland	Country of destination
Besådd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Temporary grazings
Betmassa	Beet pulp
Betningsmedel	Seed disinfectant
Betor	Beet
Bevarande	Preservation
Bevattning	Irrigation
Beviljad	Allowed
Bidrag	Grant; subsidy
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Biodiversity and cultural values
Biprodukt	By-product
Bisamhälle	Bee colony
Bisyssla	Side-line occupation
Blandad	Mixed
Blandsäd	Mixed grain
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bortfall	Nonresponse
Bostad	Dwelling; housing
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadshus	Residental building
Branschindelning	Division in branches
Bredband	Broadband
Brukare	Holder; farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruna bönor	Brown beans
Brutto	Gross
Bruttonationalprodukt (BNP)	Gross domestic product (GDP)
Bruttoton	Gross tonnage

Buffel	Buffalo
Byggnad	Building
Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byte	Exchange
Bänkgård	Frame; hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berrybush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Böcker	Books
Bönor	Beans

C

Certifierad	Fully converted
Charkuterivaror	Cured meat and provision
Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka; ca	About; around
Cistern	Cistern
Container	Container

D

Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of; share
Delad	Separated
Delbranscher	Sub-branches
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Detaljhandel	Retail trade
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbesättning	Animal stock
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurhållning	Animal husbandry
Djurhälsovård	Animal health service
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dos	Dose
Dricksvatten	Drinking-water
Dricksvattenanläggning	Drinking-water structure
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsöverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dryckesvaror	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dränering	Drainage
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Därunder	Less
Däröver	More
Dödsbo	Estate of a deceased person

E

Efterlikvid	Final price adjustment

Egenföretagare	Self-employed person
Egentlig	Real; actual
Eget	Own
Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekologisk djurhållning	Organic farming with animals
Ekologisk odling	Organic farming
Ekonomi	Economy
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Ekonomisk	Economic; financial
Elektricitet	Electricity
Emballage	Packing
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit; entity
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusive	Excluding
Exportör	Exporter
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification
Extrapriser	Bargain prices

F

Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinkomst	Factor income
Faktorpris	Factor price
Familjemedlem	Member of the family
Fasta priser	Constant prices; fixed prices
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiskare	Fisherman
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fiskprodukter	Fish products
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Foderråvara	Fodder primary product
Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground

Frilandsodling	Outdoor cultivation
Fritidshästar	Spare-time horses
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Fruktträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person; physical person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Fångst	Catch
Fångstmängd	Quantity
Får	Sheep
Fårkött	Mutton
Fäbodbete	Mountain pasture
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskpotatis	New potatoes
Färskt, kylt och djupfryst	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Self employed (person); holder
Företagsinkomst, netto	Entrepreneurial income
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagsstöd	Enterprise Support
Företagstyp	Type of holding
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förnödenheter	Neccessities, requirements
Förpröva	Pre-test
Församling	Parish
Första	First
Första skörd	First cut
Försålda mängder	Sold quantities
Försäljning	Sale
Försäljningsställe	Point of sale; outlet
Försörjningsbalans	Balance of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbetande (befolkning)	Economically active (population), gainfully employed (population)
Förvärvsarbete	Gainful employment
Förvärvskälla	Source of income
Förädlad	Processed; refined
Förädling	Improvement; processing
Förädlingsvärde	Value added

G

Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat

Gifter	Poisons
Glas	Glass
Godis	Sweets
Godkänd	Approved
Gram	Gram
Griskött	Pork
Grossist	Wholesale dealer; wholesaler
Grovfoder	Coarse fodder
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gränsskydd	Marginal protection
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gårdsstöd	Single farm payment
Gåva	Gift
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plains district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plains districts in southern Götaland

H

Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Hampa	Hemp
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelsmarginaler	Margins by trade
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden; the whole country
Hela världen	The whole world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemmatillverkat	Home produced
Hemslakt	Home slaughter
Hjortdjur	Deer
Hondjur	Female animal
Honung	Honey
Husdjur	Livestock
Husdjursskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållssvinn	Household waste
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hälften av	Half of
Hälsovådlig	Insanitary
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat

Hö	Hay
Högst	At most
Höns	Fowls
Höst	Autumn
Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumnsown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumnsown cerals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Höstvete	Winter wheat

I

Icke	Not
Idisslare	Ruminant
Ilandföringar	Landings
Import	Imports
Importör	Importer
Indelning	Division; classification; breakdown
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industristatistik	Industrial statistics
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inrikeshandelsstatistiken	The domestic trade statistics
Inräknad	Included
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Intäktsfördelning	Breakdown of turnover
Inventarier (levande)	Livestock
Inventarier (döda)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invånare	Inhabitant; resident
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Invägning	Weighing in
Isbergssallat	Iceberg lettuce

J

Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksaktiviteter	Agricultural activities
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses

Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitisk	Agricultural policy
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Jämförbar	Comparable
Jämförbarhet	Comparability

K

Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättningar	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalkon	Turkey
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kameler	Camels
Kapitalkostnad	Cost of capital
Karaktäristisk	Characteristic
Karens	Qualifying period
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kemisk-tekniska artiklar	Chemico-technical articles
Knölar	Tubers
Kokos	Coconut
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kommersiell verksamhet	Commercial activity
Kommun	Municipality
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Koncessionssamebyar	Concession samivillages
Kondensmjölk	Condensed milk
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konservärter	Processing peas
Konsumentprisindex (KPI)	Consumer price index (CPI)
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kontroll	Control
Kontrolluppgift	Salary statement
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigering	Correction
Kostnad	Cost
Kraftuttag	Power take-off
Kreatur	Livestock
Kronor	Swedish kronor (SEK)
Krukväxter	Potted plants
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures

Kurser	Training courses
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvartal	Quarter of a year
Kviga	Heifer
Kvinnor	Women
Kvinnlig	Female
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kålrötter	Swedish turnips
Källa (ursprung)	Source
Kärnmjölk	Buttermilk
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Köpkraftsparitet	Purchasing power parity
Körsbär	Cherries
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttkonserver	Canned meat
Köttras	Beef cattle

L

Lager	Stock
Lagerändring	Change of stock
Lagfarna köp	Registered purchases
Lamm	Lamb
Lammkött	Lamb
Land	Country, land
Landareal	Area of land
Landskapsvård	Landscape preservation
Lantbruksnämnd	County agricultural boar
Lantbruksregistret (LBR)	The Farm Register
Lantbruksräkning	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Levande djur	Live animals
Leverans	Delivery
Leverantör	Supplier
Lin	Flax
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Livsmedelskvalitet	Food quality
Livsmedelssektor	Food sector
Livsmedelssäkerhet	Food safety
Livsmedelsändamål	Food purposes
Låg avkastning	Low yield
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånegaranti	Loan guarantee
Län	County
Länsgrupper	County groups
Lök	Onion
Lökblommor	Bulbous flowers
Löner	Wages

Löpande priser	Current prices
M	
Magert	Low-fat
Majs	Maize
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and soft drinks
Manlig	Male
Margarin	Margarine
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markinventarier	Inventories (ground)
Maskin	Machine
Material	Material
Matfett	Cooking fat
Matlök	Onion
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Med	With
Medelfetthalt	Average fat content
Medelinvägning	Average weighing in
Medelkoantal	Average number of cows
Medelslaktvikter	Average weight of carcases
Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Medeltal	Average
Medelvikt	Average weight
Medhjälpande familjemedlem	Assistant member of the family
Medhjälpare	Assistant
Medlem	Member
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjölk	Dairy milk
Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdesskatt	Value-added tax (VAT)
Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Milj. Kr	Millions of Swedish kronor (SEK)
Miljarder	Billion; one thousand million
Miljö- och regionalstatistik	Environment- and Regional Statistics
Miljöavgift	Duty for the environment
Miljökvalitet	Environmental quality
Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Milligram	Milligramme
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mineralgödsel	Fertilizer
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Mjöl	Flour
Mjölk	Milk
Mjölkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjölkko	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies

Mjölkproducenter	Milk producers
Mjölkprodukt	Dairy product
Mjölkproduktion	Milk production
Mjölkpulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Moms (mervärdesskatt)	Value-added tax (VAT)
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horsepower at crankshaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mängd	Quantity
Mödrar	Mothers

N

Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Ny- eller omtäckdikning	New or refurbished tile drainage
Näringsgren	Branch of business
Näringskvalitet	Nutrition quality
Näringsämne	Nutritive substance
Närvarande	Present
Nöt	Cattle; bovine animals
Nötkreatur	Cattle; bovine animals
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef

O

Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed; oil flax
Oljeväxter	Oilseed; oilseed crops
Oljeväxtfrön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease
Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställning	Conversion
Omställningsstöd	Conversion grant
Omställningsåtgärder	Conversion measures
Omsättning	Turnover
Organisation	Organization
Orsaker	Causes

Ost	Cheese
Ostmassa	Curd
Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock

P

Palsternacka	Parsnip
Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Postenkät	Postal inquiry
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisnivå	Price level
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Prisutveckling	Price development
Privat ägda	Privately owned
Procent	Per cent
Procentuell	Calculated as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex	Producer price index
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsgren	Branch of production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedel	Means of production
Produktionsmedelsprisindex	input price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvolymindex	Volume index of industrial production
Produktionsvärde	Gross output
Prognostiserad	Prognosticated
Projektstöd	Project Support
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	Test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsväxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication
Purjolök	Leek
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Päron	Pears

R

Rabatter	Trade-discounts
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization

Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools; implements
Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Registrerad	Registered
Rekryteringsdjur	Replacement animals
Relativ	Relative
Renar	Reindeer
Rennäring	Reindeer farming
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer husbandry
Representativ	Representative
Respektive	Respectively
Restaurering	Restoration
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rotfrukter	Root-crops
Rovdjursrivna	Torn by beast of prey
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity, volume
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Triticale
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Räntenetto	Interest net
Rättad	Corrected
Räv	Fox
Rödbetor	Red beet
Rökt	Smoked
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Rörelseintäkt	Operating income
Rörelsekostnad	Operating expense
Rötskadade	Decay damaged

S

Saknas	Not available, missing
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saluvärde	Market value
Sambo	Cohabitee
Sameby	Sami village
Sammanfatta	Summarize
Sammanräknad	Total
Sammansättning	Composition
Samtliga	Total
Sektorer	Sectors
Separat	Separately
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Skadad	Injured
Skattad; uppskattad	Estimated
Skatteadministration	Income-tax administration
Skogförråd	Forest supply
Skogsbruket	Forestry
Skogsbärande mark	Forested ground
Skogsimpediment	Barren land
Skogsmark	Forest; woodland
Skogsplantor	Tree plants
Skogsägare	Forest owner
Skola	School

Skuggindextal	Shadow index numbers
Skuld	Debt
Skummjölk	Skim milk
Skyddsgrödor	Barrier crop
Skyddszoner	Barrier zone
Skörd	Harvest; yield
Skördeskadeersättning och bidrag	Crop insurance compensation
Skördetröska	Combine
Slag	Kind; variety
Slakt	Slaughter; slaughtering
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcass
Slaktkyckling	Slaughter chicken
Slaktsvin	Fattening pigs
Slam	Sludge
Slumpmässigt urval	Random sample
Slåttervall	Temporary grasses
Slåtteräng	Meadow
Släktköp	Purchase by relatives
Små	Small
Småbruk	Small sized holdings
Smågrisproduktion	Production of piglets
Smör	Butter
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Socialförsäkring	Social insurance
Socker	Sugar
Sockerbetor	Sugar beet
Sockerbruken	Sugar mills
Sockerhalt	Sugar content
Sockermajs	Sweet corn
Sockerprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods
Solrosfrö	Sunflower seed
Sort	Kind; variety
Spannmål	Cereals
Spenat	Spinach
Spridning	Spreading
Spritdrycker	Spirits
Spånadsväxter	Fibre plants
Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf
Stadigvarande	Permanent
Stallgödsel	Manure
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Startstöd	Support to new establishments
Staten	Central government; the state
Statistiksystem	Statistic system
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statlig stöd	Government support
Statsbidrag	Government subsidy
Sticklingar	Cuttings
Stickprovsundersökning	Sample survey
Storboskap	Cattle
Storkök	Catering
Storlek	Size
Storleksgrupp	Size group
Struktur	Structure; structural
Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Strålning	Radiation
Stråsäd	Cereal
Stubb	Stubble

Studerande	Student
Stutar	Steers
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stärkelsetillverkning	Starch production
Stöd	Support
Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Stödnivå	Level of support
Större	Bigger
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Suggbesättning	Stock of sows
Summa	Sum; total
Superfosfat	Super phosphate
Svampmedel	Fungus poison
Svarta vinbär	Black currants
Svavel	Sulphur
Svaveldioxid	Sulphur dioxide
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svin	Pig
Svinn	Waste; loss
Sysselsatt	Employed; occupied
Systemtäckdikad	Tile drained
Sådd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Särskild	Special
Sötade	Sweetened

T

Tackbidrag	Ewe premium
Tackor	Ewes
Tarmgas	Intestine gas
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessed units
Taxeringsuppgift	Income-tax statement
Taxeringsvärde	Assessed value
Te	Tea
Tidigare	Earlier
Tidpunkt	Time; date
Tillfredsställande dränering	Satisfying drainage
Tillfällig	Temporary
Tillförsel	Supply
Tillgångar	Assets
Tillgänglig	Available
Tillverkare	Manufacturer
Tillverkning	Production; manufacturing
Tillväxt	Growth
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjur	Bull
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Ton	Tonne; metric ton
Torkad	Dried
Torkningskostnad	Cost of drying
Torrsubstans	Dry matter
Total	Total
Totalräknade uppgifter	Data from a census
Totalskörd	Total crop production

Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Transferering	Transfer
Transport	Transport; conveyance
Transportredskap	Transport equipment
Träd	Tree
Träda	Fallow
Trädgård	Garden
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening
Trädgårdsprodukter	Garden produce
Trädgårdsräkning/-inventering	Census of horticulture
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvål	Soap
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Typologidata	Typology data

U

Ull och fårskinn	Wool and sheepskin
Underhåll	Maintenance
Undersökning	Survey
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödningsförlust	Raising losses
Uppgift	Information; figure
Uppskattad	Estimated
Uppvärmning	Heating
Ursprung	Origin
Ursprungsland	Country of origin
Urval	Sample
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey
Urvalsundersökning	Sample survey
Utan	Without
Utanför	Outside
Utbetalning	Disbursement, payment
Utbildning	Education; training
Utgifter	Expenditures
Utgående lager	Balance carried forward
Utlandet	Foreign countries
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utrotningshotad	Endangered
Utrustning	Equipment
Utsläpp	Discharge
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed
Uttagen areal	Set aside land
Utträde	Withdrawal

V

Vagnar	Carriages
Vall	Ley
Vall för fröskörd	Grass land for seed production
Vallbaljväxter	Leguminous plants on grass land
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallgräs	Grass

Vallhö	Hay
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallålder	Age of ley
Valuta	Currency
Varav	Of which
Varuhus	Department store
Varukod	Commodity code
Varuslag	Type of goods
Vattenareal	Water area
Vattenhalt	Water content; moisture content
Vax	Bees wax
Vecka	Week
Vegetabilier	Vegetables
Vegetabilisk	Vegetable
Verksam substans	Active substance
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetegryn	Hulled wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vikt	Weight
Vilt	Game
Vilthägn	Game brackets
Vin	Wine
Vindruvor	Grapes
Vinter	Winter
Vitkål	White cabbage
Vuxna	Adults
Vårkorn	Spring barley
Vårraps	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsådd	Spring-sown
Vårvete	Spring wheat
Våtmarker och småvatten	Wetlands
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdeändring	Change of value
Världsdel	Continent
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värphöns	Laying hens
Värpras	Laying hen
Växelkurs	Exchange rate
Växthus	Greenhouse
Växthusgas	Greenhouse gas
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety

Y

Yrkesmässig	Professional
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area

Å

Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Field beans
Åkermark	Arable land
Ålder	Age
Åldersfördelning	Age structure
År	Year
Årskurs	Form
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut); regrowth
Åtgärd	Measure; act

Ä

Ägare	Owner
Ägd	Owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Äldre	Older
Äpplen	Apples
Ärter	Peas

Ö

Ökning	Increase
Överstiga	Exceed
Översyn	Inspection
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.

A

Administrativa områden bil 2
Alvarbete 219
Am- och dikobidrag, se Stöd
Animaliska produkter
  export 282–284, 285–287, 289, 291–292 294, 297–298
  import 281–284, 285–288, 290, 292–293 295–296
  konsumtion per person 299, 304–305
  JÅ 2009 321, 328
  priser 176–177, 194–195
  produktion 265–266, 271, 272–275
Anläggningar
  antal cisterner för dieselolja m.m. JÅ 2000 50
  antal företag JÅ 1996 58
  för bevattning JÅ 1996 60
  för utfodring JÅ 1996 59
  för utgödsling JÅ 1996 59
  systemtäckdikning JÅ 1997 56
Anläggningsstöd JÅ 2008 137
Annan mark
  areal 67
  definitioner 67
Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
Arbetsbehov 52–53, 64
Arbetskraft
  antal arbetstimmar i jordbruk 139, 146
  arbetsskador JÅ 2000 37–38
  avbytarverksamhet JÅ 1997 38
  förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. 139–141, 142–146
  olycksfall JÅ 2000 37–38
  sysselsatta i jordbruk 139, 144–146
  sysselsatta i skogsbruk JÅ 2000 32
  sysselsatta med trädgårdsodling JÅ 1997 32
  sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
  åldersfördelning 139, 143
Arbetsskador JÅ 2000 37
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Areal
  annan mark 67
  arrenderad 51, 60
  betesmark 67, 71, 218, 223
  bevattnad JÅ 1996 60
  ekologisk 199–200, 203–207, 210
  fördelning efter företagarekategori JÅ 2000 21, 24
  företag efter storleksgrupper 51, 58–59
  internationella uppgifter 253, 254–255
  kemiskt ogräsbekämpad 213–214, 221, 232–234
  markkarterad JÅ 1997 44
  odlade grödor 65–66, 69–70, 74–83
  omställd 200, 203
  skogsmark på jordbruksföretag 65, 71
  åkermark 51–52, 60, 71–74
  ägd 51, 60
Arealbidrag JÅ 2000 161–162
Arealersättning, se Stöd
Arrendepriser 177, 196–197
Arrenderade företag 51, 60
Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
Avelssvin, se Svin
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 180, 325–327, 184, 194, 332

B

Baggar, se Får och lamm
Baljväxter
  antal företag 57, 77
  hektarskörd 85–86, 94
  odlad areal 65, 69, 74, 77
  priser 195
  totalskörd 87, 94
  utsäde, certifierat 147, 153
Befolkning
  folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort JÅ 1997 29
  förvärvsarbetande inom jordbruk m.m. 139–141, 142
  jordbrukarnas åldersfördelning 137, 141
Bekämpningsmedel, se även Växtskyddsmedel
  bekämpningsmedelsrester 313–314, 318–319
  försäljning 148, 153–154
Bensin, se Drivmedel
Besådd areal
  potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1998 89
Besättningsstorlek
  får 110, 119, 125–126
  höns 111, 119, 133–134
  mjölkkor 110, 119, 121, 123
  nötkreatur 119
  svin 110–111, 119, 128–131
Betat utsäde JÅ 2000 53–54
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
  areal 65, 211, 71, 218, 223
  definition 67 JÅ 2000 41
Betesmarker och slåtterängar, se Stöd
Betesvall
  antal företag 51, 57, 80
  odlad areal 66, 79–81
Betodling, se Sockerbetor
Bevattnad areal JÅ 1996 60
Bevattningsanläggningar
  antal företag JÅ 1996 60
Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
Bidrag, se Stöd

Biodling
antal bisamhällen 136
antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund 111, 136
honung 111, 136
vax JÅ 1996 153
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden 160–163, 165, 168–170
Blandsäd
antal företag JÅ 2000 69
ekologisk odling 200–201, 205, 208
hektarskörd 92
odlad areal 65, 75–76
totalskörd 87, 93
utsäde, certifierat 147, 153
Blommor, se Trädgårdsodling
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruna bönor
antal företag 77
odlad areal 77
stöd 161, 165, 170
Bruttonationalprodukt
jordbruk 175, 185
privat konsumtion 342
Bröd och spannmålsprodukter
konsumtion 44–45, 299, 304
Brödsäd
odlad areal JÅ 1999 67
Bufflar JÅ 2000 193
Byggnadsverksamhet
djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
djurstallar, ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
förprövade djurstallar 147, 152
lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
lagerlokaler, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
medelyta i nybyggda djurstallar JÅ 1996 54
nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
Byggnadsvärde, se Fastighetstaxering
Bänkgård
antal företag 101, 104, 107–108
skörd 101, 107
yta 101, 104, 107–108
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 85–86, 92, 94–96

C

Campylobacter 314, 320, 323
Certifierat utsäde 147, 153
Certifiering, se Ekologisk certifiering
Chinchilla
antal JÅ 2000 138
antal uppfödare JÅ 2000 138
Cisterner, antal JÅ 2000 50
Cisternvolym JÅ 2000 50

D

Dagsverken, se Arbetskraft
Demeterförbundet 199
Dieselolja, se Drivmedel
Direktkonsumtion
alkoholhaltiga drycker 299, 306
bröd och spannmålsprodukter 44–45, 299, 304
choklad och konfektyrvaror 49, 299, 304
definition 43, 299
fisk 299, 305
frukt 45–46, 299, 306
kaffe 50, 306
köksväxter 45, 299, 305
kött och köttvaror 46, 299, 304
läskedrycker och mineralvatten 49, 299 306
mjölk, grädde, ost och matfett 47–48, 299, 305
potatis 45, 299, 306
rotfrukter 45, 305
socker 48–49, 306
ägg 47, 299, 305
Direktstöd, se Stöd
Djurbidrag, se Stöd
Djurförsäkring JÅ 1997 188
Djurplatser
antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
Djursjukdomar JÅ 2000 114, 132
Djurstallar, se Byggnadsverksamhet
Driftsinriktning 52, 56, 62–64
Drifsledare 139, 146
Dricksvatten
dricksvattenanläggningar 313, 317, 322
Drivmedel
cisterner JÅ 2000 50
förbrukning JÅ 1997 71–72
priser 176–177, 195
Dränering 148–149, 156
Dödsfall, se Olycksfall i jordbruket

E

EAA
ekonomisk kalkyl för jordbruket 175, 178–179, 186–187
Ekologisk certifiering 199–201
Ekologisk djurhållning 200, 204
Ekologisk odling
hektarskörd 200–201, 207–209
odlad areal 199–200, 205–207, 210
totalskörd 200–201, 207–209
Ekologisk produktion 199–202, 203–210
Ekologisk produktionsform 160–161, 165, 168–170
Ekonomibyggnadsvärde, se Fastighetstaxering
Eldningsolja, se Drivmedel
Elever JÅ 2000 175
Energigrödor
odlad areal 66, 83
stöd, se Stöd
Energitillförsel JÅ 1997 158
Ensilageväxter (och grönfoder) areal 66, 74, 79–80
Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187

Ersättningsområden, se Skördeområden
Europeiska unionen
förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202
husdjursskötsel 236, 247–250
jordbruksareal 235, 239, 241
jordbruksföretag antal 235, 240
livsmedelskonsumtion 333, 336–337, 340–341
livsmedelspriser 333, 338–339, 342–345
mervärdesskatt 333–334, 346
skogsmark 239 JÅ 2000 182
statistiksystem 236
stöd till jordbruket 157–164, 165–172
sysselsättning 235, 238
totalskördar 235, 242–246
trädgårdsodling 235, 246
växtodling 235, 242–245
EU-stöd, se Stöd
Export
förädlade livsmedel 282, 294
levande djur 282, 287, 289, 291–292, 297–298
jordbruksvaror och livsmedel 282, 285, 287, 289, 291, 294, 297–298
Extensifieringsbidrag, se Stöd
Extensiv vall JÅ 2003 135

F
Fabrikspotatis, se Potatis
Faktorpris JÅ 2000 144, 151
Fastighetspriser 177–178, 181–182, 184, 197–198
Fastighetstaxering
antal enheter med bostad JÅ 2000 47
antal enheter med ekonomibyggnader JÅ 2000 47
basvärde medelväde 198
basvärde totalt JÅ 2000 45
byggnadsvärden JÅ 2000 44–45
Fetthalt i mjölk 266, 274
Fjäderfä, se även Höns
priser 195
produktion 265, 271, 273, 278
Flerårig vallodling 165
Fläsk
priser 195
produktion 265, 260–261, 271, 273, 278
Foderblandningar
produktion 148, 154–155
Fodermedel
produktion 148, 154–155
Foderrotfrukter JÅ 2013 44
Foderråvara JÅ 2008 295, 300
Fodersäd
odlad areal JÅ 1999 69
Foderärter, se Ärter
Folkmängd, se Befolkning
Fosfor 148, 212–213, 154, 218–219, 226–229
Fotogen JÅ 1997 71
Friland
antal företag 101, 103–106
areal 101, 103–106
ekologisk odling 201, 210
skörd 101, 107
Frukt, se Trädgårdsodling
Frövall 80
Fånggrödor 161, 165
Får och lamm
antal 109–110, 116–119, 124–125
antal företag 109–110, 119, 126
besättningsstorlek 110, 119, 125–126
fårkontroll JÅ 2000 119–120
priser 195
rasfördelning JÅ 2000 119–120
slakt 265, 251, 260–251, 272, 276
Fäbodbete 223
Förbrukning (inköp) av
driv- och smörjmedel JÅ 1997 71–72
kraftfoder 148, 154–155
livsmedel 300, 311–312
maskiner och redskap 147, 151
växtskyddsmedel 213–214, 221, 232–234, se även Bekämpningsmedel
Föreningsrörelse
lantbrukarnas avräkningsvärden med producenter JÅ 2000 178
medlemmar JÅ 2000 177–178
organisation JÅ 2000 178
Företag
antal arrenderade 51, 60
antal ägda 51, 60
besättningsstorlek djur 110–111, 119, 121, 123, 125–126, 128–130, 133–134
brukningsform 51, 60
definition 54
företagarekategori JÅ 2000 20
husdjur av olika slag 52, 61
intäkter och kostnader 176, 179, 188–191
odling av olika grödor 51, 57, 65–66, 69–70, 75–80, 82
storleksgrupper skogsmarkareal JÅ 2000 13, 22
storleksgrupper åkerareal 51, 58–59
trädgårdsodling 101–108
Företagare
definition 54
Företagsregister, se Lantbruksregistret
Förmalning JÅ 2000 139
Förmögenheter i jordbruket
netto JÅ 1996 184
totala JÅ 1996 184
Försäkring
hagelskada JÅ 1997 187
husdjur JÅ 1997 188
skördeskada JÅ 1997 187
Försäkringsbelopp JÅ 1997 187–188
Försörjningsbalans
brödsäd JÅ 2000 139
fodersäd JÅ 2000 140
kött och fläsk JÅ 2000 141
potatis JÅ 2000 140
spannmål JÅ 1996 157
Förvärvsarbetande, se Arbetskraft
Förädlingsstöd, se Stöd
Förädlingsvärde 175, 185

G
Galtar, se Svin
Garage JÅ 1996 57
Getter
antal 110, 118, 249, 258–259
antal företag 119
produktion 252, 260–261, 278
Grisar, se Svin
Grädde
konsumtion 47–48, 305
produktion 252, 275
Grödor, se respektive gröda
Grönfoder- och ensilageväxter
areal 66, 74, 79
Grönsaker, se Trädgårdsodling
Gårdsstöd, se Stöd
Gödselbehållare JÅ 1996 59
Gödselmedel 148, 154, 212, 218, 226–229
Gödselplatta JÅ 1996 59

H
Hagelskadeförsäkring JÅ 1997 187
Handelsgödsel, se även Mineralgödsel
internationella uppgifter JÅ 2000 196
kostnad till baspris 183
Handjursbidrag, se Stöd
Havre
antal företag 69 JÅ 2000 69
ekologisk odling 200–201, 205, 208
hektarskörd 92
normskörd 90, 99
odlad areal 65, 69–70, 74–76
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 87, 91, 93
utsäde, certifierat 147, 153
växtperiodens längd JÅ 1997 101
Hektarskörd
efter potatisodlingens storlek JÅ 2000 87
efter vallålder JÅ 1997 91
oljeväxter inkl. oljelin 86, 95
potatis, potatis för stärkelse 86, 97
slåttervall 86, 96
sockerbetor 86, 97
spannmål 85, 92
ärter 85–86, 94
Helträda
areal 66, 69, 74, 83
Historisk jordbruksstatistik JÅ 2013 41–47
Honung 111, 136
HS Certifiering 199
Husdjur
antal 109–113, 114–118, 120–121, 124–125, 127–129, 132–133, 135–137, 258–259
antal företag 109–113, 119, 122–123, 126, 130–131, 134
försäkrade djur JÅ 1997 188
produktion 265–266, 271, 260–261, 272–275, 278
slakt 265, 272–273
Husdjursförsäkring JÅ 1997 188
Hästar
antal 111, 135, 258–259
antal företag 119
antal hästhållare 111, 135
försäkrade djur JÅ 1997 188
köttproduktion JÅ 2000 141
priser 176–177, 195
Hö, se Slåttervall
Höns
antal 109, 111, 116–118, 132–133, 258–259
antal företag 109, 111, 119, 134
besättningsstorlek 111, 119, 133–134
Höstraps, se Oljeväxter
Höstrybs, se Oljeväxter
Höstråg, se Råg
Höstsådd areal JÅ 2000 68, 72
Höstvete, se Vete
Hötork JÅ 1996 58

I
Import
förädlade livsmedel 281, 293
jordbruksvaror och livsmedel 281, 285, 287–288, 290, 295–296
levande djur 281, 287–288, 290, 292, 295–296
Index
avräkningsprisindex 176–177, 180, 325–326, 194, 196, 332
harmoniserat index för konsumentpriser 333, 338–339, 345
konsumentprisindex 176–177, 180–181, 325–327, 194, 328, 330–332
livsmedelskonsumtion 333, 336–337, 341–343
livsmedelspriser 325, 332, 328, 330–332, 338–339, 342–343, 345
prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157
producentprisindex 176–177, 180, 194, 334
produktionsmedelsprisindex 176–177, 180, 194, 334
världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155
Införselavgifter JÅ 1995 197
Inkomst av näringsverksamhet 176, 193
Inkomster, utgifter m.m. 175–176, 186–193
Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
Inkomststöd JÅ 2000 162
Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
Inre rationalisering JÅ 1996 167, 174
Insektsmedel
förbrukning 213–214, 221, 231–234
Inseminationer JÅ 2000 113
Internationella uppgifter, se även Europeiska unionen
animalieproduktion 260–261
förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 262–263
handelsgödsel, förbrukning JÅ 2000 196
husdjur 258–259
livsmedel 333–335, 336–346
maskiner och redskap JÅ 2000 195
mervärdesskatt 333–334, 346

totalskörd 256–257
traktorer JÅ 2000 195
åkerarealens användning 254–255
ägoslagsfördelning JÅ 2000 190
Intervention JÅ 2000 163
Intäkter i jordbruket
per företag 176, 188–193
totala 175–176, 183, 185–187
Intäkter i skogsbruket per företag 189, 191
Investeringsstöd JÅ 2008 141, 149–150
Invägd mjölk 265–266, 274–275

J
Jordbrukarhushållens inkomst 176, 192–193
Jordbrukarnas taxerade inkomster 176, 193
Jordbrukets sektorskalkyl, se EAA
Jordbruksbefolkning, se Befolkning
Jordbruksekonomi 175–182, 183–198
Jordbruksekonomiska undersökningen 176, 179, 188–191
Jordbruksfastighet
priser 177–178, 197–198
taxeringsvärden 181–182, 198
ägarekategori JÅ 1997 46
Jordbruksmaskiner 147, 151
Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
Jordbrukspolitik 157
Jordbruksräkning, se Lantbruksregistret
Jordbruksverket, bil 3
Jordbruksvärde JÅ 2000 44
Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K
Kadmium 213, 220
Kaffe
export 287, 289, 291, 294, 297
import 50, 287,–288, 290, 293, 295
konsumtion 50, 306
Kalium 148, 212, 154, 218, 226–228
Kalkningsmedel 213, 220
Kalkoner
antal 109, 111, 118, 132
antal företag 119
Kalvar
kalvningsresultat JÅ 2000 111
köttproduktion 265, 272
priser 176–177, 195
slakt 265, 272
Kameler JÅ 2000 193
Kemiskt bekämpade arealer 213–214, 221, 232–234
Kiwa Aranea 199
Kompensationsbidrag, se Stöd
Konsumentprisindex 180–181, 325–327, 184, 194, 328, 330–332
Konsumtion av livsmedel
försäljningsvärde 300, 309–310
konsumtionsutgifter 300, 311–312
näringsinnehåll 299–300, 307–308
per person 299–300, 333, 304–306, 341 JÅ 2009 328
Konsumtionsmjölk
priser 195, 329
produktion 266, 252, 275
Kontrakterad stärkelsepotatis, se Stöd
Kontrollmätningar JÅ 1997 223
Kontrollverksamheter JÅ 2000 109–111, 119–120, 129–131
Kor, se Nötkreatur
Korn
antal företag 69 JÅ 2000 69
ekologisk odling 200–201, 205, 208
hektarskörd 85, 92
normskörd 90, 99
odlad areal 65, 69, 74–76
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 87, 91, 93
utsäde, certifierat 147, 153
växtperiodens längd JÅ 1997 101
Korrigeringstal JÅ 1998 89
Kostnader i jordbruket
per företag 176, 179, 188–191
totala 175, 178–179, 183, 186–187
Kostnader i skogsbruket
per företag 179, 189, 191
Kraftfoder, se Fodermedel
KRAV 199 JÅ 2008 175–177, 178–185
Kultiverad betesmark
definition 67
Kvalitet, bil 3
Kvalitetscertifiering, se Stöd
Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
Kväve 148, 212, 215, 154, 218–219, 222, 226–229
Kväveläckage, se Stöd
Kycklingar, se Höns
Köksväxter, se Trädgårdsodling
Köpeskilling för fastigheter 178, 197–198
Köpeskillingskoefficient 178, 198
Kött och köttvaror
export 282, 287, 289, 291, 294, 297
import 281, 287–288, 290, 293, 295
konsumtion 46–47, 299, 303–304
JÅ 2009 321, 328
produktion 265, 252, 260–261, 271–274, 278
Köttboskapskontroll
anslutning JÅ 2000 112
kalvningsresultat JÅ 2000 111

L
Ladugårdar, se Byggnadsverksamhet
Lamm, se Får och lamm
Landareal JÅ 2000 190
Lantbrukets föreningsrörelse JÅ 2000 177–178
Lantbruksnämndernas verksamhet, se Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
Lantbruksregistret
Allmänt, bil 1
Lantbruksräkning, se Lantbruksregistret
Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket

Lantbruksutbildning JÅ 2000 175–176
Lin, se Oljelin
Livsmedel
arbetsställen 266, 276–277
export och import 281–284, 285–298
försäljningsvärde 300, 309–310
industriproduktion 266, 278
internationella uppgifter 333–335, 336–346
konsumtion per person 299–300, 304–306, 336–337, 341 JÅ 2009 321, 328
konsumtionsutgifter 300, 312
priser 325–327, 328–332
sysselsättning 266–267, 276–277, 279–280
säkerhet 313–316, 317–324
Lusernvall JÅ 2013 44
Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
fastighetsinnehav JÅ 2000 174
kursverksamhet JÅ 2000 176

M
Majs
hektarskörd 86, 94
odlad areal 254–255
skördad areal 242
totalskörd 94, 244, 256–257
Markkarterad areal JÅ 1997 44
Maskiner
fördelning efter företagets driftsinriktning JÅ 1996 65
inköp av maskiner och redskap 147, 151
Matfett
konsumtion 48, 299, 305
Matpotatis, se Potatis
Medlemskap i ekonomiska föreningar JÅ 2000 177–178
Mejerier
antal 265–266, 274
Mejerivaror
priser 195
produktion 266, 251, 275, 278
Melass, priser 195
Mervärden i jordbruket, se Stöd
Miljöersättningar, se Stöd
Mineralgödsel, se även Handelsgödsel
försäljning 147, 154, 212, 218
växtnäringsämnen 212, 226–229
Mink
antal 111, 136
antal uppfödare 136
Mjölk
användning 266, 275
avkastning per ko 260–261 JÅ 2000 110
fetthalt 274
invägd mjölk 265–266, 274–275
konsumtion 47–48, 299, 305 JÅ 2009 328
mjölkpulverproduktion 266, 275
pris 195
produktion av mejerivaror 266, 275
proteinhalt 274
Mjölkbidrag, se Stöd
Mjölkboskapskontroll
antal kor och besättningar JÅ 2000 109
kalvningsresultat JÅ 2000 111
medelavkastning JÅ 2000 110
utgångna kor JÅ 2000 111
Mjölkkvot JÅ 2000 166
Mjölkleverantörer 236, 265–266, 249, 274
Mjölkproduktion
antal företag 110, 119, 122
antal mejerier 265–266, 274
antal mjölkleverantörer 265–266, 274
användning 266, 275
invägd mjölk 265–266, 274–275
produktion 266, 271, 274, 275
Mjölkpulverproduktion 266, 275
Modernisering, se Stöd
Modersuggor, se Svin
Mosaikbetesmarker 223
Mulåsnor och åsnor JÅ 2000 193

N
Nationalräkenskaper 175, 185
Nationella stöd 159–160, 165, 167
Naturligt jordbruksområde, bil 2
Nederbörd JÅ 1997 224
Normskördar 86, 90, 99–100
Normskördevärde JÅ 1996 194
Nybyggnadsverksamhet, se Byggnadsverksamhet
Nötkreatur
antal 109–110, 114–115, 118, 120–121, 258–259
antal företag 52, 61–62, 119, 122–123
besättningsstorlek 119, 121, 123
försäkrade djur JÅ 1997 188
insemination JÅ 2000 113
köttboskapskontroll JÅ 2000 112
köttproduktion 265–266, 260–261, 271, 278
mjölkboskapskontroll JÅ 2000 109–111
priser 195
rasfördelning JÅ 2000 110
sjukdomar JÅ 2000 114
slakt 265, 251, 272

O
Obrukad åker
areal 74, 83
Ogräsmedel
antal hektardoser 214, 221, 231
behandlad areal 213–214, 232–233
genomsnittlig hektardos 231
total använd mängd 213–214, 232–233
Oljelin
antal företag 78
hektarskörd 86, 95
odlad areal 66, 78
totalskörd 87, 95
utsäde, certifierat 147, 153
Oljeväxter
antal företag 57, 69, 78
ekologisk odling 200–201, 206
hektarskörd 86, 95
normskördar 90, 99
odlad areal 65, 69–70, 74, 78
oljehalt JÅ 2000 85

totalskörd 87, 91, 95
utsäde, certifierat 147, 153
Olycksfall i jordbruk JÅ 2000 37–38
Områdesindelning
administrativa områden, bil 2
karta över produktionsområdesindelningen, bil 2
naturliga jordbruksområden, bil 2
produktionsområden, bil 2
riksområden, bil 2
skördeområden, bil 2
Omställd areal, se Areal
Omställningsareal JÅ 2000 162
Omställningsstöd JÅ 2000 162
Ospecificerad betesmark 223
Ost
priser JÅ 1997 170
produktion 266, 251, 271, 275, 278
Outnyttjad betesmark 223

P
Partipris, se Priser
Pesticider 313–315, 322–323
Plantskolealster, se Trädgårdsodling
Potatis
antal företag 66, 69, 82
ekologisk odling 200–201, 206, 209
för stärkelse 66, 82, 86, 88, 97–98, 100
försörjningsbalans JÅ 2000 139–140
hektarskörd 86, 97
konsumtion 45, 299, 306
normskördar 90, 100
odlad areal 66, 69–70, 74, 82
odlingarnas storlek JÅ 2000 75
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100
spill JÅ 1996 99
stärkelsehalt 98
sättningstidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 88, 97
utsäde, certifierat 147, 153
vidareförädling JÅ 2000 140
Premieinkomster JÅ 1997 187–188
Priser
animalier 176–177, 195
arrende 177, 196–197
drivmedel 176–177, 195
handelsgödsel JÅ 2008 153, 171
jordbruksmark 177–178, 197
lantbruksenheter 178, 198
mejerimjölk 195
traktorer 195
vegetabilier 176–177, 195
ägg 195
Prisindex, se Index
Prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157
Prisstöd 164, 174
Producentpriser, se Priser
Producentprisindex 180, 194
Produktion
bivax JÅ 1996 153
byggnader 147, 152
djurplatser JÅ 1996 55
ekologisk 200–201, 207–209
foderblandningar 148, 154–155
honung 111, 136
kött och fläsk 265, 260–261, 271–273, 278
mjölk 265–266, 260–261, 271, 274–275, 278
oljeväxter 86–87, 95
råsprit JÅ 2000 140
slaktkroppar 265, 272–273
sockerbetor 86, 88, 97
spannmål, slåttervall, baljväxter och potatis 85–88, 91–100
stärkelse JÅ 2000 140
trädgårdsväxter 101, 105, 107
ägg 265, 260–261, 273, 278
Produktionsmedel 147–151, 152–156
Produktionsmedelsprisindex 180, 184, 194
Produktionsområden, bil 2
Projektstöd, se Stöd
Proteingrödor, se Stöd
PSE-tal JÅ 2000 161
Pälsdjur
antal 111, 136
antal uppfödare 136
sysselsatta med pälsdjursskötsel JÅ 2000 32
Päron
antal företag JÅ 2012 102
antal träd 101, 106
planterad areal 101, 106

R
Raps, se Oljeväxter
Raser
nötkreatur JÅ 2000 110–112
svin JÅ 2000 130
tackor JÅ 2000 119, 121
Redskap 147, 151
Reduceringstal, se Korrigeringstal
Regionala stöd, se Stöd
Rennäring
antal företag 137
antal renar 111, 137
antal renägare 137
antal samebyar 137
slakt 265, 274
statligt stöd 158, 164, 174
Riksområden, bil 2
Ris 254–257
Rybs, se Oljeväxter
Råg
antal företag 69 JÅ 2000 67
ekologisk odling 200–201, 205, 208
förmalning, lager JÅ 1996 157
hektarskörd 85, 92
normskörd 90, 99
odlad areal 65, 70, 75–76
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 87, 93
utsäde, certifierat 147, 153
Rågvete

antal företag 69 JÅ 2000 69
ekologisk odling 200–201, 205, 208
hektarskörd 85, 92
odlad areal 65, 70, 75–76
totalskörd 87, 91, 93
utsäde, certifierat 147, 153
Råsprit och stärkelse
tillverkning av JÅ 2000 140
Räv
antal 136
antal uppfödare 136

S
Salmonella
djurbesättningar 315, 321
foderproduktion 324
infektion 315–316, 321
provtagning 315–316, 324
Sametinget 113, 267
Sektorskalkyl, jordbrukets, se EAA
Silo JÅ 1996 58
Sjukdomar
nötkreatur JÅ 2000 114
svin JÅ 2000 132
Självförsörjningsgrad JÅ 2009 321, 328
Självrisk vid skördeskada JÅ 1997 187
Skador
olycksfall JÅ 2000 37–38
Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188
Skogar, se Skogsmark
Skogsbete 223
Skogsbruk
antal sysselsatta JÅ 2000 32
arbetsåtgång JÅ 1996 36
Skogsbruksvärde JÅ 2000 44–46
Skogsimpedimentsvärde JÅ 2000 44
Skogsmark
antal företag JÅ 2000 22
areal 71 JÅ 2000 23–24
definition 57
fördelning på företagarekategorier JÅ 2000 24
fördelning på storleksgrupper JÅ 2000 22–23
Skogsstatistik JÅ 1996 220
Skolor
eftergymnasiala skolor JÅ 2000 175–176
gymnasieskolor JÅ 2000 175
universitet JÅ 2000 175–176
Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174
Skyddszoner, se Stöd
Skörd
bivax JÅ 1996 153
ekologisk 190–191, 196–198
hektarskörd 85–86, 92, 94–97
honung 111, 136
normskörd 86, 90, 99–100
skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
totalskörd 86–88, 91, 93–97
Skördeområden, bil 2
Skördeskadeskydd
allmänt JÅ 1997 187
ersättningar JÅ 1997 187
finansiering JÅ 1997 187
självrisk JÅ 1997 187
Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
Skördetröska JÅ 2000 51
Slakt
antal slaktkroppar 272–273
marknadsförd slakt JÅ 2000 141
medelslaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
produktion av kött och fläsk 265, 272–273, 278
slaktade kvantiteter 272–273
slaktdjurspriser 195
Slaktkycklingar 273
Slaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
Slåttervall
antal företag 66, 69, 80
bärgningsförluster JÅ 1996 96
ej utnyttjad areal 83
ekologisk odling 200–201, 207
hektarskörd 86, 96
normskörd JÅ 1998 88
odlad areal 66, 70, 79–81, 96
skördetidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 87–88, 96
återväxt 86, 96
Slåtteräng 223
SMAK 199
Smittkälla 314–316
Smågrisproduktion
investerings- och startstöd JÅ 2003 139
Smör
priser JÅ 1996 178
produktion 251, 275, 278
Socker
konsumtion 48–49, 306
Sockerbetor
antal företag 69, 82
hektarskörd 86, 97
normskörd 90, 100
odlad areal 66, 70, 74, 82
priser 195
sockerhalt 98
stöd 161, 165, 170
totalskörd 88, 97
utsäde, certifierat 147, 153
Solskenstid JÅ 1997 225
Sorghum 254–257
Spannmål
antal företag per gröda JÅ 2000 69
antal företag per län 75–76
försörjningsbalans JÅ 2000 139
hektarskörd 85, 92
normskörd 90, 99
odlad areal 65, 69–70, 74–76
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100–102
spill (vid skörd) JÅ 1996 95
såtidpunkt JÅ 1997 100–102
totalskörd 87, 91, 93
utsäde, certifierat 147, 153
Spannmålstork JÅ 1996 58
Spill vid (skörd)
potatis JÅ 1996 99

spannmål JÅ 1996 95
Standardtimmar 52, 64
Startstöd, se Stöd
Statlig lånegaranti JÅ 1996 184
Strukturstöd JÅ 2008 141, 149
Stutar, se Nötkreatur
Stärkelse
stärkelsehalt 98
tillverkning av JÅ 2000 140
Stöd
arealersättning 165 JÅ 2005 132
betesmarker och slåtterängar 160, 165, 168–169
direktstöd 158, 165
djurbidrag 165 JÅ 2005 132–133, 138–139
djurvälfärd 162, 165, 172
energigrödor 158, 165–166
extensifieringsbidrag 165 JÅ 2005 133, 138–139
extra djuromsorg för suggor 162, 165, 172
förädlingsstöd 163, 172
företagsstöd 162–163, 171–173
grödor för industri- och energiändamål 158
gårdsstöd 157–158, 165–166
handjurbidrag 159, 165–166
högre värde i jord- och skogsprodukter 163, 172
kastrering av galtar 162, 172
kompensationsbidrag 159, 165, 167
kontrakterad stärkelsepotatis 158, 165–166
kvalitetscertifiering 158–159
kväveläckage 161, 165, 168
mervärden i jordbruket 159
miljöersättningar 160–162, 200–201, 165, 168–170
miljöskyddsåtgärder 162, 165, 168–169
mjölkbidrag 159, 165–166
modernisering 163, 171
modulering 159, 165
nationellt stöd 159–160, 165, 167
natur- och kulturmiljöer 160, 165, 169
prisstöd m.m. till rennäring 164, 174
projektstöd 163–164, 173
proteingrödor 158, 165–166
regionala stöd 159–160, 165, 167
skyddszoner 162, 165, 170
smittsamma djursjukdomar 162, 165
startstöd 163, 171
stödrätt 157–158
utrotningshotade husdjursraser 160, 165, 169
vallodling 161, 165, 169
öppet odlingslandskap 160, 165–166
Suggkontroll, se Svin
Suggor, se Svin
Svin
antal 109–111, 114, 118, 127–129
antal företag 109–111, 119, 130–131
besättningsstorlek 110–111, 119, 128–131
fläskproduktion 278
försäkrade djur JÅ 1997 188
priser 195
sjukdomar JÅ 2000 132
slakt 265, 252, 273
suggkontroll JÅ 2000 129–131
svinstamkontroll JÅ 2000 129
Sysselsättning, se Arbetskraft
Systemtäckdikning 148–149, 156 JÅ 1997 56
Såtidpunkt JÅ 1997 100–102

T
Tackbidrag 165
Tackor, se Får och lamm
Taxerade nettointäkter, inkomster 192–193
Taxeringsenheter JÅ 2000 44–45
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) JÅ 2000 44–45
Temperatur JÅ 1997 225
Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
Tomtmarksvärde JÅ 2000 44–45
Totalbefolkning JÅ 1997 29
Totalkonsumtion
bröd och spannmålsprodukter 44
definition 43
kött och köttvaror 46–47
matfett 48
potatis 45
socker 48
ägg 47
Totalskörd
internationella uppgifter 256–257
oljeväxter 87, 95
potatis 88, 97
slåttervall, första skörd 87–88, 96
sockerbetor 88, 97
sorghum, majs, ris 256–257
spannmål 87, 91, 93
Traktorer
antal 147, 152
effekt 147, 152
inköp 147, 152
pris 195
Trindsäd 86
Träda
areal 66, 69, 74, 83
Trädgårdsodling
antal företag 101, 103–108
antal sysselsatta JÅ 1997 32
areal 101–102, 103–108
ekologisk odling 201, 210
KRAV JÅ 2008 177, 180, 182–183
skörd 101, 105, 107, 246
trädgårdsräkning/inventering 102
Typklassificering 53–54
Täckdikad areal 148–149, 156 JÅ 1997 56

U
Undervisning, se Lantbruksutbildning
Ungnöt, se Nötkreatur
Utbildning, se Lantbruksutbildningen
Utgifter i jordbruket m.m. 175–176, 186–191
Utrikeshandel
jordbruksprodukter och livsmedel 281–284, 285–298
Utrotningshotade husdjursraser, se Stöd
Utsäde

betat JÅ 2000 54
certifierat 147, 153

V
Vall, se Slåttervall (Betesvall)
Vall till fröskörd 80
Vallbaljväxter
certifierat utsäde 147, 153
Vallgräs
certifierat utsäde 147, 153
Vallodling, se Stöd
Vax JÅ 1996 153
Vegetabiliska produkter
export 282, 287, 289, 291, 294, 297–298
import 281, 287–288, 290, 293, 295–296
konsumtion 299–300, 303–306
priser 195
produktion 85–90, 91–100, 256–257, 278
Vete
antal företag 69 JÅ 2000 67
ekologisk odling 200–201, 205, 208
hektarskörd 85, 92
normskörd 90, 99
odlad areal 65, 75–76
priser 195
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 87, 91, 93
utsäde, certifierat 147, 153
växtperiodens längd JÅ 1997 100–101
Vetekli
priser 195
Vicker (och foderärter)
odlad areal 77
Vilt
köttproduktion 265, 274
Vårraps, se Oljeväxter
Vårrybs, se Oljeväxter
Vårråg, se Råg
Vårvete, se Vete
Våtmarker 161, 165, 170
Världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155
Växthus
byggnadssätt JÅ 1997 108
ekologisk odling 201, 210
KRAV JÅ 2008 183
odling 101, 107–108
yta 95–96, 210
Växtnäringsämnen
mineralgödsel 148, 154, 218, 226–227, 229
Växtperiod JÅ 1997 101–102
Växtskyddsmedel 213–214, 221, 231–234,
se även Bekämpningsmedel

Å
Åker
arealens användning 65–67, 68–83
definition 67
fördelning på företagarekategorier JÅ 2000 21
fördelning på storleksgrupp 65, 72–73
internationella uppgifter 254–255
systemtäckdikad areal 148–149, 156
JÅ 1997 56
ägd respektive arrenderad areal 60
Åkerbönor 65, 77
Åkervärde JÅ 2000 45
Åldersfördelning 139–141, 143
Åsnor och mulåsnor JÅ 2000 193
Återväxt på slättervall 96

Ä
Ägarkategorier inom jordbruk JÅ 2000 14
Ägd åker 51, 60
Ägda företag 51, 60
Ägg
beviljade investeringsstöd JÅ 2008 150
export 287, 289, 291, 294, 297
import 287–288, 290, 293, 295
indextal för delposter i avräkningsprisindex 194
konsumtion 47, 303, 305
partihandelns invägning 265, 273
produktion 265, 260–261, 273
produktionsvärde 186
Ägoslag
annan mark 67 JÅ 2004 46
betesmark 65, 67, 71, 74
skogsmark 65, 67, 71
åkermark 65–66, 71
övrig mark JÅ 1997 204
Äpplen
antal företag JÅ 2012 102
antal träd 101, 106
planterad areal 101, 106
Ärter
antal företag 77
ekologisk odling 200–201, 204, 209
hektarskörd 85–86, 94
odlad areal 77
totalskörd 87, 94
utsäde, certifierat 147, 153

Ö
Öppet odlingslandskap, se Stöd

Jordbruksstatistisk årsbok 2014
med data om livsmedel
Yearbook of agricultural statistics
including food statistics

Boken ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Den ger dessutom ett sammandrag av den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Vissa internationella jämförelser görs också.

Årsboken innehåller resultat från undersökningar utförda av SCB, Jordbruksverket och andra myndigheter samt av branschorganisationer. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning och information om var utförligare redovisningar finns. I anslutning till varje kapitel ges också en del kommentarer till vad statistiken visar.

ISSN 1654-4382 (Online)
ISSN 0082-0199 (Print)
ISBN 978-91-618-1607-1 (Print)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics Service, phone +46 8 506 948 01